Rijksuniversiteit Gent
Faculteit der Rechtsgeleerdheid
Academiejaar 1983-1984

De evolutie van het zeevisserijrecht

Exploitatie en Instandhouding van de Levende Zeerijkdommen

Anne Marie PEETERS

Promotor
Prof. Dr. E. VAN BOGAERT

Proefschrift tot het bekomen
van de graad van
doctor in de diplomatieke wetenschappen

Deel II

DEEL II

VAN EEN GEREGLEMENTEERDE VRIJHEID NAAR EIGENDOMSRECHTEN IN DE ZEEVISSERIJ

HOOFDSTUK I

HET EXPLOITATIEREGIME NAAR DE CONVENTIES VAN GENEVE, 1958
HET BIJZONDER BELANG VAN DE KUSTSTAAT

§ 1. DE WERKZAAMHEDEN VAN DE COMMISSIE VOOR INTERNATIONAAL RECHT (I.L.C.)

De voorbereidingen van de teksten in verband met de visserij voor de Conferentie van Genève kunnen ingedeeld worden in twee fazen : de werkzaamheden van de I.L.C. tot het einde van haar vijfde zitting in 1953, en een tweede faze van verdere op puntstelling van de ontwerpartikelen, volgend op de Technische Conferentie van Rome van 1955 en eindigend met de voorlegging van het definitief verdragsontwerp aan de Conferentie in februari 1958 (1).

1.1. Ontwerpartikelen inzake visserij voorgesteld in 1951 en 1953

Tijdens haar eerste zitting in 1949 besloot de Commissie voor Internationaal Recht dat het onderwerp "regime van de volle zee" prioritair in aanmerking kwam voor codificatie. Prof. J. FRANCOIS werd als Speciaal Rapporteur aangeduid (2).

In zijn *eerste rapport over het regime van de volle zee*, voorgelegd in 1950, besteedde de rapporteur reeds enige aandacht aan het probleem van de bescherming van de levende zeerijkdommen. Hij schetst hierin een overzicht van de bestaande regelingen terzake (3). Op basis hiervan wordt de rapporteur door de I.L.C. tijdens haar tweede sessie verzocht, "het probleem van de bescherming van de levende zeerijkdommen in het algemeen belang verder uit te werken, dit door middel van de veralgemening van de maatregelen voorzien in de bestaande bilaterale en multilaterale verdragen" (4).

In zijn *tweede rapport*, voorgelegd in 1951, stelt FRANCOIS evenwel dat het probleem van de bescherming van de levende zeerijkdommen zich niet tot een algemene en uniforme codificatie leent, wegens de zeer uiteenlopende omstandigheden waaronder deze bescherming in de verschillende delen van de wereld, dient te worden tot stand gebracht en de grote verscheidenheid onder de te beschermen vissoorten. Hij wijst op de bijzondere situatie van de kuststaat en ziet een oplossing in de invoering van een tweehonderd mijlszone waarbinnen de kuststaat maatregelen kan treffen, uitsluitend in het belang van de bescherming van de levende zeerijkdommen tegen uitroeiing en ter voorkoming van vervuiling van deze wateren door olieprodukten. Deze maatregelen dienen genomen te worden in overleg met de andere bij de visserij in het gebied betrokken staten, zoniet zullen de partijen zich tot het Internationaal Gerechtshof wenden. Het Internationaal Hof dient trouwens ook zijn instemming te verlenen bij elke instelling van een dergelijke beschermingszone. Dit beschermingsrecht van de kuststaat houdt geen bevoorrechte situatie in bij de exploitatie van deze wateren, die overigens onder het regime van de volle zee vallen. Er wordt een duidelijk onderscheid gemaakt tussen dit soort "conservatie- of beschermingszones" naar het model van de Tweede Truman Proclamatie, en de aangrenzende zone voor visserijdoeleinden, aangezien de aan de kuststaat toegekende bevoegdheid enkel gerechtvaardigd wordt door de bescherming van de levende zeerijkdommen in zijn kustwateren, zonder dat een preferentiële behandeling bij de exploitatie ervan wordt toegestaan. De rapporteur stelt ook voor de sedentaire visserij als een speciale materie te beschouwen die een reglementering vereist, losstaand van die van de levende zeerijkdommen in het algemeen (5).

---

(1) GROS, A., o.c., 20
(2) A/CN.4/13, Report to the General Assembly, Y.I.L.C., 1949, 281
(3) A/CN.4/17, FRANCOIS, J., Report on the High Seas, Y.I.L.C., 1950 II, 45
(4) A/1316, Report of the I.L.C. to the General Assembly, Y.I.L.C., 1950 II, 384, par.193
(5) A/CN.4/42, FRANCOIS, J., Second Report on the High Seas, Y.I.L.C., 1951 II, 88-89

Tijdens haar derde zitting in 1951, worden door de I.L.C. ontwerpartikelen opgesteld inzake het continentaal plateau, de instandhouding van de levende zeerijkdommen, de sedentaire visserij en de aangrenzende zone. Zij stelt voor deze ontwerpen te publiceren en deze worden vervolgens overgemaakt aan alle lidstaten van de Verenigde Naties (1).

Het *ontwerp inzake de levende zeerijkdommen* omvat twee artikelen (2).
Art. 1 bepaalt dat staten, waarvan de ingezetenen deelnemen aan de visserij in volle zee, mogen overgaan tot de reglementering en controle van de visserij-activiteiten in het betrokken gebied, met het doel de uitroeiing van het visbestand te voorkomen. Deze maatregelen moeten gezamenlijk worden aangenomen in geval de ingezetenen van verschillende staten aan de visserij in een bepaald gebied deelnemen. In geval enkel de ingezetenen van één staat aan de exploitatie van een bepaald gebied deelnemen, mag deze staat hier op eigen initiatief toe overgaan. In geval een deel van het betrokken gebied zich binnen een afstand van honderd mijl van de territoriale wateren van een staat bevindt, dan heeft deze laatste het recht om op gelijke voet bij de reglementering betrokken te worden, ook al nemen zijn onderdanen geen deel aan de visserij in dit gebied. In geen geval mag een bepaald gebied gesloten worden voor de ingezetenen van een staat, indien zij wensen aan de visserij deel te nemen.
Art. 2 stelt de oprichting voor van een permanent internationaal orgaan dat doorlopend onderzoekingen zou uitvoeren in verband met de internationale visserij. Dit orgaan zou tevens bevoegd zijn behoudsmaatregelen uit te vaardigen die dienen toegepast te worden door de staten die deelnemen aan de visserij in een bepaald gebied van de volle zee, in geval het voor hen onmogelijk blijkt hierover onderling akkoord te komen.

In de commentaar bij deze ontwerpartikelen wordt onderlijnd dat het probleem van de levende zeerijkdommen volledig los dient gezien te worden van dat van het continentaal plat en dat beide materies daarom volkomen onafhankelijk werden behandeld.

Art. 3 van Deel II van de Bijlage bij het I.L.C.-rapport 1951 handelt over de *sedentaire visserij* : de reglementering van de sedentaire visserij door een staat, in delen van de volle zee aangrenzend aan zijn territoriale wateren, is toegelaten in geval deze visvangst sedert lange tijd door zijn onderdanen werd beoefend en op voorwaarde dat vreemde vissers er op voet van gelijkheid worden toegelaten. Dergelijke reglementering doet geen afbreuk aan het statuut van volle zee van deze wateren. De Commissie is van oordeel dat de sedentaire visserij onafhankelijk van het probleem van het continentaal plat dient geregeld te worden.

Een vierde artikel van de Bijlage handelt over de *aangrenzende zone*. Dit is "het deel van de volle zee, aangrenzend aan de territoriale wateren van een staat, waarbinnen deze de nodige controle mag uitoefenen ter voorkoming van de overtreding op zijn grondgebied of in zijn territoriale wateren, van zijn douane-, fiscale of sanitaire reglementen. Dergelijke controle mag slechts worden uitgeoefend binnen een zone van maximaal twaalf mijl van de kust". De voorgestelde aangrenzende zones mogen niet aangewend worden voor veiligheidsdoeleinden of voor het uitoefenen van exclusieve visserijrechten.

---

(1) A/1858, Report of the I.L.C. to the General Assembly, Y.I.L.C., 1951 II, 141-144
(2) Deel II van de Bijlage bij het I.L.C.-Rapport 1951, ibid.

Op basis van de commentaren van de staten op deze ontwerpartikelen, zowel als van wetenschappelijke instanties en diverse specialisten terzake, wordt door FRANCOIS in 1953 een *vierde rapport* voorgelegd waarin opnieuw twee artikelen betrekking hebben op de instandhouding van de levende zeerijkdommen (1).
Hun inhoud komt nagenoeg overeen met die van het hierboven geciteerde ontwerp van de I.L.C. van 1951.
De enige aanvulling bij art. 1 ligt in de bepaling dat de door één of meer staten getroffen behoudsmaatregelen niet bindend zijn voor de vissers van derde staten die in het betrokken gebied wensen te vissen.

Tijdens de vijfde zitting van de I.L.C. (1953) werd heel wat aandacht besteed aan de visserijproblematiek. *Drie nieuwe ontwerpartikelen* kwamen uit de bus die substantieel niet verschillen van die van 1951 (2).
We merken wel een zekere wijziging inzake het statuut van de nieuwkomers in art. 1 : indien dezen niet akkoord gaan met de door één of meer staten getroffen instandhoudingsmaatregelen, zal het meningsverschil, op verzoek van één der betrokken partijen, voorgelegd worden aan de internationale instantie waarvan sprake in art. 3.
Art. 3 werd nu als volgt opgevat : "Elke reglementering van de visserij in een deel van de volle zee, die omwille van haar essentieel belang voor de bescherming van de visvoorraden in dit gebied tegen verspilling of uitroeiing opgelegd werd door de internationale instantie, die in het kader van de Verenigde Naties zal worden opgericht, dient door de staten als bindend voor hun nationale vissers te worden beschouwd. De Internationale Autoriteit zal optreden op verzoek van elke betrokken staat".
De in deze ontwerpartikelen voorgestelde internationale regeling gaat dus gevoelig verder dan het op dat ogenblik door de visserijverdragen en -commissies gevoerde beheer (3).

In haar commentaar bij dit ontwerp merkt de Commissie op dat er bij heel wat staten oppositie bestaat tegen het derde artikel. Zij zijn nl. van oordeel dat de oprichting van een Internationale Autoriteit niet noodzakelijk is aangezien de visserij, zoals in het verleden, kan geregeld worden door middel van tussenstaatse akkoorden. Vervolgens stelt de Commissie dat de aangenomen artikels slechts de algemene principes van een internationale regeling van de visserij bevatten en dat deze in een praktisch werkend systeem kunnen omgezet worden door middel van één of meer gedetailleerde conventies. Hiertoe stelt zij een regionale benaderingswijze voor, veeleer dan een algemene conventie. Aangezien dit een werk is met tal van technische aspecten, verklaart de Commissie zich hiertoe onbevoegd en verzoekt zij de Algemene Vergadering in contact te treden met de F.A.O. voor verder onderzoek terzake en voor het opstellen van één of meer verdragsontwerpen, conform met de door haar opgestelde algemene principes (4).

*
* *

Bij de ontwerpartikelen over de visserij van de Commissie voor Internationaal Recht van 1953 kunnen wij alvast enkele bedenkingen maken :
(i) De Commissie wil door de voorgestelde regeling elke bron van visserijconflicten uit de weg ruimen; dit zowel tussen de verschillende partijen die aan

---

(1) A/CN.4/60, FRANCOIS, J., Fourth Report on the Regime of the High Seas, Y.I.L.C., 1953 II, 49
Commentaren van de regeringen : A/2456, Report of the I.L.C. to the General Assembly, Annex II, Y.I.L.C., 1953 II, 241-269
(2) Ibid., 217
(3) GROS, A., o.c., 22
(4) I.L.C. Report, 1953, o.c., 218-219

de visserij in een bepaald deel van de volle zee deelnemen, als conflicten, ontstaan uit het opdagen van nieuwkomerstaten in hetzelfde gebied, en conflicten voortvloeiend uit het feit dat de kuststaat zich gezien zijn ligging, op een bijzondere status beroept. Hierbij behaalde de strekking binnen de I.L.C. die wenst te breken met het bestaande visserijrecht dus de overhand op die welke de huidige toestand wenst te bevestigen en die elke mogelijke reglementering baseert op het akkoord tussen de betrokken partijen (1).

(ii) Het statuut van de nieuwkomers krijgt duidelijker vorm.

Waar tijdens de tweede zitting van de I.L.C. (1950) nog gesproken werd over een "veralgemening van de maatregelen, voorzien in de in voege zijnde akkoorden", en in het ontwerp van 1951 gesteld werd dat nieuwkomers in geen geval de toegang tot een bepaalde visserij in volle zee mag worden ontzegd - waarbij zich de idee ontwikkelt tot oprichting van een Internationale Autoriteit waaraan door alle partijen klachten kunnen worden voorgelegd (2) - wordt in 1953 de toepasselijkheid van een in voege zijnde regeling op derde staten voorgesteld, dit in combinatie met de mogelijkheid zich tot het Internationaal Organisme te wenden, dat een definitieve en bindende regeling zal treffen.

(iii) De regionale of gedecentraliseerde benadering die in de commentaar van de Commissie bij haar ontwerpartikelen (3) wordt aanbevolen, maakt de verwezenlijking van een centraal organisme evenwel onwaarschijnlijk; het utopisch karakter van dit voorstel wordt trouwens duidelijk tijdens de latere besprekingen binnen de I.L.C.

De wetenschappelijke opdracht van dit internationaal organisme, zoals voorzien in 1951, wordt in 1953 reeds terzijde geschoven, en in de vaagheid van art. 3 wordt vermeden de verhouding te omschrijven tussen dit internationaal organisme en de bestaande visserijcommissies en -verdragen (4).

(iv) In de aan de kuststaat toegekende bevoegdheden komt langzaam aan enige klaarheid. In zijn tweede rapport stelt de rapporteur een uitgestrekte beschermingszone (200 mijl) voor ten bate van de kuststaat. De toekenning van deze bevoegdheid wordt wel met garanties omringd : zij is louter functioneel en houdt geen enkel exclusiviteitsrecht in, en de erkenning van dit recht wordt ondergeschikt gemaakt aan de aanvaarding van de rechtspraak van het Internationaal Gerechtshof (5).

---

(1) Cfr. A/CN.4/SR.117-119, Y.I.L.C., 1951 I

(2) Cfr. commentaren van de regeringen, I.L.C. Report 1953, o.c., 241-269

(3) Zie ibid., 242, 247, 262, 265, 269

(4) De idee van een wereldorganisatie voor de reglementering van de visserij werd reeds in 1925 gesuggereerd door SCHUECKING ("International Waters Office"), in 1934 door het Institut de Droit International (supra - cfr. GIDEL, G., o.c., vol. I, 27-28) en in 1944 door LEONARD ("International Fisheries Office" - o.c., 175-185)

(5) Over dit voorstel wordt gedebateerd tijdens de derde zitting (1951) van de I.L.C.. De bedoelingen ervan worden verduidelijkt, met name de Latijnsamerikaanse aanspraken ontwapenen door middel van de erkenning van bepaalde gelimiteerde rechten voor de kuststaat, losstaand van het exploitatierecht van het continentaal plat maar toch tegelijk toegekend, en loskomen uit het immobilisme van de huidige juridische structuur. Het voorstel houdt een initiatiefrecht in voor de kuststaat, dat onderworpen is aan een onpartijdige en bindende geschillenregeling. Deze verplichte arbitrageregeling werd beschouwd als een tijdelijke oplossing in afwachting van de oprichting van de Internationale Autoriteit.
Het voorstel werd op een staking van stemmen onthaald (A/CN.4/SR.118, Y.I.L.C 1951 I, 309) en wordt enkel vermeld in de commentaar van de I.L.C. bij haar ontwerp van 1951 (I.L.C. Report, 1951, o.c., 143, par. 5).
Uit de commentaren van de regeringen blijkt dat de meeste staten het principe van de vrijheid van de zee benadrukken en dus een uitbreiding van de bevoegdheden van de kuststaat verwerpen : I.L.C. Report, 1953, o.c., 241-269.

Hetzelfde voorstel wordt in 1953 nogmaals hernomen, maar vervolgens weer ingetrokken. Uiteindelijk wordt als definiteive tekst, een vroeger compromis-voorstel van HUDSON aangenomen (1) : "Elke kuststaat is bevoegd deel te nemen aan de gezamenlijke uitwerking van elk akkoord met betrekking tot het watergebied, gelegen op minder dan x mijlen van zijn territoriale wateren, zelfs indien zijn vissers daar niet aan de visserij deelnemen". De Commissie legde deze afstand later vast op honderd mijl (2). Als tegenhanger van deze bevoegdheid van de kuststaat fungeert ook hier de ruime bevoegdheid van de Internationale Autoriteit die door elke betrokken partij kan geraadpleegd worden (3).

*
* *

In de loop van haar vijfde zitting wijzigde de Commissie haar standpunt inzake de *sedentaire visserij*. Van nu af aan wordt dit aspect van de zeevisserij niet meer afzonderlijk beschouwd, maar wordt het behandeld onder het hoofdstuk "continentaal plateau".
Art. 2 van de reeks ontwerpartikelen inzake het continentaal plat luidt nu als volgt : "De kuststaat oefent soevereine rechten uit over het continentaal plat voor wat de exploratie en de exploitatie van de natuurlijke rijkdommen aangaat" (4).
In haar commentaar bij deze ontwerpartikelen stelt de Commissie dat zij na grondige bespreking besloten heeft de term "natuurlijke rijkdommen" te gebruiken in plaats van "minerale rijkdommen" zoals in haar vorig ontwerp. Men was nl. tot het besluit gekomen dat de produkten van de sedentaire visserij, meer bepaald voor zover het natuurlijke rijkdommen zijn die permanent op de zeebodem bevestigd zijn, niet buiten het bereik van het regime op het continentaal plateau mochten vallen. Hier wordt aan toegevoegd dat bodemvissen en andere vissen die, hoewel levend in zee, occasioneel op de zeebodem verblijven of daar uitgebroed worden, niet onder dit regime vallen. Ook mogen de exclusieve rechten waarover de kuststaat nu beschikt niet uitgeoefend worden op een manier die strijdig is met de bestaande rechten van vreemde vissers inzake sedentaire visserij. Voor het overige zullen de soevereine rechten van de kuststaat over zijn continentaal plat ook de uitoefening van de sedentaire visserij beheersen (5).

In verband met de *aangrenzende zone* wordt door de Commissie dit keer één artikel voorgesteld : "In de volle zee aangrenzend aan zijn territoriale wateren, mag de kuststaat de nodige controle uitoefenen ter voorkoming en bestraffing van overtredingen op zijn grondgebied of binnen zijn territoriale wateren, van zijn douane, immigratie, fiscale of sanitaire reglementen. Deze controle mag uitgeoefend worden tot op twaalf mijl van de basislijn van de territoriale wateren"(6).
De Commissie merkt hierbij op dat sommige lidstaten niet akkoord gingen met het aannemen van dit ontwerpartikel omdat zij van oordeel waren dat de bespreking van dit onderwerp diende te gebeuren in het kader van de discussie rond de territoriale zee. Ook was er geen algemeen akkoord omtrent de voorgestelde breedte van twaalf mijl voor de aangrenzende zone, noch omtrent het inachtnemen van de

---

(1) A/CN.4/SR.118, Y.I.L.C., 1951 I
(2) A/CN.4/SR.132, ibid. *Het bijzonder belang van de kuststaat blijft dus voorlopig beperkt tot het recht betrokken te worden bij elke vorm van conservatiereglementering in het gebied tot op honderd mijl van de territoriale zee*
(3) I.v.m. de werkzaamheden van de I.L.C. tot 1953 cfr. VISSER 'T HOOFT, H., o.c., 186-197. ODA, S., 1963, o.c., 83-84. GROS, A., o.c., 20-22. SCHAEFER, M., Some Recent Developments concerning Fishing and the Conservation of the Living Resources of the High Seas, S.D.L.R., 1970, 377-378. MOUTON, M., 1952, o.c., 115-127
(4) I.L.C. Report, 1953, o.c., 212
(5) Ibid., 214
(6) Ibid., 219

basislijn van de territoriale wateren voor de berekening ervan. Sommige staten meenden dat de inhoud van dit artikel het bereiken van een akkoord nopens de breedte van de territoriale zee zou bemoeilijken.
De Commissie voegt hier aan toe dat een aangrenzende zone voor defensie- en visserijdoeleinden onaanvaardbaar blijft. Zij is van oordeel dat het probleem van de exclusieve visserijzone reeds een zekere oplossing zal krijgen indien haar ontwerpartikelen in verband met de visserij door de staten aanvaard worden (1).

*
* *

Hoewel de I.L.C. in het rapport over haar vijfde zitting, aan de Algemene Vergadering de aanbeveling deed de door haar opgestelde projectartikelen inzake de levende rijkdommen van de zee aan te nemen en tevens de F.A.O. te raadplegen in verband met de voorbereiding van één of meer conventies die deze algemene principes in een concrete vorm zouden gieten, beslist de Algemene Vergadering in resolutie 798 (VIII) van 7 december 1953 voorlopig geen enkele reeks ontwerpartikelen te onderzoeken of aan te nemen, alvorens alle aspecten van het internationaal zeerecht door de Commissie bestudeerd zullen zijn, dit wegens de nauwe samenhang van al deze problemen (2).
Om dit voor onbepaalde tijd uitstellen van verdere besprekingen te voorkomen, beslist een groep landen (3) de onderwerpen "de economische ontwikkeling van de visserij" en "het probleem van de instandhouding van het visbestand en van de reglementering van de visserij" op de dagorde van de volgende zitting van de Algemene Vergadering te plaatsen (1954). Deze staten stellen voor een technische expertenconferentie te houden, aangezien door de I.L.C. alle mogelijkheden voor verdere vooruitgang op basis van zuiver juridische overwegingen werden uitgeput. Het was dus de bedoeling een "technische" conferentie te houden die de ontwerpartikelen van de I.L.C. niet zou onderzoeken (4).
Resolutie 900 (IX) van de Algemene Vergadering van 14 december 1954 (5) gaat op dit verzoek in en beslist dat op 18 april 1955 een Internationale Technische Conferentie zal samenkomen "die het probleem van de internationale instandhouding van de levende zeerijkdommen zal onderzoeken en de nodige wetenschappelijke en technische aanbevelingen zal doen... Het verslag van deze wetenschappelijke en technische conferentie zal overgemaakt worden aan de I.L.C., die met haar besluiten zal rekening houden bij het opstellen van haar eindverslag, waartoe zij in resolutie 899 (IX) van dezelfde datum (6) werd verzocht".

De Technische Conferentie van Rome zal dus uiteindelijk niet de algemene juridische principes van de ontwerpartikelen van de I.L.C. in concretere vormen gieten, maar zal integendeel aan de nieuwe formulering ervan voorafgaan.

---

(1) I.L.C. Report, 1953, o.c., 220
(2) Y.U.N., 1953, 679
(3) Brazilië, China, Verenigde Staten, Liberia, Nederland, Groot-Brittannië, Turkije, Nicaragua, Honduras
(4) VISSER 'T HOOFT, H., o.c., 198-201. GARCIA AMADOR, F., 1963, o.c., 135-136
(5) Y.U.N., 1954, 426
(6) Ibid., 414.

1.2. De Technische Conferentie van Rome over het Behoud van de Levende Rijkdommen van de Zee (18 april - 10 mei 1955)

De Technische Conferentie van Rome werd bijgewoond door vertegenwoordigers van 45 staten.
Het rapport van de Conferentie, dat het probleem van de instandhouding in zijn ruimst mogelijke betekenis behandelt, bevat ook een aantal belangrijke conclusies en aanbevelingen (1).

Eerst en vooral worden de noodzakelijkheid, de basis (wetenschappelijk onderzoek) en de oogmerken (M.S.Y. - belang van de kuststaat) van een degelijk conservatiebeheer uitgelijnd (2).
Vervolgens worden de types van wetenschappelijke informatie, die vereist zijn voor het opstellen van een visserij-instandhoudingsprogramma omschreven, evenals de verschillende technieken die binnen een dergelijk programma kunnen worden toegepast (3).
Verder wordt een overzicht gegeven van de bestaande internationale instandhoudings-organisaties en de door hen toegepaste maatregelen en methodes (4) en wordt onderzocht in hoeverre de bestaande types van internationale conservatiemaatregelen zouden kunnen toegepast worden op de andere problemen die zich bij de instandhouding van het visbestand stellen (5).

De Conferentie kwam tot een aantal *besluiten* waarvan de volgende vermeldenswaard zijn :
"Internationale samenwerking op het vlak van het wetenschappelijk onderzoek en bij de reglementering van de instandhouding van de levende rijkdommen van de volle zee is van essentieel belang..."
"Het huidig systeem van internationale visserijreglementering is over het algemeen gebaseerd op de geografische en biologische distributie van de visvoorraden. Vanuit wetenschappelijk en technisch oogpunt blijkt dit doorgaans de beste manier om deze problemen op te lossen. Dit systeem is gebaseerd op conventies, afgesloten tussen de betrokken staten."

De Conferentie is van oordeel dat de volgende *principes* dienen in acht genomen te worden bij de opstelling van dergelijke conventies :
"Alle bij een visserij betrokken staten, evenals de kuststaat, moeten de gelegenheid krijgen tot de conventie toe te treden en deel te nemen aan de bespreking en de bepaling van de behoudsmaatregelen; de onder een conventie ingevoerde behoudsmaatregelen moeten gebaseerd zijn op wetenschappelijk onderzoek..."
Ook wordt de mogelijkheid onderzocht van het ontbreken van een akkoord onder de betrokken staten; er kan onenigheid bestaan nopens de noodzaak tot het instellen van conservatiemaatregelen, nopens de aard van deze maatregelen, of ten gevolge van de weigering van een staat de getroffen maatregelen te respecteren.
In dit geval wordt een mogelijke oplossing gesuggereerd in het verwijzen van dergelijke geschillen naar expert-scheidsrechters.
Tenslotte wordt ook het probleem aangehaald dat bestaat wanneer de kustwateren intensief bevist worden en zo de visvangst in de nationale wateren van een staat nadelig beïnvloed wordt. De rol en de bevoegdheid van de kuststaat, in afwachting van de instelling van een gezamenlijk bepaald conservatiesysteem, werd uitgebreid besproken zonder dat hieromtrent een akkoord werd bereikt (6).

---

(1) A/CONF.10/6, 1955
(2) Ibid., 2-3
(3) Ibid., 3-4
(4) Ibid., 4-6
(5) Ibid., 6-9
(6) Ibid., 10
Cfr. SCHAEFER, M., S.D.L.R., 1970, o.c., 379-380. ODA, S., 1963, o.c., 84-85. BOWETT, D., o.c., 22.

Inderdaad diende de Conferentie van Rome zich bezig te houden met de technische problemen van het visserij-conservatiebeheer, maar het bleek dat niet alle problemen op zuiver technische basis konden worden benaderd. Het gaat hier voornamelijk over de discussie rond de exacte inhoud van het begrip *"bijzonder belang van de kuststaat"* (1).
Tijdens deze discussie tekenden zich twee groepen af op de Conferentie. De eerste groep kende aan de kuststaat het exclusief controlerecht toe op de toepassing van de ingestelde behoudsmaatregelen. Deze dienen getroffen te worden overeenkomstig de algemene technische principes die door de Conferentie werden aangenomen. Men gaat ervan uit dat de kuststaat het meest aangewezen is en ook het grootste belang heeft bij de conservatie van de biologische rijkdommen in de nabijheid van zijn kust.
De tweede groep legde de nadruk op de internationale coöperatie bij de instelling van deze maatregelen. De kuststaat geniet niet van een bevoorrechte positie maar heeft wel een "bijzonder belang", dat op geografische gronden berust. Alle betrokken staten hebben het recht om wetenschappelijk bewijsmateriaal aan te voeren en dit dient op gelijke voet onderzocht te worden, met het oog op de invoering van de geschikte conservatiemaatregelen (2).

De tekst die in het eindverslag werd opgenomen (§ 18), werd aangenomen tijdens de negentiende zitting op 5 mei 1955, met 18 stemmen tegen 17 en 8 onthoudingen (3). Hij luidt als volgt : "Bij de uitwerking van instandhoudingsprogramma's dient rekening te worden gehouden met het bijzonder belang van de kuststaat bij het behoud van de produktiviteit van de rijkdommen van de volle zee, gelegen in de nabijheid van zijn kust". Dit was een compromis-oplossing die uitgewerkt was door de Amerikaanse vertegenwoordiger HERRINGTON en de Cubaanse vertegenwoordiger GARCIA AMADOR.

De statengroep die er aldus in geslaagd was het bijzonder belang van de kuststaat in de eindtekst van de Conferentie te doen opnemen wilde nu echter verder gaan.
Een Mexicaans-Cubaans ontwerp (4) bevatte een aantal bepalingen die de bevoegdheid van de kuststaat bij de instandhouding nader omschreven, dit in een poging om aan het bevoegdheidsprobleem een oplossing te geven.
De tegenstanders van dit ontwerp wierpen op dat men zich hier op juridisch terrein begaf en dat de Conferentie niet bevoegd was juridische aangelegenheden te behandelen. Een stemming over dit bezwaar leverde 21 stemmen op tegen 20, met 3 onthoudingen. Er volgde dus geen bespreking ten gronde van het Mexicaans-Cubaans ontwerp waarvan de voornaamste bepalingen de volgende waren : "Wanneer de betrokken staten niet akkoord kunnen komen inzake de te treffen conservatiemaatregelen mag de kuststaat, in geval van dwingende noodzaak, zelf deze maatregelen bepalen, dit op basis van wetenschappelijke en technische principes. Deze maatregelen, toepasselijk op delen van de volle zee, mogen geen discriminatie van vreemde vissers inhouden (§ 4). In geval er een meningsverschil ontstaat omtrent de wetenschappelijke of technische grondslag van de getroffen maatregelen tussen de kuststaat en andere betrokken staten, of tussen de verdragsstaten en derde staten, dan dient dit opgelost te worden door een bevoegd technisch organisme met internationaal karakter (§ 5)."

---

(1) Rapport, § 44-49
(2) GROS, A., o.c., 44. GARCIA AMADOR, F., 1963, o.c., 150-151
(3) A/CONF.10/SR.19
(4) A/CONF.10/L.40

Het ontwerp benadrukt ook dat de collectieve behoudsprogramma's of -maatregelen een regionaal karakter moeten hebben of betrekking hebben op één bepaalde soort. Het Mexicaans-Cubaans ontwerp wordt als een compromis-voorstel beschouwd in die zin dat het bedoeld was om een leemte te vullen in het systeem van internationale samenwerking en dat het ook een tussenpositie innam tussen de op de Conferentie vertegenwoordigde "unilateralisten" en "internationalisten".
De meningen nopens de draagwijdte en de betekenis van het bijzonder belang van de kuststaat waren op de Conferentie echter net iets te gelijkmatig verdeeld om de inlassing van een aanbeveling toe te laten (1).

Een ander aspect van het visserijbeheer dat hier aan bod kwam was dat van de "*abstentie*". Dit principe werd verdedigd door de Verenigde Staten die het reeds hadden doen toepassen in de Conventie over de Visserij in de N. Stille Oceaan van 1952 (supra). Een voorbereidende studie over dit onderwerp werd aan de Conferentie voorgelegd door HERRINGTON. Het bleek echter dat zowel de ontwikkelde visserijstaten (W. Europese en Sovjet-blok) als de ontwikkelingslanden, hevige kritiek hadden op de aanbeveling van dit soort maatregelen als oplossing voor het probleem van de nieuwkomers. Men was van oordeel dat de toepassing ervan in het voordeel zou werken van landen met een ontwikkelde visserij-industrie, ten nadele van minder ver gevorderde nieuwkomers. Het Canadees-Amerikaans voorstel werd ingetrokken vóór de stemming, met de bedoeling het op de volgende zitting van de I.L.C. opnieuw voor te leggen. Het rapport van de Conferentie bespreekt wel het bestaan en de toepassing van het concept onder de hoofding "Problemen ontstaan door de deelname van nieuwe exploitanten aan een visserij die reeds het voorwerp uitmaakt van een instandhoudingsprogramma" (§ 61-62) (2).

In een bijlage bij het rapport van de Conferentie verklaren Chili, Peru en Ecuador dat zij zich onthouden van de stemming over de besluiten van sectie VI en VII van het eindverslag omdat hierin de opinies weerspiegeld worden van een statengroep die op de Conferentie geen duidelijke meerderheid vertegenwoordigde. Zij verklaren bijgevolg vast te houden aan de principes van de Santiago Declaratie van 1952.

De Conferentie van Rome is tot dusver de enige wereldconferentie over visserijproblemen die ooit door de Verenigde Naties werd georganiseerd. Zij bood voor het eerst de kans een allesomvattend overzicht op te stellen van alle problemen in verband met de exploitatie van de levende rijkdommen van de zee, de actuele stand van de visserijbiologie op te maken en een lijst van leidende principes voor toekomstige visserijconventies op te stellen. Zij heeft ongetwijfeld een aanzienlijke invloed uitgeoefend op vele later afgesloten verdragen en in de eerste plaats op de Visserijconventie van Genève (3).
Inderdaad vinden wij haar hoger aangehaalde besluiten en principes impliciet in de Visserijconventie terug. Voor het eerst wordt het bijzonder belang van de kuststaat bij de instandhouding van de produktiviteit van de levende rijkdommen in zijn kustwateren uitvoerig besproken en erkend. Het Mexicaans-Cubaans ontwerp dat dit begrip concreter uitwerkt ligt aan de basis van de nieuwe oriëntatie van de werkzaamheden van de I.L.C. terzake en maakt tenslotte één van de voornaamste nieuwigheden uit die het exploitatieregime volgens de Visserijconventie van 1958 kenmerken. Verder stellen wij vast dat het aanduiden door de Conferentie van de M.S.Y. als één van de voornaamste oogmerken van het conservatiebeheer tot gevolg had dat dit concept voor de volgende twintig jaar door praktisch alle visserijconventie wordt aangenomen.

---

(1) Rapport, § 82
Cfr. JOHNSTON, D., o.c., 344-346. GARCIA AMADOR, F., 1963, o.c., 151-155. CHAPMAN, W., ed. ALEXANDER, L., 1969, o.c., 44. VISSER 'T HOOFT, H., o.c., 205-212
(2) Cfr. ODA, S., 1963, o.c., 85-86. CHAPMAN, W., ed. ALEXANDER, L., 1969, o.c., 45
(3) DE KLEMM, C., o.c., 95

1.3. Het I.L.C.-verdragsontwerp van 1956

De benadering van het visserijprobleem door de I.L.C. onderging tijdens haar zevende zitting in 1955 een aanzienlijke wijziging, die het resultaat was van de door de Conferentie van Rome gevolgde koers, met name de aanvaarding van het principe van het bijzonder belang van de kuststaat.

Een ontwerp over de instandhouding van de levende zeerijkdommen, bestaande uit een preambule en negen artikels, werd op deze zitting voorgelegd door GARCIA AMADOR. Zijn voorstel werd, mits enkele kleine wijzigingen, door de Commissie aanvaard. De tekst werd onder de vorm van een bijlage bij het I.L.C.-rapport van 1955 gevoegd (1).
In dit ontwerp worden de wetenschappelijke basis en de economische doeleinden van het instandhoudingsbeheer uiteengezet; de meest efficiënte vorm van internationale samenwerking bestaat in de uitwerking van programma's per regio of per soort. De voornaamste bijdrage van het ontwerp ligt evenwel in de nadere omschrijving van het concept "bijzonder belang van de kuststaat". Volgens de algemene lijnen van het Mexicaans-Cubaans voorstel te Rome wordt hier gesuggereerd dat, in geval het onmogelijk is om een onderling akkoord uit te werken omtrent de te volgen conservatiepolitiek, de kuststaat op grond van zijn geografische ligging het recht heeft om unilateraal de nodige behoudsmaatregelen uit te vaardigen. De voorwaarden hiertoe zijn het wetenschappelijk bewijs van hoogdringendheid van de maatregelen, hun wetenschappelijke basis en hun nondiscriminatoir karakter. De beperking van dit speciaal recht van de kuststaat is gelegen in de verplichte arbitrageregeling in geval het eenzijdig optreden van de kuststaat op weerstand vanwege andere geïnteresseerde staten zou botsen.

Deze negen artikelen inzake de instandhouding van de levende rijkdommen van de volle zee maakten samen met één artikel inzake visserijrechten, onder de titel "Fishing", het tweede hoofdstuk uit van het *I.L.C.-rapport 1955* (art. 24 tot 33) (2). Hun inhoud komt nagenoeg overeen met de definiteive tekst van de voorstellen die in 1956 door de Commissie in haar eindverslag zal worden voorgelegd (3). Wat in elk geval reeds opvalt is dat de verplichte arbitrageprocedure voor de geschillenregeling nu definitief de vroegere voorstellen vervangt inzake de oprichting van een Internationale Autoriteit met reglementerende bevoegdheden o· van een gespecialiseerde V.N.-organisatie die wetenschappelijk onderzoek zou uitvoeren en tevens de tussenstaatse visserijgeschillen zou regelen. De Commissie lijkt meer heil te zien in de toepassing van een "ad hoc"-arbitrage dan in het oprichten van een permanent orgaan.

Het voorlopig ontwerp inzake het regime van de volle zee bestaande uit 38 artikelen werd nu, vergezeld van de commentaren van de Commissie, aan de regeringen overgemaakt. Het hoofdstuk over de visserij werd ook aan de intergouvernementele visserij-organisaties voorgelegd (4).

---

(1) A/2934, Report of the International Law Commission, Annex to Chapter II, Draft Articles relating to the Conservation of the Living Resources of the Sea, Y.I.L.C., 1955 II, 32
(2) Ibid., 28
(3) Cfr. GARCIA AMADOR, F., 1963, o.c., 158-171. ODA, S., 1963, o.c., 86. de AZCARRAGA, J., A.V., 1956/57, o.c., 43. CHAPMAN, W., ed. ALEXANDER, L., 1969, o.c., 45. JOHNSTON, D., 1956, o.c., 346. GROS, A., o.c., 22-23. BISHOP, W., A.J.I.L., 1956, o.c., 627-636
(4) Tijdens de I.L.C.-zitting van 1955 werd tevens een compromis bereikt nopens de breedte van de territoriale wateren : men was niet akkoord gekomen over de exacte uitgestrektheid, maar deze zou in elk geval niet kleiner zijn dan drie en niet groter dan twaalf mijl; geen enkele staat dient aanspraken te erkennen die deze grenzen te buiten gaan.

In zijn *rapport over het regime van de volle zee en dat van de territoriale zee van 1956* onderzoekt FRANOIS de ingestuurde opmerkingen van de regeringen en internationale organisaties, maar voegt hij er zelf geen nieuwe bedenkingen meer aan toe (1).

Tijdens haar achtste zitting in 1956 tenslotte, bereidt de Commissie voor Internationaal Recht haar *finaal verdragsontwerp inzake het zeerecht* voor. Twee nieuwe visserij-artikelen werden opgesteld : één aangaande de definitie van het begrip conservatie en één aangaande de visserij uitgeoefend bij middel van vaste, in de zeebodem bevestigde installaties. Van de 73 artikelen van het verdragsontwerp waren er twaalf (art. 49 tot 60) aan de visserij gewijd (2).
De art. 49 tot 53 stellen de rechten en plichten van alle visserijstaten in volle zee. De art. 54 en 55 behandelen de rechten van de kuststaat op grond van zijn bijzonder belang en weerspiegelen de invloed van de Conferentie van Rome. Art. 56 stelt het belang van de niet-vissende niet-kuststaat bij de conservatie van de levende rijkdommen van de volle zee. De art. 57 tot 59 werken een systeem van verplichte geschillenregeling door arbitrage uit en art. 60 regelt de visvangst door middel van in de zeebodem bevestigde structuren.

De principiële vrijheid van visserij in volle zee wordt onderworpen aan de mogelijkheid van reglementering, welke kan tot stand komen door middel van verdragen en door de bepalingen van dit verdragsontwerp (art. 49), m.a.w. de absolute vrijheid van visserij in volle zee wordt opgegeven.
Het begrip "instandhouding van de levende zeerijkdommen van de volle zee" wordt gedefinieerd als het geheel van maatregelen die een maximale aanhoudende opbrengst van deze rijkdommen mogelijk maken, zodat een optimale aanvoer van voedsel en andere mariene produkten verzekerd wordt (art. 50). Dit is de M.S.Y. die door de Conferentie van Rome als één van de belangrijkste oogmerken van het conservatiebeheer werd aangestipt.
De bescherming van het algemeen belang bij de instandhouding van de levende rijkdommen wordt uitgedrukt in art. 51 dat stelt dat alle staten die aan de visserij in volle zee deelnemen niet enkel het recht, maar ook de plicht hebben de nodige behoudsmaatregelen aan te nemen (3).
Verder bestaat er een collectieve instandhoudingsverplichting. Wanneer vissers van twee of meer staten dezelfde visstapel of -stapels exploiteren in een deel van de volle zee, dan zullen deze staten op verzoek van één onder hen, onderhandelingen aanknopen met de bedoeling door middel van een akkoord de nodige conservatiemaatregelen uit te vaardigen (art. 52) (4).

---

(1) A/CN.4/97, FRANCOIS, J., Report on Regime of the High Seas and Regime of the Territorial Sea, Y.I.L.C., 1956 II, 1
(2) A/3159, Report of the I.L.C. to the General Assembly, Y.I.L.C., 1956 II, 262
(3) De Commissie wijst erop dat een staat dit recht ook kan uitoefenen in de kustwateren van een staat die hier niet aan de visserij deelneemt. De kuststaat kan in dit geval wel op zijn bijzondere rechten beroep doen
(4) De commentaar van de Commissie verduidelijkt dat art. 52 slechts van toepassing is op staten die het betrokken gebied "regelmatig" bevissen, dit in tegenstelling tot staten die hier slechts "occasioneel" actief zijn. Indien deze laatsten een bijzonder belang menen te hebben bij de conservatie van het visbestand in het gebied kunnen zij echter wel een beroep doen op art. 56. Verder gaat het hier enkel over staten die dezelfde visvoorraad exploiteren. De toepassing van art. 52 kan evenwel niet geweigerd worden in geval de behoudsmaatregelen die een staat wenst aan te nemen gedwarsboomd worden door, of te lijden hebben onder de vismethodes van andere staten die in het gebied een andere visvoorraad exploiteren.

Art. 53 behandelt de toepasselijkheid van de onder de art. 51 en 52 getroffen behoudsmaatregelen op derde staten. In de regel zijn de nieuwkomers gebonden door deze maatregelen (1).
Het bijzonder belang van de kuststaat wordt bevestigd, evenals het feit dat hij het recht heeft op voet van gelijkheid deel te nemen aan elk onderzoeks- en reglementeringssysteem in elk deel van de volle zee, aangrenzend aan zijn territoriale wateren, zelfs indien zijn onderdanen daar niet aan de visserij deelnemen (art. 54). Onder zekere voorwaarden kan de kuststaat evenwel eenzijdig overgaan tot de vaststelling van conservatiemaatregelen, in geval onderhandelingen met de andere betrokken staten geen akkoord opleveren binnen een redelijke termijn. De voorwaarden hiertoe zijn : het wetenschappelijk bewijs van het feit dat conservatiemaatregelen hoogdringend zijn, de wetenschappelijke basis van de maatregelen en hun non-discriminatoir karakter (art. 55).
Art. 56 behandelt een in de vroegere ontwerpen niet voorziene situatie, met name het geval van de niet-kuststaat, waarvan de ingezetenen niet aan de visserij in een bepaald deel van de volle zee deelnemen, maar die toch een bijzonder belang heeft bij de instandhouding van het visbestand in dit gebied. Deze staat krijgt nu het recht om de andere staten die het betrokken gebied exploiteren, te verzoeken de nodige conservatiemaatregelen aan te nemen (2).

---

(1) De Commissie verklaart dat het hier enkel handelt over nieuwkomers in een visserij die de uitbating van de betrokken stock op "aanzienlijke" wijze beïnvloeden.
Bij de behandeling van het probleem van de nieuwkomers kwam het abstentieconcept nogmaals ter sprake. Canada en de Verenigde Staten hadden in hun commentaar voorgesteld dit principe in het definitief verdragsontwerp inzake het zeerecht op te nemen (Y.I.L.C., 1956 II, 91-93).
Tijdens de debatten werd het abstentie-principe door de Amerikaanse woordvoerder EDMONDS verdedigd (A/CN.4/SR.356, Y.I.L.C., 1956 I, 132) maar sceptisch onthaald door andere vertegenwoordigers zoals de Brit FITZMAURICE en de Fransman SCELLE (ibid., 134-135). De I.L.C. besloot dit principe niet in het verdragsontwerp op te nemen. Zij bespreekt er wel de inhoud van in haar commentaar en erkent dat dit voorstel, evenals het voorstel van andere regeringen aangaande het vitaal economisch belang, reële problemen en belangen weerspiegelt die verdienen door het volkenrecht erkend te worden. Zij verklaart zich evenwel onbevoegd om de wetenschappelijke en economische aspecten van deze uitzonderlijke situaties adequaat te beoordelen en beperkt zich ertoe de aandacht op deze problemen te vestigen zonder concrete voorstellen te formuleren. Y.I.L.C., 1956 II, 290. Cfr. ODA, S., 1963, o.c., 88-89. CHAPMAN, W., ed. ALEXANDER, L., 1969, o.c., 48

(2) De Commissie geeft in haar commentaar een voorbeeld van een dergelijk geval, nl. wanneer de uitputting van bepaalde visstocks in een deel van de volle zee de opbrengst van de visvangst in andere gebieden beïnvloedt.
Tijdens de bespreking van dit artikel werd ook de mogelijkheid aangehaald van de niet-kuststaat die een bijzonder belang heeft bij het behoud van de produktiviteit van een bepaalde visgrond of visvoorraad die hijzelf niet exploiteert, maar waarvan de uitbating een belangrijke factor is voor zijn economie of voor de voedselvoorziening van zijn bevolking.

Geschillen over de bepalingen van de art. 52, 53, 54 en 56 worden op verzoek van één der partijen, beslecht door een arbitrale commissie van zeven leden, tenzij de partijen het erover eens zijn een oplossing te zoeken door middel van een andere methode van vreedzame geschillenregeling, m.a.w. andere methodes zijn toegelaten, maar bij gebrek aan overeenstemming hieromtrent is de beschreven arbitrageregeling verplicht (1).
De samenstelling van de arbitrale commissie wordt in detail uitgewerkt. De geschillenregeling volgens art. 57 komt niet neer op het eenvoudig verplicht stellen van arbitrage. De arbitrale commissie kan in bepaalde gevallen helemaal worden samengesteld zonder medewerking van de partijen (2).
Art. 58 behandelt twee verschillende problemen : de criteria die de arbitrale commissie zal hanteren bij de beslechting van het haar voorgelegde geschil en het al dan niet opschorten van de betwiste maatregel. Wat de toe te passen criteria betreft onderscheiden wij verschillende mogelijkheden : gaat het over een unilaterale maatregel van een kuststaat dan zullen de criteria volgens art. 55, par. 2 toegepast worden. Dit is het logisch gevolg van het feit dat dergelijke maatregelen slechts kunnen gelden tegenover andere staten indien zij overeenkomstig deze criteria werden getroffen. Deze criteria worden niet automatisch op andere geschillen toegepast. De arbitrale commissie beschikt dan over een zekere beoordelingsbevoegdheid waarbij de I.L.C. haar de volgende leidende principes ter hand stelt (commentaar van de I.L.C.) :
(i) in alle gevallen : het wetenschappelijk bewijs dat de invoering van conservatiemaatregelen noodzakelijk is om de maximale aanhoudende opbrengst van een visstapel te verwezenlijken en het niet-discriminerend karakter van de maatregel
(ii) bij geschillen onder de art. 52, 53, 54 en 55 : de wetenschappelijke basis en het aangewezen karakter van de maatregel (effectiviteit, praktische toepassingsmogelijkheid en de verhouding tussen de verwachte resultaten en de toepassingskosten)
(iii) art. 55 bevat het bijzonder criterium van de hoogdringendheid. Unilaterale maatregelen in afwachting van de arbitrale uitspraak zijn slechts gerechtvaardigd wanneer het hierdoor veroorzaakte uitstel de voortgezette produktiviteit van de visvoorraad bedreigt.

---

(1) Tijdens de discussie rond dit artikel bleek dat bepaalde commissieleden bezwaar hadden tegen de voorgestelde geschillenregeling. Zij stelden voor alle procedureclausules te laten vallen of deze tenminste te vervangen door een algemene verplichting tot vreedzame geschillenregeling zoals voorzien onder art. 33 van het Handvest van de Verenigde Naties. De Commissie bleef echter op haar standpunt en stelde dat "wanneer aan de staten rechten zouden worden toegekend die het geldende volkenrecht te buiten gingen, de Commissie niet langer kon rekenen op de goede functionering van de algemene regels nopens de regeling van geschillen door een onpartijdige autoriteit" (par. 17 en 18 van de inleiding bij de art. 50-59. Discussie : A/CN.4/SR.352 en 353). Anderzijds was de aanvaarding van de arbitrageclausules voor sommige staten w.o. de Verenigde Staten, Groot-Brittannië en Nederland, een "conditio sine qua non" voor de toegevingen aan de kuststaten. Cfr. VISSER 'T HOOFT, H., o.c., 228
(2) Dit is het arbitragesysteem dat ook voorkomt in het Pact van Bogota (American Treaty of Pacific Settlement, 30 april 1948. PEASLEE, A., o.c., D.I., vol. II, 1974, 1182). Volgens dit systeem zijn de samenstelling, de werking en de rechtspraak van de arbitrale commissie, in geval de partijen het niet eens raken over de te volgen procedure, niet afhankelijk van het voorafgaandelijk akkoord tussen de partijen zoals in het traditionele systeem. Op deze manier wordt in ieder geval de effectiviteit van de verplichting tot arbitrage verhoogd.

Volgens par. 2 van art. 58 kan de arbitrale commissie beslissen de toepassing van de betwiste maatregelen voorlopig op te schorten. Deze mogelijkheid bestaat echter niet onder art. 53 (toepasselijkheid op derde staten van conservatiemaatregelen ingesteld door één of meer staten) en onder art. 55 (geldigheid van unilateraal door de kuststaat aangenomen maatregelen in afwachting van een arbitrale uitspraak) (1).
De beslissingen van de arbitrale commissie zijn slechts bindend voor de betrokken partijen; zij hebben dus geen effect "erga omnes". Wenst een nieuwkomerstaat nu deel te nemen aan de visvangst in een gebied waaromtrent reeds een arbitrale regeling werd getroffen en die bindend is voor de andere geïnteresseerde staten onderling, dan kan hij op zijn beurt een nieuwe arbitrale procedure inzetten volgens art. 53, par. 2.
De arbitrale commissie zal slechts uitspraak doen inzake de betwiste punten; zij moet geen nieuwe reglementen opstellen tenzij zij hier door de partijen toe verzocht werd. Zij kan wel aanbevelingen en voorstellen aan haar beslissing toevoegen, maar deze hebben geen bindende kracht.
Art. 60 behandelt de visvangst door middel van in de zeebodem bevestigde structuren (2). De reglementering van deze visvangst in delen van de volle zee, aangrenzend aan de territoriale wateren van een staat, mag door deze laatste gebeuren wanneer zijn vissers deze visserij sinds lange tijd exploiteren en op voorwaarde dat vreemde vissers op voet van gelijkheid aan de exploitatie mogen deelnemen. Dergelijke reglementering tast het statuut van volle zee van deze wateren niet aan (3).

*
* *

Wij constateren dat de discussie rond de *sedentaire visserij* binnen de I.L.C. een hele evolutie doormaakte, zoals blijkt uit de bespreking van de achtereenvolgende ontwerpen, wat volgens ODA wijst op het feit dat de Commissie met dit probleem helemaal niet vertrouwd was (4).
In 1951 was de meerderheid binnen de Commissie van oordeel dat deze vorm van visvangst onafhankelijk van het regime op het continentaal plat diende te worden geregeld. Onder de commentaren van de regeringen vallen de antwoorden op van Noorwegen en Zweden die stellen dat de zgn. sedentaire visserij niet op een andere wijze dient te worden geregeld dan de andere, gewone visserij (5).

---

(1) Deze laatste mogelijkheid werd door sommige staten bekritiseerd. De Commissie beschouwde deze bepaling van art. 55 echter als essentieel. Indien het bezwaar van een andere staat tegen de unilaterale maatregelen van een kuststaat reeds zou volstaan om de toepassing ervan op te heffen dan zou de hele opzet van het artikel, die erin bestaat de kuststaat het recht te verlenen hoogdringende maatregelen te treffen, teniet worden gedaan. De bevoegdheid van de arbitrale commissie om de toepassing van maatregelen op te schorten in afwachting van haar uitspraak is een effectieve garantie tegen misbruiken : par. 4 commentaar bij art. 55
(2) Dit zijn meestal vallen, fuiken of bevestigde netten
(3) I.v.m. dit verdragsontwerp cfr. GARCIA AMADOR, F., 1963, o.c., 176-186. VISSER 'T HOOFT, H., o.c., 217-241. DEHAUSSY, J., Travaux de la Commission du Droit International des Nations Unies, A.F.D.I., 1956, 598-599. ODA, S., Z.A.O.R.V., 1957/58, o.c., 98-100. FRANCOIS, J., La conférence diplomatique sur le droit de la mer, N.T.I.R., 1957, 350-353. SPIROPOULOS, J., The Contribution of the International Law Commission to the Codification of the Law on Fishing and Conservation of the Living Resources of the High Seas, in : Liber Amicorum J. Francois, 1959, o.c., 332-335
(4) ODA, S., 1963, o.c., 187
(5) I.L.C. Report, 1953, o.c., 262, 264

Tijdens de I.L.C.-zitting van 1953 verdedigde vooral LAUTERPACHT evenwel de mening dat de regeling van de sedentaire visserij diende ondergebracht te worden bij die van het continentaal plat, waar de kuststaat over soevereine rechten beschikt bij de exploratie en exploitatie van de natuurlijke rijkdommen (1). Het afzonderlijk artikel inzake de sedentaire visserij werd nu geschrapt en het onderwerp werd ondergebracht onder het ontwerp inzake het regime van het continentaal plat (supra).

In 1951 onderscheidde de I.L.C. nog drie categorieën in de exploitatie van de rijkdommen van de zee : de gewone visserij, de sedentaire visserij en de minerale produkten van het continentaal plateau; in 1953 onderscheidt zij er nog twee : enerzijds de produkten van het continentaal plat met inbegrip van de sedentaire visserij en anderzijds de gewone visserij. Onder sedentaire visserij werd in 1953 uitsluitend de vangst van op de zeebodem bevestigd levende organismen bedoeld (2). In beide gevallen bleef men echter van oordeel dat de sedentaire visserij op een aparte wijze, gescheiden van de gewone visserij, diende te worden geregeld. Deze ommekeer in het standpunt van de Commissie werd betreurd door auteurs als MOUTON (3), SCELLE (4) en PAPANDREOU (5) en wordt door hen veeleer als een achteruitgang dan als een progressieve ontwikkeling van het internationaal recht beschouwd. Zij vrezen voor een verdere uitbreiding van deze interpretatie, zodat weldra ook de bodemvisserij onder exclusieve controle van de kuststaat zal vallen.
Dit in 1953 door de Commissie voorgestelde ontwerp werd vrijwel onmiddellijk door Australië in de praktijk toegepast (supra) (6).
In 1956 tenslotte is de Commissie van oordeel dat haar oorspronkelijk ontwerpartikel wel degelijk dient bewaard te blijven, voor zover het handelt over de visserij door middel van in de zeebodem bevestigde installaties (art. 60), een aspect dat in 1953 over het hoofd was gezien. De term "sedentaire visserij" zal dus voortaan voorbehouden blijven voor de vangst van in de zeebodem vastgehecht levende soorten en deze zal verder geregeld worden door het regime op het continentaal plat (art. 68 verdragsontwerp).
De Commissie verduidelijkt in haar commentaar bij art. 60 dat zij de visbanken waar vaste installaties in de zeebodem geplant werden, niet beschouwt als "bezette" gebieden of als behorend tot het "eigendom" van de kuststaat. Zij benadrukt dat de speciale toestand van deze gebieden de bijzondere rechten rechtvaardigt die worden toegekend aan de kuststaat, waarvan de vissers sedert lange tijd het gebied exploiteren (7).
De Commissie breekt dus duidelijk met één van de traditionele theorieën waarop de uitoefening van de sedentaire visserij gebaseerd werd, met name die van de effectieve occupatie (8).

---

(1) A/CN.4/SR.205, Y.I.L.C., 1953 I, 135. Bestreden door FRANCOIS en SCELLE, A/CN.4/SR.207, ibid., 146
(2) I.L.C. Report, 1953, o.c., 214, par. 70-71
(3) MOUTON, M., R.C.A.D.I., 1954 I, o.c., 441-445
(4) SCELLE, G., R.G.D.I.P., 1953, o.c., 22-23
(5) PAPANDREOU, A., o.c., 139, 147
(6) Cfr. GOLDIE, L., I.C.L.Q., 1954, o.c., 574-575. HEIDELMEYER, W., A.V., 1955/56, o.c., 135-136
(7) Cfr. ODA, S., 1963, o.c., 187-190. Idem, A Reconsideration of the Continental Shelf Doctrine, T.L.R., 1957, 25-26. Idem, Proposal for Revising the Convention on the Continental Shelf, C.J.T.L., 1968, 12-13. McDOUGAL, M. & BURKE, W., o.c., 652-655. GOLDIE, L., Sedentary Fisheries and Article 2 (4) of the Convention on the Continental Shelf. A Plea for a Separate Regime, A.J.I.L., 1969, 86-91. PAPANDREOU, A., o.c., 92-93
(8) Cfr. GOLDIE, L., I.C.L.Q., 1954, 565

De behandeling van dit onderwerp door de I.L.C. werd o.a. afgekeurd door ODA en MOUTON. De eerste is ervan overtuigd dat er geen enkele reden is waarom de sedentaire visserij op een andere wijze zou moeten geregeld worden dan de gewone visserij. De exploitatie van beide types van visvangst gebeurt immers vanop de volle zee. Het feit dat bepaalde sedentaire visserijen in het verleden aan de controle van de kuststaat onderworpen waren ten gevolge van een langdurig gebruik is geen reden tot veralgemening van dit regime. Zeker gaat hij niet akkoord met de toekenning aan de kuststaat van het recht om vreemde vissers de toegang te ontzeggen tot een visserij door middel van vaste apparatuur, of zelfs van het recht om dergelijke visserij te reglementeren. Dit ontwerpartikel heeft volgens hem helemaal niets met het instandhoudingsconcept te maken en houdt enkel verband met de reglementerende bevoegdheid van de kuststaat (1). MOUTON is van oordeel dat de Commissie niet het nodige onderscheid heeft gemaakt tussen beschermende en exclusieve rechten. De historische rechten die door bepaalde staten bij hun sedentaire visserij worden opgeëist zijn zijns inziens voornamelijk beschermende rechten. De Commissie schenkt aan deze kuststaten veel verdergaande rechten, nl. niet enkel het recht om hun conservatiewetten af te dwingen maar ook om het exclusief exploitatierecht aan hun eigen vissers voor te behouden (2).

De beschreven ommekeer in de opvattingen van de Commissie lokte zeer weinig reactie uit van de kant van de regeringen, waarschijnlijk omdat slechts een klein aantal staten direct belang hebben bij de sedentaire visserij buiten hun territoriale wateren. Een punt dat nooit in detail behandeld werd door de Commissie, is de exacte omschrijving van de term "sedentair". In haar commentaar geeft zij slechts twee beperkingen op : tot de sedentaire visserij behoren in elk geval "de natuurlijke rijkdommen die permanent in de zeebodem bevestigd zijn" en behoren niet "de zogenaamde bodemvissen of andere vissen, die hoewel levend in zee, occasioneel op de zeebodem verblijven of er uitgebroed worden". Deze omschrijving zal evenwel het voornaamste geschilpunt worden voor het Vierde Comité van de Conferentie van Genève, bij de behandeling van de sedentaire visserij (3).

Waar de I.L.C. in de loop van haar werkzaamheden ruim aandacht besteedde aan het instandhoudingsprobleem, werd niet geraakt aan het verdelende aspect van de visserijregeling. De mogelijkheid van het bestaan of de invoering van *exclusieve visserijzones*, werd door de Commissie herhaaldelijk ontkend.
De uitoefening van jurisdictie door een staat over zijn kustvisserij werd in deze periode eerst en vooral herhaaldelijk aan de orde gebracht in verband met het regime van de volle zee. In zijn rapport van 1951 stelde FRANCOIS voor, de kuststaat de bevoegdheid te verlenen conservatiemaatregelen op te leggen binnen een tweehonderd mijlszone, aangrenzend aan zijn territoriale wateren, op voorwaarde dat elk conflict dat hieruit zou voortspruiten aan het Internationaal Gerechtshof zou worden voorgelegd (4). Dit voorstel dat op een staking van stemmen werd onthaald, werd slechts vermeld onder de commentaren van de Commissie bij haar ontwerpartikelen van 1951 (supra) (5).

---

(1) ODA, S., 1963, o.c., 195. Idem, T.L.R., 1957, o.c., 24-27
(2) MOUTON, M., R.C.A.D.I., 1954 I, o.c., 443
(3) YOUNG, R., Sedentary Fisheries and the Convention on the Continental Shelf, A.J.I.L., 1961, 364-365
(4) A/CN.4/L42, Y.I.L.C., 1951 II, 89
(5) I.L.C. Report, 1951, o.c., 143 (art. 2, comm. 5)

In 1953 wordt een conservatiezone van vijftig mijl breed voorgesteld door FRANCOIS en LAUTERPACHT (1). Dit voorstel botst binnen de Commissie op sterke weerstand; haar conclusie luidde, dat ééns men zijn toevlucht zocht tot dergelijke protectionistische middelen, deze tendens onvermijdelijk zou uitmonden in maatregelen ter uitsluiting van vreemde vissers (2). Verder werd het bijzonder belang van de kuststaat, zoals hoger beschreven, onderzocht door de Technische Conferentie van Rome, waar de strekking die aan de kuststaat exclusieve rechten wenste toe te kennen en die naar de monopolisering van de kustvisserij streefde, het niet haalde. Onder de commentaren van de regeringen op de I.L.C.-ontwerpartikelen over de visserij van 1955, vallen in dit verband die van IJsland en India te vermelden. Beide regeringen zijn van oordeel dat dit ontwerp inzake de instandhouding van de levende zeerijkdommen dient aangevuld te worden met voorstellen in verband met de visserij-jurisdictie over de kustwateren, wat een betere bescherming van de legitieme belangen van de kuststaat zou waarborgen (3).
Tijdens haar zitting van 1956 tenslotte, werd door de Commissie aandacht besteed aan het probleem van preferentiële rechten voor de kuststaat, in geval deze laatste overwegend afhankelijk is van zijn kustvisserij voor het levensonderhoud van zijn bevolking. Het voorstel werd geopperd dat de kuststaat tot op een redelijke afstand van zijn kust, over exclusieve visserij-jurisdictie zou beschikken wanneer dit noodzakelijk zou blijken te zijn voor de bescherming van de visserij als vitaal bestaansmiddel voor zijn bevolking. In deze gevallen kan de territoriale zee uitgebreid worden of kan een speciale visserijzone ingericht worden met bovengenoemd doel (4). De I.L.C. erkent in haar rapport het hier aangehaalde probleem en is van mening dat de betrokken belangen inderdaad ook de erkenning door het internationaal recht verdienen; zij weerhoudt zich echter van concrete voorstellen, aangezien zij op biologisch en economisch vlak de nodige competentie mist om deze uitzonderlijke situaties te beoordelen (5). In haar commentaar bij art. 66 van het verdragsontwerp, dat handelt over de aangrenzende zone (6), verwerpt de Commissie eveneens het invoeren van aangrenzende zones voor exclusieve visserijdoeleinden. Dergelijke zones worden slechts erkend voor douane-, fiscale en sanitaire doeleinden en mogen niet breder zijn dan twaalf mijl vanaf de basislijn van de territoriale wateren (7).

*
* *

Dit alles betekent dat de exclusieve visserijrechten van een staat direct verbonden blijven met het regime van de territoriale zee, waarvan de breedte volgens art. 3 van het verdragsontwerp maximaal twaalf mijl mag bedragen. Als gevolg hiervan werd tijdens de zitting van de Algemene Vergadering van 1956 door Canada het voorstel gedaan een drie mijl brede territoriale zee te combineren met een negen mijl brede aangrenzende visserijzone (8). Dit voorstel werd formeel herhaald in het beginstadium van de Conferentie van 1958.

---

(1) Y.I.L.C., 1953 I, 153
(2) I.L.C. Report, 1953, o.c., 219. Discussie : A/CN.4/SR.208-210
(3) Y.I.L.C., 1956 II, 49-50
(4) A/CN.4/SR.339, Y.I.L.C., 1956 I
(5) I.L.C. Report, 1956, o.c., 293 : Claims of Exclusive Fishing Rights on the Basis of Special Economic Circumstances
Cfr. ODA, S., 1963, o.c., 42-44
(6) I.L.C. Report, 1956, o.c., 295
(7) Cfr. ODA, S., The Concept of the Contiguous Zone, I.C.L.Q., 1962, 131-153
(8) JOHNSON, B., ed. JOHNSON, B. & ZACHER, M., o.c., 60

Het is deze verbondenheid tussen het begrip territoriale zee en de uitoefening van visserij-jurisdictie die het verloop van de Conferentie van Genève ten gronde zal beïnvloeden en die een akkoord over de exacte uitgestrektheid van de territoriale wateren zal verhinderen. Ditmaal zal het niet, zoals in 1930, de aangrenzende zone zijn die "le pivot de la solution transactionnelle" uitmaakt, maar wel de exclusieve visserijzone (1).

Hierin ligt dan ook de voornaamste kritiek besloten op het verdragsontwerp over het zeerecht van de I.L.C.. Inderdaad was de benadering van het zeerecht door de Commissie gebaseerd op de zuiver klassieke indeling ervan (2) en maakt zij een artificieel onderscheid tussen het recht op reglementering van de instandhouding van de levende zeerijkdommen en hun exploitatierecht. De kuststaat zag zich wel het eerste, maar niet het tweede toegekend (3).
Deze vaststelling hoeft trouwens geen verwondering te wekken, daar het specifiek mandaat van de Commissie voor Internationaal Recht (4) er voor instond dat meer aandacht zou worden geschonken aan de evolutieve en academische processen van de ontwikkeling van het volkenrecht, dan wel aan de zich uitbreidende, complexe en vaak tegenstrijdige objectieven van het oceaanbeheer. Tegen het ogenblik dat het verdragsontwerp aan de Conferentie van Genève werd voorgelegd was het omzeggens uitgesloten dat de afgevaardigden tijdens één enkele onderhandelingsronde van negen weken een grondige herziening van deze tekst zouden kunnen doorvoeren (5).

---

(1) Cfr. FATTAL, A., o.c., 151. BRIERLY, J., 1963, o.c., 208. O'CONNELL, D., 1965, o.c., vol. I, 532-533. GROS, A., o.c., 24-25
(2) "status orientation" : JOHNSTON, D., 1956, o.c., 221
"la classique façade" : DEHAUSSY, J., o.c., 590
(3) GROS, A., o.c., 24
(4) "To initiate studies and make recommendations for the purpose of... encouraging the progressive development of international law and its codification". Art. 13, § 1 (a) Charter van de Verenigde Naties
(5) JOHNSTON, D., The Environmental Law of the Sea : Historical Development, ed. JOHNSTON, D., 1981, o.c., 44.

§ 2. DE INTERNATIONALE ZEERECHTCONFERENTIES VAN GENEVE

2.1. De Conferentie van 1958

De Eerste Zeerechtconferentie van de Verenigde Naties greep plaats van 24 februari tot 27 april 1958. Zij was samengeroepen door resolutie 1105 (XI) van de Algemene Vergadering van 21 februari 1957 (1), die hiermee gevolg gaf aan de aanbeveling van de Commissie voor Internationaal Recht in par. 28 van haar eindverslag inzake het zeerecht van 1956.

De besprekingen werden gevoerd binnen vier comités, die elk een deel van het verdragsontwerp van de I.L.C. toegewezen kregen.
* Het Eerste Comité : territoriale zee en aangrenzende zone (art. 1-25 en 66)
* Het Tweede Comité : volle zee, algemeen regime (art. 26-48 en 61-65)
* Het Derde Comité : instandhouding van de levende rijkdommen (art. 49-60)
* Het Vierde Comité : continentaal plateau (art. 67-73)
* De kwestie van de vrije toegang tot de zee door kustloze staten werd bestudeerd in een speciaal Vijfde Comité.

De werkzaamheden binnen deze Comités en de verdere besprekingen in de Plenaire Vergadering resulteerden in vier afzonderlijke conventies, één protocol inzake de verplichte geschillenregeling en negen resoluties. De redenen waarom de Conferentie er de voorkeur aan gaf vier afzonderlijke conventies aan te nemen veeleer dan één globaal instrument, zijn uiteenlopend. Eerst en vooral was er de wens om elk punt van overeenstemming te registreren en dus niet dezelfde vergissing te begaan als in 1930. De Algemene Vergadering scheen deze oplossing trouwens voorzien te hebben toen zij de Conferentie de opdracht meegaf "de resultaten van haar werk in één of meer internationale verdragen of andere instrumenten samen te bundelen" (2). Dit systeem bood de staten ook de mogelijkheid de inhoud van bepaalde conventies te onderschrijven zonder daartoe verhinderd te zijn wegens hun oppositie tegen andere bepalingen (3). De uitwerking van een uniek instrument daarentegen zou het dubbele voordeel hebben geboden de eenheid van het zeerecht als geheel te benadrukken en de verbondenheid tussen codificatie en progressieve ontwikkeling van het volkenrecht duidelijk te stellen. In het huidige geval worden de Conventie over de Volle Zee en de Conventie over de Territoriale Zee en de Aangrenzende Zone als een codificatie van het geldende internationaal gewoonterecht ("lex lata") beschouwd en worden de Visserijconventie en de Conventie over het Continentaal Plateau als innoverend ("lex ferenda") beschouwd (4).

Naar binnen de Verenigde Naties geldende gewoonte werden de voorstellen binnen elk Comité met gewone meerderheid aangenomen en werden zij vervolgens aan de Plenaire Vergadering voorgelegd, waar een 2/3 meerderheid vereist was.

---

(1) Y.U.N., 1956, 382
(2) JOHNSON, D., The Geneva Conference on the Law of the Sea, Y.W.A., 1959, 68-76 passim. PATEY, J., La conférence des Nations Unies sur le droit de la mer, R.G.D.I.P., 1958, 455
(3) CHARLIER, R., Résultats et enseignements des conférences du droit de la mer, A.F.D.I., 1960, 65
(4) Ibid.. VAN DER ESSEN, M., L'évolution du droit de la mer depuis 1958, C.P.E., 1970, 662, is van oordeel dat de ondeelbare eenheid van het zeerecht beter gediend ware geweest met een niet aan ondertekening onderworpen "declaratie over het zeerecht". CAFLISCH, L., La révision du droit international de la mer, A.S.D.I., 1973, 49-50

2.1.1. Het Derde Comité : de Conventie over de Visserij en de Instandhouding van de Levende Rijkdommen van de Zee (1)

De inhoud van de Conventie over de Visserij en de Instandhouding van de Levende Rijkdommen van de Zee komt nagenoeg overeen met de door de I.L.C. opgestelde visserij-ontwerpartikelen (2). De in het Derde Comité aangenomen teksten hebben dus in de eerste plaats betrekking op de beschermings- en instandhoudingsproblematiek. Andere aspecten van de visserij kwamen aan bod binnen de andere Comités. Het probleem van de voorbehouden visserijzones werd behandeld door het Eerste Comité : dit knelpunt werd van bij het begin van de Conferentie zó nauw verbonden met de vraag over de breedte van de territoriale zee, dat het onmogelijk bleek, juist omwille van deze verbondenheid, aan deze beide vraagstukken een oplossing te geven. Het Tweede Comité had niet af te rekenen met bijzondere visserijproblemen; de vrijheid van visserij werd als één van de vier voornaamste vrijheden ondergebracht onder het algemeen principe "vrijheid van de volle zee". Het Vierde Comité behandelde onder andere de exploitatie van de sedentaire vissoorten; hierbij bestond het voornaamste probleem in de juiste omschrijving van de term "levende rijkdommen van het continentaal plat". Binnen het Vijfde Comité speelden visserij-overwegingen geen doorslaggevende rol (3).

---

(1) U.N.T.S., vol. 559, 285 (29 april 1958)
(2) SPIROPOULOS, J., 1959, o.c., 332. Cfr. PATEY, J., o.c., 466
(3) De Conventie over de Volle Zee bevestigt in art. 2 en 3 dat de volle zee openstaat voor alle naties en stelt uitdrukkelijk het recht op vrije toegang tot de zee door de kustloze staten, zodat deze van dezelfde vrijheden van de zee kunnen genieten als de kuststaten.
De Conventie en het Statuut van Barcelona van 20 april 1921 over de Vrijheid van Transit schonk reeds aan bepaalde kustloze staten toegangswegen tot de zee (L.N.T.S., vol. 7, 12). Art. V van het General Agreement on Tariffs and Trade, aangenomen op 30 oktober 1947 te Genève, herhaalt enkele principes van de Barcelona Conventie (U.N.T.S., vol. 55, 187). Op 20 februari 1957 erkende A.V.-resolutie 1028 (XI) de noodzaak voor de kustloze staten om over transit-faciliteiten te beschikken indien zij willen deelnemen aan de internationale handel en werden de lidstaten aangemaand hiervoor de nodige faciliteiten te voorzien (Y.U.N., 1956, 159). In 1964 stelt UNCTAD I een aantal principes op voor de doeltreffende verzekering van de vrijheid van transit ten bate van de kustloze staten. Als gevolg daarvan werd op 8 juli 1965 te New York de Conventie inzake de Transithandel van Kustloze Staten aangenomen (U.N.T.S., vol. 597, 3).
De kustloze en andere geografisch benadeelde staten zullen zich vanaf 1971 tot een hechte belangengroep ontwikkelen in hun strijd voor een billijke regeling in verband met de deelname aan de exploitatie van de rijkdommen van de exclusieve economische zone van naburige kuststaten (infra).
Cfr. HAQUANI, Z., La participation des pays sans littoral à l'exploitation des ressources de la zone économique exclusive, in : The Management of Humanity's Resources : The Law of the Sea, Workshop The Hague 29-31 oct. 1981, Den Haag, Nijhoff, 1982, 258-259. GOVINDARAJ, V., Geographically Disadvantaged States and the Law of the Sea, ed. ANAND, R., Law of the Sea, Caracas and Beyond, Den Haag, Nijhoff, 1980, 257-259. MIRVAHABI, F., The Rights of the Landlocked and Geographically Disadvantaged States in Exploitation of Marine Fisheries, N.T.I.R., 1979, 135-138. TABIBI, A., The Right of Free Access to and from the Sea for Land-locked States, as well as their Right to Exploitation of Living and Non-Living Resources of the Sea, Ö.Z.Ö.R.V., 1978, 75-79

De Visserijconventie is gestoeld op enkele voorname principes die tevens nieuwigheden zijn in het vóór 1958 geldende visserijrecht. Zij is te beschouwen als een algemene gedragscode met rechten en plichten voor de staten op het vlak van de instandhouding van de levende rijkdommen van de zee. De opvatting dat essentiële conservatiemaatregelen slechts zinvol zijn indien zij ondernomen worden op basis van internationale samenwerking, welke zoals in het vorige hoofdstuk uiteengezet steeds meer veld won, wordt hier voor het eerst in een grote alles omvattende conventie uitgedrukt (1).
De Conventie heeft een zeer technisch karakter en kan wegens haar universele aanpak gezien worden als een kader waarbinnen toekomstige regionale overeenkomsten kunnen worden ingepast (2).

De *nieuwe principes* die aan de basis van de Conventie liggen zijn de volgende :
(i) De traditionele vrijheid van visserij in volle zee wordt niet langer enkel beperkt door de afgesloten tussenstaatse verdragen, maar ook door de bijzondere belangen en rechten van de kuststaat en door de conservatiebepalingen van de Conventie zelf.
(ii) De verplichting voor alle bij de visserij in volle zee betrokken staten, de nodige behoudsmaatregelen aan te nemen en de verplichting tot samenwerking op dit gebied.
(iii) De verplichting voor nieuwkomerstaten, zich te onderwerpen aan op deze manier tot stand gebrachte conservatiemaatregelen.
(iv) Het recht van elke staat, die een bijzonder belang heeft bij de bescherming van de levende rijkdommen in een deel van de volle zee, te verzekeren dat de aan de visserij in het betrokken gebied deelnemende staten de nodige conservatiemaatregelen zullen aannemen.
(v) Het bijzonder belang van de kuststaat, dat zijn uitdrukking vindt in het recht deel te nemen aan alle wetenschappelijke onderzoekingen en besprekingen aangaande te treffen conservatiemaatregelen; bij het uitblijven van een akkoord hieromtrent kan de kuststaat overgaan tot de unilaterale instelling van dergelijke maatregelen, op voorwaarde dat de toestand hoogdringend is, dat de maatregelen gebaseerd zijn op wetenschappelijke bevindingen en dat zij geen discriminerende uitwerking hebben tegenover vreemde vissers.
(vi) Geschillen zullen verwezen worden naar een Speciale Commissie van vijf leden, specialisten in de juridische, administratieve of wetenschappelijke aspecten van de visserij, met de bevoegdheid bindende beslissingen te treffen (3).

De voornaamste bepalingen van de Conventie kunnen aldus in drie categorieën worden onderverdeeld : de rechten en plichten van de staten op het vlak van de instandhouding van de levende zeerijkdommen, de bijzondere rechten van de kuststaat en de geschillenregeling.

Algemene bepalingen

In de preambule van de Conventie wordt de nadruk gelegd op de invloed die de ontwikkeling van de moderne techniek heeft op de intensiteit van de visserij en op de noodzaak om waar mogelijk, instandhoudingsproblemen op te lossen door middel van internationale samenwerking.

---

(1) DEAN, A., The Geneva Conference on the Law of the Sea : What was accomplished A.J.I.L., 1958, 625
(2) JOHNSON, D., Y.W.A., 1959, o.c., 89
(3) Cfr. BOWETT, D., o.c., 23. SPIROPOULOS, J., 1959, o.c., 333-334. VAN DER ESSEN, M., o.c., 666-667. CAVARE, L., o.c., vol. II, 736-738. ODA, S., Distribution of Fish Resources of the High Seas : Free Competition or Artificial Quota ?, ed. ALEXANDER, L., 1968, o.c., 29. JOHNSON, D., Y.W.A., 1959, o.c., 90. YOUNG, O., o.c., 139-140.

Het recht in volle zee te vissen omvat vrijheid van visserij voor alle staten, beperkt door drie factoren : (a) hun verdragsverplichtingen, (b) de belangen en rechten van de kuststaten, (c) de bepalingen van deze Conventie (art. 1, par. 1) (1). Als tegenhanger van het recht op vrije visvangst in volle zee fungeert de instandhoudingsverplichting (art. 1, par. 2). Alle staten die aan de visserij in volle zee deelnemen zullen de nodige conservatiemaatregelen opleggen aan hun eigen vissers of zullen op dit vlak met de andere staten samenwerken.

De definitie van het begrip "instandhouding van de levende zeerijkdommen" komt overeen met die van het verdragsontwerp : het geheel van maatregelen die het mogelijk maken een aanhoudende optimale opbrengst te verwezenlijken zodat een maximale aanvoer van voedsel en andere mariene produkten wordt verzekerd, of de M.S.Y. (art. 2).
Deze aanpak wordt vooral sterk bekritiseerd vanuit economisch oogpunt. De Conventie is inderdaad eenzijdig georiënteerd, vermits hier als enig oogmerk van de conservatie een constante optimale opbrengst wordt nagestreefd. Het ware wellicht realistischer geweest om van een "verbetering van het rendement" te spreken. Volgens de economisten vertrekt men trouwens van een verkeerd uitgangspunt : de vrees voor totale uitroeiing van de reserves die, zoals hoger uiteengezet, slechts in uitzonderlijke gevallen gerechtvaardigd is (2).

De rechten en plichten van de staten

De verplichting voor elke staat, voor zijn eigen vissers de nodige behoudsmaatregelen uit te vaardigen wanneer alleen zij deelnemen aan de exploitatie van één of meer visstapels of van andere levende zeerijkdommen in een bepaald gebied van de volle zee, wordt herhaald in art. 3.
De woorden "stock or stocks of fish or other living marine resources" duiden aan dat de conservatiemaatregel gericht is op bepaalde visvoorraden en niet op een bepaald gebied van de volle zee als zodanig (3).
De eveneens nieuwe uitdrukking "conservation of the living resources affected" verwijst naar het feit dat conservatiemaatregelen kunnen noodzakelijk zijn omwille van het effect dat de exploitatie van een bepaalde stapel of stapels heeft op de toestand van de andere, in hetzelfde gebied levende zeerijkdommen (4).

Wanneer twee of meer staten deelnemen aan de vangst van dezelfde visstapel of -stapels of van andere levende zeerijkdommen in een gebied of gebieden van de volle zee, en één van hen wenst conservatiemaatregelen te treffen, wordt de verplichting ingevoerd tot het aanknopen van onderhandelingen (art. 4). De door de I.L.C. vermelde vereiste dat het initiatief hiertoe slechts kon genomen worden door "regelmatig" aan de betrokken visserij deelnemende staten komt niet meer voor (5).

---

(1) De tweede beperking, ingelast op voorstel van Birma, Venezuela, Mexico en Korea (A/CONF.13/C.3/L.49), werd bekritiseerd omdat zij in feite door bepaling (c) overlapt wordt en omdat hierdoor een te grote nadruk wordt gelegd op bepaalde nationale belangen : United Nations Conference on the Law of the Sea, Official Records, volume V, Third Committee, 123

(2) McDOUGAL, M. & BURKE, W., o.c., 969-975 besluiten : "Though the goals of the Convention may be unrealistic and unrelated to the genuine problems of fishery exploitation under contemporary conditions, states may still seek to gain their objectives, however differently perceived, through lip service to such goals".

(3) Voorstel van Frankrijk, D.B.R., Italië, Japan, Nederland, Verenigd Koninkrijk en Joegoslavië : A/CONF.13/C.3/L.47. Cfr. Off. Rec. vol. V, 44

(4) Ibid., 45-46. Dit aspect was vooral van belang voor Peru. De vangst van ansjovis in zijn kustwateren beïnvloedt de beschikbare voedselhoeveelheid van de vogels die voor de guano-afzetting op het land zorgen

(5) Op de Conferentie stelde Italië voor dat slechts staten die gedurende drie jaar regelmatig aan de visserij hadden deelgenomen over deze bevoegdheid zouden beschikken: A/CONF.13/C.3/L.25 (ingetrokken). Cfr. Off.Rec.,vol.V, 42-43

De uitdrukking "in any area or areas" betekent dat een staat de andere staat of staten kan verzoeken onderhandelingen aan te gaan wanneer hij van oordeel is dat hun gezamenlijke vangstinspanning bij de exploitatie van dezelfde visstock of -stocks, hoewel uitgeoefend in verschillende gebieden van de oceaan, de invoering van conservatiemaatregelen noodzakelijk maakt (1).
Art. 4, par. 2 verwijst naar de geschillenregeling volgens art. 9 voor de oplossing van de impasse die zou ontstaan wanneer de betrokken staten er na verloop van een termijn van twaalf maand niet in geslaagd zijn tot een vergelijk te komen nopens de te treffen behoudsmaatregelen. Wij merken op dat de door de I.L.C. gebruikte uitdrukking "a reasonable period of time" hier, zoals in de overeenkomstige bepalingen van de art. 5 en 6 vervangen wordt door de exacte tijdslimiet van twaalf maand (2).

De regeling van de toestand van nieuwkomers in een door andere staten gereglementeerde visserij onderging belangrijke wijzigingen.
De toepasselijkheid van collectieve behoudsmaatregelen op nieuwkomers wordt onderworpen aan bepaalde voorwaarden. Vooreerst moeten de reglementerende staten hun overeengekomen maatregelen aan de Directeur-Generaal van de F.A.O. notificeren indien zij deze door nieuwkomers wensen te zien in acht nemen. Vervolgens wordt een periode van maximum zeven maand toegestaan vooraleer de maatregelen effectief dienen te worden toegepast. Deze mogen geen discriminatie in rechte of in feite inhouden tegenover de vissers van de nieuwkomerstaat (3). Onder deze voorwaarden mogen nieuwkomers dus niet geweerd worden buiten reeds door andere staten geëxploiteerde visgronden, wat een schending van de regel van de vrijheid van visserij in volle zee zou betekenen, maar dienen zij zich wel te onderwerpen aan de daar geldende conservatiereglementering.
Hierbij dient eerst en vooral te worden opgemerkt dat volgens dit artikel de conservatiemaatregelen enkel door de nieuwkomerstaat zelf aan zijn vissers mogen worden opgelegd ("to their own nationals").
Wanneer de nieuwkomerstaat na verloop van zeven maanden na de notificatie van de maatregel aan de Directeur-Generaal van de F.A.O., nog weigert deze in acht te nemen, wordt de maatregel echter wel verplicht toegepast gedurende een periode van twaalf maand gedurende welke getracht wordt tot een vergelijk te komen; slaagt men hier niet in dan dient de zaak aan de Speciale Commissie te worden voorgelegd, die bevoegd is de verplichte toepassing van de maatregel op te heffen.
De toegestane wachttijd van zeven maand na de notificatie van de maatregel (en niet na de aanvang van de activiteit van de nieuwkomer) heeft eigenlijk geen praktische betekenis. Het valt immers te verwachten dat een visserijstaat onmiddellijk na de invoering van een conservatiemaatregel tot notificatie zal overgaan en niet zal wachten tot nieuwkomers opdagen (4).

---

(1) Ibid., 47
Voorstel van Frankrijk, D.B.R., Italië, Japan, Nederland, Portugal, Zweden, Verenigd Koninkrijk en Joegoslavië : A/CONF.13/C.3/L.48
(2) Off. Rec., vol. V, 93-94
(3) Wijzigingen op voorstel van Frankrijk, Nederland, Portugal, Zweden, Verenigd Koninkrijk, Verenigde Staten : A/CONF.13/C.3/L.55
(4) Cfr. Off. Rec., vol. V, 49-51

De bepaling dat een conservatiemaatregel geen discriminerend effect mag hebben in zijn toepassing op nieuwkomers houdt de mogelijkheid in een rationele exploitatie veeleer te verhinderen dan te bevorderen (1) (2).

In de debatten nopens de rechten van de nieuwkomerstaten en nopens de bijzondere belangen van de kuststaat werd ook het *abstentieprincipe* aan de orde gebracht op de Conferentie (3). In dit verband werden twee voorstellen ingediend, een Koreaans (4) en een Canadees-Amerikaans (5).
De wetenschappelijke gronden van het abstentieprincipe werden vooral in twijfel getrokken door de Sovjet-Unie. Japan was ertegen omdat op deze manier een visserijsmonopolie zou ontstaan in hoofde van de kuststaat. Zweden was in principe tegen elke discriminerende maatregel. Nederland achtte het abstentieconcept in strijd met de vrijheid van visserij in volle zee (6).
Het economisch motief achter het principe vond wel steun bij heel wat jonge minderontwikkelde staten. Andere voorstanders waren de Verenigde Staten, Canada, IJsland en Ierland, die wezen op het nut van dit concept in geval van een hoogontwikkelde visserij die intensief geëxploiteerd wordt en het voorwerp is van een streng instandhoudingsregime.
Aangezien uit de discussie bleek dat het Amerikaans-Canadees voorstel niet veel kans op slagen maakte werd het terug ingetrokken en vervolgens vervangen door een ontwerp-resolutie met ongeveer dezelfde inhoud (7). De toepassing van de abstentie-procedure onder de aangewezen omstandigheden, wordt hier aan de staten aanbevolen als een hulpmiddel bij de ontwikkeling en het herstel van de produk-

---

(1) A/CONF.13/C.3/L.11 : Joegoslavië. Cfr. Off. Rec., vol. V, 49
In haar commentaar bij ontwerpartikel 53 had de Commissie verklaard dat slechts staten die op "aanzienlijke wijze" aan de visserij deelnamen onder het statuut van de nieuwkomers vallen. Hierover wordt in de Conventie niets vermeld. Nieuwkomerstaten hadden overigens met succes deze vereiste kunnen aanwenden om toepassing van de reglementering te omzeilen.
(2) I.v.m. deze verdragsbepalingen cfr. McDOUGAL, M. & BURKE, W., o.c., 979-987. ODA, S., 1963, o.c., 111-115. Idem, The United Nations Conference on the Law of the Sea, J.A.I.L., 1959, 76-77. GARCIA AMADOR, F., 1963, o.c., 194-196. GROS, A., o.c., 27-32. MEYER-LINDENBERG, H., Se rechtliche Entwicklungstendenzen auf den Genfer Konferenzen von 1958 und 1960, Z.A.O.R.V., 1961, 62-63. DE FERRON, O., o.c., 96-97
(3) Een voorbereidend document werd aan de Conferentie voorgelegd door VAN CLEVE, R., The Economic and Scientific Basis of the Principle of Abstention, DOC.A/CONF.13./3
(4) A/CONF.13/C.3/L.45 (ingetrokken). Discussie : Off. Rec., vol. V, 105
(5) A/CONF.13/C.3/L.69
In essentie is de definitie van het abstentieconcept volgens dit voorstel gebaseerd op het bestaan van historische visserijrechten. Dit aspect werd door de Verenigde Staten nooit benadrukt omdat historische visserijrechten doorgaans het voorwerp worden van een "phasing out"-regeling, vooral dan na Genève 1960 (infra). Cfr. JOHNSON, R., The Japan-United States Salmon Conflict, W.L.R., 1967, 32
(6) Off. Rec., vol. V, 104-111
Tegenstanders : Noorwegen, Zweden, Nederland, Frankrijk, Portugal, Bulgarije, Polen, Spanje, D.B.R., Italië, Verenigd Koninkrijk, Sovjet-Unie, Japan
(7) A/CONF.13/C.3/L.88

tiviteit van bepaalde levende zeerijkdommen. Deze ontwerp-resolutie werd in het Derde Comité aangenomen maar door de Plenaire Vergadering verworpen. De voorstanders waren vooral Aziatische, Afrikaanse en Zuidamerikaanse staten (1). Bij hun ratificatie van de Conventie op 12 april 1961 waarschuwden de Verenigde Staten dat dit hen niet zou verhinderen het abstentieprincipe verder toe te passen onder het Verdrag over de Visserij in de N. Stille Oceaan. Volgens de Verenigde Staten werd het abstentieconcept te Genève niet als een algemene regel erkend tengevolge van de gebrekkige kennis van het uitputtingsprobleem bij de meeste delegaties.

Het bijzonder belang van de niet aan de visserij in een bepaald gebied deelnemende kuststaat ontstaat tengevolge van de afhankelijkheid van deze staat van een bepaalde visvoorraad voor zijn voedselvoorziening of wanneer deze staat dezelfde visstapel bevist als een andere staat of staten, maar dan binnen zijn territoriale of interne wateren.
Wanneer de niet-kuststaat zich op een dergelijk bijzonder belang beroept wordt hij verondersteld "wetenschappelijke redenen" op te geven en moet hij zijn bijzonder belang kunnen "aantonen" alvorens hij gemachtigd is de visserijstaat of -staten te verzoeken de nodige conservatiemaatregelen te treffen. Indien na twaalf maanden onderhandelen geen akkoord bereikt is kan de betrokken staat de arbitrale procedure volgens art. 9 inzetten (art. 8).

Art. 13 betreft de regeling van de visvangst door middel van in de zeebodem bevestigde installaties. De reglementering van dergelijke visvangst, beoefend in delen van de volle zee aangrenzend aan de territoriale wateren van een staat, is slechts toegelaten indien de vissers van de kuststaat deze visserij sedert lange tijd onderhouden en exploiteren. Deze reglementering door de kuststaat mag niet verhinderen dat vreemde vissers onder dezelfde voorwaarden aan deze activiteiten deelnemen. Een exclusief exploitatierecht bestaat in hoofde van de kuststaat in geval deze visvangst, op basis van een langdurig gebruik,uitsluitend door zijn eigen vissers werd geëxploiteerd (2). In geen geval mag evenwel geraakt worden aan het regime van volle zee dat de wateren waar deze vangst plaatsgrijpt beheerst (3).

De bijzondere rechten van de kuststaat

De bespreking van de I.L.C.-ontwerpartikelen inzake het bijzonder belang en de rechten van de kuststaat gaf om voor de hand liggende redenen aanleiding tot hoogoplopende controverses. Voor sommige afgevaardigden betekenden deze bepalingen immers een duidelijke indruising tegen de algemene statenpraktijk en de fundamentele principes van het volkenrecht, terwijl zij voor anderen niet eens voldoende tegemoet kwamen aan de rechtmatige aanspraken van de kuststaten. Waar bepaalde staten de aanvaarding van het recht van de kuststaat tot het treffen van unilaterale instandhoudingsmaatregelen afhankelijk stelden van de aanvaarding van de verplichte arbitrale geschillenregeling, waren andere niet geneigd dergelijke verplichtingen te accepteren, omdat zij deze geschillenregeling te stroef vonden en dus in strijd met het bijzonder belang en de rechten van de kuststaat, of omdat zij van oordeel waren dat de Conferentie zich uitsluitend met de codificatie van de geldende regels terzake diende bezig te houden (4).

---

(1) Cfr. GARCIA AMADOR, F., 1963, o.c., 81-82. ODA, S., J.A.I.L., 1959, o.c., 79-83. Idem, R.C.A.D.I., 1969 II, o.c., 416-417. VAN DER MOLEN, G., 1959, o.c., 208-212. YAMAMOTO, S., W.L.R., 1967, o.c., 57-60. CHAPMAN, W., ed. ALEXANDER, L., 1969, o.c., 52. DE FERRON, O., o.c., 32-36. BISHOP, W., The 1958 Geneva Convention on Fishing and Conservation of the Living Resources of the High Seas, C.L.R., 1962, 1225-1228. VERZIJL, J., The United Nations Conference on the Law of the Sea, Geneva 1958, N.T.I.R., 1959, 130. O'CONNELL, D., 1982, o.c., vol. I, 529

(2) Voorstel van Ghana : A/CONF.13/C.3/L.74
ODA, S., 1963, o.c., 195, merkt terecht op dat deze bepaling het gevaar inhoudt nagevolgd en veralgemeend te worden

(3) Cfr. DE FERRON, O., o.c., 103. MEYER-LINDENBERG, H., o.c., 65.
ODA, S., 1963, o.c., 193-195. VERZIJL, J., N.T.I.R., 1959, o.c., 128

(4) GARCIA AMADOR, F., 1963, o.c., 196-197

De voorstellen die op de conferentietafel werden gelegd nopens het bijzonder belang van de kuststaat bij de instandhouding van de levende rijkdommen in de wateren grenzend aan zijn territoriale zee, dienen duidelijk te worden onderscheiden van die welke betrekking hadden op preferentiële of exclusieve rechten voor de kuststaat op het vlak van de exploitatie van deze rijkdommen.
De eerste categorie vond haar weerslag in de art. 6 en 7 van de Conventie terwijl de tweede categorie die wij verder zullen behandelen, slechts weerspiegeld wordt in een resolutie.

Op het vlak van de instandhouding werden voorstellen gedaan die aan de kuststaat een preferentieel of exclusief, nagenoeg onbeperkt recht toekenden tot het treffen van unilaterale beschermende maatregelen in de wateren aangrenzend aan hun territoriale zee (1). Andere voorstellen kenden aan de kuststaat enigszins ruimere rechten toe dan die welke omschreven werden in de ontwerpartikelen 54 en 55 (2). Nog andere delegaties namen een extreem tegengestelde positie in zoals die van Japan (3) en Zweden (4) die de ontwerpartikelen 54 en 56 eenvoudig wilden doen schrappen en die van Frankrijk (5) en de D.B.R. (6) die het recht op unilaterale invoering van conservatiemaatregelen niet wensten te erkennen.
Na lange discussies overwon toch de compromis-gerichte geest en werd het principe aangenomen dat "de kuststaat een bijzonder belang heeft bij het behoud van de produktiviteit van de levende rijkdommen in elk deel van de volle zee, aangrenzend aan zijn territoriale wateren" (art. 6, par. 1). Op basis van dit principe werd dan verder een unilaterale reglementeringsbevoegdheid op het vlak van de instandhouding, onderworpen aan zekere voorwaarden, in het voordeel van de kuststaat uitgewerkt (art. 7).

Uit deze tekst valt op te maken dat geen limiet wordt opgegeven die de bewuste "aangrenzende delen van de volle zee" afbakent; er wordt geen enkel criterium voorzien; de kuststaat dient niet aan de visserij in deze wateren deel te nemen (7). De niet-vissende kuststaat heeft het recht op gelijke voet betrokken te worden bij het wetenschappelijk onderzoek en de conservatiereglementering van de levende rijkdommen in deze wateren (par. 2). Verder zal een staat die deelneemt aan de visserij in een "aangrenzend" gebied in volle zee, op verzoek van de kuststaat onderhandelingen aanknopen aangaande de noodzakelijke conservatiemaatregelen (par. 3).
Par. 4 van art. 6 veronderstelt een ingewikkelde situatie, met name wanneer de visserijstaat aan zijn vissers conservatiemaatregelen zou opleggen welke in strijd zijn met reeds door de kuststaat getroffen maatregelen. Deze mogelijkheid kan slechts zelden voorkomen aangezien de niet-kuststaat in dit geval onder de regels betreffende de nieuwkomers zou vallen. De enige toepasselijke situatie schijnt te bestaan wanneer de kuststaat conservatiemaatregelen heeft getroffen en zijn vissers om één of andere reden het bewuste gebied niet bevissen.

---

(1) A/CONF.13/C.3/L.41 : Costa Rica, Chili, Ecuador, Peru
(2) A/CONF.13/C.3/L.13 : Joegoslavië, en A/CONF.13/C.3/L.65 en 66 : Birma, Mexico Nicaragua, Filippijnen, Viëtnam, Joegoslavië, Chili, Costa Rica, Ecuador, Indonesië, Z-Korea
(3) A/CONF.13/C.3/L.33
(4) A/CONF.13/C.3/L.36
(5) A/CONF.13/C.3/L.3
(6) A/CONF.13/C.3/L.4
(7) Op de Conferentie werd door Spanje voorgesteld de term "adjacent" duidelijker te omschrijven door middel van een dieptelimiet van 500 meter maar dit voorstel vond geen aanhang : A/CONF.13/C.3/L.37. Cfr. Off. Rec., vol. V, 62. In haar commentaar bij ontwerpartikel 54 stelde de I.L.C. dat geschillen over dit onderwerp dienden opgelost te worden door middel van de arbitrale procedure, maar hierover wordt in de Conventie niets vermeld.

Onder zekere voorwaarden ontvangt de kuststaat - die niet verplicht is aan de visserij deel te nemen - de bevoegdheid unilaterale conservatiemaatregelen te treffen welke bindend zijn voor alle vissers. Zodoende kan de kuststaat, in geval de voorwaarde van "hoogdringendheid" vervuld is, en indien zes maanden overleg niets opgeleverd hebben, overgaan tot instelling van de maatregelen die hij nodig acht (art. 7).
De interpretatie van deze en de andere voorwaarden is van het grootste belang aangezien de maatregelen die hierop getroffen worden ook van kracht blijven in afwachting van de beslissing van de Speciale Commissie die over hun toepasselijkheid oordeelt.
Een voorafgaande voorwaarde (par. 1) bestaat erin dat de kuststaat gedurende zes maanden moet trachten met de andere visserijstaten overeen te komen nopens de aan te nemen maatregel. Te Genève werd tevergeefs het voorstel geopperd deze voorwaarde weg te laten aangezien zij onverenigbaar is met de "dringende noodzaak" tot het treffen van maatregelen (1).
De vereiste bewijsvoering volgt uit par. 2 : (a) De voorwaarde van hoogdringendheid "in het licht van de bestaande kennis van de visserij". De vroegere vereiste "scientific evidence" wordt vervangen door "existing knowledge". Uit de discussie blijkt dat deze wijziging het gevolg is van het feit dat vele staten op dat ogenblik niet in staat waren een wetenschappelijke basis te verlenen aan instandhoudingsprogramma's bij gebrek aan goede of voldoende wetenschappelijke infrastructuur en personeel (2) ; (b) de unilaterale maatregel moet gebaseerd zijn op "appropriate scientific findings", zodat de kuststaat toch het nodige wetenschappelijk onderzoek dient uit te voeren; (c) verhindert de invoering van maatregelen met discriminerend effect op vreemde vissers.
Par. 3 stelt dat de unilaterale maatregelen van kracht blijven in afwachting van de beslissing van de Speciale Commissie inzake hun hoogdringendheid, zoals geregeld onder art. 10, par. 2.
Volgens par. 4 kunnen de andere staten die niet akkoord gaan met de getroffen unilaterale maatregelen de arbitrale procedure volgens art. 9 inzetten (3).

De op basis van het bijzonder belang van de kuststaat toegekende bevoegdheden worden tegen de formulering van reserves beschermd door art. 19. Deze bepaling verbiedt de formulering van reserves inzake de art. 6, 7, 9, 10, 11 en 12. De toepassing van dit verbod op de art. 6 en 7 alleen, bereikte niet de vereiste 2/3 meerderheid; het door Iran voorgestelde compromis om hier de art. 9, 10, 11 en 12 inzake de verplichte arbitrale geschillenregeling aan toe te voegen, die voor de tegenstanders van de bijzondere rechten van de kuststaat een "conditio sine qua non" waren, redde dus de situatie in het voordeel van de kuststaat (4).
Hieruit alleen al blijkt dat de Conventie de weerspiegeling is van het wankelbaar belangenevenwicht tussen kustvisserijstaten en lange afstands-visserijstaten (5).

---

(1) A/CONF.13/C.3/L.66. Cfr. Off. Rec., vol. V, 62-68
(2) Ibid., 69, par. 3
(3) I.v.m. deze verdragsbepalingen cfr. McDOUGAL, M. & BURKE, W., o.c., 988-995. GARCIA AMADOR, F., 1963, o.c., 196-198. ODA, S., 1963, o.c., 115-118. Idem, J.A.I.L., 1959, o.c., 77-78. JOHNSTON, D., 1965, o.c., 351-355. GROS, A., o.c., 42-46. MEYER-LINDENBERG, M., o.c., 63-64. PATEY, J., o.c., 456-457. DE FERRON, O., o.c., 99-100. VERZIJL, J., N.T.I.R., 1959, o.c., 125-126
(4) Cfr. MATINE-DAFTARY, A., La contribution des conférences de Genève au développement du droit international de la mer, R.C.A.D.I., 1961 I, 653-654
(5) CHAPMAN, W., ed. ALEXANDER, L., 1969, o.c., 50.

Zoals reeds vermeld werden op de Conferentie ook een aantal voorstellen ingediend met de bedoeling aan de kuststaat het *preferentieel of exclusief exploitatierecht* toe te kennen van de levende rijkdommen in de wateren aangrenzend aan zijn territoriale zee, dit op basis van de "speciale situatie" van de kuststaat.
Het probleem van de bijzondere toestand van de kuststaat, in geval de visserij voor zijn bevolking een vitaal bestaansmiddel vormt, werd door de Commissie voor Internationaal Recht in haar rapport 1956 uitdrukkelijk erkend (supra) en dit was voor de geïnteresseerde staten een aansporing tot verdere actie (1).
In het licht van hun verdere invloed op de ontwikkeling van de visserij-jurisdictie bespreken wij deze voorstellen en hun resultaat, de resolutie over de toekenning van preferentiële rechten aan kuststaten die zich in een toestand van bijzondere afhankelijkheid van de kustvisserij bevinden, in detail.

In deze gedachtenlijn liggen eerst en vooral de stellingnamen van de groep Chili-Ecuador-Peru, die zich voornamelijk baseren op deze "bijzondere toestand" (2) en waarbij argumenten worden aangevoerd om hun eis op preferentiële rechten te rechtvaardigen. Zij onderlijnen dat de economische toekomst van hun land in grote mate afhankelijk is van de visserij en dat de produkten van de visvangst onontbeerlijk zijn voor de voedselvoorziening van hun bevolking. Onder de huidige voorwaarden van economische ongelijkheid tussen de staten heeft een onbeperkte vrijheid voor gevolg dat de volle zee het exclusief domein is van de grote visserij-ondernemingen en blijft het recht van de staten om op voet van gelijkheid van de rijkdommen van de zee te genieten een illusie. In hun gezamenlijk voorstel, waar ook Costa Rica zich bij aansluit, wordt de eis op preferentiële exploitatierechten evenwel onder de dekmantel van de conservatie verwoord (3). Het heeft voornamelijk betrekking op de uitbreiding van de unilaterale reglementeringsbevoegdheid van de kuststaat met het oog op de verdediging van zijn bijzonder belang bij de instandhouding van de levende rijkdommen in zijn kustwateren. Beide aspecten worden in dit voorstel met elkaar verbonden : het succes van het instandhoudingsbeheer vereist in bepaalde omstandigheden de toekenning van exclusieve exploitatiebevoegdheden aan de kuststaat.
Na deze indirecte formulering van hun eis wordt vervolgens door Costa Rica een ontwerp-resolutie ingediend die dit keer rechtstreeks gericht is op "speciale economische situaties" (4), die het treffen van "uitzonderlijke maatregelen" vereisen.
Een uitdrukkelijke opeising van "preferentiële visserijrechten" voor de kuststaat komt voor het eerst voor in een voorstel van de Filippijnen (5). De toekenning van deze rechten zou verbonden worden aan één voorwaarde : de noodzaak om te voorzien in het levensonderhoud van de kustbevolking. Deze tekst legt ook de nadruk op het voorlopig karakter van het preferentieel recht, want dit zou ophouden te bestaan van zodra "op een redelijke wijze aan de noden van de bevolking zou zijn voldaan".
Dit voorstel werd vervolgens ingetrokken en vervangen door een Filippijns-Viëtnamees voorstel (6). Hierin treffen wij een bijkomende beperking aan : enkel preferentiële visserijrechten voor kuststaten waarvan de bevolking uitsluitend de kustvisserij beoefent. Het lag dus in de bedoeling het preferentieel recht voor te behouden aan de minst ontwikkelde staten die niet over een diepzeevloot kunnen beschikken.

---

(1) QUOC DINH, N., A.F.D.I., 1961, o.c., 80
(2) Ecuador : Off. Rec., vol. V, 17-18
    Chili : ibid., 55
    Peru : ibid., 57
(3) A/CONF.13/C.3/L.41
(4) A/CONF.13/C.3/L.89, Resolution on Special Situations relating to Coastal Fisheries (ingetrokken)
(5) A/CONF.13/C.3/L.5
(6) A/CONF.13/C.3/L.60

Het gezamenlijk voorstel van Birma, Chili, Costa Rica, Ecuador, Indonesië, Z. Korea, Mexico, Nicaragua, de Filippijnen, Viëtnam en Joegoslavië (1) vraagt speciale aandacht voor de visserijbelangen van de kuststaat in geval restricties worden opgelegd aan de vangstintensiteit.
Ook IJsland deed twee voorstellen op basis van de bijzondere toestand van hoofdzakelijk van de kustvisserij afhankelijke staten.
In het eerste voorstel (2), dat overeenstemt met de door IJsland ingediende tekst voor het Eerste Comité (infra), wordt exclusieve jurisdictie opgeëist tot op de noodzakelijke afstand van de kust. Dit voorstel wordt later in herziene vorm opnieuw ingediend (3). Een nieuwe bepaling wordt eraan toegevoegd inzake de geschillenregeling en enkel preferentiële rechten worden opgeëist, gepaard aan vangstbeperking en slechts voor zover de afhankelijkheid van de kuststaat deze noodzakelijk maakt. Dit voorstel legt dus weer het verband conservatie-exploitatie. Zoals het voorstel nopens het abstentieprincipe, wordt het tweede IJslandse voorstel in het Derde Comité aangenomen, maar wordt het verworpen door de Plenaire Vergadering (4).

Uit al deze voorstellen kunnen wij opmaken dat het begrip "bijzonder belang van de kuststaat" reeds een zekere evolutie heeft doorgemaakt. De Commissie voor Internationaal Recht erkende dit belang op basis van geografische contiguïteit. De hogervermelde staten baseren het bijzonder belang op de speciale situatie van sommige landen.
Tot hiertoe merken wij dat de Conferentie, die uitgaat van de werkzaamheden van de Commissie, slechts bereid is een uitbreiding van de bevoegdheden van de kuststaat te aanvaarden op het vlak van de instandhouding van de levende rijkdommen, maar niet op dat van hun exploitatie (5).

Na de mislukking van het tweede IJslandse voorstel in de Plenaire Vergadering, wordt door Zuid-Afrika met succes een resolutie ingediend die de voornaamste termen van de Ecuadoriaanse ontwerp-resolutie en van het tweede IJslandse voorstel verbindt (6). Zij handelt uitsluitend over speciale omstandigheden en de toekenning van het preferentieel recht hangt enkel af van het akkoord van de betrokken niet-kuststaten. Deze resolutie, die juridisch de waarde heeft van een aanbeveling, was volgens de Zuidafrikaanse vertegenwoordiger bedoeld als de erkenning van een morele plicht (7). *Bij gebrek aan een dwingende regel kwam dan toch, onder zekere voorwaarden, een officiële erkenning van de legimiteit van de eis tot stand. De betrokken staten zullen echter niet lang met deze morele voldoening genoegen nemen en zullen hun eis ook op de Tweede Zeerechtconferentie ter sprake brengen (infra) (8).*

---

(1) A/CONF.13/C.3/L.66
(2) A/CONF.13/C.3/L.79
(3) A/CONF.13/C.3/L.79/Rev.1
(4) Op de Conferentie bestond een zekere sympathie voor de IJslandse situatie die als uitzonderlijk werd aangezien. Toen het laatste IJslandse voorstel voor de Plenaire Vergadering kwam, eisten evenwel ook een aantal Latijnsamerikaanse staten de toepasselijkheid ervan voor zich op, wat als gevolg had dat geen voldoende meerderheid kon worden gevonden.
Cfr. VERZIJL, J., N.T.I.R., 1959, o.c., 129
(5) QUOC DINH, N., A.F.D.I., 1961, o.c., 87
(6) A/CONF.13/L.27
(7) Off. Rec., vol. II, 53
(8) Cfr. QUOC DINH, N., A.F.D.I., 1961, o.c., 80-93. GARCIA AMADOR, F., 1963, o.c., 82-85. BROWN, E., British Fisheries and the Common Market, C.L.P., 1972, 38-40. CHAPMAN, W., ed. ALEXANDER, L., 1969, o.c., 51-52. ODA, S., J.A.I.L., 1959, o.c., 82-83. GROS, A., o.c., 48-50. DE FERRON, O., o.c., 36-38. QUENEUDEC, J.P., o.c., 162-163.

De geschillenregeling

De bespreking van de art. 9 tot 12 nopens de verplichte geschillenregeling gaf eveneens aanleiding tot onvermijdelijke tegenstellingen. De afgevaardigden van Japan, de Verenigde Staten en van bijna alle Westeuropese staten aanzagen de verplichte geschillenregelingsprocedure als een zeer belangrijke en zelfs onontbeerlijke waarborg bij de erkenning van de bijzondere belangen van de kuststaat. Anderzijds bevestigden de woordvoerders van vele Aziatische en Zuidamerikaanse staten dat zij een dergelijke verplichte procedure onaanvaardbaar achtten. De staten van het Sovjet-blok sloten zich bij dit standpunt aan (1). Deze tegenstelling kon slechts een oplossing krijgen door de in art. 19 uitgedrukte "package deal" : de artikelen inzake de bijzondere belangen en rechten van de kuststaat en die inzake de verplichte geschillenregeling waren slechts aanvaardbaar in combinatie met elkaar, en zonder de mogelijkheid reserves te formuleren nopens de bepalingen van één van beide categorieën verdragsbepalingen.

De wijzigingen die aan het verdragsontwerp werden aangebracht zijn niet van diepgaande aard : er wordt voorzien in een "speciale" commissie in de plaats van een "arbitrale", samengesteld uit vijf leden en niet uit zeven. Er wordt verduidelijkt dat de geschillenregelingsmethodes waartoe de betrokken partijen hun toevlucht mogen nemen die zijn welke vermeld worden onder art. 33 van het Handvest van de Verenigde Naties (2).
De samenstelling van de Commissie gebeurt door een akkoord tussen de partijen, binnen een termijn van drie maand na de aanvraag tot regeling van het geschil. Bij gebrek aan een akkoord zullen de Commissieleden binnen een bijkomende termijn van drie maand aangeduid worden door de Sekretaris-Generaal van de Verenigde Naties, in overleg met de betrokken staten en met de Voorzitter van het Internationaal Gerechtshof en de Directeur-Generaal van de F.A.O.; zij zullen gekozen worden onder befaamde deskundigen in de juridische, beheers- of wetenschappelijke aspecten van de visserij, naar gelang de aard van het geschil, en mogen niet van de nationaliteit zijn van één van de in het geschil betrokken partijen. Elke partij mag wel één van zijn ingezetenen aanduiden die aan de werkzaamheden van de Commissie zal deelnemen zonder evenwel stemgerechtigd te zijn. De Commissie bepaalt zelf haar procedure. Zij zal haar beslissing treffen binnen een termijn van vijf maand na haar aanduiding en kan eventueel nog over een bijkomende termijn van drie maand beschikken. Bij de beslechting van geschillen zal zij rekening houden met bestaande speciale overeenkomsten tussen de partijen (art. 9).

Art. 10 voorziet de criteria die bij de beoordeling van de verschillende soorten geschillen zullen worden toegepast.
Geschillen die voortkomen uit de toepassing van de art. 4, 5 en 6 kunnen, nadat twaalf maanden overleg niets opgeleverd hebben, voorgelegd worden aan de Speciale Commissie die de volgende criteria zal hanteren : (i) wetenschappelijk bewijsmateriaal moet de noodzakelijkheid van de getroffen conservatiemaatregel aantonen, (ii) de maatregel zelf moet gebaseerd zijn op wetenschappelijke bevindingen en hij moet uitvoerbaar ("practicable") zijn, (iii) de maatregelen mogen geen discriminerende uitwerking hebben tegen de vissers van andere staten. Bij geschillen tussen twee of meer visserijstaten (art. 4) of tussen een kuststaat en een visserijstaat (art. 6) zal de toepassing van de getroffen maatregelen opgeheven worden in afwachting van de beslissing van de Speciale Commissie. Bij geschillen tussen een visserijstaat en een nieuwkomerstaat (art. 5) blijven de nieuwkomers in principe verplicht de maatregel toe te passen in afwachting van de beslissing, tenzij de Speciale Commissie er anders over beslist.

---

(1) Off. Rec., vol. V, 8
(2) Art. 33 van het Charter verzoekt de staten een oplossing te zoeken voor hun geschillen door middel van "negotiation, enquiry, mediation, conciliation, arbitration, judicial settlement, resort to regional agencies or arrangements, or other peaceful means of their own choice". Charter of the United Nations, I.C.J., Series D, Acts and Documents concerning the Organization of the Court, n° 1, 1947, 16

Bij een conflictsituatie in toepassing van art. 8 zijn de criteria de volgende : wanneer de visserijstaat de noodzaak tot het treffen van conservatiemaatregelen niet erkent, wordt vereist dat wetenschappelijke bevindingen deze noodzaak bewijzen; wanneer de niet-vissende staat zelf de toepassing van bepaalde maatregelen voorstelt of niet akkoord gaat met door de visserijstaat toegepaste maatregelen, wordt onderzocht of het conservatieprogramma "geschikt" is ("adequate"). Hier wordt dus niet vereist dat de maatregelen gebaseerd zijn op wetenschappelijke bevindingen.
De toe te passen criteria bij geschillen nopens unilateraal door de kuststaat getroffen instandhoudingsmaatregelen zijn uiteraard dezelfde als die welke de toepassing van dergelijke maatregelen rechtvaardigen (art. 7, par. 2) : hoogdringendheid, wetenschappelijke basis en non-discriminatoir karakter. Dergelijke maatregelen blijven in principe toepasselijk in afwachting van de beslissing van de Speciale Commissie, tenzij het voor de Commissie overduidelijk is, op basis van "prima facie evidence", dat er geen hoogdringende noodzaak bestaat voor hun toepassing.
De poging van de kuststaten om de toepassing van unilateraal getroffen maatregelen onder alle omstandigheden verplicht te maken in afwachting van de beslissing van de Commissie, werd verijdeld (1).

De beslissingen van de Speciale Commissie zijn bindend voor de betrokken partijen en gelden niet "erga omnes". Zij kan aanbevelingen richten tot de partijen, maar heeft geen reglementerende bevoegdheid (art. 11).
De Speciale Commissie is bevoegd haar beslissingen te herzien, met de bedoeling deze aan te passen aan opgetreden wijzigingen in de toestand van de stocks, in de vismethodes, of in de getroffen conservatiemaatregelen zelf. Het volstaat dat zij hiertoe verzocht wordt door één van de betrokken staten, nadat deze gedurende een "redelijke tijdspanne" vruchteloos gepoogd heeft met de andere staat of staten tot een akkoord te komen en op voorwaarde dat tenminste twee jaar verlopen zijn sedert de eerste beslissing van de Commissie - gedurende welke periode een visvoorraad wel het gevaar loopt ernstig overbevist te worden (art. 12) (2).

Slotbepalingen en resoluties

Onder de art. 14 tot 22 vallen vooral art. 19, waarvan het belang reeds werd aangehaald, en art. 20 te vermelden. Dit laatste voorziet in een herzieningsmechanisme van de Conventie door tussenkomst van de Verenigde Naties, vijf jaar na haar inwerkingstreding, op eenvoudige notificatie door elke verdragspartij.
De Conventie treedt in werking op de dertigste dag na de neerlegging van de tweeëntwintigste ratificatie-oorkonde bij de Sekretaris-Generaal van de Verenigde Naties (art. 18).

Naast de Visserijconventie zelf hebben ook nog drie van de door de Conferentie aangenomen *resoluties* betrekking op de instandhouding van de levende zeerijkdommen (3). De eerste, getiteld "Special Situations relating to Coastal Fisheries" werd reeds besproken.

---

(1) Off. Rec., vol. V, 88-90
(2) I.v.m. deze verdragsbepalingen cfr. GROS, A., o.c., 55-62. McDOUGAL, M. & BURKE, W., o.c., 996-998. GARCIA AMADOR, F., 1963, o.c., 198-199. ODA, S., 1963, o.c., 119-122. Idem, R.C.A.D.I., 1969 II, o.c., 424. MIRVAHABI, F., Fishery Disputes Settlement and the Third U.N.Conference on the Law of the Sea, R.D.I.S.D.P., 1979, 46-47. VERZIJL, J., N.T.I.R., 1959, o.c., 6 en 15. DE FERRON, O., o.c., 100-103
(3) A/CONF.13/56, Off. Rec., vol. II, 162-163

De tweede, getiteld "International Fishery Conservation Conventions" richt een aanbeveling tot de staten om bij het totstandbrengen van behoudsprogramma's samen te werken langs het kanaal van de bestaande visserij-organisaties, overeenkomstig de aanbevelingen van de Conferentie van Rome. Verder wordt aanbevolen om voor zover mogelijk, deze organisaties ook te gebruiken voor het voeren van onderhandelingen zoals beschreven in de artikelen 4, 5, 6 en 7, voor de oplossing van geschillen en voor de concrete toepassing van overeengekomen conservatiemaatregelen. De derde resolutie, getiteld "Co-operation in Conservation Measures" richt dezelfde aanbeveling van samenwerking met de bevoegde internationale visserij-organisaties tot de kuststaten, waar het gaat over visstapels die tegelijk voorkomen in nationale jurisdictiezones en in de aangrenzende volle zee.

Tenslotte worden al de bepalingen van deze Conventie met het oog op de instandhouding van de levende rijkdommen van de zee, nog aangevuld met enkele artikelen uit de *Conventie over de Volle Zee* (1), met name art. 24 dat de staten verplicht de nodige maatregelen te treffen om verontreiniging van het zeewater door olie te voorkomen en art. 25 dat dezelfde verplichting oplegt in verband met verontreiniging door radioactief afval. In deze aangelegenheden moet de internationale solidariteit verwezenlijkt worden in het kader van het bestaande verdragsrecht, rekening houdend met de essentiële noden van de mariene rijkdommen.

*
* *

Wanneer wij nagaan op welke manier de Conventie over de Visserij en de Instandhouding van de Levende Rijkdommen van de Zee op internationaal vlak werd onthaald, dan stellen wij vast dat zij de minst geratificeerde van de vier Geneefse conventies is geworden. 37 van de 86 vertegenwoordigde staten ondertekenden de Conventie. Zij trad pas in werking op 20 maart 1966 (2). De geschillenregeling door middel van de Speciale Commissie werd nooit toegepast en geen enkele conservatiemaatregel werd aan de F.A.O., in uitvoering van art. 5, genotificeerd. Onder de niet-ondertekenaars treffen wij vooral een aantal Westeuropese visserijstaten aan, samen met Japan, het hele Sovjet-blok en een groot aantal Latijnsamerikaanse staten. De eerste groep, met Japan, was vooral gekant tegen de ruime bevoegdheid die aan de kuststaten werd toegekend en vreesde voor zijn afstandsvisserijbelangen; de tweede groep voelde niets voor de verplichte geschillenregeling (3) en de derde groep was van oordeel dat de Conventie niet ver genoeg ging in haar erkenning van het bijzonder belang van de kuststaat; deze statengroep eiste een reële visserij-jurisdictie over zijn kustwateren op en vreesde dat zijn inspanningen in deze richting, door aansluiting bij de Conventie zouden gehandicapt worden (4).

---

(1) U.N.T.S., vol. 450, 11 (29 april 1958)

(2) 34 ratificaties in 1980. Cfr. ODA, S., Basic Documents, doc. I, 6. Als belangrijkste visserijstaten zijn hieronder te vermelden : Denemarken, Z.Afrika Thailand, Groot-Brittannië, de Verenigde Staten, Spanje, Portugal, Frankrijk

(3) GAMBLE, J., Post World War II Multilateral Treaty-Making : The Task of the Third United Nations Law of the Sea Conference in Perspective, S.D.L.R., 1980 547-553, schrijft de terughoudendheid van de staten om deze conventie te ratificeren vooral toe aan hun afkeer voor het verplicht karakter van de geschillenregeling.
In de jongste decennia gaven visserijconflicten inderdaad slechts uitzonderlijk aanleiding tot gerechtelijke procedures en komt het slechts zelden voor dat visserijverdragen überhaupt een geschillenregelingsprocedure voorzien.

(4) JOHNSTON, D., 1965, o.c., 356. HERRINGTON, W., The Future of the Geneva Convention on Fishing and the Conservation of the Living Resources of the Sea, ed. ALEXANDER, L., 1968, o.c., 62-63. BOWETT, D., o.c., 23-24. SCHAEFER, M., S.D.L.R., 1970, o.c., 382. ODA, S., ed. ALEXANDER, L., 1968, o.c., 29

Een belangrijke oorzaak voor de beperkte aantrekkingskracht van de Conventie ligt in haar door velen onrealistisch geachte doelstellingen : de nadruk op het nastreven van een maximale aanhoudende opbrengst, op het feit dat conservatie moet steunen op biologisch wetenschappelijk bewijsmateriaal en op de vereiste van niet-discriminatie bij elke maatregel; geen enkel voorstel dat een zekere verdeling of allocatie van de vangst inhield werd aangenomen. Er werd inderdaad uit het oog verloren dat de eisen van de staten nopens hun bijzonder belang, in werkelijkheid economische eisen zijn, zodat belangenconflicten zeker niet altijd kunnen opgelost worden door de toepassing van zuiver wetenschappelijke criteria. Het is dan ook voornamelijk in de verwaarlozing van deze economische consequenties dat het gebrek aan belangstelling voor de Conventie dient te worden gezocht (1). In zekere zin ging de Conventie dus aan de ware problemen voorbij (2). De opvatting gold dat aan de bezorgdheid van de staten over hun kustvisserij reeds op voldoende wijze was tegemoet gekomen door de serie instandhoudingsbepalingen die in deze Conventie werden opgenomen en dat het niet noodzakelijk was hiervoor over te gaan tot een uitbreiding van de visserij-jurisdictie (3).

Een opvallende lacune in de Conventie ligt in het feit dat aan de zone waarbinnen de kuststaat zijn bijzonder belang mag laten gelden geen enkele geografische afbakening werd gegeven ("any area of the high seas adjacent to its territorial waters"), wat alle interpretaties toelaat (4). En verder kan ook nog kritiek geleverd worden op punten die eigen zijn aan de meeste visserijconventies : het gebrek aan controle op de naleving van de bepalingen van de Conventie en het aanzienlijk tijdverlies dat veroorzaakt wordt door de herhaalde vereiste van wetenschappelijk bewijsmateriaal en door de voorziene lange overlegtermijnen alvorens de geschillenprocedure kan worden ingezet (5). Een aspect dat hierbij over het hoofd werd gezien is het steeds veelvuldiger voorkomen van de grote vloten fabrieksschepen die aan "pulse fishing" doen. Deze begeven zich snel van de ene visgrond naar de andere en blijven nooit lang genoeg ter plaatse opdat hun activiteiten onder de toepassing van de bepalingen van de Conventie zouden kunnen vallen (6).

In de Conventie zelf treffen wij geen duidelijke aanwijzingen aan over de verhouding van haar bepalingen tot die van de reeds bestaande conservatieverdragen. In de hogervermelde resolutie wordt enkel aanbevolen de samenwerking op het vlak van de instandhouding langs het kanaal van de bestaande visserijverdragen en -commissies te verwezenlijken. Dit betekent dat de fragmentaire reglementering van de instandhouding blijft bestaan. Na heel wat discussie verkoos de Conferen-

---

(1) BOWETT, D., o.c., 24.
Cfr. CRUTCHFIELD, J., The Convention on Fishing and the Living Resources of the High Seas, N.R.L., 1968, 114-115. McDOUGAL, M. & BURKE, W., o.c., 998-1007
Verwaarlozing van het economisch aspect bij statuut van nieuwkomers : cfr. ODA, S., R.C.A.D.I., 1969 II, o.c., 422-423
Wij mogen niet vergeten dat de visserij-economie zich op dat ogenblik nog in haar kinderschoenen bevond. Cfr. JOHNSTON, D., ed. JOHNSTON, D., 1981, o.c., 44

(2) DUPUY, R. & PIQUEMAL, A., Les appropriations nationales des espaces maritimes, in : Actualités du droit de la mer, 1973, o.c., 148. GROS, A., o.c., 50-51.Cfr. DE VISSCHER, C., Problèmes de confins en droit international public, Paris, Pédone, 1969, 159

(3) Cfr. HEINZEN, B., o.c., 660-661

(4) JOHNSTON, D., 1965, o.c., 356-357. VON GLAHN, G., Law among Nations. An Introduction to Public International Law, London, McMillan, 1970, 339. JOHNSON, D., Y.W.A., 1959, o.c., 91

(5) HERRINGTON, W., ed. ALEXANDER, L., 1968, o.c., 63-64. POLLOCK, H., o.c., 677. VON GLAHN, G., o.c., 339

(6) HERRINGTON, W., ed. ALEXANDER, L., 1968, o.c., 63

tie, zoals de Technische Conferentie van Rome had aangeraden, de bestaande benadering per soort of per oceaangebied te behouden, veeleer dan een algemeen plan op te stellen of een universeel bureau op te richten. Toch ware het nuttig geweest indien de Conferentie, onder de vorm van een algemeen schema, enkele richtlijnen voor de coördinatie van de maatregelen had uitgewerkt.

De Conventie blijft dus in de eerste plaats een declaratie van principes en een kaderconventie, een "pactum de contrahendo", veeleer dan een vaste overeenkomst op zich (1). Als zodanig oefende zij toch een aanzienlijke morele invloed uit, doordat zij de noodzaak tot het treffen van conservatiemaatregelen duidelijk stelde en doordat heel wat latere bilaterale akkoorden tot stand kwamen op basis van haar principes (2).

---

(1) CHARLIER, R., o.c., 74. GROS, A., o.c., 64-66. JOHNSON, D., Y.W.A., 1959, o.c., 91. KOERS, A., 1973, o.c., 117-118

(2) BIRNIE, P., Before and after UNCLOS I and UNCLOS II, ed. BARSTON, R. & BIRNIE, P., o.c., 20. MANGONE, G., o.c., 150. BRITTIN, B. & WATSON, L., International Law for Seagoing Officers, Annapolis Ind., Naval Institute Press, 1973, 126

2.1.2. Het Vierde Comité : de sedentaire visvangst

I.L.C.-ontwerpartikel 68, dat het regime van het continentaal plat toepasselijk maakte op de exploitatie van sedentaire levende rijkdommen, werd behandeld door het Vierde Comité.
Het debat rond de definitie van de term "natural resources" gaf aanleiding tot indiening van verschillende amendementen (1).
De posities kunnen ondergebracht worden in drie categorieën : een eerste groep met o.a. Zweden, Griekenland, Spanje, Denemarken, Italië, de D.B.R., Monaco, België en Japan, wenste de natuurlijke rijkdommen van het continentaal plat beperkt te zien tot de minerale rijkdommen (2); een tweede groep waaronder Birma, Z. Korea, Mexico, Peru en Joegoslavië, wenste integendeel dat de term natuurlijke rijkdommen ook de bodemvissen zou omvatten (3); de derde groep bestaande uit Australië, Ceylon, Maleisië, India, Noorwegen en het Verenigd Koninkrijk werkte een compromis-voorstel uit dat de steun genoot van de Verenigde Staten en de Sovjet-Unie.

Dit laatste voorstel werd na amendering aangenomen onder de vorm van art. 2, par. 4 van de Conventie over het Continentaal Plateau (4).
Art. 2 zou van toepassing worden op "alle minerale en andere niet-levende rijkdommen van de zeebodem en de ondergrond, samen met de levende organismen behorend tot de categorie van de sedentaire soort, met name organismen die zich, op het ogenblik dat zij geoogst worden, immobiel op of onder de zeebodem bevinden, of die zich onmogelijk kunnen voortbewegen tenzij in constant fysich contact met de zeebodem of de ondergrond; schaaldieren ("crustacea") en zwemmende soorten worden niet in deze definitie opgenomen (5).

De Australische woordvoerder verklaarde dat het de bedoeling was een duidelijke lijn te trekken tussen minerale en sedentaire rijkdommen enerzijds, en visserijrijkdommen, waaronder schaaldieren en bodemvissen anderzijds. Tot de levende organismen van de sedentaire soort behoren koraal, sponsen, oesters, pareloesters, parelschelpen, de heilige "chank" van India en Ceylon, de "trochus" en alle plantensoorten. Met de term "crustacea" werden o.a. kreeften, krabben en garnalen bedoeld; dit zijn soorten die zich in bepaalde gevallen niet kunnen voortbewegen zonder contact met de zeebodem of ondergrond, maar die wel in staat zijn aanzienlijke afstanden af te leggen (6).
Mexico stelde voor de uitdrukking "crustacea... are not included" te schrappen om zo ook schaaldieren (vooral garnaal) onder het regime op het continentaal plat te brengen. Dit amendement werd verworpen in het Vierde Comité (7).

In de Plenaire Vergadering werden de verschillende onderdelen van bovengenoemd zes landen-voorstel aan afzonderlijke stemmingen onderworpen en daar werd de uitdrukking "crustacea..." tenslotte verworpen (8), zodat art. 2, par. 4 in zijn

---

(1) Discussie cfr. Off. Rec., vol. VI, 48-70.
Voorbereidend document : Examination of Living Resources associated with the Sea Bed of the Continental Shelf with Regard to the Nature and Degree of their Physical and Biological Association with such Sea Bed, Memorandum by the F.A.O., A/CONF.13/13
(2) De voorstellen van Griekenland (A/CONF.13/C.4/L.39) Zweden (A/CONF.13/C.4/L.9 en de D.B.R. (A/CONF.13/C.4/L.43) werden verworpen
(3) Het voorstel van Birma (A/CONF.13/C.4/L.3) werd verworpen
(4) U.N.T.S., vol. 499, 311 (29 april 1958)
(5) A/CONF.13/C.4/L.36
(6) Off. Rec., vol. VI, 56-57
(7) Ibid., 68
(8) Off. Rec., vol. II, 16-17

uiteindelijke vorm op twee verschillende manieren kan geïnterpreteerd worden (1). De dubbelzinnigheid van de Conventie op dit punt heeft inderdaad in latere jaren aanleiding gegeven tot verscheidene internationale geschillen inzake de exploitatie van krab, kreeft en garnaal op het continentaal plat (infra).

Een verdere onduidelijkheid ligt in de verschillende behandeling van de voorheen ook tot de sedentaire visserij gerekende visvangst door middel van in de zeebodem bevestigde apparatuur (art. 13 van de Visserijconventie). Art. 2, par. 4 van de Conventie over het Continentaal Plat schenkt aan de kuststaat soevereine (dus exclusieve) rechten in verband met de exploratie en de exploitatie van de sedentaire levende rijkdommen van zijn continentaal plat; hierbij wordt geen rekening gehouden met eventuele "historische rechten" in hoofde van vreemde vissers die gewoon waren aan deze visvangst deel te nemen. Volgens art. 13 van de Visserijconventie daarentegen heeft de kuststaat niet het recht, behalve in uitzonderlijke gevallen, vreemde vissers de toegang tot de exploitatie van de visvangst door middel van vaste installaties te ontzeggen.
Theoretisch laat dit de kuststaat toe zijn controle over de levende rijkdommen van het continentaal plat uit te breiden tot de zwemmende soorten door verwijzing naar de uitzonderingsclausule van art. 13 van de Visserijconventie (2).

Onder de tegenstanders van de speciale behandeling van de sedentaire visserij in het algemeen, en de gelijkschakeling van haar uitbatingscregime met dat van de minerale rijkdommen in het bijzonder, citeren wij McDOUGAL en BURKE, ODA en GOLDIE. De vraag welke juridische basis aan de bijzondere behandeling van de sedentaire visserij in het algemeen dient te worden gegeven (supra) schijnt nu van belang ontbloot, wegens haar incorporatie in het geheel van het juridisch statuut van het continentaal plat. Volgens YOUNG werden de verdedigers van nationale aanspraken met betrekking tot sedentaire visserij dan ook net op tijd uit een twijfelachtige situatie gered door het in voege treden van het concept continentaal plateau (3).

---

(1) YOUNG, R., A.J.I.L., 1961, o.c., 366-373. WHITEMAN, M., Conference on the Law of the Sea : Convention on the Continental Shelf, A.J.I.L., 1958, 638-640. ODA, S., 1963, o.c., 191-193. Idem, J.A.I.L., 1959, o.c., 85-86. Idem, C.J.T.L., 1968, o.c., 14-16. BAILEY, K., Australia and the Geneva Conventions on the Law of the Sea, ed. O'CONNELL, D., 1965, o.c., 234-236. McDOUGAL, M. & BURKE, W., o.c. , 655-663. JUDA, L., o.c., 53-55. JOHNSTON, D., 196 o.c., 236-238. DE FERRON, O., o.c., 209-210. CARCIA AMADOR,F.,1963,o.c.,126-1

(2) DE FERRON, O., o.c., 93-94, beschrijft deze ingewikkelde toestand als "un bel imbroglio juridique qu'il ne sera pas toujours facile à dénouer".
Cfr. McDOUGAL, M. & BURKE, W., o.c., 661-662

(3) YOUNG, R., A.J.I.L., 1961, o.c., 360 en 369
Cfr. BLUM, Y., o.c., 334
GOLDIE, L., Sedentary Fisheries and the North Sea Continental Shelf Cases. A Paradox Revealed, A.J.I.L., 1969, 536-541, onderzoekt het arrest van het Internationaal Gerechtshof in de "North Sea Continental Shelf Cases" (D.B.R./Nederland en D.B.R./Denemarken, I.C.J., Reports, 1969), dat inhield dat de bepalingen van de Conventie m.b.t. de afbakeningsmethodes van het continentaal plat als zuivere "treaty law" geklasseerd worden. Een besluit "a contrario" zou betekenen dat de regeling van de sedentaire visvangst door de Conventie als de bevestiging van een gewoonterechtelijke norm aangezien wordt dit terwijl uit de voorbereidende werkzaamheden van de I.L.C. duidelijk gebleken is dat de behandeling van de sedentaire visserij het voorwerp was van een plotse en totale ommekeer (supra).
Op basis van de verklaringen van rechters SØRENSEN, KORETSKY, LACHS en MORELLI (I.C.J., Reports, 1969) komt hij tot het besluit dat een dergelijke gevolgtrekking onjuist zou zijn : "it goes without saying that a reservation has nothing to do with the customary rule as such" (Morelli, ibid., 198)

In ieder geval is de bepaling van art. 2, par. 4 in de jaren na Genève van veel groter belang gebleken dan op dat ogenblik werd vermoed.
De aangroei van de totale vangst van deze soorten, de expansie van de garnaal- en kreeftvangst naar talloze nieuwe gebieden van de oceaan en de toename van de vangst van bodemvissen op voorheen weinig uitgebate continentale plateaus zijn hiervan een aanduiding (1). Het aangenomen regime is eveneens van belang bij de exploitatie van de produkten van de maricultuur (2).

---

(1) SCHAEFER, M., S.D.L.R., 1970, o.c., 393
(2) ANDRASSY, J., o.c., 16.

Zes mijl

Ceylon, Griekenland, Haïti, India, Iran, Israël, Italië, Libië, Spanje, Joegoslavië

Negen mijl

Mexico

Tien mijl

Albanië

Twaalf mijl

Bulgarije, Colombia, Ethiopië, Guatemala, Indonesië, Roemenië, Saoedi Arabië, U.S.S.R., V.A.R., Venezuela

Zones tot 200 mijl

Chili, Ecuador, El Salvador, Z. Korea, Peru

TABEL III - Aanspraken territoriale zee bij opening Conferentie van Genève 1958

Naar : KNIGHT, G., 1980 (3-28)
N.B. Minstens 40 staten hielden het bij drie mijl

2.1.3. Het Eerste Comité : de aangrenzende visserijzone

De besprekingen binnen het Eerste Comité aangaande de vaststelling van de exacte breedte van de territoriale zee (1) werden ten zeerste gecompliceerd door de met dit probleem verbonden visserijbelangen. De zeevisserij is immers traditioneel in principe voor iedereen vrij in volle zee en voorbehouden aan de kuststaat binnen zijn territoriale wateren.
Tijdens de discussie bleek alvast dat deze visserijbelangen aangewend werden als argument ter verdediging van een smalle, zowel als van een brede territoriale zee, dit naargelang zij gehanteerd werden door lange afstands-visserijstaten of door kustvisserijstaten. Maar ook andere belangen zijn onverbrekelijk met het probleem van de uitgestrektheid van de territoriale wateren verbonden, met name die van de vrije scheepvaart en van de defensie. Dit betekent dat de staten eerst de betrokken belangen tegen elkaar dienden af te wegen alvorens hun positie inzake de afbakening van de territoriale zee te bepalen.

Het Sovjet-blok stuurde om militaire redenen en overeenkomstig zijn jarenlange praktijk, aan op de erkenning van een territoriale zee tot twaalf mijl (2). De meeste lidstaten van de Arabische Liga werden bij hun stellingname beïnvloed door de wens, de doorvaart door de Straat van Tiran en dus de toegang tot de Rode Zee door Israël te controleren. Ook zij verkozen daarom een twaalfmijlslimiet (3). Saoedi-Arabië en de V.A.R. kondigden trouwens onmiddellijk na het begin van de Conferentie de unilaterale uitbreiding van hun territoriale zee tot twaalf mijl aan. De meeste nieuwe en minderontwikkelde staten waren om economische redenen voorstander van een uitgebreide territoriale zee. Bij hen primeerden de kustvisserijbelangen. Zij wensten komaf te maken met de bestaande toestand waarin hun kustwateren door de vissers van de ontwikkelde, vroegere koloniale staten, werden leeggevist. De oude maritieme staten (W. Europa, de Verenigde Staten en Japan) kozen voor het behoud van de traditionele driemijlsgrens, omwille van voor de hand liggende militaire, commerciële en lange afstands-visserijbelangen (4). Uitzonderingen binnen deze groep waren Canada en IJsland. Canada was in beginsel voorstander van de smalle driemijlsgrens, maar hechtte zoveel belang aan de bescherming van zijn kustvisserij dat het als eerste de idee lanceerde van een zes mijl brede aangrenzende visserijzone, dit tot ongenoegen van de Westeuropese staten die gewoon waren op de banken van Nova Scotia te vissen. IJ land sloot zich, eveneens in het belang van zijn kustvisserij, bij de twaalfmijlsgroep aan (5) en werd de verdediger bij uitstek van de preferentiële visserijrechten voor kuststaten in een speciale situatie (supra).

---

(1) Art. 3 van het I.L.C.-ontwerp stelt vast dat er op dit punt geen uniforme statenpraktijk bestaat, dat het volkenrecht geen uitbreidingen tot verder dan twaalf mijl toelaat, en dat in de praktijk vele staten een territoriale zee van meer dan drie mijl hebben aangenomen, terwijl andere staten waarvan de territoriale wateren smaller zijn, dergelijke uitbreidingen niet erkennen. De bijgevoegde lijst geeft een overzicht van de aanspraken bij de opening van de Conferentie.

(2) Off. Rec., vol. III, 31
(3) Cfr. Saoedi-Arabië : ibid., 135
(4) Groot-Brittannië : ibid., 8. Verenigde Staten : ibid., 26. Nederland : ibid., 12. D.B.R. : ibid., 45. Frankrijk : ibid., 19. Griekenland : ibid., 22
(5) Cfr. DEAN, A., A.J.I.L., 1958, o.c., 608-610. Idem, The Second Geneva Conference on the Law of the Sea : the Fight for Freedom of the Seas, A.J.I.L., 1960, 762-770. Idem, Freedom of the Seas, F.A. , 1958/59, 86-88. ODA, S., The Extent of the Territorial Sea, J.A.I.L., 1962, 13-15

Voor de Verenigde Staten wogen de militaire aspecten het zwaarst door (1). Uit hun compromis-voorstellen bleek dat zij bereid waren hun visserijbelangen langs vreemde kusten in zekere mate op te offeren, op voorwaarde dat de ontwikkelingslanden vrede zouden nemen met een beperkte territoriale zee (2); en aangezien zij zelf helemaal niet gebrand waren op een nieuwe Japanse invasie in hun kustvisserij, sympathiseerden zij met de ontwikkelingslanden die zich de visserij in hun kustwateren wilden voorbehouden. De idee om de visserij-jurisdictie los te koppelen van het algemeen regime op de territoriale zee leek hen dan ook een mogelijke oplossing van het probleem (3).

Dit beknopt overzicht toont aan dat zich voornamelijk een driemijls- en een twaalfmijlsgroep aftekenden, die geen van beide in staat waren de nodige meerderheid in het Comité te verwerven (4). Vandaar dat men er zich al snel rekenschap van gaf dat, wilde men de besprekingen tot een succesvol einde brengen, een compromis-oplossing zich opdrong.
Eerst werden enkele voorstellen inzake een zesmijlsgrens ingediend, in de eerste plaats door Groot-Brittannië (5). Vervolgens zal men trachten het probleem van de breedte van de territoriale wateren te scheiden van, maar toch te combineren met dat van de visserij-jurisdictie, door middel van de creatie van een speciale "aangrenzende visserijzone". Hiertoe werden diverse formules voorgesteld.

Canada (6) en de Verenigde Staten (7) dienden aanvankelijk analoge voorstellen in. Deze voorzagen in een drie mijl brede territoriale zee, gecombineerd met een visserijzone tot twaalf mijl van de basislijn. Deze voorstellen boden op dat ogenblik weinig kans op slagen. De twaalf mijl brede visserijzone botste op weerstand vanwege de maritieme staten, en de driemijlsgrens voor de territoriale zee kwam helemaal niet meer in aanmerking sedert Groot-Brittannië zich bereid had getoond een zesmijlslimiet te aanvaarden.

De Verenigde Staten dienden dan ook een nieuw voorstel in (8). Dit is het eerste voorstel dat de "zes plus zes-formule" toepast : een hoogstens zes mijl brede territoriale zee werd nu gecombineerd met een aangrenzende visserijzone tot twaalf mijl. Binnen deze laatste zone zouden staten, waarvan de vissers gedurende de laatste vijf jaar deze wateren regelmatig hadden bevist, verder aan de visserij mogen deelnemen. Dit zuivere compromis-voorstel bood aan beide partijen iets, in ruil voor hun aanvaarding van een beperkte territoriale zee van zes mijl : een visserijzone van twaalf mijl aan de ontwikkelingslanden en de erkenning van hun traditionele rechten aan de ontwikkelde visserijstaten.
Canada legde een eenvoudig zes plus zes voorstel voor, dat uiteraard meer in de smaak viel bij de ontwikkelingslanden (9).

De meeste maritieme staten waren van oordeel dat het Amerikaanse voorstel werkelijk de uiterste toegeving inhield waartoe zij bereid waren, maar tevens waren zij zich ervan bewust dat zij geen voordeliger oplossing mochten verhopen (10). Schoorvoetend steunden zij dan ook dit voorstel.

---

(1) Cfr. DEAN, A., F.A. , 1958/59, o.c., 89. Idem, A.J.I.L., 1958, o.c., 610-613
BECKER, L., The Territorial Sea and Fisheries Jurisdiction, D.S.B., 1959, 370-372
(2) ODA, S., R.C.A.D.I., 1969 II, o.c., 386
(3) Idem, The Law of the Sea in our Time, vol. I, New Developments 1966-1975, Leiden, Sijthoff, 1977, 118
(4) Voorstel drie mijl : Griekenland (L.136)
Voorstellen twaalf mijl : U.S.S.R. (L.80), India en Mexico (L.79), Joegoslavië (L.135), Colombia (L.82)
(5) Groot-Brittannië (L.134), Zweden (L.4), Italië (L.137), Ceylon (L.118)
(6) A/CONF.13/C.1/L.77/Rev.1
(7) A/CONF.13/C.1/L.140
(8) A/CONF.13/C.1/L.159/Rev.2
(9) A/CONF.13/C.1/L.77/Rev.3
(10) Cfr. Groot-Brittannië : Off. Rec., vol. III, 163. Italië, ibid., 168. Nederland, ibid., 169. Frankrijk, ibid., 171. D.B.R., ibid., 172

Binnen het Eerste Comité behaalde geen enkel van de ter stemming ingediende voorstellen in zijn geheel de vereiste meerderheid. Enkel de tweede paragraaf van het laatste Canadese voorstel, die handelde over de instelling van de twaalf-mijls visserijzone en de rechten van de kuststaat daarin (1), werd positief onthaald, maar was op dat ogenblik zinloos aangezien het eerst en vooral de bedoeling was de breedte van de territoriale wateren vast te stellen.

Aan de Plenaire Vergadering werden toch vier voorstellen voorgelegd (2). Bij de stemming behaalde geen enkel voorstel de vereiste 2/3 meerderheid; het Amerikaanse behaalde het grootste stemmenaantal (45 i.p.v. de vereiste 52) (3).

*
* *

Als reactie op de mislukking van de Conferentie op dit punt verklaarden de westerse maritieme staten dat zij terugkeerden tot hun positie van vóór de Conferentie en dat zij dus de concessies welke zij hadden gedaan in de hoop op het bereiken van een "package deal", lieten varen (4).

Binnen het Eerste Comité werd wel overeenstemming bereikt inzake de omschrijving van het recht op vreedzame doorvaart, de bepaling van de basislijn van de territoriale zee en het *regime van de aangrenzende zone*, die zich tot maximaal twaalf mijl van de basislijn van de territoriale zee mag uitstrekken. Volgens art. 24 van de Conventie over de Territoriale Zee en de Aangrenzende Zone (5) zijn de bevoegdheden waarover de kuststaat in deze zone beschikt beperkt tot het treffen van maatregelen ter voorkoming en bestraffing van overtredingen op zijn grondgebied of in zijn territoriale wateren, van zijn douane-, fiscale, immigratie-en sanitaire reglementen. Dit betekent dat de aangrenzende zone, die onder het regime van de volle zee valt, uitsluitend gebaseerd is op de bescherming van belangen die eigen zijn aan het grondgebied van de kuststaat. Een uitbrei-

---

(1) "A state has a fishing zone, contiguous to its territorial sea extending to a limit twelve miles from the baseline from which the breadth of its territorial sea is measured in which it has the same rights in respect of fishing and the exploitation of the living resources of the sea as it has in its territorial sea"

(2) Par. 2 van het laatste Canadese voorstel (L.28/Rev.1, art. 3); het heringediende Russische voorstel dat de staten vrij liet hun territoriale wateren vast te leggen op om het even welke limiet tussen drie en twaalf mijl (L.30); het heringediende laatste Amerikaanse voorstel (L.29); een acht landen-voorstel dat strekte tot erkenning van een territoriale zee tot maximum twaalf mijl - in geval van een beperktere territoriale zee zou in een aangrenzende zone tot twaalf mijl, het regime op de territoriale zee uitgebreid worden op het vlak van de visserij : Mexico, Birma, Colombia, Indonesië, Marokko, Saoedi-Arabië, V.A.R., Venezuela (L.34)

(3) I.v.m. de werkzaamheden van het Eerste Comité cfr. VERZIJL, J., N.T.I.R., 1959, o.c., 24-27. ODA, S., J.A.I.L., 1962, o.c. 15-22. PATEY, J., o.c., 448-450. MEYER-LINDENBERG, H., o.c., 44-50. JOESTEN, J., The Second U.N. Conference on the Law of the Sea, W.T., 1960, o.c., 254-256. DE BREUCKER, J., Le problème de l'étendu de la mer territoriale, Ann. Dr. Sc. Pol., 1959, 199-204. JOHNSON, B., ed. JOHNSON, B. & ZACHER, M., o.c., 62-63. GARCIA AMADOR, F., 1963, o.c., 79-81. JOHNSON, D., N.D.L.S., III, o.c., 47. GOTLIEB, A., The Canadian Contribution to the Concept of a Fishing Zone in International Law, C.Y.I.L., 1964, 63-68

(4) PATEY, J., o.c., 451

(5) U.N.T.S., vol. 516, 205 (29 april 1958)

ding van dit regime tot de visserij-jurisdictie werd afgewezen, juist omdat hierdoor het karakter van volle zee van de wateren in deze zone zou verdwijnen en de aard van het begrip aangrenzende zone aldus totaal zou gewijzigd worden (1).
In Plenaire Vergadering werd art. 24 met een aanzienlijke meerderheid aangenomen. Dit werd mogelijk gemaakt doordat binnen het Eerste Comité de stilzwijgende opvatting heerste dat de kwestie van de visserij-jurisdictie best afzonderlijk zou worden geregeld (2).

Aldus werd in de bovenvermelde compromis-voorstellen geopteerd voor een nieuw principe, dat van de *aangrenzende visserijzone*, waarin de exclusieve rechten van de kuststaat zouden beperkt blijven tot de visserij. Men trachtte deze visserij-jurisdictiezones te onderscheiden van de territoriale zee, maar combineerde ze er toch telkens mee, in de hoop op deze manier de uitgestrektheid van de territoriale zee binnen redelijke perken te kunnen houden. Juist in het zoeken naar deze parallel lag echter de oorzaak van het falen van de Conferentie. FRANKLIN, die de motieven onderzoekt van elk van de aanwezige staten die een negatieve stem uitbrachten op het laatste Amerikaanse compromis-voorstel, komt tot de conclusie dat indien men beide punten totaal van elkaar had losgemaakt en eerst zou zijn overgegaan tot de erkenning van het principe van de aangrenzende visserijzone, de kans op de totstandkoming van een akkoord inzake de territoriale zee heel wat realistischer zou zijn geweest (3).

Spijts het gebrek aan steun voor het concept van de aangrenzende visserijzone op de Conferentie, tekent zich in de statenpraktijk na 1958 reeds een zekere trend af van erkenning van exclusieve visserijrechten in het voordeel van de kuststaat binnen een twaalfmijlszone, gerekend vanaf de basislijn van zijn territoriale zee (4).

*
* *

---

(1) Cfr. Cuba : Off. Rec., vol. III, 37
Voorstanders van de uitbreiding van het statuut van de aangrenzende zone tot de visserij : o.a. Ierland : ibid., 5[illegible]. Pakistan : ibid., 51. Canada : ibid., 51-52. Australië : ibid., 60. Joegoslavië : ibid., 24.
Tegenstanders in de doctrine : FITZMAURICE, G., Some Results of the Geneva Conference on the Law of the Sea, I.C.L.Q., 1959, 118-121. SMITH, H., o.c., 17. FRANCOIS, J., Second Report, Y.I.L.C., 1951 II, 93, par. 119. GIDEL, G., o.c., vol. II, 468 e.v.. SØRENSEN, M., Principes de droit international public, R.C.A.D.I., 1960 III, 157.FELL,L.,Contiguous Zones,M.L.R.,1964,856-857

(2) EXTAVOUR, W., o.c., 50
O'CONNELL, D., 1982, o.c., vol. I, 531, wijst op het interpretatieprobleem dat ontstaan is doordat de visserij in art. 2 van de Conventie over de Volle Zee als één van de principiële vrijheden van de volle zee wordt opgesomd, en tevens opzettelijk buiten de Conventie over de Territoriale Zee en de Aangrenzende Zone werd uitgesloten. Staten die het bij een smalle territoriale zee houden worden aldus gestraft met een beperkte visserij-jurisdictie.

(3) FRANKLIN, C., The Law of the Sea : Some Recent Developments (with Particular Reference to the U.N. Conference of 1958), International Studies 1959-1960, Newport R.I., Naval War College, Washington, U.S. Government Printing Office, 1961, 91-109
ALEXANDER, L., Y.W.A., 1960, o.c., 255, suggereert een variante in de relatie territoriale zee-aangrenzende visserijzone, nl. het aannemen van verschillende basislijnen, vooral dan langs onregelmatige kusten

(4) GREIG, D., International Law, London, Butterworths, 1976, 196
Over ontstaan en evolutie van het begrip aangrenzende visserijzone cfr. QUOC DINH, N., A.F.D.I., 1960, o.c., 102-103

Tot slot van de Conferentie werd op 27 april 1958 een resolutie aangenomen die de Algemene Vergadering verzocht op haar volgende zitting de mogelijkheid te onderzoeken van de samenroeping van een Tweede Zeerechtconferentie "for further consideration of the questions unsettled by the present Conference" (1). De Algemene Vergadering ging op dit verzoek in en riep door middel van resolutie 1307 (XIII) van 10 december 1958 (2) een tweede zeerechtconferentie samen die als onderwerp zou hebben "de breedte van de territoriale zee en de visserijgrenzen".

---

(1) A/CONF. 13/56, Off. Rec., vol. II, 164
(2) Y.U.N., 1958, 382

2.2. De Conferentie van 1960 : territoriale wateren en visserijgrenzen

De Tweede Zeerechtconferentie van de Verenigde Naties werd gehouden te Genève van 17 maart tot 26 april 1960 en werd bijgewoond door vertegenwoordigers van 88 staten. De besprekingen werden gevoerd binnen een Algemeen Comité ("Committee of the Whole") waar een gewone meerderheid vereist was en de finale stemming over de voorstellen gebeurde in de Plenaire Vergadering waar een 2/3 meerderheid was vereist (1).

De *periode tussen beide Conferenties* werd gekenmerkt door drukke diplomatieke activiteiten van Canada en de Verenigde Staten (2), en door een aantal eenzijdige uitbreidingen van territoriale wateren en vestigingen van exclusieve visserijzones, meestal tot twaalf mijl. Bij het van start gaan van de Tweede Conferentie maakten in totaal negentien staten aanspraak op visserij-jurisdictie in een gebied gelegen buiten hun territoriale wateren.

Unilaterale uitbreidingen van de territoriale wateren in de jaren '58-'59 kwamen tot stand in Iran (12 mijl), Panama (12 mijl), Thailand (6 mijl), de D.D.R. (variabel), Mexico (9 mijl), Viëtnam (12 mijl) en China (12 mijl) (3).
Een exclusieve visserijzone van 12 mijl werd afgekondigd door IJsland op 30 juni 1958 (4). Deze beslissing lokte heel wat protest uit (infra).
In Ierland werd op 22 juli 1959 een wet gestemd die de regering de bevoegdheid schonk rechte basislijnen vast te leggen langs bepaalde delen van de kust en tevens exclusieve visserijzones in te richten buiten de grens van de territoriale wateren, die op drie mijl vastgesteld bleef (5). Een conventionele visserijregeling die een uitbreiding van de exclusieve visserijzone inhield kwam in deze periode tot stand tussen Groot-Brittannië en Denemarken. Het Brits-Deens Akkoord inzake de Regeling van de Visserij rond de Far Oer Eilanden (6), ter vervanging van het verdrag van 1955, werd gesloten op 26 april 1959 en was de eerste toepassing van de zes plus zes-formule; een zes mijl brede exclusieve visserijzone werd gecombineerd met een zone tussen zes en twaalf mijl, waarin de Engelse vissers verder toelating hadden te vissen, op voorwaarde dat zij de geldende behoudsmaatregelen in acht namen. Het akkoord voorzag tevens in de toepassing van rechte basislijnen voor de berekening van deze zones (niet voor de territoriale zee). Deze regeling is vooral betekenisvol als uitgangspunt van een nieuwe trend. Bij gebrek aan algemeen geldende internationale regels zullen inderdaad steeds meer bilaterale regionale regelingen in deze zin tot stand komen (7

---

(1) BOWETT, D., The Second U.N.Conference on the Law of the Sea, I.C.L.Q., 1960, 4
(2) Beide staten realiseerden zich dat de ruimte waarbinnen een compromis-oplossing mogelijk was uiterst beperkt was en dat deze oplossing ergens tussen de laatste Canadese en Amerikaanse voorstellen van 1958 zou dienen te worden gevonden
Cfr. FRIEDMAN, W., LISSITZYN, O., PUGH, R., International Law, Cases and Materials, St. Paul Min., West Publishing Co., 1969, 556. CASTEL, J-G., International Law, Chiefly as interpreted and applied in Canada, Toronto, Butterworths, 1976, 26. Canada verduidelijkte zijn standpunt in een pamflet "Law of the Sea - a Canadian Proposal", dat aan alle lidstaten van de Verenigde Naties werd aangeboden. JESSUP, P., The Law of the Sea around us, A.J.I.L., 1961, 105-106. SWARZTRAUBER, S., o.c., 215. MATINE-DAFTARY, A., o.c., 667
(3) A/CONF.19/4, Synoptical Tabel concerning the Breath and Juridical Status of the Territorial Sea and Adjacent Zones. GROS, A., o.c., 75-82
(4) Cfr. R.G.D.I.P., 1958, 699 e.v.
(5) ST/LEG/SER.B/15, 640
(6) Uitwisseling van nota's op 27.4.1959 te Kopenhagen, U.N.T.S., vol. 337, 416
Het akkoord werd ontbonden in 1964 omdat beide partijen het niet eens konden worden over de verdere regeling van de visserij in de buitenste zesmijlszone
(7) Cfr. GROS, A., o.c., 78-79. ALEXANDER, L., Y.W.A., 1960, 255. GREIG, D., o.c., 196
Een reeds vroeger afgesloten bilaterale regeling in deze zin was het Brits-Russisch visserij-akkoord van 25 mei 1956 inzake het visrecht van de Britten tot op drie mijl van de kust in bepaalde delen van de Barentz Zee, U.N.T.S., vol. 266, 209

Op de Conferentie van 1960 tekenden zich reeds van bij de aanvang een zesmijls- en een twaalfmijlsgroep af, waarbij deze grenzen telkens als maximaal werden aangezien. De staten van de eerste groep realiseerden zich dat elk alternatief voor een twaalf mijl brede territoriale zee, om enige kans op succes te maken, in een aangrenzende visserijzone zou dienen te voorzien. In zoverre had het nieuwe "principe" van de aangrenzende visserijzone dus reeds ingang gevonden (1).

In de twaalfmijls-categorie werden aan het Algemeen Comité aanvankelijk drie voorstellen voorgelegd : een Russisch (2), een Mexicaans (3) en een Afro-Aziatisch zestien landen-voorstel (4).
De twee laatstgenoemde voorstellen werden samengevoegd. De Sovjet-Unie trok vervolgens zijn voorstel in ten voordele van het enig overblijvende twaalf mijlenvoorstel (5).
Uit deze tekst blijkt dat, zoals in alle twaalfmijls-voorstellen op de Eerste Conferentie, de limiet van twaalf mijl als toelaatbaar, maar niet verplichtend beschouwd wordt. Op deze manier wil het tegemoetkomen aan de staten die om één of andere reden niet wensen over te gaan tot de vaststelling van hun territoriale zee op twaalf mijl. De sponsors van het voorstel stelden herhaaldelijk dat zij slechts de actuele statenpraktijk weergaven.

In de zesmijls-categorie werden twee voorstellen ingediend : een Amerikaans (6) en een Canadees (7).
Het Canadese voorstel kwam overeen met dat van de Eerste Conferentie; het voorzag in een territoriale zee van maximaal zes mijl en een aangrenzende visserijzone tot maximaal twaalf mijl, die werkelijk exclusief zou zijn. Hier is dus geen sprake van zgn. historische rechten.
Het voorstel van de Verenigde Staten berustte eveneens op de zes plus zes-formule. De voorgestelde aangrenzende visserijzone was in dit geval niet volstrekt exclusief, aangezien het voorstel rekening hield met de verworven rechten van de staten waarvan de vissers tijdens een periode van vijf jaar, voorafgaand aan 1 januari 1958, gewoon waren geweest in deze zone te vissen. Deze staten zouden verder aan de vangst van dezelfde soorten mogen deelnemen als tijdens de basisperiode van vijf jaar.
De bepaling in verband met de historische rechten lokte heel wat kritiek uit, als zou zij de bestendiging van verworven privileges in het voordeel van de machtigste en meest ontwikkelde staten betekenen. Zij was ook de oorzaak geweest van de Amerikaans-Canadese tegenstelling op de Eerste Conferentie. De nieuwigheid in dit voorstel lag in de limiet die nu aan de uitoefening van de traditionele rechten wordt gesteld : de betrokken staten mochten verder slechts aan de exploitatie van dezelfde vissoorten deelnemen en dit enkel in die mate dat zij hun gemiddelde jaarlijkse vangst van de basisperiode niet overschreden (8

---

(1) BOWETT, D., I.C.L.Q., 1960, o.c., 421. QUOC DINH, N., A.F.D.I., 1961, o.c., 103
(2) A/CONF.19/C.1/L.1
(3) A/CONF.19/C.1/L.2
(4) A/CONF.19/C.1/L.6
(5) A/CONF.19/C.1/L.2/Rev.1, Saoedi-Arabië, Ethiopië, Ghana, Guinea, Indonesië, Irak, Iran, Jordanië, Libanon, Lybië, Marokko, Mexico, Filippijnen, V.A.R., Soedan, Tunesië, Venezuela, Jemen (verworpen)
(6) A/CONF.19/C.1/L.3
(7) A/CONF.19/C.1L.4
(8) Deze bepaling is niet erg praktisch; bij gebrek aan statistieken zou het zeer moeilijk zijn de gemiddelde jaarlijkse vangst in de referentieperiode vast te stellen en zelfs nog moeilijker om te weten welk aandeel van de vangst afkomstig was uit de buitenste zesmijlszone

Op de vooravond van de stemming in het Algemeen Comité werd door de Amerikaanse en Canadese delegatieleiders aangekondigd dat zij hun voorstellen introkken ten voordele van een nieuw gezamenlijk voorstel (1), nadat een compromis was bereikt inzake de beperking van de mogelijke toepassing van de "historische rechten" tot tien jaar (vanaf 31 oktober 1960) (2). De beperking van de omvang van de vangst kwam in dit voorstel niet meer voor. Dit was waarschijnlijk te wijten aan bovenvermelde praktische bezwaren en aan het feit dat deze concessie overbodig gemaakt werd door het stellen van een tijdslimiet. Het voorstel voorzag ook in een geschillenregelingsprocedure volgens het systeem van de "ad hoc". commissie zoals voorzien in de Visserijconventie van 1958.

In aansluiting met dit gezamenlijk voorstel werden twee amendementen ingediend (3). Dat van Argentinië bestond in de toevoeging van een bijkomende paragraaf inzake de *preferentiële rechten* van de kuststaat : "de kuststaat beschikt over een preferentieel visrecht in elk deel van de volle zee, aangrenzend aan zijn exclusieve visserijzone, meer bepaald wanneer zijn economische ontwikkeling of de voedselvoorziening van zijn bevolking van deze activiteiten afhankelijk is". Aan de uitoefening van het preferentieel recht wordt dus geen enkele grens gesteld; de Argentijnse vertegenwoordiger verklaarde dat het hier ging om een principiële verklaring inzake het preferentieel recht van de kuststaat en niet om de creatie van een algemene regel (4).

Tenslotte werden nog drie voorstellen in verband met de preferentiële visserijrechten van de kuststaat voor het Algemeen Comité ingediend. Deze waren alle gebaseerd op het succes van de Zuidafrikaanse resolutie van 1958, waarvan zij de draagwijdte wilden vergroten.
Een Cubaans voorstel (5), strekkend tot de daadwerkelijke toepassing van het preferentieel recht, bestond in de toevoeging van een protocol bij de Visserijconventie van 1958. Dit zou betekenen dat in geval unilateraal door de kuststaat ingestelde conservatiemaatregelen betrekking hebben op beperkingen van de totale vangst van één of meer visstapels, deze niet onderworpen zijn aan de voorwaarde van niet-discriminatie tegen buitenlandse vissers.
Een Peruaans voorstel (6) schonk aan staten die om economische redenen bijzonder afhankelijk zijn van hun kustvisserij, de bevoegdheid op unilaterale wijze visserij-jurisdictiezones in te richten.
Het voorstel van IJsland (7) werd ingediend met de bedoeling de morele erkenning van het preferentieel recht in de resolutie van 1958, te vervangen door een conventionele tekst met juridisch bindend karakter. Volgens de resolutie van 1958 beschikt een kuststaat die zich in een bijzondere situatie van afhankelijkheid van de kustvisserij bevindt slechts over preferentiële rechten mits het akkoord

---

(1) A/CONF.19/C.1/L.10
(2) Voorstanders van een langere periode voerden aan dat, wilde men de wereldvoedselvoorziening op peil houden, de ontwikkelingslanden toch een redelijke tijdspanne nodig hadden om hun visserij-industrie te ontwikkelen alvorens zij in staat zouden zijn de vangsten van de industrielanden volledig te kunnen vervangen. De periode van vijf jaar werd gekozen omdat de visservloten van maritieme staten als de D.B.R., Italië en Japan slechts sinds relatief korte tijd opnieuw tot volle ontwikkeling waren gekomen nadat zij in de Tweede Wereldoorlog grotendeels waren vernield. BOWETT, D., I.C.L.Q., 1960, o.c., 424
(3) A/CONF.19/C.1/L.11 : Argentinië (verworpen). A/CONF.19/C.1/L.12 : Guatemala (verworpen)
(4) Second United Nations Conference on the Law of the Sea, Official Records, A/CONF.19/8, 134-135
(5) A/CONF.19/C.1/L.9 (ingetrokken, heringediend, verworpen)
(6) A/CONF.19/C.1/L.8 (ingetrokken, heringediend, ingetrokken)
(7) A/CONF/19/C.1/L.7 en L.7/Rev.1

van de betrokken niet-kuststaten (supra). Deze laatste hebben dan ook de morele plicht hierover onderhandelingen aan te knopen. Het IJslandse voorstel schenkt daarentegen aan de kuststaat die zich in deze speciale situatie bevindt, prioritaire rechten zonder dat daarvoor onderhandelingen nodig zijn. Dit voorstel werd binnen het Algemeen Comité positief onthaald.

Aan de Plenaire Vergadering werden uiteindelijk de volgende voorstellen voorgelegd : het Amerikaans-Canadees compromis, het IJslandse voorstel (1), het Peruaanse voorstel (2), het Cubaanse voorstel (3), een nieuw tien landen-voorstel (4) en een nieuw drie landen-voorstel inzake technische bijstand (5).
Bij het gezamenlijk Amerikaans-Canadees voorstel werden opnieuw twee amendementen ingediend : één van IJsland (6) en één van Cuba, Brazilië en Uruguay (7).

Dit laatste drie landen-amendement met betrekking tot de toekenning van preferentiële visserijrechten werd met een overweldigende meerderheid aangenomen. Het werd als van kapitaal belang beschouwd voor de uiteindelijke aanvaarding van het compromis-voorstel. Het omvatte dan ook het minimum aan eisen vanwege de minderontwikkelde kuststaten en het maximum aan toegevingen vanwege de Europese visserijstaten, die reeds getroffen waren door de beperking van hun traditionele rechten tot tien jaar. De toekenning van preferentiële rechten aan de kuststaat wordt hierin geregeld door een compromis dat de middenweg vormt tussen de unilaterale opeising ervan, en het mechanisme voorzien in de resolutie van 1958. De kuststaat dient hiertoe eerst en vooral het bestaan van een bijzondere situatie in te roepen. Bij gebrek aan protest kan hij onmiddellijk over deze rechten beschikken. In geval van betwisting dient de kuststaat zich van elke actie te onthouden. De zaak dient dan verplicht voorgelegd te worden aan de Speciale Commissie voorzien onder art. 9 van de Visserijconventie. Deze Commissie zal onderzoeken of hier werkelijk van een bijzondere toestand of speciale situatie sprake kan zijn, overeenkomstig de voorwaarden beschreven in het amendement.

De stemming over het gezamenlijk voorstel, dat met het goedgekeurde amendement was samengevoegd (8), was het cruciale ogenblik van de Tweede Conferentie. Inderdaad ontbraken er bij de stemming slechts twee positieve stemmen opdat de met veel inspanning en geduld tot stand gekomen compromis-oplossing met succes zou worden bekroond (9).

---

(1) Beide opgenomen in A/CONF.19/L.4, Report of the Committee of the Whole. Het IJslandse voorstel werd verworpen
(2) A/CONF.19/L.5/Rev.1 (ingetrokken)
(3) A/CONF.19/L.6 (verworpen)
(4) A/CONF.19/L.9 (verworpen) : Mexico, Venezuela, Indonesië, Irak, Libanon, Marokko, Saoedi-Arabië, Soedan, de V.A.R. en Jemen
(5) A/CONF.19/L.8 : Ethiopië, Ghana en Liberia. Aangenomen onder de vorm van een resolutie in de Slotakte van de Conferentie
(6) A/CONF.19/L.13. Tekst bij te voegen bij par. 3 van het gezamenlijk voorstel : "de bepalingen van deze paragraaf zullen niet van toepassing zijn in geval de voedselvoorziening of de economische ontwikkeling van een bevolking in de eerste plaats afhankelijk zijn van de kustvisserij" (verworpen)
(7) A/CONF.19/L.12
(8) A/CONF.19/L.11
(9) DEAN, A., A.J.I.L., 1960, o.c., 779-782, schrijft dit toe aan de terugtrekking op het laatste ogenblik van Japan, Ecuador en Chili
Positie van Japan : KURIBAYASHI, T., New Ocean Regime and Japan, O.D.I.L.A., 1982, 106-107
I.v.m. de werkzaamheden van de Tweede Conferentie cfr. BOWETT, D., I.C.L.Q., 1960, o.c., 421-433. QUOC DINH, N., A.F.D.I., 1961, o.c., 94-109. DE BREUCKER, J., Le problème de l'étendu de la mer territoriale et la deuxième conférence sur le droit de la mer, Ann. Dr. Sc. Pol., 1961, 281-289. GARCIA AMADOR, F., 1963, o.c., 215-224. CASTEL, J-G., o.c., 236-237. DEAN, A., A.J.I.L., 1960, o.c., 272-284. ODA, S., J.A.I.L., 1962, o.c., 18-33. MEYER-LEDENBERG, H., o.c., 50-59. JOESTEN, J., W.T., 1960, o.c., 256-257. BROWN, E., C.L.P., 1972, o.c., 40-41. JOHNSTON, D., 1965, o.c., 241-244. MUENCH, F., Die zweite internationale Seerechtskonferenz in Genf, 1960, A.V., 1961/62, 59-71

*
* *

Hoewel de ontgoocheling over de mislukking van deze Conferentie groot was, realiseerde men zich toch dat de aanvaarding van het Canadees-Amerikaans voorstel geen totale oplossing zou hebben geboden. Verschillende woordvoerders hadden erop gewezen dat een bij 2/3 meerderheid goegekeurd voorstel nooit bindend zou worden voor de minderheid (1). Toch is het zo dat een bestaande verdragsregel door zijn moreel gezag, vaak de tendens vertoont om na verloop van tijd ruimer aanvaard en toegepast te worden. Bij het einde van de Conferentie was de toestand dan ook verre van opgeklaard. Vertegenwoordigers van België, Griekenland, Italië, Spanje, Portugal en de Verenigde Staten verklaarden, dat aangezien de voorgestelde compromis-oplossing niet het verhoopte succes had behaald, zij zich niet gebonden voelden om aanspraken over territoriale zeeën van meer dan drie mijl te erkennen (2). Anderzijds beschouwden de staten van het Sovjet-blok, Latijns-Amerika, Afrika en Azië de afloop van de Conferentie als de definitieve afwijzing van de driemijlsregel.

Wat de exclusieve visserijzone en het preferentieel visrecht van de kuststaat betreft, kunnen wij het volgende vaststellen.
Het concept van de *exclusieve visserijzone* heeft onder invloed van de ontwikkelingen op de opeenvolgende zeerechtconferenties reeds zover ingang gevonden, dat het in de volgende jaren veelvuldig zal worden toegepast, zowel op eenzijdige als op conventionele wijze.
Het concept van het *preferentieel recht van de kuststaat* bij de exploitatie van de levende rijkdommen in zijn kustwateren op basis van zijn speciale situatie, kwam eveneens versterkt uit de Tweede Conferentie tevoorschijn. Het grote succes van het drie landen-amendement betekende dan ook een aanmoediging voor de verdedigers van deze eis. De Peruaanse vertegenwoordiger gaf hierover een memorandum uit na de afsluiting van de Conferentie (3). De toepassing van preferentiële visserijrechten zal behandeld worden in de uitspraak van het Internationaal Gerechtshof in het geschil tussen IJsland en Groot-Brittannië en de D.D.R. in 1974 (infra), en bij de opening van de Derde Zeerechtconferentie in 1973 zullen de preferentiële rechten uitdrukkelijk voorkomen op de agenda.

Tenslotte dient nog gewezen te worden op de plaats die bij de besprekingen werd ingeruimd voor de zgn. "*historische visserijrechten*".
Het begrip van de historische, of beter, traditionele visserijrechten werd zoals gezien, in de discussie gebracht door middel van het tweede Amerikaanse voorstel op de Conferentie van 1958. Hierbij werden deze rechten aangewend als tegengewicht voor de exclusieve visserijzone, die op haar beurt de tegenhanger vormde voor een relatief beperkte territoriale zee (4). Op de Tweede Conferentie waren deze rechten een constante in alle door de westers staten gesteunde voorstellen.

---

(1) O.a. U.S.S.R. en Saoedi-Arabië, Off. Rec., 23 en 31
Cfr. BOWETT, D., I.C.L.Q., 1960, o.c., 434. JESSUP, P., A.J.I.L., 1961, o.c., 108. MEYER-LINDENBERG, H., o.c., 58-59. DE BREUCKER, J., Ann. Dr. Sc. Pol., 1961, o.c., 290
(2) Cfr. Off. Rec., 32-35
(3) A/CONF.19/L.16
Cfr. ODA, S., J.A.I.L., 1962, o.c., 34-35. QUOC DINH, N., A.F.D.I., 1960, o.c., 109-110. GARCIA AMADOR, F., 1963, o.c., 224-225. EXTAVOUR, W., o.c., 117-125
(4) Cfr. ALEXANDER, L., Y.W.A., 1960, o.c., 254

Kritiek hierop werd o.a. geleverd door de Peruaanse (1), Canadese (2), IJslandse (3) en Bulgaarse (4) vertegenwoordigers. Australië, dat overigens het Amerikaanse voorstel steunde, wierp terecht op dat hier bezwaarlijk van historische rechten kon gewaagd worden. Inderdaad hadden volgens het volkenrecht, alle staten het recht in de betrokken zones van de volle zee te vissen en was de geldigheid van dit recht niet afhankelijk van de duur van de uitoefening ervan (5). Frankrijk sloot zich bij deze visie aan (6). De graduele opheffing van de historische rechten werd voorgesteld door Nieuw-Zeeland en Israël (7). Deze idee werd opgenomen in het Canadees-Amerikaans compromis-voorstel.
Alles wel beschouwd was de keuze van de term "historische rechten" in dit verband eerder ongelukkig vermits de sponsors van deze voorstellen er niet de betekenis aan gaven van rechten, gebaseerd op een langdurig en onbetwist gebruik. De ongeschiktheid van de term wordt nog verhoogd door het feit dat het compromis-voorstel van 1960, in tegenstelling tot de voorstellen van 1958, de introductie van historische rechten voorzag die na verloop van tien jaar zouden ophouden te bestaan (8).
Bij gebrek aan de aanvaarding van het concept historische rechten in een multilaterale conventie zullen de betrokken lange afstands-visserijstaten ook hier weer in de komende jaren hun belangen veilig stellen door middel van bilaterale regionale akkoorden (9).

*
* *

Als voornaamste conclusie bij de Zeerechtconferenties van 1958 en 1960 kan gesteld worden dat de toestand van de kuststaten, met hun eis op een uitgebreide jurisdictie over hun kustwateren, uiterst complex dreigde te worden. Het probleem stelt zich nu niet langer als de tegenstelling tussen een brede en een smalle territoriale zee, in termen van soevereiniteit tegenover vrijheid; integendeel, de socio-economische en politieke ondertonen treden steeds duidelijker op de voorgrond.
Het is klaar dat de meeste vertegenwoordigers te Genève deze nieuwe complexiteit niet hebben aangevoeld en ook de Commissie voor Internationaal Recht kon de nieuwe golf van expansionisme over de oceaan, die enkele jaren later zou volgen, maar moeilijk hebben voorzien. Dit betekent dat de discussie te Genève in strikt juridische termen werd gevoerd. De voorstanders van een smalle territoriale zee benadrukten de noodzaak van een vrije commerciële scheepvaart en een efficiënte exploitatie van de zeerijkdommen; zij trokken hierbij vooral de aandacht op de problemen die de kuststaten zouden ondervinden bij de uitoefening van controle over uitgestrekte kustwateren. Minder vaak vermeld, maar altijd aanwezig, waren de veiligheidsoverwegingen.

---

(1) Off. Rec., 62
(2) Ibid., 50
(3) Ibid., 79
(4) Ibid., 113
(5) Ibid., 82
(6) Ibid., 118
(7) Ibid., 97 en 100
(8) Cfr. BLUM, Y., o.c., 316-319. BOWETT, D., I.C.L.Q., 1960, o.c., 424
(9) De Slotakte van de Conferentie van 1958 bevatte een resolutie getiteld "Regime of historic Waters" (A/CONF.13/L.56). Hierin wordt de Algemene Vergadering verzocht een studie over dit onderwijs aan te vatten. Op 7 december 1959 werd met dit doel een resolutie aangenomen (Y.U.N., 1959, 419) waarin deze opdracht aan de I.L.C. wordt overgemaakt. Deze studie werd tot op heden niet uitgevoerd.

Maar ook de kuststaten, waarvan de Latijnsamerikaanse staten de aanvoerders waren, brachten hun aanspraken naar voren als juridische voorstellen, veeleer dan als realistische economische argumenten; de door de kuststaten gebruikte argumenten waren meestal gebaseerd op een vaag mengsel van natuurrecht, geografische benadeling en soevereine rechten. De Peruaanse vertegenwoordiger verklaarde dan ook terecht dat "beide conferenties verwaarloosd hadden rekening te houden met de technische, biologische en economische aspecten van het zeerecht" (1).

De algemene structuur van het zeerecht, zoals het in de vier Geneefse conventies gecodificeerd werd, weerspiegelde de grote trekken van het klassiek systeem. De voornaamste nieuwe ontwikkelingen lagen in de toekenning aan de kuststaat van soevereine rechten over zijn continentaal plat en van jurisdictie over zijn aangrenzende zone, in de afkondiging van de plicht tot instandhouding van de levende rijkdommen van de volle zee en in de toepasselijkheid van de rechte basislijnen-methode voor de berekening van de territoriale wateren in bepaalde gevallen. De voornaamste "loopholes" waren gelegen in het ontbreken van een akkoord over de uitgestrektheid van de territoriale zee en van de visserij-jurisdictie en in de vage en onzekere afbakening van het continentaal plat, kortom in het ontbreken van een exacte grens van waaraf de volle zee aanvangt (2).
In de eerste plaats was de codificatie van 1958 een succesvolle consolidatie van het internationaal publiek zeerecht, dit in dusdanige mate dat het weldra nagenoeg onmogelijk werd nog over één aspect van het zeerecht te spreken zonder naar deze teksten te verwijzen. Hun invloed strekte zich dan ook verder uit dan de lijst van ratificaties strikt genomen laat vermoeden (3).

---

(1) Off. Rec., 1958, vol. III, 176
Off. Rec., 1960, 61
Cfr. GOLD, E., ed. JOHNSTON, D., 1976, o.c., 21-23
(2) ANAND, R., 1983, o.c., 184. CAFLISCH, L., o.c., 51-54
(3) JENNINGS, R., A Changing International Law of the Sea, C.L.J., 1972, 32-33

HOOFDSTUK II

NAAR EEN NIEUW ZEERECHT 1960 - ± 1976

	Total	Total, excluding Whales	Fish and Shellfish, Excluding Anchoveta	Annual % Increase
1938	21.9	18.8	18.8	...
1948	19.8	17.7	17.7	...
1950	20.7	18.6	18.6	...
1955	27.7	25.5	25.4	4.1
1956	29.3	27.0	26.9	5.9
1957	29.7	27.5	26.7	-.7
1958	30.3	28.0	27.2	1.9
1959	33.8	31.5	29.5	8.5
1960	36.2	33.9	30.4	3.1
1961	39.4	37.0	31.7	4.3
1962	42.3	40.1	33.0	4.1
1963	43.1	41.2	34.0	3.0
1964	47.2	45.4	35.6	4.7
1965	47.3	45.6	37.9	6.5
1966	50.7	49.4	39.8	5.0
1967	53.9	52.7	42.2	6.0
1968	56.9	55.9	44.6	5.7
1969	54.4	54.4	44.7	.2
1970	61.9	60.9	47.8	6.9
1971	61.9	61.0	49.8	4.2
1972	56.9	56.2	51.4	3.2
1973	57.4	56.7	54.7	6.4
1974	60.9	60.4	56.4	3.1
1975	59.6	59.3	55.8	-1.1

B. AVERAGE ANNUAL % INCREASE

	Total	Total, excluding Whales	Annual % Increase
1950-55	5.7	6.2	6.2
1955-60	5.8	5.9	3.7
1960-65	5.5	6.1	4.5
1965-70	5.5	6.0	4.7
1970-75	-.8	-.5	3.1
1950-75	4.3	4.7	4.5

TABEL IV - Evolutie van de zeevisserijproduktie 1950-75

Naar : HOLT, S., O.Y., I, 41

§ 1. EEN GEWIJZIGD WERELDBEELD

De jaren zestig waren een periode van grote algemeen-economische expansie die mogelijk werd gemaakt door de enorme vooruitgang van de technologie. Een directe implicatie hiervan was de toenemende betekenis van de milieuproblematiek. 1960 was tevens het dekolonisatiejaar, wat betekent dat in de hierop volgende periode tientallen nieuwe staten op het wereldtoneel verschijnen wier invloed, voornamelijk op de ontwikkelingen binnen de Verenigde Naties, niet mag worden onderschat (1). De aangroei van de wereldbevolking stelt het voedselprobleem scherper dan ooit tevoren (2). Wij zullen nagaan hoe deze versnelde wijziging van het wereldbeeld de evolutie van de visserijproduktie en het visserijrecht sterk heeft beïnvloed.

Al deze gegevens staan uiteraard met elkaar in verband. De vooruitgang van de visserijtechniek en de uitbreiding van de nationale diepzeevloten maken grotere vangsten mogelijk en steeds nieuwe onontgonnen gebieden worden geëxploiteerd. De altijd groter wordende druk van de vraag naar voedsel doet het belang van de oceanen als potentiële voedselbron nog stijgen. Zo komt men tegen het einde van dit decennium te staan voor een, in sommige gebieden uitgesproken toestand van overbevissing. De visserijcommissies staan machteloos. De meeste kuststaten gaan in een eerste stadium over tot de invoering van twaalfmijls visserijzones. De minderontwikkelde onder hen, voor wie de kustvisserij zeer belangrijk is, gaan verder en in een tweede golf van expansionisme breiden zij hun visserijjurisdictie uit over grotere zones, dit zowel ter bescherming van de visvoorraden in hun kustwateren tegen plundering door de lange afstands-vissersvloten als om zich een grotere voedsel- en deviezenaanvoer te verzekeren. Deze staten zijn dan ook de motor geweest achter de snelle evolutie die het zeerecht sedert 1960 heeft doorgemaakt. Onder invloed van de ontwikkelingen op de Derde Zeerechtconferentie van de Verenigde Naties zullen ook de ontwikkelde kuststaten geleidelijk aan dit voorbeeld volgen, zodat 1976 algemeen wordt beschouwd als het laatste jaar waarin het grootste deel van de visserij-exploitatie in de wereld gebeurde onder het regime van de vrijheid van visserij in volle zee (3). In deze periode groeit tevens de bewustwording van het gevaar dat de ongebreidelde economische groei voor het mariene milieu inhoudt, zodat zich van nu af aan ook een milieuverdragsrecht begint te ontwikkelen.

*
* *

Gedurende de kwarteeuw 1950-75 overtrof het gemiddelde groeiritme van de zeevisserijproduktie (4.5 % zonder, en 6.6 % met de walvissen) dat van de wereldbevolking (2 %). Het resultaat van de visserij-ontwikkeling was zelfs beter dan dat van de meeste andere vormen van voedselproduktie. Wanneer wij deze vijfentwintig jaar onderverdelen in vijfjarige periodes dan stellen wij vast dat het groeiritme gedurende twintig jaar op een hoog niveau werd gehandhaafd en dat bij het begin van de jaren zeventig een drastische verandering optrad : stagnatie en zelfs vermindering van de produktie. Het eerste teken van deze evolutie was de daling van 1968 tot '69; hierop volgde een tweejarig herstel waarin

---

(1) In 1958 telden de V.N. 82 lidstaten, in 1970 126 en in 1982 158
(2) (2) Cfr. PARDO, A., The Future of the Sea, ed. BOUCHEZ, L. & KAIJEN, L., o.c., 3. BEURIER, J-P. & CADENAT, P., Le contenu économique des normes juridiques dans le droit de la mer contemporain, R.G.D.I.P., 1974, 576-577
(3) HOLT, S., Marine Fisheries, O.Y.I., 1978, 39

de hoogste totale vangst werd opgetekend die ooit werd gerealiseerd, op zijn beurt gevolgd door een scherpe daling van 1971 tot '72, en een nieuw dieptepunt tussen 1974 en '75 (1) (zie tabel IV).

Door deze snelle groei van de produktie heeft de visvangst een belangrijke plaats ingenomen in de *wereldvoedselvoorziening*, meer bepaald voor wat het aandeel van vis in het verbruik van dierlijke eiwitten aangaat. Men mag aannemen dat vis op wereldschaal ongeveer 20 % hiervan vertegenwoordigt (2).

Dit percentage ligt in bepaalde streken, naar gelang het voedselpatroon, veel hoger zoals bijvoorbeeld in het Verre Oosten (27 à 47 %). De redenen hiervoor zijn het resultaat van een aantal factoren als traditie, regeringspolitiek en smaakgewoonten. Verder dient erop gewezen dat het totale calorieënverbruik in de verschillende delen van de wereld erg uiteenlopend is, zodat vis er telkens van verschillend relatief belang is. De westerse ontwikkelde landen, de Sovjet-Unie en Oost-Europa bijvoorbeeld hebben een calorieënverbruik dat 30 % hoger ligt dan het wereldgemiddelde (3).
Een groeiend aandeel in de totale vangst (op dit ogenblik 1/3) is niet voor directe menselijke consumptie bestemd en wordt tot vismeel gereduceerd. Dit wordt aangewend als voer voor varkens en pluimvee, bij aquacultuur, of wordt verwerkt tot voer voor huisdieren. Langs deze omweg wordt door de visserijproduktie nog eens 4 % aan de beschikbare hoeveelheid dierlijke eiwitten toegevoegd (4)

Twee constante trends in de laatste decennia, die verband houden met de zeevisserijproduktie, zijn de stijgende vraag naar voedsel (5) en de stijging van de vangstkosten, in de eerste plaats veroorzaakt door de energieprijzen.

---

(1) HOLT, S., O.Y., I, o.c., 40
Deze produktiecijfers worden sterk gerelativeerd indien wij er de opbrengst van de Peruaanse ansjovisvangst aftrekken. Deze kende nl. een spectaculaire bloei vanaf 1963 en stortte voor het eerst volledig in elkaar in 1972. Deze relativering bewijst tevens de zware druk die op de conventionele vissoorten voor directe menselijke consumptie wordt uitgeoefend. De Peruaanse ansjovisvangst wordt volledig verwerkt tot vismeel en is bestemd voor uitvoer.
Cfr. PEPPER, D., The Future of the World's Fisheries, ed. JOHNSTON, D., 1976, o.c., 120-121

(2) 4 à 5 % van het totale eiwittenverbruik en slechts 1 % van het menselijk calorieënverbruik (cijfers naar gelang de bron, cfr. infra, noot 4)

(3) PEPPER, D., o.c., 121
Ook uit de hierna volgende beschrijving van de ontwikkeling van de nationale diepzeevloten kan de rol van de visserijprodukten in het nationale dieet afgeleid worden

(4) Gegevens naar : LUCAS, K. & LOFTAS, T., F.A.O.'s E.E.Z. Programme. Helping to Build the Fisheries of the Future, O.Y., III, 42. BELL, F., o.c., 20-25
Cfr. CUYVERS, L., o.c., 40-41. PEPPER, D., o.c., 121, BARDACH, J., o.c., 157-158

(5) Niet alleen de bevolkingsaangroei veroorzaakt een stijgende vraag naar voedsel, maar tevens werd aangetoond dat met de stijging van het inkomensniveau, ook het eiwittenverbruik toeneemt. PEPPER, D., o.c., 130. Wat de specifieke vraag naar vis aangaat moet ook de prijsverhouding vlees/vis in acht genomen worden. De vraag naar vismeel hangt af van de evolutie van de varkens- en pluimvee-industrie. Een stijging van deze vraag ligt in de verwachtingen als gevolg van de voorziene uitbreiding van de aquacultuur. De vismeelindustrie stortte reeds twee maal in elkaar ten gevolge van de gebeurtenissen in de Peruaanse ansjovisvisserij hetgeen de prijs van het vismeel tijdelijk de hoogte injoeg.
Cfr. The Prospects for World Fishery Development in 1975 and 1985, F.A.O. Fisheries Circular n° 118, Rome, F.A.O., 1969, 27. SCOTT, A., Food and the World Fisheries Situation, ed. CLAWSON, M., Natural Resources and International Development, Baltimore Md., The Johns Hopkins Press, 1964, 131-133

Stock	Potential World Catch	World Catch (1969)	World Catch (1977)	Potential Increase	
				By Improved Management	By Increased Effort
Conventional marine resources:					
Salmon	650	453	480	170	...
Flounder and cod	6,700	4,692	3,786	2,500	400
Herring and anchovy, etc.	15,600	13,709	1,801	13,800	...
Shrimp and lobster	1,670?	830	1,542	25	100
Tuna	2,200	1,031	1,392	100	550
Other demersal	37,100	9,628	17,097	4,000	16,000
Other pelagic	40,200	13,045	28,655	3,000	8,500
Unconventional marine resources:					
Cephalopods	50,000?	833	1,165	...	50,000?
Other molluscs	Unknown	2,115	3,011	...	Probably large
Krill	50,000?	...	123	...	50,000?
Mesopelagic fish	50,000?	...	...	...	50,000?

TABEL V - Schatting produktiepotentieel

Naar : LUCAS, K. & LOFTAS, T., O.Y., III, 1982, 40

TABEL VI

World fish catches (1000 t) by non-local fleets (ie excluding catches by countries in areas off their coasts)

Region	Total		Nationality of vessel		Location	
	All species	Tuna	Developed	Developing	Off developed	Off developing
NW Atlantic	2 292	10	2 288	4	2 194	98
NE Atlantic	3 667	1	3 667		3 619	48
WC Atlantic	143	5	128	15	37	106
EC Atlantic	1 930	180	1 870	60	–	1 930
Mediterranean and Black Sea	40	–	40	–	–	40
SW Atlantic	24	12	14	10	–	24
SE Atlantic	1 771	29	1 662	109	271	1 500
W Indian Ocean	201	67	158	43	–	201
E Indian Ocean	88	16	23	65	9	79
NW Pacific	2 936	–	600	336	2 550	386
NE Pacific	2 254	–	2 254	–	2 254	–
WC Pacific	479	114	129	350	–	479
EC Pacific	287	274	284	3	13	274
SW Pacific	199	100	123	76.	199	–
SE Pacific	48	13	48	–	–	48
Total, all oceans	16 359	341	15 288	1 071	11 146	5 213

Naar : GULLAND, J., M.P., 1977, 185

Om te beantwoorden aan de stijgende vraag wordt eerst en vooral gestreefd naar een verhoging van de opbrengst. Hiertoe worden sedert de jaren zestig de volgende aanbevelingen gedaan : vooral de nog niet of weinig beviste gebieden dienen geëxploiteerd te worden; men dient zich te richten op de vangst van niet-conventionele soorten zoals de lantaarnvis, krill en de pijlinktvis; meer aandacht dient te worden besteed aan de ontwikkeling van de maricultuur en de verspilling in de verschillende stadia van het produktieproces dient aan banden te worden gelegd (infra).
De bijdrage van de zeevisserij in de wereldvoedselvoorziening kan dus zeker nog toenemen, maar toch wordt verwacht dat het belang van haar ontwikkeling, althans in de meeste gebieden, veeleer zal gelegen zijn in het scheppen van werkgelegenheid in andere industrieën dan wel in haar rol van motor voor een algemene economische groei, dit met uitzondering van de maricultuur (1).

Er werden op het vlak van het produktiepotentieel van de oceanen reeds heel wat prognoses gemaakt, die variëren van 21.6 M.T. (1949) tot 2.000 M.T. (1965). In 1977 publiceerde het Visserij Comité van de F.A.O. een realistische schatting, rekening houdend met de problemen die zich stellen bij de exploitatie van minder conventionele soorten als krill (2) in de Zuidpoolzee :

> "The main sources of growth now remaining and available to present technology lie in the relatively lightly fished areas, which have a theoretical unexploited potential of approximately 50 million tonnes; allowing for fluctuations caused by environmental factors and the impossibility of exploiting stocks at one hundred per cent of potential, the world catch is probably capable of increase by some 30/35 million tonnes under optimum conditions of exploitation. Bearing in mind the factors now inhibiting the harvesting of this potential, and especially the types of fish concerned and the marketing problems involved, it seems that in the absence of any major development the annual rate of increase in the world catch is on average unlikely to exceed one or two per cent over the next decade" (3).

In een latere studie van 1981 stelt de F.A.O. voor de verdere toekomst een streefcijfer van minstens 250 M.T. voor , in de veronderstelling dat de vangst van de niet-conventionele soorten tot volle ontwikkeling zal zijn gekomen (Tabel V) (4).

De aanzienlijke groei van de visserijproduktie werd mogelijk gemaakt door de enorme ontplooiing van de vangstcapaciteit en door de toepassing van steeds verfijnder en doeltreffender materiaal op het vlak van de localisatie van de visscholen, de vangsttechnieken en de onmiddellijke verwerking van de vangst.

In de jaren zestig gingen een aantal staten over tot de oprichting of uitbreiding van hun lange afstands-vissersvloot. Het zijn dan ook deze staten die het waardevolste aandeel in de vangst voor hun rekening nemen. In 1972 vingen zij bijna ¼ van het totale gewicht. Het gaat hier om hoogwaardige soorten voor directe menselijke consumptie (tabel VI). Opvallend is ook dat deze vangsten praktisch volledig voor de binnenlandse markten bestemd zijn (5). Eén derde van de niet-lokale vangst werd gerealiseerd in de kustwateren van ontwikkelingslanden.

---

(1) Ibid., 145-146
(2) Krill is een garnaalachtig diertje dat in grote hoeveelheden in de Poolzeeën voorkomt. Schattingen omtrent de mogelijke vangst gaan van 50 tot 150 M.T., CUYVERS, L., o.c., 52
(3) F.A.O., Prospects and Requirements for the Better Utilization of Fishing Resources, C.O.F.I./77/7, geciteerd door HOLT, S., O.Y., I, o.c., 52. Dit komt met de werkelijkheid overeen
(4) Cfr. LUCAS, K. & LOFTAS, T., o.c., 39-40
(5) GULLAND, J., World Fisheries and Fish Stocks, M.P., 1977, 185. PEPPER, D., o.c., 124. In 1970 leverde de lange afstands-visserij 48 % van de binnenlandse consumptie op in de Sovjet-Unie, 22 % in Japan, 48 % in Spanje en 55 % in Polen

TABEL VII

Fishing Vessels, Factories and Carriers, Number and Tonnage, 1974 by Rank

	Country	Number of Vessels	Number as % of Total	Tonnage 1000 Gross Tons (Vessels over 100 gross tons)	Tonnage as % of Total
1.	USSR	4,043	22.5	5,610	52.6
2.	Japan	3,198	17.8	1,255	11.6
3.	Spain	1,616	9.0	496	4.7
4.	USA	1,577	9.0	358	3.4
5.	Poland	265	1.4	271	2.5
6.	UK	614	3.4	242	2.3
7.	Norway	616	3.4	203	1.9
8.	France	616	3.4	196	1.9
9.	West Germany	156	0.8	158	1.5
10.	East Germany	166	0.9	146	1.4
11.	Canada	466	2.6	133	1.3
12.	Peru	604	3.4	125	1.1
13.	Portugal	187	1.0	123	1.1
14.	Italy	233	1.3	90	0.7
15.	South Africa	143	0.8	75	0.7
		14,500	80.8	9,481	88.7
	All Other	3,688	20.5	1,202	11.3
	World Total	18,188	100.0%[a]	10,683	100.0%

Naar : PEPPER, D., ed. JOHNSTON, D., 1976, 123

De belangrijkste uitbreiding kende de Russische diepzeevloot, die letterlijk in alle delen van de wereldoceaan operatief is. Praktisch volledig vernield tijdens de oorlog, heeft zij zich vanaf 1967 ontwikkeld tot de grootste diepzeevloot ter wereld en stond zij op dat ogenblik op de derde plaats voor wat de geregistreerde vangst betreft, na Peru en Japan. De vangst verdubbelde tijdens de periode 1958-66 (1). Deze vloot maakt ongeveer 1/4 van het wereldtotaal en meer dan de helft van de totale tonnage uit (tabel VII). De produkten van de visserij voorzien in 1/3 van het dierlijk eiwittenverbruik in de Sovjet-Unie (2). Een klein deel van de vangst wordt uitgevoerd (3). De Sovjet-Unie voert ook pilootonderzoek uit in verband met de exploitatie van krill in de Zuidpoolzee.
Parallel met de ontwikkeling van de Sovjet-vloot loopt de expansie van de Japanse diepzeevloot. De binnenlandse vraag naar vis is erg hoog en wegens de talloze hoger beschreven geschillen in de meer nabij gelegen viswateren en de uitbreiding van de Chinese en Koreaanse vloten was Japan verplicht het zwaartepunt van zijn activiteiten naar verderaf gelegen wateren te verleggen. De gelijktijdige intense exploitatie door de Russische, Koreaanse en Japanse vloten in het Noorden van de Stille Oceaan veroorzaakte daar een verhoogde druk op de stocks. De Japanners ontwikkelden belangrijke activiteiten langs de kusten van West-Afrika en de noordwestkust van Zuid-Amerika (vooral garnaal), zowel als in de tonijnvisserij die verspreid is over alle tropische en sub-tropische oceanen. De Japanse vloot boekte het minst gunstige resultaat in het I.C.N.A.F.-gebied (N.W. Atlantische Oceaan), maar daar werden de inspanningen vervolgens verhoogd op het vlak van de exploitatie van pijlinktvis. Een kenmerk bij de ontwikkeling van de Japanse lange afstandsvloot is de politiek van het sluiten van "joint-ventures" tussen Japanse en plaatselijke maatschappijen voor de exploitatie van de kustwateren (4). Dit voorbeeld zal door de andere afstand-visserijstaten nagevolgd worden vanaf het ogenblik dat de aanspraken op visserij-jurisdictie in tweehonderd mijlszones veralgemeend worden.

Onder de andere belangrijke lange afstands-visserijstaten zijn te vermelden : de Oosteuropese staten Polen, Roemenië, Bulgarije en de D.D.R.; de Verenigde Staten, de D.B.R., Portugal, Spanje, Griekenland, Israël en Zuid-Afrika. Ook ontwikkelingslanden sloten zich bij deze groep aan : Peru, India, Z. Korea, China, en later Ghana, Ceylon, Thailand, Ecuador, Cuba, Egypte en Senegal (5).

---

(1) Ibid., 135. ROJAHN, O., Zur zukünftigen Rechtsordnung des Festlandsockels und der Fischerei auf dem Hohen Meer, G.Y.I.L., 1971, 402.
Grootste toename van de activiteit in de Atlantische (vooral N.O., M.O., Z.O., Z.W.) en Indische Oceaan. Grootste daling in nabijgelegen wateren van de Kaspische en Zwarte Zee en de Zee van Azov. SOLECKI, J., A Review of the U.S.S.R. Fishing Industry, O.M., 1979, 107. In 1975 beschikte deze moderne en efficiënte vloot over 643 treilers van 2.000 ton en meer - tegenover 259 voor de rest van de wereld - en over 122 van de 139 op dat ogenblik in gebruik zijnde fabrieksschepen. Statistieken van Lloyd's, London, 3 nov. 1975.
Cfr. ROUSSEAU, C., Chronique des faits internationaux (verder Rousseau, Chronique), R.G.D.I.P., 1976, 959
(2) JANIS, M. & DANIEL, D., The U.S.S.R. : Ocean Use and Ocean Law, Kingston R.I., Law of the Sea Institute, Occasional Paper n° 21, 1974, 4-5
(3) Ibid., 5. SOLECKI, J., o.c., 116-119
(4) PEPPER, D., o.c., 137-138
(5) CHAPMAN, W., ed. ALEXANDER, L., 1969, o.c., 56. DE KLEMM, C., o.c., 99. Recentere cijfers cfr. Hfdst. III

TABEL VIII

	Annual Average Increase percent per year 58/65
WORLD TOTAL	7.0
Developed Countries	3.0
North Amerika	
U.S.A., Canada	0.4
Europe	4.1
E.E.C.	1.0
Northwest Europe	4.9
South Europe	5.3
Other Developed Countries	3.0
Japan	2.6
Oceania	4.5
Rep. of South Africa	5.5
Centrally Planned Countries	9.5
U.S.S.R.	9.3
Other European Countries	9.0
China (mainland)	...
Other Asian Countries	...
Developing Countries	13.9
Latin America	25.9
Africa, South of Sahara	7.1
Near East and Northwest Africa	6.0
Asia	7.3

Naar : F.A.O. Fisheries Circular n° 118, 1969, 2

Total Fisheries Catch as Percent of World Total

	1958	1968
Developed Market Economies	52 %	39 %
Developing Market Economies excluding Peru	22 %	23 %
Peru	3 %	16 %
Centrally Planned Economies (Communist Countries)	23 %	22 %
Total	100 %	100 %

TABEL IX

Naar : CHRISTY, F., S.D.L.R., 1970, 465

Een F.A.O.-studie van 1969 (1) die de gemiddelde aangroei van de produktie in de periode 1958-65 *per statengroep* onderzoekt, geeft de volgende cijfers : gemiddelde jaarlijkse aangroei op wereldvlak : 7 %
ontwikkelingslanden : 13.9 %
communistische staten : 9.5 %
westerse ontwikkelde staten : 3 % (tabel VIII)

Een eerste relativering bij het verrassend gunstige resultaat van de ontwikkelingslanden ligt in de spectaculaire vooruitgang die door Peru, en in mindere mate Chili, werd geboekt (25.9 %). Het snelle groeiritme werd in dit geval veroorzaakt door de ontwikkeling van de ansjovisvisserij,bestemd voor verwerking tot vismeel en mogelijk gemaakt door de toepassing van zeer moderne technologie. Dit alles geldt ook in het geval van Angola.
Verder dient opgemerkt dat het statistisch materiaal in verband met vroegere jaren in vele ontwikkelingslanden erg schaars was, zodat de geboekte vooruitgang in vele gevallen meer statistisch dan reëel is. En tenslotte mag niet uit het oog worden verloren dat de ontwikkeling van de visserij langs de Afrikaanse kusten in de jaren zestig voor het grootste deel in handen was van ontwikkelde staten, of minstens mogelijk werd gemaakt door hun investeringen en coöperatieprogramma's (vooral de V.S., Japan en de zuideuropese staten). Op deze manier werd vooral vooruitgang geboekt door Ghana, Senegal en Ivoorkust (2). Het is dan ook belangrijk op te merken dat het aandeel van de ontwikkelingslanden, met uitzondering van Peru, in de totale vangst nagenoeg onveranderd bleef van 1958 tot 1968 (van 22 naar 23 %) (tabel IX) (3).
In de groep van de westerse ontwikkelde staten werd vooruitgang geboekt door de Scandinavische landen bij hun industriële visvangst, dit voornamelijk door de toepassing van uiterst efficiënt vistuig, gecombineerd met de nieuwste methodes voor de localisatie van de visbanken. De sterke toename van de vangst van de Zuideuropese staten Spanje en Griekenland en van Israël was het gevolg van de uitbreiding van hun lange afstands-vissersvloten die uitgerust werden met moderne diepvriesinstallaties. Zij breidden hun activiteiten uit langs de kusten van West-Afrika in de Midden- en Zuidatlantische Oceaan.
Het lage groeiritme van de vangst van de E.E.G.-staten daarentegen werd veroorzaakt door de combinatie van een aantal factoren : de overbevissing van bepaalde traditionele stapels (vooral haring en kabeljauw), samen met het slechts aarzelend overschakelen op commercieel minder aantrekkelijke soorten, de uitsluiting uit een deel van de traditionele visgronden (vooral de IJslandse wateren) en de relatief verouderde staat van de vloten.
De stagnatie van de Noordamerikaanse vangsten kan eveneens gedeeltelijk toegeschreven worden aan de achterstand op het vlak van de toepassing van recente technologie. De lagere opbrengst in vergelijking met andere industrieën weerhield de investeerders ervan grote kapitalen in de visserijsector te pompen. Deze toestand staat in schrille tegenstelling tot de stijgende vraag naar vis in de Verenigde Staten die één van de grootste invoerders geworden zijn. Hun lange afstands-activiteiten beperken zich tot de tonijnvangst en de vangst van garnaal langs het Latijnsamerikaanse continent. Canada heeft geen belangrijke diepzeevisserijbelangen.
De aanzienlijke groei van de produktie van de communistische staten is, zoals reeds werd benadrukt, te verklaren door de inspanningen op het vlak van de uitbreiding van de lange afstandsvloten en van de modernizering van de scheepsuitrusting.

---

(1) F.A.O. Fisheries Circular n° 118, 1969, o.c., 1-3
(2) Cfr. PEYROUX, E., Les états africains face aux questions actuelles du droit de la mer, R.G.D.I.P., 1974, 624-625. DOUENCE, J-C., Droit de la mer et développement économique sur la côte occidentale d'Afrique, R.G.D.I.P., 1967, 118
(3) CHRISTY, F., Fisheries and the New Conventions on the Law of the Sea, S.D.L.R., 1970, 464-465

Technologische vernieuwingen in de zeevisserij treffen wij in de eerste plaats aan op het vlak van de opsporing van de visscholen. Het belang hiervan hoeft geen betoog als men bedenkt dat een modern vissersschip ongeveer de helft van de duur van zijn verblijf op zee nodig heeft voor het localiseren van de vis (1). Het gebruik van vliegtuigen en helicopters die in radiocontact staan met de vissersschepen voor het visueel opsporen van de vis vanuit de lucht wordt tegenwoordig veel toegepast; deze methode is slechts nuttig wanneer de visscholen dicht bij het wateroppervlak zwemmen. Zij is zeer effectief gebleken bij de menhaden-, ansjovis- en tonijnvangst. Een andere methode die in volle ontwikkeling is, is het gebruik van de sonar of echografie (signalen van elke met lucht gevulde ruimte worden teruggekaatst en zijn zichtbaar op een beeldscherm). De mogelijkheden van deze techniek voor de visserij kwamen aan het licht tijdens de Tweede Wereldoorlog bij de opsporing van duikboten; in vele gevallen bleek het doelwit immers een walvis te zijn. Voortdurende verfijning en verhoging van de gevoeligheid van de apparatuur waren hiervoor nodig. Na jarenlang onderzoek blijkt het nu mogelijk om met zekerheid uit te maken van welke visscholen de signalen afkomstig zijn, op welke diepte zij zich bevinden, wat hun snelheid is en in welke richting zij zich voortbewegen. Zo werd de overvloedige aanwezigheid van bepaalde weinig uitgebate vissoorten vastgesteld, wat weer nieuwe mogelijkheden in het leven riep. Dit was o.a. het geval met de lantaarnvis die voorkomt in gematigde en warme wateren en de zeebaars die nu commercieel geëxploiteerd wordt langs de westkust van de Verenigde Staten. Het gebruik van de sonar ligt aan de oorsprong van de recente verspreiding van het gebruik van treilnetten op middelmatige diepten ("midwater trawl", in tegenstelling tot het bodemtreilnet) (2). Voor de toekomst wordt ook het gebruik van satelietfoto's, laserstralen, kleine onderzeeërs en acoustische technieken verwacht voor de opsporing van de visbanken (3).

Wat de vangsttechniek aangaat stellen wij vast dat het traditionele vistuig aanzienlijk gesofisticeerd werd en dat ook een nieuwe generatie vangstmethodes wordt uitgetest. Het klassieke vistuig bestaat uit netten, vallen, haken en lijnen, speren en harpoenen. Deze laatsten worden nog slechts gebruikt bij de jacht op walvissen en zwaardvissen, waar de individuele vangst van belang is. De verbeteringen van het vistuig liggen vooral in het gebruikte materiaal (netten, vallen en lijnen zijn van synthetisch materiaal, ze wegen dus minder, zijn onverslijtbaar en praktisch onzichtbaar in het water), in de afmetingen (grotere vangsten per worp) en in het mechanisch ophalen (alles gaat vlugger en het aantal mogelijke worpen verhoogt). Dit betekent dus dat het traditionele vistuig veel efficiënter geworden is (4). Een nieuwe techniek die nog in experimenteel stadium verkeert is o.a. het oprichten van "visbarrières" door middel van luchtbellen, afkomstig van een op de zeebodem geplaatst apparaat. Dit zou het natuurlijke migratiepatroon van bepaalde vissoorten beperken en de vangst vergemakkelijken. Verder zullen ook licht, geuren, geluiden en electriciteit toegepast worden om de vis aan te trekken. Naar analogie met de exploitatie van mineralen op de zeebodem wordt geëxperimenteerd met de vispomp, een soort stof-

---

(1) F.A.O., Fisheries Circular n° 118, 1969, o.c., 2
(2) JACOBSON, J., Future Fishing Technology and its Impact on the Law of the Sea, ed. CHRISTY, F., CLINGAN, T., GAMBLE, J., KNIGHT, G., MILES, E., Law of the Sea : Caracas and Beyond, Cambridge Mas., Ballinger, 1975, 239-240. LISTON, J. & SMITH, L., Fishing and the Fishing Industry. An Account with Comments on Overseas Technology Transfer, O.D.I.L.A., 1974, 301-302. CHRISTY, F. & SCOTT, A., o.c., 98. IDYLL, C., o.c., 163-171. BARDACH, J., o.c., 132
(3) JACOBSON, J., o.c., 240-241. CHRISTY, F. & SCOTT, A., o.c., 98-99
(4) JACOBSON, J., o.c., 238-239. LISTON, J. & SMITH, L., o.c., 297-300

zuiger voor levende zeebodemrijkdommen. Wat de mogelijke wijziging van het migratiepatroon van de migrerende en anadrome vissoorten aangaat, kan nu reeds gesteld worden dat dit heel wat biologische en juridische problemen kan uitlokken die een reglementering zullen vereisen (1). In de toekomst verwacht men het in gebruik nemen van visplatforms waarop diverse activiteiten kunnen worden samengebracht. Ook van op afstand bedienbare netten en onderzeeërs voor het opjagen en vangen van de vis behoren tot de mogelijkheden. Het gebruik van vallen (mechanisch geplaatst, in grote hoeveelheden en van enorme afmetingen) zou toenemen.

Een laatste gebied waarop de toepassing van verfijnde technologie tot grotere efficiëntie heeft geleid is dat van de vissersschepen. De invoering van treilers waarbij het treilnet achteraan hangt en opgehaald wordt in plaats van langszij, leidde tot de ontwikkeling van het grote fabriksschip zoals wij het nu kennen. De dieselmotoren zijn nu kleiner en krachtiger dan vroeger. Heel wat menselijke activiteiten aan dek werden vervangen door mechanische systemen. Moderne electronica (o.a. radar, dieptemeters, radio-telefoon) leidde tot de toepassing van vele nieuwe navigatie- en telecommunicatietechnieken op de meeste vissersschepen. Sommige diepzeevloten worden computer-geleid en automatisch bestuurd. Bepaalde grote "superschepen" werken met slechts de helft van het aantal bemanningsleden van een conventioneel vissersschip. Voor de toekomst verwacht men een verhoogde veiligheid en accuraatheid van de navigatie door het inschakelen van weer- en andere satellieten. De rol van de computer bij de automatisatie van de vissersschepen zou vergroten. De automatische visplatforms waarvan sprake, zouden ook voor de directe verwerking van de vangst ter plaatse kunnen instaan en het belang van het vissersschip zou op die manier in de toekomst wel eens kunnen afnemen (2).

Samengevat verwacht men in de komende jaren op dit vlak een steeds toenemende efficiëntie, een belangrijker wordende nood aan samenwerking door middel van "fish forescasting services", een groter aantal visserijconflicten door het gebruik van uiterst gesofisticeerd vistuig en een trend naar een ruimer gebruik van passieve vangstmethodes (3).
Een gemeenschappelijk kenmerk van alle nieuwe technieken is dat zij minder selectief zijn in hun uitwerking dan de oude. Naast onmiskenbare voordelen, zoals de verbetering van de werkomstandigheden van de vissers en de mogelijkheid belangrijke visreserves te exploiteren die vroeger ongebruikt bleven, houden deze systemen ook enkele gevaarlijke dreigingen van wildgroei in zich. Eerst en vooral is er het reële gevaar van de overbevissing, wat niet alleen de uitputting van de meest beviste soorten betekent maar tevens ecologische consequenties heeft voor de andere visvoorraden en voor het mariene leven in het algemeen (4). Een tweede nadeel is de enorme economische verspilling die dreigt te ontstaan; de concentratie van de vangstinspanning doet de vangst per schip dalen, terwijl tevens steeds hogere investeringen gedaan worden voor de aanschaffing van moderne uitrusting (5). Een derde gevolg is de conflictsituatie die

---

(1) ODA, S., Impact of the Fishery Technology on International Law, ed. CHRISTY, F. e.a., 1975, o.c., 254-255. EVENSEN, J., Towards a New Law of the Sea : Global and European Aspects and Implications, S.D., 1975, 594. CHRISTY, F. & SCOTT, A., o.c., 99. IDYLL, C., o.c., 171-182. BARDACH, J., o.c., 133-137
(2) JACOBSON, J., o.c., 240-242. KOULOURIS, M., Les nouvelles tendances depuis 1962 dans le régime international des pêches maritimes, Paris, Librairie générale de droit et de jurisprudence, 1973, 42-45. PAULIK, G., Fisheries and the Quantitative Revolution, ed. ROTHSCHILD, B., 1972, o.c., 219 e.v.. CHRISTY, F. & SCOTT, A., o.c., 101
(3) JACOBSON, J., Future Fisheries Technology and the Third Law of the Sea Conference, ed. KNIGHT, G., The Future of International Fisheries Management, St. Paul Min., West Publ. Co., 1975, 214 e.v.
(4) EVENSEN, J., S.D., 1975, o.c., 594
(5) ELLIOT, G., Fishing Control - National or International, W.T., 1972, 134. PARDO, A., ed. BOUCHEZ, L. & KAIJEN, L., 1973, o.c., 5

ontstaan is tussen de afstands-vissersvloten en de kustvisserij. De ontwikkelingslanden stelden vast dat enkel de rijke en industrieel gevorderde staten zich de nieuwe technologie konden veroorloven, zodat zij in staat waren een belangrijke grondstof en voedselbron te monopoliseren. De meeste "nieuwe" visgronden bevinden zich immers langs de kusten van de ontwikkelingslanden. Maar ook tussen industriële visserijstaten onderling zijn geschillen gerezen door het opdagen van nieuwkomers. Ook hier lag het belangenconflict tussen nieuwe en traditionele technieken, waarbij traditionele vismethodes meestal synoniem waren voor lokale kustvisserij (vb. conflict omtrent Georges Bank tussen de Sovjet-Unie en de Verenigde Staten, infra). Dit soort geschillen heeft meestal een oplossing gekregen door middel van "ad hoc"-regelingen (1).

Het was dan ook onvermijdelijk dat de aanzienlijke groei van de zeevisserij de evolutie van het visserijrecht zou beïnvloeden. Wij wezen er reeds op dat economische overwegingen een steeds grotere plaats gingen innemen in deze evolutie. Getuige hiervan de herhaalde pogingen om het in 1958 erkende principe van de preferentiële visserijrechten op basis van de "speciale situatie" van de kuststaat als rechtsnorm te doen aanvaarden. Deze factor neemt nog in betekenis toe vanaf het ogenblik dat een groot aantal nieuwe staten, *ontwikkelingslanden*, het belang van de zeevisserij voor hun economische ontwikkeling gaan inzien (2). Waar de thesis van de "inégalité compensatrice" in de jaren vijftig vooral door de Latijnsamerikaanse staten naar voren werd gebracht, wordt zij na 1960 met veel enthousiasme door de nieuwe Afrikaanse Staten overgenomen (3). Zij voelden zich immers nauwelijks gebonden door regels die opgesteld werden vóór hun dekolonisatie. De Zeerechtconferentie van 1958 werd bijgewoond door vier onafhankelijke Afrikaanse staten, Zuid-Afrika, Ghana, Egypte en Liberia. Op de Conferentie van 1960 waren Marokko, Tunesië, Kameroen, Guinea, Ethiopië en Soedan vertegenwoordigd. Toch zou 1960 op internationaal vlak "l'année de l'Afrique" worden. Voor al deze staten ligt de economische factor aan de basis van hun unilateraal optreden (4). Zij contesteren de vrijheid van de zee in zoverre deze beschouwd wordt als een hinderpaal voor de ontwikkeling van hun maritieme economie. Zij wijzen het formele van deze regel van de hand en vervangen hem door de nood aan reële gelijkheid. De vrijheid van visserij in volle zee is inderdaad niet enkel een rechtsregel, zij is ook de uitdrukking van een filosofisch principe; de internationalisatie van de volle zee berust op het liberale principe "laissez-faire, laissez-aller". De toepassing ervan mondt echter uit in de economische overheersing van de grote diepzeevloten van de industriestaten. De vrijheid van visserij blijft dus een theorie en zij komt slechts ten goede aan diegenen die er de middelen toe hebben. Al deze ideeën werden voor het eerst internationaal erkend op UNCTAD I te Genève in 1964 (5).

---

(1) EVENSEN, J., S.D., 1975, o.c., 594-595. ROJAHN, O., o.c., 406-409
(2) PEYROUX, E., R.G.D.I.P., 1974, o.c., 625
(3) Cfr. BEURRIER, J.P. & CADENAT, P., o.c., 590. THIBAUT, F., R.G.D.I.P., 1971, o.c., 757
(4) BEURRIER, J.P. & CADENAT, P., o.c., 590. DOUENCE, J.C., o.c., 113. Cfr. APOLLIS, G., L'emprise maritime de l'état côtier, Paris, Pédone, 1981, 158-164. AJOMO, M., Third World Expectations, N.D.L.S., III, 302
(5) Cfr. Declaratie van de "Group of 77" over de Nieuwe Internationale Economische Orde, Y.U.N., 1964, 205-206. I.v.m. ontstaan en samenhang binnen deze statengroep die nu ongeveer 120 staten omvat cfr. FRIEDMAN, A. & WILLIAMS, C., The Group of 77 at the United Nations : An Emergent Force in the Law of the Sea, S.D.L.R., 1979, 555-559

Op deze manier willen de nieuwe staten weerwraak nemen voor de plundering van hun kustwateren door de economisch sterkeren (1).
Inderdaad waren bijvoorbeeld in de Senegalese kustwateren in 1958 slechts vijf vreemde vissersvloten actief (Frankrijk, Japan, Italië, Portugal en Spanje); in 1968 waren het er zeventien geworden, waaronder die van de Sovjet-Unie de grootste was (2).
Deze contestatiebeweging ontstond in West-Afrika (vooral Senegal, Guinea en Ivoorkust). De Indische Oceaan was op dat ogenblik te verafgelegen voor de Westeuropese vissersvloten en enkel de Japanners waren daar bedrijvig (3).
Vanaf 1972 echter zullen gezamenlijke Panafrikaanse initiatieven genomen worden die samen met nieuwe Latijnsamerikaanse declaraties, de verdere koers van het zeerecht zullen beïnvloeden (infra).

In de jaren na UNCTAD I, tijdens welke periode de ontwikkelingslanden hun krachten samenbundelden (4), greep in de geïndustraliseerde wereld evenwel een scherpe oriëntatieverschuiving plaats. In de late jaren zeventig ontwikkelde zich in de energie-hongerige industrielanden een bezorgdheid om het natuurlijk leefmilieu en de levenskwaliteit, dit op het ogenblik dat de derde wereld zich nog bezorgd maakte over zijn primaire levensbehoeften. Deze laatste was dan ook van oordeel dat de milieuzorg de aandacht van de industrielanden zou afleiden van hun economische plicht tegenover de arme landen. In de debatten voor de Algemene Vergadering die aan de Conferentie over het Menselijk Leefmilieu van Stockholm in 1972 voorafgingen werd duidelijk gesteld dat het milieuvraagstuk diende uitgebreid te worden tot het "economisch milieu" van de ontwikkelingslanden (5).

Een laatste gevolg van de economische expansie, dat in direct verband staat met het behoud van de levende rijkdommen van de zee en hun leefmilieu, is inderdaad dat van *de mariene verontreiniging*. Zowel de industriële, als de bevolkingsaangroei en de stedelijke concentratie ervan eisen een zware tol van de watervoorraden. Ook het toenemend gebruik van de zeevaartroutes, de afmetingen van de cargoschepen en de exploitatie van de oceaan door extractie van mineralen verhoogde de dreiging van de vervuiling van het mariene leefmilieu op internationale schaal (6).

---

(1) QUENEUDEC, J.P., La remise en cause du droit de la mer, in : Actualités du droit de la mer, 1973, o.c., 17-18
Cfr. MOMTAZ, D., L'évolution du droit de la mer de la conférence de Genève de 1958 à celle de 1975, in : Droit de la mer, 1976/77, o.c., 62-63. FERRERO COSTA, E., Der Beitrag Lateinamerikas zum neuen Seerecht : die 200 Seemeilen und die Wirtschaftszone, ed. STUDIER, A., Seerechtkonferenz und Dritte Welt, München, Weltforum Verlag, 1980, 346. JOHNSTON, D. & GOLD, E., o.c., 4

(2) PEYROUX, E., R.G.D.I.P., 1974, o.c., 632

(3) DOUENCE, J.C., o.c., 117
Dit maakte de Indische Oceaan dan ook lange tijd tot het minst geëxploiteerde visgebied ter wereld

(4) Eén van de principes van UNCTAD I was "het aanwenden van de bestaande internationale kanalen ten bate van de economische en sociale vooruitgang van alle volkeren"

(5) JOHNSTON, D. & GOLD, E., o.c., 5. STRONG, M., One Year after Stockholm, F.A., 1972/73, 691-692

(6) BELL, F., o.c., 205 en 226-227. Cfr. MORIN, J.Y., Le progrès technique, la pollution et l'évolution récente du droit de la mer au Canada, particulièrement à l'égard de l'Arctique, C.Y.I.L., 1970, 159

Men kan de polluenten indelen volgens hun herkomst en volgens de manier waarop zij in het mariene milieu worden opgenomen (afbreekbare en niet-afbreekbare). Zij bereiken de oceaan doorgaans langs vijf wegen : vooreerst via schepen, die gedurende de vaart een aantal afvalstoffen lozen, voornamelijk olie. Bovendien bestaat de kans op ongevallen zoals aanvaringen. Alhoewel ze slechts een kleine rol spelen in de verontreiniging van de zee, zijn ongevallen de meest zichtbare vorm van mariene pollutie, wat hen een onevenredig aandeel in de publieke belangstelling bezorgt. De tweede weg waarlangs de polluenten de zee bereiken is door het rechtstreeks storten van schadelijke stoffen vanop schepen, luchtvaartuigen of drijvende platforms, wat dumping wordt genoemd. Ongeveer 10 % van alle mariene vervuiling gebeurt door dumping (1). Het gaat hier veelal om het storten van chemische, radioactieve of militaire afvalstoffen, verpakt in containers. Een derde route vormen de riolen, rivieren en de afvloeiing van het land (75 %). Hiertoe behoren zowel de industriële en huishoudelijke afvalwateren, als de afvloeiing van een deel van in de landbouw gebruikte chemische verdelgingsmiddelen. De industrie zorgt ook voor thermische pollutie. De van het land afkomstige pollutie is verantwoordelijk voor de vernietiging van heel wat broed- en paaigronden dicht bij de kust. Verder bereikt een groot aantal polluenten de zee via de atmosfeer, meestal door neerslag ("zure regen"). Van alle transportwegen is deze het moeilijkst te volgen en te controleren. Tenslotte veroorzaakt ook de exploitatie van de zeebodem schade aan de plaatselijke fauna. Olie- en aardgasboringen en het verzamelen van vaste mineralen op de zeebodem zijn activiteiten die niet zonder gevolgen blijven. Ongevallen met boortorens doen regelmatig grote hoeveelheden olie in zee terecht komen (2).

Wat nu het effect van al deze min of meer schadelijke stoffen op het mariene milieu betreft, dient een onderscheid te worden gemaakt tussen afbreekbare en niet-afbreekbare materialen.

Een zeer verspreide afbreekbare afvalstof is huishoudelijk afvalwater. De afbraak van deze substanties tot anorganisch niveau gebeurt in zuiver water door de daarin aanwezig zijnde bacteriën. Tijdens dit proces wordt (i) een deel van de zuurstof die in zuiver water aanwezig is door de bacteriën opgebruikt, (ii) het op deze manier tot stand gekomen anorganisch materiaal dient als meststof voor het plantenleven. Een redelijke hoeveelheid huishoudelijk afvalwater hoeft dus niet noodzakelijk schadelijk te zijn voor het milieu, aangezien het ecosysteem zich terug van zuurstof kan voorzien via de lucht en via fotosynthese door het plantenleven (3). Een overdreven toevoeging brengt evenwel een uitputting van de zuurstofhoeveelheid in het water teweeg (deze toestand bestaat in de Baltische Zee) en de te grote hoeveelheid meststof die vrijgekomen is veroorzaakt een overdadige groei van het fytoplankton (eutrofiëring). In afgescheiden gebieden (vb. het Eriemeer) kan het eutrofiëringsproces de dood veroorzaken van vissen en andere organismen die niet bij lage zuurstofgehalten kunnen leven. Zelfs in gebieden waar verspreiding mogelijk is, kunnen de gevolgen op de visstand merkbaar zijn. Ongezuiverde huishoudelijke afvalstoffen bevatten bovendien grote hoeveelheden bacteriën en virussen die bij lozing in zee terechtkomen. Zulke bacteriën kunnen geconcentreerd voorkomen in weekdieren (vb. hepatitis), waarvan het verbruik in dat geval dan ook problemen met zich brengt. In de Verenigde Staten dienden om deze reden reeds heel wat oestervelden te worden gesloten. Tenslotte brengt de primaire zuivering van huishoudelijke afvalstoffen een grote hoeveelheid slib voort die vaak in zee wordt gedumpt. Dit veroorzaakt

---

(1) SOMERS, E., Mariene Dumping, Een Overzicht vanuit Volkenrechtelijke Hoek, Leefmilieu, 1981, 176

(2) Cfr. CUYVERS, L., o.c., 86. EHMER, J., Der Grundsatz der Freiheit der Meere und das Verbot der Meeresverschmutzung, Berlin, Duncker und Humblot, 1974, 19-21. HARDY, M., International Control of Marine Pollution, ed. FAWCETT, J. & HIGGINS, R., International Organization : Law in Movement, Essays in Honour of J. McMahon, London, Oxford University Press, 1974, 107-111. ROSS, D., o.c., 196. REMOND-GOUILLOUD, M.,Prevention and Control of Marine Pollution. Introduction, ed. JOHNSTON, D., 1981, o.c., 196-198

(3) Cfr. mogelijke toepassingen bij aquacultuur

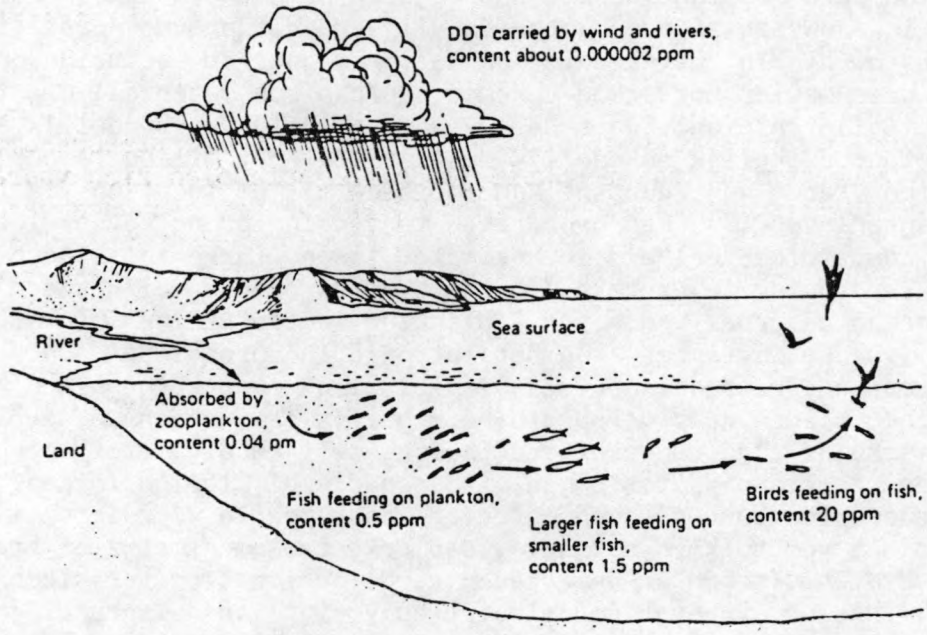

FIGUUR V - Het effect van zeeverontreiniging door D.D.T.

Naar : ROSS, D., 1978, 200

doorgaans een vermindering van het zuurstofgehalte en de fotosynthese (vb. "dode zee" ter hoogte van de havenmonding van New York City), en mogelijk een verandering in de structuur van de zeebodem (1).

Onder de industriële afvalstoffen treft men organische en anorganische polluenten aan. Tot de eerste groep behoren zowel een aantal afvalstoffen van natuurlijke oorsprong (2), wier effect op het zeemilieu vrijwel hetzelfde is als dat van de huishoudelijke, als een aantal afvalstoffen van de vervaardiging van synthetische produkten (3). Tot de anorganische polluenten behoren de zuren en basen, de cyaniden (4), de zware metalen (5) en de chloorkoolwaterstoffen (6).

De lozing van zuren en basen schijnt geen grote invloed te hebben wegens de enorme buffercapaciteit van de zee. Vissen en schaaldieren zijn er trouwens toe in staat lage concentraties waar te nemen en te vermijden. De cyaniden zijn zeer giftige produkten maar de gevolgen ervan blijven beperkt tot de onmiddellijke omgeving van de plaats van lozing. De zware metalen zijn de gevaarlijkste soorten polluenten omwille van hun persistentie en hun giftigheid. Deze hangt af van de diersoort en het ontwikkelingsstadium. Minder ontwikkelde en jongere levensvormen zijn doorgaans gevoeliger en kwetsbaarder. Hogere organismen bezitten betere uitsluitingsmechanismen of zijn beter bestand tegen toxicologische effecten. Bovendien zijn alle zware metalen persistent. Zij zijn onvernietigbaar en kunnen zich in sommige dieren tot een gevaarlijk niveau ophopen. In sommige gevallen beïnvloedt de bioaccumulatie niet de organismen zelf maar wel hun predatoren. Daardoor zijn de kwikgehaltes in het vlees van enkele walvissoorten of van zwaardvissen erg hoog, alhoewel dit niet noodzakelijk het gevolg van veronrtreiniging is. Zeevoedsel dat zware metalen bevat vormt een gevaar voor de gezondheid indien het in grote hoeveelheden gegeten wordt. Een bekend en dramatisch bewijs hiervan is de kwikvergiftiging die zich in de jaren vijftig voordeed in het Japanse vissersstadje Minamata. Veertig mensen overleden en honderden lijden aan blijvend hersenletsel ten gevolge van het eten van door kwik aangetaste oesters (7).
De chloorkoolwaterstoffen zijn doorgaans stabiele verbindingen die lange tijd in het zeemilieu verblijven, wat voor bepaalde mariene organismen gevolgen kan hebben.
Insekticiden worden op grote schaal gebruikt. Zij bereiken de zee vooral via de atmosfeer, maar ook via afvloeiing en lozingen. Men schat dat 40 tot 60 % van de jaarlijkse produktie van deze verbindingen in zee terechtkomt. Hun verblijftijd in zeewater bedraagt enkele jaren. Zij stapelen zich vooral op in vetten en worden daarom veelal aangetroffen in vissen met een hoog vetgehalte of in dieren hoger in de voedselketen. De juiste werking van deze insekticiden is niet volledig gekend, maar men veronderstelt dat zij de transmissie van impulsen in het centrale zenuwstelsel aantasten. Hun acute toxiciteit is zeer hoog, vooral in schaaldieren. De beperking op het gebruik van DDT in vele landen (8) heeft geleid tot het veelvuldiger gebruik van andere insekticiden als Aldrin en Dieldri

---

(1) CUYVERS, L., o.c., 86-88. ROSS, D., o.c., 197-198
Toestand in de V.S., cfr. BELL, F., o.c., 211-226
(2) O.a. gebruikt in de kleurstofindustrie, zagerijen, papierindustrie, stokerijen, suikerproduktie, slachthuizen, zuivelindustrie, visverwerkende bedrijven, brouwerijen
(3) Voor 90 % afgeleid van petroleum, dus met hetzelfde effect
(4) Geloosd door metaalbekledingsbedrijven, hoogovens en chemische bedrijven
(5) De giftigste zijn kwik, lood, cadmium, zink, chroom en koper
(6) W.o. de insekticiden DDT, Dieldrin, Aldrin en Endrin, en de polychloorbifenylen (PCB'S). Zij worden aangewend in aërosols, pesticiden, brandblusmaterialen, hydraulische vloeistoffen, koelmiddelen, oplosmiddelen, diëlektrische isolatoren en als tussenprodukt in de synthese van organische stoffen
(7) Cfr. ROUSSEAU, C., Chronique, R.G.D.I.P., 1976, 951
(8) DDT werd door de W.H.O. niet totaal verboden wegens de toepassing ervan bij de malariabestrijding

Deze produkten zijn nog toxischer dan DDT, maar hun verblijftijd in zee is aanzienlijk korter, P.C.B.'s zijn een groep uiterst stabiele, brandwerende chloorkoolwaterstoffen. Zij zijn zeer persistent. Onder de effecten die tot dusver geconstateerd werden zijn een vermindering van de voortplantingscapaciteit en van de overlevingskansen van organismen in jonge levensstadia, verminderde immunologische capaciteiten en storingen in het leervermogen en het gedrag. De gevolgen op de menselijke gezondheid gaan van vermoeidheid, buik- en hoofdpijn en hoest, tot verlamming. Omwille van de wijdverspreide P.C.B.-contaminatie in het milieu werd het gebruik en de produktie van deze stoffen in vele landen beperkt. Een vermindering van de concentratie in zee werd nochtans tot nog toe niet vastgesteld, wat aan hun persistentie te wijten is (1).

Eén van de belangrijkste oorzaken van zeeverontreiniging is olie. Het is bovendien de meest gekende vorm van mariene pollutie omdat hij zo duidelijk waarneembaar is. De accidentele introductie van olie is nochtans een vrij onbelangrijke bron van verontreiniging. In totaal zou jaarlijks 6.1 M.T. olie in zee terechtkomen. Tankerongevallen en het oliebedrijf op zee vertegenwoordigen minder dan 5 % van dit totaal. De grootste bijdragen komen op veel minder spectaculaire wijze van de scheepvaart en door de afvloeiing van het land. Andere bronnen zijn raffinaderijen, lozingen en de atmosfeer. Ook geraakt er olie in zee als gevolg van natuurlijke verschijnselen als bodembreuken.
Olie die in water terechtkomt spreidt zich vlug uit. Een deel van de lichtere fracties verdampt (2), terwijl de zwaardere fracties oplossen of zinken. Verspreide olie is zeer giftig. De toxicologische gevolgen variëren van de vergiftiging van enkele organismen tot de aantasting van het hele ecosysteem, als gevolg van de verdelging van organismen in de meer kwetsbare jonge levensstadia. Men neemt aan dat zeer kleine hoeveelheden olie de vissen beïnvloeden door hun communicatiesysteem te storen. Bovendien zijn enkele oliefracties kankerverwekkend, waardoor hun mogelijke aanwezigheid in zeevoedsel een gevaar betekent. Tenslotte stoort de olieverontreiniging meer dan andere vormen van pollutie, andere mariene activiteiten als de visserij, de maricultuur en de recreatie (3). Tot nog toe kon niet met zekerheid gesteld worden dat olieverontreiniging, behalve in accidentele gevallen, de opbrengst van de visserij heeft beïnvloed. De overexploitatie is in de meeste gebieden immers zo zwaar dat zij de gevolgen van de olielozingen maskeert (4).

Radioactieve stoffen komen in zee in natuurlijke concentraties voor. De jongste decennia is daar evenwel een belangrijke hoeveelheid bijgekomen, voornamelijk via radioactieve neerslag en door het gebruik van kerncentrales en radio-isotopen in het wetenschappelijk onderzoek. Ook de atoomproeven die tussen 1952 en 1958 plaatsvonden hebben daartoe bijgedragen, hoewel in kleinere mate en enkel in de onmiddellijke nabijheid van de explosies. De neerslag van radioactieve produkten ten gevolge van deze kernproeven duurt niettemin voort. De hoeveelheid radioactief materiaal die in zee terechtkomt als gevolg van de produktie van kernenergie is streng gereglementeerd, maar de lozing van radioactief afvalwater gaat toch verder. Tevens worden reeds jaren op welbepaalde plaatsen laagradioactieve afvalstoffen in zee gedumpt. Sommige radionucliden worden door de mariene organismen geaccumuleerd. Deze stoffen zijn toxisch maar er is meer bezorgdheid om de straling dan om de toxiciteit of de gevolgen van accumulatie. Straling kan somatische en genetische veranderingen teweegbrengen.

---

(1) CUYVERS, L., o.c., 90-105. ROSS, D., o.c., 198-205
(2) De op het water drijvende olie vormt een filter tussen de zon en het zeemilieu. Dit verhindert de penetratie van het zonlicht met als gevolg een vertraging van de fotosynthese en dus van de primaire produktie.
Cfr. VAISSIERE, R., Incidents biologiques de l' exploitation pétrolière en méditerranée, ed. DUPUY, R., Le pétrole et la mer, Paris, P.U.F., 1976, 114
(3) CUYVERS, L., o.c., 105-107. Cfr. ROSS, D., o.c., 208-220 passim
(4) VAISSIERE, R., o.c., 117

Tenslotte is er de thermische verontreiniging die veroorzaakt wordt door de grote hoeveelheden koelwater die door electrische centrales worden geloosd. De temperatuur van het koelwater is na gebruik 10 tot 20°C hoger en dat kan een belangrijke invloed hebben, met name een vermindering van de oplosbaarheid van zuurstof en een vermeerdering van de metabolische activiteiten van waterorganismen; beide veranderingen kunnen vissterfte veroorzaken. In enkele gevallen werden door thermische verontreiniging estuaria en afgesloten baaien ongeschikt voor de visserij. Om thermische pollutie te vermijden is speciale zorg nodig bij het inplanten van atoomcentrales, vooral dan in tropische streken, waar waterorganismen zeer gevoelig zijn voor temperatuursafwijkingen (1).

Na dit overzicht van de polluenten van het mariene milieu en hun invloed op de levende zeerijkdommen is het klaar en duidelijk dat wij ons niet langer op de uitgestrektheid van de oceaan kunnen beroepen voor het absorberen van al onze afvalstoffen (2). Bij de berekening van de maximale aanhoudende opbrengst wordt reeds in belangrijke mate rekening gehouden met de factor mariene verontreiniging. Overexploitatie werd verantwoordelijk gesteld voor de scherpe daling in de vangst van vele soorten, maar wat opvalt is dat deze soorten zich niet onmiddellijk herstellen nadat de vangst volledig of grotendeels werd stopgezet. Dit is te wijten aan een combinatie van factoren als de verontreiniging van het zeemilieu, de verhoogde kwetsbaarheid van de zich herstellende soort en de inmiddels toegenomen concurrentie van andere soorten (3).
Zowel het effect van de mariene verontreiniging, als de overbevissing hebben de uitwerking van een goed visserijbeheer aldus tot een uiterst complex probleem gemaakt.
De mariene milieuproblematiek kreeg pas ruime publieke aandacht na de ongevallen van de "Torrey Canyon" in 1967 en van het booreiland ter hoogte van Santa Barbara (California) in 1969 (4). Vooral sindsdien is een uitgebreid net van verdragsregelingen voor de bescherming van het zeemilieu tegen verontreiniging tot stand gekomen. Dit verdragsrecht onwikkelde zich aanvankelijk geheel buiten het zeerecht om, maar sinds de besprekingen van de Derde Zeerechtconferentie in 1974 een aanvang namen, werd het duidelijk dat het onmogelijk zou zijn een charter voor de oceanen op te stellen zonder met de mariene milieuproblematiek rekening te houden. En terecht, want de bescherming van de levende rijkdommen van de zee is een zinloze onderneming, zonder de bescherming van hun natuurlijk leefmilieu.

---

(1) CUYVERS, L., o.c., 108-110. ROSS, D., o.c., 223
I.v.m. het biologisch effect van mariene pollutie cfr. JENISCH, U., Meeresverschmutzung als Internationales Problem, A.P., 1971, 660-665. LAL GILL, T., Marine Pollution and International Law, ed. ANAND, R., 1980, o.c., 312-317. KHAN, R., Marine Pollution and International Legal Controls, I.J.I.L., 1973, 391-399. SCHACHTER, O. & SERWER, D., Marine Pollution Problems and Remedies, A.J.I.L., 1971, 88-111. La situation mondiale de l'alimentation et de l'agriculture, Rome, F.A.O., 1971, 159-167. La pollution. Un problème international pour la pêche, Collection F.A.O. : L'alimentation mondiale, Cahier n° 14, Rome, F.A.O., 1971, 42-48

(2) CORWINN, R., Protecting the Oceanic Environment, ed. FRIEDHEIM, R., Managing Ocean Resources : A Primer, Boulder Co., Westview Press, 1979, 102

(3) Ibid., 121. Cfr. La situation de la pêche dans le monde, F.A.O., 1968, o.c.,6

(4) De crisis-atmosfeer die deze jaren kenmerkte leidde tot een ware wedergeboorte van de Intergovernmental Maritime Consultative Organization (I.M.C.O.) die initiatieven neemt op het vlak van door schepen veroorzaakte vervuiling; in 1973 werd het United Nations Environment Programme opgericht, het milieuagentschap met ruimere bevoegdheden. Cfr. JOHNSTON, D., ed., JOHNSTON, D., 1981, o.c., 40. Zie ibid. i.v.m. ontstaan van de milieubeweging

Na de waarschuwingen van de V.N.-Conferentie van Stockholm over het Menselijk Leefmilieu in 1972 (1), die sterk bijdroeg tot de bewustwording op het vlak van de milieuproblematiek, werd door bijna honderd geleerden aan een onderzoek naar de toestand van de zeeën meegewerkt. Het resultaat van dit U.N.E.P.-onderzoek is het rapport van november 1982 "The Health of the Ocean" (2).
De conclusies van deze studie zijn dat de mariene verontreiniging tot nog toe geen effecten op wereldschaal heeft teweeggebracht, dat de toenemende aantasting van bepaalde gebieden (vooral half-afgesloten gebieden) een teken aan de wand is, en dat het vooral de kustzones zijn waar de toestand ernstige vormen heeft aangenomen en waar hoogdringend maatregelen moeten worden getroffen (3). Het rapport onderzoekt ook het effect van de verschillende soorten polluenten op de gezondheid van de levende zeerijkdommen en besluit dat dit in de meeste gevallen overwegend plaatselijk is. Verder biochemisch, fysiologisch, morfologisch, gedrags- en genetisch onderzoek op dit vlak is zeer gewenst (4). De levende organismen in de kustwateren zijn de meest bedreigde en het gevaar bestaat dat plaatselijke problemen ook op wereldschaal belangrijk worden, dit door de interdependentie in de voedselketen en door de toename van het aantal sterk vervuilde gebieden (5).

---

(1) I.L.M., 1972, 1416. Het eindverslag, aangenomen op 16 juni 1972, omvat een Declaratie over het Menselijk Leefmilieu (26 principes) en een Actieplan met 109 aanbevelingen
(2) The Health of the Oceans, U.N.E.P. Regional Seas Reports and Studies n° 16, U.N.E.P., 1982. 0.1.v. G.E.S.A.M.P./I.M.C.O./F.A.O./U.N.E.S.C.O./W.H.O./I.A.E.A./U.N./U.N.E.P. Joint Group of Experts on the Scientific Aspects of Pollution
(3) Ibid., 6-7
(4) Ibid., 55 en 60-64
(5) Ibid., 67

§ 2. DE EXCLUSIEVE TWAALFMIJLS VISSERIJZONE

Tijdens het decennium dat volgde op de Tweede Zeerechtconferentie werd de staten-praktijk op het vlak van de twee onopgeloste problemen, de breedte van de territoriale zee en de exclusieve visserijzone, gekenmerkt door een uitbarsting van unilaterale initiatieven.

Het was inderdaad onvermijdelijk dat de staten, bij gebrek aan algemeen geldende regels, hun praktijk aanvankelijk zouden gaan baseren op diverse voorstellen die tijdens de Conferentie waren ingediend, en in eerste instantie op het voorstel dat het dichtst de vereiste 2/3 meerderheid had benaderd met name de zes plus zes-formule (1).
Heel wat unilaterale aanspraken en nog meer bilaterale - plus één multilaterale - regelingen die als gevolg daarvan werden afgesloten, bevatten dan ook de voornaamste elementen van het befaamd Canadees-Amerikaanse voorstel : exclusieve visserijrechten voor de kuststaat in de eerste zesmijlszone en inachtneming van de traditionele visserijrechten van bepaalde andere staten in de buitenste zesmijlszone, veelal onderworpen aan een "phasing out"-regeling (2).

De trend die al heel snel na de Tweede Conferentie van Genève inzette bestond zodoende in de toepassing van twaalfmijlszones met exclusieve visserij-jurisdictie, op eenzijdige, bilaterale of multilaterale basis, weldra gevolgd door uitbreidingen van de territoriale wateren tot op dezelfde afstand (3).
Zo maakten tegen het einde van de jaren zestig op zijn minst vijfentwintig staten aanspraak op twaalfmijls visserijzones, waarbij zij tevens vasthielden aan een smallere territoriale zee (het gaat hier dus om "aangrenzende visserijzones"); hieronder treffen wij de belangrijkste visserijstaten aan, met de opvallende uitzondering van Japan, dat zijn visserij-jurisdictie op drie mijl behield. In 1972 hadden evenwel reeds vijftig staten hun territoriale zee tot op deze afstand uitgebreid, wat automatisch visserij-jurisdictie met zich bracht (4); deze laatste trend werd ingezet door de landen van de derde wereld (5).

Hieruit kunnen wij besluiten, dat zolang de afstand van twaalf mijl nog niet beschouwd werd als een algemeen aanvaardbare limiet voor de territoriale zee, de algemene trend wijst op een dissociatie tussen de visserijgrenzen en de territoriale zee (6), zoals door het zes plus zes-voorstel trouwens werd nagestreefd.

---

(1) EXTAVOUR, W., o.c., 127-128
In tegenstelling tot het compromis-voorstel omvat deze praktijk evenwel niet de compenserende factor van een klaar afgebakende territoriale zee, JENNINGS, R., General Course on Principles of International Law, R.C.A.D.I., 1967 II, 381

(2) Cfr. ODA, S., 1979, o.c., 17. JOHNSON, D., N.D.L.S., III, o.c., 48. SCERNI, M., Les espaces maritimes et le pouvoir des états, R.C.A.D.I., 1967 III,138

(3) EXTAVOUR, W., o.c., 128. Cfr. GOTLIEB, A., o.c., 71-72. O'CONNELL, D., 1982, o.c., vol. I, 533

(4) Cfr. LAKSHAMARAN, R., International Regulation of Fisheries, I.J.I.L., 1973, 371. BROWN, E., Maritime Zones : A Survey of Claims, N.D.L.S., III, 165. MORIN, J.Y., Les zônes de pêche de Terre-Neuve et du Labrador a la lumière de l'évolution du droit international, C.Y.I.L., 1968, 91
Het aantal staten dat op één van deze twee manieren zijn visserij-jurisdictie op twaalf mijl bracht verdubbelde tijdens de periode 1960-1968. MORIN, J.Y., C.Y.I.L., 1970, o.c., 160

(5) AJOMO, M., N.D.L.S., III, o.c., 303

(6) CARROZ, J., ed. 1973, o.c., 87
Cfr. NWEIHED, K., o.c., 25. Zie voorstel van de American Bar Association in 1964. ALLEN, E., Freedom of the Seas, A.J.I.L., 1964, 985

Wat dit fenomeen betreft kunnen wij opmerken dat de ruime verspreiding en toepassing ervan, ook door de traditionele maritieme staten, heeft geleid tot de erkenning door het Internationaal Gerechtshof van een nieuwe internationale gewoonteregel, dit niettegenstaande deze praktijk door de Conventies van 1958 geenszins was erkend (1).

Het concept van de visserijzone zoals het in 1960 werd verdedigd, heeft dus op een merkwaardig snelle wijze ingang gevonden (2). Het voornaamste nadeel van deze praktijk, het ontstaan van conflictsituaties tussen de kuststaat en de lange afstands-visserijstaten die gewoon waren de betrokken zones te bevissen, wordt zoals reeds vermeld, veelal vermeden door middel van bilaterale akkoorden die overgangsregelingen voorzien. Slechts in één geval, dat van de eerste "cod war", heeft de uitbreiding van een exclusieve visserijzone tot twaalf mijl ernstige problemen veroorzaakt (3). De toepassing van dergelijke exclusieve visserijzones gebeurde met des te meer overtuiging nadat al spoedig was gebleken dat de Conventie van Genève over de Visserij en de Instandhouding van de Levende Rijkdommen van de Zee niet in staat zou zijn haar voornaamste doelstelling, de maximale aanhoudende opbrengst van de visvoorraden, te verwezenlijken en dat het principe van het bijzonder belang van de kuststaat bij de conservatie van de levende rijkdommen van zijn kustwateren, wegens de uiterst vage bewoordingen van de Conventie en het ontbreken van elke exacte limiet, een dode letter zou blijven (4).

In een volgend stadium zullen wij, na de relatieve veralgemening van de twaalf mijl brede territoriale zee, getuige zijn van verdergaande aanspraken inzake visserij-jurisdictie, d.w.z. verderreikend dan de maximale toegelaten breedte van territoriale wateren plus aangrenzende zone volgens art. 24 van het Verdrag over de Territoriale Zee en de Aangrenzende Zone. In Latijns-Amerika begint deze praktijk reeds vanaf 1965, in andere delen van de wereld vooral na 1972 (5).

---

(1) Fisheries Jurisdiction Case, D.B.R. v. IJsland, I.C.J., Reports, 1974, 192
Cfr. APOLLIS, G., o.c., 121

(2) GOTLIEB, A., o.c., 73. De quasi-algemene erkenning van deze praktijk dient ook gezien te worden als een middel om verdere uitbreiding van de territoriale wateren te voorkomen. QUENEUDEC, J.P., ed., 1973, o.c., 165

(3) KNIGHT, G., 1980, o.c., (12-55)
Groot-Brittannië plaatste zijn vissers in de IJslandse visserijzone onder bescherming van de Navy en lokte zo verscheidene incidenten uit : aanhouding van Britse treilers door de IJslandse kustwacht, arrestatie van IJslandse zeilers, ramming van een IJslandse kustwacht door een Britse treiler enz.
Cfr. GOY, R., The Icelandic Fisheries Question, J.D.I., 1960, 399-407.
ROUSSEAU, C., Chronique, R.G.D.I.P., 1958, 706-713

(4) Cfr. QUENEUDEC, J.P., ed. 1976/77, o.c., 164

(5) Ibid., 165

TABEL X

Unilaterale invoering van twaalfmijls visserijzones 1958-1975		Wijzigingen in dezelfde periode
IJsland	30.6.1958	(1972 : V.Z. 50 m. (1975 : V.Z. 200 m.
Albanië	1.3.1960	
Senegal	21.6.1961	(1968 : T.W. 12 m. en V.Z. 18 m. (1972 : V.Z. 122 m.
Noorwegen	24.3.1961	
Mauritanië	20.1.1962	(1967 : T.W. 12 m. (1972 : T.W. 30 m.
Marokko	30.6.1962	1973 : T.W. 12 m. en V.Z. 70 m.
Tunesië	26.7.1962	1973 : T.W. 12 m.
Uruguay	21.2.1963	(1969 : T.W. 12 m. (1969 : T.W. 200 m.
Denemarken	1.6.1963 Kust Groenland	
	12.3.1964 Kust Far Oer Eilanden	
	26.5.1965 Noordzee, Skagerrak en Kattegat	
Z. Afrika	29.6.1963	
Turkije	15.5.1964	
Canada	16.7.1964	(1970 : T.W. 12 m., A.V.Z. op bepaalde plaatsen en anti-pollutiezone 100 m.
V.K.	31.7.1964	
Ierland	1964	
Nieuw-Zeeland	10.9.1965	
Pakistan	19.2.1966	(1966 : T.W. 12 m. en C.Z. 112 m. (1973 : C.Z. 50 m.
Portugal	22.8.1966	
V.S.	14.10.1966	
Brazilië	18.11.1966	(1969 : T.W. 12 m. (1970 : T.W. 200 m.
Mexico	9.12.1966	1969 : T.W. 12 m.
Fiji	1966	
Spanje	8.4.1967	
Frankrijk	7.6.1967	(1971 : T.W. 12 (1972 : V.Z. 80 m. Frans Guyana
Australië	17.11.1967	
Ivoorkust	1967	
Bahamas	1969	
Polen	1971	
Malta	1971	
Zweden	23.11.1973	
Finland	1975	

Naar : ODA, S., 1979, 18. EXTAVOUR, W., 1979, 165-167. Limits and Status of the Territorial Sea, Exclusive Fishing Zones, Fishery Conservation Zones and the Continental Shelf, F.A.O. Technical Paper n° 79, Rome, 1968

2.1. Statenpraktijk

De twaalfmijlszone voor visserij vond een opvallend ruime toepassing in *West-Europa*.

De eerste eenzijdige declaratie gebeurde reeds op 30 juni 1958 (1) door IJsland. Noorwegen kondigde zijn voornemen tot instelling van een dergelijke zone aan op 13 mei 1960. De desbetreffende wet volgde op 24 maart 1961 en werd uitgevoerd door een decreet van 18 augustus 1961 (2).
Aangezien het hier ging om belangrijke traditionele visgronden was Groot-Brittannië verplicht om door middel van bilaterale overeenkomsten zijn visserijbelangen veilig te stellen en de betrokken aanspraken impliciet te erkennen. De overeenkomst met Noorwegen kwam tot stand op 17 november 1960 (3), die met IJsland op 11 maart 1961 (4).
In 1962 maakte Denemarken de wens kenbaar om het Brits-Deens verdrag van 1959 inzake de visserij rond de Far Oer Eilanden, dat een eerste toepassing van de zes plus zes-formule, maar geen overgangsperiode voorzag, te herzien volgens de lijnen van bovengenoemd Brits-IJslands verdrag van 1961. De Brits-Deense visserijbetrekkingen waren intussen reeds erg vertroebeld door het incident met de "Red Crusader" (5). Het verdrag van 1959 werd vervolgens door de Deense regering eenvoudig opgezegd met ingang van 27 april 1963.

---

(1) Reglement n° 70, art. 1. Cfr. R.G.D.I.P., 1958, 699 e.v.

(2) Cfr. FLEISCHER, C., Norway's Policy on Fisheries, in : Developments in the Law of the Sea 1958-64, London, The British Institute of International and Comparative Law, 1965, 102-103
Het koninklijk decreet van 18 augustus 1961 schonk aan de Deense en Zweedse vissers het recht om in de zone tussen zes en twaalf mijl van de Noorse kust te vissen in afwachting van een formele overeenkomst

(3) ST/LEG/SER.B/15, 895
Verwijst naar zes plus zes-voorstel en neemt er de voornaamste bepalingen van over. Overgangsperiode voorzien tot 31.10.1970

(4) Exchange of Notes. Ibid., 898.
Overgangsperiode tot 11.3.1964. Deze overeenkomst stelde een einde aan de *eerste "cod war"* (1958-61). Groot-Brittannië verklaarde "zich niet langer te verzetten tegen een twaalfmijls visserijzone" en IJsland verklaarde "zich niet te verzetten tegen de deelname van Britse schepen aan de visserij in zijn buitenste zesmijlszone voor een periode van drie jaar". In het licht van de verdere ontwikkelingen was de belangrijkste bepaling evenwel dat "de IJslandse regering van plan was verder te ijveren voor de uitbreiding van zijn visserij-jurisdictie. Zij zou Groot-Brittannië wel zes maand op voorhand van dergelijke uitbreiding op de hoogte stellen en *in geval van betwisting zou de zaak op verzoek van één van de partijen aan het Internationaal Gerechtshof worden voorgelegd*". Cfr. BROWN, E., Iceland's Fishery Limits : the Legal Aspects, W.T., 1973, 69. ROUSSEAU, C., Chronique, R.G.D.I.P., 1961, 693

(5) De Schotse treiler "Red Crusader" werd ervan beschuldigd zijn netten te hebben uitgeworpen binnen de zesmijlszone rond de Far Oer Eilanden (29 mei 1961). Hij werd aangehouden door de Deense fregat "Niels Ebbesen", waarvan enkele bemanningsleden aan boord gingen. De "Red Crusader" nam de vlucht en hield hierbij de onderzoekers gevangen. De "Niels Ebbesen" zette de achtervolging in en opende het vuur. Later werd de "Red Crusader" door twee Britse mijnevegers aangehouden en opgebracht naar Aberdeen. Het geval werd onderzocht door een Speciale Commissie van Drie en de zaak werd in der minne geregeld (maart 1962). Dit incident toont aan hoe een onbelangrijk visserijvoorval tot internationale spanning aanleiding kan geven. I.L.R., vol. 35, 485-500. BLUM, Y., o.c., 320-321. JOHNSON, D., European Fishery Limits, in : Developments in the Law of the Sea 1958-1964, o.c., 596-597

Denemarken richtte op zijn beurt een twaalfmijlszone in rond Groenland met ingang van 1 juni 1963 (1), en rond de Far Oer Eilanden met ingang van 12 maart 1964 (2). Het besluit i.v.m. Groenland voorzag dat schepen van staten die traditioneel deze wateren hadden bevist (w.o. de Britse) verder in de buitenste zesmijlszone mochten vissen tot 31 mei 1973.
Tenslotte kreeg Groot-Brittannië nog moeilijkheden op het front van zijn visserijbetrekkingen met de Sovjet-Unie. De besprekingen over de hernieuwing van het Anglo-Sovjet visserijverdrag van 1956 sprongen af in maart 1962.
Op 16 april 1962 kwam een Noors-Russische overeenkomst tot stand (3) naar het voorbeeld van de Brits-Noorse overeenkomst van 1960 (4).

Op 29 april 1963 maakte Groot-Brittannië, bij monde van Mr. Heath, bekend dat het zich verplicht zag om, na de zware offers die in de afgelopen jaren van de Britse diepzeevloot waren geëist, de toepassing van de driemijlsregel voor de visserij rond zijn grondgebied op te geven. Er was beslist het Noordzee Visserijverdrag van 1882 op te zeggen met ingang van 15 mei 1964, en het Engels-Frans Visserijreglement van 1843 met ingang van 24 juni 1964. Groot-Brittannië nodigde tevens de lidstaten van de E.E.G. en de E.F.T.A., Ierland, Spanje en IJsland uit op een Europese Visserijconferentie in de herfst van 1963, die zou handelen over de problemen in verband met de internationale handel in visserijprodukten en de toegang tot de visgronden (5).

Deze Conferentie greep plaats te Londen van 3 december 1963 tot 2 maart 1964 en werd bijgewoond door vertegenwoordigers van zestien Westeuropese staten. Op 9 maart 1964 werd de Europese Visserijconventie (6) "ad referendum" aangenomen door de vertegenwoordigers van Oostenrijk, België, Denemarken, Frankrijk, de D.B.R., Ierland, Italië, Luxemburg, Nederland, Portugal, Spanje, Zweden en het Verenigd Koninkrijk. Deze staten namen ook een Protocol inzake de Voorlopige Toepassing van de Visserijconventie aan. Enkel IJsland, Noorwegen en Zwitserland gingen niet akkoord met de door de Conferentie bereikte resultaten; in het geval van de twee eerstgenoemde staten was dit te wijten aan het ontbreken van een "phasing out"-regeling m.b.t. de rechten van de andere verdragspartijen in de buitenste zesmijlszone van de kuststaten.
Op de gedetailleerde inhoud en de betekenis van deze Conventie voor het aanvaardingsproces van de twaalfmijls visserijzone zal verder nader worden ingegaan. Als essentiële bepalingen zijn reeds te vermelden : "De kuststaat geniet van het exclusief visrecht en exclusieve visserij-jurisdictie in een zone van zes mijl,vanaf de basislijn van zijn territoriale zee" (art. 2) en "in de zone tussen zes en twaalf mijl vanaf de basislijn van zijn territoriale zee, behoort het visrecht toe aan de kuststaat en aan de andere verdragspartijen waarvan de vissersvaartuigen deze zone gewoonlijk bevisten tussen 1 januari 1953 en 31 december 1962" (art. 3). Eveneens van belang is art. 9 dat toch een overgangsperiode voorziet voor wat de rechten van de verdragspartijen betreft in de zone tussen drie en zes mijl vanaf de basislijn.

---

(1) Notice n° 193 van 27.5.1963, ST/LEG/SER.B/15, 621
(2) Order n° 156 van 24.4.1963, ibid., 619
Act n° 12 van 10.3.1964, ibid., 622
(3) Ibid., 900. Zes plus zes-formule en "phasing out"-periode tot 31.10.1970
(4) I.v.m. de Anglo-Scandinavische visserij-betrekkingen cfr. JOHNSON, D., ed. 1965, o.c., 48-51. FLEISCHER, C., o.c., 95-104. JOHNSON, D., Developments since the Geneva Conferences of 1958 and 1960 : Anglo-Scandinavian Agreements concerning the Territorial Sea and Fishery Limits, I.C.L.Q., 1961, 587-597. BROWN, E., C.L.P., 1972, o.c., 42-46. ODA,S., J.A.I.L., 1962, o.c., 36-38 Cfr. COLOMBOS, J., 1967, o.c., 118-119. WINDLEY, D., o.c., 490-502
(5) Tekst van de verklaring : JOHNSON, D., ed. 1965, o.c., 51-53
(6) ST/LEG/SER.B/15, 862
Belgische Wet : 11 januari 1966, B.S., 5.3.1966, 2395

Samen met de Visserijconventie werden dan ook twee Overeenkomsten betreffende de Overgangsrechten afgesloten (1). De eerste tussen Groot-Brittannië en België, Frankrijk, de D.B.R., Ierland, Nederland; de tweede tussen Ierland en België, Frankrijk, de D.B.R., Nederland, Spanje en Groot-Brittannië. Beide overeenkomsten zijn gelijkaardig en voorzien in het algemeen visrecht tot aan de driemijlsgrens tot 31 december 1965; dit recht wordt verlengd tot 31 december 1966 in de wateren gelegen langs de Britse en Noord-Ierse (respectievelijk Ierse) kusten waar rechte basislijnen of sluitingslijnen over baaien van meer dan tien mijl lang worden toegepast.

Verder dient erop gewezen te worden dat het de bedoeling van de verdragspartijen was "inter se" aanspraak te maken op een exclusieve zesmijlsvisserijzone, en tegenover derde staten een twaalfmijlslimiet op te eisen. Uit de tekst van de Conventie blijkt evenwel enkel dat "het exclusief visrecht en visserij-jurisdictie in de zone tot zes mijl van de basislijn" wordt opgeëist (art. 2). Om vissers van derde staten buiten de buitenste zesmijlszone te houden dienden de verdragspartijen dus "stricto sensu" over te gaan tot unilaterale declaraties in dit verband (2).
Onder de verdragsstaten die hiertoe overgingen vallen te vermelden : het Verenigd Koninkrijk (3), Ierland (4), Denemarken (5), Portugal (6), Spanje (7), Frankrijk (8) en Zweden (9).
België, de D.B.R. en Nederland legden dergelijke officiële verklaringen niet af.

De Britse "Fishery Limits Act" van 1964 die een exclusieve twaalfmijls visserijzone inricht, maakt melding van de tijdelijke concessies die volgens bovenvermelde Overeenkomst inzake de Overgangsrechten aan België, Frankrijk, de D.B.R., Nederland en Spanje werden toegekend.
Bilaterale regelingen werden getroffen met Polen op 26 september 1964 (10), met Noorwegen op 28 september 1964 (11) en met de Sovjet-Unie op 30 september 1964 (12).

---

(1) 9 maart 1964, ST/LEG/SER.B/15, 867
(2) JOHNSON, D., ed. 1965, o.c., 61-63
(3) Fisher[illegible] Limits Act van 31.7.1964, ST/LEG/SER.B/15, 676
(4) Mariti[illegible]e Jurisdiction Act, 1964, ibid., 640
(5) 26.5.1965 m.b.t. de Noordzeekusten, de Skaggerrak en het Kattegat, ibid., 623 - voor de andere kusten drie mijl
(6) 22.8.1966, ibid., 661
(7) 8.4.1967, ibid., 668. Exclusieve visserijzone van zes mijl; overgangsregelingen mogelijk voor verdragsstaten van Europese Visserijconventie die traditioneel visten tussen drie en zes mijl
(8) 7.6.1967, ibid., 636
(9) 23.11.1973, ST/LEG/SER.B/18, 349 (acht mijl)
(10) Exchange of Notes. I.L.M., 1965, 168
Haringvangst in buitenste zesmijlszone tot 31.12.1967
(11) ST/LEG/SER.B/15, 909
Zes plus zes-regeling voor bepaalde vissoorten tot 31.12.1984.
Waar rechte basislijnen of sluitingslijnen langer dan tien mijl, visserij toegestaan tot drie mijl tot 31.12.1965
(12) Exchange of Notes. I.L.M., 1965, 174
Tijdelijke overeenkomst inzake nevenactiviteiten van Sovjet-schepen in zone tussen drie en twaalf mijl
Cfr. JOHNSON, D., ed. 1965, o.c., 71-74

Het Franse decreet en de Spaanse wet van 1967 werden gevolgd door een overeenkomst tussen beide staten, die het visrecht in de kustwateren toekent op basis van wederkerigheid, met inachtneming van de principes van het Europees Visserijverdrag (1). Spanje sloot eveneens een dergelijke overeenkomst met Marokko op 4 januari 1969 (2).
Frankrijk trof een regeling met Portugal op 9 augustus 1969 (3). Na de Deense declaratie van 1965 werden bilaterale regelingen getroffen met Noorwegen in 1966 (4), met België en de D.B.R. in 1967 (5), met Nederland in 1968 (6) en met Polen in 1971 (7).

Het voorbeeld van de Europese Visserijconventie beïnvloedde weldra ook de Canadese en de Amerikaanse visserijwetgeving.

Nadat *Canada*, na de mislukking van de Conferentie van 1960, tevergeefs getracht had een multilateraal akkoord tot stand te brengen op basis van zijn zes plus zes-voorstel, ging het op zijn beurt over tot eenzijdig optreden. De "Territorial Sea and Fishing Zones Act" van 16 juli 1964 (8) bevestigde de Canadese territoriale zee op drie mijl, maar voegde hier een aangrenzende visserijzone van negen mijl aan toe; de berekening van deze zones zou gebeuren vanaf rechte basislijnen waarvan het tracé door latere wetten zou worden vastgelegd. Hierbij werd verklaard dat met de staten die de betrokken wateren langs de Canadese oostkust traditioneel bevisten, met name Groot-Brittannië, Portugal, Spanje, Italië, Noorwegen en Denemarken, de nodige onderhandelingen inzake het treffen van overgangsmaatregelen zouden worden gevoerd. Tevens zouden Frankrijk en de Verenigde Staten, die over conventionele visserijrechten beschikten (9), verder hun traditionele visgronden mogen bevissen met inachtneming van de geldende conservatiereglementen (10)

---

(1) Echange de notes, 20.3.1967. R.G.D.I.P., 1967, 839-842
Cfr. MONCONDUIT, F., L'extension des zones de pêche réservées aux pêcheurs français. Application de la convention de Londres du 9 mars 1964, A.F.D.I., 1967, 688-689. QUENEUDEC, J.P., National Practice, France, N.D.L.S., III, 262. Visvangst in de Golf van Biskaje : 28.8.1972, I.P.E., XXI, 130
(2) ST/LEG/SER.B/16, 512. Opgezegd door Marokko begin 1972. In 1973 vervangen door een samenwerkingsakkoord inzake oprichting van een gemengde visserijonderneming
(3) Echange de notes, cfr. VOELCKEL, M., Aperçus sur l'application de la convention européenne des pêches, A.F.D.I., 1969, 765-766
(4) 19.12.1966, ST/LEG/SER.B/15, 919 : traditionele sprotvangst in het Kattegat. Een Deens-Zweeds-Noorse overeenkomst over de wederzijdse toegang tot de visserij in het Kattegat en de Skaggerrak kwam tot stand op 19.12.1966 (IEL MT, 966-95) en een Deens-Noors akkoord over de visserij langs Oost-Groenland op 20.4.1967 (I.P.E.,VII, 3075)
(5) Denemarken-België : 29.6.1967, ST/LEG/SER.B/15, 927. Belgisch visrecht in de Deense visserijzone volgens de regels van de Europese Visserijconventie.
Denemarken-D.B.R. : 30.11.1967, ibid., 929
(6) 30.5.1968, ST/LEG/SER.B/16, 505
(7) 1.6.1971, ibid., 561
Na de instelling van een Poolse visserijzone in 1971 : wederkerig visrecht in visserijzones van beide staten met overgangsregeling
(8) ST/LEG/SER.B/15, 52
(9) Met de V.S. : verdrag van Londen van 1818, cfr. arrest van Permanent Hof van Arbitrage in de North Atlantic Coast Fisheries Case 1910 (supra)
Met Frankrijk : verdrag van Utrecht van 1713 (bestaan van French Shore op Newfoundland) (supra)
(10) LEGAULT, L., Maritime Claims, ed. McDONALD, R., MORRIS, G., JOHNSTON, D., 1974, o.c., 74-76. MORIN, J.Y., La zone de pêche exclusive du Canada, C.Y.I.L., 1964, 97-101. JOHNSON, B., ed. JOHNSON, B. & ZACHER, M., o.c., 65-

In 1967 werd een eerste reeks rechte basislijnen afgekondigd die van toepassing waren op de kust van Labrador en op de oost- en zuidkust van Newfoundland (1). Een tweede decreet van 1969 bepaalde de rechte basislijnen langs de oost- en zuidkust van Nova Scotia en de westkust van Vancouver Eiland en de Queen Charlotte Eilanden (2).
Aldus werden de interne wateren van Canada aanzienlijk uitgebreid en was nu ook de juiste omvang van de aangrenzende visserijzones in deze wateren bekend. Plannen voor een verdere toepassing van rechte basislijnen langs de Canadese westkust werden voorlopig nog niet doorgevoerd (3).

In *de Verenigde Staten* werd de politieke druk tot uitbreiding van de visserijjurisdictie aangewakkerd in het begin van de jaren zestig toen de Russische diepzeevloot haar activiteiten in de O. Stille Oceaan en de W. Atlantische Oceaan aanzienlijk opvoerde. Haar grootste ontplooiing vond plaats in 1966 (4).
De toevoeging van een aangrenzende visserijzone van negen mijl aan de drie mijl brede territoriale zee gebeurde door de "Act to establish a Contiguous Fishery Zone beyond the Territorial Sea of the United States" van 14 oktober 1966 (5). Deze wet voorziet dat rekening zal worden gehouden met de traditionele visserij van andere staten in deze zone. Op 26 juli 1968 werd een aanvullende wet uitgevaardigd die ook de nevenactiviteiten van vreemde schepen bij de visserij ("fishing support ships") in de visserijzone verbiedt (6).

Tijdens de hierop volgende periode werden een aantal bilaterale overeenkomsten, meestal "executive agreements", afgesloten met de betrokken lange afstands-visserijstaten.
Met de Sovjet-Unie werden in 1967 twee akkoorden getekend. De overeenkomst van 13 februari 1967 (7) had betrekking op de Russische visserij langs de westkust van de Verenigde Staten in de drie- tot twaalfmijlszone en legde tevens bepaalde afspraken vast aangaande de Russische deelname in de vangst van voor de Amerikanen belangrijke visvoorraden in de wateren gelegen buiten de twaalfmijlszone. Deze overeenkomst was geldig voor één jaar en werd vervolgens herhaaldelijk verlengd en licht gewijzigd (8).
Op 25 november 1967 kwam een overeenkomst tot stand betreffende de visserij in het westelijk deel van de Middenatlantische Oceaan (9). Ook dit akkoord dat voor de duur van één jaar was afgesloten, werd herhaaldelijk hernieuwd en aangepast (10).

---

(1) Order 26.10.1967, ST/LEG/SER.B/15, 54
(2) Order 1969, ST/LEG/SER.B/16, 6
(3) LEGAULT, L., o.c., 383. MORIN, J.Y., C.Y.I.L., 1968, o.c., 93-96
(4) SWYGARD, K., Politics of the North Pacific Fisheries - with Special Reference to the Twelve-Mile Bill, W.L.R., 1967, 272-278
(5) I.L.M., 1966, 1103
(6) Cfr. SWARZTRAUBER, S., o.c., 233
I.v.m. Amerikaanse politiek cfr. NOMURA, L., Fisheries Jurisdiction beyond the Territorial Sea - with Special Reference to the Policy of the United States, W.L.R., 1968, 307-334
(7) Exchange of Letters, ODA, S., Basic Documents, vol. II, 134
Cfr. A.J.I.L., 1967, 797-798
(8) 18.12.1967, 31.1.1969, 12.2.1971, 15.2.1972, 21.2.1973, 31.12.1974, 30.6.197 18.7.1975. I.P.E., VI, 3043, 3045, 3053, 3061, 3064. XXI, 144, 214.
Digest of United States Practice in International Law, Washington, Department of State Publication (verder D.U.S.P.I.L.), 1973, 257-258. 1974, 327. 1975, 407-408. MILES, E., e.a., 1982, o.c., 77-78

(9) I.L.M., 1968, 144. Hierdoor werd een moratorium ingesteld tussen 1 januari en 1 april voor de Russische en Amerikaanse vangst van sommige soorten in welbepaalde delen van de visserijzone. In ruil hiervoor mochten de Sovjets geduren de zekere periodes aan de visserij deelnemen in andere delen van de aangrenzende visserijzone. Cfr. ROUSSEAU, C., Chronique, R.G.D.I.P., 1968, 802-803
(10) 13.12.1968, 11.12.1970, 2.2.1971, 31.12.1972, 21.2.1973, 19.2.1974. I.P.E., VII, 3153, 3157, 3160, 3162. Cfr. D.U.S.P.I.L., 1973, 258. 1974, 326-327

Een gelijkaardig akkoord werd gesloten met Polen op 12 juni 1969 (1), en met Roemenië op 4 december 1973 (2).
Door een uitwisseling van nota's op 9 mei 1967 kwamen twee overeenkomsten tot stand met Japan (3).
Door de eerste stemde Japan erin toe zijn visserij-operaties in verschillende gebieden van de aangrenzende visserijzone te beperken. De tweede handelde over de beperking van de Japanse vangst, binnen de Amerikaanse visserijzone, van zalm afkomstig uit de Bristol Baai.
In deze akkoorden werd de Amerikaanse visserij-jurisdictie in de aangrenzende visserijzone tussen drie en twaalf mijl door Japan niet erkend. Deze akkoorden werden herhaaldelijk verlengd (4).
Op 27 oktober 1967 kwam een overeenkomst tot stand met Mexico (5), dat intussen eveneens een twaalfmijls visserijzone had afgekondigd. Dit akkoord was geldig voor de duur van vijf jaar en voorzag in wederkerige visserijrechten in de visserijzones van de verdragsstaten. Beide staten bevestigden evenwel hun standpunt inzake de breedte van de territoriale wateren : negen mijl voor Mexico en drie mijl voor de Verenigde Staten, zodat de overeenkomst enkel van toepassing was op de wateren gelegen tussen negen en twaalf mijl van de kusten van beide staten.
Een visserij-overeenkomst op basis van reciprociteit werd gesloten met Canada op 24 april 1970 (6). Zij bevat een aantal gedetailleerde bepalingen inzake de rechten en plichten t.a.v. de visserij-operaties van elk van beide staten in de visserijzone van de andere partij.
Op 24 november 1972 werd een overeenkomst voor de duur van vijf jaar afgesloten met Z. Korea betreffende de visserij in de N.O. Stille Oceaan (7). De essentiële bepaling is de uitbreiding van het abstentieregime van de Internationale Conventie inzake de Visserij in de N. Stille Oceaan op de visserij-operaties van Korea. Hierdoor stemde Korea erin toe geen zalm en heilbot meer te vangen in de wateren gelegen ten oosten van de abstentielijn op 175° W.L.. Aangezien de ontplooiing van de activiteiten van de Koreaanse diepzeevloot in dit gebied tijdens vorige jaren voor Japan een reden was om de opheffing van de daar bestaande abstentieregeling te eisen, werd het akkoord met Korea in de Verenigde Staten gunstig onthaald (8).

In verband met de uitoefening van visserij-jurisdictie door de Verenigde Staten dient vermeld dat zij in 1964, na de invoegetreding van de Conventie over het Continentaal Plat, de vangst van alle levende rijkdommen van het continentaal plat verboden tot op een diepte van tweehonderd meter door middel van de zgn. "Bartlett Act" (9). De Verenigde Staten wijzigden blijkbaar hun oorspronkelijke

---

(1) ODA, S., Basic Documents, doc. VI.B.vii.4
Herhaaldelijk verlengd tot 1976. I.P.E., VII, 3225, 3233, 3240, 3243, 3257. Cfr. D.U.S.P.I.L., 1973, 259-260
(2) I.P.E., VII, 3401. Cfr. D.U.S.P.I.L., 1973, 259-260
(3) I.L.M., 1967, 745
(4) 11.12.1970, 20.12.1972, 24.12.1974. I.P.E., VIII, 3096, 3107, 3120. Cfr. D.U.S.P.I.L., 1974, 331-332
(5) I.L.M., 1968, 312
(6) ST/LEG/SER.B/16, 524
(7) ODA, S., Basic Documents, vol. II, 561. Ontbonden op 24.2/3.3.1977, I.P.E., XXI, 131
(8) Cfr. SCHAEFER, M., S.D.L.R., 1970, 404. CLINGAN, T., The U.S. and Unilateral Action : Changing Patterns of Fisheries Conservation and Management, G.Y.I.L., 1979, 182
I.v.m. Amerikaanse bilaterale akkoorden cfr. WINDLEY, D., o.c., 494-496. SCHAEFER, M., S.D.L.R., 1970, o.c., 400-402. YOUNG, O., o.c., 149. VERZIJL, J., 1971, o.c., vol. IV, 235
(9) A.J.I.L., 1964, 1090

KAART XV

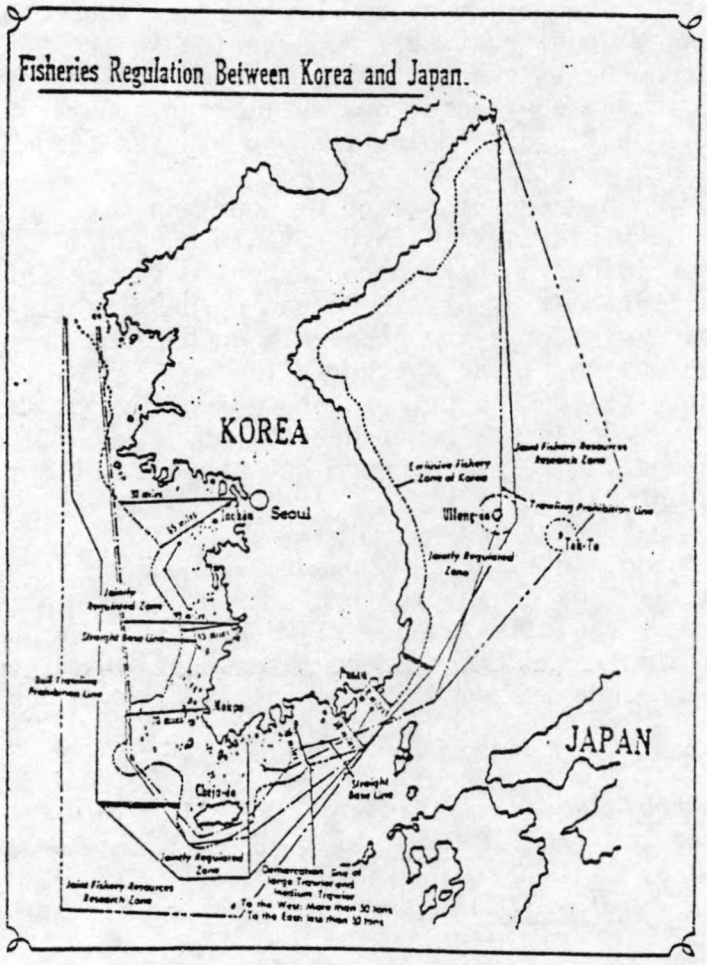

Naar : BOWETT, D., 1967, 109

interpretatie van de Conventie en beschouwden nu ook crustaceeën als levende rijkdommen van het continentaal plat. Ook deze maatregel maakte het noodzakelijk om met de traditionele visserijstaten de nodige overeenkomsten af te sluiten. Over de geschillen die op dit vlak ontstonden zullen wij verder uitweiden (1).

In de zuidelijke Indo-Pacifieke Oceaan werden twaalfmijls visserijzones afgekondigd door Nieuw-Zeeland en Australië. Ook hier werden deze declaraties afgelegd uit vrees voor de toenemende activiteiten van de Sovjet- en Japanse diepzeevloten in de wateren van de westelijke Stille Oceaan.

De *Nieuwzeelandse* wet dateert van 10 september 1965 (2). Een negen mijl brede visserijzone wordt toegevoegd aan de territoriale zee die op drie mijl behouden blijft; ook worden rechte basislijnen aangebracht langs de onregelmatige delen van de kustlijn.
Japan trok onmiddellijk de validiteit van de nieuwe visserijzone in twijfel en stelde voor de zaak aan het Internationaal Gerechtshof voor te leggen. Nieuw-Zeeland van zijn kant was overtuigd van de gegrondheid van zijn optreden en stelde voor te onderhandelen. Een visserij-overeenkomst kwam tot stand op 12 juli 1967 (3). Zij voorzag in een originele "phasing out"-regeling : slechts zeventien Japanse schepen mochten deelnemen aan de visserij in welomschreven delen van de buitenste zesmijlszone en dit tot eind 1970.

Australië breidde zijn exclusieve visserijzone rond al zijn bezittingen uit tot twaalf mijl door een wet van 17 november 1967 (4). Deze voorzag in straffen en boetes voor alle vreemde vissersschepen die zich in de Australische visserijzone zouden bevinden zonder over de vereiste licenties te beschikken. Ook werd een verklaring afgelegd inzake de toepassing van rechte basislijnen en sluitingslijnen over baaien tot vierentwintig mijl breed (cfr. art. 6 Conventie Territoriale Zee en Aangrenzende Zone). Een overeenkomst met Japan kwam tot stand op 27 november 1968 (5).
Japan kreeg toestemming de tonijnvangst verder te zetten in welbepaalde delen van de visserijzone tot 27 november 1975 en in andere tot 27 november 1971. Om de nodige vergunningen te verkrijgen dienden de Japanse vissers een jaarlijkse betaling te verrichten. Japan bevestigde opnieuw zijn standpunt dat het volkenrecht slechts controle over de visserij toestaat tot op drie mijl van de kust (6)

In 1965 sloot *Japan* ook een visserijconventie met Z. Korea (7), waardoor definitief een einde werd gesteld aan een lang aanslepend geschil (supra). De verdragspartijen erkennen wederzijds het bestaan van een exclusieve twaalfmijls visserijzone langs elkaars kust. Verder wordt een "joint control zone" ingericht waarbinnen de vereiste conservatiemaatregelen zullen worden getroffen. Ook wordt een visserijcommissie, "the Japan-Republic of Korea Joint Fisheries Commission" opgericht, die voornamelijk wetenschappelijk onderzoek zal verrichten in de gemeenschappelijke zone en die aanbevelingen zal richten tot de verdragspartijen.

---

(1) Cfr. SWARZTRAUBER, S., o.c., 232. WINDLEY, D., o.c., 492
(2) I.L.M., 1966, 1
(3) I.L.M., 1967, 736
(4) R.G.D.I.P., 1968, 551
(5) ST/LEG/SER.B/16, 506
(6) I.v.m. Nieuw-Zeeland en Australië cfr. J.A.I.L., 1969, 80-81. LEYSER, J., o.c., 148-154. WINDLEY, D., o.c., 502-503
(7) 22.6.1965, I.L.M., 1965, 1128

Op de vraag of Japan door deze conventie impliciet overging tot de erkenning van twaalfmijls visserijzones werd negatief geantwoord. De preambule van de conventie vermeldt uitdrukkelijk dat "het principe van de vrijheid van volle zee zal gerespecteerd blijven tenzij anders voorgeschreven door de speciale bepalingen van dit akkoord". Een woordvoerder van de Japanse regering verklaarde dat de conventie diende beschouwd te worden als "lex specialis" tussen de verdragspartijen, dus als een overeenkomst afwijkend van de algemene internationale rechtsnorm inzake de vrijheid van de zee. De regels betreffende de Japanse exclusieve visserijzone (drie tot twaalf mijl) gelden alleen tegenover Koreaanse vissersschepen en niet tegenover vissers van derde staten (1).

In Azië was verder ook een exclusieve twaalfmijls visserijzone van kracht rond *India*, van 1956 (2) tot 1967.

Wat de toepassing van twaalfmijlszones door staten van het Afrikaanse en het Latijnsamerikaanse continent betreft, kan vastgesteld worden dat het hier in de regel om minderheden gaat die duidelijk tot de meest gematigde statengroep behoren. De vestiging van dergelijke zones is in de meeste gevallen ook slechts een kortstondig tussenstadium, alvorens overgegaan wordt tot verderreikende aanspraken, zoals uit tabel XI kan worden afgeleid.

In *Afrika* is de meest gematigde statengroep in deze periode samengesteld uit landen die een afwachtende houding aannemen nadat het Zeebodem Comité van de Verenigde Naties in 1968 zijn werkzaamheden heeft aangevat, en landen die naar het voorbeeld van de Europese en Noordamerikaanse staten een dissociatie scheppen tussen het regime van de territoriale zee en dat van de exclusieve visserijzone. Tot de eerste groep behoren bijvoorbeeld Zaïre, dat geen enkele aanspraak stelt buiten zijn drie mijl brede territoriale zee, Ivoorkust dat wel een twaalfmijls visserijzone afkondigt in 1967 (3), maar niet verder gaat om zijn zware investeringen in een eigen diepzeevloot niet in het gedrang te brengen, en Togo en Dahomey die eveneens een afwachtende houding aannemen (T.W. twaalf mijl).
Onder de tweede groep zijn vooral Senegal en Marokko te vermelden, die aanvankelijk een territoriale zee van zes mijl combineerden met een exclusieve visserijzone van twaalf mijl, dit respectievelijk in 1961 en 1962 (4) en die vervolgens beide zones uitbreidden; Senegal in 1968 en in 1972 (5), Marokko in 1973 (6). Mauritanië (7) en Tunesië (8) pasten deze praktijk toe van 1962 tot 1970 (9). Tunesië sloot een overeenkomst af met Italië op 1 februari 1963 (10) inzake de regeling van de Italiaanse visserij in zijn visserijzone in een overgangsperiode tot 31 december 1970.

---

(1) TAKABAYASHI, H., Normalization of Relations between Japan and the Republic of Korea : Agreement on Fisheries, J.A.I.L., 1966, 21-22. J.A.I.L., 1969, 81-82. ODA, S., W.L.R., 1967, o.c., 70-72. PARK, C., ed. JOHNSTON, D., 1976, o.c., 221. Idem, O.D.I.L.A., 1974, o.c., 106-107
(2) 3.12.1956 : SINGH, N., Presidential Proclamations of India on Maritime Matters, in : Multitudo Legum, Ius Unum. Festschrift für W. Wengler, Berlin, Interrecht, 1973, vol. I, 578
(3) ST/LEG/SER.B/15, 95. De territoriale wateren bedragen zes mijl
(4) Senegal : 21.6.1961, ibid., 116
Marokko : Cfr. BARDONNET, D. & CARROZ, J., Les états de l'Afrique de l'Ouest et le droit international des pêches maritimes, A.F.D.I., 1973, 860
(5) 1968 : cfr. ST/LEG/SER.B/15, 116, noot 1 (T.W. 12 mijl, V.Z. 18 mijl)
1972 : cfr. BARDONNET, D. & CARROZ, J., o.c., 859 (V.Z. 110 mijl)
(6) 2.3.1973 : ST/LEG/SER.B/18, 29 (T.W. 12 mijl, V.Z. 70 mijl)
(7) Cfr. BARDONNET, D. & CARROZ, J., o.c., 857
(8) 16.10.1962 : ST/LEG/SER.B/15, 127
(9) Cfr. BARDONNET, D. & CARROZ, J., o.c., 851-861. DOUENCE, J.C., o.c., 129. YAKEMTCHOUCK, R., L'Afrique en droit international, Paris, Pichon & Durand-Auzias, 1971, 157-158
(10) F.A.O., Technical Paper n° 79, 1968, o.c., 19

De aanspraken over grotere visserij-jurisdictiezones en visserij-conservatiezones komen verder ter sprake. In elk geval is het zo dat de unilaterale maatregelen op het Afrikaanse continent elkaar in een dusdanig tempo opvolgen dat de algemene toestand er bij een eerste aanblik veeleer chaotisch uitziet. Pas na de gezamenlijke stellingnamen binnen de O.A.E., (1972/73) zal hierin enige eenvormigheid te bespeuren vallen (infra).

Ook de toestand rond *Latijns-Amerika* vertoont in zekere mate hetzelfde kenmerk. Hier werden reeds vroeg 200 - mijlszones afgekondigd (supra) maar het grootste probleem ligt hier in de bepaling van hun juiste inhoud : territoriale wateren, maritieme zone of patrimoniale zee.
De toepassing van exclusieve twaalfmijls visserijzones was ook hier slechts van korte duur (1); in Uruguay van 1963 (2) tot 1969 en in Mexico en Brazilië (3) van 1966 tot 1969.
De Mexicaanse wet van 9 december 1966 voorzag dat staten waarvan de vissers traditioneel de zone tussen negen en twaalf mijl bevist hadden, hun operaties mochten verderzetten gedurende een periode van vijf jaar, te beginnen één jaar na de inwerkingtreding van de wet.
Een overeenkomst met Japan inzake de verderzetting van de Japanse tonijnvangst in bepaalde delen van de Mexicaanse negen- tot twaalfmijlszone langs de pacifieke kust tot 31 december 1972, kwam tot stand op 7 maart 1968 (4). Enkel de Japanse schepen die over de nodige vergunningen beschikken mogen aan deze visserij deelnemen. De totale vangst over de vijfjarige periode wordt vooraf bepaald en moet voor zover mogelijk, proportioneel over de duur van de overeenkomst worden gespreid. Beide partijen bevestigen hun standpunt inzake de breedte van de territoriale zee.
Enigszins apart is de positie van Argentinië. Op 29 december 1966 wordt verklaard dat de Argentijnse soevereiniteit zich zal uitstrekken over de aangrenzende zee tot tweehonderd mijl (5). Een decreet van 4 januari 1967 voorziet vervolgens de invoering van een exclusieve visserijzone van twaalf mijl. Vreemde vissersschepen zullen verder mogen vissen binnen de overige 188 mijl, op voorwaarde dat zij de Argentijnse reglementen en voorschriften respecteren (6). Van dit principe wordt afgeweken in een visserij-akkoord met Brazilië in 1967 (7). Het bepaalt het wederzijds visrecht voor schepen van beide staten in de wateren gelegen op meer dan zes mijl van de kust van beide partijen (8).

---

(1) In Colombia bestond een dergelijke visserijzone reeds sedert 1952, ST/LEG/SER.B/15, 59
(2) Cfr. GARCIA AMADOR, F., 1972, o.c., 38
(3) Mexico : 13.12.1966, ST/LEG/SER.B/15, 649
Brazilië : 18.11.1966, ibid., 48, noot 3
(4) ST/LEG/SER.B/16, 502
(5) ST/LEG/SER.B/15, 45
(6) Ibid.
(7) ST/LEG/SER.B/16, 499
(8) Cfr. GROS ESPIELL, H., La mer territoriale dans l'Atlantique sud-américain, A.F.D.I., 1970, 746-757. WINDLEY, D., o.c., 496-498. GARCIA AMADOR, F., 1972, o.c., 1-5

2.2. Kenmerken van de verdragen betreffende twaalfmijls visserijzones

De statenpraktijk in de periode 1960-73 werd, zoals uit voorgaand overzicht blijk duidelijk gekarakteriseerd door de afsluiting van bilaterale akkoorden die een vreedzame oplossing betekenden voor heel wat potentiële visserijcontroverses (1). Deze bilaterale overeenkomsten voorzien voor het merendeel in de wederzijdse erkenning van het recht van de respectieve partijen op instelling van een exclusieve twaalfmijls visserijzone. Zij bevatten doorgaans een regeling in de zin van de voorstellen van 1960 met betrekking tot de zone gelegen tussen zes en twaalf mijl van de basislijn der territoriale wateren, zodat de voortzetting van de rechten van de traditionele visserijstaten in de twaalfmijlszone verzekerd wordt. Gewoonlijk gaat dit gepaard met een overgangsperiode of -periodes, na verloop waarvan deze rechten ophouden te bestaan. De "phasing out"-procedure is veel eer te beschouwen als een diplomatiek instrument om de economische implicaties van een abrupte stopzetting van alle visserij-operaties te vermijden en om aan de aanspraak van de kuststaat de status van verdragsrechtelijke bevestiging te verlenen, dan wel als een aanduiding van de juridische verplichting deze speciale categorie van traditionele visserijrechten te erkennen (2).
Een interessant kenmerk van bepaalde van deze overeenkomsten is de voorbehoudsclausule waardoor de partijen hun handelingsvrijheid veilig stellen met betrekking tot latere aanspraken inzake maritieme jurisdictie; zij bevestigen hun wederzijds standpunt aangaande de maximale toegelaten uitgestrektheid van de territoriale wateren of de exclusieve visserijzone volgens het volkenrecht. Eén van de eerste bilaterale akkoorden van deze aard, dat tussen Groot-Brittannië en Noorwegen van 1960, stelt in zijn preambule dat "de hiernavolgende regeling geinspireerd werd door en gebaseerd is op het Canadees-Amerikaans voorstel van 1960" (3).
Een ander kenmerk van deze bilaterale visserijregelingen is dat het meestal akkoorden of overeenkomsten in vereenvoudigde vorm, uitwisselingen van nota's of brieven en "modi vivendi" zijn, eerder dan plechtige conventies of verdragen die aan ratificatie onderworpen zijn. De door de Verenigde Staten gesloten overeenkomsten zijn doorgaans "executive agreements" van korte duur die telkens opnieuw dienen genegocieerd te worden (4).
Deze benadering biedt een aantal onmiskenbare voordelen in vergelijking met de omslachtige commissie-werking. De bilaterale methode is zeer nuttig voor de oplossing van meningsverschillen inzake visserij-jurisdictie, voor de vaststelling van gezamenlijke onderzoeks- en conservatieprogramma's, voor de beperking van de buitenlandse visserij in de kustwateren en voor de vermindering van het aantal conflicten tussen de verschillende soorten vistuig (5).

---

(1) KOULOURIS, M., o.c., 36
(2) O'CONNELL, D., 1982, o.c., vol. I, 536-537
(3) Cfr. EXTAVOUR, W., o.c., 130-131
(4) McKERNAN, D., International Fisheries Arrangements beyond the Twelve Mile Limit, ed. ALEXANDER, L., 1969, o.c., 255. SWYGARD, K., Implications for the Future Distribution of the Sea's Resources if Present Regimes Continue in Force, ed. ALEXANDER, L., 1968, o.c., 68
I.v.m. de Amerikaanse praktijk van de "executive agreements", cfr. CRAS, A., Les "Executive Agreements" aux Etats-Unis, R.G.D.I.P., 1972, 973-1045.
BYRD, E., Treaties and Executive Agreements in the United States, Their Separate Roles and Limitations, Den Haag, Nijhoff, 1960.
Het zijn internationale akkoorden met vereenvoudigde ratificatieprocedure waarbij de President over een ruime mate van autonomie beschikt
(5) McKERNAN, D., ed. ALEXANDER, L., 1969, o.c., 256. Idem, ed. ALEXANDER, L., 1970, o.c., 338

De inherente nadelen van deze overeenkomsten met beperkte opzet liggen voor de hand. Zij bieden geen definitieve oplossing van de problemen en zijn vaak het resultaat van een "politieke ruilhandel" wat niet altijd in het belang van het instandhoudingsbeleid is. Ook stelt het probleem van het effectief toezicht en de toepassingscontrole zich hier evenzeer als onder het commissie-systeem (1).

Een bijzonder belangrijke conventie waarop wij hier dieper zullen ingaan is de *Europese Visserijconventie* van 1964. De tot stand gebrachte regeling is niet alleen zeer invloedrijk gebleken voor wat de verdere praktijk aangaat, maar is tevens van belang voor zover zij interfereert met de latere visserijpolitiek van de E.E.G.

De voorgeschiedenis van de Conferentie van Londen is bekend. Tijdens de besprekingen werden al spoedig enkele tegenstellingen duidelijk, zowel op het vlak van de visserijgrenzen als op dat van de te voeren commerciële politiek inzake visserijprodukten. De noodzaak van een liberale handelspolitiek werd daarbij het hevigst verdedigd door dezelfde staten die uitgebreide exclusieve visserijzones voorstonden, met name IJsland en Noorwegen. De E.E.G.-staten van hun kant konden geen definitieve positie innemen inzake de commerciële politiek in visserijprodukten, aangezien de algemene E.G.-handelspolitiek op dat ogenblik nog volop in de maak was. Op het vlak van de visserijgrenzen waren het dan weer deze laatste staten die het meest in hun traditionele vangst dreigden te worden getroffen door de recente unilaterale maatregelen.
Door de Conferentie werden naast de Conventie, drie resoluties met unanimiteit aangenomen : de eerste handelt over de visserijpolitie en bevat een voorstel voor het samenroepen van een technische conferentie. Een nieuwe conventie zou worden voorbereid ter vervanging van de verouderde Noordzee Visserijconventie van 1882. De tweede handelt over de conservatie van de levende zeerijkdommen en maant de regeringen aan hun inspanningen op dit vlak te coördineren. De derde resolutie verwijst naar de toegang tot de markten en beveelt de regeringen aan hun gedragslijn te richten naar de conclusies van het O.E.S.O.-rapport van 1960 aangaande de visserijpolitiek in West-Europa en Noord-Amerika.

De hoofdbepalingen van de Conventie zelf zijn vervat in de artikelen 2 tot 5 :
* In de zone van zes mijl, gemeten vanaf de basislijn van de territoriale zee, beschikt de kuststaat over exclusieve visserij-jurisdictie (art. 2).
* In de zone gelegen tussen zes en twaalf mijl van de basislijn van de territoriale wateren wordt het visrecht uitgeoefend door de kuststaat èn door de andere verdragspartijen van wie de vissersschepen deze activiteit in dit gebied gewoonlijk hebben uitgeoefend tussen 1 januari 1953 en 31 december 1962. Deze laatste mogen echter hun activiteiten niet substantieel wijzigen, noch wat de beviste stocks, noch wat de visgronden aangaat (art. 3 en 4).
* Binnen deze laatste zone heeft de kuststaat eveneens de bevoegdheid de visserij te reglementeren en kan hij controle uitoefenen op de toepassing van zijn voorschriften en van alle internationale conservatiereglementen, dit evenwel zonder in feite of in rechte discriminerend op te treden tegenover de onderdanen van de andere visserijstaten (art. 5). Alvorens een reglementering in te voeren dient de kuststaat de andere partijen hiervan in te lichten en zal hij desgewenst met hen overleg plegen.

Bij dit basisregime dat door de Conventie wordt ingericht kunnen wij reeds enkele bedenkingen maken. De toegekende rechten zijn permanent en verdwijnen niet na verloop van een overgangsperiode (2). In de zone tot zes mijl van de basislijn beschikt de kuststaat over "exclusieve jurisdictie", en in de zone tussen

---

(1) Cfr. SWYGARD, K., ed. ALEXANDER, L., 1968, o.c., 68. CLINGAN, T., G.Y.I.L., 1979, 187. McKERNAN, D., ed. ALEXANDER, L., 1969, o.c., 257. Idem, ed. ALEXANDER, L., 1970, o.c., 338-339

(2) Dit in tegenstelling tot het compromis-voorstel van 1960

zes en twaalf mijl, over de bevoegdheid de visserij te reglementeren en over een preferentieel exploitatierecht. Dit laatste kan worden afgeleid uit de beperkinge die door de art. 4 en 5 aan de visserijstaten worden opgelegd. De uitoefening door de visserijstaten, van het in principe toegekende visrecht in de buitenste zone, is dus onderworpen aan een zekere jurisdictie van de kuststaat (1). Men kan hierin een concrete toepassing zien van het beginsel van het bijzonder belang van de kuststaat volgens de Visserijconventie van Genève (2). Wat de politiecontrole op inbreuken tegen de visserijreglementering aangaat, kan uit de tekst afgeleid worden dat de vlagstaat wel zekere bevoegdheden behoudt; de kuststaat beschikt over een "reglementeringsbevoegdheid" en niet over een "reglementeringsrecht"(3).

De Conventie voorziet ook enkele mogelijke omstandigheden waaronder van dit regime kan worden afgeweken en bepaalt vervolgens drie uitzonderingen waaronder het basisregime niet van toepassing is.
De grondslagen van de toegestane afwijkingen zijn : het principe van de gelijke behandeling der verdragspartijen en het beginsel dat een niet-verdragsstaat niet beter mag behandeld worden dan de partijen zelf.
Een eerste afwijking wordt toegestaan aan kuststaten die het nieuwe regime niet onmiddellijk wensen in te voeren. Zij kunnen hun oud regime (vb. slechts exclusieve visserij-jurisdictie binnen de driemijlszone) in stand houden op voorwaarde (i) dat dit afwijkend regime van kracht was op het ogenblik van de ondertekening van de Conventie en (ii) dat het voordeliger is voor de visserijstaten dan het type-regime (art. 1, par.2).
Een tweede en derde afwijking worden toegestaan op het exclusief regime dat wordt ingevoerd binnen de eerste zesmijlszone. Art. 9, par. 1 bepaalt dat de kuststaat, door een akkoord, aan de traditionele visserijstaten (verdragspartijen) mag toestaan om in een overgangsperiode nog verder het gebied tussen drie en zes mijl te bevissen. Als gevolg hiervan werden door Groot-Brittannië en Ierland de hogervermelde overgangsakkoorden afgesloten met de betrokken visserijstaten. Art. 9, par. 2 is van toepassing wanneer een verdragsstaat met een buurland een akkoord heeft afgesloten betreffende het wederkerig visrecht in de territoriale wateren. Een toepassing van het type-regime met betrekking tot de eerste zesmijlszone zou in dit geval een einde stellen aan deze voisinage-overeenkomst. Daarom wordt toegestaan de regeling met het buurland van toepassing te stellen op het hele gebied binnen zes mijl van de basislijn.
De twee volgende afwijkingen gelden het regime binnen de tweede zesmijlszone. Wanneer een kuststaat supplementaire rechten aan een visserijstaat wenst toe te kennen (dus afwijkt van de voorwaarde van traditionele visvangst of van de gestelde beperking op de vangst), dan kan hij dat doen op voorwaarde dat dit recht automatisch wordt uitgebreid tot alle andere verdragspartijen (art. 8, par. 2, clausule van de meeste begunstigde naties).
Wenst de kuststaat ook een niet-verdragsstaat in zijn buitenste zesmijlszone te laten deelnemen aan de visserij, dan wordt dit recht automatisch uitgebreid tot alle verdragspartijen, ook indien deze zich niet op dit recht kunnen beroepen op basis van hun traditionele activiteiten (art. 8, par. 1). Op deze manier wil

---

(1) DE BREUCKER, J., La convention de Londres sur la pêche du 9 mars 1964, R.B.D. 1966, 151-152. VIGNES, D., La conférence européenne sur la pêche et le droit de la mer, A.F.D.I., 1964, 684-685. O'CONNELL, D., 1982, o.c., vol. I, 543
(2) GIRARD, C., La position française en matière d'exploitation et de conservation des ressources biologiques de la mer, in : Actualités du droit de la mer, 1973, o.c., 245
(3) VIGNES, D., o.c., 685. VAN DER MENSBRUGGHE, Y., o.c., 75. DE BREUCKER, J., La Belgique et le problème de la police de pêche, in : La Belgique et le droit de la mer, Bruxelles, Ed. de l'Institut de Sociologie, 1969, 120

de Conventie het afsluiten van bilaterale akkoorden met niet-verdragsstaten ontmoedigen. De mogelijkheid tot toetreding tot de Conventie wordt voorzien door art. 14, par. 3 (1).

De voorziene uitzonderingen hebben betrekking op het bestaan van een ander regime van kracht tussen bepaalde staten onderling, op het toepassingsgebied van de Conventie, of zijn het gevolg van speciale situaties.
Art. 10 staat de oprichting of instandhouding van een afwijkend regime toe tussen de E.E.G.-staten, de Benelux-staten, tussen Denemarken, Noorwegen en Zweden, tussen Frankrijk en Groot-Brittannië m.b.t.de Baai van Granville en de Minquiers en Ecrehos Eilanden, tussen Spanje en Portugal en hun respectieve Afrikaanse buurlanden, tussen Zweden en Denemarken m.b.t. de Skaggerak en het Kattegat.
Art. 12 bepaalt dat de Conventie toepasselijk is op de wateren, aangrenzend aan de kusten (en niet de staten), opgesomd in bijlage I. Uit deze bijlage blijkt dat bepaalde staten het regime van de Conventie zullen toepassen op al hun kusten en andere slechts op een gedeelte ervan. De kusten van de Middellandse Zee, de Baltische Zee en de Atlantische Oceaan ten zuiden van 36° N.B., behoren niet tot deze opsomming, evenmin als de wateren rond Groenland en de Far Oer Eilanden.
Uit de gevolgde werkwijze mogen wij besluiten dat de Conferentie zich wel terdege rekenschap gaf van het empirisch en zelfs fragmentair karakter van haar werk. Aan de andere kant kan gesteld worden dat zij het duurzaam karakter ervan heeft willen benadrukken door de eventuele uitbreiding van het regime van de conventie tot nieuwe kusten zo eenvoudig mogelijk te houden; de bijlage kan immers gemakkelijk worden gewijzigd zonder dat daarvoor een nieuwe conventie dient te worden afgesloten.
Een laatste geval waarin de toepassing van het type-regime niet zal worden toegepast in bepaalde delen van de zone tussen zes en twaalf mijl, bestaat wanneer de lokale bevolking essentieel afhankelijk is van de kustvisserij. In dit geval staat art. 11 toe de werking van de art. 3 en 4 op te schorten, en dus elke traditionele visserij door de andere verdragspartijen in deze wateren te verbieden; hiertoe is evenwel het akkoord van alle verdragspartijen vereist.
Dit was bedoeld als een toegeving aan de Scandinavische landen, maar deze had niet het verwachte effect. Vooral IJsland was nog niet tevreden met een visserijzone van twaalf mijl en koesterde plannen voor verdere uitbreiding (2).

Hoewel de Conventie duidelijk de bedoeling had een algemeen regime te creëren dat als model kon dienen voor de toekomstige verdeling van de visserijrechten in de wereld (cfr. onbepaalde duur - open voor toetreding) maakten de vele uitzonderings- en overgangsbepalingen dat de werking ervan toch eerder beperkt zou blijven (3). Het gevaar bestaat immers, dat wanneer men iedere denkbare, in feite aanvaardbare uitzonderingssituatie wil herleiden tot een abstract geformuleerde uitzonderingsregel, er van het regime niets overblijft (4).

Wat de afbakening van de bedoelde zones aangaat worden de principes van de Geneefse Conventie inzake de Territoriale Wateren en de Aangrenzende Zone toegepast (art. 6) : als basislijn van de territoriale wateren wordt in principe de laagwaterlijn aangenomen, een rechte basislijn langs scherp ingevreten kusten,

---

(1) Cfr. DE BREUCKER, J., R.B.D.I., 1966, o.c., 152-154. VIGNES, D., o.c., 679 en 680-681. RIPHAGEN, W., De Londense Visserijconferentie van 1963-1964, I.S., 1964, 340-344
Polen trad toe in januari 1967, cfr. ROUSSEAU, C., Chronique, R.G.D.I.P., 1967, 789. Een akkoord over wederzijdse toekenning van visserijrechten kwam tot stand met Denemarken op 1 juni 1971 (I.P.E., XXI, 75) en met Zweden op 9.12.1975 (I.P.E., XXI, 247)
(2) DE BREUCKER, J., R.B.D.I., 1966, o.c., 155-156. VIGNES, D., o.c., 681-682. RIPHAGEN, W., o.c., 344-349
(3) TAMMES, A., Internationaal Publiek Recht, Haarlem, De Erven F. Bohn, 1966, 36
Cfr. RIPHAGEN, W., o.c., 338
(4) Ibid., 347

en sluitingslijnen over baaien tot maximaal vierentwintig mijl lang. Art. 13 voorziet dat interpretatiegeschillen en toepassingsgeschillen, op verzoek van één van de betrokken partijen zullen onderworpen worden aan een arbitrageregeling zoals voorzien in bijlage II. Art. 7 tenslotte bepaalt dat bij aangrenzende of tegenover elkaar liggende kusten, het principe van de middellijn zal worden toegepast tenzij onder de partijen anders is overeengekomen. Alle punten van deze middellijn zullen zich op een even grote afstand van de laagwaterlijn van beide kusten bevinden (1).

De voorziene arbitrageprocedure, beschreven in bijlage II, verloopt volgens de klassieke lijnen van de Haagse Conventie betreffende de Vreedzame Regeling van Internationale Geschillen van 1907. Enkel de samenstelling van het Arbitragehof is veeleer ongewoon : elke verdragspartij duidt als eventuele leden, voor een periode van zes jaar, vijf personen aan die de nationaliteit moeten bezitten van een lidstaat van de O.E.S.O.. Ook ongewoon is de bepaling dat verzet tegen een intern in voege getreden beslissing, dient te gebeuren binnen de vijf jaar na deze beslissing. De gedaagde staat kan zich enkel tegen voorlegging van het geschil aan het Arbitragehof verzetten indien het geschil gebaseerd is op een vermoeden van schade aan private belangen, dus niet op geschillen die rechtstreeks de aantasting van soevereine rechten van een staat door een andere betreffen (2). In de praktijk is evenwel gebleken dat de verdragsstaten hun meningsverschillen aangaande de interpretatie en de toepassing van de Conventie en de behartiging van de belangen van hun ingezetenen steeds opgelost hebben door middel van bilaterale onderhandelingen (3).

---

(1) De Conventie inzake de Territoriale Zee en de Aangrenzende Zone neemt hiervoor eventueel ook de rechte basislijn in acht

(2) Cfr. VIGNES, D., o.c., 686. DE BREUCKER, J., R.B.D.I., 1966, o.c., 158-160. RIPHAGEN, W., o.c., 352-354. VAN DER MENSBRUGGHE, Y. & DE SCHUTTER, B., Les zônes de pêche exclusives et la convention de Londres du 9 mars 1964, in : La Belgique et le droit de la mer, o.c., 84-94.
I.v.m. de Conventie zie ook : BROWN, E., C.L.P., 1972, o.c., 47-51. MOUTON, M., E.Y., 1964, o.c., 85-89. WOODLIFFE, J., European Fishing Limits : Some Recent Developments, L.J., 1964, 601-602. VAN DER MENSBRUGGHE, Y. & DE SCHUTTER, B., o.c., 71-76. ROUSSEAU, C., Chronique, R.G.D.I.P., 1964, 917-919. JOHNSON, D., ed. 1965, o.c., 61-66. FLEISCHER, C., o.c., 107-109

(3) VOELCKEL, M., o.c., 772

*
* *

De Conventie van Londen was ontegensprekelijk een belangrijke etappe in de totstandkoming van wat men het "nieuwe zeerecht" noemt. Voor het eerst werden in een multilateraal verdrag exclusieve visserijrechten toegekend in maritieme zones, gelegen buiten de territoriale wateren; wat trouwens opvalt is dat elke verwijzing naar de territoriale zee ontbreekt (1). De dissociatie tussen beide begrippen wordt hier op economische gronden, concreet toegepast. In die zin is een vergelijking mogelijk met de Conventie inzake het Continentaal Plateau die eveneens economisch geïnspireerde exclusieve rechten toekent. De invloed van deze Conventie mag, zoals uit de beschrijving van de statenpraktijk is gebleken, niet worden onderschat (2). Inderdaad kwam zij tot stand tussen de Europese staten die traditioneel de verdedigers bij uitstek zijn geweest van de driemijlsregel voor de territoriale wateren en dus voor de zeevisserij. De Conventie weerspeigelt ook de overtuiging van de validiteit van de twaalfmijls visserijzone : zij is gebaseerd op het principe van deze limiet en veronderstelt dat deze ook tegenover niet-verdragspartijen zal kunnen worden toegepast en afgedwongen (3).

---

(1) In tegenstelling met compromis-voorstel 1960
(2) Cfr. BOYER, A., La notion d'eaux territoriales et la convention de Londres du 9 mars 1964, R.G.D.I.P., 1965, 1068-1070. VIGNES, D., o.c., 686-688
De analogie met het statuut van het continentaal plat is evenwel niet volledig, in die zin dat men de visserijzone niet kan beschouwen als het "natuurlijk verlengstuk" van het grondgebied van de kuststaat. Tot nog toe spreekt men trouwens meestal niet over "soevereine", maar wel over "exclusieve" rechten wanneer het gaat over een visserijzone. QUENEUDEC, J.P., ed. 1976/77, o.c., 169
(3) FLEISCHER, C., o.c., 108

2.3. De legitimiteit van de twaalfmijls visserijzone

Uit het voorgaande kan het besluit getrokken worden dat de twaalfmijls visserijzone een "fait accompli" betekende in het op dat ogenblik geldende zeerecht (1). De stelling dat wij hier voor een nieuwe internationale gewoonterechtelijke regel staan (2), steunt op verschillende feiten : de voorstellen voor een twaalfmijls visserijzone die op de Geneefse Conferenties werden ingediend genoten er ruime aanhang; de statenpraktijk van unilaterale vestiging van dergelijke zones nam snel uitbreiding en werd opgevolgd door invloedrijke staten als Groot-Brittannië en de Verenigde Staten; aan de erkenning van het recht op de instelling van twaalfmijls visserijzones door middel van multilaterale en bilaterale verdragen mag de betekenis worden gegeven dat deze zones niet enkel geldig worden geacht tussen de verdragspartijen, maar ook tegenover derde staten. In 1969 waren ongeveer 62 staten tot dergelijke verdragen toegetreden (3).

Dit alles is dan ook de reden waarom het Internationaal Gerechtshof in 1974, toen het oordeelde over de klacht van de Duitse Bondsrepubliek tegen de afkondiging van een vijftig mijl brede visserijzone door IJsland, verklaarde :

> "Two concepts have crystallized as customary law in recent years arising out of the general consensus revealed at that Conference (=Genève 1960). The first is the concept of the fishery zone, the area in which a State may claim exclusive fishery jurisdiction independently of its territorial sea; the extension of that fishery zone up to a twelve mile limit from the baselines appears now to be generally accepted...". "The concept of a twelve mile fishery zone, ..., as a tertium genus between the territorial sea and the high seas, has been accepted with regard to Iceland in the substantive provisions of the 1961 Exchange of Notes, and the Federal Republic of Germany has also applied the same fishery limit to its own coastal waters since 1964 (= Europese Visserijconventie); therefore this matter is no longer in dispute between the parties" (4).

Hier dient evenwel aan toegevoegd dat het arrest van het Hof geen discussie ten gronde van het concept exclusieve visserijzone bevat, noch een rechtvaardiging van het feit dat het de twaalfmijls visserijzone als een internationale gewoonterechtelijke regel beschouwt (5).

---

(1) ODA, S., R.C.A.D.I., 1969 II, o.c., 397
(2) Cfr. QUOC DINH, N., 1975, o.c., 557. VAN DER MENSBRUGGHE, Y. & DE SCHUTTER, B., o.c., 82 . Contra : EXTAVOUR, W., o.c., 281
(3) ODA, S., R.C.A.D.I., 1969 II, o.c., 398-400
(4) Fisheries Jurisdiction Case, I.C.J., Reports, 1974, 191
(5) CHURCHILL, R., The Fisheries Jurisdiction Cases : the Contribution of the International Court of Justice to the Debate on Coastal States' Fisheries Rights, I.C.L.Q., 1975, 87-88
Volgens art. 38, par. 1 (b) van het Statuut van het Internationaal Gerechtshof is een internationale gewoonterechtelijke regel "de weergave van een algemene praktijk die als recht wordt aanvaard", Statute of the Court, o.c., 46

Hoewel het Hof enkel oordeelt dat de door IJsland opgeëiste visserijzone van vijftig mijl *"niet aan te voeren is tegenover de aanklagende staten"*, blijkt toch uit de hele lijn van het arrest dat het de IJslandse eis strijdig acht met het volkenrecht (1). De individuele en afwijkende opinies van de verschillende rechters werpen dan ook wat meer licht op deze vraag. De vier rechters die een afwijkende mening neerlegden (2) verklaarden dat zij zich hiertoe genoodzaakt zagen door het feit dat het Hof op deze vraag geen klaar en ondubbelzinnig antwoord had gegeven. Elk van hen beschouwde de vijftig mijlen exclusieve visserijzone van IJsland als strijdig met het volkenrecht. Onder de tien rechters van de meerderheid gaven er acht individuele opinies weer. De gezamenlijke afzonderlijke opinie van de rechters FORSTER, BENGZON, de ARECHAGA, SINGH en RUDA vertolkt de opvatting dat "no maximum rule of fishery limits, having the force of international custom, appears to have as yet emerged to be finally established" (3). Rechter de CASTRO stelt dat "there is in international law no binding and uniform rule fixing the maximum extent of the jurisdiction of States with regard to fisheries" (4). Rechters DILLARD en WALDOCK zijn van oordeel dat het moeilijk is te stellen dat een vijftig mijlen exclusieve visserijzone "ipso iure" strijdig is met het volkenrecht en dus ongeldig "erga omnes". WALDOCK meent dat "een aanspraak geldig is indien zij aanvaard wordt door de andere staten; er is wel algemene aanvaarding van de twaalfmijls visserijzone maar niet van grotere zones" (5). DILLARD ziet de evolutie van het internationaal gewoonterecht in dit verband veeleer als het produkt van "a continuing process of claim and counter claim in the context of specific disputes", en minder als "the classical formula of repetitive usage coupled with opinio iuris" (6).
Al deze individuele opinies lijken moeilijk verenigbaar met het oordeel van het Hof, dat zij toch mede onderschreven.

Afgezien van haar uitgestrektheid zijn ook een aantal juridische bezwaren tegen de exclusieve visserijzone als zodanig in te brengen. Het voornaamste probleem dat zich hierbij stelt betreft het statuut van deze zone. Volgens sommigen zijn het "territoriale wateren voor visserijdoeleinden" (7).
Deze interpretatie druist evenwel in tegen het volkenrechtelijk principe, volgens welk de visserij buiten de grenzen van de territoriale zee vrij is van elke inmenging door een andere staat dan de vlagstaat. Volgens anderen zijn het aangrenzende zones, naar analogie met de bepalingen van art. 24 van de Conventie over de Territoriale Zee en de Aangrenzende Zone, en moet de visserij bij art. 24 toegevoegd worden ("aangrenzende zones voor visserijdoeleinden") (8).

Enkele grote verschillen vallen echter onmiddellijk op met betrekking tot de bevoegdheid van de kuststaat in beide zones, zodat dit voorstel moeilijk uitvoerbaar lijkt. In de klassieke aangrenzende zone beschikt de kuststaat over eenvoudige politierechten en kan hij slechts overtredingen voorkomen of bestraffen die

---

(1) Verdere bespreking van dit arrest onder § 6.1.1.
(2) GROS, IGNACIO-PINTO, ONYEAMA, PETREN
(3) I.C.J., Reports, 1974, 46
(4) Ibid., 95
(5) Ibid., 120
(6) Ibid., 56
Cfr. CHURCHILL, R., o.c., 90-91
(7) Cfr. MORIN, J.Y., C.Y.I.L., 1964, 87. Idem, C.Y.I.L., 1968, o.c., 96-97
(8) Cfr. BROWNLIE, I., Principles of Public International Law, Oxford, Clarendon Press, 1973, 214-215. FATTAL, A., o.c., 152. BARDONNET, D., La largeur de la mer territoriale, R.G.D.I.P., 1962, 93
Contra : FITZMAURICE, G., I.C.L.Q., 1959, o.c., 121

op zijn grondgebied of in zijn territoriale wateren werden begaan. In de aangrenzende visserijzone beschikt de kuststaat over functioneel beperkte exclusieve bevoegdheden, die ook kunnen uitgeoefend worden ter voorkoming en bestraffing van overtredingen begaan binnen de visserijzone zelf (1). In dit verband stelt zich ook de vraag of een hot pursuit-actie vanuit een aangrenzende visserijzone toelaatbaar is.
Volgens art. 23 van de Conventie over de Territoriale Zee en de Aangrenzende Zone mag een achtervolging wel aangevangen worden vanuit de aangrenzende zone wanneer het overtredende schip of één van zijn sloepen ("constructive presence") zich daar bevindt; in dit geval mag de achtervolging enkel ondernomen worden wanneer het gaat over een overtreding van de belangen ter bescherming waarvan de betrokken zone werd ingericht (m.a.w. douane, immigratie, fiscale of sanitaire belangen - art. 24). Kortom een vreemd schip mag niet het voorwerp worden van hot pursuit omwille van een overtreding van de visserijreglementen binnen de territoriale wateren of binnen de aangrenzende zone.
Wat nu met de aangrenzende visserijzone ?
Volgens POULANZAS ligt het voor de hand dat, wanneer de kuststaat exclusieve visserij-jurisdictie en reglementerings- en controlebevoegdheid opeist in deze zone, hier ook het recht van hot pursuit bijhoort wanneer het overtredende schip bestraffing tracht te vermijden door de visserijzone te ontvluchten. Wat de Europese Visserijconventie betreft is dit zeker het geval voor de eerste (exclusieve) zesmijlszone, maar dan enkel tegenover schepen van verdragspartijen of van staten die de exclusieve visserijzone volgens deze Conventie hebben erkend. Eenzelfde conclusie is mogelijk in verband met de tweede zesmijlszone op basis van de aan de kuststaat toegekende bevoegdheid er de visserij te reglementeren en er zijn reglementen af te dwingen (2). In elk geval wijst de statenpraktijk in deze richting (3).

---

(1) Cfr. FATTAL, A., o.c., 152. MONCONDUIT, F., o.c., 689-690
(2) POULANZAS, N., o.c., 179-181. Contra : VAN DER MENSBRUGGHE, Y. & DE SCHUTTER, B., o.c., 81 : de Conventie van Londen maakt helemaal geen melding van dit prerogatief.
(3) Een bekend geval is "the U.S. v. F/V Taiyo Maru n° 28" (1975). Dit Japans vissersvaartuig schond de Amerikaanse twaalfmijls visserijzone, werd door de Amerikaanse kustwacht achtervolgd en gearresteerd (1974). De United States District Court van het district Maine aanvaardde dat de visserijzone geen aangrenzende zone was volgens de Conventie over de Territoriale Zee en de Aangrenzende Zone die door de Verenigde Staten geratificeerd was, en dat hot pursuit dus "prima facie" niet toepasselijk was : volgens de Conventie over de Volle Zee mag hot pursuit immers enkel aangevangen worden vanuit de territoriale zee of een aangrenzende zone. Toch oordeelde het dat art. 24 van de Conventie over de Territoriale Zee en de Aangrenzende Zone niet restrictief kon geïnterpreteerd worden, zodat de V.S. wel het recht hadden aangrenzende visserijzones in te richten van waaruit hot pursuit kon worden aangevangen . A.I.L.C., vol. 22, 452
Cfr. Japanese Practice in International Law, J.A.I.L., 1969, 83-84. OLIVER, E., Wet War - North Pacific, S.D.L.R., 1971, 621 en 628-632. FIDELL, E., Hot Pursuit from a Fisheries Zone, A.J.I.L., 1976, 95-101. CIOBANU, D., Hot Pursuit from a Fisheries Zone : A Further Comment, A.J.I.L., 1976, 549-553, A.J.I.L., 1976, 138-139. BILDER, R., The Emerging Right of Physical Enforcement of Fisheries Measures Beyond Territorial Limits, ed. PONTECORVO, 1974, o.c., 153.
Zie ook de IJslandse praktijk tijdens de drie kabeljauwoorlogen. Cfr. U.K. Contemporary Practice, I.C.L.Q., 1959, 177-181. ROUSSEAU, C., Chronique, R.G.D.I.P., 1973, 1226-1227. Ibid., 1975, 220-221. BIRNIE, P., Contemporary Maritime Legal Problems, ed. BARSTON, R. & BIRNIE, P., o.c., 172

Als algemeen besluit bij de vraag naar het juridisch statuut van de exclusieve visserijzone, kan gesteld worden dat wij hier staan voor een nieuw type aangrenzende zone, erkend in het internationaal gewoonterecht, en dat art. 24 van de Conventie inzake de Territoriale Zee en de Aangrenzende Zone niet langer een reële weerspiegeling biedt van de stand van het volkenrecht terzake (1). Volgens het Internationaal Gerechtshof is het concept van de aangrenzende visserijzone als maritiem rechtsgebied, geëvolueerd tot een derde categorie, tussen de territoriale zee en de volle zee (2). De exclusieve visserijzone is een zuiver functionele zone.
Deze evolutie is uiterst belangrijk, want er rest nu nog slechts de creatie van de exclusieve economische zone, waarin niet enkel de visserij, maar alle economische maritieme belangen tot het monopolie van de kuststaat gaan behoren (3). De voordelen van het concept aangrenzende visserijzone - voornamelijk zijn functionele, eerder dan legale basis en de daadwerkelijke scheiding die tot stand is gebracht met de territoriale zee - doen verscheidene auteurs in deze periode hopen op een definitieve regeling terzake, bij voorkeur dan binnen het kader van een nieuwe V.N.-Conferentie (4). Eer het zover komt echter, spreken vele kuststaten inderdaad reeds lang niet meer in termen van aangrenzende visserijzones maar van exclusieve economische zones zodat de vraag naar de legitimiteit van de twaalfmijls visserijzone, in het licht van de huidige stand van zaken, feitelijk van zuiver academisch belang is geworden (5).

---

(1) BURKE, W., The International Law and Politics of Marine Science Research, ed. REISMAN, M. & WESTON, B., Toward World Order and Human Dignity. Essays in Honor of M. McDougal, New York, The Free Press, 1976, 484. O'CONNELL, D., 1982, o.c., vol. I, 532. JENNINGS, R., R.C.A.D.I., 1967 II, o.c., 381 : "a gloss has been put upon the literal interpretation of the Convention". DUPUY, R. & PIQUEMAL, A., o.c., 149

(2) I.C.J., Reports, 1974, 192

(3) REUTER, P., o.c., 300. QUENEUDEC, J.P., ed. 1976/77, o.c., 169, spreekt niet van een "evolutie" maar van een "mutatie" in het internationaal visserijrecht

(4) Cfr. JOHNSTON, D., 1965, o.c., 251-252 en 448. ODA, S., R.C.A.D.I., 1969 II, o.c., 400. Idem, The Geneva Conventions on the Law of the Sea : Some suggestions for their Revision, N.R.L., 1968, 113

(5) EXTAVOUR, W., o.c., 284
Zodoende verschaft de Londense Conventie een "wettigheidslabel" aan de notie van de exclusieve visserijzone, cfr. VAN DER MENSBRUGGHE, Y., Het Internationaal Zeerecht tussen Caracas en Genève, R.W., 1975, 1289

§ 3. VERDERREIKENDE AANSPRAKEN INZAKE VISSERIJ-JURISDICTIE

Nauwelijks was een punt van relatieve stabiliteit bereikt, of een nieuwe expansiebeweging zette in. Terwijl zich na 1965 een steeds duidelijker trend ten voordele van de twaalf mijl brede territoriale zee begint af te tekenen (1), worden ook de aanspraken over grotere visserijzones talrijker. In oktober 1972, dus net voor de opening van de Derde Zeerechtconferentie van de Verenigde Naties, levert dit het volgende beeld op : ongeveer twintig staten eisen visserij-jurisdictie op over zones, groter dan twaalf mijl (dit zowel onder de vorm van territoriale zeeën als van visserijzones) en zeven staten hebben uitgestrekte conservatiezones ingericht (2). De meeste van deze aanspraken komen voor rond Afrika en Latijns-Amerika. Tweehonderd mijlszones genieten nog steeds de voorkeur van de Latijnsamerikaanse staten.

Wij zullen per continent een kort overzicht geven van de aanspraken tot 1975. Het is tijdens de zitting van de Derde Zeerechtconferentie in mei 1976 dat de consensus inzake de exclusieve economische zone definitief bevestigd wordt.

In *Latijns-Amerika* kondigden vier staten een territoriale zee van tweehonderd mijl af. Ecuador (1966) (3), Panama (1967) (4) en Brazilië (1970) (5) gebruiken uitdrukkelijk de term "territoriale zee" in hun verklaringen en verwerpen de toekenning van elk ander recht dan dat van vreedzame doorvaart. De positie van Peru is dubbelzinnig. Het decreet van 1947 (supra) vestigt soevereiniteit en jurisdictie over de aangrenzende zee tot op tweehonderd mijl, maar erkent de vrijheid van scheepvaart voor schepen van elke nationaliteit. In de praktijk werd deze verklaring echter toegepast in de zin van een "de facto" territoriale zee (6).
Na de Braziliaanse declaratie (7) werd op 9 mei 1972 een akkoord afgesloten met de Verenigde Staten voor de regeling van de garnaalvisserij binnen de Braziliaanse territoriale wateren (8). Het is een zuiver pragmatisch opgevatte overeenkomst die geen afbreuk doet aan de respectievelijke standpunten van beide partijen.

---

(1) Ten tijde van de Conferentie van 1960 eisten slechts een twaalftal staten een territorale zee van twaalf mijl op. Vijftien jaar later was dit aantal opgelopen tot 52, waaronder traditionele driemijlsstaten als Canada en Frankrijk. EXTAVOUR, W., o.c., 133
(2) Cfr. BROWN, E., N.D.L.S., III, o.c. 166
(3) Tekst : GARCIA AMADOR, F., 1972, o.c., 21
(4) ST/LEG/SER.B/15, 105
(5) ST/LEG/SER.B/16, 3. Cfr. R.G.D.I.P., 1972, 489
Na deze uitbreiding gaat Frankrijk over tot vestiging van een 80 mijl brede conservatiezone rond het Overzees Departement Frans Guyana (wet van 5.7.1972). Cfr. QUENEUDEC, J.P., Chronique, A.F.D.I., 1973, 809-810. Idem, N.D.L.S., III, o.c., 262-263
(6) ZACKLIN, R., Latin America and the Development of the Law of the Sea : an Overview, ed. ZACKLIN, R., The Changing Law of the Sea. Western Hemisphere Perspectives, Leiden, Sijthoff, 1974, 63-65
(7) De reglementering van de visserij in de territoriale wateren omvat een voorbehouden visserijzone van 100 mijl en een monopolie voor de vangst van schaaldieren in de tweehonderd mijlszone. Cfr. R.G.D.I.P., 1972, 489-490
(8) I.L.M., 1972, 453. Cfr. D.S.B., 1972, 852-853

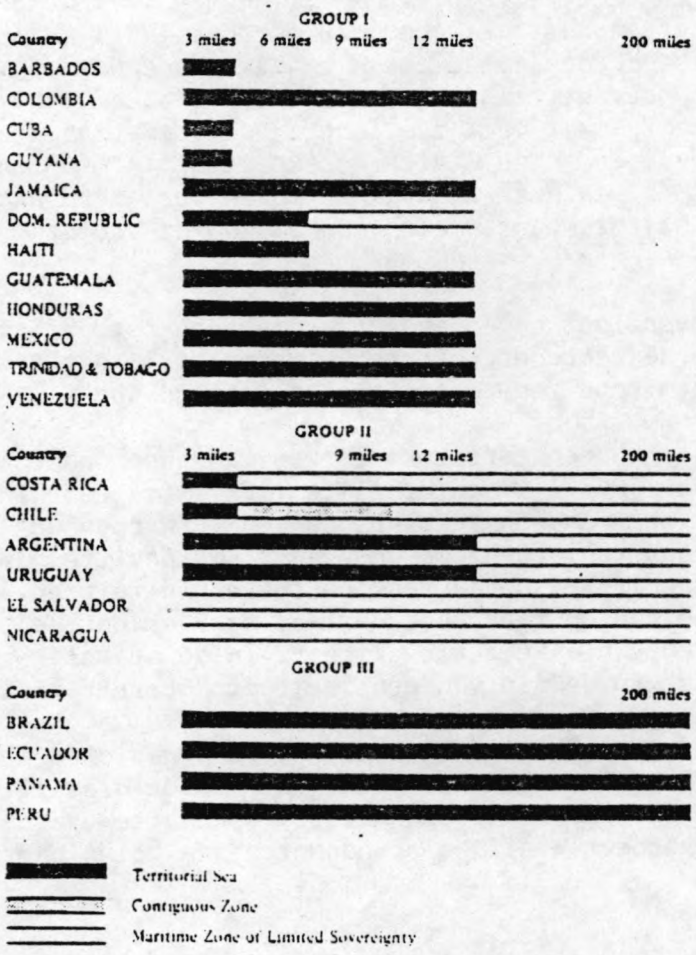

TABEL XI - Aanspraken Latijns-Amerika to 1974

Naar : ZACKLIN, A., 1974, 64

De Verenigde Staten aanvaarden een beperking van het aantal garnaalschepen dat aan de vangst mag deelnemen en betalen aan Brazilië een vaste som als vergoeding voor de inspectietaken in het gebied en voor de visserijvergunningen van de betrokken schepen (1).

Zes staten maakten aanspraak op tweehonderd mijl brede maritieme zones met beperkte soevereiniteit, waarbinnen de territoriale zee "stricto sensu" niet breder is dan twaalf mijl. De wetgevingen van deze staten - Costa Rica (2), Chili (3), Argentinië (4), Uruguay (5), El Salvador (6) en Nicaragua (7) - verschillen onderling in zekere details maar sluiten onmiddellijk aan bij de traditie van de verklaringen van de C.E.P.-staten van de jaren vijftig. Waar wij toen besloten dat deze zones best onder de maritieme rechtsgebieden "sui generis" konden worden ondergebracht, wordt het nu duidelijk dat deze praktijk rechtstreeks heeft geleid tot de ontwikkeling van het conept exclusieve economische zone. De dieperliggende motivering van de verklaringen van de C.E.P.-staten was inderdaad de uitoefening van exclusieve jurisdictie over alle zeerijkdommen van de zone, levende zowel als minerale. Alle volgende aanspraken van dit type vertonen dan ook het kenmerk dat zij omwille van essentieel economische motieven, alle zones die op deze manier onder de jurisdictie van de kuststaat komen te staan, als één geheel gaan beschouwen (8).

Toch is een bepaalde evolutie in de Latijnsamerikaanse praktijk merkbaar. Het decreet van Costa Rica van 10 februari 1972 maakt aanspraak op een tweehonderd mijl brede "patrimoniale zee". Deze term zal ook voorkomen in de verklaring van Santo Domingo van hetzelfde jaar, die afgelegd werd door tien Caraïbische staten (infra) (9). Andere vroegere aanspraken zijn daarentegen geleidelijk aan weggevallen. Dit is bijvoorbeeld het geval met de eis op jurisdictie over de epicontinentale zee. Deze eis genoot inderdaad nooit grote aanhang en werd overigens door de Geneefse Conferentie verworpen (10).

---

(1) Het akkoord werd voor zes maand verlengd in 1973 en '74 (D.U.S.P.I.L., 1974, 330), voor twee jaar in 1975 (KNIGHT, G., 1980, o.c., (12-85) - (12-89). D.U.S.P.I.L., 1975, 413-414) en een laatste maal in maart 1977 (D.S.B., 1977, 326-327). Bij deze gelegenheid werd de Braziliaanse visserij-jurisdictie door de V.S. erkend.
Cfr. CLINGAN, T., L.A., 1978, o.c., 665. Idem, G.Y.I.L., 1979, o.c., 189. OXMAN, B., l'accord entre le Brésil et les Etats-Unis concernant la pêche à la crevette, A.F.D.I., 1972, 785-803. SZEKELY, A., o.c., vol. I, 196-197. Recent Developments in the Law of the Sea : A Synopsis, S.D.L.R., 1976, 638-639. KNIGHT, G., 1977, o.c., 51-52. D.U.S.P.I.L., 1973, 260-261

(2) 1949 : conservatiezone (supra)
1972 : patrimoniale zee : GARCIA AMADOR, F., A.J.I.L., 1974, o.c., 41

(3) 1947 (supra)

(4) 1966 : ST/LEG/SER.B/15, 45

(5) 1969 : GARCIA AMADOR, F., 1972, o.c., 39
GROS ESPIELL, H., o.c., beschrijft de Argentijnse en Uruguese verklaringen als aanspraken over territoriale zeeën. Uit de praktijk blijkt echter dat zij dichter aansluiten bij de maritieme zone naar het model van de C.E.P.-staten. Cfr. CASTANEDA, J., Les positions des états latino-américains, in : Actualités du droit de la mer, 1973, o.c., 160

(6) 1962 : GARCIA AMADOR, F., 1972, o.c., 22

(7) 1965 : ST/LEG/SER.B/15, 656

(8) EXTAVOUR, W., o.c., 138

(9) I.L.M., 1972, 892.
De regionale en sub-regionale declaraties van de jaren 1970-73 worden verder behandeld in het kader van het ontluiken van het begrip economische zone

(10) GARCIA AMADOR, F., A.J.I.L., 1974, o.c., 41-45 passim

	Mer territoriale	Zone de pêche exclusive	Zone de Conservation des pêcheries
Cameroun	18 milles (1967)		
Congo (Rép. populaire du)	30 milles (1971)		
Côte d'Ivoire	6 milles (1967)	12 milles (1967)	
Dahomey	12 milles (1968)		
Gabon	100 milles (1972)		
Gambie	50 milles (1971)		
Ghana	30 milles (1972)		130 milles (1963)
Guinée	130 milles (1964)		
Guinée - Bissau		12 milles (1966)	
Guinée Equatoriale	12 milles (1970)		
Libéria	12 milles (1967)		
Maroc	12 milles (1973)	70 milles (1973)	
Mauritanie	30 milles (1972)		
Nigeria	30 milles (1971)		
Sahara Espagnol			
Sénégal	12 milles (1968)	122 milles (1972)	
Sierra Leone	200 milles (1971)		
Togo	12 milles (1964)		
Zaïre	3 milles		

TABEL XII - Aanspraken Afrika tot 1973

Naar : BARDONNET, D. & CARROZ, J., A.F.D.I., 1973, 851

De nog steeds inhoudelijk heterogene aanspraken van de Latijnsamerikaanse staten beginnen na 1970 aldus steeds meer het gemeenschappelijk kenmerk van de tweehonderd mijlen-breedte te vertonen (1). De regionale consensus die zich stilaan in deze zin gaat aftekenen, treedt op de voorgrond in de declaraties van Montevideo (1970), Lima (1970) en Santo Domingo (1972) (infra) (2).

Rond het *Afrikaanse continent* vertonen de grote aanspraken in deze periode nog niet dezelfde eenvormigheid. Wij treffen er territoriale zeeën aan van achttien (3), dertig (4), vijftig (5), honderd (6), honderddertig (7) en tweehonderd mijl (8). Ghana beschikt over een territoriale zee van dertig mijl plus een conservatiezone van honderd mijl breed (9) en Madagascar over een territoriale zee van vijftig mijl plus een exclusieve economische zone van honderd mijl (10).

---

(1) Niet al deze staten konden zich beroepen op de combinatie van geografische, ecologische, economische en culturele omstandigheden die in 1952 ter rechtvaardiging van de Santiago Declaratie werden aangevoerd, noch op de doctrines die hierop werden gebouwd. In elk geval ging dit niet op voor de kuststaten van de zuidwestelijke Atlantische Oceaan. Imitatie, veeleer dan wetenschappelijke principes, is hier dan ook de link tussen de verschillende eisen. O'CONNELL, D., 1982, o.c., vol. I, 557-558. Cfr. SUMAN, O., A Comparison of the Law of the Sea Claims of Mexico and Brazil, O.D.I.L.A., 1981, 154

(2) Deze in 1945 ontstane praktijk werd bestudeerd als de uitdrukking van een "regionale gewoonte".Cfr. HJERTONSSON, K., o.c., 116 e.v.
EXTAVOUR, W., o.c., 286-288 (meer bepaald m.b.t. de 200 mijlen territoriale zee). Contra : APOLLIS, G., o.c., 93-94 : een aantal staten uit deze regio gingen pas tot deze praktijk over op het einde van de jaren zestig en inhoudelijk zijn belangrijke verschillen vast te stellen. Uit de internationale rechtspraak valt op te maken dat een bepaalde praktijk enkel als regionale of lokale gewoonte kan ingeroepen worden tegenover die staten waarvan de stilzwijgende of expliciete instemming kan bewezen worden door de staat die zich op deze gewoonte beroept.
Cfr. D'AMATO, A., The Concept of Special Custom in International Law, A.J.I.L., 1969, 211-223. COHEN-JONATHAN, G., La coutume locale, A.F.D.I., 1961, 119-140. THIRLWAY, H., International Customary Law and Codification, Leiden, Sijthoff, 1972, 134-141

(3) Kameroen, 1967 : ST/LEG/SER.B/15, 51

(4) Congo, 1971 : cfr. BARDONNET, D. & CARROZ, J., o.c., 856
Nigeria, 1971 : I.L.M., 1972, 154
Mauritanië, 1972 : cfr. BARDONNET, D. & CARROZ, J., o.c., 857. DOUENCE, J.C., o.c., 138 e.v.

(5) Gambia, 1971 : cfr. BARDONNET, D. & CARROZ, J., o.c., 857

(6) Gabon, 1972 : ST/LEG/SER.B./16, 10

(7) Guinea, 1964 : ST/LEG/SER.B/15, 87

(8) Sierra Leone, 1971 : cfr. BARDONNET, D. & CARROZ, J., o.c., 857
Somalia, 1972 : N.D.L.S., VII, 56

(9) 1963 : T.Z. twaalf mijl + C.Z. honderd mijl : ST/LEG/SER.B/15, 637
1972 : T.Z. op dertig mijl gebracht : cfr. BARDONNET, D. & CARROZ, J., o.c., 856

(10) 1973 : N.D.L.S., VII, 48

Uitgestrekte exclusieve visserijzones, in combinatie met twaalf mijl brede territoriale wateren, vinden wij in Senegal (1) en Marokko (2).
JOHNSTON en GOLD noemen deze Afrikaanse aanspraken de "odd claims". Zij wijken af van de ontluikende normen van twaalf en tweehonderd mijl, van de consensus die in deze periode uit de besprekingen voor het Zeebodem Comité naar voren treedt en van de standpunten die hier door de diplomatieke vertegenwoordigers van deze staten worden verdedigd (3).

Bij al deze verklaringen mag echter niet uit het oog verloren worden dat deze staten ontwikkelingslanden zijn die op dat ogenblik zeker niet in staat waren de nodige controle uit te oefenen over dergelijke uitgestrekte zones en die nood hebben aan deviezen. Het gevolg is dat talloze bilaterale akkoorden werden afgesloten met de lange afstands-visserijstaten.
Deze akkoorden kunnen volgens drie types worden ingedeeld.
Een eerste groep omvat de akkoorden waarin wederzijdse visserijrechten worden toegekend met betrekking tot de territoriale zee en de exclusieve visserijzone (4).
Een tweede categorie vormen de bilaterale akkoorden die aan vreemde schepen het visrecht toekennen mits betaling van een licentie of belasting, of mits de levering van bepaalde diensten zoals het aanlanden van een deel van de vangst in de havens van de kuststaat of het opnemen van een aantal inwoners van de kuststaat onder de bemanning (5).
In een derde soort visserij-overeenkomsten die steeds frequenter wordt toegepast, wordt de oprichting van gemengde visserij-ondernemingen ("joint ventures") bedongen (6). Tevens wordt in bepaalde coöperatie-akkoorden voorzien dat steun zal worden verleend voor de ontwikkeling van de visserij-industrie (7).

---

(1) 1972 : V.Z. 110 mijl; ibid., 859. BARDONNET, D., La dénonciation par le gouvernement sénégalais de la convention sur la mer territoriale et la zone contiguë et de la convention sur la pêche et la conservation des ressources biologiques de la haute mer, en date du 29 avril 1958 à Genève, A.F.D.I., 1972, 123-141
(2) 1973 : V.Z. 70 mijl : ST/LEG/SER.B/18, 29
(3) JOHNSTON, D. & GOLD, E., Extended Jurisdiction : The Impact of UNCLOS III on State Practice, ed. CLINGAN, T., Law of the Sea : State Practice in Zones of Special Jurisdiction, Honolulu, Law of the Sea Institute, Univ. of Hawaii, 1982, 22
(4) Vb. voorzien in de coöperatie-akkoorden die Frankrijk in 1960-61 afsloot met Ivoorkust, Dahomey, Gabon en Mauritanië. Eveneens in de hoger vermelde Spaans-Marokkaanse overeenkomst van 1969. Cfr. BARDONNET, D. & CARROZ, J., o.c., 870
(5) Vb. Frankrijk-Mauritanië, 1973. Mauritanië-Griekenland, 1970. Spanje-Senegal, 1972. Cfr. ibid., 871
Frankrijk-Senegal, 1974, I.P.E., XXI, 192. Cfr. R.G.D.I.P., 1977, 929-932.
I.v.m. politiek van Sovjet-Unie op dit gebied : BUTLER, W., National Practice, U.S.S.R., N.D.L.S., III, 274
(6) Door bijna alle Westafrikaanse staten afgesloten met staten als Z. Korea, Spanje, de Verenigde Staten, Frankrijk, Italië, Japan, Koeweit, Noorwegen en Nederland.
Vb. Congo-Italië, 1972. Marokko-Frankrijk, 1972. Marokko-Spanje, 1973. Mauritanië-Algerije, 1973. Cfr. BARDONNET, D. & CARROZ, J., o.c., 871-872.
MESEGUER , J.L., Vers un nouveau régime international des entreprises communes de pêche, A.F.D.I., 1974, 860-874.
In 1963 bestonden er in westelijk Afrika slechts drie dergelijke ondernemingen; in 1981 was hun aantal opgelopen tot 700. LEYMARIE, P., La bataille mondiale de la pêche, M.D., augustus, 1981, 20
(7) DOUENCE, J.C., o.c., 135

Wat de constellatie langs de kusten van het *Midden- en Verre-Oosten* aangaat, kan eerst en vooral verwezen worden naar enkele oudere aanspraken : de Rhee Proclamatie van Z. Korea (exclusieve visserijzone met variabele breedte tussen twintig en tweehonderd mijl) (supra) en de conservatiezones van honderd mijl rond India (1), Sri Lanka (2) en Pakistan (3), en van twintig km rond Viëtnam (4). Bangladesh vestigde een exclusieve economische zone van tweehonderd mijl in 1974 (5). Iran vestigde exclusieve visserij-jurisdictie over de wateren boven het continentaal plat in de Perzische Golf en de Golf van Oman in 1972 (6) en breidde deze zone uit tot vijftig mijl in 1977 (7). Oman maakt aanspraak op een exclusieve visserijzone van vijftig mijl sedert 1972 (8) en Jemen verklaarde in 1972 dat zijn territoriale wateren een "zwevende" breedte zouden hebben naar gelang de omstandigheden (9). In 1974 verklaren Saoedi Arabië en Qatar hun exclusieve soevereine rechten in zones, aangrenzend aan hun territoriale zee (10).

In verband met de vraag naar de juiste inhoud van de aanspraken over zgn. "*conservatiezones*" (11), kan worden opgemerkt dat de verklaringen van dit type in elk geval onverenigbaar zijn met de bepalingen van de Visserijconventie van 1958. Volgens deze conventie mogen instandhoudingsmaatregelen in volle zee slechts op unilaterale wijze door de kuststaat worden ingevoerd, indien onderhandelingen met de betrokken visserijstaten niets hebben opgeleverd. Bovendien mogen deze laatste de geschillenprocedure inroepen wanneer zij niet akkoord gaan met de bedoelde voorschriften. Dit is nooit gebeurd. De veronderstelling dat dergelijke conservatiezones niet ingericht werden om buitenlandse vissers uit de kustwateren te weren, maar enkel om de kuststaat de kans te geven de nodige behoudsreglementen door te voeren, wordt door de praktijk tegengesproken. De ware bedoeling van deze staten is dus blijkbaar evenzeer de uitoefening van exclusieve visserijjurisdictie over hun kustwateren (12).

---

(1) 1956 : SINGH, N., o.c., 581-582
(2) 1957 : ST/LEG/SER.B/16, 318
(3) 1966 : ST/LEG/SER.B/15, 661
Territoriale wateren uitgebreid tot vijftig mijl in 1973 : ROUSSEAU, C., Chronique, R.G.D.I.P., 1974, 853
(4) 1936 : cfr. F.A.O. Technical Paper nº 79, 1968, o.c., 23
In 1972 door N. Viëtnam omgezet in een exclusieve visserijzone van 53 mijl breed : EXTAVOUR, W., o.c., 167. BARDONNET, D. & CARROZ, J., o.c., 841
(5) N.D.L.S., V, 286
Dit was de eerste formele instelling van een "E.E.Z."
(6) ST/LEG/SER.B/18, 334
(7) ROUSSEAU, C., Chronique, R.G.D.I.P., 1978, 295
(8) ST/LEG/SER.B/16, 23. Cfr. EL-HAKIM, A., The Middle Eastern States and the Law of the Sea, Syracuse N.Y., Syracuse University Press, 1979, 27
(9) ROUSSEAU, C., Chronique, R.G.D.I.P., 1973, 302-303. Cfr. EL-HAKIM, A., o.c., 29
(10) QATAR : tot aan de grenzen van het continentaal plat of de middellijn
Saoedi Arabië : middellijn
Cfr. EL-HAKIM, A., o.c., 28
(11) Costa Rica, Frans Guyana, Ghana, India, Pakistan, Sri Lanka en Viëtnam
(12) EXTAVOUR, W., o.c., 136-138

Canada breidde de omvang van zijn visserij-jurisdictie gevoelig uit in 1970. De "Act to Amend the Territorial Sea and Fishing Zones Act" van 26 juni 1970 bracht de Canadese territoriale wateren van drie op twaalf mijl, zodat de in 1964 ingerichte aangrenzende visserijzone werd opgeslorpt en een aantal kleine baaien werden afgesloten. Dezelfde wet voorzag evenwel de vestiging van nieuwe visserijzones in "gebieden van de zee, aangrenzend aan de kust van Canada" (1). Sedertdien werden dergelijke visserijzones ingericht binnen "fisheries closing lines", dit zijn rechte sluitingslijnen getrokken over enorme baaien en straten die niet onder de voorschriften van 1967 en 1969 vielen (supra) (2); het gaat over de Bay of Fundy en de St. Laurens Golf aan de Atlantische kust, en de Straat van Hecate, Dixon Entrance en de Queen Charlotte Sound langs de Pacifieke kust (3).

Toen Canada in hetzelfde jaar door middel van de "Arctic Waters Pollution Prevention Act" (4) daarbij ook nog de doorvaart door de wateren van de Arctische archipel en van de noordwestelijke doorgang in het bijzonder beperkte, werd een nieuwe declaratie van aanvaarding van de bindende rechtspraak van het Internationaal Gerechtshof ingediend. Hierin werd de reserve aangebracht, dat geschillen met betrekking tot de door Canada opgeëiste jurisdictie of rechten inzake de conservatie, het beheer, of de exploitatie van de levende zeerijkdommen, of inzake de preventie en controle van de verontreiniging van het mariene milieu in gebieden aangrenzend aan de kust van Canada, aan de bevoegdheid van het Hof werden onttrokken (5).
Canada voorzag inderdaad moeilijkheden bij de toepassing van beide acts. Die zijn er niet gekomen. De Verenigde Staten protesteerden wel tegen de nieuwe visserijzones maar hun belangen waren reeds tijdelijk veilig gesteld door het bilateraal visserij-akkoord van 1970 (supra) (6).

---

(1) ST/LEG/SER.B/16, 4
(2) De toepassing van deze "fishery closing lines", veeleer dan rechte basislijnen vanaf welke een aangrenzende visserijzone zou worden berekend, verminderde de kans op juridische betwistingen bij de later te voeren visserijonderhandelingen met de lange afstands-visserijstaten. JOHNSON, B., ed. JOHNSON, B. & ZACHER, M., o.c., 70
(3) Order in Council van 1971
(4) I.L.M., 1970, 543
(5) I.C.J., Yearbook, 1971/72, 59
(6) QUENEUDEC, J.P., Chronique, A.F.D.I., 1971, 773. MORIN, J.Y., C.Y.I.L., 1970, o.c., 200-201. LEGAULT, A., o.c., 385-386.
Op 15 juni 1973 werd een akkoord getekend aangaande "wederzijdse visserijprivileges in bepaalde wateren gelegen langs de kusten van beide staten". Hierdoor krijgen zowel Amerikaanse als Canadese vissers het recht te vissen in gebieden waar door beide staten exclusieve visserij-jurisdictie wordt opgeëist (ST/LEG/SER.B./18, 580). De verlenging van dit akkoord stelde enige problemen nadat een Amerikaans gerechtshof in "United States v. Alaska" geoordeeld hád dat de wateren van Cook Inlet in Alaska als historische interne wateren van de V.S. dienden te worden beschouwd. A.I.L.C., vol. 22, 375. D.U.S.P.I.L., 1974, 289-293 en 331. Het akkoord werd toch verlengd op 8.5.1974 en 14/20.4.1976. I.P.E., VII, 3322. XXI, 164. Cfr. D.U.S.P.I.L., 1976, 359

Vooral de anti-pollutie act deed veel stof opwaaien en werd algemeen als een innovatie beschouwd. Canadese auteurs verdedigen de acties van hun land als een "functionele benadering" van de milieuproblematiek tegen de achtergrond van de op dat ogenblik chaotische toestand van het internationaal zeerecht terzake (1). Binnen het Zeebodem Comité werd door de Canadese afgevaardigde aangevoerd dat de kuststaat zowel het recht als de plicht heeft zijn kustwateren te beschermen tegen vervuiling en overbevissing. Dit betekent dat hij hier een soort voogdijschap ("custodianship") uitoefent in naam van de internationale gemeenschap (2).

Na de invoegetreding van de nieuwe visserijzones werden in 1971-72 bilaterale overeenkomsten afgesloten met Groot-Brittannië, Denemarken, Noorwegen, Portugal, Frankrijk en de Verenigde Staten. De akkoorden met de Europese staten (3) zijn "phasing out"-regelingen waarbij de buitenlandse visserij in de Canadese territoriale wateren en de St. Laurens Golf moet verdwenen zijn tegen 1986 (1978 voor Portugal).
Het akkoord met Noorwegen werd aangevuld met een overeenkomst inzake de robbenvangst in de N.W. Atlantische Oceaan; deze voorziet bepaalde conservatiereglementen in de territoriale wateren langs de Canadese oostkust (4).
Het akkoord met Frankrijk stelt een einde aan de Franse visserijprivileges voorzien in de conventie van Londen van 1904. Een overgangsregeling met betrekking tot de visserij in de St. Laurens Golf is voorzien voor de vissersschepen geimmatriculeerd in Frankrijk. Voor de vaartuigen die geregistreerd werden op de St. Pierre en Miquelon Eilanden werd een reciprociteitsregeling uitgewerkt. Ook de afbakening van de territoriale wateren in het gebied gelegen tussen deze eilanden en de kust van Newfoundland wordt door dit akkoord voorzien. In ruil voor het opgeven van hun traditionele rechten, wordt aan de Franse vissers de voortzetting van het huidig regime gewaarborgd in geval Canada zou overgaan tot nog verdere uitbreiding van zijn visserijzones.
Met de Verenigde Staten werd de overeenkomst van 1970 voor de duur van één jaar verlengd op 7/21 april 1972 (5).
Een akkoord met Spanje kwam tot stand op 18 december 1972 (6).
Met de Sovjet-Unie werd een overeenkomst gesloten inzake de visserij langs de Canadese westkust op 22 januari 1971 (7).

In Europa is *IJsland* het eerste land dat overgaat tot afkondiging van een grote exclusieve visserijzone. In 1971 wordt bekend gemaakt dat de bestaande twaalfmijlszone zal uitgebreid worden tot vijftig mijl vanaf 1 september 1972 en dat aan de overeenkomsten van 1961 een einde zal worden gesteld. Daarnaast zou er nog een zone van honderd mijl komen waarbinnen het mariene milieu zal beschermd

---

(1) YOGIS, J., o.c., 404. Cfr. Canadees werkdocument voorgelegd aan het Zeebodem Comité in 1972 : UN DOC.A/AC.138/SC.II/L.7
(2) A/AC.138/SR.63, 1971.
Cfr. JENNINGS, R., C.L.J., 1972, o.c., 44. LEGAULT, L., o.c., 392-394.
Een gevaar voor het leefmilieu van een staat betekent een bedreiging voor zijn veiligheid. In dit verband geeft VAN PANHUYS de voorkeur aan een beroep op het begrip "noodrecht", omdat dit verwijst naar een bescherming van de belangen van de wereldgemeenschap. VAN PANHUYS, E., In Search of an International Law of Emergency, N.Y.I.L., 1972, 166
(3) Met Noorwegen : 15.7.1971 : ST/LEG/SER.B/16, 566
Met Denemarken, Frankrijk, Groot-Brittannië en Portugal : 27.3.1972. Ibid., 567-577
(4) Sealing and Conservation of the Seal Stocks in the N.W. Atlantic. Ibid., 563
(5) Nogmaals verlengd in 1973 en 1976. I.P.E., VII, 3309, 3312
Cfr. D.U.S.P.I.L., 1974, 330-331
I.v.m. deze bilaterale akkoorden cfr. JOHNSON, B., ed. JOHNSON, B. & ZACHER, M., o.c., 69-70. LEGAULT, L., o.c., 386-387. ROUSSEAU, C., Chronique, R.G.D.I.P., 1972, 813-815. QUENEUDEC, J.P., Chronique, A.F.D.I., 1973, 811-812
(6) ST/LEG/SER.B/18, 577
(7) ST/LEG/SER.B/16, 546, verlengd en geamendeerd in 1973, 1975, 1976. I.P.E., XXI, 68, 70, 72

worden. Groot-Brittannië vreest voor een heropflakkering van de kabeljauwoorlog en protesteert hevig. Onderhandelingen tussen IJsland en de twee meest getroffen staten, Groot-Brittannië en de D.B.R., leveren niets op en de wet komt effectief tot stand op 14 juli 1972 (1).

Het gevolg is een visserijconflict waarbij IJsland zowel door Groot-Brittannië als door de Duitse Bondsrepubliek voor het Internationaal Gerechtshof wordt gedaagd. IJsland aanvaardt evenwel de bevoegdheid van het Hof niet in deze aangelegenheid. In 1972 vaardigt het Hof voorlopige maatregelen uit die door IJsland in de wind worden geslagen. Dit leidt tot zware incidenten in de loop van 1973 (2). Een interim-akkoord met Groot-Brittannië komt tot stand op 13 november 1973 (3), waardoor de Britse vissers aan strenge beperkingen worden onderworpen (beperkt aantal schepen - geen fabrieksschepen toegelaten - verminderde vangst - bepaalde visgronden worden gesloten). Voorlopige akkoorden werden eveneens bereik met België (4), Denemarken (5) en Noorwegen (6). Hierdoor ontstaat een "de facto" erkenning van de IJslandse aanspraak. Het zijn pragmatische akkoorden die een "modus vivendi" moeten mogelijk maken in afwachting van het arrest van het Internationaal Hof en van de afloop van de Derde Zeerechtconferentie. Zij bevatten ook een clausule die bepaalt dat "het akkoord op generlei wijze de aanspraken of de positie van één van beide partijen inzake het zeerecht en inzake de uitgestrektheid van hun visserij-jurisdictie zal aantasten". Ook de korte voorziene duur (twee jaar) van de akkoorden wijst in deze richting (7). De uitspraak van het Hof in deze zaak volgde op 25 juli 1974 (infra § 6.1.1.).

De derde kabeljauwoorlog breekt uit nadat IJsland op 15 juli 1975 beslist zijn exclusieve visserijzone uit te breiden tot tweehonderd mijl (8). Weer wordt deze uitbreiding aangevochten door Groot-Brittannië en de D.B.R.. Nadat Groot-Brittannië zijn vissers in de IJslandse visserijzone met fregatten gaat beschermen komt de zaak zelfs voor de V.N. Veiligheidsraad (12 december 1975), dreigt IJsland ermee de N.A.V.O. te verlaten (12 januari 1976) en verbreekt het de diplomatieke betrekkingen met Groot-Brittannië (16 januari 1976) (9).

---

(1) QUENEUDEC, J.P., Chronique, A.F.D.I., 1971, 766-778. ROUSSEAU, C., Chronique, R.G.D.I.P., 1972, 890-892
Tekst : I.L.M., 1972, 1112
(2) Cfr. ROUSSEAU, C., Chronique, R.G.D.I.P., 1973, 282-287
(3) I.L.M., 1973, 1315
Cfr. ROUSSEAU, C., Chronique, R.G.D.I.P., 1972, 893-899. Ibid., 1973, 1229-1230.
(4) 7.9.1972 : I.L.M., 1972, 941
(5) 16.8. en 19.9.1972 : R.G.D.I.P., 1974, 344
Cfr. VIGNES, D., Les accords de 1972/73 relatifs à la pêche au large de l'Islande et des Iles Féroé, R.B.D.I., 1975, 178. ROUSSEAU, C., Chronique, R.G.D.I.P., 1973, 288
(6) 10.7.1973 : I.L.M., 1973, 1313
(7) VIGNES, D., R.B.D.I., 1975, o.c., 190 en 180-182
I.v.m. de tweede "cod war" cfr. BARSTON, R. & HANNESSON, H., The Anglo-Icelandic Fisheries Dispute, I.R., 1974, 564-584. GOY, R., La nouvelle affaire des pêcheries islandaises. La procédure devant la Cour, J.D.I., 1974, 288-289
(8) I.L.M., 1975, 1282
(9) Cfr. ROUSSEAU, C., Chronique, R.G.D.I.P., 1975, 1097. Ibid., 1976, 298-307. GOY, R., Le règlement de l'affaire des pêcheries islandaises, R.G.D.I.P., 1978, 530

Voorlopige visserij-akkoorden werden bereikt met de D.B.R. (1) en België (2) op 28 november 1975. Door beide akkoorden wordt een beperkt vangstcontingent toegestaan en worden slechts een klein aantal treilers binnen de visserijzone toegelaten. Het akkoord met België benadrukt "de buitengewone afhankelijkheid van de IJslandse economie van de visserij" en verklaart "geen afbreuk te doen aan de wederzijdse posities van de verdragspartijen inzake het recht van een kuststaat, de uitgestrektheid van zijn visserij-jurisdictie te bepalen".
Een akkoord voor zes maand kwam tot stand met Groot-Brittannië op 1 juni 1976 (3) en een regeling met Noorwegen werd getroffen op 10 maart 1976 (4).
De overeenkomst met Groot-Brittannië verbiedt de Britse vissers op minder dan twintig mijl van de IJslandse kust te komen en beperkt hun aantal tot vierentwintig (vroeger 140). Na verloop van zes maand zal een definitief visserij-akkoord worden bedongen. Dit zal gebaseerd zijn op de besluiten van de Derde Zeerechtconferentie, of op onderhandelingen die binnen het kader van de Europese Gemeenschap zullen worden gevoerd. Dit voorlopig akkoord betekende de hervatting van de diplomatieke betrekkingen tussen beide staten (5).

*
* *

Dit geheel van diverse aanspraken over grote delen van de volle zee in de periode 1965-75 geeft een eerder verward totaalbeeld als resultaat, maar het bevat de essentie van wat zich uit de besprekingen van de Derde Zeerechtconferentie zal kristalliseren : een twaalf mijl brede territoriale zee en een uitgestrekte zone voor functionele, economisch geïnspireerde doeleinden. Het valt op dat de overgrote meerderheid van deze grote aanspraken uitgaat van ontwikkelingslanden. Terwijl de traditionele visserijstaten hier afkerig tegenover staan en voorzichtig het verloop van de besprekingen afwachten, erkennen zij toch impliciet deze eisen door de bilaterale visserij-overeenkomsten die zij verplicht zijn af te sluiten om hun lange afstands-visserijbelangen veilig te stellen. Zo vindt de uitgestrekte exclusieve visserijzone geleidelijk aan ingang in de internationale praktijk.
Het theoretisch onderscheid tussen de soevereiniteit van de kuststaat over de territoriale zee en de vrijheid in volle zee is, wat de visserij betreft, niet meer houdbaar (6) en de in 1960 ingezette beweging heeft op zeer korte tijd veld gewonnen (7). Wat door vele tegenstanders van de grote visserij-aanspraken in deze periode werd gevreesd, nl. de "creeping jurisdiction", of het feit dat de jurisdictie die voor een welbepaald doel gevestigd werd, zich gaat uitbreiden naar andere activiteiten en gebruiken van de volle zee, wordt een realiteit. De kuststaat verwerft tenslotte absolute controle over alle natuurlijke rijkdommen van enorme delen van de volle zee (8).

---

(1) I.L.M., 1976, 43
(2) Ibid., 1
Cfr. GOY, R., R.G.D.I.P., 1978, o.c., 533. ROUSSEAU, C., Chronique, R.G.D.I.P., 1976, 299
(3) I.L.M., 1976, 878
(4) Ibid., 875
(5) Cfr. ROUSSEAU, C., Chronique, R.G.D.I.P., 1976, 945-946. GOY, R., R.G.D.I.P., 1978, 533-534
(6) SUY, E., o.c., 201. Cfr. VAN DER MENSBRUGGHE, Y. & DE SCHUTTER, B., o.c., 83
(7) Cfr. QUENEUDEC, J.P., ed. 1976/77, o.c., 165
(8) BRITTIN, B. & WATSON, L., o.c., 128
Dit zal pas gebeuren nadat het concept en het regime van de E.E.Z. door het Zeebodem Comité en de eerste zittingen van de Derde Zeerechtconferentie werden uitgewerkt

§ 4. HET VISSERIJBELEID VAN DE E.E.G.

Tot in de jaren 1973-74 kon gesteld worden dat het optreden van de Europese Gemeenschap op het gebied van het visserijbeheer eerder schaars was en dat het communautair recht niet veel richtinggevende aanknopingspunten bood (1). Het is inderdaad pas in de tweede helft van de jaren zeventig dat zich een uitgebreid en tevens ingewikkeld "Europees visserijrecht" zal ontwikkelen : een aantal uitspraken van het Europees Hof verschaffen meer duidelijkheid in verband met de bevoegdheid van de Commissie inzake het visserijbeleid ; vragen worden gesteld in het Europees Parlement; de Commissie doet voorstellen voor een communautair optreden op het vlak van de conservatie van het visbestand in de Noordzee en sluit verdragen af met derde staten; tenslotte oefent de Gemeenschap exclusieve interne en externe bevoegdheid uit op het vlak van de visserij. Maar een permanente interne communautaire visserijpolitiek laat op zich wachten tot 1983, dit wegens het aanhoudend verzet van Groot-Brittannië en Ierland en later van Denemarken (infra).

Wat werd nu verwezenlijkt in de voorafgaande periode ?
Eerst en vooral dient opgemerkt dat de interesse van de Europese Gemeenschap voor de visserij, ten tijde van de ondertekening van het Verdrag van Rome in 1957, niet van primordiaal belang was en dat het streven naar een communautaire visserijpolitiek ("Common Fisheries Policy" of C.F.P.) veeleer een uitvloeisel is van de algemene doelstelling de landbouwpolitiek van de lidstaten te harmonizeren en de onderlinge handelsbarrières en andere vormen van discriminatie af te breken.
Het uitgangspunt van dit streven bevindt zich in art. 38, par. 1 van het Verdrag van Rome (2) (Deel II, Landbouw) : "de gemeenschappelijke markt omvat de landbouw en de handel in landbouwprodukten... hiertoe behoren o.a. de produkten van de visserij". Het landbouw- en dus ook het visserijbeleid van de E.E.G. worden nader omschreven door de art. 39 tot 47.
Het duurde echter nog een hele tijd vooraleer met de concrete uitwerking ervan werd aangevangen (3). Eén van de redenen hiertoe lag in de scherpe juridische meningsverschillen aangaande de territoriale bevoegdheid van de Gemeenschap (4).

De Gemeenschap verscheen voor het eerst op het forum van de visserij-onderhandelingen te Londen in 1964. De Europese Visserijconventie aanvaardt trouwens het bestaan of de inrichting van een speciaal visserijregime tussen de lidstaten van de E.E.G. (art. 10) (supra).
Dit betekende een aansporing. In 1964 beslist de Commissie tot de instelling van een speciale methode van administratieve samenwerking voor de gelijke behandeling van de vangsten, aan wal gebracht door schepen van de lidstaten (5).

---

(1) VIGNES, D., The E.E.C. and the Law of the Sea, N.D.L.S., III, 344
(2) IEL MT, 957-22
(3) BOARDMAN, R., Ocean Politics in Western Europe, ed. JOHNSTON, D., 1976, o.c., 188-189
(4) In dit verband zie VIGNES, D., Les communautés européennes et le droit de la mer, R.M.C., 1973, 86-88. FLEISCHER, C., L'accès aux lieux de pêche et le traité de Rome, R.M.C., 1971, 151-152. VAN DER MENSBRUGGHE, Y., The Common Market Fisheries Policy and the Law of the Sea, N.Y.I.L., 1975, 202. BROUIR, M., Le réglement du Conseil de la C.E.E. de 1970 sur les pêcheries, Cah. Dr. Eur., 1973, 28-30. VIGNES, D., La régiementation de la pêche dans le marché commun au regard du droit communautaire et du droit international, A.F.D.I., 1970, 836-838. DAILLIER, P., Les communautés européennes et le droit de la mer, R.G.D.I.P., 1979, 451-453
(5) P.B., 1964, n° 137, 2293
Cfr. BOARDMAN, R., o.c., 189. VAN DER MENSBRUGGHE, Y., La mer et les communautés européennes, R.B.D.I., 1969, 105

In 1966 vraagt de Commissie het advies van de Economische en Sociale Raad aangaande het rapport dat zij uitgewerkt heeft inzake de basisprincipes voor een gemeenschappelijke visserijpolitiek (1).
De Commissie doet hierin een aantal voorstellen die betrekking hebben op :
* de verbetering van de structuren van de visserij-industrie (de produktie rationaliseren en deze meer oriënteren in functie van de markt),
* de organisatie van de markt ten voordele van de produktiviteit en de ontwikkeling van leefbare ondernemingen,
* de uitbreiding, vereenvoudiging en directie van de handel in visserijprodukten met derde landen,
* de toegang tot de visgronden en de uitoefening van de visserij.

Deze voorstellen vormen de essentie van een ontwerp van verordening van 13 september 1968 (2). Dit ontwerp verwekt enige opschudding omdat het voorstelt de territoriale wateren en de exclusieve visserijzones van de lidstaten (op dat ogenblik had enkel Frankrijk een twaalfmijlszone volgens de Europese Visserijconventie ingericht) te communautariseren.
In het gunstig vooruitzicht van de eventuele uitbreiding van de Gemeenschap tot Groot-Brittannië, Ierland, Denemarken en Noorwegen, wordt de verordening aangenomen op 30 juni 1970 - "coïncidence ou machiavélisme" schrijft VIGNES - de dag zelf waarop de staten die om toetreding hadden verzocht, hun toezegging bekend maakten de onderhandelingen te openen (3).

De voornaamste wijziging die aan de ontwerp-verordening van 1968 werd aangebracht ligt in de weglating van art. 6, dat bepaalde dat "de Raad de principes en modaliteiten vastlegt in verband met de internationale visserijbetrekkingen van de Gemeenschap. De Commissie zal in het kader van de aanbevelingen van de Raad onderhandelingen voeren met derde staten".
De Raad heeft dit artikel verwijderd omdat het onder de gegeven omstandigheden nog te gewaagd en te vroegtijdig werd geacht. In werkelijkheid bieden het Verdrag van Rome (4), zowel als het arrest in de zaak A.E.T.R. (5), voldoende gronden voor de erkenning van de externe bevoegdheid van de gemeenschap in visserijzaken (6). Verder werd de gemeenschappelijke visserijpolitiek nog op

---

(1) Rapport van de Commissie over de Toestand in de Visserijsector in de Lidstaten van de E.E.G. en de Grondbeginselen voor een Gemeenschappelijk Visserijbeleid, P.B., 967, n° 58, 861
(2) P.B., 1968, C.91, 1. Cfr. VAN DER MENSBRUGGHE, Y., R.B.D.I., 1969, o.c., 106-1
(3) VIGNES, D., R.M.C., 1973, o.c., 90
(4) Een combinatie van de art. 210 (in de buitenlandse betrekkingen is de Gemeenschap bevoegd contractuele verbintenissen aan te gaan t.a.v. één van de doelstellingen van het Verdrag), 3 (d) (het gemeenschappelijk landbouwbeleid is één van de doelstellingen van de Gemeenschap), 39 (doelstellingen van de gemeenschappelijke landbouwpolitiek) en 43 (tenuitvoerlegging van de gemeenschappelijke landbouwpolitiek).
art. 113 : gemeenschappelijke handelspolitiek
art. 116 : gemeenschappelijk optreden in het kader van internationale organisaties met economisch karakter (in casu visserijcommissies)
art. 229 : betrekkingen met de V.N. en andere internationale organisaties
(5) Zaak 22/70, Commissie v. Raad, Europese Overeenkomst betreffende het Vervoer over de Weg, arrest van 31.3.1971, Jur. H.v.J., 1971, 263
Het Hof stelt het principe dat de Gemeenschap over een impliciete onderhandelingsbevoegdheid beschikt, op voorwaarde dat kan gesteund worden op bepalingen van het Verdrag en dat het een optreden betreft van de gemeenschapsorganen in het kader van deze bepalingen, met name de regels in verband met het gemeenschappelijk beleid
(6) VAN DER MENSBRUGGHE, Y., N.Y.I.L., 1975, o.c., 214-215. VIGNES, D., R.M.C., 1973, o.c., 88-89. GUEBEN, P. & KELLER-NOELLET, M., Aspects juridiques de la politique de la communauté économique européenne en matière de pêche, R.M.C., 1971, 255-256.DAILLIER, P., o.c., 459-461. KOERS, A., The External Authority of the E.E.C. in Regard to Marine Fisheries, C.M.L.Rev., 1977, 273-276

andere punten vernauwd. Zo is er geen sprake meer van een gemeenschappelijk politiesysteem, van de harmonisatie van de nationale wetgevingen inzake eigendom, arbeid, bemanning en herkomstcertificaten, noch van het instellen van een gemeenschappelijk systeem voor de bepaling van gezondheids-, hygiëne en veiligheidsnormen (1).

De omschrijving van de gemeenschappelijke visserijpolitiek is vervat in twee verordeningen van 20 oktober 1970, waarvan de eerste handelt over de structuurpolitiek (2141/70) (2) en de tweede over de organisatie van de markt (2142/70) (3).

Verordening 2141/70 is gebaseerd op een aantal bepalingen van het Verdrag van Rome : het zijn art. 7 (verbod van discriminatie op basis van nationaliteit), de art. 42 en 43 (het verlenen van subsidies in de landbouw en de tenuitvoerlegging van de landbouwpolitiek) en art. 235, de zgn. passe-partout clausule (de Raad is gemachtigd de nodige maatregelen te treffen om één van de doelstellingen van de Gemeenschap te realiseren, indien het Verdrag hiertoe niet de nodige bevoegdheden voorziet)(4).

De verordening omvat twee delen : de art. 2 tot 5 stellen de principes die als basis zullen dienen voor het gemeenschappelijk exploitatieregime van de visserij en de art. 6 tot 14 scheppen een kader voor de structuurpolitiek (5).
Art. 2, par. 1 bevat de grondslag van de verordening, met name de opheffing van elk verschil in behandeling tussen de vissers van de lidstaten, zowel wat de toegang tot de visgronden onder hun soevereiniteit of jurisdictie betreft, als de uitoefening van de visserij in deze zones. De lidstaten zullen elkaar en de Commissie inlichten over de in voege zijnde wetten en reglementen in deze materie (art. 2). De maritieme zones waarvan sprake in dit artikel zijn die welke beschreven worden in de wetten van elke lidstaat (art. 3) (6).
De nagestreefde gelijkheid betekent dus niet dat de nationale wetten zullen geharmoniseerd worden, maar dat deze op niet-discriminerende wijze zullen worden toegepast (7). Eerder dan van een echt communautair visserijregime, kan hier gesproken worden van een "juxtapositie" van nationale wetgevingen (8). Dit houdt in dat "de facto" discriminatie nog steeds mogelijk blijft (9).

---

(1) VAN DER MENSBRUGGHE, Y., N.Y.I.L., 1975, o.c., 213
(2) Verordening houdende de Vestiging van een Gemeenschappelijk Structuurbeleid in de Visserijsector, P.B., 27.10.1970, L.236, 1.

(3) Verordening houdende Vestiging van een Gemeenschappelijke Markt in Visserijprodukten met o.a. een Gemeenschappelijk Prijs- en Handelssysteem en Gemeenschappelijke Regels inzake Concurrentie. P.B., 1970, L.236, 5
Cfr. CHURCHILL, R., Revision of the E.E.C.'s Common Fisheries Policy - Part I, E.L.R., 1980, 5. GARRON, R., Le marché commun de la pêche maritime, Paris, Librairies Techniques, 1971, 109-137
(4) Discussie over het al dan niet aangewezen karakter van deze verwijzingen cfr. VIGNES, D., A.F.D.I., 1970, o.c., 832-835. GUEBEN, P. & KELLER-NOELLET, M., o.c., 249-250
(5) BROUIR, M., o.c., 22. GUEBEN, P. & KELLER-NOELLET, M., o.c., 247
(6) De verordening heeft geen betrekking op de vrije vestiging van de vissers. Er wordt trouwens niet verwezen naar art. 52 tot 58 Verdrag van Rome.
Cfr. BROUIR, M., o.c., 22-23
(7) VAN DER MENSBRUGGHE, Y., N.Y.I.L., 1975, o.c., 204
(8) GUEBEN, P. & KELLER-NOELLET, M., o.c., 250. BROUIR, M., o.c., 23.
(9) Zie het geval van de Nederlandse vissers die in 1969 in de Franse visserijzone vistuig gebruikten dat door de Nederlandse wet wél en door de Franse wet niet toegelaten was. Cfr. GARRON, R., o.c., 79. BROWN, E., C.L.P., 1972, 250

Ook wat het toepassingsgebied betreft (wateren onder soevereiniteit of jurisdictie van de lidstaten) wordt naar de nationale wetgevingen verwezen. De bedoelde visgronden zijn dus gelegen in de interne of territoriale wateren, of in de exclusieve visserijzones van de lidstaten. De gelijkheid van behandeling betekent in dit verband dat een einde wordt gesteld aan de bilaterale overeenkomsten waarbij bepaalde lidstaten elkaar zekere voorrechten toekenden, zoals het wederzijds visrecht in hun territoriale wateren (1).

Met de categorie van de exclusieve visserijzones wordt duidelijk verwezen naar de Conventie van Londen die door vier van de oorspronkelijke E.G.-lidstaten geratificeerd werd (2). Aan het regime dat door deze Conventie werd ingericht wordt in belangrijke mate afbreuk gedaan door de verordening (3) :
(i) Voisinage-overeenkomsten tussen E.G.-lidstaten en derde staten (toegestaan onder art. 9, par. 2 Conventie) blijven van kracht.
(ii) Art. 8 van de Conventie vervalt met betrekking tot de E.G.-lidstaten. Het regime waarvan zij onderling genieten dient niet uitgebreid te worden tot de andere verdragspartijen. Art. 10 van de Conventie staat immers de vestiging van een speciaal regime in het kader van de E.E.G. toe.
(iii) De draagwijdte van art. 5 van de Conventie wordt beperkt : hierin werd voorzien dat de kuststaat de visserij in de zone tussen zes en twaalf mijl kan reglementeren en deze reglementering doen respecteren, op voorwaarde van voorafgaande mededeling aan de andere verdragspartijen die hierom kunnen verzoeken. Art. 5 van de verordening daarentegen bepaalt dat de Gemeenschap (= de Raad, op voorstel van de Commissie) de nodige conservatiemaatregelen kan treffen, indien de uitoefening van de visserij in de wateren van de lidstaten aan bepaalde visstapels een te intensieve exploitatie oplegt - dit zonder dat de mogelijkheid voorzien wordt de lidstaten, noch de andere visserijstaten te raadplegen.
(iv) Art. 11 van de Conventie is niet meer van toepassing op de E.G.-staten. Hierdoor kon een staat waarvan de kustbevolking essentieel van de lokale visserij afhankelijk was, een verzoek indienen zich de vangst in de zone tussen zes en twaalf mijl te mogen voorbehouden. Art. 4 van de verordening voorziet onder deze omstandigheden slechts de mogelijkheid tot afwijking van het regime van vrije toegang, in de zone binnen drie mijl van de basislijn, voor bepaalde types van visserij, gedurende een periode van maximaal vijf jaar (tot eind 1975), en dit door een beslissing van de Raad op voorstel van de Commissie (4).
(v) Bilaterale visserijbetrekkingen waardoor een E.G.-lidstaat van bepaalde voordelen geniet in de wateren van een derde staat blijven verder bestaan. Bij de voorbereiding van de Yaoundé Conventie van 29 juli 1969 en in de Gemeenschappelijke Verklaring over Visserij-activiteiten, aangehecht bij de Conventie van Lomé van 28 februari 1975 tussen de Gemeenschap en de Afrikaanse Geassocieerde Staten, werd overeengekomen dat bilaterale visserij-overeenkomsten zouden worden aangemoedigd en dat deze zonder discriminatie zouden worden afgesloten (5).

---

(1) Zie Belgisch K.B. 10 mei 1971 (B.S., 3.8.1971) dat de visserij in de territoriale wateren openstelt voor vissersschepen varend onder de vlag van en geregistreerd in E.G.-staten, wijzigt K.B. 15.12.1965 dat de visserij in de territoriale wateren toelaat door vissersvaartuigen onder Nederlandse vlag. Cfr. VAN DER MENSBRUGGHE, Y., N.Y.I.L., 1975, o.c., 206

(2) België 1966 (B.S., 5 maart, 1966), Frankrijk 1966, D.B.R. 1969, Nederland 1971

(3) Van dit regime zou praktisch niets zijn overgebleven indien de oorspronkelijke C.F.P. ook zou zijn toegepast op de nieuwe lidstaten Groot-Brittannië, Ierland en Denemarken. Cfr. VIGNES, D., A.F.D.I., 1970, o.c., 840

(4) Cfr. GUEBEN, P. & KELLER-NOELLET, M., o.c., 255. VIGNES, D., A.F.D.I., 1970, o.c., 839

(5) IEL MT, 969-56. I.L.M., 1975, 604
Cfr. VAN DER MENSBRUGGHE, Y., N.Y.I.L., 1975, o.c., 207-208

Wat het treffen van conservatiemaatregelen aangaat verwijzen wij naar het hoger geciteerde art. 5 (1). Betekent dit dat de lidstaten hun bevoegdheid op dit gebied verliezen en tot waar strekt zich de bevoegdheid van de Gemeenschap uit ? Volgens de tekst van dit artikel "kan" de Raad dergelijke maatregelen treffen, zodat wij kunnen besluiten dat de lidstaten tot op dat ogenblik vrij blijven niet-discriminerende regels voor de bescherming van het visbestand in hun wateren uit te vaardigen.
Wat de bevoegdheid van de Gemeenschap tot het sluiten van conservatieverdragen met derde staten betreft, verwijzen wij naar de hogervermelde principes inzake de "treaty-making power" van de Gemeenschap (2).

De art. 6 tot 15 hebben een overwegend technisch karakter en handelen over de coördinatie van de nationale structuur-politieken. De lidstaten dienen hierover de nodige informatie aan de Commissie over te maken (art. 6). Deze legt jaarlijks een rapport voor aan de Raad (art. 7). De lidstaten zullen ook alle documenten met betrekking tot de verbetering van de visserijstructuren aan de Commissie overmaken (art. 11). Een Permanent Comité voor de Visserijstructuren wordt opgericht; zijn werking wordt omschreven in de art. 12, 13 en 14. Art. 10 staat de lidstaten toe financiële steun te verlenen in de mate waarin de betrokken maatregelen bijdragen tot het realiseren van deze objectieven (3).

Maar amper was een akkoord bereikt over het gemeenschappelijk visserijbeleid, of de onderhandelingen over de uitbreiding van de Gemeenschap wezen uit dat dit niet zou aanvaard worden door de vier kandidaat-leden.
Hun visserijbelangen waren veel groter en verschilden sterk van die van de zes lidstaten. De vier kandidaat-leden vingen op dat ogenblik meer dan drie maal zoveel vis als de Zes en zouden van de E.E.G. een netto-uitvoerder van vis hebben gemaakt. Ook was de kustvisserij voor deze landen van primordiaal belang (vooral Groenland, de Far Oer, Noord-Noorwegen, Schotland en Ierland); hun visvoorraden waren veel groter en hun conservatiebeheer in de kustwateren was beter ontwikkeld. De problemen rond de C.F.P. leidden dan ook tot de uiteindelijke verwerping van het E.G.-lidmaatschap door het Noorse referendum (4).

---

(1) Art. 4 somt de managementtechnieken op.
De conservatiebevoegdheid van de Gemeenschap volgt voornamelijk uit art. 43 Verdrag v. Rome (tenuitvoerlegging landbouwpolitiek)
(2) In de zaak A.E.T.R. stelt het Hof dat "telkens de Gemeenschap reglementen uitvaardigt in uitvoering van een gemeenschappelijke politiek, voorzien door het Verdrag, de lidstaten op dit vlak niet langer over het recht beschikken om individueel of collectief verdragsverbintenissen aan te gaan met derde staten". Jur. H.v.J., 1971, 275. Cfr. KOERS, A., C.M.L.Rev., 1977, o.c., 279-280
(3) VAN DER MENSBRUGGHE, Y., N.Y.I.L., 1975, o.c., 212. BROUIR, M., o.c., 32
(4) CHURCHILL, R., E.L.R., 1980, o.c., 6
Cfr. LEMAITRE, P., Une dernière difficulté pour les problèmes d'adhésion. Les questions du droit de pêche, R.M.C., 1971, 313-316. DEROUIN, D., Réflexions sur quelques aspects et problèmes des pêches norvégiennes, R.M.C., 1972, 86-88. Current Information on the Negotiations for Expansion of the European Communities, C.M.L.Rev., 1972, 185-187, 191-198.
LEIGH, M., European Integration and the Common Fisheries Policy, London, Croom Helm, 1983, 39-40. DRUER, O., De Saint-Malo à Tromsoe. Les droits des pêcheurs riverains dans la négotiation, R.M.C., 1972, 7-8

De toetredingsonderhandelingen brachten belangrijke wijzigingen teweeg in de originele structuurpolitiek. Deze zijn vervat in de art. 100 tot 103 van de *Akte betreffende de Toetredingsvoorwaarden en de Aanpassing der Verdragen* van 22 januari 1972 (1).

De nieuwe visserijregeling wordt beschouwd als een afwijking van art. 2 van E.G.-verordening 2141/70. Gedurende een periode van tien jaar (tot en met 31 december 1982) worden de lidstaten gemachtigd de visserij binnen een zone van zes mijl vanaf de basislijn (2), voor te behouden aan "de schepen waarvan de visserij-activiteit van oudsher (3) in dat gedeelte der zee en vanuit de havens in het geografisch kustgebied wordt uitgeoefend". Dit geldt niet voor Groenland; de schepen uit andere delen van Denemarken mogen hun visserij-activiteit in de Groenlandse wateren verder uitoefenen, en wel tot en met 31 december 1977 (art. 100, par. 1).
Uit art. 100, par. 1 en 4 volgt dat dit regime optioneel is; de staten die ervan wensen gebruik te maken moeten de Commissie in kennis stellen van de maatregelen die zij terzake vaststellen en ook mogen de staten die zich op deze afwijking beroepen geen "minder beperkende maatregelen" treffen inzake de visserijvoorwaarden in die wateren, dan die welke daadwerkelijk van toepassing waren bij de toetreding. Enkel de drie nieuwe lidstaten, Frankrijk en de D.B.R. maakten van deze mogelijkheid gebruik. België en Nederland hielden vast aan de originele politiek van volledige gelijkheid van toegang tot hun wateren en Italië vestigde enkel een zesmijlslimiet rond Sicilië. De tweede voorwaarde voor de toepassing van het optioneel regime heeft vermoedelijk betrekking op de reglementering van de visvangst inzake vistechnieken, treilen, netten, soorten enz... en was bedoeld om te voorkomen dat de voorbehouden zesmijlszones overbevist zouden zijn tegen de tijd dat zij opnieuw onder gemeenschappelijk gebruik zouden vallen (4).
Art. 100, par. 2 voorziet dat de verdrags- en traditionele rechten waarvan de lidstaten in elkaars wateren genoten op 31 januari 1971, verder kunnen uitgeoefend worden voor de duur van het afwijkend regime; dit met uitzondering van Groenland waar deze bijzondere rechten zullen vervallen op de data die hiervoor werden voorzien.
Het recht van vrije toegang dat de zes oorspronkelijke lidstaten in elkaars wateren genoten sedert 1 februari 1971, datum waarop verordening 2141/70 van kracht werd, vervalt dus en het gaat hier dan ook enkel om bijzondere rechten die bestonden op basis van bilaterale verdragsregelingen, aangezien ook volgens de Europese Visserijconventies de eerste zesmijlszone voorbehouden blijft aan de kuststaat.
Art. 100, par. 3 voorziet de mogelijkheid van uitbreiding van de visserijgrenzen tot twaalf mijl in bijzondere gebieden en stelt ook hier dat vissers die vóór 31 januari 1971 binnen deze twaalfmijlszones visten, verder hun activiteiten kunnen uitoefenen (verordening 2141/70 vervalt, de bepalingen van de Europese Visserijconventie blijven van kracht) (5).
Art. 101 somt de gebieden op waar een dergelijke twaalfmijlszone mag ingericht worden. Het gaat hier om ongeveer 30 % van de Britse kust en 70 % van de Ierse kust; Denemarken geniet van dit regime voor de Far Oer Eilanden, Groenland en een deel van de Deense oostkust, en Frankrijk verkreeg dit voordeel voor vijf departementen (6).

---

(1) P.B., 1972, L.73, 14
(2) D.i. de terminologie van de Conventie van Londen
(3) Niet nader gepreciseerd
(4) VAN DER MENSBRUGGHE, Y., N.Y.I.L., 1975, o.c., 219
(5) In de gebieden waar geen twaalfmijlszone wordt ingericht blijft verordening 2141/70 (vrije toegang) van kracht aangezien het nieuwe regime als een afwijking wordt beschouwd
(6) SUY, E., o.c., vol. II, 203

Art. 102 schenkt de Raad de bevoegdheid, om ten laatste vanaf 1978, de voorwaarden vast te stellen voor de uitoefening van de visserij, teneinde de bescherming van de visbanken en het behoud van de biologische rijkdommen van de zee te waarborgen. Deze bevoegdheid wordt dus niet langer beperkt tot de wateren onder soevereiniteit of jurisdictie van de lidstaten.
Over de verdragssluitende bevoegdheid van de Gemeenschap op dit vlak wordt niets vermeld.
Art. 103 bepaalt dat de Commissie vóór 31 december 1982 bij de Raad verslag zal uitbrengen over het visbestand en over de economische en sociale ontwikkeling van de kustgebieden der lidstaten, waarna over het verder te voeren visserijbeleid zal worden beslist (1).

*
* *

Een samenvatting van de toestand komt concreet hierop neer :
* Tot 31 december 1982 geldt het afwijkend regime dat door de Toetredingsakte werd ingericht, m.a.w. na deze datum zal de mogelijkheid zich een twaalfmijlszone voor te behouden verdwijnen en wordt het oorspronkelijk regime van verordening 2141/70 met zijn gelijke toegangsvoorwaarden opnieuw van kracht.
* De Gemeenschap is verplicht om, ten laatste op 31 december 1978, de nodige conservatiemaatregelen vast te stellen. Tot op dat ogenblik zijn de lidstaten derhalve bevoegd zelf de nodige voorlopige voorschriften uit te vaardigen.
Inderdaad trof de Raad vóór 18 februari 1977 geen enkele behoudsmaatregel. Dit betekent een periode van 6 jaar gedurende welke er wel een gemeenschappelijke visserijpolitiek, maar geen gemeenschappelijke reglementen bestaan.
Naar verordening 2141/70 mogen unilaterale maatregelen geen discriminerend effect sorteren en dienen de andere lidstaten en de Commissie op de hoogte te worden gehouden. Naar de Toetredingsakte mag de visserijwetgeving in de voorbehouden zes- of twaalfmijlszones niet minder beperkend zijn dan ten tijde van de toetreding (2).

De interactie tussen het Europees visserijregime, de Europese Visserijconventie en de vele bilaterale visserij-overeenkomsten waarin traditionele rechten worden erkend, leidde tot een uiterst complex geheel van voorschriften in de Europese visserijwateren (3).

*
* *

Met de herziening van de C.F.P., die gepland was voor eind 1982, werd reeds vóór de voorziene datum aangevangen. De belangrijkste factor in dit verband was de algemene trend naar uitbreiding van de visserijgrenzen tot tweehonderd mijl, versneld door de ontwikkelingen op de Derde Zeerechtconferentie en door het inefficiënt optreden van de twee visserijcommissies in het Noordatlantisch gebied, de I.C.N.A.F. en de N.E.A.F.C. (4).

---

(1) I.v.m. dit regime cfr. VAN DER MENSBRUGGHE, Y., N.Y.I.L., 1975, o.c., 218-221. BROUIR, M., o.c., 34-37. BROWN, E., C.L.P., 1972, o.c., 63-73. SUY, E., o.c., 203-207. CHURCHILL, R., E.L.R., 1980, o.c., 6-7. OLMI, G., Agriculture and Fisheries in the Treaty of Brussels of January 22, 1972, C.M.L.Rev., 1972, 314-317
(2) CHURCHILL, R., E.L.R., 1980, o.c., 14-16
(3) Overzicht van de toestand op 1 januari 1973 : N.D.L.S., II, 880-881. KOERS, A., ed. 1978, o.c., 321. SIBTHORP, M. (ed.), The North Sea. Challenge and Opportunity, London, Europa Publ., 1975, 112-113
(4) CHURCHILL, R., E.L.R., 1980, o.c., 7. Idem, The E.E.C. Fisheries Policy, Towards a Revision, M.P., 1977, 27

Een eerste stap in de richting van de herziening, was het Deens memorandum van 20 maart 1973 (1). Hierin verzoekt Denemarken de Raad om een herziening van de C.F.P. in die gebieden van de Noordatlantische Oceaan waar de bevolking economisch afhankelijk is van de kustvisserij, dit in dergelijke mate dat deze gebieden met stagnatie en ontvolking bedreigd worden indien geen aangewezen maatregelen worden getroffen. Denemarken stelde voor in deze gebieden grotere voorbehouden visserijzones toe te staan en voegde hier nog financiële steun, voordelen in de marktorganisatie, reconversie- en conservatievoorstellen aan toe. De reden hiertoe was dat gevreesd werd voor een verwerping van de toetredingsclausule door de Far Oer Eilanden. Algemeen werd nl. verwacht dat het voorbeeld van IJsland, dat in 1972 een vijftig mijlen visserijzone had afgekondigd, weldra zou gevolgd worden door andere staten en dat de lange afstands-vissers hun activiteiten naar andere wateren zouden verleggen.
Op 18 september 1973 legde de Commissie een rapport voor aan de Raad, waarin een versnelde toepassing van art. 102 van het Toetredingsverdrag werd voorgesteld (2). Van het voeren van een regionale politiek binnen de Gemeenschap was echter geen sprake en op 24 januari 1974 stemde het Far Oer Parlement tegen de toetreding tot de Gemeenschap en vóór de afsluiting van een commerciële overeenkomst.
Op 4 februari 1974 verklaarde de Raad zich bereid een aanvaardbare oplossing te zoeken door middel van het gradueel afbreken van de douanerechten op visserijprodukten, afkomstig van de Far Oer Eilanden (3), en om de speciale situatie van deze eilanden en Groenland opnieuw te onderzoeken in het licht van de resultaten van de Derde Zeerechtconferentie (4). Intussen was reeds een overeenkomst inzake de visserij rond de Far Oer bereikt tussen Denemarken, de D.B.R., België, Frankrijk, Noorwegen, Polen en Groot-Brittannië. Dit akkoord nam de speciale situatie van de Far Oer Eilanden in acht, voorziet conservatiebepalingen voor bodemvissen en legt vangstbeperkingen op in wateren die vaak buiten de twaalfmijlsgrens gelegen zijn (5).

De meeste staten zijn niet gelukkig met het visserijregime van 1972. Sommige (zie Deens memorandum) dringen aan op de instelling van grotere voorbehouden zones, terwijl andere waaronder Nederland, de opheffing van de art. 100-101 A.T. en de herinvoering van het origineel regime met zijn gelijke toegangsvoorwaarden wensen (6).

---

(1) Hierbij dient vermeld te worden dat het E.G.-Verdrag niet van toepassing was op de Far Oer Eilanden tot op het ogenblik dat Denemarken hiertoe een verklaring zou afleggen, dit ten laatste op 31 december 1975 (art. 26, par. 3 Toetredingsakte). In geval deze verklaring niet zou afgelegd zijn tegen deze datum, voorziet art. 2 van Protocol n° 2, dat de Gemeenschap in het kader van de organisatie van de markt in visserijprodukten, naar een geschikte oplossing zou zoeken voor de specifieke problemen van de Far Oer. Art. 3 van dit Protocol voorziet dat, indien Denemarken door een resolutie van de lokale Far Oer regering, in de onmogelijkheid zou verkeren een dergelijke verklaring af te leggen, de Raad zal beslissen over de te treffen maatregelen voor de oplossing van de problemen rond de verhouding tussen de Gemeenschap en Denemarken, en de Far Oer Eilanden in het bijzonder. Dit laatste deed zich inderdaad voor.
Cfr. VAN DER MENSBRUGGHE, Y., N.Y.I.L., 1975, o.c., 221-222
(2) SEC (73), 2946
(3) Gerealiseerd door E.G.-verordening 2051/74 van 1 augustus 1974, P.B., 1974, L.212, 33
(4) Cfr. VAN DER MENSBRUGGHE, Y., N.Y.I.L., 1975, o.c., 224-226. QUINTIN, O., La politique commune de la pêche depuis l'adhésion, R.M.C., 1974, 71
(5) 18.12.1973 : ST/LEG/SER.B/18, 571. Belgische wet van 18 april 1975. B.S., 29.7.75, 9263.
Cfr. VIGNES, D., R.B.D.I., 1975, o.c., 179-190. R.G.D.I.P., 1974, 1247-1250
(6) QUINTIN, O., o.c., 71

Op intern vlak wordt in de periode 1972-76 een serie verordeningen opgesteld aangaande de gemeenschappelijke markt in visserijprodukten en twee ontwerp-verordeningen inzake de structuur van de visserij-industrie (1). Op 19 januari 1976 wordt verordening 2141/70 vervangen door een nieuwe verordening die enkele redactionele wijzigingen bevat maar voor het overige het basisregime overneemt (2). Het gebrek aan een gemeenschappelijke visie komt ook tot uiting in het extern beleid ; dit is het opvallendst in de betrekkingen met IJsland en in de rol die de lidstaten en de Gemeenschap vertolken binnen de N.E.A.F.C. en de I.C.N.A.F.

De Gemeenschap sluit in deze periode enkele commerciële akkoorden af waarin sprake is van de visserijregeling.
Een protocol bij het handelsakkoord met IJsland van 22 juli 1972 bepaalt dat "de tariefconcessies voor visserijprodukten niet in voege zullen treden, tenzij een voldoeninggevende oplossing wordt gegeven aan de economische moeilijkheden die het gevolg zijn van de IJslandse maatregelen inzake de visserijzone" (3). Hiermee wordt gedoeld op de tweede kabeljauwoorlog die op dat ogenblik woedt. De toepassing van dit protocol wordt uitgesteld tot 20 juli 1976 (4), na de uitbreiding van de IJslandse visserijzone tot tweehonderd mijl, nog een kabeljauwoorlog, en de afsluiting van voorlopige visserij-akkoorden met Groot-Brittannië en de D.B.R. (supra). Voor de onderhandeling van een overeenkomst op lange termijn doet Groot-Brittannië evenwel een beroep op de Commissie. Dit bleek niet meer mogelijk alvorens de Gemeenschap op haar beurt overging tot vestiging van een tweehonderd mijls visserijzone op 30 oktober 1976 (5). Dat de onderhandelingen met IJsland voortaan door de Commissie worden gevoerd is te beschouwen als een doorbraak vanuit communautair oogpunt (6).
Een gelijkaardige formule als in het akkoord met IJsland werd gebruikt in het commercieel akkoord met Noorwegen in verband met de concurrentievoorwaarden; in dit geval is deze bepaling preventief, aangezien op dat ogenblik nog geen uitbreiding van de Noorse visserijzone heeft plaatsgevonden (7). Deze verklaring wordt met succes ingeroepen wanneer Noorwegen in 1974/75 aankondigt dat het van plan is treilvrije zones in te richten (8).

---

(1) Voorstel voor een verordening van de Raad tot vaststelling van de voorwaarden voor de verlening van nationale steun in het kader van het gemeenschappelijk structuurbeleid in de zeevisserij. P.B., 1973, C.110, 4
Voorstel voor een verordening van de Raad betreffende een actie voor de herstructurering van de sector ambachtelijke kustvisserij. P.B., 1976, C.6, 2
(2) Verordening 101/76. P.B., 1976, L.20, 19
Cfr. YANDAIS, D., La Communauté et la pêche, Cah. Dr. Eur., 1978, 167.
Verordening 2142/70 inzake de gemeenschappelijke markt in visserijprodukten werd vervangen door verordening 100/76. P.B., 1976, L.20, 1. Verder geamendeerd in 1981 en 1982. P.B., 31.12.1981, L.379, 1. P.B., 14.7.1982, L.206, 1
(3) P.B., 1972, L.301, 1
(4) Verordening 1976/76 ter bevestiging van de uitwisseling van nota's tussen IJsland en de E.E.G., P.B., 1976, L.217, 1
(5) Cfr. GOY, R., R.G.D.I.P., 1978, o.c., 534-536. LEIGH, M., o.c., 57-58. CHURCHILL, R., M.P., 1977, 29
(6) KOERS, A., Enige Ontwikkelingen ten aanzien van de Externe Bevoegdheden van de E.E.G. inzake de Zeevisserij, S.E.W., 1977, 205-206
(7) Uitwisseling van brieven 16 april 1973. Bulletin E.G., 1973, n° 5. Cfr. RIGAULT, D., La Norvège et la C.E.E., R.M.C., 1973, 294 e.v.. La Norvège et le Marché Commun, R.M.C., januari 1972
LEIGH, M., o.c., 58-60. QUINTIN, O., o.c., 72
(8) CHURCHILL, R., M.P., 1977, o.c., 29. LEIGH, M., o.c., 67-69

Binnen de twee visserijcommissies die actief zijn op het gebied van het beheer van de levende rijkdommen van de Atlantische Oceaan, trad de Gemeenschap sedert 1972 op als waarnemer.
Ook op dit vlak was de uitbreiding van de Gemeenschap niet zonder belang, gezien de rol die de nieuwe lidstaten binnen deze Commissies speelden. In de N.E.A.F.C. bestond de meerderheid van de leden uit E.G.-staten, vandaar het belang van een communautair gerichte stellingname. Tot dan toe traden de lidstaten elk voor zichzelf op en waren zij ook niet vreemd aan het veeleer inefficiënt beleid van deze commissie, waarvan zij de aanbevelingen steeds konden omzeilen (1).
Om hieraan te verhelpen legt de E.G. Commissie op 24 maart en op 12 mei 1971 twee rapporten voor aan de Raad waarin het belang van een gemeenschappelijk optreden binnen de visserijcommissies onderstreept wordt (2). Sedertdien treedt de Commissie op als waarnemer, maar een gezamenlijk standpunt wordt nog niet ingenomen.
Een rapport van de E.G. Commissie van 20 maart 1973 (3) dringt erop aan dat de Gemeenschap in de N.E.A.F.C. en de I.C.N.A.F. als één staat zou optreden. Deze bezorgdheid is het gevolg van het invoegetreden van het "joint enforcement scheme" voor de internationale visserij-inspectie en van de toepassing van het quota-systeem door de N.E.A.F.C.. Dit betekent een gevaar voor de reeds bereikte integratie op het vlak van de zeevisserij. Daarom stelt de Commissie voor dat de onderhandelingen over de toewijzing van de vangstquota door een delegatie van de Gemeenschap zouden worden gevoerd, en dat de quota aan de Gemeenschap als geheel zouden worden toegewezen. Aan dit rapport werd geen formeel gevolg gegeven.
Het feit dat het in deze periode vrijwel volledig ontbroken heeft aan communautaire actie ter verwezenlijking van een gemeenschappelijk beleid inzake het beheer van de levende zeerijkdommen kan aldus niet toegeschreven worden aan een gebrek aan initiatief vanwege de Commissie. Hoewel zich nog een aantal werkgroepen over deze kwestie gebogen hebben verdwenen de voorstellen van de Commissie uiteindelijk in de ijskast (4).

Een eerste belangrijk arrest van het Europees Hof in visserijzaken, met name dat in *de zaak Kramer* (5), speelt direct op deze situatie in. Op 19 februari 1976 had de Commissie voorgesteld de lidstaten toe te staan vangstbeperkende maatregelen te treffen tot 31 december 1976. Dit werd als een tijdelijke overgangsmaatregel beschreven (6). Hierop volgde een verordening van de Raad op 6 april 1976 (7). In de praktijk kwam dit neer op de binnen de N.E.A.F.C. overeengekomen quota-afspraken (8). Nederland trof hierop enkele vangstbeperkende N.E.A.F.C.-maatregelen voor tong en schol. Een aantal Nederlandse vissers werden ervan beschuldigd deze voorschriften te hebben overtreden. De beschuldigden betoogden dat deze maatregelen in strijd waren met het gemeenschapsrecht.
De verwijzingsvonnissen bevatten een viertal vragen waarvan de tweede van belang is voor het vraagstuk van de externe bevoegdheid van de E.E.G. : "Komt aan de instellingen van de Europese Gemeenschap exclusieve bevoegdheid toe tot het slui-

---

(1) Vb. verbod op haringvangst (infra)
(2) SEC. (71), 1098 en SEC. (71), 1662
(3) COM. (73), 433
(4) KOERS, A., S.E.W., 1977, o.c., 202-203
(5) Gevoegde zaken 3,4 en 6/76, C. Kramer e.a. (Verzoek om een prejudiciële beslissing, ingediend door de Arrondissementsrechtbank te Zwolle en te Alkmaar), Biologische rijkdommen van de zee, arrest van 14 juli 1976, Jur. H.v.J., 1976, 1279
(6) COM. (76), 65
(7) P.B., 1976, C.100, 9
(8) Cfr. KOERS, A., C.M.L.Rev., 1977, o.c., 288-289. BEURIER, J., La conservation des stocks halieutiques et la C.E.E., G.Y.I.L., 1979, 230. HARDY, M., The Fisheries Policy of the European Community, ed. MILES, E. & GAMBLE, J., Law of the Sea : Conference Outcomes and Problems of Implementation, Kingston R.I., Law of the Sea Institute, Univ. of Rhode Island, 1977, 10

ten van akkoorden betreffende maatregelen om de visstand zo goed mogelijk in stand te houden, zoals zij bijvoorbeeld zijn neergelegd in het N.E.A.F.C.-verdrag ?"
Volgens het Hof dient allereerst onderzocht te worden of de Gemeenschap bevoegd is dergelijke internationale verbintenissen aan te gaan. Onder verwijzing naar de art. 39, 40 en 43 E.G.-Verdrag, de verordeningen 2141/70 en 2142/70 en art. 102 A.T. wordt besloten dat de Gemeenschap op intern vlak bevoegd is maatregelen vast te stellen tot instandhouding van de biologische rijkdommen van de zee, w.o. de bepaling van vangstquota en de toewijzing daarvan aan de verschillende lidstaten. Deze bevoegdheid "ratione materiae" strekt zich ook uit op de visserij in volle zee. Dit volgt niet enkel uit art. 1 verordening 2141/70 en art. 102 A.T., maar ook "uit de aard van de zaak zelf", d.i. voor zover de lidstaten krachtens het volkenrecht een overeenkomstige bevoegdheid bezitten.
Omdat de instandhouding van de levende rijkdommen van de zee slechts op doeltreffende en billijke wijze kan worden verzekerd door regelingen waaraan ook derde landen deelnemen, vloeit uit deze interne verplichting en bevoegdheid van de Gemeenschap voort dat zij bevoegd is internationale verbintenissen tot instandhouding van de visstand aan te gaan.
Wat het exclusief karakter van deze bevoegdheid betreft wordt gesteld dat deze op het huidig ogenblik nog niet realiseerbaar is. Van zodra echter de Gemeenschap op intern vlak zal zijn overgegaan tot het aannemen van een instandhoudingsregime (ten laatste eind 1978) zal zij bij uitsluiting bevoegd zijn hierover internationale verbintenissen aan te gaan. Tot zolang blijven de lidstaten bevoegd om binnen het kader van de N.E.A.F.C. bepaalde verbintenissen aan te gaan en om deze in hun jurisdictiezone af te dwingen (1).
Van zodra met de uitvoering van art. 102 A.T. aangevangen wordt, zullen de instellingen en de lidstaten tevens verplicht zijn alle juridische en politieke middelen aan te wenden teneinde de aansluiting van de Gemeenschap bij het visserijverdrag en bij andere soortgelijke overeenkomsten te verzekeren (2).

Een beslissende fase in het herzieningsproces van de C.F.P. wordt ingezet met het rapport dat de Commissie aan de Raad voorlegt op 18 februari 1976, inzake de problemen die de Gemeenschap zal te verwerken krijgen na de veralgemeende toepassing van 200-mijlszones (3).

---

(1) Vgl. A.E.T.R.-arrest : telkens de Gemeenschap een intern beleid heeft opgezet kan zij dienaangaande ook op internationaal vlak aktief optreden, m.a.w. akkoorden afsluiten met derde staten.
Contra :KOVAR,R.,La contribution de la Cour de Justice au développement de la condition internationale de la Communauté Européenne, Cah.Dr.Eur.,1978, 533 : "C'est donc de la dimension nécessairement extracommunautaire des mesures envisagées, et non de l'exercice par la Communauté de ses compétences internes, que se déduit sa compétence".
(2) Dit betekende een aansporing voor de Gemeenschap om aan te dringen op haar toetreding tot de N.E.A.F.C.. De E.G.-staten trokken zich uit deze Commissie terug in de loop van 1977.
Cfr. KOERS, A., S.E.W., 1977, o.c., 211-216. HARDY, M., ed. MILES, E. & GAMBLE, J., o.c., 9-10. TIMMERMANS, C., in AUDRETSCH, H., De Externe Betrekkingen van de E.E.G., S.E.W., 1979, 480-482. BEURIER, J., G.Y.I.L., 1979, o.c., 229-231. YANDAIS, D., o.c., 167-175
(3) P.B., 12.7.1976, C.158, 40. Bulletin E.G., 1976, n° 2, 39

Deze suggesties van de Commissie vormen de basis van een intentieverklaring van de Ministers van Buitenlandse Zaken van 27 juli 1976 (1). Deze heeft betrekking op de vestiging van 200-mijlszones door de lidstaten, de reglementering van de visvangst binnen deze zones, en de relaties met derde staten.
Deze voorstellen, het voorstel tot verordening inzake een communautair visserij-conservatie- en managementsysteem (2), en de later aangenomen resolutie - *het zgn. "Akkoord van Den Haag"* van 30 oktober 1976 (3) - over de toepassing van de 200-mijls visserijzone, vormen het uitgangspunt van een lang aanslepend geschil dat voortkomt uit het aanhoudend verzet van Groot-Brittannië, waardoor de realisatie van een permanent intern Europees visserijbeleid verhinderd wordt.

Het initiatief tot uitbreiding van de gemeenschappelijke visserijzone dient gezien te worden tegen de achtergrond van de Derde Zeerechtconferentie (infra). Tot vóór de zitting van augustus/september 1976 waren niet alle lidstaten van de dringende noodzaak van een dergelijke beslissing overtuigd. Het was vooral Groot-Brittannië dat hierop aandrong na zijn ervaringen in de kabeljauwoorlogen en de verslechterende relaties met Noorwegen. Nadat de lidstaten zich te New York evenwel "de facto" aan de zijde van de voorstanders van de exclusieve economische zone hadden geschaard en ook de V.S., Canada en Noorwegen eenzijdige verklaringen aflegden, scheen een Europese beslissing op haar beurt onafwendbaar geworden (4). De aanvaarding door de lidstaten van het principe van de E.E.Z., zoals geformuleerd in de onderhandelingstekst van 1976, was van zeer groot belang. Naar art. 2 van verordening 2141/70 hebben de vissers in de wateren onderworpen aan de jurisdictie van de lidstaten recht op een gelijke behandeling, d.w.z. met inbegrip van de exclusieve economische zones. Derhalve ontstaat er in feite één communautaire visserijzone. Dit betekent dat in relatie tot derde landen, de Gemeenschap als één enkele kuststaat moet optreden. Het is dit besef geweest dat geleid heeft tot de politieke doorbraak, dank zij welke de Gemeenschap nu haar bevoegdheden (intern en extern) inzake het beheer van de levende zeerijkdommen kan waarmaken (5).

*
* *

Wij kunnen besluiten dat in een eerste periode na de invoegetreding van de basisreglementen van de C.F.P. (1971-74), het vraagstuk van het beheer van de levende rijkdommen van de zee binnen de Gemeenschap slechts een lage prioriteit genoot. Dit is voor een deel te verklaren uit het bestaan van speciale internatio ale regelingen hieraangaande buiten het kader van de Gemeenschap. In een volgenae fase (1974-76) beginnen zich de grote lijnen van een nieuw globaal visserijregime af te tekenen onder invloed van de werkzaamheden van de Derde Zeerechtconferentie (6). In het vooruitzicht van deze veranderingen formuleert de Commissie haar eerste voorstellen voor een nieuwe permanente communautaire visserijpolitiek (infra). In deze tussenperiode wordt de bevoegdheidsverdeling door het arrest Kramer voor het eerst klaar en duidelijk toegelicht. In de tweede helft van 1976 raakte de besluitvorming inzake het gemeenschappelijk visserijbeleid in een stroomversnelling; voor een deel was dit te danken aan dit arrest van het Hof, omdat hierin duidelijk werd gesteld dat er communautair gehandeld moest worden, maar wellicht belangrijker was het politieke feit dat vóór het einde van het jaar een beslissing genomen moest worden tot het instellen van zones van tweehonderd mijl in de Noordzee en de Noordatlantische Oceaan (7).

---

(1) Ibid., n° 7/8, 106
(2) Aangenomen op 8 oktober 1976. N.D.L.S., X, 489
(3) N.D.L.S., X, 494. Formeel goedgekeurd door de Raad in een resolutie van 3 november 1976. P.B., 1981, C.105, 1
(4) Cfr. BYWATER, M., La mer européenne : patrimoine communautaire ou ressources côtières ?, R.M.C., 1976, 487
(5) KOERS, A., S.E.W., 1977, o.c., 205
(6) Ibid., 201, 205
(7) Ibid., 217

	FAO Taxonomic Classification	Total including Anchoveta 1975*	Total excluding Anchoveta								
			1975	1974	1973†	1971‡	1970	1965	1960	1955	1950
23–25	Diadromous fishes§	1.7	1.8 (75)	1.7 (68)	1.6 (62)	1.8 (65)	2.0 (69)	1.4 (66)	1.5 (66)	2.2 (66)	1.9 (66)
23¶	Capelin	3.8	4.0	3.4	3.8	3.2	3.2	1.7	.3	.2	.1
31	Flounders, halibuts, soles, etc.	1.9	2.1	2.1	2.4	2.8	2.7	2.5	4.0	2.5	2.6
32	Cods, hakes, haddocks, etc. .	20.0	21.2	22.4	22.5	21.4	21.9	17.8	16.4	19.0	19.3
33	Redfishes, basses, congers, etc.	8.4	8.9	8.5	8.0	8.1	8.0	8.5	7.7	7.4	7.5
34	Jacks, mullets, sauries, etc. .	5.9	6.3	6.4	6.9	6.4	5.0	5.7	5.7	5.9	3.9
35	Herrings, sardines, anchovies, etc.	23.2	18.4	18.0	18.1	17.2	17.8	24.2	21.9	24.7	27.6
36	Tunas, bonitos, billfishes, etc.	3.2	3.4	3.7	3.7	3.5	3.1	3.6	3.5	3.2	3.0
37	Mackerels, snoeks, cutlass fishes, etc.	6.0	6.4	6.4	6.4	6.6	6.6	4.0	3.6	3.2	3.6
38	Sharks, rays, chimaeras, etc.	1.0	1.0	1.0	1.1	1.0	1.1	1.1	1.2	1.2	1.7
	Fishes#	88.6	87.8	88.1	88.4	88.1	88.1	87.7	86.9	87.2	86.1
42–44	Large crustaceans**	1.0	1.0	1.0	1.0	1.1	1.2	1.2	1.0	1.2	1.3
45–46	Shrimps, prawns, krill, etc. .	2.1	2.3	2.3	2.4	2.1	2.0	1.8	1.7	1.9	2.0
	Crustaceans#	3.2	3.4	3.4	3.5	3.4	3.4	3.1	3.0	3.3	3.5
52	Gastropod molluscs††	.1	.1	.1	.1	.1	.1	.1	.1	.1	.1
53–56	Bivalve molluscs	4.0	4.2	3.7	4.0	4.4	3.9	4.7	5.2	4.4	4.4
57	Squids, cuttlefishes, octopuses, etc.	1.9	2.1	1.9	2.0	1.8	2.0	2.2	2.1	2.0	2.8
	Molluscs#	6.3	6.7	6.0	6.4	6.6	6.8	7.5	8.1	7.7	8.7
	Other invertebrate animals‡‡	.1	.11	.1	.1	.1	.1	.1	.1	.1	.1
	"Shellfish"§§	9.6	10.2	9.5	10.0	10.1	10.3	10.7	11.2	11.1	12.2
	Algae¶¶	1.8	1.9	2.2	[illegible]	.8	1.7	1.5	1.8	1.7	1.7
	(Various "miscellaneous")##	(1[illegible])	(14.8)	(15.1)	(1[illegible])	(1[illegible].2)	(17.5)	(17.5)	(21.6)	(21.5)	(19.4)

TABEL XIII - Vangst per vissoort, 1950-75

Naar : HOLT, S., O.Y., I, 1978, 49

§ 5. TRENDS IN DE EXPLOITATIE

Alvorens over te gaan tot de studie van het conservatiebeheer van de levende zeerijkdommen zoals het tijdens de behandelde periode door de internationale visserijcommissies werd bepaald, is het wellicht nuttig een bondig overzicht te geven van de ontwikkelingen die zich in de exploitatie hebben voorgedaan met betrekking tot de vangst van de voornaamste traditionele soorten, de vangst per oceaangebied, de vangst van de niet-conventionele soorten en de maricultuur.

Terwijl in 1955 nog bijna alle *commerciële vissoorten*, met uitzondering van die in de N. Atlantische en de N. Stille Oceaan, ondergeëxploiteerd waren (1), werd reeds bij het begin van de jaren zeventig vastgesteld dat deze toestand zich drastisch had gewijzigd : volledige exploitatie en in sommige gevallen overbevissing (2). Het wordt dus steeds moeilijker om nog "nieuwe" soorten en visgronden te ontdekken.
Wat het aandeel van de verschillende vissoorten in de totale vangst betreft werden de opmerkelijkste schommelingen genoteerd in de vangst van ansjovis (Z.O. Stille Oceaan), lodde (N. Atlantische Oceaan) en Alaskaanse koolvis (N. Stille Oceaan). De andere wijzigingen gebeurden geleidelijk, waarbij hier en daar relatieve verschuivingen plaatsgrepen. In de categorie van de schaaldieren vergrootte het overwicht van garnaal en grote garnaal (gamba) over kreeft en krab. Het relatief aandeel van de schelpdieren of molluscen nam af, wat erop wijst dat de maricultuur er op dat ogenblik (1975, zie tabel XIII) nog niet in geslaagd was het groeiritme van de opbrengst van wilde stocks te evenaren, ook al vielen deze laatste meer en meer aan overbevissing ten prooi (3).

Binnen deze geleidelijke verschuivingen zijn enkele gevallen te vermelden van hevige lokale produktieschommelingen. De redenen voor de ineenstorting van een visserij liggen meestal in een combinatie van biologische overbevissing, dus te grote uitdunning van de bestaande jaarklassen, en economische inefficiëntie waardoor de produktiekosten te hoog oplopen.
Voorbeelden hiervan zijn de treilvisserij in de Golf van Thailand (verval sedert ± 1975) en de sardienvisserij langs de Californische kust (4).

---

(1) Zie kaart VIII van de ondergeëxploiteerde soorten
(2) DE KLEMM, C., o.c., 73
(3) HOLT, S., O.Y., I, o.c., 50
Cfr. HOLT, S. & VANDERBILT, C., Marine Fisheries, O.Y., II, 17-18
(4) Cfr. HOLT, S., O.Y., I, o.c., 63 en 61
In dit laatste geval veroorzaakte de overbevissing van het sardienbestand een merkelijke toename van de ansjovisstapels. Commerciële exploitatie van deze laatste werd echter tegengehouden door de politiek machtige sportvisserijverenigingen die zich het gebruik van ansjovis als aas wilden voorbehouden (1963-68). Dit zou ook economisch rendabeler zijn dan de verwerking tot vismeel en -olie. Cfr. LISTON, J. & SMITH, L., o.c., 293. CHAPMAN, W., Governmental Aspects of Harvesting the Living Resources of the Sea, N.R.L., 1968, 123-128

	Including Anchoveta					Excluding Anchoveta							Catch/1,000 km² MT
	1975	1974	1970	1965	1960	1975	1974	1970	1965	1960	1955	1950	1975
North Atlantic	26.9	26.3	24.4	30.2	31.4	28.5	28.1	31.1	35.0	34.9	41.5	43.5	723
Northwest (21)	6.4	6.7	6.9	8.6	9.1	6.8	7.2	8.8	10.3	10.1	11.2	12.9	734
Northeast (27)	20.5	19.6	17.5	20.6	22.3	21.7	20.9	22.3	24.7	24.8	30.3	30.6	719
Central Atlantic	8.5	8.7	7.2	5.6	5.8	9.1	9.3	9.1	6.6	6.5	5.2	6.0	178
West central (31)	2.6	2.5	2.3	2.8	2.3	2.8	2.6	2.9	3.3	2.6	3.6	3.8	107
East central (31)	5.9	6.2	4.9	2.8	3.5	6.3	6.7	6.2	3.3	3.9	1.6	2.2	252
South Atlantic	5.8	6.3	5.8	5.6	4.1	6.1	6.8	7.4	6.7	4.6	4.4	3.3	89
Southwest (41)	1.4	1.5	1.8	1.1	.9	1.5	1.6	2.3	1.3	1.0	.8	1.1	42
Southeast (47)	4.4	4.8	4.0	4.5	3.2	4.6	5.2	5.1	5.4	3.6	3.6	2.2	139
Atlantic Ocean	43.5	43.6	39.2	42.5	43.4	46.2	46.7	49.9	50.9	48.4	54.0	56.5	235
North Pacific	32.5	31.4	25.6	11.8	12.0	34.5	33.6	32.6	14.1	13.4	12.8	13.4	700
Northwest (61)	28.7	27.6	21.3	...	...	30.5	29.5	27.1	...	...	...	...	850
Northeast (67)	3.8	3.8	4.3	...	...	4.0	4.1	5.5	...	...	...	...	298
Central Pacific	10.6	10.2	8.3	23.4	27.3	11.2	10.9	10.6	28.0	30.4	25.6	21.5	68
West central (71)	8.4	8.4	6.8	22.3	25.8	8.9	9.0	8.7	26.7	28.8	24.0	17.7	146
(61 + 67 + 71)	(40.9)	(39.8)	32.4	(34.1)	(37.8)	(43.4)	(42.6)	(41.3)	(40.8)	(42.2)	(36.8)	(31.1)	
East central (77)	2.2	1.8	1.5	1.1	1.5	2.3	1.9	1.9	1.3	1.6	1.6	3.8	22
South Pacific	8.3	9.5	22.8	18.0	2.1	2.6	3.2	1.7	1.8	2.3	2.4	2.2	99 (29)*
Southwest (81)	.5	.7	.3	.6	.9	.5	.8	.3	.8	1.0	1.2	1.1	9
Southeast (87)	7.8	8.8	22.5	17.4	1.2	2.1	2.4	1.4	1.0	1.3	1.2	1.1	280 (70)*
Pacific Ocean	51.3	51.2	56.7	53.2	41.4	48.3	47.7	44.9	43.9	46.1	40.8	37.1	170 (150)*
Mediterranean, Black Sea (37)	2.2	2.3	1.8	2.1	2.1	2.4	2.4	2.3	2.6	2.3	2.8	3.8	444
Temperate and tropical Indian Ocean	5.2	5.2	4.0	4.3	5.0	5.5	5.6	5.0	5.1	5.6	5.2	6.5	50
West (51)	3.4	3.5	2.7	2.6	2.9	3.6	3.8	3.4	3.1	3.3	2.8	3.8	63
East (57)	1.8	1.7	1.3	1.7	2.1	1.9	1.8	1.6	2.1	2.3	2.4	2.7	35
Indian Ocean, Antarctic (58)	.002	...	...	...	...	.002	...	...	...	...	...	...	.1
World	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	164† (155)*
Temperate Northern Hemisphere‡	61.6	60.0	50.0	(42.0)§	(43.4)§	65.4	64.1	63.7	(49.1)§	(49.0)§	(54.3)§	(56.9)§	695
Tropics and subtropics, Southern Hemisphere	38.4	40.0	50.0	(58.0)§	(56.6)§	34.6	35.9	36.3	(50.9)§	(51.0)§	(45.7)§	(43.1)§	81† (69)*

TABEL XIV - Vangst per oceaangebied, 1950-75

Naar : HOLT, S., O.Y., I, 1978, 45-46

Een combinatie van overbevissing en nadelige oceanografische en atmosferische fenomenen had de dramatische ineenstorting van de Peruaanse ansjovisvisserij tot gevolg in 1972-73. De vangst en de vismeelproduktie namen een grote vlucht vanaf 1955. De recordproduktie van 12.4 M.T. werd opgetekend in 1970; deze viel terug tot 2 M.T. in 1973 (1). Tijdens de volgende jaren overschreed de produktie de 4 M.T. niet meer en in 1977, nadat opnieuw een resultaat van 2 M.T. was geboekt, werd de visserij voor de verdere duur van het seizoen gesloten. In 1973 werd de visserij-industrie genationaliseerd met de bedoeling een zekere economische rationalisatie door te voeren. Wegens de hoge subsidiëringskosten en de uiterst lage vangsten tijdens deze periode werd zij terug gedenationaliseerd in 1976 (2).

De spreiding van de vangst over de verschillende *oceaangebieden* onderging geen spectaculaire wijzigingen. De produktie van de noordelijke wateren domineert verder die van de andere gebieden. Terwijl de relatieve bijdrage van de Indische Oceaan nauwelijks veranderde, greep wel een omwisseling plaats in het relatief belang van de Atlantische en de Stille Oceaan.
Wanneer wij de ansjovisvangst langs Peru buiten beschouwing laten, weerspiegelt deze omwisseling vooral veranderingen in het noordelijk halfrond. De toegenomen vangst in de Z.O. Atlantische Oceaan volstaat niet om de relatieve daling in het N.W. Atlantisch gebied goed te maken (3). De bijdrage van de Z. Stille Oceaan in zijn geheel veranderde weinig (behalve ansjovis); de daling in het westelijk deel wordt goedgemaakt door de toename van de produktie in het oostelijk gebied (4).

Deze algemene trends in de evolutie van de visserij-exploitatie brengen ons tot een prognose van de potentiële aangroei van de produktie in de diverse oceaangebieden.
Voor de N.W. Atlantische Oceaan wordt geen aangroei van betekenis verwacht, tenzij voor de niet-conventionele soorten als pijlinktvis en lantaarnvis, waarvoor dan nieuwe markten en verwerkingsmethodes moeten gecreëerd worden.
In de andere *gematigde zones van het noordelijk halfrond* bestaan de niet-geëxploiteerde voorraden uit kleine, in scholen voorkomende soorten als haring, makreelgeep, blauwe wijting en lodde, die vermoedelijk vooral voor industrieel gebruik geschikt zijn.
In de *tropische zones* is nog ruimte voor bijkomende exploitatie van grotere pelagische vissen als makreel, poon en tonijn langs de kust van Afrika (middenoostelijke Atlantische Oceaan). In de middenwestelijke Atlantisch Oceaan kan de garnaalvangst nog uitgebreid worden naar het Caraïbisch gebied en langs de noordkust van Zuid-Amerika.

---

(1) GLANTZ, M., o.c., 205
De vangst wordt verricht in een gebied waar intense opwaartse stromingen voorkomen, voornamelijk veroorzaakt door een hevige zuidenwind. Door atmosferische omstandigheden kan evenwel een noorderwind optreden waardoor de oppervlaktewateren opwarmen en de "upwelling" vermindert. Daardoor neemt de produktie van het fytoplankton af, en het mariene en vogelleven verdwijnt of sterft uit. Deze plotse verandering van de windrichting wordt "El Niño" genoemd, omdat dit fenomeen zich periodiek rond Kerstmis voordoet. Cfr. ROSS, D., o.c., 205. REVELLE, R., The Oceans and Climate - The Need for International Cooperation, in : International Cooperation in Marine Science and Technology in the Pacific Region, The Ocean Association of Japan, 1981, 48-50
(2) GLANTZ, M., o.c., 205-206
(3) De dalende trend in het noordwestelijk deel van de Atlantische Oceaan zet zich verder in de volgende jaren; de produktie van het noordoostelijk deel neemt daarentegen nog steeds toe. HOLT, S. & VANDERBILT, C., o.c., 18
(4) HOLT, S., O.Y., I, o.c., 43

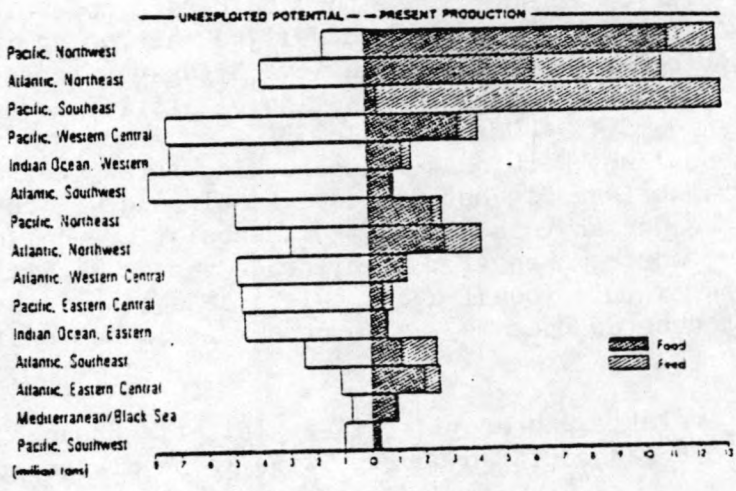

TABEL XV - Produktiepotentieel per oceaangebied

Naar : HOLT, S., O.Y., I, 1978, 51

In de middenoostelijke Stille Oceaan bevinden zich nog grote ansjovisvoorraden langs de kusten van Californië en Mexico, evenals van andere kleine pelagische soorten, doch niet in diezelfde mate. In de middenwestelijke Stille Oceaan laten de zeer uitgestrekte ondiepe wateren vermoeden dat hier nog mogelijkheden voor de uitbreiding van de exploitatie voor het grijpen liggen.
De Indische Oceaan is de minst gekende. Sommige delen langs dichtbevolkte kustgebieden worden volledig benut en andere zijn nog niet volledig onderzocht. GULLAND beschouwt de wateren langs Indonesië, India en het Arabisch Schiereiland als de meestbelovende van de Indische Oceaan (1).
De mogelijke opbrengst van de Indische Oceaan werd in 1974 geschat op vijf maal de produktie van 1970. Een opvallend kenmerk van dit oceaangebied is dat de kuststaten voor het merendeel ontwikkelingslanden zijn zonder uitgebouwde infrastructuur, met uitzondering van Thailand. Een ander kenmerk is dat deze oceaan niet veel diepzeevloten heeft aangetrokken, behalve voor de tonijnvangst. Slechts 5 % van de andere visvangst wordt gerealiseerd door de lange afstandsvloten van de Sovjet-Unie, Japan, Taiwan en Z. Korea. Dit is waarschijnlijk te wijten aan het feit dat hier geen grote voorraden van hoogwaardige vissoorten voorkomen. Selectief vissen is hier dan ook bijna onmogelijk zodat het probleem van de "trash fish" (bijkomstige vangst van vis waarvoor geen afzetmarkt bestaat) veel groter is dan elders. Een toename van de diepzeevisserij wordt verwacht na de algemene invoering van exclusieve economische zones. Volledige benutting bestaat van de tonijnvoorraden en van enkele lokale garnaalstocks (vb. Perzische Golf). De voornaamste problemen in verband met de visserij in deze regio komen voort uit het gebrek aan wetenschappelijke informatie, kapitaal en know-how. Op dit vlak werden vooral inspanningen geleverd door de Visserijcommissie voor de Indische Oceaan die in 1967 werd opgericht (2). Een "International Indian Ocean Fishery Survey and Development Program" werd gelanceerd in 1970 (infra).
In de *zuidelijke gematigde zone* worden vooral de epicontinentale wateren langs Oost- en West-Australië als onderbevist beschouwd (Z.W. Stille Oceaan). In de zuidoostelijke Stille Oceaan werden vooral de ansjovisvoorraden langs Peru overbevist. Op het continentaal plat van de eilanden bij Zuid-Chili bestaan nog mogelijkheden voor uitbreiding van de vangst van bijvoorbeeld degenkrab. Langs de oostkust van Latijns-Amerika bevinden zich nog ondergeëxploiteerde voorraden van ansjovis en stokvis en aanzienlijke pijlinktvis- en lantaarnvisstapels. De zuidwestkust van Afrika biedt mogelijkheid tot bijkomende exploitatie van stokvis en pacifieke sardien (pilchard).
De *Zuidpoolzee* tenslotte bevat enorme hoeveelheden krill en biedt aanzienlijke mogelijkheden voor de commerciële uitbating van pijlinktvis (3).

Uit dit kort overzicht valt onmiddellijk op dat een groot deel van de potentiële toename van de produktie moet gezocht worden in de exploitatie van *ongebruikelijke soorten*. Het zijn vooral de grote hoeveelheden pijlinktvissen en mesopelagische vissen die tot dusver vrijwel onaangeroerd bleven. In beide gevallen wordt de mogelijke vangst op meer dan honderd miljoen ton geschat (4). Tot deze laatste categorie worden o.a. gerekend de Falklandharing (overvloedig voorkomend

---

(1) LISTON, J. & SMITH, L., o.c., 293
(2) CHRISTY, F., Disparate Fisheries : Problems for the Law of the Sea Conference and Beyond, O.D.I.L.A., 1974, 344-345. IDYLL, C., o.c., 146-153 en 158-159
Cfr. TUSSING, A., Fisheries of the Indian Ocean : Economic Development and International Management Issues, ed. ALEXANDER, L., 1973, o.c., 109-124.
MARR, J., Indian Ocean Fishery Development, ed. ROTHSCHILD, B., o.c., 121-128.
KHAN, R., The Fisheries Regime of the Exclusive Economic Zone, I.J.I.L., 1976, 180
(3) LISTON, J. & SMITH, L., o.c., 293-294. IDYLL, C., o.c., 153-157
(4) CUYVERS, L., o.c., 53
Cfr. JOSEPH, J. & KLAWE, W., The Living Pelagic Resources of the Americas, O.D.I.L.A., 1974, 57

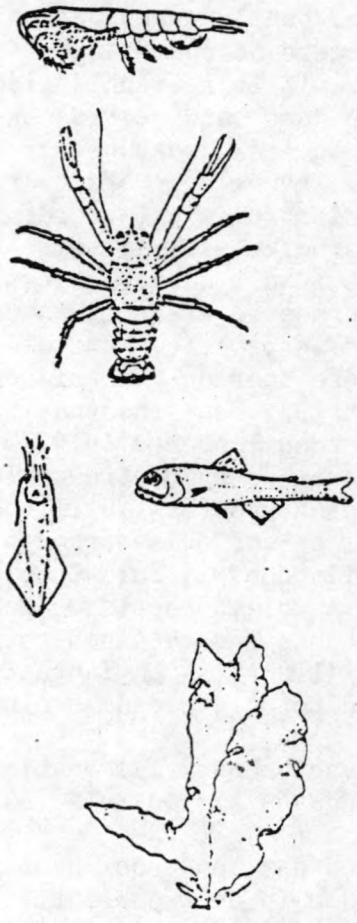

FIGUUR VI - Niet-conventionele soorten krill, rode krab, pijlinktvis, lantaarnvis, zeewier.

Naar : BELL, F., 1978, 304

van Z. Chili tot het uiterste zuidpunt van Zuid-Amerika), de vliegende vissen (in tropische en sub-tropische wateren langs Polynesië, de Filippijnen, India en Viëtnam), de lantaarnvis (in alle gematigde en warme oceaanwateren - overdag levend op diepten tot 500 meter en 's nachts in ondiepe wateren) en de lichtvis (1). Het voornaamste probleem in verband met deze soorten is dat er geen voor de hand liggende afzetmarkt voor bestaat. Zij zijn voorlopig vooral geschikt voor verwerking tot vismeel. Hun ongewoon uitzicht en eigenaardige vorm maken dat zij door de consument minder gewenst zijn. Nieuwe behandelings- en marketingtechnieken zijn dus nodig (2). Het blijft in elk geval moeilijk, ook in de derde wereld, om de smaakgewoonten te veranderen. Hetzelfde probleem stelt zich in verband met de pijlinktvis (voedsel voor tonijn en tandwalvis), die vooral in Aziatische en Mediterrane landen gegeten wordt, maar in andere streken minder gegeerd is (3). Een ongebruikelijke sedentaire soort is de rode krab die vooral door de Sovjets voor vismeelproduktie wordt aangewend (4). Verder biedt ook de exploitatie van krill en zeewier nog aanzienlijke mogelijkheden. Zeewier wordt vooral gegeten in het Verre Oosten en wordt tevens aangewend als meststof, veevoer en in de voedsel- en chemische industrie. De cultuur van zeewier biedt vooral interessante mogelijkheden in het kader van gediversifieerde aquacultuurprojecten (5).

Als laatste ongebruikelijke soort zijn er de enorme krillvoorraden in de Zuidpoolzee. De omvang van deze voorraden wordt in verband gebracht met de daling van de walvispopulatie die zich met krill voedt. De exploitatie van krill gebeurde tot dusver vooral op experimentele basis door de Sovjet-Unie en Japan. Het grootste deel van de produktie zal waarschijnlijk gebruikt worden voor vismeel, gezien de speciale problemen die zich stellen bij de aanwending voor menselijke consumptie; krill ontbindt namelijk zeer snel na de vangst zodat het niet vers op de markt kan worden gebracht (6).
De harde werkomstandigheden en de seizoengebonden exploitatiemogelijkheden zullen de ontwikkeling van nieuwe technologie vereisen voor de massale oogst, verwerking, stockering en transport van de vangst. De sluiting van vele traditionele visgronden laat vermoeden dat veel meer staten hun werkloos geworden diepzeevloot deze richting zullen uitsturen (7), vooral indien de schattingen van 70 à 150 M.T. ook realistisch zullen blijken te zijn. Ook de D.B.R., Chili, de D.D.R., Taiwan, Z. Korea en Spanje nemen aan de prospectie deel.

---

(1) BELL, F., o.c., 301-302 .
(2) Ibid., 307. ROBINSON, M., World Fisheries to 2000, Supply, Demand and Management, M.P., 1980, 28
Men kan de vis bijvoorbeeld op de markt brengen onder de vorm van vooraf bereide porties als "fishcakes" of "fish sticks". In verschillende landen wordt wetenschappelijk onderzoek verricht voor de ontwikkeling van visproteïneconcentraat voor menselijke consumptie ("visbloem"). Cfr. BARDACH, J., o.c., 158-163. IDYLL, C., o.c., 135-144. SCHAEFER, M., The Future Development of World Fisheries (Panel), ed. ALEXANDER, L., 1968, o.c., 127
(3) CUYVERS, L., o.c., 53-54
(4) BELL, F., o.c., 301 en 306. Kleine zwemmende krab, vooral voorkomend in de O. Stille Oceaan, voedsel voor tonijn
(5) ROSS, D., o.c., 180. Cfr. JOSEPH, J. & KLAWE, W., o.c., 59. MIURA, A., Seaweed Cultivation : Present Practice and Potentials, O.Y., II, 57-67
(6) Men experimenteerde reeds met "oceaanpasta" en "krillkaas" in de U.S.S.R. en met krill in bevroren en gedroogde vorm in Japan
(7) F.A.O., Review of the State of Exploitation of the World Fish Resources : Living Resources of the Southern Ocean, COFI/77/5, suppl. 2, geciteerd door HOLT, S., O.Y., I, o.c., 62
Cfr. BELL, F., o.c., 306. ROSS, D., o.c., 178-179. McELROY, J., Krill - Still an Enigma, M.P., 1982, 238-239. JOYNER, C., Antarctica and the Law of the Sea : Rethinking the Current Legal Dilemmas, S.D.L.R., 1981, 425-427

Ook de zeven staten die territoriale aanspraken over het Antarctisch continent doen gelden (1) en de andere verdragspartijen van het Zuidpoolverdrag van 1959 (2) kunnen als speciale belanghebbenden bij de evolutie van de krillvisserij worden beschouwd (3). Het Zuidpoolverdrag (4) legde een dertigjarig moratorium op aan de territoriale aanspraken en aan de militaire en commerciële ontwikkeling van deze regio. Het Zuidpoolgebied kwam niet voor op de agenda van de Derde Zeerechtconferentie.

Een *verdrag inzake de Instandhouding van de levende Rijkdommen van het Zuidpoolgebied* kwam tot stand op 20 mei 1980 (5). De voornaamste doelstellingen zijn de conservatie en het rationeel gebruik van de levende zeerijkdommen in het gebied. Het is toepasselijk op alle diersoorten maar in de praktijk zullen de walvissen en de zeerobben verder beheerd worden door de commissies die hiervoor werden opgericht. De voornaamste nieuwigheid die door het verdrag wordt ingevoerd ligt in zijn globaal ecologische benadering. Het beheer zal gericht zijn op de instandhouding van het hele ecosysteem. Het ecologisch verband tussen de beviste soort en de ervan afhankelijke soorten zal in acht worden genomen en het risico van onomkeerbare veranderingen in het mariene ecosysteem zal vermeden, zoniet geminimaliseerd worden (6). Hiermee wordt uitdrukkelijk verwezen naar de krillexploitatie.
Een laatste probleem in verband met de krilloogst wordt inderdaad gesteld door de wetenschappelijke en milieubeschermingskringen die aandringen op het uitvoeren van diepgaander wetenschappelijk onderzoek naar de invloed van de krillexploitatie op het hele ecosysteem. Er wordt met name gevreesd voor nog verdere uitdunning van de walvispopulatie indien krill op commerciële wijze zal worden gevist (7).

Tenslotte nog een woordje over de *maricultuur* (8).
Sedert een vijftiental jaar wordt de noodzaak erkend om op grote schaal aquacultuurprojecten te ontwikkelen. Deze hernieuwde aandacht op een activiteit die reeds duizende jaren bestaat vindt haar oorsprong in verschillende factoren. Eén daarvan is de groeiende kost van de visserij die te wijten is aan de stijging van de brandstofprijzen; de vrees voor een daling van de visserijproduktie in de landen die afhankelijk zijn van de visserij in vreemde wateren, en die deze visgronden nu zien wegvallen; de noodzaak om de werkloos geworden vissers

---

(1) Argentinië, Australië, Chili, Frankrijk, Nieuw-Zeeland, Noorwegen, Verenigd Koninkrijk
(2) Idem plus Zuid-Afrika, Japan, U.S.S.R., U.S.A., België
Toegetreden partijen : D.D.R., Denemarken, Roemenië, Tsjechoslovakije, Italië, Bulgarije, Brazilië, Nederland, Papua Nieuw-Guinea, Peru, Uruguay, D.B.R., Polen (twee laatste "full status")
(3) ALVERSON, D., Tug-of-War for the Antarctic Krill, O.D.I.L.A., 1980, 172-173. Cfr. JOYNER, C., o.c., 415-425
(4) U.N.T.S., vol. 402, 71 (1 december 1959)
(5) I.L.M., 1980, 837, van kracht op 7 april 1982
(6) Cfr. DE KLEMM, C., o.c., 152-153. Het verdrag is ook belangrijk omdat, zij het op een dubbelzinnige wijze, vermeden wordt het netelige vraagstuk van de territoriale soevereiniteit aan te raken. Toch wordt bepaald dat de verdragspartijen geen activiteiten zullen ondernemen die strijdig zijn met het Antarcticaverdrag. Een derde facet van dit verdrag is dat het mogelijk als een precedent kan gebruikt worden bij de onderhandeling van een regime voor de ontwikkeling van de minerale rijkdommen van Antarctica. Cfr. WESTMEYER, W., Resource Allocation in Antarctica, M.P., 1982, 309-310. MTICHELL, B., The Southern Ocean in the 1980's, O.Y., III, 366-377
(7) ALVERSON, D., O.D.I.L.A., 1980, o.c., 174-179. JOYNER, C., o.c., 432-434. Zie in dit verband het BIOMASS-programma (Biological Investigation Of Marine Antarctic Systems and Stocks), voorgesteld in 1976 door het Scientific Committee on Ocean Research (S.C.O.R.) : S.C.A.R./S.C.O.R. Group on the Living Resources of the Southern Ocean (S.C.O.R. Working Group 54), O.Y., I, 762-772
(8) Aquacultuur is het kweken van waterdieren en -planten in zoet, brak en zeewater; de cultuur in zeewater wordt maricultuur genoemd

Country	Tons	Country	Tons
Finfish:*		Kenya	400
China (excluding Taiwan Province)	2,200,000	Nepal	400
Taiwan Province of China	81,236	Venezuela	332
India	490,000	Switzerland	300
USSR	210,600	Ireland	207
Japan	147,291	South Korea	169
Indonesia	139,840	Netherlands	129
Philippines	124,000	Ecuador	90
Thailand	80,000	Central African Empire	43
Bangladesh	76,485	Cyprus	40
Nigeria	75,000	Ghana	40
Poland	38,400	Zambia	29
South Vietnam	30,000	Paraguay	23
Yugoslavia	27,000	Ivory Coast	10
Rumania	25,000	Puerto Rico	9
Hungary	23,515	Shrimps and prawns:*	
USA	22,333	India	4,000
Italy	20,500	Indonesia	4,000
Madagascar	17,392	Thailand	3,300
East Germany	16,000	Japan	2,779
France	15,000	Ecuador	900
Czechoslovakia	12,222	Taiwan	549
Israel	12,169	Singapore	105
Denmark	12,120	South Korea	30
Brazil	12,000	Oysters:*	
West Germany	8,900	Japan	229,899
Sri Lanka	7,659	USA	129,060
Egypt	7,000	France	71,448
Mexico	7,000	South Korea	56,008
Malaysia	6,559	Mexico	45,000
Zaire	5,000	Thailand	23,000
Cuba	4,500	Taiwan	13,359
Hong Kong	4,019	Australia	9,200
Norway	3,500	Canada	5,080
Austria	2,500	United Kingdom	3,000
United Kingdom	2,000	Spain	2,289
Finland	1,940	Netherlands	1,500
Belgium	1,800	Chile	870
Tanzania	1,500	Philippines	782
Burma	1,500	New Zealand	700
El Salvador	1,208	Senegal	191
Canada	1,103	Mussels:*	
Greece	900	Spain	160,000
Chile	800	Netherlands	100,000
Uganda	700	Italy	30,000
Singapore	680	France	17,000
South Korea	5,578	West Germany	14,000
Chile	1,260	Cockles/other molusks:*	
Yugoslavia	287	Malaysia†	28,000
Philippines	182	Taiwan	1,243
New Zealand	150	South Korea	733
Tunisia	60	Philippines	11
Clams:*		Seaweeds:*	
South Korea	24,920	Japan	502,651
Taiwan	13,898	China	300,000
Philippines	33	South Korea	214,795
Scallops:*		Taiwan	7,347
Japan	62,600	World total aquafood	6,102,289

TABEL XVI - Produktie aquacultuur (1975)

Naar : PILLAY, T., O.Y., I, 1978, 86

aan alternatief of bijkomend werk te helpen (1); en tenslotte de aanhoudend hoge vraag naar hoogwaardige vissoorten in de ontwikkelde landen (2).
Daarom kweekt men ook in de ontwikkelingslanden bij voorkeur luxe-produkten die bestemd zijn voor uitvoer, veeleer dan gewone goedkopere soorten voor lokaal verbruik, die zouden kunnen bijdragen in de oplossing van het voedselprobleem.
Nadelige invloeden op de verdere ontwikkeling van de aquacultuur worden uitgeoefend door de voederprijzen en door de vervuiling van het kustwater (3). Nadelig zijn eveneens het gebrek aan nationale wetgeving terzake en het verzet van de lokale bevolking, vissers en watersportverenigingen tegen de vestiging van maricultuur-ondernemingen langs de kust (4). Ook bestaat het gevaar van de introductie van nieuwe soorten die het ecologisch evenwicht zouden kunnen verstoren (5).
Het probleem van de voederkosten kan gedeeltelijk opgevangen worden door de ontwikkeling van polycultuur-projecten (6) en door het gelijktijdig kweken van pluimvee en vis. Een gecontroleerd gebruik van afvalwater kan eveneens de toename van de planktonproduktie tot gevolg hebben (7). In praktisch alle landen wordt op dit vlak biologisch en oceanografisch onderzoek verricht.
Ook de techniek van "sea ranching" wordt nu met succes toegepast. Deze is erop gericht een vispopulatie te doen aangroeien door middel van de introductie van artificieel gekweekte vissen. De meest geschikte soorten zijn de anadrome vissen. Naar schatting zouden jaarlijks ongeveer twee miljard jonge zalmen op deze manier in zee worden gelost, waarvan dan een groot deel later terug in de rivieren wordt gevangen. Dezelfde techniek wordt in Japan ook op garnaal toegepast (8). Dit doet dan weer juridische problemen rijzen in verband met de vraag of de exploitatie van een gecultiveerde visstapel voor iedereen openstaat of enkel voor diegenen die erin geïnvesteerd hebben (9).

---

(1) Dit is o.a. de politiek van de E.E.G. op het vlak van de aquacultuur. Zie Voorstel tot Verordening van de Raad houdende een Herstructureringsprogramma van de Niet-industriële Visserij-industrie, 1976 (supra). Deze ontwerpverordening bevat voorstellen voor het stimuleren van investeringen in de aquacultuur en de toekenning van steun ten bedrage van 20 miljoen Ecu.
Cfr. PULLIN, R., Coastal Aquaculture in Europe, M.P., 1977, 207.
Idem, Aquaculture in Europe, M.P., 1977, 260
(2) PILLAY, T., Progress of Aquaculture, O.Y., I, 88. BELL, F., o.c., 276, voegt hier nog aan toe : het aanhoudend proteïnegebrek in de wereld en het zeer hoog rendement per hectare van aquacultuur in vergelijking met landbouw. Cfr. BEGUERY, M., L'exploitation des océans. L' économie de demain, Paris, P.U.F., 1976, 58
(3) PILLAY, T., o.c., 88-89
Vb. daling van de oestercultuur in Japan, de V.S. en Frankrijk.
Cfr. SAKIYAMA, T., Policies in Pollution, Aquaculture and Coastal Management in Japan, M.P., 1979, 30-31
(4) Over dit laatste cfr. BELL, F., o.c., 294
(5) Cfr. LISTON, J. & SMITH, L., o.c., 296. DE KLEMM, C., o.c., 78-79. PALACIO, F., Aquaculture Policies in Latin America, M.P., 1979, 104. PILLAY, T., o.c., 95
(6) "Consolidated Marine Ranching Project" in Japan : SAKIYAMA, T., o.c., 3-4
(7) Cfr. PILLAY, T., o.c., 93-94. ROSS, D., o.c., 182
(8) Ook "aquarange farming" of "artificial recruitment" genoemd
(9) NEWTON, K. & RICHARDSON, I., Marine Fish Farming - Some Legal Problems, N.D.L.S., III, 63. ODA, S., ed. CHRISTY, F., e.a., 1975, o.c., 256

De potentiële opbrengst van de aquacultuur beloopt volgens een F.A.O.-schatting een verdubbeling van de produktie van 1975/76 binnen de volgende tien jaar en een vertienvoudiging binnen de volgende dertig jaar (1). De produktie beliep ongeveer 6 M.T. in 1975, d.i. 8 % van de wereldvisserijproduktie. Om het gestelde streefdoel binnen de komende decennia te bereiken (de zgn. "blauwe revolutie") zullen evenwel een versnelde overdracht van technische know-how, massale investeringen, aangepaste wetgeving, intensieve research, opleiding van werkkrachten en de oprichting van de nodige instellingen en andere essentiële infrastructuur noodzakelijk zijn (2).

Tenslotte dient er ook op gewezen te worden dat het mogelijk is de bestaande exploitaties rendabeler te maken. Ongeveer 20 % van alle opgehaalde vis bereikt de consument nooit. Een grote oorzaak van *verspilling* is gelegen in de incidentele bijvangst die terug in zee wordt geworpen; ook in de tropische streken gaat nog steeds een deel van de vangst verloren wegens gebrek aan afdoende bewaartechnieken. Een manier van verspilling kan ook gezien worden in de grote hoeveelheden vis die tot vismeel verwerkt worden en in het feit dat jaarlijks tienduizenden dolfijnen in de netten van tonijnvissers verstrikt raken (3).

---

(1) PILLAY, T., o.c., 88 verwijst naar : State of Aquaculture, 1976, Presented at F.A.O. Technical Conference on Aquaculture, Kyoto, 1976
(2) PILLAY, T., o.c., 100
(3) ROBINSON, M., o.c., 29. HOLT, S. & VANDERBILT, C., o.c., 44-47. BEGUERY, M., o.c., 54-55

5.1. Evolutie van de begrippen inzake management en behoud

Het vermoeden dat de produktiecapaciteit van de zee haar natuurlijke grens begon te naderen nam toe in de loop van de jaren zeventig. Het opnieuw evalueren van de orthodoxe weg van het visserijbeheer werd dus dringend noodzakelijk : steeds hogere investeringen om bestaande visserijen te intensifiëren of nieuwe visvoorraden te ontdekken en aan te spreken zouden niet langer volstaan (1).
In D. I, Hfdst. III, § 3.1. beschreven wij reeds de essentie van de twee klassieke theorieën die tot voor kort aan de basis lagen van het internationaal visserijmanagement. De biologen propageerden de maximale aanhoudende (voedsel)opbrengst van de visvoorraden als eerste streefdoel, terwijl de economisten de nadruk legden op efficiëntie, het vermijden van verspilling en het maximaliseren van de rendabiliteit van de visserij (netto-economische opbrengst). In de loop der jaren ontwikkelde zich een ware pennestrijd tussen beide strekkingen, zodat de discussie stilaan een academisch karakter aannam (2).
Inderdaad werden ondertussen vele visstapels biologisch overbevist en leden heel wat visserijen aan zware overkapitalisatie, wat een verspilling van kosten en mankracht betekent aangezien eenzelfde vangst even goed door een kleiner aantal vissers kon gerealiseerd worden.
Wij zullen nagaan hoe deze theorieën evolueerden en op welke manier de door beide als geschikt bevonden maatregelen in praktijk werden gebracht.

Vooreerst de *biologische* benadering en de M.S.Y.
Wij illustreerden reeds de eenvoudige methode voor de berekening van de maximale aanhoudende opbrengst van een visstock. Hierbij wordt echter geen rekening gehouden met het feit dat de recrutering en de natuurlijke mortaliteit van een stapel beïnvloed worden door allerlei veranderlijke milieufactoren. De ontwikkeling van "dynamische modellen" werd dus noodzakelijk, waarbij de M.S.Y. berekend wordt voor elke leeftijdsklasse binnen een populatie, dit op basis van het recruterings potentieel van elk van deze klassen. Dit veronderstelt grondig en langdurig onderzoek naar de populatiedynamiek van de stocks. De ontwikkeling van deze modellen wees uit dat bepaalde vissoorten vatbaar zijn voor "groei-overbevissing" (3) en andere voor "recruteringsoverbevissing" (4).
In het eerste geval is de reglementering van de maaswijdte van de netten een eerste vereiste. Deze methode werd en wordt nog steeds toegepast in alle grote diepzeevisserijen ter wereld. In het tweede geval heeft deze maatregel weinig zin, aangezien de jonge vissen toch zullen gevangen worden van zodra zij volwassen zijn, vaak zonder de kans te hebben gekregen zich voort te planten. Dit was de reden van de recente ineenstorting van de Noordzeeharingvangst en van de drastische uitdunning van de walvis (5).

---

(1) HOLT, S. & VANDERBILT, C., o.c., 44
Cfr. LACKEY, R., Options and Limitations in Fisheries Management, E.M., 1979, 111

(2) Cfr. CHRISTY, F., The Future of World Fisheries (panel), ed. ALEXANDER, L., 1968, o.c., 136. CRUTCHFIELD, J., Economic and Political Objectives in Fishery Management, ed. ROTHSCHILD, B., o.c., 75 e.v.

(3) Dit zijn de soorten waarvan de reproduktiecapaciteit zo groot is, dat niettegenstaande intensieve bevissing, toch nog genoeg eitjes en larven overblijven om de voortzetting van de soort te verzekeren. Deze populaties raken echter uitgedund naarmate steeds meer jonge vissen gevangen worden. De kleinere afmeting van de opgehaalde vis leidt dan tot een steeds onrendabeler exploitati

(4) Dit zijn de soorten met kleinere reproduktiecapaciteit. Het klein aantal jonge vissen bereikt wel vlugger zijn maximale afmeting (een extreem voorbeeld hiervan zijn de walvissen). Een intensieve bevissing beïnvloedt hier niet de afmeting van de opgehaalde vis, maar wel het aantal overblijvende exemplaren en de directe voortzetting van de soort

(5) DE KLEMM, C., o.c., 80-81
Cfr. SCOTT, I., The Importance of North Sea Fishery Resources, ed. WATT, D., The North Sea : A New International Regime ?, Guildford, Westbury House, 1980, 143. CUSHING, D., o.c., 232

(d) toezicht, analyse en evaluatie zullen aan de planning voorafgaan en zullen de exploitatie vergezellen. De resultaten zullen dadelijk bekend gemaakt worden, teneinde een kritisch en publiek onderzoek ervan toe te laten (1).
Deze aanval op het M.S.Y.-concept wordt gevoerd vanuit de biologische sfeer. Men realiseerde zich tenslotte dat een visstapel niet geïsoleerd kan gezien worden ten opzichte van de andere componenten van het *ecosysteem*; denken wij maar aan de incidentele vangst en aan de gemengde visserijen (2).

Gaan wij nu even dieper in op de *visserij-economie*.
Volgens de economisten geven zowel het feit dat de visstapel gemeengoed is, als dat hij zich spontaan hernieuwt, aanleiding tot een slecht beheer in ongereglementeerde visserij. Wij illustreerden reeds de eenvoudige curve waaruit blijkt dat in de visserij een vermeerdering van "input" (inspanning) niet noodzakelijk leidt tot een vermeerdering van "output" (vis).
Integendeel, zodra de maximale opbrengst bereikt is, betekent een grotere inspanning een kleinere vangst (3); of indien wij zowel de opbrengst als de vangstinspanning in monetaire termen uitdrukken, blijkt dat een zeer kleine toename in de waarde van de vangst een veel grotere toename van de vangstkosten zal vereisen (4). Voor de economist is de beperking van de vangstinspanning dus de enige oplossing.

Wij belichtten reeds de klassieke vangstreglementeringen vanuit economisch oogpunt en kwamen tot de conclusie dat hieronder enkel de invoering van nationale quota een mogelijkheid biedt tot rationalisatie van een visserij (supra). Deze techniek werd in de zestiger jaren vooral aangeprezen in een aantal publicaties van CRUTCHFIELD (hoger geciteerd). Dergelijke quota werden o.a. ingevoerd door de I.A.T.T.C., door de I.P.H.C. en door de I.C.N.A.F. Telkens bleek evenwel na zekere tijd dat de vissers hun vangstintensiteit en -capaciteit gingen opdrijven om in zo kort mogelijke tijd een zo groot mogelijk aandeel in het toegestane contingent te kunnen vangen. Steeds meer vissers daagden op. De visserij werd dus zeer inefficiënt, omdat de staten nalieten de toegang tot de visserij te beperken (5). Toewijzing van bepaalde vangstcontingenten bestond reeds van bij de aanvang onder het Verdrag inzake de Visserij in de N. Stille Oceaan van 1952 en werd ook ingevoerd door de Walviscommissie in 1962. Een bewijs van de quasi-

---

(1) I.U.C.N., Resolutions of the 12th General Assembly, I.U.C.N. Bulletin, Spec. Supp., nov. 1975, Res. n°8, 3, geciteerd door DE KLEMM, C., o.c., 82. Cfr. HOLT, S., Le potentiel alimentaire des mers, Colloque "objectif mer". Les institutions face aux nouvelles données de la présence en mer, Paris, 26-28 mai 1983, 11-12

(2) NIELSEN, L., ed. KNIGHT, G., 1980, o.c., (12-15)

(3) CUYVERS, L., o.c., 57
Belangrijke auteurs in de uitwerking van deze theorie zijn : GORDON, S., J.P.E., 1954, o.c. BEVERTON, R. & HOLT, S., The Theory of Fishing, ed. GRAHAM, M., Sea Fisheries, 1956, 327 e.v. en Idem, On the Dynamics of Exploited Fish Populations, 1957, geciteerd door McDOUGAL, M. & BURKE, W., o.c., 458-459. TURVEY, R., Optimization and Suboptimization in Fishery Regulation, A.E.R., 1964 I, 64-76. CRUTCHFIELD, J., The Marine Fisheries : A Problem in International Cooperation, A.E.R., 1964 II, 207-218. CHRISTY, F. & SCOTT, A., 1965, o.c.
Cfr. A Note on Economic Aspects of Fishery Management, F.A.O. Fisheries Circular n° 27, Rome, F.A.O., 1966
De theorie van de "eumetrische" visserij werd uitgewerkt door BEVERTON en HOLT (hoger geciteerd). Deze komt erop neer dat de selectie van het vistuig zal geschieden in functie van de visserijdruk. Voor elke vangstintensiteit bepaalt zij bijvoorbeeld de geschikte netmaaswijdte, wat onder elke gegeven omstandigheid een optimale vangst moet garanderen. Cfr. JOHNSTON, D., 1965, o.c., 49-52. McDOUGAL, M. & BURKE, W., o.c., 471-475

(4) GULLAND, J., F.A.O. Fisheries Technical Paper n° 70, 1968, o.c., 6

(5) Cfr. BELL, F., o.c., 155-161
Voor- en nadelen van quotasysteem, cfr. F.A.O. Fisheries Circular n° 27, 1966, o.c., 6-7

Country	Stocks	Programme type	Reference
Australia	Rock lobster, northern prawn	Vessel licence	Meany, 1977[a]; Cicin-Sain, 1978[b]
	Abalone	Personal licence	Cicin-Sain, 1978[b]
Canada	Pacific salmon, herring, abalone, groundfish	Vessel licence	Fraser, 1978[c]; Newton, 1978[d]; Pearse, 1978[e]; Cicin-Sain, 1978[b]
	Atlantic lobster	Vessel licence	Smith, 1978[f]
	Atlantic (Bay of Fundy) herring	Individual quota	Canadian Department of Fisheries and Environment[g]
El Salvador	Shrimp	Vessel licence	McKellar, 1977[h]
Iceland	Shrimp	Vessel licence	McKellar, 1977[h]
Japan	Coastal, offshore, and distant water fisheries	Various	McKellar, 1977[h]
	No specified stock	Vessel construction licence	McKellar, 1977[h]
New Zealand	Scallops, rock lobsters, paua, eels, mussels, oysters	Vessel licence (proposed)	McKellar, 1977[h]; Cicin-Sain, 1978[b]
Nicaragua	Shrimp, lobster	Vessel licence	McKellar, 1977[h]
Netherlands	Shrimp	Vessel licence	McKellar, 1977[h]
Norway	No specific stock	Vessel construction licence	McKellar, 1977[h]
South Africa	Shoal fisheries	Vessel and processer licence	Gertenbach, 1973[i]
UK	Herring	Vessel licence	McKellar, 1977[h]
USA			
Alaska	Salmon	Vessel licence	Adasiak, 1978[j]; Rogers, 1978[k]
California	Herring	Vessel licence (by lottery)	Cicin-Sain, 1978[b]
	Herring roe	Vessel licence (by competitive bid)	Cicin-Sain, 1978[b]
	Abalone	Personal licence	Cicin-Sain, 1978[b]
Michigan	Several Great Lakes species	Combination vessel licence and individual quota	Talhelm, 1978[l]
Ohio	Several Great Lakes species	Vessel licence (with substantial licence fees)	Cicin-Sain, 1978[b]
Washington	Salmon	Vessel licence (moratorium only)	Bell, 1978[m]
Wisconsin	Several Great Lakes species	Vessel licence	Bishop, 1978[n]

TABEL XVII - Nationale toegangbeperkende management-programma's (1977-79)

Naar : STOKES, R., M.P., 1979, 292

Volgens HOLT zullen echter ook de zeer vruchtbare vissoorten uiteindelijk door recruterings-overbevissing getroffen worden, vermits het de grootste exemplaren zijn die het grootste aantal eitjes produceren. Kortom, zuiver biologisch gerichte visserijbeheersprogramma's volstaan niet langer en moeten aangevuld worden met maatregelen ter beperking van de vangstinspanning, wil men overbevissing voorkomen. Ter illustratie hiervan de ervaringen van de I.C.N.A.F., die gedurende twintig jaar voornamelijk maaswijdtereglementen toepaste waarvan het effect bijna onmiddellijk werd teniet gedaan door het opdrijven van de visserijdruk (1).

Toch bleef de M.S.Y. jarenlang hèt streefdoel van het internationaal visserijmanagement. Door sommigen wordt dit verklaard door het feit dat de M.S.Y. voor alle betrokkenen dezelfde klare en ondubbelzinnige betekenis heeft, en dat hij in ieder geval een beter economisch resultaat oplevert dan een totaal ongereglementeerde vangst (2). Anderen verwijzen naar de eenvoud van de gebruikte modellen om de aantrekkingskracht van het concept te verklaren (3). Tegenstanders wijten de onuitroeibaarheid van dit concept - en zijn jongere verwant T.A.C. - aan zijn fundamenteel ideologische functie : zijn natuurwetenschappelijke basis verschaft het een zekere status en het maximaliseren van de opbrengst van de zee lijkt een zeer natuurlijk en edel streefdoel (4). Maar ook de economisten geven toe dat het economisch oogmerk van het visserijbeheer zoveel variabele factoren omvat, dat de M.S.Y. uiteindelijk nog de meest aanvaardbare basis van een internationaal behoudsprogramma vormt, in acht genomen de grote verschillen in het ontwikkelingsniveau tussen de staten onderling (5).

De voornaamste kritiek die op het M.S.Y.-concept geleverd werd, is dat het enkel geschikt is voor geïsoleerde vispopulaties die leven in een niet veranderende omgeving en met een onbeperkte beschikbare voedselhoeveelheid. Te weinig rekening werd gehouden met de toestand van het hele ecosysteem en met het onvermijdelijk gebrek aan precisie in de gebruikte methodes voor de bepaling van de omvang van een stapel, zijn mortaliteit en ouderdomsklassen, voor de verzameling van statistische gegevens en de evaluatie van de veranderingen veroorzaakt door exploitatie (6).
In 1975 werd dan ook door de I.U.C.N. (International Union for the Conservation of Nature and Natural Resources) een resolutie aangenomen onder de titel "Principles Replacing Maximum Sustainable Yield as Basis for Management of Wildlife Resources", waarvan de principes de volgende zijn :
(a) Het ecosysteem dient bewaard te worden in een toestand waarbinnen zowel de consumptie- als de niet consumptiegerichte waarden op voortdurende wijze kunnen worden gerealiseerd, zodat de huidige en toekomstige opties verzekerd worden en het risico van een onomkeerbare verandering, of van nadelige effecten op lange termijn, tot een minimum wordt herleid;
(b) elke beheersbeslissing zal een veiligheidsfactor inhouden, als bescherming tegen lacunes in de wetenschappelijke kennis en tegen eventuele fouten in het beheer;
(c) conservatiemaatregelen voor één soort zullen niet nadelig zijn voor een andere;

---

(1) HOLT, S. & VANDERBILT, C., o.c., 49
Cfr. CRUTCHFIELD, J., Management of the North Pacific Fisheries : Economic Objectives and Issues, W.L.R., 1967, 302-303
(2) Ibid., 296
(3) GULLAND, J., The Concept of Maximum Sustainable Yield and Fishery Management, Fisheries Technical Paper n° 70, Rome, F.A.O., 1968, 11
(4) HOLT, S. & VANDERBILT, C., o.c., 49-50
(5) JOHNSTON, D., 1965, o.c., 53
(6) HOLT, S., A Contribution to Discussion of a New Economic Order with Reference to the Living Resources of the Ocean, F.A.O., nov. 1977, 22, geciteerd door DE KLEMM, C., o.c., 81-82

eigendomsrechten die deze regeling met zich brengt wordt gezien in de verkoop door Groot-Brittannië van zijn vangstquotum aan Japan in 1964 (1).

Andere maatregelen die een beperking van het aantal vissers beogen zijn het invoeren van vergunningen of licenties, of het toewijzen van individuele vangstquota per schip. Het eerste systeem werd op nationaal vlak gedurende het jongste decennium in verscheidene landen toegepast (zie tabel XVII) (2). Een verlaging van de vangstinspanning kan ook indirect gestimuleerd worden door taxatie en door subsidiëring. De reglementering door middel van belastingen wordt beschouwd als de meest economisch verantwoorde manier om de verspilling van grondstoffen in de visserij te verhinderen. De belasting kan geheven worden op de inspanning (per schip = input) of op de vis (de vangst = output) (3). Dit veronderstelt echter een statisch systeem met constante prijzen, kosten en biologische produktiviteit. Vandaar dat belastingen enkel nuttig worden geacht in combinatie met een ander inspanningbeperkend systeem zoals visserijvergunningen of individuele quota. Het subsidiëren van vissers door middel van het terugkopen van hun uit de visserij teruggetrokken schepen is ook slechts een hulpmiddel in geval de visrechten reeds vooraf werden vastgelegd (4).

Als *alternatieve systemen* ter vervanging van de vrije toegang tot de internationale zeevisserij werden door de visserij-economisten, en niet enkel door hen, voorgesteld : (i) uitbreiding van de visserij-jurisdictie van de kuststaat (5), (ii) oprichting van een Internationale Visserij Organisatie (6), (iii) regionale

---

(1) GOLDIE, L., The Ocean's Resources and International Law - Possible Developments in Regional Fisheries Management, C.J.T.L., 1969, 43

(2) Cfr. STOKES, R., M.P., 1979, o.c., 289-301. BELL, F., o.c., 161-163. MARSHALL C., Regional Implementation of Alternative Entry Control Policies and their Role in Fisheries Management, O.D.I.L.A., 1978, 345 e.v.

(3) CUYVERS, L., o.c., 62 .
ANDERSON, L., The Economics of Marine Resource Management, ed. JOHNSTON, D., 1976, o.c., 75-76

(4) STOKES, R., o.c., 299-300

(5) Uitvoerige analyse door KOERS, A., 1973, o.c., 233-251

(6) Cfr. CHRISTY, F. & SCOTT, A., o.c., 239-242. GULLAND, J. & CARROZ, J., F.A.O. Fisheries Circular n°300, 1968, o.c., 4. MOUTON, M., E.Y., 1964, o.c., 97. FRIEDMANN, W., Selden Redivivus - Towards a Partition of the Seas ? A.J.I.L., 1971, 770. SCHRAM, G., The Case for Coastal State Jurisdiction, ed. PONTECORV G., Fisheries Conflicts in the North Atlantic, Problems of Management and Jurisdiction, Cambridge Mas., Ballinger, 1974, 113. KOERS, A., 1973, o.c., 252-2
Volgens SCHAEFER, M., S.D.L.R., 1970, o.c., 386, wordt deze tendens gestimuleerd vanuit twee hoeken. Eerst en vooral door de activiteiten van zekere auteurs en organisaties die ijveren voor de totstandkoming van een wereldregering en die de oceanen hiervoor als een goed beginpunt beschouwen. Zie o.a. CHRISTY, F., S.D.L.R., 1970, o.c., 468. PARDO, A., ed. BOUCHEZ, L. & KAIJEN, L., o.c., 13-20. MANN BORGESE, E. van het "World Peace through Law Center", The Republic of the Deep Seas, Center Magazine, 1968, 18-27. Idem, The Ocean Regime, Center for the Study of Democratic Institutions, Occasional Paper oct. 1968, geciteerd door EISENBUD, R., N.R.L., 1971, o.c., 42 (cfr. infra Hfdst. III, § 1.1.).
Sommigen zien de Internationale Visserij Autoriteit dan ook als een multinationale overheidsonderneming : GOLDIE, L., C.J.T.L., 1969, o.c., 47-51. KOERS, A., 1973, o.c., 252-262

Een tweede benadering berust op de analogie met het nieuwe regime van de diep zeebodem die als het gemeenschappelijk erfgoed van de mensheid wordt erkend (infra). Cfr. KENT, G., Fisheries and the Law of the Sea : A Common Heritage Approach, O.M., 1978, 14-19. CHRISTY, F., Common Property, Open Access, and the Common Heritage, ed. MANN BORGESE, E., Pacem in Maribus, New York, Dodd, Mead & Co., 1972, 201-206. Zie hierover : ODA, S., New Directions in the Law of Fisheries, J.A.I.L., 1973, 89. RIVERS, J., International Fisheries Regulation, G.J.I.C.L., 1973, 403-405. KOERS, A., 1973, o.c., 331-339

visserijcommissies met verregaande bevoegdheden (1).
Binnen elk van deze alternatieve systemen zijn verschillende varianten mogelijk (2). Deze voorstellen komen dus alle neer op de invoering van eigendomsrechten, zij het in nationale of in internationale richting. De twee laatste alternatieven zouden inhouden dat de betrokken internationale organisaties visserijvergunningen zouden kunnen verkopen aan de hoogste bieder; deze zouden ook verhandelbaar zijn (3).

De economische benadering werd bekritiseerd omwille van haar oversimplifiërende voorstelling van de problemen (4). Door de biologen wordt het realiseren van netto-economische winst meestal als een reëel, maar niettemin tweederangs objectief beschouwd. Fysische overbevissing leidt immers altijd tot economische verspilling (5). Er werd verwezen naar de dramatische sociale gevolgen indien de economische theorie plots in al haar consequenties zou worden toegepast (6), en naar het feit dat een optimaal economisch rendement niet voor alle staten dezelfde betekenis heeft (infra) (7).

---

(1) O.a. CRUTCHFIELD, J., W.L.R., 1967, o.c., 297. KASAHARA, H., ed. ALEXANDER, L., 1971, o.c., 39. Idem, Future Regime for High Seas Fisheries, ed. ALEXANDER, L., 1968, o.c., 134. RIVERS, J., o.c., 400-401. GULLAND, J., F.A.O. Fisheries Technical Paper n° 70, 1968, o.c., 11
Tegenover de creatie van nieuwe instellingen biedt dit voorstel enkele voordelen : de bestaande visserij-organisaties beschikken over een niet te verwaarlozen expertise t.a.v. de visserijproblematiek; zij kunnen zelf het initiatief nemen om hun structuur, functies en bevoegdheden te verbeteren en uit te breiden en deze voorstellen zullen wellicht van aard zijn door de betrokken staten aanvaard te worden. Zijn beperkingen liggen in het feit dat de visserij-organisaties uiteraard niet in staat zijn het visserijregime in zijn geheel te wijzigen en dat het nut van deze hervormingen op wereldschaal steeds beperkt zal blijven.
Cfr. KOERS, A., 1973, o.c., 269-270

(2) Ibid., 231-277. ALVERSON, D., Science and Fisheries Management, ed. ROTHSCHILD B., o.c., 216-218. EISENBUD,R., N.R.L., 1971,o.c., 41-46. ROJAHN,O.,o.c., 415-418.BAIN JONES,E., Law of the Sea,Dallas,Southern Methodist Press,1975,102-13
oege ast op de N.O. Atlantische Oceaan : KOERS, A., N.D.L.S., III, o.c., 26-29. Idem, Implications of Alternative Regimes for the N.E. Atlantic Treaty Systems, ed. PONTECORVO, G., 1974, o.c., 60-67

(3) Cfr. CHRISTY, F., ed. ALEXANDER, L., 1968, o.c., 138. KURY, C., The Application of a Market Theory to the Regulation of International Fisheries, O.D.I.L.A., 1973, 363-367. SCHRAM, G., International Fishery Regimes and the Interests of Coastal States, ed. ALEXANDER, L., 1973, o.c., 130
Op nationaal vlak : cfr. BELL, F., o.c., 138

(4) Cfr. ALVERSON, D., O.D.I.L.A., 1975, o.c., 105

(5) Vb. CHAPMAN, W., S.D.L.R., 1970, o.c., 451. SCHAEFER, M., ed. ALEXANDER, L., 1968, o.c., 128. KAMENEGA, T., The Management of World Fisheries, ed. ALEXANDER, L., 1968, o.c., 123

(6) SCHAEFER, M., International Fisheries (remarks), ed. ALEXANDER, L., 1970, o.c., 306. CLINGAN, T., S.D.L.R., 1972, o.c., 439

(7) SCHAEFER, M., ed. ALEXANDER, L., 1968, o.c., 128

Ook het economisch denken met betrekking tot het beheer van de internationale zeevisserij onder het regime van de vrije toegang onderging in de loop der jaren een zekere evolutie. Er greep een verschuiving plaats op het vlak van het gestelde streefdoel. Afstappend van de theoretische (statische) modellen ging men over tot de empirische analyse van bestaande visserijen (1) en werden dynamische modellen ontwikkeld. Daardoor aanvaardde men dat de produktiefuncties biologisch bepaald worden (2) en dat het realiseren van netto-economische winst niet het enige doel van de visvangst is.
Vooral de sociale en politieke aspecten (3) ("nonefficiency objects") kregen meer aandacht, zodat men ging spreken over een "welfare output", een tamelijk vaag begrip dat erop wijst dat de optimale economische oplossing van het visserijmanagement-probleem niet in één onveranderlijke formule te vinden is, maar dat er een heel pakket van algemeen aanvaardbare doelstellingen bestaat, zowel als van programma's voor hun verwezenlijking, waaruit de keuze uiteindelijk zal bepaald worden door hun politieke aanvaardbaarheid (4).

---

(1) Vb. Studie van de heilbotvisserij in de N.O. Stille Oceaan door CRUTCHFIELD en PONTECORVO (1969) en door CRUTCHFIELD en ZELLNER; studie van de zalmvisserij in de N.O. Stille Oceaan door CRUTCHFIELD en PONTECORVO (1969), door SINCLAIR en een onderzoeksteam van de Universiteit van Washington; studie van de bodemvisserij-industrie in de wateren langs New England door een onderzoeksteam van Boston College. Cfr. F.A.O. Fisheries Circular n° 27, 1966, o.c., 3
Over de dynamische techniek die streeft naar een "social rate of discount", cfr. MUNRO, G., Extended Fisheries Jurisdiction in a Regional Setting : Problems of Conflicting Goals and Interests, ed. JOHNSTON, D., Regionalization of the Law of the Sea, Cambridge Mas., Ballinger, 1978, 239-242

(2) I.v.m. het bio-economisch visserijbeheer (economisch verantwoorde beslissingen worden getroffen op basis van informatie over de biomassa), cfr. DONALDSON, J. & PONTECORVO, G., Economic Rationalization of Fisheries : The Problem of Conflicting National Interests on Georges Bank, O.D.I.L.A., 1980, 151-158

(3) Cfr. EISENBUD, R., o.c., 28
Sociaal aspect:cfr. ARNOLD, V. & BROMLEY, D., Social Goals, Problem Perceptic and Public Intervention: The Fishery, S.D.L.R., 1970, 471. POLLNAC, R. & JACk LITTLEFIELD,S., Sociocultural Aspects of Fisheries Management, O.D.I.L.A.,198 209-242.SMITH,C.,Fishing Succes in a Regulated Commons,O.D.I.L.A.,1973,369-381
Sociaal-politiek aspect : vb. het realiseren van netto-economische winst wordt niet aanvaard in bepaalde economische systemen, met name in de socialistische staten waar men een maximale, zuiver fysische opbrengst nastreeft. Voor hen betekent de vis die niet gevangen wordt een verspilling. De staat subsidieert de visserij en wil de voedselaanvoer maximaliseren.
Cfr. KACZYNSKI, V., Controversies in Strategy of Marine Fisheries Development between Eastern and Western Countries, O.D.I.L.A., 1977, 404. KOERS, A., 1973, o.c., 60. Hetzelfde kan gezegd worden van de meeste lange afstandsvisserijstaten (vb. Japan) en ontwikkelingslanden (vb. Peru) die zich vooral voor de totale opbrengst interesseren. Cfr. GULLAND, J., F.A.O., Fisheries Technical Paper n° 70, 1968, o.c., 8
Politiek aspect : de besluitvorming binnen de internationale visserijcommissies is dikwijls zuiver politiek geïnspireerd. Getuige hiervan de langdurige onderhandelingen die vaak nodig zijn om een minieme wijziging van een akkoord tot stand te brengen. Typisch voorbeeld hiervan is de I.C.N.A.F.
PONTECORVO, G. & MESZNIK, R., The Wealth of the Oceans and the Law of the Sea, Some Preliminary Observations, S.D.L.R., 1974, 685

(4) CRUTCHFIELD, J., ed. ROTHSCHILD, B., o.c., 74-81

Een filosofie die hier nauw bij aansluit is die van de "*Optimum Sustainable Yield*" (O.S.Y.) (1). Men aanvaardt het belang van alle criteria die aan de basis van een optimaal visserijbeheer kunnen liggen. Daardoor wordt het visserijbeheer onttrokken aan de greep van één of andere discipline. Deze benadering stelt geen concrete objectieven, maar verwijst naar het belang van politieke, sociale en economische criteria bij het treffen van beleidsbeslissingen (2). In 1974 beslisten de International Association of Game, Fish and Conservation Commissions, en de Sport Fishing Institute (V.S.) dat het O.S.Y.-concept dat van de M.S.Y. diende te vervangen. Hetzelfde gebeurde in 1975 door de American Fisheries Society. Ook de I.C.E.S. verving in 1977 de M.S.Y. door de O.S.Y. als eerste doelstelling van zijn beheer (3). Het O.S.Y.-criterium werd impliciet aangenomen in het Zeerechtverdrag van 1982.

*
* *

Uit de evolutie van de twee grote theorieën nopens het visserijbeheer blijkt dus, zoals KOERS in 1973 voorstelde, dat een minder dogmatische benadering ervan de tegenstellingen reeds heel wat minder scherp zou stellen (4).
Wij kunnen vaststellen dat beide stellingen een stuk naar elkaar toegroeiden.
De ecologisch gerichte benadering, die zich afzet tegen het klassieke uitgangspunt van beide theorieën, met name "de visstapel" en die haar eerste toepassing vond in het Verdrag inzake de Instandhouding van de Levende Rijkdommen van het Zuidpoolgebied, betekent een belangwekkende en toekomstgerichte zwenking en vindt aanhang op de Derde Zeerechtconferentie (infra).
Een andere belangrijke conclusie bij dit alles is dat de noodzaak van permanent en doorgedreven wetenschappelijk onderzoek nog even dringend aanwezig blijft als vroeger. Regionale samenwerking op dit gebied zal niet alleen van steeds groter belang worden bij het beheer van de visstapels die tussen verschillende exclusieve economische zones migreren, maar ook wegens het gebrek aan wetenschappelijke infrastructuur, kapitaal en know-how in de ontwikkelingslanden (5).

---

(1) Ontwikkeld door McFADDEN (1969), ROYCE (1975), ROEDEL (1975) e.a.
(2) Cfr. NIELSEN, L., ed. KNIGHT, G., 1980, o.c., (12-16)-(12-19). LACKEY, R., E.M., 1979, o.c., 111
(3) Hierbij wordt ernaar gestreefd de stocks te herstellen tot op een niveau dat enigszins hoger ligt dan de M.S.Y., zodat een buffer tegen milieufluctuaties ontstaat. Cfr. Report of the ad hoc Meeting on the Provision of Advice on the Biological Basis for Fisheries Management, geciteerd door CUNNINGHAM, S., E.E.C. Fisheries Management. A Critique of Common Fisheries Policy Objectives, M.P., 1980, 231
(4) KOERS, A., 1973, o.c., 57
(5) Cfr. GULLAND, J., Problems and Priorities in Providing Research Input to Fishery Decisions, O.D.I.L.A., 1977, 27-36. SIMPSON, A., The Role of Research in Fisheries Development, M.P., 1978, 212-226. CHAPMAN, W., S.D.L.R., 1970, o.c., 454. DAWSON, C., A Comparison of National Resources Available for Fishery Research, O.D.I.L.A., 1978, 1-21

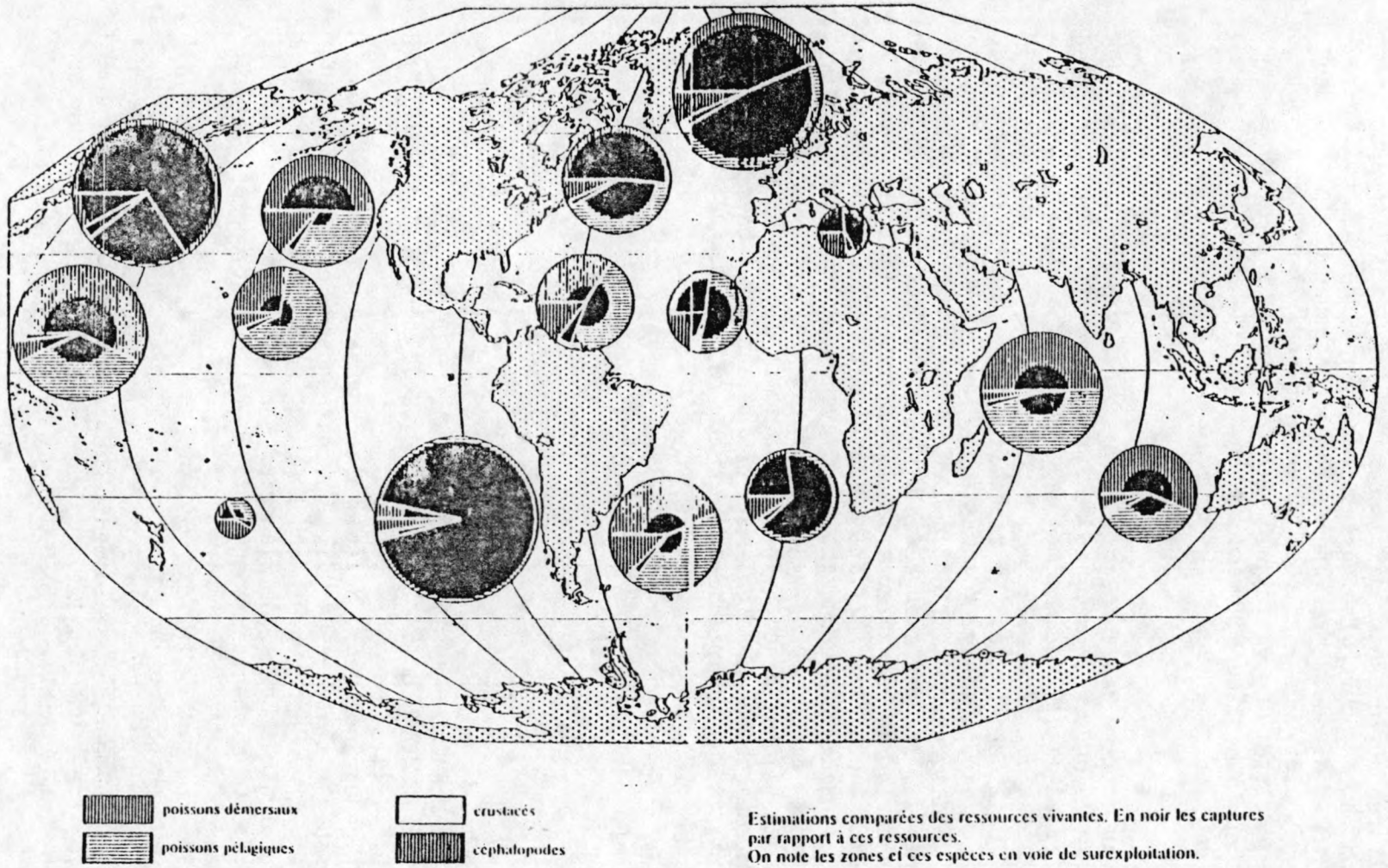

Estimations comparées des ressources vivantes. En noir les captures par rapport à ces ressources.
On note les zones et ces espèces en voie de surexploitation.

KAART XVI - Stand van de visserij-exploitatie in 1977

Naar : MARTRAY, J., 1977, 158-159

5.2. De werking van de internationale visserijcommissies en de instandhoudingsverdragen

De enorme ontplooiing van de vangstinspanning tijdens de hier behandelde periode heeft ertoe geleid dat het beheer door de internationale visserijcommissies een zekere koerswijziging onderging. De tot dusver toegepaste managementtechnieken die bij voorrang op de bescherming van de visstapels gericht waren beantwoordden niet langer aan de essentieel economische voorwaarden. De economische problemen, die zich ook in sociale of politieke termen kunnen stellen (supra), konden niet langer over het hoofd worden gezien (1).
Twee in het oog springende ontwikkelingen zijn dan ook het feit dat de visserijcommissies overstappen naar vangstinspanning-beperkende maatregelen (doorgaans quotaregelingen) en dat zij zullen trachten een doeltreffender controle op de naleving van de overeengekomen reglementeringen door te voeren (2).
Wij zullen, opnieuw per oceaangebied en tot op het ogenblik van de invoering van 200 mijlen economische zones en visserijzones, de werking van de bestaande verdragsregelingen onderzoeken en de oprichting van nieuwe commissies bespreken. Opvallend hierbij is dat tussen 1973 en 1980, het jaar van de ondertekening van de Conventie inzake de Instandhouding van de Levende Rijkdommen van het Zuidpoolgebied, slechts één nieuwe visserijcommissie werd opgericht, dit waarschijnlijk in afwachting van de afloop van de Derde Zeerechtconferentie.

*
* *

De Noordoostatlantische Oceaan

De statuten van de *Internationale Raad voor de Exploratie van de Zee* (I.C.E.S.) werden geformaliseerd door een nieuwe conventie van 12 september 1964 (3) ter vervanging van die van 1902. Volgens deze conventie bestaan de functies van de I.C.E.S. in (a) de promotie van het wetenschappelijk onderzoek van de zee en meer bepaald van haar levende rijkdommen, (b) het voeren van onderzoeksprogramma's in samenwerking met de verdragsstaten en (c) de publicatie van de resultaten. De geografische bevoegdheid van de Raad werd uitgebreid tot de hele Atlantische Oceaan en zijn aangrenzende zeeën, met de nadruk op het noordelijk Atlantisch gebied (4).

Naast de reeds bestaande samenwerking met de N.O. Atlantische Visserijcommissie (N.E.A.F.C.), verschaft de I.C.E.S. op dezelfde wijze wetenschappelijk advies aan de Internationale Visserijcommissie voor de Baltische Zee die in 1973 werd opgericht. De samenwerking met de F.A.O. (eerst enkel gezamenlijke statistische publicaties) werd opgevoerd sedert 1959 en tevens uitgebreid tot vrije coöperatie met door de F.A.O. opgerichte commissies.

---

(1) McKERNAN, D., ed. ALEXANDER, L., 1969, o.c., 258-259
Cfr. BELL, F., o.c., 344-345. KOULOURIS, M., o.c., 131
(2) Cfr. Ibid., 157
(3) I.L.M., 1968, 302. Protocol 1970 : IEL MT, 970-62
Huidige leden : België, Canada, Denemarken, D.B.R., Finland, Frankrijk, Ierland, IJsland, Italië, Nederland, Noorwegen, Polen, Portugal, Spanje, U.S.S.R., Verenigd Koninkrijk, Verenigde Staten, Zweden
(4) KOERS, A., 1973, o.c., 78-79. DE KLEMM, C., o.c., 100-101. BEKIASHEV, K. & SEREBRIAKOV, V., o.c., 465. LUCAS, C., o.c., 3-4. F.A.O. Fisheries Technical Paper n° 64, 1966, o.c., 18

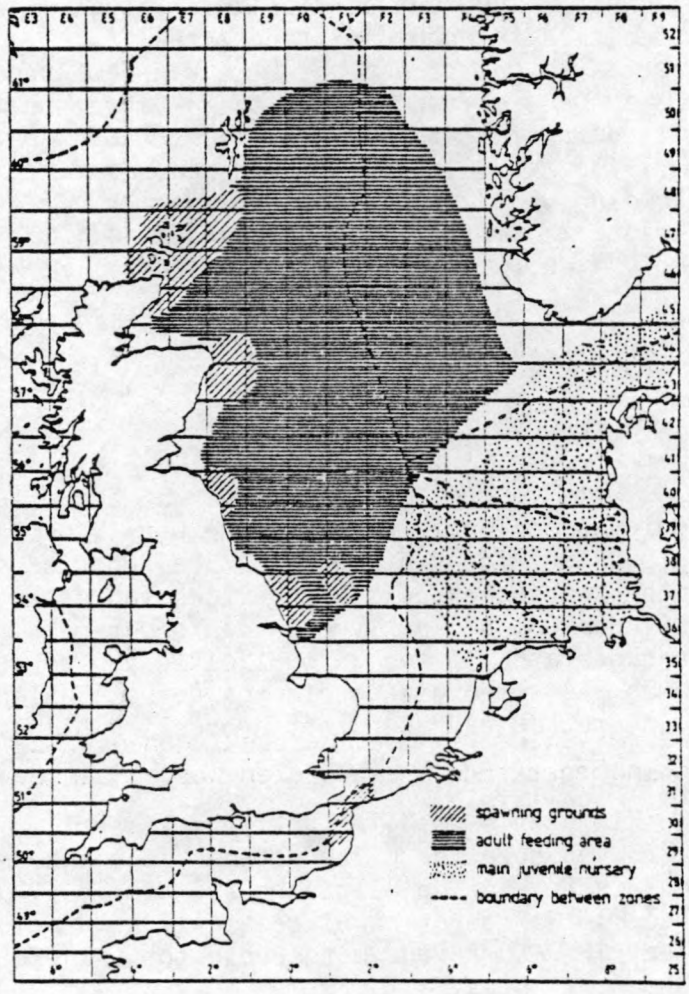

KAART XVII - Verspreiding van de haringstapels over de Noordzee in hun diverse biologische stadia

Naar : PARRISCH, B., M.P., 1979, 235

I.C.E.S. onderhoudt werkrelaties met in totaal veertig internationale organisaties en instellingen (1) en wordt in de jongste jaren ook steeds vaker geraadpleegd in het kader van de afsluiting van conventies en de oprichting van intergoevernementele commissies voor de preventie en de controle van de mariene verontreiniging in het Noordatlantisch gebied. De Raad werd door hen als internationaal wetenschappelijk adviesorgaan aangenomen, op dezelfde manier als de twee bovengenoemde visserijcommissies hebben gedaan (2).

De activiteiten van de Raad in N.E.A.F.C.-verband hadden vooral betrekking op het overbevissingsprobleem (vb. haring en tong). De toegestane vangstcontingenten werden vastgelegd op basis van adviezen van de I.C.E.S., maar de T.A.C.'s werden meestal door de Commissie aangepast om voor de lidstaten aanvaardbaar te zijn en dus té hoog gesteld om enig behoudend effect te sorteren.
In 1976-77 besloten de negen E.G.-lidstaten, na de invoering van de communautaire tweehonderd mijls visserijzone, de N.E.A.F.C. te verlaten en de Commissie werd dus virtueel ontbonden (3). De onderhandelingen over de oprichting van een nieuwe N.O. Atlantische Visserijcommissie en de herziening van de desbetreffende conventie wezen uit dat de algemene wens bestond de werkrelatie met de I.C.E.S. in stand te houden. In afwachting werden de nodige beheers- en instandhoudingsmaatregelen op bilaterale wijze bedongen en werd door alle vroegere verdragspartijen verder een beroep gedaan op het advies van de I.C.E.S. (4). De noodzaak tot het verderzetten van gezamenlijk wetenschappelijk onderzoek na de invoering van uitgestrekte nationale jurisdictiezones, blijkt reeds enkel en alleen uit het feit dat de meeste geëxploiteerde visstapels in het Noordoostatlantisch gebied tegelijk voorkomen in verscheidene nationale zones en dat zij in hun diverse levensstadia tussen deze zones migreren (zie kaart XVII) (5).

Een I.C.E.S.-rapport van 1977 over de visstand in de Noordzee bevestigde dat kabeljauw, schelvis, wijting en schol aan groei-overbevissing leden, makreel aan recruterings-overbevissing, tong aan beide vormen tegelijk, en dat de haringpopulatie zich onder druk van recruterings-overbevissing in een vergevorderde staat van uitdunning bevond (6).
Vraag is hoe het zover kwam.
Eigenlijk verliepen er meer dan tien jaar alvorens de *N.O. Atlantische Visserijcommissie* haar eerste aanbeveling deed m.b.t. andere regelementeringen dan netmaaswijdte of minimum afmetingen van de vis (7). Besprekingen over de invoering van nieuwe vormen van inspanningbeperkende maatregelen werden aangevangen in 1965 en sleepten jaren aan. De meeste aandacht ging in deze periode naar het probleem van de internationale controle. In 1967 werd een eerste aanbeveling voorgelegd inzake de toepassing van een "joint scheme of enforcement". Deze werd aangenomen in 1968 en effectief toegepast sinds 1970.

---

(1) BEKIASHEV, K. & SEREBRIAKOV, V., o.c., 475. BIRNIE, P., The North Sea : A Challenge of Disorganized Opportunities ?, ed. WATT, D., o.c., 8-9
Cfr. LUCAS, C., o.c., 12-13
(2) PARRISH, B., The Future Role of I.C.E.S. in the Light of Changes in Fisheries Jurisdiction, M.P., 1979, 238
Cfr. BEKIASHEV, K. & SEREBRIAKOV, V., o.c., 475
(3) Noorwegen in 1978 en IJsland in 1981
(4) TAMBS-LYCHE, H., Monitoring Fish Stocks. The Role of I.C.E.S. and the Northeast Atlantic, M.P., 1978, 130-131. PARRISH, B., o.c., 235-236. BIRNIE, P., ed. WATT, D., o.c., 11
Cfr. LUCAS, C., o.c., 6-9
(5) PARRISH, B., o.c., 234
(6) SCOTT, I., ed. WATT, D., o.c., 142
(7) Lijst aanbevelingen tot 1975 : I.P.E., VI, 2955-2975

1969 betekent het begin van een nieuwe actievere fase : op een ongewoon radicale manier stelt de Commissie voor de zalmvangst buiten de nationale jurisdictiezones volledig stop te zetten (vooral bedoeld voor Noorwegen); het jaar daarop leidt de jarenlange discussie omtrent de Noordzeeharing tot de invoering van een verboden vangstseizoen, en verzoekt de Commissie in een resolutie om de nodige bevoegdheid om vangstcontingenten (zowel T.A.C.'s als nationale quota) vast te kunnen stellen.
Zoals te verwachten was werd de stopzetting van de zalmvangst door protesten geblokkeerd (1), had het verboden haringseizoen slechts een marginaal conservatie-effect en duurde het nog vier jaar alvorens het verzoek van de Commissie door alle lidstaten was goedgekeurd (vooral tegenstand van IJsland en België). In afwachting hiervan verzocht de Commissie de verdragsstaten om op bilaterale wijze tot quota-afspraken te komen, dit buiten het kader van de Commissie om (2), en voerde zij zelf indirecte quota-regelingen in voor de haringvangst in de Keltische Zee (3).
Eens de bevoegdheid tot het invoeren van quotaverdelingen bekomen (1974), richt de Commissie al haar aandacht en energie op deze nieuwe techniek.
Een eerste maatregel is een éénjarige verdeling van de Noordzeeharingvangst (juli 1974 tot juni 1975). Voor het jaar 1975 werden vijftien visstapels aan een dergelijke regeling onderworpen. In 1976 werd hier nog één stock aan toegevoegd, maar dit bleek het laatste jaar te zijn waarin de N.E.A.F.C. operatief was. De besprekingen omtrent de quotatoewijzingen voor 1977 werden afgebroken toen de E.G.-staten, na de invoering van de tweehonderd mijls visserijzone, aankondigden dat dergelijke afspraken voortaan door bilaterale onderhandelingen tussen de E.G. Commissie en derde staten zouden tot stand worden gebracht. Dit deed de mogelijkheid van een confrontatie met de Oosteuropese verdragsstaten oprijzen, aangezien de Europese Gemeenschap door hen niet werd erkend. Nadat ook de andere partijen zich uit de Commissie hadden teruggetrokken begonnen de onderhandelingen over een nieuwe conventie (4). Een ontwerp kwam tot stand in 1978 en een nieuwe tekst werd ondertekend op 18 november 1980 (5).

---

(1) Cfr. SULLIVAN, W., ed. ALEXANDER, L., 1971, o.c., 45
(2) Dergelijke quota-overeenkomsten kwamen tot stand voor Atlanto-Scandia haring in 1971-73 (vb. IJsland-Noorwegen-U.S.S.R., 6.3.1973 : ST/LEG/SER.B/18, 563) en voor Arctisch-Noorse kabeljauw (Noorwegen-U.S.S.R.-Groot-Brittannië, 15.3.1974 : I.P.E., VII, 3414. Cfr. R.G.D.I.P., 1975, 222). Ook het akkoord inzake de Visserij rond de Far Oer Eilanden van 18.12.1973 (IEL MT, 973-97) waarin België, Denemarken, de D.B.R., Frankrijk, Noorwegen, Polen en Groot-Brittannië nationale quota overeenkwamen voor de visserij in de volle zee, aangrenzend aan de exclusieve visserijzone rond de Far Oer (supra), is hiervan een voorbeeld.
In deze beide laatste akkoorden blijkt uit de quotaverdeling dat aan de betrokken kuststaten, respectievelijk Noorwegen en de Far Oer een preferentiële behandeling wordt toegekend. Cfr. LAING, A., The Case for a North Atlantic Preferential Fishing System, ed. PONTECORVO, G., 1974, o.c., 97-98
(3) UNDERDAL, A., o.c., 51-52. KOERS, A., ed. PONTECORVO, G., 1974, o.c., 56-57
Een éénjarige stopzetting van deze visserij werd vervolgens ontkracht door het toestaan van genereuze uitzonderingen die in de praktijk neerkwamen op quota-toewijzingen
(4) UNDERDAL, A., o.c., 53
(5) IEL MT, 980-85
De oude conventie werd niet formeel ontbonden.
Leden op 1 januari 1981 : België, Bulgarije, Cuba, D.B.R., D.D.R., Denemarken, Finland, Frankrijk, Ierland, Nederland, Polen, Portugal, Spanje, U.S.S.R. BEKIASHEV, K. & SEREBRIAKOV, V., o.c., 368
Opgezegd door de Far Oer op 1 november 1982 en door Polen op 29 april 1983

Zo is het, ironisch genoeg, op het ogenblik dat de Commissie met een nieuw élan aan de heropbouw van de visstapels werkte dat zij uiteen is gevallen. Het nieuwe systeem is niet lang genoeg in werking geweest om te kunnen aantonen of quota-management in de N.O. Atlantische Oceaan een succes was of niet (1). Politieke beperkingen verminderden ongetwijfeld de efficiëntie van de quota-aanbevelingen. De toebedeelde contingenten lagen vaak tot 30 % boven het wetenschappelijk advies. Als reden werd herhaaldelijk aangevoerd dat het bewijsmateriaal niet overtuigend genoeg was (2) of dat de aanbevolen maatregel economisch of sociaal niet haalbaar was (3).

Een typisch voorbeeld waaruit de vertragende tegenstand van de lidstaten en het gebrek aan internationale planning naar voren komt vinden wij in de geschiedenis van de haringvisserij.
Vóór het midden van de jaren vijftig was deze visserij gebaseerd op de vangst van volwassen haring. De ontwikkeling van de Noorse industriële visserij van kleine haring (vismeel) in de jaren zestig, bracht een aanzienlijke verhoging van de totale opbrengst teweeg. Na de uitputting van de Atlanto-Scandia haring breidden de Noren hun vangstgebied naar de Noordzee uit. De hoogste totale opbrengst werd gerealiseerd in 1965. Na 1969 zette een drastische daling in, zodat het produktieresultaat van 1971 op het niveau van 1948-50 terugviel (4). Gedurende heel deze periode werd door de N.E.A.F.C. geen enkele behoudsmaatregel aangenomen. De I.C.E.S. bestudeerde wel de oorzaken van het verval van deze visserij, maar zijn eerste voorstel (1967) werd als een experiment beschouwd en verworpen. De Raad werd verzocht verder onderzoek te verrichten. In 1970 werd voor het eerst beslist een verboden vangstseizoen in te voeren en verzocht de Commissie om de bevoegdheid om inspanning-beperkende maatregelen en quota te kunnen invoeren. Het duurde ongeveer vier jaar alvorens alle lidstaten de vereiste nationale wetgeving hadden aangenomen (supra). In de tussenperiode werd verder gewerkt met niet-verdelende reglementen : verboden seizoenen en gebieden, minimum maaswijdten en minimum afmetingen van de vis. Het verboden seizoen werd verlengd van 2 1/3 maand in 1971 tot 4 1/2 maand in 1973 en 1974. Wegens de toegestane uitzonderingen op dit regime en de toename van de visserijdruk tijdens de andere seizoenen, vorderde de uitputting van de haringstapels evenwel gestadig (5). De vereiste minimum afmeting van de vis betekende wel dat de Deense en Noorse industriële visserij van kleine haring in de Noordzee verboden werd. Maar bij de sprotvisserij die verder toegestaan bleef wordt meestal veel kleine haring opgehaald (6).

---

(1) CUSHING, D., o.c., 235-236
(2) SCOTT, I., ed. WATT, D., o.c., 149
Cfr. WOLFRUM, R., Die Fischerei auf hoher See, Z.A.O.R.V., 1978, 683
(3) UNDERDAL, A., o.c., 75
(4) SAETERSDAL, G., Fisheries Conservation in the Northeast Atlantic and the North Sea : Biological Aspects, N.D.L.S., III, 44. KORRINGA, P., European Fisheries. An Object Lesson in Economic and Ecological Mismanagement, I.S.R., 1978, 342
(5) UNDERDAL, A., o.c., 165
(6) KORRINGA, P., o.c., 342
In 1969 werd reeds een aanbeveling tot de lidstaten gericht teneinde de vangst voor industrieel gebruik tot maximaal 10 % van de totale opbrengst per soort te beperken, cfr. KOULOURIS, M., o.c., 131-132

FIGUUR VII - Inspectiepas N.E.A.F.C.

Uit : B.S., 1975, 12366

Tijdens de drie jaar waarin het quotasysteem werd toegepast trof de N.E.A.F.C. vier quotamaatregelen voor haring waarvan er twee niet werden toegepast. Alle T.A.C.'s werden merkelijk hoger gesteld dan de I.C.E.S.-adviezen. Zo werd einde 1975 een totale vangststop geadviseerd maar werd de T.A.C. toch op 160.000 ton vastgesteld (1). Ook stelden de landen die traditioneel haring voor directe menselijke consumptie vangen, met ongenoegen vast dat bij de verdeling van de quota het grootste aandeel aan Noorwegen werd toegekend, op basis van zijn hoge vangsten in het recente verleden (2).

Wij kunnen dan ook besluiten dat het door de N.E.A.F.C. geboekte succes eerder bescheiden is. In biologische termen waren heel wat visstapels in haar werkingsgebied in 1976 verder van rationele exploitatie verwijderd dan zeventien jaar tevoren (3). Maar ook naar economische maatstaven waren de meeste stapels zo erg overbevist, dat een reductie van 1/3 tot 1/2 van de vangstinspanning nodig werd geacht om een maximale aanhoudende opbrengst te kunnen realiseren (4). Toch mag de realisatie van de aanhoudend hoge vangsten van de meeste soorten in het N.O. Atlantisch gebied tot 1974 op het actief van de behoudsprogramma's van de Commissie worden geschreven. In dit opzicht werd haar taak in het verleden vergemakkelijkt door het feit dat de toenemende vangstcapaciteit steeds naar ongeëxploiteerde en ongebruikelijke soorten kon worden afgeleid, hetgeen nu niet meer mogelijk is (5).

Een laatste aspect van het N.E.A.F.C.-beleid betreft het in 1968 aangenomen "scheme of joint enforcement". De voorstudie van het probleem van de controle op de visserij-operaties gebeurde door een speciaal comité dat in 1964 werd opgericht. Verscheidene staten maakten bezwaar tegen de aanbeveling nopens het ontwerp-schema dat in 1967 was klaargekomen. In 1968 herhaalde de Commissie haar aanbeveling, kwam zij tegemoet aan de opwerpingen van Polen, U.S.S.R. en Zweden en besliste zij dat het controlesysteem voor de instemmende staten op 1 januari 1970 zou in voege treden. De speciale regelingen voor de drie staten waren : (a) tussen de U.S.S.R. en de andere verdragsstaten zouden de bepalingen van het schema die betrekking hadden op de inspectie van het vistuig en de vangst onder dek niet van toepassing zijn, (b) idem voor Polen, (c) idem voor Zweden tot 1 januari 1972 (6).

Het systeem is gericht op de inspectie van de netten en de vangst. De inspecteurs zijn ambtenaren in dienst van de visserijpolitiediensten van de verdragsstaten en moeten over specifieke indentificatiedocumenten beschikken. Hun namen en die van de inspectieschepen worden aan de Commissie meegedeeld. De patrouilleschepen voeren een speciale blauw-gele wimpel met de letters N.E. Een vissersvaartuig moet stoppen wanneer het hiertoe door een patrouilleschip wordt aangemaand. Deze verplichting bestaat niet tijdens de visserij-operaties of bij het ophalen van de netten. Het volstaat dat de inspecteur het vermoeden heeft dat een vaartuig de visserijreglementen overtreedt, om het te kunnen verplichten halt te houden. Hij mag ook alle relevante documenten opvragen om het gewicht en de aard van de vangst te verifiëren. Hij mag het vaartuig, de netten en de documenten fotograferen.
Na de inspectie stelt hij een rapport op. Dit wordt overgemaakt aan zijn vlagstaat en aan die van de overtreder. Wanneer een inspecteur een overtreding heeft vastgesteld moet hij, voor zover mogelijk, de bevoegde autoriteiten van de vlagstaat van het vissersvaartuig en een controleschip van de vlagstaat dat zich in

---

(1) UNDERDAL, A., o.c., 166
(2) KORRINGA, P., o.c., 342
(3) UNDERDAL, A., o.c., 91-93
(4) CUSHING, D., o.c., 236
(5) KOERS, A., ed. PONTECORVO, G., 1974, o.c., 59
(6) I.P.E., VI, 2951
KOERS, A., N.Y.I.L., 1970, o.c. 21-22. Idem, 1970, o.c., 37-38. CARROZ, J. & ROCHE, A., C.Y.I.L., 1968, o.c., 67 en 78
Belgisch uitvoeringsbesluit : K.B. van 2 juli 1975 betreffende de internationale controle van de zeevisserij in het N.O. deel van de Atlantische Oceaan buiten de territoriale wateren en de voorbehouden visserijzones. B.S., 4.10.1975, 12361

TABEL XVIII

Overtredingen van NOAVC-maaswijdte reglementen, 1964-1973, in percentages (naar NEAFC).

	Nationale inspectie (1964-1973)	*Gezamenlijke inspectie (1972-1973)*
België	8,8	6,0
Denemarken	2,7	3,7
West-Duitsland	0,6	20,4
Frankrijk	6,7	44,7
IJsland	29,0	0,0
Ierland	12,0	—
Nederland	5,8	10,0
Noorwegen	8,5	14,8
Polen	4,3	0,0
Portugal	5,9	—
Spanje	2,5	10,3
Zweden	1,4	—
U.S.S.R.	3,8	26,9
Verenigd Koninkrijk	3,6	24,5

Naar : CUYVERS, L., 1981, 200

de nabijheid bevindt contacteren. De rapporten van vreemde inspecteurs worden op gelijke voet behandeld met die van nationale ambtenaren, met dien verstande dat hun geen hogere bewijskracht wordt toegekend dan zij zouden genieten in de staat van de vreemde inspecteur. De bemanning van de vissersvaartuigen moet haar medewerking verlenen; verzet tegen de inspecteurs zal beschouwd worden als verzet tegen de autoriteiten van de vlagstaat. De verdragsstaten zelf moeten zo goed mogelijk samenwerken om de gerechtelijke procedures die op deze verslagen volgen zoveel mogelijk te vergemakkelijken.
Elk jaar zullen de verdragsstaten hun voorlopige plannen m.b.t. hun deelname in het controlesysteem voor het volgend jaar aan de Commissie bekend maken. Deze voegt hier dan de nodige aanbevelingen aan toe. De lidstaten maken ook hun onderlinge afspraken en hun huidige gegevens inzake uitgevoerde inspecties en toegepaste sancties aan de Commissie over (1).

Dit inspectieschema, dat slechts ten volle werd toegepast sinds 1972, werd eveneens na vier jaar inoperatief. Uit de N.E.A.F.C.-rapporten bleek wel dat een hoger aantal inbreuken werd geregistreerd dan voordien (zie tabel XVIII).Het valt af te wachten of het systeem onder de nieuwe conventie zal gereactiveerd worden. Inderdaad ligt het in de lijn van de verwachtingen dat de Europese Gemeenschap in de toekomst een geïntegreerd Europees controlesysteem op het vlak van de visserij en de preventie van mariene verontreiniging in de Noordzee zal tot stand brengen (2). Art. 15 van de nieuwe conventie voorziet enkel dat de verdragspartijen de nodige controle-acties mogen uitvoeren, met inbegrip van het opleggen van sancties, voor de effectieve toepassing van de bepalingen van de conventie. Elke verdragspartij zal jaarlijks een verslag van zijn controle-activiteiten aan de Commissie overmaken.

De Baltische Zee

Omwille van hoofdzakelijk politieke redenen (3) was de instandhouding van de levende rijkdommen van het Baltische Zeegebied tot voor een tiental jaar door geen enkele algemene conventie geregeld. De N.E.A.F.-conventie van 1959 sloot de wateren van de Baltische Zee en de Belts uitdrukkelijk uit haar werkingsgebied uit (4). Wel zijn de zeven Baltische kuststaten bij deze commissie aangesloten (5).

---

(1) BEKIASHEV, K. & SEREBRIAKOV, V., o.c., 380-381. DE SMET, A., Policing on the High Seas : with Special Reference to the North Sea, N.D.L.S., III, 195. ESTEVES CARDOSO, J., Enforcement of Fishery Regulations. Problems in Coastal and International Control, M.P., 1978, 144-145. KOULOURIS, M., o.c., 153-154. Cfr. CARROZ, J. & ROCHE, A., C.Y.I.L., 1968, o.c., 76-77. AGLEN, A., Problems of Enforcement of Fisheries Regulation, ed. ALEXANDER, L., 1968, o.c., 21-22

(2) Cfr. Resolutie Europees Parlement 1901/79, P.B., C.39, 63 van 12.2.1979, tot oprichting van een Europese kustwacht. Een Europees Visserij-inspectoraat werd opgericht in juni 1982. P.B., 29.7.1982, L.220. Voor de preventie en de controle van vervuiling door lozing van olieprodukten in zee werd een raadgevend comité opgericht op 25 juni 1980. P.B., 22 juli 1980, L.188, 11

(3) De D.D.R. werd door de Duitse Bondsrepubliek niet erkend. Verdragen tussen beide staten konden bijgevolg niet tot stand komen

(4) Cfr. FITZMAURICE-LACHS, M., o.c., 196. BOCZEK, B., o.c., 213 JOHNSON, B., The Baltic, N.D.L.S., III, 210-211. Idem, The Baltic Conventions, I.C.L.Q., 1976, 1

(5) Enkel Zweden en Denemarken ratificeerden de Visserijconventie van Genève 1958, en twee Baltische staten (de D.B.R. en Denemarken) zijn lid van de E.E.G.

Tijdens de jaren zestig kwamen twee overeenkomsten met beperkte draagwijdte tot stand. De eerste is de overeenkomst betreffende de *Bescherming van de Zalm in de Baltische Zee* (1) van 20 december 1962, gesloten tussen Denemarken, de D.B.R. en Zweden (in 1971 bijgetreden door Polen) en geamendeerd op 21 januari 1972 (2). Dit akkoord schrijft een aantal specifieke instandhoudingsmaatregelen voor (geen algemene of nationale contingentering) en richt een Permanent Comité op. De functies van dit Comité bestaan in het aanmoedigen van de ontwikkeling van het zalmbestand, van de broedmethodes en van de rationele exploitatie van de zalmpopulatie (3).
De tweede is de Overeenkomst inzake Coöperatie op Visserijgebied tussen de D.D.R., de Sovjet-Unie en Polen van 28 juli 1962 (4). Samenwerking op het vlak van de visserij-ontwikkeling in volle zee wordt bedongen; de preambule verwijst naar de ontwikkeling van de vangsttechnieken, de technologie van de visverwerking en het stimuleren van het wetenschappelijk onderzoek ter ontsluiting van de zeerijkdommen (5). Voor de praktische verwezenlijking van de doelstellingen van de overeenkomst wordt de *Gemengde Commissie van Socialistische Landen voor Coöperatie op Visserijgebied* (J.C.S.C.C.F.) opgericht. De taak van deze commissie bestaat in het opstellen van plannen voor wetenschappelijke en technische samenwerking, de exploratie van de levende rijkdommen, de organisatie van wetenschappelijke en technische conferenties en samenkomsten van visserijspecialisten en het uitwerken van regels in verband met de dataverzameling en -verwerking. Bulgarije trad tot de overeenkomst toe in 1964, Roemenië in 1966 en Cuba in 1974 (6).

De verbetering van het politiek klimaat in de loop van de jaren zeventig en meer bepaald de ontwikkeling van de Westduitse "Ostpolitik" (7), luidde een nieuwe periode in van regionale samenwerking tussen de Baltische staten op het gebied van de instandhouding van de levende zeerijkdommen en de preventie van de mariene vervuiling (infra) in het gebied.
De Conventie inzake de Visserij en de Instandhouding van de Levende Rijkdommen in de Baltische Zee en de Belts (8) kwam tot stand te Gdansk op 13 september 1973 en werd van kracht op 28 juli 1974 tussen Denemarken, de D.B.R., Finland, de D.D.R., Polen, Zweden en de U.S.S.R. (9).

---

(1) ST.LEG/SER.B/15, 859
(2) IEL MT, 972-06
(3) Cfr. CARROZ, J., The Management of Living Resources in the Baltic Sea and the Belts, O.D.I.L.A., 1977, 217. BOCZEK, B., o.c., 210-211. GELBERG, L., o.c., 211. FITZMAURICE-LACHS, M., o.c., 199. JOHNSON, B., N.D.L.S., III, o.c., 212-213
(4) U.N.T.S., vol. 460, 219
(5) Cfr. GELBERG, L., o.c., 212. BOCZEK, B., o.c., 211
(6) Cfr. BEKIASHEV, K. & SEREBRIAKOV, V., o.c., 333-350
(7) Zie vooral het verdrag tussen de D.B.R. en de D.D.R. van 21 december 1972 dat de normalisatie van de betrekkingen tussen beide staten tot stand bracht en de hieruit volgende erkenning van de D.D.R. door West-Duitsland. I.L.M., 1973, 16
Cfr. BOCZEK, B., o.c., 213. FITZMAURICE-LACHS, M., o.c., 203. CARROZ, J., O.D.I.L.A., 1977, o.c., 217
(8) I.L.M., 1973, 1291
(9) Hoewel nog geen daling in de totale opbrengst van de Baltische Zee was vastgesteld werd gevreesd voor een dreigende toestand van overbevissing, gezien de vangstinspanning (vooral van de Sovjet-Unie en Polen) in recente jaren zeer sterk was toegenomen. De vangst was opgelopen van 400.000 ton in 1955 tot 900.000 ton in 1973, daar waar de I.C.E.S. een gemiddelde jaarlijkse vangst van 600.000 ton adviseerde.
De Conventie van Gdansk vormt een samenhangend geheel van regionale samenwerking met de Conventie van Helsinki van 22.3.1974 voor de Bescherming van het Mariene Milieu van de Baltische Regio (infra)

De conventiewateren vallen aan de westelijke zijde samen met de oostelijke grens van het werkingsgebied van de N.E.A.F.C.; de Deense Belts vallen dus ook onder toepassing van de conventie (1). Zij is eveneens van toepassing op de territoriale wateren van de verdragspartijen (art. 2). Met betrekking tot de exclusieve visserijzones van de lidstaten vermeldt de Slotakte dat op dat ogenblik geen enkele verdragsstaat aanspraak maakt op visserij-jurisdictie in een zone van meer dan twaalf mijl breed en dat de conventie zal herzien worden indien één van hen hier in de toekomst zou toe overgaan. Als streefdoel vermeldt de preambule de maximale aanhoudende opbrengst; art. 1 verwijst naar de "optimale opbrengst", de rationele exploitatie en de groei van de levende rijkdommen van de Baltische Zee en de Belts en naar het coördineren van het wetenschappelijk studiewerk. De conventie is toepasselijk op alle levende rijkdommen (art. 2, par. 2) dus ook op de mariene zoogdieren waaronder de zeerobben de belangrijkste zijn, en op de zalm waarvan de bescherming nochtans reeds geregeld werd door de overeenkomst van 1962 (2). De toetreding tot de conventie staat strikt genomen niet voor alle staten open. Hiertoe is een uitnodiging, uitgaande van alle verdragspartijen nodig en moet de betrokken staat ook "geïnteresseerd zijn in het behoud en de rationele exploitatie van de levende rijkdommen in de Baltische Zee en de Belts" (art. 17, par. 2) (3).

Door de conventie wordt ook een visserijcommissie opgericht (*International Baltic Sea Fishery Commission*, I.B.S.F.C.). Zij heeft geen expliciete wetenschappelijke opdracht en dient op dit vlak enkel voorstellen uit te werken voor de coördinatie van het wetenschappelijk onderzoek in de conventiewateren. Zij steunt hiervoor op de diensten van de Internationale Raad voor de Exploratie van de Zee. Haar voornaamste opdracht bestaat in het uitwerken van aanbevelingen inzake beheersmaatregelen. De conventie somt een aantal mogelijke maatregelen op w.o. T.A.C.'s en nationale quota, maar voegt eraan toe dat de aanbeveling van elke andere conservatie- of beheersmaatregel onder de bevoegdheid van de Commissie valt (art. 9).
Inzake de bindende kracht van de aanbevolen maatregelen volgt de conventie van nabij de bepalingen van de N.E.A.F.-conventie (art. 11) (supra).
De toepassingscontrole op de aanvaarde maatregelen werd aanvankelijk aan de nationale autoriteiten overgelaten. De lidstaten dienen in dit verband ook de nodige informatie aan de Commissie over te maken (art. 12, par. 1, 2, 3). De bepaling volgens welke de Commissie aanbevelingen mag verstrekken inzake "controlemaatregelen m.b.t. de toepassing van voor de verdragsstaten bindende aanbevelingen" (art. 10) werd in 1976 in toepassing gebracht. Het aangenomen systeem is praktisch identiek met dat van de N.E.A.F.C. (supra) en trad in voege op 1 januari 1977 (4).

---

(1) Als overgangsgebied tussen de Noordzee en de Baltische Zee worden de Belts uit biologisch oogpunt als een speciale regio beschouwd (cfr. Slotakte)
(2) Men verwachtte dat deze overeenkomst door de Baltische Visserijconventie zou worden opgeslorpt. Dit is niet gebeurd. Dit probleem werd opgelost doordat de Commissie dezelfde behoudsmaatregelen voor zalm voorschreef als de overeenkomst van 1962. Cfr. FITZMAURICE-LACHS, M., o.c., 227-228
(3) Waarnemers van internationale organisaties, regeringen of staten kunnen op uitnodiging van de Commissie de zittingen bijwonen (vb. de E.E.G. sinds 1977)
(4) Cfr. CARROZ, J., O.D.I.L.A., 1977, o.c., 217-229. BOCZEK, B., o.c., 214-223. GELBERG, L., o.c., 214-222. FITZMAURICE-LACHS, M., o.c., 204-225 passim. QUENEUDEC, J.P., Chronique, A.F.D.I., 1973, 813-814. ROUSSEAU, C., Chronique, R.G.D.I.P., 1974, 1098-1099. BEKIASHEV, K. & SEREBRIAKOV, V., o.c., 266-275. JOHNSON, B., I.C.L.Q., 1976, o.c., 13-14. JAENICKE, G., Cooperation in the Baltic Area, ed. PARK, C., The Law of the Sea in the 1980 s, Honolulu, University of Hawaii, 1983, 494-497

Op haar eerste zitting in 1974 werd door de Commissie een eerste reeks behoudsmaatregelen opgesteld ("Draft Fishery Rules"). Hierbij werd de Baltische Zee in elf sub-gebieden onderverdeeld. T.A.C.'s en nationale quota werden ingevoerd voor sprot, haring en kabeljauw. Ook hier werden de totale toegestane contingenten hoger gesteld dan de overeenkomstige I.C.E.S.-adviezen (1).

Het voortbestaan van de Commissie kwam in het gedrang na de totstandkoming van de Europese tweehonderd mijls visserijzone in 1977 en de uitbreiding van de nationale visserij-jurisdictiezones door de Baltische staten in de loop van 1978; daardoor kwam de hele Baltische Zee onder nationale jurisdictie van de kuststaten te staan (2). Onder deze omstandigheden diende de Conventie dus geamendeerd te worden (supra - Slotakte).
De I.B.S.F.C. bleef verder functioneren als coördinator bij de samenwerking op visserijgebied en het controlesysteem werd voorlopig ingetrokken (3).

In verband met de twee E.G.-staten, de D.B.R. en Denemarken, stelden zich sinds 1977 specifieke problemen. De nationale exclusieve visserijzones van E.G.-staten worden immers verondersteld samen één enkele zone te vormen, onder beheer van de Europese Gemeenschap. Dit betekent dat de I.B.S.F.C. één enkel contingent voor de Baltische Zee aan de Europese Gemeenschap zou moeten toewijzen, veeleer dan afzonderlijke contingenten aan de D.B.R. en Denemarken. De Gemeenschap zou dan een herverdeling van haar contingent voor de Baltische Zee doorvoeren onder haar lidstaten. In de praktijk komt dit echter op hetzelfde neer, aangezien de E.G. bij deze herverdeling rekening houdt met de traditionele visserijrechten van haar lidstaten en enkel de twee voornoemde staten in de Baltische wateren vissen. Dit bracht een conflict met de Oosteuropese staten Polen, de Sovjet-Unie en de D.D.R., teweeg die van oordeel waren dat deze opvatting in strijd was met de tekst van de conventie van Gdansk (4).
Verder stelden zich nog twee andere problemen. De E.G.-lidstaten droegen hun bevoegdheid inzake internationale samenwerking op visserijgebied, en dus ook inzake de bespreking en afsluiting van visserij-akkoorden, over aan de Gemeenschap (5). Het is dus de Europese Gemeenschap die tot de conventie moet toetreden en de plaats van de D.B.R. en Denemarken innemen. Een verzoek hiertoe werd ingediend in 1976. Zweden en Finland stonden hier positief tegenover maar de drie Oosteuropese staten verzetten zich hiertegen, op grond van het feit dat de toetreding van de E.G. als geheel zou kunnen resulteren in een te grote invloed van niet-Baltische E.G.-staten in de regio (6).
In november 1982 stemden zij er toch in toe de nodige amendementen te aanvaarden en de Gemeenschap werd uitgenodigd tot de conventie toe te treden (7).

---

(1) FITZMAURICE-LACHS, M., o.c., 211. JAENICKE, G., o.c., 497-498
(2) Zweden : 11.8.1977 (deze zone maakt 40 % van de Baltische Zee uit). U.S.S.R. : 24.3.1978. Denemarken : 1.3.1978. Finland : 7.6.1978. Polen : 17.12.1977. D.B.R. : 18.5.1978. D.D.R. : 22.12.1978
(3) FITZMAURICE-LACHS, M., o.c., 212 en 242-245, 249-250
Cfr. BOCZEK, B., o.c., 228-229. BEKIASHEV, K. & SEREBRIAKOV, V., o.c., 272

(4) Cfr. FITZMAURICE-LACHS, M., o.c., 212-213
(5) - arrest H.v.J., gevallen 3, 4 en 6/76 (infra)
- resolutie van de Raad, 3 november 1976 (supra)
(6) Cfr. GORALCZYK, W., La mer baltique et les problèmes de coopération des états riverains, R.G.D.I.P., 1980, 277-278. In het geval van de N.E.A.F.C. en de N.A.F.O. zegden de E.G.-staten hun lidmaatschap op en nam de Gemeenschap hun plaats in
(7) LEIGH, M., o.c., 147

De Middellandse Zee

In de mediterrane regio zijn de volgende internationale visserij-organisaties actief : de Internationale Commissie voor de Wetenschappelijke Exploratie van de Middellandse Zee (I.C.S.E.M.), de *Algemene Visserijraad voor de Middellandse Zee* (G.F.C.M.), de Gemengde Commissie voor de Visserij in de Zwarte Zee (B.S.F.C.) en de Internationale Commissie voor de Instandhouding van de Atlantische Tonijn (I.C.C.A.T.) die in 1966 werd opgericht (1)

Tot in de jaren zeventig speelde de G.F.C.M. enkel een consultatieve rol en was hij vooral een forum waar de lidstaten van gedachte konden wisselen. Sinds het midden van de zestiger jaren was reeds aangetoond dat bepaalde visstapels overbevist werden (2) en dat het Middellandse Zeebekken één van de meest vervuilde oceaangebieden in de wereld was geworden. Het werd dus dringend noodzakelijk de functies van de Raad te herzien. Deze beslissing hield eveneens verband met de reorganisatie die binnen de F.A.O. plaatsgreep : in 1966 werd het Visserij Comité (C.O.F.I.) opgericht en de F.A.O. ging zich actiever met het internationaal zeevisserijmanagement bezighouden (3). De amendering van de conventie van 1949 werd doorgevoerd in 1976 (4).
Art. 3 van de herziene conventie vermeldt als doelstellingen : de promotie van de ontwikkeling, de instandhouding, het rationeel beheer en het optimaal gebruik van de levende zeerijkdommen. Als specifieke functies en bevoegdheden van de Raad worden opgesomd : het toezicht op de staat van het visbestand, de formulering van aangepaste beheersmaatregelen (w.o. beperking van de totale vangst en de vangstinspanning en de verdeling van de vastgestelde contingenten onder de lidstaten), de studie van de economische en sociale aspecten van de visserij, het organiseren van trainingsactiviteiten e.d.m. De Raad mag ook elke andere activiteit op zich nemen die noodzakelijk is voor het realiseren van zijn doelstellingen.
Eveneens nieuw is de procedure voor het aannemen van de aanbevelingen van de Raad. Deze komt overeen met het door de meeste andere visserijcommissies toegepaste systeem.
De G.F.C.M. heeft te kampen met een financieel probleem. Inderdaad wordt het budget van de organisatie nog steeds gedragen door de F.A.O., die voor dit doel slechts over beperkte middelen beschikt. In F.A.O.-middens wordt erop aangedrongen dat de lidstaten door eigen bijdragen de mogelijkheden, en meteen de effectiviteit van de Raad zouden bevorderen (5).

Twee aspecten zullen voor de ontwikkeling van het visserijbeheer in deze regio, en de rol van de G.F.C.M., in de toekomst van belang zijn.
Eerst en vooral is er de visserijpolitiek van de Europese Gemeenschap.
De Europese tweehonderd mijls visserijzone bleef vooralsnog beperkt tot de Noordzee- en de Atlantische kusten van de lidstaten. De regel van de gelijke toegangsvoorwaarden tot de visserijzones van de E.G.-lidstaten kan hier in de toekomst belangrijke wijzigingen in het exploitatiepatroon meebrengen; tot hier toe zijn Frankrijk, Italië en Griekenland de enige E.G.-lidstaten van het gebied, maar ook Spanje zal binnen afzienbare tijd toetreden.

---

(1) In deze regio komen verschillende tonijnsoorten voor waaronder de blauwvintonijn de belangrijkste is. Onder de mediterrane kuststaten zijn enkel Frankrijk, Monaco en Spanje leden van deze commissie. HOLT, S., M.P., 1978, o.c., 137-138
(2) Vooral de grondvisstapels in de kustwateren van Spanje, Frankrijk, Italië en Joegoslavië. Een vermindering van de vangstinspanning met 30 à 40 % zou hier leiden tot een toename van de vangst. Ibid., 135
(3) BEKIASHEV, K. & SEREBRIAKOV, V., o.c., 240
(4) ODA, S., Basic Documents, doc. IX.C.2/76
Cfr. HOLT, S., M.P., 1978, o.c., 138
(5) Ibid., 138-139
Cfr. BEKIASHEV, K. & SEREBRIAKOV, V., o.c., 233-234 en 239

Een tweede mogelijke wijziging kan het gevolg zijn van het in 1977 door de F.A.O. aanvaarde voorstel tot oprichting van een Visserijcommisie voor het Midden-Ooster die zowel de zeevisserij als de visserij in de binnenwateren onder haar bevoegdheid zou krijgen en die zou openstaan voor de F.A.O.-lidstaten die aangesloten zijn bij het Regionaal Bureau voor het Midden-Oosten (dit zijn alle Arabische kuststaten van de Middellandse Zee met uitzondering van Algerije) (1).

Sedert 1974 speelt de G.F.C.M. in samenwerking met het U.N.E.P., ook een rol in de strijd tegen de verontreiniging in het Middellandse Zeegebied (2). Verder wordt ook gezamenlijk oceanografisch onderzoek uitgevoerd in samenwerking met de I.C.S.E.M. en de I.O.C. (Intergovernmental Oceanografic Commission). Deze versnippering van activiteiten deed recent bij sommigen (3) de idee opkomen om een regionale organisatie (een "Mediterranean Council") op te richten, die het beheer van alle gebruiken van de zee zou centraliseren. Deze globale benadering van het oceaanbeheer zal ook op de Derde Zeerechtconferentie een zekere aandacht krijgen (4).

De middenoostelijke Atlantische Oceaan

Het beheer van de zeevisserij in de wateren langs de Atlantische kusten van Afrika wordt geleid door twee visserijcommisies die tot stand kwamen binnen het F.A.O.-kader. Voor de wateren gelegen ten noorden van de Congomonding werd op 19 september 1967 het *Visserijcomité voor de Middenoostelijke Atlantische Oceaan* (C.E.C.A.F.) opgericht.
Dit Comité kwam tot stand in uitvoering van art. VI,2 van de Oprichtingsakte van de F.A.O. (5). Het is verantwoordelijk voor de promotie van nationale en regionale research- en ontwikkelingsprogramma's, met als oogmerk het rationeel gebruik van de visserijrijkdommen in de M.O. Atlantische Oceaan(6). Een belangrijk aspect van de activiteiten van het C.E.C.A.F. bestaat in het verlenen van technische bijstand voor de ontwikkeling van de zeevisserij en voor de opleiding van onderzoekers en technici. Aan het Comité werden aanvankelijk zeer beperkte reglementerende bevoegdheden toegekend (7). In 1972 werden 3 subcomités opgericht waardoor hier gedeeltelijk aan werd verholpen (8).

---

(1) HOLT, S., M.P., 1978, o.c., 140
(2) Cfr. BEKIASHEV, K. & SEREBRIAKOV, V., o.c., 246-247
(3) O.a. de regeringen van Malta en Joegoslavië en het International Ocean Institute (Malta)
(4) Cfr. HOLT, S., M.P., 1978, o.c., 141
(5) Volgens dit artikel mogen de Conferentie, de Raad, of de Directeur-Generaal mits toelating van de Conferentie of de Raad, comités oprichten samengesteld uit aangeduide lidstaten of geassocieerde staten (supra).In dit geval koos de Directeur-Generaal de leden "onder de lidstaten en geassocieerde staten, behorende tot de Westafrikaanse kuststaten van Kaap Spartel (Marokko) tot de Congomonding, en onder de andere lidstaten en geassocieerde staten die visserij- of onderzoeksoperaties uitvoeren in de betrokken wateren, of die zich om andere redenen voor de visserij in het gebied interesseren en waarvan hij de deelname aan de werkzaamheden van het Comité als essentieel en wenselijk beschouwt". Cfr. CARROZ, J., La commission internationale des pêches pour l'Atlantique sud-est, C.Y.I.L., 1971, 4-5
(6) Statuut : F.A.O., Fisheries Report n° 69, Rome, 1969, 37-39, aangehaald door KOERS, A., 1973, o.c., 113. De oprichting werd voorbereid door een Technische F.A.O.-Conferentie inzake de Visserij van de W. Afrikaanse Staten, 31.7 tot 4.8.1967 : F.A.O. Fisheries Report n° 50, Rome, F.A.O., 1967
Leden : Benin, Congo, Cuba, Frankrijk, Gabon, Ghana, Griekenland, Guinée-Bissau, Italië, Ivoorkust, Japan, Kameroen, Kaap Verde, Z. Korea, Liberia, Mauritanië, Marokko, Nigeria, Noorwegen, Polen, Principe, Roemenië, Sao Tomé, Senegal, Sierra Leone, Spanje, Togo, Verenigde Staten, Zaïre
(7) KOERS, A., 1973, o.c., 113
(8) Een "sub-committee on management of resources within the limits of national jurisdiction" (enkel voor de kuststaten), een "working party on resources evaluation" (alle geïnteresseerde staten) en een "sub-committee on implementatio of management measures" (geselecteerde staten)

Het groot ledenaantal en de tegenstrijdigheid van de betrokken belangen van de lidstaten zijn vanzelfsprekend een handicap voor de efficiënte werking van het C.E.C.A.F. bij zijn streven naar samenwerking bij het visserijbeheer (1).

In 1978-79 werd door het C.E.C.A.F. een regionaal plan opgesteld voor de gezondmaking van de visserij in het gebied; dit is gebaseerd op een bio-economisch simulatiemodel voor de inktvisvisserij, die één van de belangrijkste van het M.O. Atlantisch gebied is. Dit plan stelt onder andere een afname van de visserijdruk met 40 % voor en een verboden seizoen van twee maand (2). Het Comité houdt zich dus bij voorrang bezig met het verrichten van wetenschappelijk biologisch en economisch onderzoek (3).

Het middenoostelijk Atlantisch oceaangebied vertoont enkele specifieke kenmerken die het beheer van de visserijvoorraden beïnvloeden. De visserij wordt er beoefend door ongeveer veertig verschillende staten waarvan de helft kuststaten zijn; deze laatsten zijn alle ontwikkelingslanden. De lange afstands-visserijstaten zijn daarentegen alle hoogontwikkelde staten met uitzondering van Cuba, Z. Korea en Taiwan.
De ontwikkeling van de visserij langs W. Afrika kende een uiterst snelle opgang, van 400.000 ton in 1958 tot 2.6 M.T. in 1970. Tussen 1960 en 1970 nam de vangst van de lange afstandsvloten (vooral grote diepvriestreilers en vismeelfabriekschepen) met vijf maal toe, en steeg de lokale, doorgaans artisanale vangst slechts met 80 %. Verscheidene belangrijke visstapels waren overbevist of dreigden het te worden (4). Het kan dan ook geen verwondering wekken dat de Westafrikaanse kuststaten vreesden dat hun kustwateren zouden leeggevist zijn tegen de tijd dat zij voldoende zouden ontwikkeld zijn om zelf op grote schaal aan de visserij deel te nemen (5). De fertiliteit van de kustwateren in dit gebied vertoont grote verschillen. De rijkste wateren waar opwaartse stromingen voorkomen liggen meestal langs dunbevolkte streken als Mauritanië, en de relatief onproduktieve wateren liggen langs de kusten van dichtbevolkte staten als Ghana, Nigeria en Ivoorkust (6).

De zuidoostelijke Atlantische Oceaan

De visserij in de wateren van de zuidoostelijke Atlantische Oceaan (ten zuiden van de Congomonding) vertoont enigszins andere karakteristieken. Eerst en vooral is het aantal kuststaten hier veel kleiner (Angola, Namibië en Zuid-Afrika). Deze wateren behoren tot de produktiefste van de wereldoceaan dank zij de aanwezigheid van de Benguelastroming waarbinnen op verschillende plaatsen "upwelling" voorkomt. De belangrijkste grondvisstapels zijn stokvis en pladijs, die voornamelijk door de lange afstandsvloten worden bevist. De pelagische soorten (poon, pilchard, ansjovis, sardien en makreel) worden in gemengde vangst geëxploiteerd door de kuststaten Angola en Zuid-Afrika (7).

---

(1) CHRISTY, F., O.D.I.L.A., 1974, o.c., 343
(2) Cfr. WARREN, J., GRIFFIN, W. & GRANT, W., Regional Fish Stock Management. A Model for North-West Africa, M.P., 1982, 121-130
(3) Cfr. LAWSON, R., Small-Scale Fisheries in the C.E.C.A.F. Region - Priorities for Research, M.P., 1982, 66-68
(4) CHRISTY, F., O.D.I.L.A., 1974, o.c., 342
(5) Cfr. BAYAGBONA, E., Alternative Legal and Economic Arrangements for the Fishery of W. Africa, ed. ALEXANDER, L., 1973, o.c., 108
(6) CHRISTY, F., O.D.I.L.A., 1974, o.c., 342. BAYAGBONA, E., o.c., 108
(7) Cfr. NEWMAN, G., The Living Resources of the Southeast Atlanctic, F.A.O. Fisheries Technical Paper n° 178, Rome, F.A.O., 1977, 1-3 en 10

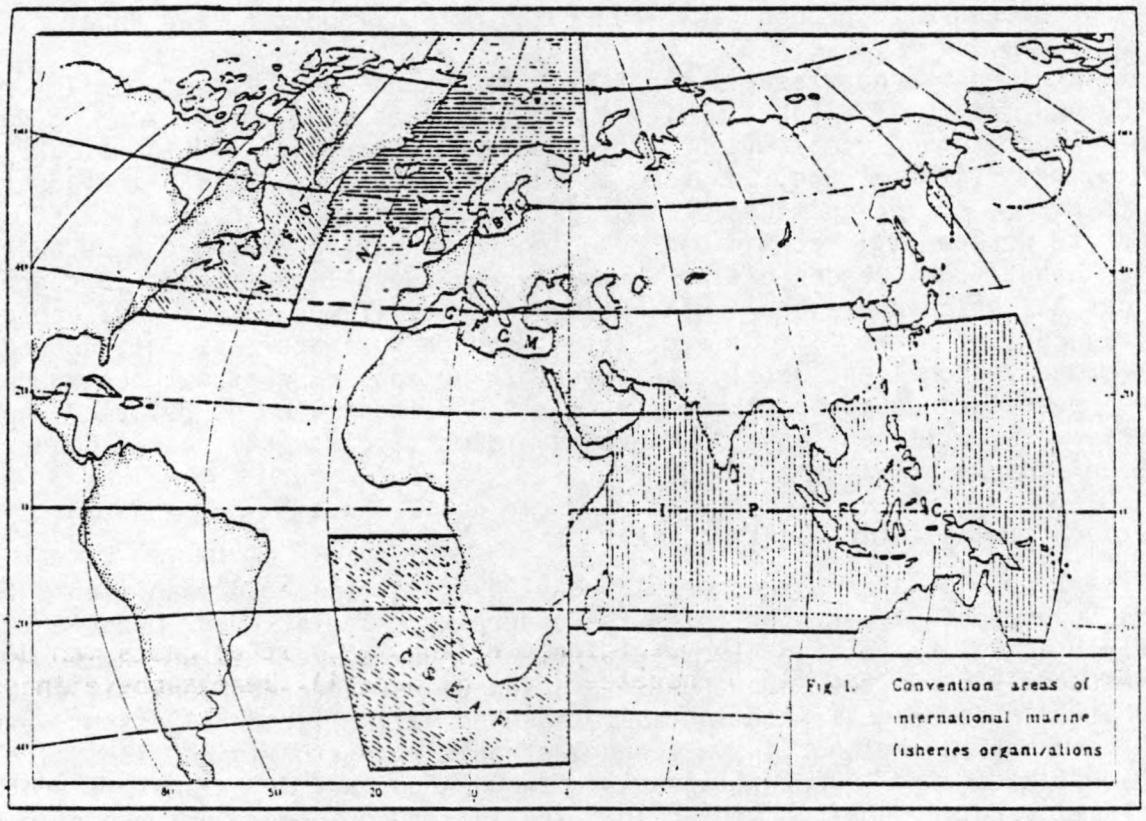

KAART XVIII - Werkingsgebied van enkele visserijcommissies

Naar : BEKIASHEV, K. & SEREBRIAKOV, V., 1981, 253

Ook hier steeg de opbrengst van het gebied opzienbarend in de loop van de jaren zestig. Reeds tijdens zijn eerste vergadering in 1966 werd door het C.O.F.I. vastgesteld dat de levende rijkdommen van de zuidoostelijke Atlantische Oceaan door internationale actie dienden te worden beschermd.

Een conventie kwam tot stand op initiatief van de F.A.O. op 23 oktober 1969 (in voege op 24 oktober 1971). De *Internationale Visserijcommissie voor de Zuidoostelijke Atlantische Oceaan* (I.C.S.E.A.F.) wordt erdoor opgericht (1).
Het werkingsgebied van deze commissie wordt afgebakend door de grenzen van de conventiewateren van andere visserijcommissies : in het Westen die van de Regionale Adviescommissie voor de Visserij in de Z.W. Atlantische Oceaan en in het Oosten die van de Visserijraad voor de Indo-Pacifieke Oceaan en tevens van de Visserijcommissie voor de Indische Oceaan (zie kaart XVIII) (2); in het Zuiden grenst het aan de Zuidpoolzee die een andere ecologische entiteit vormt. De conventie is ook toepasselijk op de wateren onder de jurisdictie van de kuststaten (art. 1). In de nationale wateren komt de toepassingscontrole op de aangenomen aanbevelingen toe aan de kuststaten.

De Conventie richt zich op alle levende zeerijkdommen in haar gebied, met uitzondering van die welke er door middel van afspraken met andere internationale organisaties zullen aan onttrokken worden (art. 3 en art. 6, par. 1), met name tonijn en walvis (3). De financiering van de Commissie berust bij de verdragspartijen naar rata van hun nominale vangst in de conventiewateren (art. 14,c).
De preambule vermeldt als doelstelling de verwezenlijking van samenwerking tussen de lidstaten met het oog op het behoud en de rationele exploitatie van de biologische rijkdommen van de zuidoostelijke Atlantische Oceaan. Voor het wetenschappelijk onderzoek doet de Commissie in de eerste plaats een beroep op de officiële technische en wetenschappelijke instanties van de lidstaten. Zij kan ook op onafhankelijke wijze bijkomend onderzoek verrichten ter aanvulling van de bekomen informatie (art. 6, par. 2).
De Commissie kan overgaan tot de oprichting van subsidiaire organen zoals regionale comités, comités voor de studie van de stocks, een consultatieve wetenschappelijke raad e.d.m. (art. 7). Haar voornaamste functie bestaat in de aanbeveling van de aangewezen conservatiemaatregelen met het oog op het behoud en de rationele exploitatie van de biologische rijkdommen, dit op basis van de resultaten van wetenschappelijke enquêtes (art. 8, par. 1). Deze aanbevelingen worden opgesteld op initiatief van de Commissie of van een regionaal of studiecomité. De conventie somt de domeinen op in verband waarmee aanbevelingen kunnen worden geformuleerd. Deze lijst is niet limitatief (art. 8, par. 2). Het aannemen van de aanbevelingen gebeurt op dezelfde wijze als onder de N.E.A.F.-conventie (art. 9).
Voor de verdeling van de toegestane contingenten werd een originele formule aangewend. De staten dienen deze verdeling zelf uit te werken op basis van hun betrokken belangen. Een dergelijk akkoord wordt zo snel mogelijk aan de Commissie meegedeeld en deze kan hier dan weer aanbevelingen aan toevoegen (art. 8, par. 3). Een internationaal controlesysteem wordt in het vooruitzicht gesteld (4)

---

(1) IEL MT, 969-79 (België was lid van 1974 tot 1982)
Leden : Angola, Bulgarije, Cuba, D.B.R., D.D.R., Frankrijk, Irak, Israël, Italië, Japan, Polen, Portugal, Roemenië, Spanje, U.S.S.R., Z. Afrika
(2) Het gebied strekt zich dus uit over de wateren van de Z.W. Indische Oceaan tot op de hoogte van Mozambique
(3) Een "working agreement" met de Internationale Commissie voor de Instandhouding van de Atlantische Tonijn werd afgesloten in 1973. De samenwerking met de Walviscommissie werd niet officieel vastgelegd. Cfr. BEKIASHEV, K. & SEREBRIAKOV, V., o.c., 305
(4) Cfr. CARROZ, J., C.Y.I.L., 1971, o.c., 5-24. BEKIASHEV, K. & SEREBRIAKOV, V., o.c., 294-301. ROUSSEAU, C., Chronique, R.G.D.I.P., 1970, 1012-1013

Onder de ingevoerde reglementeringen zijn te vermelden : een minimum maaswijdtereglement voor stokvis in 1973, een globaal contingent voor stokvis in 1974, een globaal contingent voor sardinella in 1975 en een minimum maaswijdtereglement voor poon en makreel in 1976.
Een "scheme of joint international enforcement" werd aangenomen in 1974 en toegepast sinds 1975. Dit controlesysteem werd opgesteld naar het model van het I.C.N.A.F.-systeem (infra) (1).

De noordwestelijke Atlantische Oceaan

De toestand in het noordwestelijk Atlantisch oceaangebied is in zekere mate te vergelijken met die in het noordoostelijk gebied.
De werking van de I.C.N.A.F. verliep op min of meer bevredigende manier tot ongeveer 1965. Nadien veroorzaakte het massaal opdrijven van de vangstintensiteit door de moderne lange afstands-vissersvloten een plotse stijging van de totale opbrengst van de visgronden, met als gevolg overbevissing en uitdunning van het visbestand, en scherpe daling van de produktie sedert 1969 (2). Ook door de *N.W. Atlantische Visserijcommissie* werden vervolgens algemene contingenten per vissoort en nationale quota ingevoerd en werd een internationaal controlesysteem in voege gebracht.
Het meest opvallende verschil met de N.E.A.F.C.-ervaring is dat hier de tegenstelling tussen de twee kuststaten, Canada en de Verenigde Staten, en de lange afstands-visserijstaten veel scherper is (3); waarbij de kuststaten onder druk van hun nationale visserij-industrie en van de lokale kustbevolking, in staat waren een relatief groot gewicht in de schaal te leggen en een zekere preferentiële behandeling af te dwingen.

Onder de activiteiten van de I.C.N.A.F. in deze periode is eerst en vooral het protocol van 15 juli 1963 (4) te vermelden waardoor art. 8 van de conventie geamendeerd werd. Daardoor worden de bepalingen van de conventie nu ook van toepassing gemaakt op de zadelrob en de klapmuts. Deze tekst richt een comité op voor het beheer van deze robbensoorten in de conventiewateren (5). Een protocol van 24 april 1961 bracht reeds de schelpdieren onder de bepalingen van de conventie (6).

---

(1) Cfr. BEKIASHEV, K. & SEREBRIAKOV, V., o.c., 301-303. NEWMAN, G., o.c., 42-44
(2) De grote zorgenkinderen van de I.C.N.A.F. zijn de traditioneel meest beviste stapels van het gebied, schelvis en bot
(3) Zie als type-voorbeeld : conflict over de visgronden op Georges Bank. GRICE, F., The Northeast Atlantic Fisheries Crisis, ed. ALEXANDER, L., 1972, o.c., 212-213. McKERNAN, D., ed. ALEXANDER, L., 1969, o.c., 259-260. Idem, ed. ALEXANDER, L., 1970, o.c., 343-344. DYKSTRA, J., o.c., 50-51. CRUTCHFIELD, J., ed. ALEXANDER, L., 1968, o.c., 25
(4) R.G.D.I.P., 1968, 1165-1166. Ondertekend door dertien staten w.o. Canada en Noorwegen. Tekst : IEL MT, 963-52
(5) Voor de bescherming van de zeerob in de St.Laurens Golf werden sedert 1969 door Canada bepaalde restrictieve reglementen uitgevaardigd w.o. een quotum van 30.000 huiden per seizoen in 1973. De robbenjacht langs de Canadese noordkust wordt geëxploiteerd door Canada, Denemarken en Noorwegen. Op dit vlak kwam op 15 juli 1971 een Canadees-Noors akkoord tot stand (supra). Cfr. PEYROUX, E., R.G.D.I.P., 1976, o.c., 120-121. KOULOURIS, M., o.c., 78 en Het protest van milieugroeperingen tegen het doden van jonge zadelrobben binnen de Canadese wateren langs de kusten van Labrador, wekte in de jongste jaren heel wat publieke belangstelling. Cfr. ROUSSEAU, C., Chronique, R.G.D.I.P., 1977, 793-796. Op 28 februari 1983 besloot de Raad van Milieuministers van de Europese Gemeenschap dat huiden van zeehondenbabies vanaf 19 oktober 1983 twee jaar lang niet meer in de E.G. mogen worden ingevoerd (Bulletin E.G., 1983, n°2, 33). Op 17/18 december 1982 keurde de Raad reeds een resolutie goed op de bescherming van jonge zadelrobben met een witt pels en jonge klapmutsen, en op de invoer van produkten vervaardigd uit de huiden van deze dieren (Bulletin E.G., 1982, n°12, 50). Hierover werden door het Europees Parlement in de loop van de jongste jaren verscheidene resoluties aangenomen
(6) IEL MT, 961-31. Cfr. KOULOURIS, M., o.c., 91

In 1965 werd gedeeltelijk verholpen aan de ergerniswekkende traagheid waarmee de aanbevelingen van de Commissie in de praktijk werden gebracht. Het Protocol inzake de Invoegetreding van de Aanbevelingen aangenomen door de Commissie, trad in werking in 1969 (1). Het voorziet dat de aanbevelingen bindende kracht verwerven na verloop van zes maand, behalve voor staten die bezwaar hebben ingediend.

Op 15 december 1971 treedt een protocol in werking dat de Commissie de bevoegdheid verleent verdelende maatregelen te treffen (2). Dit was hoogst noodzakelijk geworden, gezien de dramatische ineenstorting van de schelvisvangst op de visgronden van Georges Bank (3). De Commissie, die volgens de conventie van 1949 wel over de bevoegdheid beschikte algemene vangstcontingenten in te voeren, had deze techniek reeds sedert 1969 toegepast.
T.A.C.'s waren ingesteld voor schelvis op Georges Bank in 1970 en voor bot in 1971. De bijvangst van deze soorten in andere visserijen was toegestaan tot 10 % van de vangst. In 1971 werd hierbij reeds in zekere mate rekening gehouden met de preferentiële rechten van de lokale bevolking van bijzondere streken zoals de inlandse vissers van Newfoundland en van de Maritieme Provincies van Canada (4). Aangezien de algemene contingenten niet het gewenste effect hadden werden in 1972 nationale quota ingevoerd. Dit systeem verdeelde de opbrengst van in totaal vijftien verschillende visstapels. Voor elke stock werd de T.A.C. onder de staten verdeeld volgens een bepaalde verdeelsleutel "40-40-10-10" : 40 % van de gemiddelde vangst van een staat tijdens de laatste drie jaar en 40 % van zijn gemiddelde vangst tijdens de laatste tien jaar; hierbij komt 10 % extra voor de kuststaten en 10 % wordt gereserveerd voor nieuwkomers in de visserij.
Door toepassing van deze formule verkreeg Canada een aandeel van 16 % in de totale vangst in het I.C.N.A.F.-gebied, en de Verenigde Staten 10 % (5).

Een ander akkoord had betrekking op de vangst van zalm van Canadese oorsprong. Het akkoord verbiedt elke vangst van zalm in volle zee binnen de conventiewateren, met uitzondering van kleine overgangsquota ten voordele van Denemarken, Noorwegen en de D.B.R.. Canada, dat om een totale stopzetting van de vangst had verzocht, was vooral ontevreden over de verderzetting van de zalmvangst binnen de territoriale wateren van Groenland (6). Voor de vangst van schelvis op Georges Bank werd een totale vangststop voorgesteld maar toch werd een contingent van 6.000 ton aanvaard. Ook hier werden de contingenten doorgaans op een te optimistische wijze bepaald. Een algemeen kenmerk van de T.A.C.-techniek is, dat eens men ermee aanvangt, men ook verplicht is andere stapels aan contingentering te onderwerpen, omdat de vissers zich op de vangst van deze andere soorten gaan toeleggen. Dit was hier het geval voor kabeljauw.

---

(1) I.L.M., 1966, 718
(2) KOERS, A., 1973, o.c., 94-95. KOULOURIS, M., o.c., 126
(3) Traditionele opbrengst : 50.000 ton. 1965 : 155.000 ton. 1966 : 127.000 ton. 1971 : 12.000 ton
Cfr. WOLFRUM, R., Z.A.O.R.V., 1978, o.c., 681. CHRISTY, F., Northwest Atlantic Fisheries Arrangements : A Test of the Species Approach, O.D.I.L.A., 1973, 67
(4) CUSHING, D., o.c., 234
(5) JOHNSON, B., ed. JOHNSON, B. & ZACHER, M., o.c., 79. CHRISTY, F., O.D.I.L.A., 1973, o.c., 69-70. LAING, A., ed. PONTECORVO, G., 1974, o.c., 96-97. Cfr. CLINGAN, T., The Changing Pattern of Fisheries Management, L.A., 1978, 663. Aanbevelingen 1969-1974 : I.P.E., XXIV, 1, 9, 11, 24, 26
(6) JOHNSON, B., ed. JOHNSON, B. & ZACHER, M., o.c., 79. CHRISTY, F., O.D.I.L.A., 1973, o.c., 69

In 1975 werden 55 stocks in het gebied aan een T.A.C.-regeling, en 51 aan een quotaregeling onderworpen. Tijdens deze zitting van de Commissie, werden op voorstel van Canada, alle quota van de afstands-visserijstaten met 40 % gereduceerd tegenover 1972, en werd het aantal toegelaten vangstdagen van vreemde vissersvloten beperkt (1).
De kuststaten slaagden er dus wel in een zekere preferentiële behandeling van de talrijke lange afstands-visserijstaten af te dwingen. Reeds in 1972 dreigden de Verenigde Staten, gefrustreerd door de werking van de Commissie, ermee de I.C.N.A.F. te verlaten indien een vangstinspanning-beperkend systeem niet werd aanvaard (2). De drastische maatregelen van 1975 konden vooral ingang vinden omdat alle betrokken staten zich ervan bewust waren dat een akkoord nopens de uitbreiding van de nationale jurisdictiezones op de Derde Zeerechtconferentie nakend was. Canada was op dat ogenblik zelfs reeds gestart met bilaterale onderhandelingen over de toekomstige exploitatie onder het regime van beheer door de kuststaat. Er restte de lange afstands-visserijstaten trouwens geen andere keuze. In 1976 konden zij de activiteit van hun vloten niet meer afleiden naar andere streken : de Groenlandse wateren waren niet meer rendabel, de IJslandse visgronden waren gesloten en de rest van de N.O. Atlantische regio stond reeds onder quotaregeling (3).

Tenslotte is er de toepassingscontrole op de visserij-operaties.
Om een doeltreffend controlesysteem te kunnen organiseren diende de conventie van 1949 eerst geamendeerd te worden. Dit gebeurde middels het protocol van 29 november 1965 (4), dat aan de Commissie de nodige bevoegdheid terzake verschafte. Een "ad hoc"-comité stelde vervolgens een ontwerp-"scheme of joint enforcement" op in 1968. In afwachting spoorde de I.C.N.A.F. haar lidstaten aan op vrijwillige en bilaterale wijze wederzijdse controle te aanvaarden (5). Het schema trad in voege op 1 juli 1971 en volgt van nabij het N.E.A.F.C.-systeem (supra) (6).
Ook op dit vlak waren er weer scherpe tegenstellingen tussen de twee kuststaten en de lange afstands-visserijstaten. De politieke macht van de visserijsector, vooral in Canada, bekwam al snel dat het controleschema gewijzigd werd (1973). De afstands-visserijstaten aanvaardden strengere toezichtmaatregelen (7). Zo werd I.C.N.A.F. één van de meest vooruitstrevende visserijcommissies op dit gebied. Onder de toegestane controlemaatregelen zijn te vermelden : het aan boord gaan per helicopter, follow-up van de inspectie, het inbeslagnemen van bewijsmateriaal en maatregelen ter voorkoming van herhaalde overtreding. De bevoegdheden van de inspecteur zijn zeer uitgebreid : hij mag het verdachte schip voorlopig elke visserij-activiteit verbieden. De vereiste medewerking van de gezagvoerder gaat ook verder dan onder het N.E.A.F.C.-systeem. Het probleem van de uitzonderingen voor kleine vissersschepen werd opgelost door enkel vaartuigen van meer dan dertig ton tot registratie te verplichten (8).

---

(1) WOLFRUM, R., o.c., 682. CUSHING, D., o.c., 234-235. PICKERING, R. & TAYLOR, W., o.c., 633-634. ROUSSEAU, C., Chronique, R.G.D.I.P., 1976, 579
Reeds in 1972 was door de V.S. in een memorandum aangedrongen op het invoeren van inspanningbeperkende maatregelen omdat gevreesd werd voor een ontoereikend effect van de nationale quotaregelingen. Dit voorstel werd toen niet aanvaard. Cfr. CHRISTY, F., O.D.I.L.A., 1973, o.c., 73-77. DE KLEMM, C., o.c., 103
(2) CLINGAN, T., G.Y.I.L., 1979, o.c., 186
(3) CUSHING, D., o.c., 234-235
(4) IEL MT, 965-88
(5) CARROZ, J. & ROCHE, A., C.Y.I.L., 1968, o.c., 66-67. KOULOURIS, M., o.c., 155-156
(6) I.P.E., VI, 2801
(7) Ook zij hadden belang bij de bescherming van de visstapels die zich in sterk overbeviste toestand bevonden en tevens wensten zij uitbreiding van de visserij-jurisdictie tot tweehonderd mijl te voorkomen
(8) ESTEVES CARDOSO, J., M.P., 1978, o.c., 145-146

Na de invoering van tweehonderd mijls visserijzones door Canada en de Verenigde Staten in 1976 kwam een groot deel van het werkingsgebied van de Commissie, met 90 % van de totale vangst, onder jurisdictie van deze twee staten te staan. De Verenigde Staten trokken zich uit de organisatie terug op 31 december 1976, zodat het nodig werd de bestaande conventie te ontbinden of te herzien (1). Een nieuwe verdragstekst die voorbereid was door een internationale expertengroep, werd aangenomen op 24 oktober 1978 en trad in werking op 1 januari 1979. Op 1 januari 1981 waren twaalf staten en één internationale organisatie van tien staten (de E.E.G.), tot de nieuwe visserijcommissie, de N.A.F.O. (*Northwest Atlantic Fisheries Organization*), toegetreden (2). De Verenigde Staten gingen hier niet toe over. De nieuwe conventie behandelt alle visstapels van het gebied behalve zalm, tonijn, zwaardvis, de walvissen en de sedentaire soorten.

De middenwestelijke Atlantische Oceaan

De *Visserijcommissie voor de Middenwestelijke Atlantische Oceaan* (W.E.C.A.F.C.), met adviserende en onderzoeksfuncties, kwam tot stand op 9 november 1973. Haar werkingsgebied beslaat de Caraïbische regio tussen Recife (Brazilië) in het Zuiden en Kaap Hatteras (V.S.) in het Noorden (3).
Deze commissie zou zich noch met het beheer, noch met de reglementering van de visserij bezighouden, maar onderzoek verrichten teneinde een beter en rationeler gebruik van de aanwezige voorraden mogelijk te maken. Hier worden nog belangrijke onder-geëxploiteerde levende rijkdommen aangetroffen en het voornaamste probleem is gelegen in het gebrek aan biologische en statistische informatie. Hierin ligt dan ook de tweede functie van de Commissie. In 1978 werd haar opdracht niettemin uitgebreid tot het bevorderen van de conservatie, het beheer en de ontwikkeling van de levende rijkdommen die voor één of meer lidstaten van bijzonder belang zijn (4).

De zuidwestelijke Atlantische Oceaan

Voor de samenwerking op visserijgebied in de Atlantische wateren langs de zuidelijke kusten van Latijns-Amerika richtte de F.A.O. op 17 mei 1962 de *Regionale Adviescommissie voor de Visserij in de Zuidwestelijke Atlantische Oceaan* op (Comisión Asesora Regional de Pesca para el Atlántico Sudoccidental, C.A.R.P.A.S.), met als leden Argentinië, Brazilië en Uruguay. C.A.R.P.A.S. is essentieel een adviesorgaan binnen de F.A.O.-structuur, en geniet niet van dezelfde relatieve autonomie als de andere visserijraden en -commissies die door de F.A.O. werden in het leven geroepen. Deze commissie kwam tot stand onder art. VI, par. 1 van de F.A.O.-Oprichtingsakte en het lidmaatschap is beperkt tot de staten waarvan het grondgebied geheel of gedeeltelijk in de betrokken regio gelegen is (5).

---

(1) Cfr. ROBINSON, C., U.S. withdraws from Convention on Northwest Atlantic Fisheries, D.S.B., 1977, 95. D.U.S.P.I.L., 1976, 362-363

(2) IEL MT, 978-79
Leden : Bulgarije, Canada, Cuba, D.D.R. de Far Oer, IJsland, Japan, Noorwegen, Polen, Portugal, Roemenië, de U.S.S.R. en de E.E.G.
De Sovjet-Unie verklaarde dat de ondertekening van deze conventie zijn positie m.b.t. bepaalde internationale organisaties niet wijzigde. BEKIASHEV, K. & SEREBRIAKOV, V., o.c., 397-399
Cfr. DEGENHARDT, H., Treaties and Alliances of the World, A Keesing's Reference Publication, Harlow, Longman, 1981, 82

(3) Opgericht door F.A.O.-resolutie 4/61. Rapport 61e zitting van de F.A.O.-Raad, Rome, 5-9 nov. 1973, geciteerd door PULVENIS, J., La mer des Caraïbes, R.G.D.I.P., 1980, 321. Cfr. DE KLEMM, C., o.c., 113
Leden : Brazilië, Colombia, Cuba, Frankrijk, Guatemala, Guinea, Guyana, Haïti, Italië, Jamaica, Japan, Z. Korea, Nicaragua, Nederland, Polen, Spanje, Trinidad/Tobago, Tunesië, Venezuela, Verenigd Koninkrijk, Verenigde Staten, Zaïre

(4) Cfr. PULVENIS, J., R.G.D.I.P., 1980, o.c., 322-323

(5) F.A.O. Fisheries Technical Paper n° 64, 1966, o.c., 16. KOERS, A., 1973, o.c., 110-111

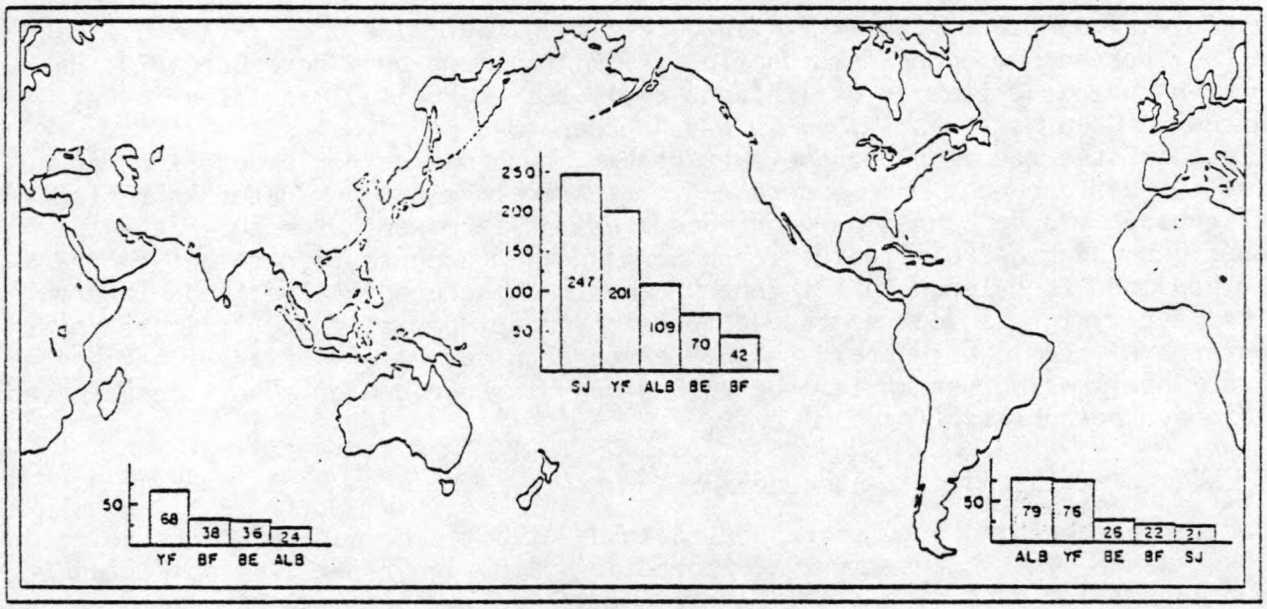

KAART XIX - Tonijnvangst in de wereld (1969)

Naar : JOSEPH, J., ed. ROTHSCHILD, B., 1972, 96

Het Atlantisch oceaangebied

Een conventie die van toepassing is op alle, ook territoriale wateren van de Atlantische Oceaan en zijn aangrenzende zeeën (vnl. de Middellandse Zee), is de Conventie inzake de Instandhouding van de Atlantische Tonijn, ondertekend te Rio de Janeiro op 14 mei 1966 (1). De afsluiting van een speciaal verdrag voor de bescherming van de tonijnvoorraden van de Atlantische Oceaan was nodig geworden door de aanzienlijke opvoering van de visserijdruk op de traditionele tonijnvisgronden in de Stille Oceaan; na afloop van het tonijnseizoen in het I.A.T.T.C.-gebied verleggen vele tonijnvissers hun activiteit immers naar de Atlantische Oceaan. Ook de snel stijgende prijzen op de Amerikaanse, Japanse en Westeuropese markten, die meer dan 90 % van de produktie opnemen, stimuleerden de groei van de vangstinspanning (2).

Door deze conventie wordt de *Internationale Commissie voor de Instandhouding van de Atlantische Tonijn* opgericht (I.C.C.A.T.) (3). Haar activiteiten hebben betrekking op alle tonijn- en tonijnachtige soorten, zowel als op alle andere soorten die bij de tonijnvangst in de conventiewateren worden bevist en die niet door andere visserij-organisaties worden beheerd (art. 4) (4). De Commissie kan aanbevelingen formuleren inzake de reglementering van de vangst met het oog op het realiseren van een maximale aanhoudende opbrengst, inzake de toepassingscontrole en inzake het wetenschappelijk onderzoek.
Deze aanbevelingen geschieden op voorstel van de Commissie zelf of van één of meer van haar "panels" of andere subsidiaire organen. Zij treden in werking na verloop van zes maand, tenzij op reglementaire wijze bezwaar werd ingediend. In dit geval volgt een uitstelperiode tijdens welke alle lidstaten opwerpingen kunnen maken. Hierna wordt de aanbeveling bindend voor alle niet-protesterende staten, tenzij de meerderheid in dit geval verkeert. Indien minder dan 1/4 van de lidstaten bezwaar hebben aangetekend wordt hiermee geen rekening gehouden (art. 8).

---

(1) IEL MT, 966-38. In voege op 21 maart 1969
Opgericht onder art. VI, par. 2 van de F.A.O.-akte; dit betekent dat eerst een conferentie van gevolmachtigden diende te worden samengeroepen die de door een F.A.O.-werkgroep opgestelde ontwerp-conventie zou bespreken (Rio de Janeiro 2-14 mei 1966)

(2) CHRISTY, F., O.D.I.L.A., 1973, o.c., 79
Cfr. KOULOURIS, M., o.c., 79
De voornaamste tonijnvisgronden in de Atlantische Oceaan zijn gelegen langs W. Afrika, ten oosten van de Britse Eilanden en langs de oostkust van de Verenigde Staten. In 1971 was ongeveer 21 % van de wereldtonijnopbrengst afkomstig uit de Atlantische Oceaan. BRODERICK, D., Law of the Sea Negotiations and the Tuna Fishery, ed. ALEXANDER, L., 1972, o.c., 215. Twintig staten nemen aan deze visserij deel, waaronder Spanje en Japan het grootste aandeel voor hun rekening nemen. De exploitatie nam een aanvang in het midden van de jaren vijftig. Dreigende overbevissing kwam aan het licht rond 1965. BEKIASHEV K. & SEREBRIAKOV, V., o.c., 278.
Cfr. KASK, J., Tuna. A World Resource, Kingston R.I., University of Rhode Island, Law of the Sea Institute, Occasional Paper n° 2, 1969, 10-11 en 24

(3) Leden : Angola, Benin, Brazilië, Canada, Cuba, Frankrijk, Gabon, Ghana, Ivoorkust, Japan, Kaap Verde, Zuid-Korea, Marokko, Portugal, Senegal, Spanje, U.S.S.R., Verenigde Staten, Z. Afrika

(4) Deze bepaling dient gezien te worden in het kader van de incidentele bijvangst van bruinvissen en dolfijnen bij de tonijnvisserij. T.a.v. deze soorten zijn de activiteiten van de Commissie beperkt tot het wetenschappelijk onderzoek en moet zij zich ervan onthouden conservatiemaatregelen aan te bevelen

Op wetenschappelijk gebied bestaat de taak van de Commissie vooral in de coördinatie van de nationale researchprogramma's, hoewel zij ook de bevoegdheid heeft zelf wetenschappelijk onderzoek te verrichten waar dit noodzakelijk is (art. 4, par. 1) (1).
Het lidmaatschap staat voor alle staten open (art. 14) (2).

In de loop van haar bestaan werden door de Commissie aanbevelingen aangenomen m.b.t. de maximale toegelaten afmetingen van blauwvin- en geelvintonijn. T.A.C.'s werden niet bepaald maar wel werd in 1975 overeengenomen de vangst van geelvintonijn in het eerstkomende seizoen niet op te drijven (3).
De uitvoering van de bevoegdheden van de Commissie op het vlak van de nalevingscontrole (art. 9, par. 3) gebeurde in 1973, toen een "scheme of joint enforcement" werd goedgekeurd. In 1975 werd evenwel besloten de invoegetreding ervan tijdelijk op te schorten omdat een groot deel van de lidstaten niet over voldoende financiële middelen beschikte voor de implementatie van dit programma. Enkel Spanje en de Verenigde Staten hadden de toepassing van het controlesysteem aanvaard. In 1978 werd toch een "scheme of port inspection" goedgekeurd. Dit schema zal uitgevoerd worden door de bevoegde autoriteiten van de lidstaten in hun eigen havens, bij het overladen of ontschepen van de vangst, of bij het aanleggen van tonijnschepen. De verdragsstaten zullen de namen van de aangeduide inspecteurs aan de Commissie opgeven; zij zullen in overeenstemming met hun nationale wetgeving gevolg geven aan de rapporten van vreemde inspecteurs, op dezelfde wijze als aan die van eigen inspecteurs; zij moeten de Commissie van de in dit verband getroffen maatregelen op de hoogte houden en zullen hun tonijnvissers van de I.C.C.A.T.-reglementen inlichten (4).

De noordoostelijke Stille Oceaan

Voor het visserijbeheer in de N.O. Stille Oceaan werden in de onderzochte periode geen nieuwe commissies opgericht, maar de bestaande organisaties ondergingen er wel zekere veranderingen. De noodzaak tot oprichting van een effectieve en algemene visserij-organisatie die in staat zou zijn de plethora van bestaande "ad hoc"-regelingen te vervangen werd langs verscheidene zijden benadrukt (5).

De *Canadees-Amerikaanse Zalmcommissie*, die lange tijd op een aan beide partijen voldoeninggevende wijze functioneerde, werd vooral bekritiseerd omwille van het feit dat zij niet in staat bleek de economische verspilling aan banden te leggen. In de loop van haar bestaan verdriedubbelde het aantal vaartuigen dat aan de vangst deelnam en nam de totale vangst toch af. CRUTCHFIELD berekende dat een reductie van de vangstinspanning met 50 % tot een toename van het rendement met 40 % zou leiden. Inderdaad was het opleggen van een algemeen vangstcontingent, in combinatie met het beperken van het aantal toegelaten visdagen en het verbieden van bepaalde soorten visgerei, een economisch nefaste maatregel (6). Canada paste vervolgens in Brits Columbia wel een systeem van beperkte toegang tot de zalmvisserij toe (supra).

---

(1) Vele lidstaten zijn ontwikkelingslanden
(2) Cfr. CARROZ, J. & ROCHE, A., A.J.I.L., 1967, o.c., 678-694. BEKIASHEV, K. & SEREBRIAKOV, V., o.c., 280-290. KOULOURIS, M., o.c., 80 en 129. KOERS, A., 1973, o.c., 113-114. JOSEPH, J., International Arrangements for the Management of Tuna : A World Resource, ed. ROTHSCHILD, B., o.c., 101-102
(3) BEKIASHEV, K. & SEREBRIAKOV, V., o.c., 281
Cfr. Synopsis, S.D.L.R., 1976, 638
(4) BEKIASHEV, K. & SEREBRIAKOV, V., o.c., 287-289
(5) Cfr. CHRISTY, F., O.D.I.L.A., 1974, o.c., 341-342. OLIVER, E., o.c., 637. KASAHARA, M., ed. ALEXANDER, L., 1971, o.c., 41
(6) Electronische localisatie-apparatuur werd verboden, de afmetingen van de netten en de capaciteit van de schepen werden beperkt. Deze maatregelen leidden tot een uiterst inefficiënt exploitatiepatroon. Cfr. CRUTCHFIELD, J., ed. ALEXANDER, L., 1968, o.c., 24. EISENBUD, R., o.c., 36

Ook hier zullen de ontwikkelingen rond de Derde Zeerechtconferentie niet zonder invloed blijven. De Verenigde Staten en Canada die binnen het Zeebodem Comité de "species approach" propageren, stellen met betrekking tot de exploitatie van zalm voor dat deze toekomt aan de staat van herkomst. Ook waren spanningen ontstaan omdat het resultaat van de Canadese toegangbeperkende maatregel teniet werd gedaan door het feit dat de Verenigde Staten een dergelijke reglementering niet hadden ingevoerd en omdat Canada bepaalde gevorderde technieken toepaste waarvan het liefst zelf de vruchten wilde plukken. Canada trok zich dan ook uit de Commissie terug. In 1971 werd een akkoord bereikt over de principes die aan de basis van verdere zalmbesprekingen zouden liggen (1) : elk land had recht op de resultaten van zijn investeringen in het belang van de instandhouding of de toename van het zalmbestand. De zalm diende gevangen te worden door de staat van oorsprong en interceptie diende zoveel mogelijk te worden vermeden. Waar verschillende zalmstapels zich vermengen en interceptie onvermijdelijk is zou naar een billijk evenwicht in de regeling worden gezocht. Een formeel akkoord werd niet bereikt en jaarlijks werden verder interim-akkoorden afgesproken tot op het ogenblik dat beide staten hun nationale visserij-jurisdictie tot tweehonderd mijl uitbreidden (1976) (2).

De *Amerikaans-Canadese Heilbotcommissie* heeft in de laatste decennia niet alleen met een economisch (3), maar ook met een aantal andere problemen te kampen gehad. De heilbotproduktie begon terug te lopen in 1963 en was in 1974 op haar laagste peil teruggevallen sinds 1920. De behoudsprogramma's van de Commissie werden verstoord door het opdagen van de Russische en Japanse lange afstandsvloten in het gebied in de jaren zestig. Reducties van de totale vangstlimiet hadden geen effect doordat deze vloten een aanzienlijke bijvangst van heilbot realiseerden bij hun exploitatie van andere soorten bodemvissen. Dit was voornamelijk het geval in de Bering Zee en in het noordelijk deel van de Golf van Alaska. Pogingen om de bijvangst van heilbot te controleren hadden slechts succes sedert 1974, toen Japan erin toestemde een treilverbod aan zijn vissers op te leggen in bepaalde delen van de Bering Zee (4). Een belangrijk nadeel van de Commissie is dat zij geen controlebevoegdheid bezit. Hoewel zij volgens de conventie van 1953 wel visserijvergunningen mag afleveren is deze praktijk geen onverdeeld succes gebleken. Enkel schepen van meer dan vijf ton dienden vergunningen aan te vragen. Het aantal kleine schepen liep in de loop der jaren echter op tot meer dan 3000, wat de visserij economisch onrendabel heeft gemaakt (5) De Commissie dient volgens de conventie haar streefdoel te beperken tot de M.S.Y. In 1977 werden voorstellen voor de herziening van de conventie geformuleerd (6). Deze kwam tot stand op 29 maart 1979 (7), waardoor zij werd aangepast aan de uitbreiding van de visserij-jurisdictie door beide staten.

---

(1) Record of Agreement "United States - Canada Consultation on Salmon Problems of Mutual Concern", 17-18 juni 1971, Seattle, Washington

(2) JOHNSON, B., ed. JOHNSON, B. & ZACHER, M., o.c., 80-82.
In 1975-76 ontstond een meningsverschil n.a.v. het feit dat de Verenigde Staten besloten hadden bepaalde reglementen van de Commissie niet langer te aanvaarden ten behoeve van de Indianenstammen van de staat Washington. In 1974 had de District Court for the Western District of Washington in het geval "United States v. State of Washington" geoordeeld dat de enige nationale wetten die de toepassing van vistuigreglementen van de Zalmcommissie konden beperken, de verdragen waren die de V.S. met deze Indianenstammen hadden afgesloten. Cfr. D.U.S.P.I.L., 1975, 414-417 en 1976, 358-359. SCHMIDHAUSER, J., Future International Shocks related to Ocean Food Resources, ed. SCHMIDHAUSER, J. & TOTTEN, G., o.c., 216-219

(3) Cfr. CRUTCHFIELD, J., ed. ALEXANDER, L., 1968, o.c., 24. EISENBUD, R., o.c., 36

(4) Onderhandelingen met de Sovjet-Unie buiten het kader van de Commissie leverden geen resultaat op. JOHNSON, B., ed. JOHNSON, B. & ZACHER, M., o.c., 78

(5) Totale stijging van het aantal schepen met 300 %; het toegelaten visseizoen diende van negen maand tot 30 à 60 dagen teruggebracht te worden. CRUTCHFIELD, J., ed. ALEXANDER, L., 1968, o.c., 24. EISENBUD, R., o.c., 36

(6) SKUD, B., Jurisdictional and Administrative Limitations affecting Management of the Halibut Fishery, O.D.I.L.A., 1977, 121-140 passim

(7) N.D.L.S., IX, 233

De *Interim-conventie inzake de Instandhouding van de Zeerobben van de Noordelijke Stille Oceaan* van 1957 werd in 1963 en 1969 (1) telkens voor zes jaar verlengd en geamendeerd, en in 1976 (2) en 1980 (3) nogmaals voor de duur van vier jaar verlengd. Het Protocol van 1963 voorziet dat de Commissie bevoegd is te beslissen of de omstandigheden gunstig genoeg zijn om de robbenjacht in volle zee opnieuw toe te laten.
De activiteiten van de Zeerobbencommisie lagen vooral op het vlak van de vaststelling van toegelaten vangstquota per eilandengroep, en in het voeren van wetenschappelijk onderzoek naar de biologische processen die de robbenpopulaties beïnvloeden.
Sedert 1975 is de Commissie ook actief op het terrein van de bescherming van het mariene milieu, nadat vastgesteld was dat de steeds toenemende verontreiniging van de wateren zeer nadelige gevolgen had op het zeerobbenbestand (4).

De werking van de *Internationale Visserijcommissie voor de N. Stille Oceaan* (I.N.P.F.C.) wordt gekenmerkt door een voortdurend gespannen situatie n.a.v. de abstentieregeling. Reeds in 1957 stelden de Verenigde Staten voor, de voorlopige scheidingslijn op 175° W.L. meer westwaarts te verschuiven, omdat vastgesteld was dat nog teveel zalm van Alaskaanse oorsprong door de Japanse vissers werd gevangen. Over de bepaling van een nieuwe abstentiegrens kon evenwel geen akkoord worden bereikt.
In 1959, 1961 en 1963 werden de abstentieregelingen voor heilbot en haring opgeheven (5). De Canadese en Amerikaanse vissers konden immers niet onomstotelijk bewijzen dat deze stapels reeds tot op M.S.Y.-niveau geëxploiteerd werden, zoals door de conventie is vereist. Dit betekende dat Japan nu binnen de conventiewateren vrij aan de exploitatie van deze soorten kon deelnemen. Ten gevolge van de enorme toename van het aantal Japanse vissersvaartuigen, evenals van de Sovjet-bedrijvigheid in dit gebied welke niet gebonden is door de behoudsreglementen van de Commissie, liep de bijvangst van heilbot bij de bodemvisserij sterk op (6).
De Commissie was niet in staat aan dit probleem het hoofd te bieden (7). Het voornaamste conflict tussen Japan en de Verenigde Staten bleef evenwel bestaan op het vlak van de zalmvisserij. Na verloop van de eerste tien jaar (1962) werden door Japan verscheidene ontwerpen opgemaakt voor een nieuwe conventie waarin geen sprake meer zou zijn van de abstentieregeling.
De afsluiting van een nieuw akkoord bleek onmogelijk (8). Van Amerikaanse zijde werden zekere inspanningen gedaan om de oude conventie in stand te houden omdat de Japanners, bij gebrek aan een internationale verdragsregeling, tot aan de grens van de Amerikaanse visserijzone zouden oprukken (9).

---

(1) U.N.T.S., vol. 494, 303 en vol. 719, 313
(2) IEL MT, 976-37
(3) IEL MT, 980-76. De conventie is voortaan niet meer van toepassing op de exclusieve visserijzones
(4) Cfr. BEKIASHEV, K. & SEREBRIAKOV, V., o.c., 390-394 passim. PEYROUX, E., R.G.D.I.P., 1976, o.c., 113
(5) I.P.E., VI, 2887, 2891, 2894
(6) JOHNSON, R., Fishery Developments in the Pacific, in : Developments in the Law of the Sea 1958-64, ed. 1965, o.c., 134-135 en 139-141. Idem, The Japan-United States Salmon Conflict, W.L.R., 1967, 5-7. ODA, S., Japan and the International Fisheries, J.A.I.L., 1960, 51-53. JOHNSTON, D., 1965, o.c., 278-280. YOUNG, O., o.c., 147
(7) Cfr. overeenkomst met Japan in 1974 (supra, Heilbotcommissie)
(8) Cfr. JOHNSON, R., W.L.R., 1967, o.c., 7-11. Idem, ed. 1965, o.c., 142-143. JOHNSTON, D., 1965, o.c., 280-281. ODA, S., W.L.R., 1967, o.c., 65-67
(9) ROSENOW, B., North Pacific Fisheries Treaties and International Law of the Seas, W.L.R., 1963, 240-241

Nadat de Verenigde Staten en Canada in 1976, en Japan in 1977, hun visserijzones op tweehonderd mijl hadden gebracht en de herziening of opzegging van de conventie voor de hand lag, werd in 1978 een akkoord bereikt : een Protocol van 25 april van dat jaar bepaalt dat de conventie in haar geamendeerde vorm van kracht zal blijven tot op het ogenblik dat een nieuwe internationale organisatie met ruimer lidmaatschap zal zijn opgericht. Deze nieuwe conventie zal handelen over alle vissoorten van de regio, met uitzondering van de anadrome soorten (art. 4). De reglementering van de zalmvangst wordt nu reeds in detail vastgelegd in de bijlage van het Protocol : de abstentieregeling voor zalm wordt opgeheven; wel wordt de Japanse deelname aan de zalmvangst aan banden gelegd door verboden seizoenen en gebieden en quota-afspraken. Art. 12 bepaalt dat de conventie in haar huidige vorm, zal herzien worden indien de Derde Zeerechtconferentie zou resulteren in de afsluiting van een multilateraal verdrag (1).
Voor het beheer van de visstapels in de Amerikaanse tweehonderd mijls visserijzone werden acht regionale visserijraden opgericht (2). Voor de noordelijke Stille Oceaan is dit de North Pacific Fishery Management Council (infra).

De noordwestelijke Stille Oceaan

Het Japans-Sovjet Verdrag van 1956 inzake de *Visserij in de N.W. Stille Oceaan* reglementeerde de vangst van zalm, haring en krab in de conventiewateren. De strengste reglementering had aanvankelijk betrekking op de zalmvangst in volle zee, die enkel door Japan werd uitgeoefend.
De jaarlijkse vergaderingen van de Commissie, waar over de vangstquota werd onderhandeld, sleepten steeds langer aan en het aan de Japanse vissers toegekende quotum daalde elk jaar. In 1962 werd een tweede gebied waarbinnen het quotasysteem zou van toepassing zijn, vastgelegd ten zuiden van 45° N.B.. Daarnaast werden ook verboden gebieden en seizoenen ingericht die eveneens systematisch werden uitgebreid.
De vangst van haring werd pas gereglementeerd sinds 1969 nadat een sterke daling van het bestand was vastgesteld. Broedgronden in de kustwateren werden afgesloten; in andere gebieden werd het aantal toegelaten vissersvaartuigen beperkt; een verboden vangstseizoen werd ingesteld en quota werden bepaald.
Ook de krabvisserij rond Kamtchatka werd aan een quotaregeling onderworpen. De verhouding van de Russisch-Japanse verdeling van de vangst daalde van 3/2 in 1958 tot 2/1 in 1969 (3). In 1969 voerde de Sovjet-Unie aan dat de krabvisserij aan het beheer van de Commissie diende te worden onttrokken, omdat krabben behoren tot de natuurlijke rijkdommen van het continentaal plat. Vervolgens werden hierover rechtsstreekse onderhandelingen gevoerd tussen de regeringen. Een afzonderlijk akkoord werd bereikt in april 1969. Een beperkt aantal Japanse schepen mocht deelnemen aan de vangst en een vangstquotum werd toegestaan; dit nam eveneens jaarlijks af. In 1974 werd elke Japanse krabvisserij tenslotte verboden (4).

---

(1) J.A.I.L., 1979/80, 301-308
(2) Fishery Conservation and Management Act, 13.4.1976, I.L.M., 1976, 634. Cfr. KNIGHT, G., Management Procedures in the U.S. Fishery Conservation Zone, M.P., 1978, 24
(3) TANAKA, S., Japanese Fisheries and Fishery Resources in the Northwest Pacific, O.D.I.L.A., 1979, 176-179. ODA, S., W.L.R., 1967, o.c., 68-69. Idem, J.A.I.L., 1960, 54-56
Cfr. KAWAKAMI, K., Outline of the Japan-Soviet Fishery Talks (1962), J.A.I.L. 1963, 24-29. J.A.I.L., 1969, 85
(4) TANAKA, S., O.D.I.L.A., 1979, o.c., 179-180. PARK, C., ed. JOHNSTON, D., 1976, o.c., 223. Cfr. ODA, S., 1979, o.c., 73. Idem, R.C.A.D.I., 1969 II, o.c., 429. KOULOURIS, M., o.c., 83. MILES, E. e.a., 1982, o.c., 100

Op 1 maart 1977 trad het Sovjet-decreet inzake de vestiging van een tweehonderd mijls visserijzone in voege en het verdrag van 1956 werd door de Sovjet-Unie opgezegd op 30 april 1977. Territoriale aanspraken over de Koerillen speelden hierbij een rol. Japan paste zijn 200-mijls visserijzone toe vanaf 1 juli 1977. Op 27 mei en 20 augustus werden voorlopige visserij-akkoorden afgesloten waarin een sterk verminderde deelname in de visserij in de respectieve zones werd bedongen (1). Verdere onderhandelingen over een akkoord op lange termijn werden gevoerd in 1977/78 (2).

Het Chinees-Japans Verdrag over de *Visserij in de Gele en de Oostchinese Zee* van 15 augustus 1975 (3), dat een einde stelde aan het jarenlange visserijgeschil tussen beide staten (supra), richtte eveneens een *Gemengde Visserijcommissie* op. Zij is samengesteld uit drie leden van elke verdragspartij. Haar taak bestaat in het toezicht op de naleving van het verdrag en in de aanbeveling van reglementeringen. Zij heeft geen wetenschappelijke opdracht. De conventiewateren strekken zich uit ten noorden van 27° N.B., met uitzondering van de Chinese territoriale wateren. Van de drie militaire zones langs de Chinese kust waarbinnen de visserij voor vreemdelingen verboden was, zijn er nog twee in voege (4).

De midden- en zuidoostelijke Stille Oceaan

Sinds 1966 is het reglementerend optreden van de *Inter-Amerikaanse Tropische Tonijncommissie* (I.A.T.T.C.) toegespitst geweest op het bepalen van het algemeen jaarlijks vangstcontingent voor geelvintonijn. De overbevissing van deze soort werd vastgesteld sedert 1960. In 1966 werd eveneens een speciale zone afgebakend (de "Commission's Yellowfin Regulatory Area") waarbinnen naast de T.A.C., ook een verboden seizoen voor de vangst van geelvin van kracht werd. Tijdens dit verboden seizoen is wel een bijvangst van 15 % geelvin toegestaan bij de exploitatie van andere soorten. Ook werden bepaalde verdelende maatregelen ingevoerd, dit niet onder de vorm van nationale quota, maar op een manier die rekening hield met het ontwikkelingsniveau van de lidstaten : excepties op de maatregelen werden toegestaan voor kleine tonijnschepen (1970) en bijkomende quota werden toegekend aan de kuststaten die binnen hun kustwateren een verboden seizoen toepasten (1968) ("closed season allocations") (5).
Deze toegevingen aan de kuststaten dienen gezien te worden in het licht van het conflict over de Amerikaanse tonijnvangst in de nationale jurisdictiezones (cfr. "tuna war"). Het feit dat geen nationale quotaregelingen werden toegepast veroorzaakte evenwel een aanzienlijke uitbreiding van de tonijnvloten, wat overkapitalisatie en algemene economische inefficiëntie met zich bracht (6).

---

(1) ROUSSEAU, C., Chronique, R.G.D.I.P., 1977, 1178-1181. TANAKA, S., O.D.I.L.A., 1979, o.c., 176-177 en 180
(2) Cfr. MILES, E. e.a., 1982, o.c., 188-192
(3) Cfr. N.D.L.S., VI, 766
(4) TANAKA, S., O.D.I.L.A., 1979, o.c., 183-184. GREENFIELD, J., China and the Law of the Sea, Air and Environment, Alphen a/d Rijn, Sijthoff & Noordhoff, 1979, 97-101. PARK, C., ed. JOHNSTON, D., 1976, o.c., 218
(5) ROSE, A., o.c., 781-787. Cfr. KING, D., International Management of Highly Migratory Species. Centralized versus Decentralized Economic Decision Making, M.P., 1979, 268. JOSEPH, J., ed. ROTHSCHILD, B., o.c., 112-113. KASK, J., 1969, o.c., 16-17
(6) Tussen 1967 en 1972 nam de vangst met 70 % toe maar verdriedubbelde de vangstinspanning. Het vangstseizoen slonk van tien tot drie maand . CHRISTY, F., O.D.I.L.A., 1974, o.c., 347

Doordat de werking van de Commissie voortdurend gedomineerd werd door de tegenstelling tussen de minderontwikkelde kuststaten en de voornaamste afstands-visserijstaat, de Verenigde Staten, en hierbij nog het probleem van de aanspraken over de uitgestrekte jurisdictiezones een rol speelde (1) heeft zij zich eigenlijk nooit voldoende op het conservatiebeheer kunnen toeleggen (2). Wel werd meegewerkt aan de studie van het probleem van de bijvangst van dolfijn en bruinvis in de tonijnvisserij. Een rapport hierover werd voorgelegd in 1977. Hierin werd voorgesteld dat de lidstaten een controlesysteem zouden organiseren door middel van speciale inspectieschepen (3).
Naast de incidentele vangst van dolfijn, het overkapitalisatieprobleem, het gebrek aan fondsen en het jurisdictieconflict, rest nog het gebrek aan een effectief controlesysteem te vermelden. Controle op de visserij-operaties in de conventiewateren werd enkel behoorlijk uitgevoerd door de Verenigde Staten. Dit bracht met zich dat de Amerikaanse tonijnvissers zich nog meer gediscrimineerd gingen voelen en dat velen hun vaartuigen in andere staten gingen immatriculeren (4). Deze trend werd gestopt door de stemming van een wet door het Amerikaanse Congres in 1977, die tonijninvoer verbiedt uit staten die geen afdoende controle op de visserij-operaties kunnen bewijzen (5). Tenslotte kan nog het nadeel vermeld worden dat een aantal belangrijke kuststaten in het gebied - Guatemala, El Salvador, Colombia, Chili, Ecuador en Peru - geen lid zijn van de I.A.T.T.C. (6).
In 1974 deed Mexico een oproep tot herziening van de conventie "omdat zij te weinig rekening hield met de specifieke belangen van de kuststaten". In afwachting van de afloop van de Derde Zeerechtconferentie werd hier niet op ingegaan. Mexico verliet de Commissie in 1978 (7).

De Indische Oceaan en de Stille Zuidzee

Het statuut van de *Visserijraad voor de Indische en de Zuidelijke Stille Oceaan* werd gewijzigd in 1961 (8). Aanvankelijk hield hij zich vooral bezig met het verzamelen van informatie over de visserij in zijn werkingsgebied en speelde hij de rol van een forum waar van gedachte gewisseld werd over de staat en de vooruitzichten van het gebruik en de ontwikkeling van de biologische zeerijkdommen. Het nieuwe programma trad in werking in 1968. De nieuwe functies van de Raad zijn : voorbereiding en coördinatie van de uitvoering van visserij-ontwikkelingsprogramma's, organisatie van symposia, exploratie van de levende zeerijkdommen, het beheer van de visserij, ontwikkeling van de visserij in de binnenwateren en preventie van de mariene pollutie.

---

(1) Ecuador en Chili die zich aanvankelijk bij de Commissie aansloten trokken zich terug n.a.v. het geschil inzake de soevereiniteit over de tonijnvoorraden in de tweehonderd mijlszone
(2) KING, D., o.c., 267-269
(3) HYDE, L., Dolphin Conservation in the Tuna Industry : the United States' Role in an International Problem, S.D.L.R., 1979, 696-698.
De toepassing van deze aanbeveling had voor de betrokken staten het niet onbelangrijke voordeel dat zij dan niet door het Amerikaanse tonijnimportverbod zouden getroffen worden, dat het gevolg was van de Marine Mammal Protection Act van 1972 (N.D.L.S., V, 415). Een wet van 1977, die in uitvoering van deze act was uitgevaardigd, verbood tonijnimport uit landen die geen certificaat van controle op de bijvangst van dolfijn bij de tonijnvisserij konden voorleggen. Cfr. Ibid., 682-686. WOODHOUSE, C., Management of Marine Mammals, ed. FRIEDHEIM, R., o.c., 130-132. DE KLEMM, C., o.c., 104
(4) Cfr. ROSE, E., o.c., 789-796. JOSEPH, J., The Management of Highly Migratory Species. Some Important Concepts, M.P., 1977, 279-280
(5) HYDE, L., o.c., 683
(6) SULLIVAN, J., o.c., 183
(7) CLINGAN, T., L.A., 1978, o.c., 667
(8) U.N.T.S., vol. 418, 348

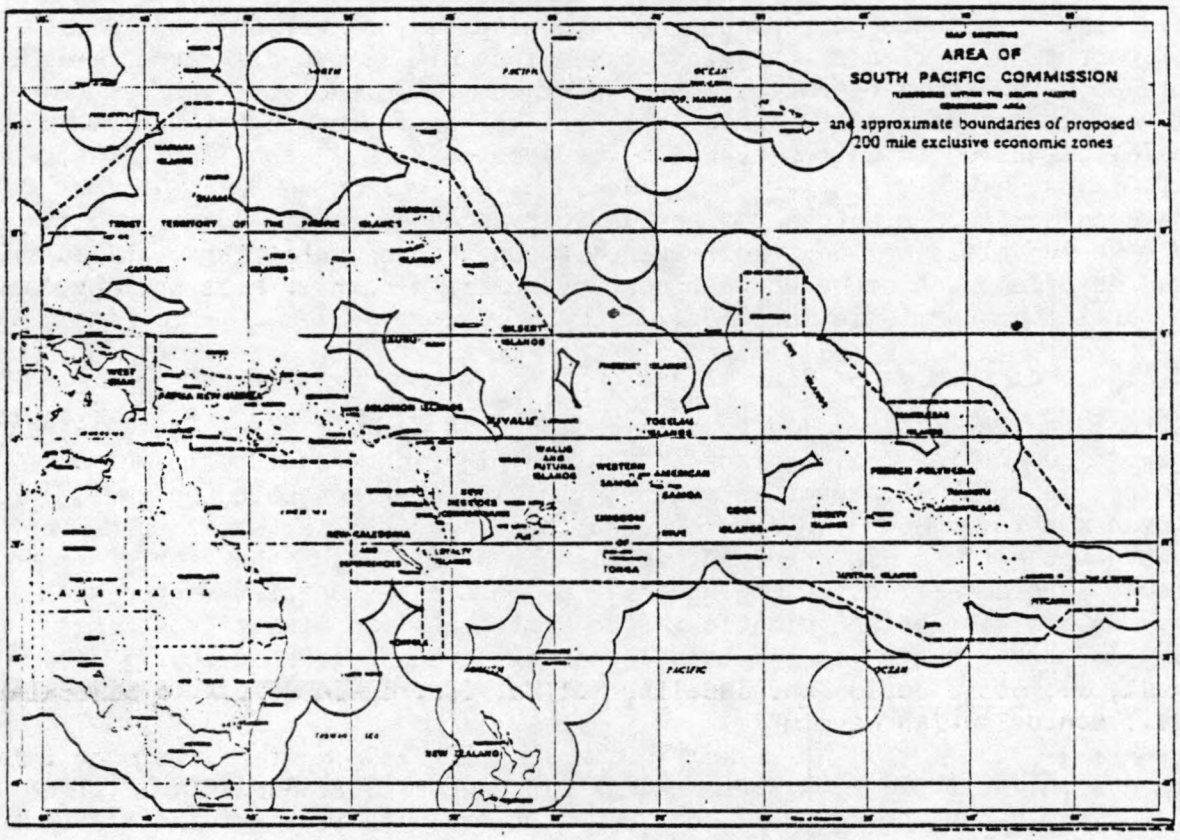

KAART XX - Werkingsgebied van de South Pacific Forum Fisheries Agency

Naar : KENT, G., O.Y., II, 1980, 348

Zo werkt de Raad mee aan de realisatie van twee visserij-ontwikkelingsprogramma's onder leiding van de F.A.O. : dat voor de Zuidchinese Zee sedert 1968, en dat voor de Indische Oceaan sedert 1971 (infra).
De Raad voert zelf geen wetenschappelijk onderzoek uit maar stelt statistische data op, op basis van door de lidstaten verzamelde informatie. Op deze manier werden hydrologische studies uitgevoerd en werd de treilvisserij in de Golf van Thailand ontwikkeld.
Pas in 1976 werd het statuut van de Raad opnieuw gewijzigd met het doel hem de nodige bevoegdheden te verlenen om waar nodig, conservatiereglementering door te voeren. De aandacht ging hierbij in de eerste plaats naar maatregelen voor de rationele exploitatie van de tonijn- en garnaalvisserij (1).

In 1979 werd een nieuwe visserij-organisatie opgericht voor de Stille Zuidzee (Oceanië) : de *South Pacific Forum Fisheries Agency* (2). De voornaamste functies van dit agentschap zijn de verzameling, analyse, evaluatie en verspreiding van statistische en biologische informatie over de visserijrijkdommen van het gebied, over het beheer van deze rijkdommen op grond van nationale wetgeving en internationale akkoorden, over prijzen, verwerking en marketing van de visserijprodukten, het verschaffen van technische bijstand en het creëren van werkrelaties met regionale en internationale organisaties.
Het is dus geen reglementerend agentschap. De oprichting van een "sterke" organisatie werd verhinderd door de scherpe meningsverschillen tussen de verdragspartijen, zowel op het vlak van de tegenstelling lokale visserij - afstandsvisserij (3), als op dat van de uitoefening van jurisdictie over de migrerende tonijnstapels binnen de exclusieve economische zones. Tonijn is de belangrijkste vissoort in dit gebied (4).

In 1967 werd, onder art. VI, par. 1 van de F.A.O.-oprichtingsakte, de *Visserijcommissie voor de Indische Oceaan* (I.O.F.C.) opgericht (5). Haar functies zijn de promotie en coördinatie van de nationale programma's voor visserij-ontwikkeling en het verlenen van technische bijstand op dit vlak. Voor dit doel moedigt zij het wetenschappelijk onderzoek en de ontwikkeling van activiteiten in internationaal verband aan. Zij mag beheersproblemen enkel "onderzoeken".

---

(1) ODA, S., Basic Documents, doc. IX, C.1/76. Cfr. BEKIASHEV, K. & SEREBRIAKOV, V., o.c., 259-263 passim
(2) Tekst : O.Y. II, 575 . Verdrag van 10 juli 1979, Honiara, Solomon Islands. Leden : Australië, Cook Eilanden, Fidji, Gilbert Eilanden, Nauru, Nieuw-Zeeland, Niue, Papua Nieuw-Guinea, Solomon Eilanden, Tonga, Tuvalu, West-Samoa
(3) De grotere staten wensten hun eigen visserij-industrie uit te bouwen en de afstands-visserijstaten waaronder de Verenigde Staten, Japan, Z. Korea en Taiwan, niet onder de leden op te nemen. De kleine staatjes verwachtten daarentegen wel te varen met de inkomsten uit belastingen en licenties die zij konden ontvangen van deze staten
(4) Cfr. KENT, G., Fisheries Politics in the South Pacific, O.Y., II, 346-381 passim. Synopsis , Recent Developments in the Law of the Sea 1977-1978, S.D.L.R., 1979, 721-722
Voorbereidende conferentie, Suva, october 1976, cfr. KEARNEY, R., The Law of the Sea and Regional Fisheries Policy, O.D.I.L.A., 1978, 249-286
(5) Leden : Australië, Bahrein, Ceylon, Cuba, Ethiopië, Frankrijk, Griekenland, Groot-Brittannië, India, Indonesië, Irak, Israël, Japan, Jordanië, Kenia, Koeweit, Z. Korea, Madagascar, Maleisië, Mauritius, Nederland, Oman, Pakistan, Portugal, Qatar, Tanzanië, Thailand, Verenigde Staten, Viëtnam

Wegens hun gelijkaardig karakter en wegens het feit dat hun werkingsgebied gedeeltelijk samenvalt, zijn de I.O.F.C. en de I.P.F.C. praktisch verplicht hun activiteiten te coördineren (1). Dit gebeurt bijvoorbeeld in de uitvoering van het Indian Ocean Fishery Survey and Development Program, dit in samenwerking met het U.N.D.P. en de F.A.O.. Dit groots opgezette plan is eigenlijk een ontwikkelingsproject voor de regio (2), dat een massale transfer van technologische kennis op het vlak van de visserij nastreeft. Hiervoor dienden eerst de nodige grondige studies te worden uitgevoerd m.b.t. investeringsmogelijkheden, uitvoerbaarheid, beheers- en institutionele problemen, training van visserij-experten e.d.m.. Het plan trad in werking in 1972 (3). Met hetzelfde doel, met name de promotie van de visserij-ontwikkeling, werd op 28 december 1967 het "Southeast Asian Fisheries Development Center" opgericht door een akkoord tussen Japan, Maleisië, de Filippijnen, Singapore, Thailand en Viëtnam (4).

De Zuidpoolzee

Binnen het kader van het Antarcticaverdrag van 1959, dat het hele *Zuidpoolgebied* onder een statuut van functionele internationalisatie bracht, gericht op internationale wetenschappelijke samenwerking, werd op 11 februari 1972 door dezelfde twaalf verdragspartijen een Conventie gesloten voor de *Instandhouding van de Zeerobben* in deze regio (5). De commerciële exploitatie van de zeerob was daar tot dan toe in handen van Japan, de Sovjet-Unie en Noorwegen (6). Het hoofddoel van de conventie is het aanmoedigen van de biologische research aangaande de zeerobbenpopulaties van het Zuidpoolgebied, evenals het verzamelen van statistische gegevens om in de toekomst een adequate reglementering te kunnen doorvoeren. Het is het Wetenschappelijk Comité voor het Zuidpoolonderzoek van de Internationale Raad van Wetenschappelijke Verenigingen dat deze taak op zich neemt. De vangst wordt voorbehouden aan de verdragspartijen. De toe te passen reglementering van de robbenjacht wordt beschreven in bijlage III bij de conventie. Zij is, zoals het Zuidpoolverdrag, toepasselijk op de wateren ten zuiden van 60° Z.B. (7).

---

(1) KOERS, A., 1973, o.c., 111-112
Cfr. CHRISTY, F., O.D.I.L.A., 1974, o.c., 345

(2) Rond de Indische Oceaan woont ongeveer 1/3 van de wereldbevolking, er is een enorm proteïnegebrek in het dieet van deze bevolking en de potentiële groei van de produktie van de Indische Oceaan is zeer groot (supra)

(3) MARR, J., ed. ROTHSCHILD, B., o.c., 130-132
Cfr. SILVA, I., The Transfer of Technology and the Role of the Indian Ocean Fishery Survey and Development Programme, ed. GAMBLE, J. & PONTECORVO, G., 1974, o.c., 113-121

(4) IEL MT, 967-96

(5) I.L.M., 1972, 251. Belgische Wet van 17 januari 1978. B.S., 22.3.1978, 3165
Partijen : Argentinië, Australië, België, Chili, Frankrijk, Groot-Brittannië, Japan, Nieuw-Zeeland, Noorwegen, U.S.S.R., V.S., Z. Afrika. In 1964 kwam tussen dezelfde staten een Overeenkomst tot stand inzake de Bescherming van de Fauna en de Flora van het Zuidpoolgebied. Onder de fauna werden de zoogdieren en vogels van het gebied ondergebracht. Tekst : IEL MT, 964-41 (opmerkelijk : volgens art. 9 van deze overeenkomst dienen de verdragspartijen te verhinderen dat nieuwe plant- of diersoorten in dit gebied zouden geïntroduceerd worden)

(6) De robbenjacht op de ijsbergen ontsnapte aan het internationaal regime dat door het Antarcticaverdrag was ingericht. Inderdaad bepaalde art. 6 dat "het verdrag geen afbreuk doet aan door het volkenrecht erkende rechten van de verdragspartijen , in die delen van de volle zee die onder toepassing van het verdrag vallen". Dit betekent dat 80 % van het zeerobbenbestand van het Zuidpoolgebied niet beschermd was. Cfr. O'CONNELL, D., 1982, o.c., vol. I, 550. VICUNA, F. & INFANTE, M., Le droit de la mer dans l'Antarctique, R.G.D.I.P., 1980, 341-342

(7) PEYROUX, E., R.G.D.I.P., 1976, o.c., 123. ROUSSEAU, C., Chronique, R.G.D.I.P. 1973, 207-208

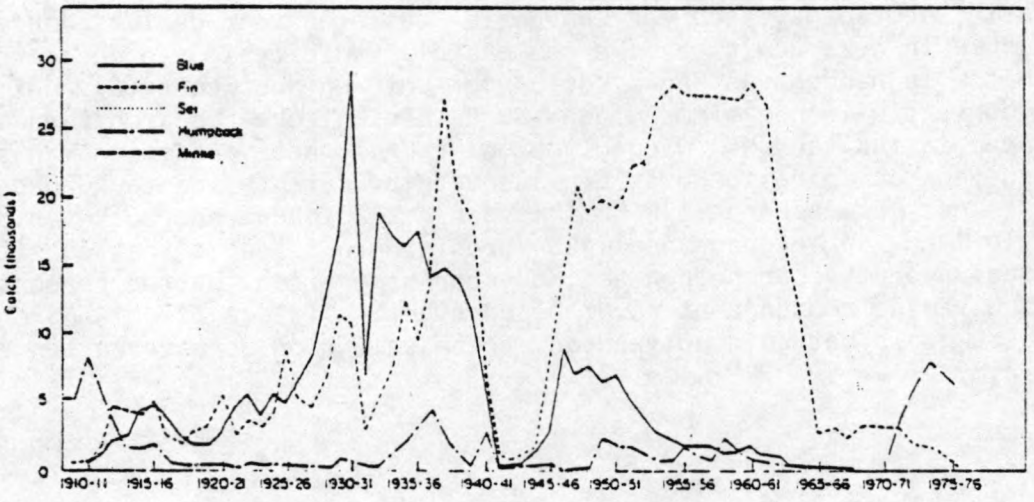

FIGUUR VIII - Evolutie van de walvisvangst 1910-1975

Naar : GAMBELL, R., M.P., 1977, 302

Over de Conventie van 20 mei 1980 inzake de *Instandhouding van de Levende Zeerijkdommen van het Zuidpoolgebied* hadden wij het reeds in het kader van de bespreking van de krillexploitatie in de Zuidpoolzee (supra § 5).

De *Internationale Walviscommissie* (I.W.C.) maakte bij het begin van de jaren zestig een ernstige crisis door. In 1959 besloten Noorwegen en Nederland de Commissie te verlaten (1) omdat deze niet bij machte bleek een systeem van nationale vangstquota tot stand te brengen (2). In een poging om de volledige ineenstorting van de Commissie te voorkomen werd besloten voor het seizoen 1960-61 geen enkele vangstlimiet aan te nemen. Dit was verder ook niet meer mogelijk voor de vier volgende seizoenen.
Inmiddels werden Noorwegen en Nederland bereid gevonden zich terug bij de Commissie aan te sluiten en werden onmiddellijk onderhandelingen aangeknoopt met Groot-Brittannië, de Sovjet-Unie en Japan voor de uitwerking van een vangstverdelende formule. Dit gebeurde buiten de I.W.C. om. Een Overeenkomst inzake de Regeling van de Walvisjacht in het Zuidpoolgebied kwam tot stand op 6 juni 1962 (3). Hierbij werd 9 % van de toegelaten vangst aan Groot-Brittannië toegewezen, 20 % aan de U.S.S.R., 33 % aan Japan, 32 % aan Noorwegen en 6 % aan Nederland. Deze regeling werd jaarlijks herzien, o.a. nadat Groot-Brittannië (1963), Nederland (1964) en Noorwegen (1968), hun walvisvloot, eventueel met de daarbijhorende vangstrechten, verkochten. Zij werd ook niet onmiddellijk in de praktijk gebracht aangezien er op dat ogenblik geen globaal vangstquotum van kracht was. Dit leidde tot een afzonderlijke Noors-Russische afspraak waarbij de overeengekomen limiet nog hoger werd gesteld dan voorheen.

De gestadig dalende vangst leidde ertoe dat de I.W.C. in 1960 een onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek liet instellen naar de toestand van de verschillende walvisstapels in het Zuidpoolgebied. Een comité van vier experten legde in 1964 een rapport voor waarin aanbevolen werd alle blauwe walvissen en bultruggen van het gebied volledig te beschermen; verder dienden belangrijke reducties te worden doorgevoerd in de vangst van vinvissen, tot 7.000 B.W.U. of minder; de reglementering van de vangst zou dienen te gebeuren per soort en niet langer volgens het algemeen B.W.U.-systeem.

Voor het seizoen 1964-65 slaagde men er nog steeds niet in een vangstquotum te bepalen. De op dat ogenblik overblijvende walvisjagende staten binnen de Commissie, Japan, Noorwegen en de Sovjet-Unie, bepaalden opnieuw zelf hun vangstlimieten.
De speciale vergadering van de I.W.C. in 1965 bracht als verrassend resultaat dat het globaal contingent voor de drie volgende seizoenen drastisch zou verlaagd worden tot onder het M.S.Y.-niveau (voor 1965 : 4.500 B.W.U. en voor 1966 : 3.500 B.W.U.). Deze positieve ontwikkeling kreeg echter een klap toen werd aangetoond dat het niveau van de potentiële aanhoudende opbrengst van de walvisstapels in het Zuidpoolgebied nog veel lager lag (4).
Tijdens dezelfde periode trad de I.W.C. wel actiever op m.b.t. de walvisjacht in de Noordatlantische en de noordelijke Stille Oceaan. Hier werd reeds per soort gewerkt (5).

---

(1) U.N.T.S., vol. 356, 363
(2) Onder het systeem van algemene vangstcontingenten (B.W.U.'s) werd een te groot aandeel gevangen door de Sovjet-Unie en Japan, en werden de vloten van de oude walvisjagende staten onrendabel. Bovendien was de uitputting van de stocks reeds zover gevorderd dat men er zelfs niet meer in slaagde de vastgestelde vangstlimieten te halen
(3) U.N.T.S., vol. 486, 264. Complementaire overeenkomst : R.G.D.I.P., 1963, 120[illegible] 1203. Art.5,par.2(c) van het I.W.C.-verdrag verbiedt het aanbevelen van quota
(4) GAMBELL, R., o.c., 304-305. PEYROUX, E., R.G.D.I.P., 1975, o.c., 109-112. JOHNSTON, D., 1965, o.c., 403-408. OMURA, H., o.c., 40-43. Cfr. ELLIOT, G., M.P., 1979, o.c., 153-154. SURRENCY, E., International Inspection in Pelagic Whaling, I.C.L.Q., 1964, 668-669. KOERS, A., 1973, o.c., 89
(5) Cfr. COLOMBOS, J., 1967, o.c., 420. KOULOURIS, M., o.c., 130

In 1972 werd door de Internationale Conferentie over het Leefmilieu te Stockholm voorgesteld elke commerciële exploitatie van de walvis gedurende tien jaar stil te leggen en diepgaander wetenschappelijk onderzoek naar de walvispopulaties uit te voeren (1). Dit voorstel werd vervolgens binnen de I.W.C. verschillende malen herhaald door de Verenigde Staten. Het botste echter op het systematisch veto van de U.S.S.R. en Japan, en werd eveneens op wetenschappelijke gronden bekritiseerd. Een periode van tien jaar werd als ontoereikend beschouwd om het beoogde herstel van het walvisbestand te realiseren; dit zou eveneens betekenen dat aan de aanvoer van elke statistische informatie een plots einde zou worden gesteld en zou een aanzienlijke vertraging in het wetenschappelijk onderzoek veroorzaken; daarbij dreigde het gevaar dat de Sovjet-Unie en Japan de Commissie zouden verlaten. Hoewel het voorstel tot invoering van een tienjarig moratorium in 1972 niet werd aanvaard, werd toch besloten het B.W.U.-systeem af te schaffen en voortaan vangstquota per soort vast te stellen. Tevens werd het Internationaal Decennium voor Walvisonderzoek aangekondigd.

In 1974 ging de Commissie nog een stap verder. De vangstquota zouden per soort en per oceaangebied worden bepaald. Dit was de "New Management Procedure" waarvoor de schedule van de conventie van 1946 geamendeerd werd (2). De walvissen werden onderverdeeld in drie categorieën : voor de soorten waarvan het aantal tot onder M.S.Y.-niveau geslonken was werd een volstrekte vangststop ingevoerd, de exploitatie van de soorten op kritiek niveau werd het voorwerp van strenge reglementering, en op de soorten boven M.S.Y.-niveau kon verder zonder risico worden gejaagd, mits de vangstquota in acht werden genomen. De wereldoceanen werden onderverdeeld in 27 sectoren. Dit systeem werd toegepast sinds 1975 (3). Hoewel het de Verenigde Staten waren die het meest op de instelling van een totaal moratorium aandrongen en zij in 1977 akkoord gingen met een volledige vangststop voor Groenlandse walvis, wijzigden zij in 1978 hun standpunt en drongen zij aan op een klein vangstquotum ten bate van de Amerikaanse Eskimo's. Dit werd toegestaan (4).

In 1979 nam de I.W.C. toch, mede onder druk van de publieke opinie, een resolutie aan inzake een moratorium op elke commerciële (5) walvisjacht in volle zee, met uitzondering van die op de kleine Zuidpoolwalvis ("minke whale"). Op Amerikaans voorstel werd ook een resolutie aangenomen volgens welke dit moratorium zou van kracht blijven tot op het ogenblik dat een aantal nader omschreven voorwaarden zouden zijn vervuld (6).

---

(1) ROUSSEAU, C., Chronique, R.G.D.I.P., 1973, 807-809

(2) Lijst van alle amendementen tot 1975 : I.P.E., VII, 3512-3607

(3) PEYROUX, E., R.G.D.I.P., 1975, o.c., 113-114. GAMBELL, R., o.c., 307-308. BEKIASHEV, K. & SEREBRIAKOV, V., o.c., 312-313. NISHIWAKI, M., Failure of Past Regulations and the Future of Whaling, ed. SCHMIDHAUSER, J. & TOTTEN, G., o.c., 49-52
Cfr. WOODHOUSE, C., o.c., 127. Report of the Advisory Committee on Marine Resources Research Working Party on Marine Mammals, F.A.O., Fisheries Reports n° 194, Rome, F.A.O., 1977, 26-27 en 29

(4) De Amerikaanse Eskimobevolking steunt zich hierbij op de hoger geciteerde Marine Mammal Protection Act waarin in haar voordeel een uitzondering wordt gemaakt op het vangstverbod van mariene zoogdieren in de Amerikaanse wateren. Cfr. WOODHOUSE, C., o.c., 127-130. NAFZIGER, J., Global Conservation and Management of Marine Mammals, S.D.L.R., 1980, 604-605. TRAVALIO, G. & CLEMENT, R., o.c., 213. ROUSSEAU, C., Chronique, R.G.D.I.P., 1978, 246. SIREF, R., S.D.L.R., 1979, o.c., 731-732

(5) Niet geldig voor walvisjacht door inboorlingen

(6) O.a. : er dient voldoende nauwkeurigheid en zekerheid te bestaan nopens de diverse walvispopulaties, om zonder risico de reglementering van de "New Management Procedure" opnieuw te kunnen toepassen - technologie en vistuig mogen niet langer overgeheveld worden van I.W.C.-leden naar niet-leden - de lidstaten moeten een invoerverbod opleggen op walvisprodukten uit niet-lidstaten

De Indische Oceaan werd tot walvisreservaat verklaard en voor de vangst van de Zuidpoolwalvis werden vangstlimieten per sector bepaald (1).
In 1980 werd gepleit voor nog verdergaande maatregelen. Er waren voorstellen nopens het bannen van elke vorm van walvisjacht (dus ook vanop het land en binnen de nationale jurisdictiezones), nopens het bannen van elke vorm van commerciële walvisjacht, en nopens een ban op de jacht op de potvis. Dit laatste voorstel werd aangenomen in 1981.
Verder wordt nu ook meer aandacht geschonken aan de kleine walvissoorten (2) en begonnen de onderhandelingen over de herziening van de conventie in het licht van de recente veranderingen in het zeerecht (3).

In 1980 trok Canada zich uit de Commissie terug, hoewel het aantal lidstaten juist erg toegenomen was. Onder de nieuwe leden zijn verscheidene walvisjagende staten (4). De beslissing van Canada houdt verband met de vrees dat de I.W.C. in de toekomst ook de vangst van kleine walvissoorten zal reglementeren. De bevoegdheid van de Commissie strekt zich uit over alle oceanen en dus op het eerste gezicht ook op de tweehonderd mijlszones. Canada verdedigde het standpunt dat kleine walvissoorten als de narwal en de beluga enkel onder het beheer van de betrokken regionale visserij-organisaties dienen te staan; in dit geval zou dit de N.A.F.O. zijn, waarvan het werkingsgebied voor een groot deel onder Canadese jurisdictie valt (5).
Op 25 april 1980 werd door de Raad van de Europese Gemeenschap voorgesteld elke invoer van walvisprodukten in de Gemeenschap te verbieden (6). Dit werd door het Europees Parlement goedgekeurd op 17 oktober 1980, en nogmaals herhaald in een resolutie van november 1982 (7). Twee verordeningen werden uitgegeven, één

---

(1) BEKIASHEV, K. & SEREBRIAKOV, V., o.c., 313-314. BIRNIE, P., I.W.C. - Survival or Growth, M.P., 1980, 72-75. ROUSSEAU, C., Chronique, R.G.D.I.P., 1980, 368-369. Synopsis , Recent Developments in the Law of the Sea 1978/79, S.D.L.R., 1980, 722-723
(2) HYDE, L., o.c., 695-696
Tot nog toe gebeurde dit enkel in het raam van het probleem van de bijvangst in de tonijnvisserij. De steeds strenger wordende reglementering van de vangst van de grote soorten drijft de walvisjagers nu naar kleinere soorten als de Zuidpoolwalvis en de orca
(3) BIRNIE, P., I.W.C. - Bargaining and Compromise, M.P., 1981, 79-84. Idem, I.W.C. - A New Era, M.P., 1982, 74-76. BONKER, D., U.S. Policy and Strategy in the International Whaling Commission : Sinking or Swimming ?, O.D.I.L.A., 1981, 45-51
(4) Leden : Antigua, Argentinië, Australië, Belize, Brazilië, Chili, China, Denemarken, Egypte, Filippijnen, Frankrijk, Groot-Brittannië, IJsland, Japan, Kenia, Mexico, Monaco, Nederland, Nieuw-Zeeland, Noorwegen, Oman, Peru, Senegal, Seychellen, Spanje, St. Vincent, U.S.S.R., V.S., Z. Afrika, Z. Korea, Zweden, Zwitserland
(5) Cfr. BIRNIE, P., Marine Mammals and the Law of the Sea Convention, Conférence Bureau Européen de l'Environnement, Le nouveau droit de la mer et l'environnement dans le contexte européen, Brussel, 27-29 januari 1983, 13. Idem, Small Cetaceans, M.P., 1981, 278
(6) P.B., 20 mei 1980, C.121, 5. Voorstel voor een verordening van de Raad betreffende een gemeenschappelijk stelsel dat van toepassing is op de invoer van produkten van walvisachtigen.
Cfr. BIRNIE, P., M.P., 1981, o.c., 79. ROUSSEAU, C., Chronique, R.G.D.I.P., 1981, 123
(7) Bulletin E.G., 1980, n° 10, 85
Bulletin E.G., 1982, n° 11, 75

op 20 januari 1981, en één op 22 december 1981 (1). In 1981 kondigde de Sovjet-Unie aan dat het elke walvisjacht in de N. Stille Oceaan stopzette (2).

In 1982 werd de schedule van de conventie geamendeerd om de toepassing van het moratorium op de commerciële vangst vanaf het seizoen 1985-86 toe te laten. Op grond van het feit dat dit amendement niet gebaseerd was op wetenschappelijke bevindingen werd hiertegen bezwaar ingediend door Chili, Japan, Peru, de U.S.S.R en Spanje.
Japan, de U.S.S.R., Peru en Noorwegen verklaarden achteraf dat zij zich niet bij de toepassing van het moratorium zouden neerleggen. Andere staten (vooral Latijnsamerikaanse staten en Frankrijk) wezen op de onverenigbaarheid van dit amendement met de "soevereine rechten" waarover zij volgens het ontwerp-zeerechtverdrag van 1981 in hun tweehonderd mijlszone beschikten (3).

Als één van de grote nadelen van de I.W.C. werd lange tijd het gebrek aan een effectief controle-apparaat geciteerd. Inderdaad werd de controle op de vangst-operaties door de conventie op nationale basis georganiseerd (supra).
Sedert 1955 werden door de Commissie inspanningen gedaan om een internationaal toezicht tot stand te brengen. Hiertoe werd eerst en vooral een protocol ondertekend in 1956 (4) dat haar de nodige bevoegdheid schonk om op dit vlak aanbevelingen te kunnen doen. Dit protocol trad in werking in 1959. Wegens het tijdelijk wegblijven van Nederland en Noorwegen was het pas in 1962 dat vijf walvisjagende staten de onderhandelingen konden aanvangen. Een akkoord kwam tot stand buiten de I.W.C. om. Het was het "Agreement concerning an International Observer Scheme for Factory Ships", ondertekend te Londen door Japan, Nederland, Noorwegen, de U.S.S.R. en Groot-Brittannië (5). Dit akkoord werd door de Commissie goedgekeurd en art. 1 van de bijlage bij de conventie van 1946 werd in deze zin geamendeerd. Dit eerste internationaal inspectiesysteem werd niet operationeel wegens de aanhoudende tegenstand van de Sovjet-Unie die eerst een verhoging van zijn vangstquotum opeiste (6).

In 1966 besloot de I.W.C. een speciale werkgroep op te richten voor de voorbereiding van een nieuw "observer scheme" dat zou van toepassing zijn op elke walvisjacht, dus niet alleen in het Zuidpoolgebied, en ook op de jacht vanop het land (7).

---

(1) P.B., 12.2.1981, L.39, 1
P.B., 31.12.1981, L.377, 42
Krachtens de eerste is vanaf 1 januari 1982 voor de invoer van walvisprodukten een vergunning vereist, die enkel wordt afgeleverd wanneer deze produkten niet voor commerciële doeleinden moeten dienen.
Door de tweede verordening worden de voorwaarden vastgesteld voor de opstelling, afgifte en toepassing van de invoervergunningen . Bulletin E.G., 1981, n° 12, 48.
Belgisch K.B. van 17 maart 1983. B.S., 6 september 1983, 11113
(2) ROUSSEAU, C., Chronique, R.G.D.I.P., 1981, 123-124
(3) Cfr. BIRNIE, P., Conférence B.E.E., 1983, o.c., 11-12. Idem, Countdown to Zero, M.P., 1983, 64-66
(4) 19.11.1956 : U.N.T.S., vol. 338, 366
(5) I.L.M., 1964, 107 (28 oktober 1963)
(6) Onder dit schema stelt elke verdragspartij een aantal inspecteurs voor. De Commissie duidt onder hen telkens één inspecteur per expeditie aan. De bevoegdheden van de "observers" omvatten het vrij toezicht op de operaties op zee om eventuele infracties op de conventie en de schedule te kunnen vaststellen; vrije inzage van alle rapporten en andere data; toegang tot alle nodige informatie, te verschaffen door de gezagvoerder van de expeditie. De inspecteurs mogen enkel instructies ontvangen van de Commissie. Na elke overtreding dient een rapport te worden opgesteld. Dit wordt, aangevuld met inlichtingen en commentaar van de kapitein, doorgestuurd naar het Secretariaat van de Commissie
(7) JOHNSTON, D., 1965, o.c., 409-410. KOERS, A., 1970, o.c., 39-45. Idem, N.Y.I.L., 1970, o.c., 22-26. PEYROUX, E., R.G.D.I.P., 1975, o.c., 116-117. SURRENCY, E., o.c., 669-671. KOULOURIS, M., o.c., 74-75

Op voorstel van deze werkgroep werd door de Commissie aanvaard, vanaf het seizoen 1971-72 een internationaal controlesysteem toe te passen op regionale basis : N. Stille Oceaan, Zuidpoolgebied, landstations in de N. Atlantische Oceaan en het zuidelijk halfrond. Met dit doel werd de bijlage nogmaals geamendeerd (1). De uitvoering hiervan wordt verzekerd via de afsluiting van akkoorden tussen de geïnteresseerde staten. De uitwisseling van inspecteurs is dus beperkt tussen de staten die een dergelijk akkoord afsluiten (2).

In dit systeem worden twee inspecteurs aangeduid per fabriecksschip of per landstation, van wie er minstens één een andere nationaliteit moet bezitten dan die van de vlagstaat. Deze inspecteurs zijn marine-officieren, ambtenaren van het zeewezen of biologen. Zij worden door de Commissie aangeduid. Zij zijn ermee belast na te gaan of de nationale quota gerespecteerd worden en of beschermde soorten niet gevangen worden. Zij dienen over de grootst mogelijke vrijheid te beschikken en hebben toegang tot alle nodige informatie voor de uitoefening van hun taak. Zij maken rapporten op en signaleren in hoeverre de geldende reglementering gerespecteerd werd. Deze rapporten worden aangevuld door de nationale autoriteiten en verzonden naar het Sekretariaat van de Commissie op het eind van het vangstseizoen. De overtredingen worden door de Commissie aan de betrokken regeringen meegedeeld maar deze laatste zijn bevoegd voor de bepaling van de sancties.Sedert de invoegetreding van dit systeem werd een daling van het aantal overtredingen vastgesteld. In de meeste gevallen gaat het om de vangst van te kleine walvissen of van wijfjesdieren vergezeld van jongen (3).

Zo kunnen wij vaststellen dat de Walviscommissie sedert 1972 een nieuwe weg is ingeslagen naar een effectiever conservatiebeleid (afschaffing B.W.U. - New Management Procedure - onbeperkt moratorium) en een internationale toepassingscontrole. Maar zoals de meeste visserijcommissies trad ook de I.W.C. te laat op, na jarenlang aanslepend tijdverlies.
Hoewel het ledenaantal in de jongste jaren sterk is toegenomen (4) blijft nog steeds het probleem van de "walvispiraten" bestaan. Dit zijn walvisjagers die onder goedkope vlag buiten de Commissie om opereren. Hiernaast wordt ook nog gejaagd door niet-leden Cyprus, N. Korea, Taiwan en Portugal. Zo kon de Japanse invoer van walvisprodukten in 1977 nog verdubbelen. De controle op deze invoer door de lidstaten is dan ook één van de knelpunten die bij de herziening van de conventie zullen dienen te worden opgelost (5). Ook de beslissing van Noorwegen, Japan, Peru en de U.S.S.R., het ingestelde moratorium te negeren, o eigt de Commissie elk effectief beheer te ontnemen.

Vooral van de herziening van de conventie wordt nu veel verwacht.
Tot ontgoocheling van de conservationisten is immers gebleken dat de bepalingen van het nieuwe Zeerechtverdrag over de migrerende soorten en de mariene zoogdieren (art. 64 en 65) zeer algemeen zijn en geen duidelijke bevoegdheden aan de internationale organisaties overdragen. Vandaar dat oproepen werden gedaan om de walvis als een deel van het gemeenschappelijk erfgoed van de mensheid te klasseren of om van de I.W.C. een agentschap van de Verenigde Naties te maken (6

---

(1) N.D.L.S. IV, 185
(2) PEYROUX, E., R.G.D.I.P., 1975, o.c., 117-118. BEKIASHEV, K. & SEREBRIAKOV, V., o.c., 316
(3) Zie bij voorbeeld I.P.E., VII, 3637, 3640, 3646, 3648. R.G.D.I.P., 1976, 240, J.A.I.L., 1976, 233, 251. 1977, 213. 1978, 210.
DEGENHARDT, H., o.c., 80
(4) Het groot aantal niet-walvisjagende leden leverde de nodige 2/3 meerderheid op voor de amendering van de schedule in 1982
(5) DRIVER, P., ed. BARSTON, R. & BIRNIE, P., o.c., 41-42
(6) Cfr. BIRNIE, P., Whale Stocks - Exploitation or Moratorium ?, M.P., 1977, 350. Idem, M.P., 1982, o.c., 76. Idem, Conservation of Marine Mammals - Law and Enforcement. The Guissac Workshop on the Legal Aspects of Conservation of Marine Mammals, M.P., 1980, 257

Anderen stellen de oprichting van een "World Whaling Authority" voor, die het eigendomsrecht over alle walvisstapels in handen zou krijgen. Deze Autoriteit zou jaarlijks vangstquota kunnen verkopen aan de hoogste bieder, rekening houdend met de vereisten voor de instandhouding van de verschillende soorten. De inkomsten zouden aangewend worden voor het dekken van de onkosten voor beheer, research en inspectie. Waarschijnlijk zouden de vangstquota opgekocht worden door de milieu-organisaties en zouden er geen walvissen meer gevangen worden, wat dan weer de vraag in het midden laat of enkel de walvis tot het uiterste dient beschermd, dan wel de hongerige mensheid dient gevoed te worden (1).

---

(1) Cfr. CLARK, C. & LAMBERSON, R., M.P., 1982, o.c., 116. KOERS, A., 1973, o.c., 267-268

*
* *

Het is overbodig nogmaals alle karakteristieken, nadelen en problemen van de internationale visserijcommissies op te sommen en te bespreken (supra, D.I., Hfst. III, § 3.3). Het moge volstaan uit dit overzicht van hun werking tot op het ogenblik van de invoering van exclusieve economische en visserijzones, te concluderen dat de commissies maar zo efficiënt zijn als hun lidstaten hen toelaten te zijn; dat zij bijgevolg over het algemeen te laat zijn opgetreden, zowel bij het treffen van de nodige behoudsmaatregelen als bij het invoeren van een effectieve nalevingscontrole; dat zij over een te beperkte bevoegdheid beschikken; en dat zij niet, of te laat, het belang van de economische aspecten van het visserijbeheer hebben ingezien. Quotamanagement zonder beperking van de toegang bleek geen afdoende resultaten af te werpen.
Wij zagen dat de meeste visserijcommissies op een min of meer bevredigende manier gewerkt hebben tot ongeveer 1960 en dat de meest succesvolle voorbeelden die waren met een beperkt ledenaantal, doorgaans handelend over het beheer van één bepaalde soort in een beperkt geografisch gebied. De grote regionale commissies waren steeds gekenmerkt door hun logge structuur en traag beslissingsproces. Na 1960 leidt de reusachtige toename van de vangstinspanning tot overbevissing van vele traditionele visstapels en worden de verhoudingen tussen de kuststaten en de afstands-visserijstaten erg gespannen. De ernst van deze twee problemen werd duidelijk niet tijdig onder ogen gezien. Quotaverdelingen werden wel door praktisch alle commissies ingevoerd, maar de T.A.C. steeds te hoog bepaald, in weerwil van de wetenschappelijke adviezen. Slechts in enkele gevallen slagen de kuststaten erin een preferentiële behandeling af te dwingen. In deze periode worden inspanningen gedaan om de nalevingscontrole te verscherpen. De meest vooruitstrevende commissies op dit vlak zijn de I.C.N.A.F. en de I.W.C.. Vervolging en sanctionering blijven steeds in handen van de vlagstaat. Wij merken ook een oriëntatieverschuiving in de opdrachten van de F.A.O.-commissies en stellen vast dat nu ook alle wateren van de zuidelijke hemisfeer aan visserijbeheer onderworpen worden.
Algemeen kan gesteld worden dat de visserijstaten, gedreven door kortzichtige economische motieven, en vasthoudend aan het voor hen heilige dogma van quasi-totale vrijheid van visserij in volle zee, de mogelijkheden om de werking van de visserijcommissies op een efficiëntere en billijker leest te schoeien niet hebben aangegrepen.
Ontgoocheld door de gebreken van het door de commissies gevoerde beheer, gaan steeds meer staten na 1975 over tot uitbreiding van hun nationale visserij-jurisdictie, in de hoop op deze manier een betere oplossing aan het conservatieprobleem te kunnen bieden (1) - hoewel ook, en niet in het minst, om zich een groter aandeel in de opbrengst te verzekeren.
Wij mogen niet uit het oog verliezen dat het overgrote deel van de commissies bij hun oprichting beschouwd werden als wenselijke en noodzakelijke mechanismen voor internationale samenwerking op het vlak van de instandhouding van de levende rijkdommen van de volle zee, en dat wegens het klassieke regime van de vrijheid van volle zee, dit proces van internationale samenwerking de enige manier was waarop de taak van reglementering en management van de internationale visserij kon worden aangevat (2). De commissies werden het symbool bij uitstek van de ontoereikendheid van het regime van vrijheid van visserij en hierbij wordt vaak over het hoofd gezien dat praktisch alle bestaande kennis van het visserijmanagement, het gevolg is van het wetenschappelijk werk van deze organisaties. De toestand van de internationale visserij evolueerde evenwel sneller dan die van de voorhanden zijnde structuren (3).

---

(1) Cfr. BELL, F., o.c., 345-346. KASAHARA, H., Extension of Fishery Jurisdiction, ed. ALEXANDER, L., 1972, o.c., 101
(2) JOHNSTON, D., ed. JOHNSTON, D., 1981, o.c., 46
(3) HOLT, S., The Food Resources of the Ocean, S.A., 1969, 191

Op de vooravond van de Derde Zeerechtconferentie staan wij derhalve voor een ingrijpende verandering in dit regime en zijn consequenties.
Op dat ogenblik (1972-73) worden tegen deze achtergrond suggesties gedaan voor mogelijke alternatieve beheersmethodes voor de internationale zeevisserij; inderdaad moeten de visstapels ook na de invoering van uitgestrekte nationale jurisdictiezones verder worden beheerd; vele visstapels bevinden zich daarenboven binnen de wateren van verscheidene nationale zones of migreren ertussen.
In deze periode wordt nog gepleit voor het alternatief bij uitstek voor de voortschrijdende toeëigening van de zee, met name de toepassing van de "common heritage"-idee op de visserij (1) (infra), waarbij het beheer van de visserij in volle zee onder toezicht van een internationale visserij-organisatie zou komen te staan.
Ook tussenoplossingen werden voorgesteld zoals (a) beperkte uitbreiding van de kuststaat-jurisdictie en overdracht van de bevoegdheid over het beheer van de levende rijkdommen buiten deze zones aan een internationale organisatie, (b) toekenning van preferentiële rechten aan de kuststaat door een internationaal organisme, (c) deze bevoegdheid komt toe aan de bestaande visserijcommissies (2).
Deze suggesties worden weerspiegeld in de voorstellen die binnen het Zeebodem Comité werden ingediend (infra). Maar de kuststaatbeweging was op dat ogenblik reeds te ver gevorderd opdat deze een reële kans op succes zouden maken.

Deze voorstellen behandelen alle het verdelende aspect van het nieuwe zeerecht en niet het beheer van de oceaanrijkdommen als zodanig.
Op dit vlak worden als noodzakelijke vereisten van het door een eventueel zeerechtverdrag in te richten nieuw "overall regime" aangezien : bepalingen in verband met nieuwe instellingen voor wetenschappelijk onderzoek en dataverzameling (sneller - betrouwbaar - aanvaardbaar - minder kostelijk), bepalingen i.v.m. de reglementerende bevoegdheid van de internationale visserij-organisaties, bepalingen m.b.t. de afdwingbaarheid van het gevoerde beleid, en "last but not least" een aangepaste procedure voor de visserijgeschillenregeling (3). Het zal evenwel blijken dat ook de werkzaamheden van de Derde Zeerechtconferentie op het vlak van de visserij zich in de eerste plaats op het verdelend aspect toespitsen en dat de concrete uitwerking van het management van de voorraden buiten de nationale jurisdictiezones aan toekomstige onderhandelingen wordt overgelaten. Ook onder het nieuwe zeerecht blijft dus nog een belangrijke rol weggelegd voor de visserijcommissies, dit niettegenstaande het feit dat hun geografische bevoegdheid op het eerste gezicht sterk wordt beknot. In direct verband met de internationale managementregeling staan wel de bepalingen over de sterk migrerende, de anadrome en katadrome soorten, de mariene zoogdieren, de "straddling stocks", de visvangst in volle zee en de geschillenregeling (infra).

---

(1) Ook "Christy's Law" of "creeping common heritage" genoemd.
Cfr. BURKE, W., Some Thoughts on Fisheries and a New Conference on the Law of the Sea, ed. ROTHSCHILD, B., o.c., 57-59

(2) KOERS, A., 1973, o.c., 271. Idem, The International Regulation of Marine Fisheries. Some Problems and Proposals, A.E.I., 1973, 201-211. BOUCHEZ, L., Some Basic Problems of Coastal State Jurisdiction and the Future Conference on the Law of the Sea, A.E.I., 1973, 166-170. BURKE, W., ed. ROTHSCHILD, B., o.c., 72-73. Zie ook voorstel voor een beschermend "voogdijschap" van de kuststaat : JACOBSON, J., Bridging the Gap to International Fisheries Agreement : Guide for Unilateral Action, S.D.L.R., 1972, 454-490

(3) CHRISTY, F., Alternative Arrangements for Marine Fisheries : an Overview, Washington D.C., Resources for the Future, 1973, 62-83. KNIGHT, G., Principles for a Global Fisheries Management Regime, ed. KNIGHT, G., 1975, o.c., 213 e.v.

KAART XXI

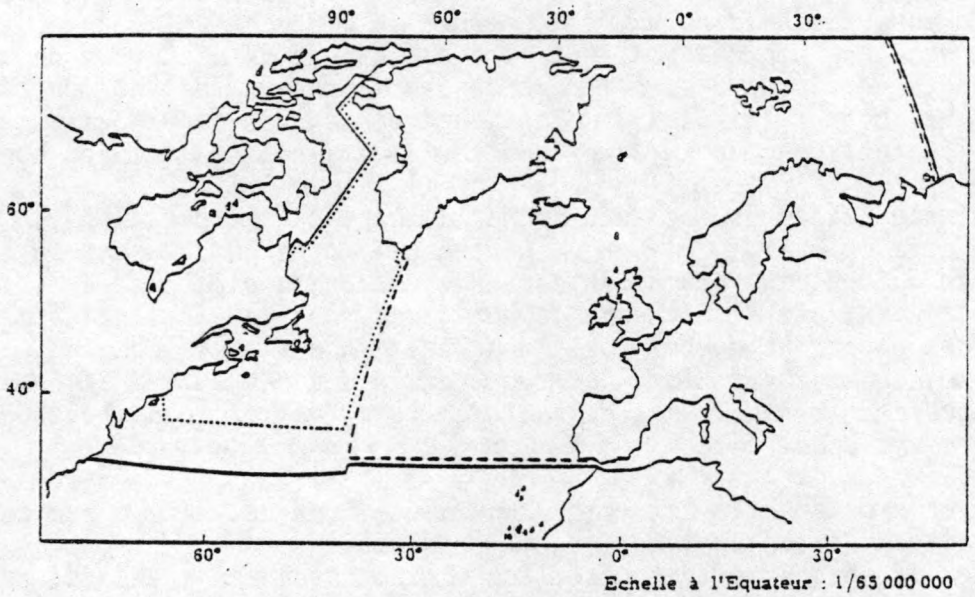

Echelle à l'Equateur : 1/65 000 000

Limites de la convention du 8-2-1949 sur les pêcheries de l'Atlantique du Nord-Ouest : ----------
Limites de la convention du 24-1-1959 sur les pêcheries de l'Atlantique du Nord-Est : - - - - - -
Limites de la convention du 1-6-1967 sur l'exercice de la Pêche en Atlantique-Nord: ———

Naar : VOELCKEL, M., A.F.D.I., 1967, 648

5.3. Andere verdragsregelingen

5.3.1. Visserijpolitieverdragen

In de loop van de jaren zestig en zeventig werden ook een aantal verdragsregelingen afgesloten met de bedoeling de goede orde en de discipline op de druk beviste visgronden te bevorderen en vistuigconflicten ("gear conflicts") te voorkomen.
De tot nog toe voornaamste conventie van deze aard was de Noordzee Visserijconventie van 1882, van kracht tussen België, Frankrijk, Groot-Brittannië, de D.B.R., Nederland en Denemarken.
Zoals reeds hoger vermeld, werd deze conventie door Groot-Brittannië opgezegd in 1963 nadat de Scandinavische staten hun exclusieve visserijzones tot twaalf mijl hadden uitgebreid, en het zich van zijn kant ook niet verder aan de driemijlslimiet voor visserij-jurisdictie wenste te houden. Volgens een resolutie van de Europese Visserijconferentie van 17 januari 1964 zou de conventie van 1882 door een later te houden conferentie herzien worden. De nieuwe conventie kwam tot stand op 1 juni 1967. Het aantal verdragspartijen van deze *Conventie inzake de Uitoefening van de Visserij in de Noordatlantische Oceaan* (1) werd uitgebreid tot zeventien (2).

De twee voornaamste problemen waar de voorbereidende conferentie zich voor geplaatst zag, waren de vraag nopens het toepassingsgebied van de conventie, die nauw verbonden was met het probleem van de nationale visserijgrenzen, en de vraag nopens de draagwijdte van het internationaal politie- en inspectiesysteem.

Om de goede orde en de discipline op de visgronden te verzekeren worden regels neergelegd met betrekking tot :
(a) de registratie en de nummering van de vissersvaartuigen (3) (art. 3 en bijlage II),
(b) signalen, in toevoeging van die welke reeds bepaald werden in de Internationale Reglementen ter Voorkoming van Aanvaringen op Zee van 1960 (4) (art. 4 en bijlage III),
(c) het merken van de netten, lijnen en ander vistuig (art. 5 en bijlage IV),
(d) het reglementeren van de visserij-operaties (ook van de hulpvaartuigen) in toevoeging bij de Internationale Reglementen van 1960 (art. 6 en bijlage V),
(e) conciliatie en arbitrage in geval van schade aan het vistuig of de vaartuigen (art. 7, 9, par. 9, en 13),
(f) internationale inspectie op de inachtneming van de bepalingen van de conventie (art. 9, bijlage VI en het Aanhangsel).

---

(1) IEL MT, 967-42
(2) De zes verdragspartijen van de conventie van 1882 en Ierland, Noorwegen, Polen, Zweden, Sovjet-Unie, Canada, Verenigde Staten, IJsland, Italië, Portugal en Spanje. België : wet van 9 juli 1970. B.S., 29 september 1976. Cfr. R.B.D.I., 1978/79, 590-594
(3) Art. 1 geeft de definitie van het begrip vissersvaartuig : vissersboten en -schepen in de enge betekenis van het woord, zijn "alle vaartuigen die voor professionele doeleinden voor de visvangst worden aangewend". "Vaartuigen" zijn zowel vissersschepen, als vaartuigen met auxiliaire en complementaire functies, die "voor professionele doeleinden aangewend worden voor de verwerking van de vis of voor de levering van goederen of diensten aan de vissersvaartuigen"
(4) Bijlage bij de Slotakte van de Internationale Conferentie over de Beveiliging van Mensenlevens op Zee van 17.6.1960 (IEL MT, 960-45). Herzien en "up to date" gebracht door de Conventie betreffende Internationale Reglementen voor de Preventie van Aanvaringen op Zee, Londen, 20.10.1972, IEL MT, 972-77

De bepalingen onder (a) tot (d) verschillen enkel van die van de conventie van 1882, in die zin dat zij minder gedetailleerd en uitvoerig zijn; dit is te wijten aan het groot aantal verdragspartijen waar uiteenlopende reglementen van kracht zijn; tevens werden sedert 1882 een aantal nieuwe signalen en merktechnieken, overeenkomstig de nieuwe vismethodes toegepast (1).

Voor het toepassingsbied van de conventie werd na lang onderhandelen gekozen voor de "all waters"-formule (art. 1), in combinatie met een systeem van uitzonderingen ten voordele van de kuststaat binnen de wateren waar deze zijn visserij-jurisdictie uitoefent (art. 8).
Volgens art. 1 is de conventie van toepassing op "de wateren van de Atlantische en de Arctische Oceaan en hun aangrenzende zeeën", zoals omschreven in bijlage I. Volgens deze bijlage handelt het hier over de wateren gelegen buiten de basislijn van de territoriale wateren en afgebakend door een serie lijnen (zie kaart XXI).
Art. 8 regelt de naleving van de conventie met betrekking tot de schepen van elke verdragspartij (par. 1); er wordt niet enkel verwezen naar de nationale wetgeving voor wat de toepassing van de conventie aangaat, maar ook voor het afdwingen van haar bepalingen (inspectie) binnen het gebied waar de kuststaat zijn visserij-jurisdictie uitoefent (par. 2).
Par. 3 schenkt de kuststaat eveneens het recht, binnen zijn nationale visserijgrenzen speciale uitzonderingsregels toe te passen voor schepen en vistuig, die omwille van hun afmeting of type, enkel in de kustwateren worden gebruikt (vooral vallen en vast vistuig). Dit alles op voorwaarde dat niet discriminerend wordt opgetreden en dat de kuststaat de andere verdragspartijen op de hoogte houdt van dergelijke speciale uitzonderingsmaatregelen en hen desgewenst hierover raadpleegt (2).

In de bepalingen betreffende de wederzijdse inspectie (art. 9), wordt in tegenstelling tot de oude conventie, minder nadruk gelegd op de rol van de inspectievaartuigen ("bâtiments croiseurs") dan op die van de inspecteurs. De laatste paragraaf van bijlage VI vermeldt dat "de schepen die de bevoegde ambtenaren vervoeren ook vissersvaartuigen mogen zijn die een speciale vlag of wimpel zullen voeren". Het was de bedoeling dezelfde ambtenaren in te schakelen als die welke inspecties voor de I.C.N.A.F. en de N.E.A.F.C. uitvoeren.
De inspecteurs mogen hun bevoegdheden ook enkel vanop oppervlakteschepen uitoefenen; zij kunnen geen gebruik maken van helicopters of andere luchtvaartuigen. Hun rechten en plichten zijn de volgende : zij moeten speciale documenten bij zich dragen; zij zien toe of de bepalingen van de conventie nagevolgd worden; zij onderzoeken en rapporteren overtredingen; zij verzamelen informatie in geval van schade; indien nodig vestigen zij de aandacht van de vissers van de verdragsstaten op de bepalingen van de conventie; zij werken samen met de bevoegde ambtenaren van de andere verdragspartijen. Zij mogen een vaartuig doen halt houden indien zij van oordeel zijn over redenen te beschikken om aan te nemen dat een vaartuig zich niet aan de bepalingen van de conventie houdt (par. 5), of dat een vaartuig of zijn uitrusting schade heeft veroorzaakt aan een ander vaartuig of zijn visgerei (par. 6). In beide gevallen mogen zij aan boord gaan voor onderzoek en rapportering. Een vissersvaartuig mag niet tot stilstand worden gebracht tijdens de visserij-operaties, behalve in geval van nood om averij aan andere vaartuigen of visgerei te voorkomen (par. 7). Dit is ook niet toegelaten indien er op dat ogenblik een bevoegd ambtenaar van de vlagstaat in de nabijheid vertoeft en deze zelf de inspectie kan uitvoeren (par. 12).

---

(1) In dit verband valt op te merken dat de oude regel volgens welke, in geval van schade bij een aanvaring tussen een treilvisser en een drijfnetvisser, de treiler in principe aansprakelijk wordt gesteld, niet meer voorkomt
(2) Dit zijn de termen van art. 5, par. 1 van de Europese Visserijconventie van 1964

Aangezien de Sovjet-Unie niet bereid was zijn schepen aan onderzoek door vreemde inspecteurs te onderwerpen (alle Sovjet-vissersschepen zijn staatsschepen), en andere verdragspartijen het aan boord gaan juist als een essentieel element van een effectief inspectiesysteem beschouwden, werd als compromis-oplossing aangenomen dat reserves konden geformuleerd worden nopens de par. 5 en 6 van art. 9 (art. 14).
Art. 9, par. 9 voorziet dat de inspecteurs, in gevallen van minieme schade aan vaartuigen of hun uitrusting, ter plaatse een minnelijke schikking kunnen bewerkstelligen. De rapporten van vreemde bevoegde ambtenaren zullen door de verdragspartijen op voet van gelijkheid behandeld worden met die van nationale ambtenaren. Aan deze rapporten dient geen hogere bewijskracht te worden toegekend dan zij in de staat van de bevoegde ambtenaar zouden genieten (art. 9, par. 11).

De conventie van 1967 heeft dus een duidelijk minder autoritair karakter dan die van 1882. De inspecteur kan wel aan boord gaan maar heeft niet de bevoegdheid een vaartuig op te brengen naar de dichtstbijgelegen haven. Dit blijkt ook uit de bepalingen betreffende de omstandigheden waarin een vaartuig tot stilstand kan worden gedwongen en uit de titel van de conventie zelf; de term visserijpolitie komt niet meer voor.

Voor geschillen over schade of bij vistuigconflicten, is conciliatie de normale procedure (art. 7). Par. 1 voorziet in de aanduiding door elke partij, op verzoek van de staat van de aanklager, van een onderzoekscommissie of andere autoriteit. Deze commissie of andere autoriteiten zullen de feiten onderzoeken en pogen een regeling van het geschil uit te werken. Dit voorstel tot conciliatie verhindert niet dat de aanklagers de gewone gerechtelijke procedure volgen (par. 2). Interpretatie- en toepassingsgeschillen worden bij voorkeur geregeld door arbitrage (art. 13). Indien de partijen er na verloop van zes maand niet in geslaagd zijn een arbitrage tot stand te brengen kunnen zij hun geschil ook aan het Internationaal Gerechtshof voorleggen (par. 5 en 6) (1).

*
* *

Ook een aantal bilaterale akkoorden werden afgesloten ter voorkoming van schade en voor de vreedzame oplossing van hieruit voortvloeiende vistuigconflicten. Hieronder zijn te vermelden :
Een Sovjet-Amerikaans visserijpolitieverdrag van 14 december 1964 inzake de visserij in de Alaskaanse wateren, ter voorkoming van schade aan vistuig, gebruikt door beide staten (2).
Het reeds hoger geciteerde Sovjet-Amerikaans visserij-akkoord inzake de regeling van bepaalde visserijproblemen in de wateren langs de westkust van de Verenigde Staten van 13 februari 1967, dat zekere procedures voorziet om het aantal conflicten tussen vaartuigen en vistuig van beide staten te verminderen (3) en het Canadees-Sovjet akkoord van 22 januari 1971 (supra) dat ook regels bevat ter voorkoming van vistuigconflicten (4).

---

(1) Cfr. VAN LYNDEN, D., The Convention on Conduct of Fishing Operations in the North Atlantic, London, 1967, N.T.I.R., 1967, 245-257. DE BREUCKER, J., La convention sur l'exercice de la pêche dans l'Atlantique nord, R.B.D.I., 1970, 165-187. VOELCKEL, M., La convention du 1er juin 1967 sur l'exercice de la pêche en Atlantique nord, A.F.D.I., 1967, 647-672. Contemporary Practice of the United States relating to International Law, A.J.I.L., 1967, 796-797. KOULOURIS, M., o.c., 95-101 en 156-165
Cfr. ESTEVES CARDOSO, J., o.c., 143-144. DE SMET, A., o.c., 197-198. AGLEN, A., ed. ALEXANDER, L., 1968, o.c., 20-21
(2) U.N.T.S., vol. 531, 213
Cfr. VERZIJL, J., vol. IV, o.c., 239
(3) ODA, S., Basic Documents, vol. II, 134
Cfr. A.J.I.L., 1967, 797-798
(4) Cfr. MILES, E., e.a., 1982, o.c., 76-77

Het Russisch-Amerikaans akkoord van 21 februari 1973 ter voorkoming van visserijconflicten tussen vaartuigen van beide staten, voorziet de oprichting van gemengde klachtencommissies ("claims boards") (1).
Dit akkoord handelde aanvankelijk over de wateren van de N.O. Stille Oceaan en de Bering Zee maar werd uitgebreid tot de W. Atlantische Oceaan door een protocol van 21 juni 1973 (2). Deze klachtenbureau's (één te Washington en één te Moscou) zijn paritair samengesteld uit twee Russische en twee Amerikaanse leden. Zij hebben zowel een conciliërende als een arbiterende opdracht. De klachten moeten hun voorgelegd worden binnen een termijn van één jaar na het incident. Op basis van de voorgelegde bewijzen stelt het bureau een rapport op dat een uiteenzetting van de feiten bevat, de bepaling van de verantwoordelijkheid en de vaststelling van de reparatiekosten. Indien het bureau geen unanieme aanbeveling kan verstrekken of indien één van de partijen weigert te verschijnen, tracht het bureau de partijen tot een arbitrale regeling te bewegen - een functie die door het bureau zelf wordt waargenomen. Hierbij worden de international conventies, evenals het internationaal gewoonterecht toegepast. In het protocol van 21 juni 1973 worden de bevoegdheden van de klachtenbureau's nader omschreven. Het stelt ook gedragsregels op voor de vissersvaartuigen in de betrokken wateren (3).

Dergelijke "claims boards" bestonden reeds onder het Noors-Russisch akkoord voor de behandeling van klachten, voortkomend uit schade aan vistuig van 9 december 1959 (4). Zij werden ook opgericht door het Amerikaans-Pools akkoord van 2 juni 1973 (5), door het Russisch-Japans akkoord van 7 juni 1975 (6) en door het Amerikaans-Canadees akkoord van 22 december 1975 (7).

---

(1) I.L.M., 1975, 379. Cfr. DUSPIL, 1 73, 457
(2) I.L.M., 1975, 388 - protocol van Kopenhagen
(3) Cfr. ROUSSEAU, C., Chronique, R.G.D.I.P., 1975, 1151-1152. VALLEE, C., Conciliation bilatérale et incidents de pêche. L'accord américano-soviétique du 21 février 1973, A.F.D.I., 1975, 317-329. KNIGHT, G., 1980, o.c., (12-52)-(12-53)
Deze akkoorden, die afgesloten werden voor de duur van twee jaar, werden verlengd op 31 december 1974 en 26 februari 1975 : I.P.E., VII, 3174. I.L.M., 1975, 391
Cfr. DUSPIL, 1975, 406
(4) U.N.T.S., vol. 361, 93
(5) Tekst : SEBEK, V., The Eastern European States and the Development of the Law of the Sea, Dobbs Ferry N.Y., Oceana, 1979, vol. II, 392
Cfr. VALLEE, C., o.c., 318
(6) Tekst : SEBEK, V., 1979, o.c., vol. II, 549. Cfr. VALLEE, C., o.c., 329. TANAKA, S., o.c., 181
(7) Cfr. VALLEE, C., o.c., 329

5.3.2. Verdragen betreffende de werkomstandigheden van de vissers en de beveiliging van vissersvaartuigen

Op 21 juni 1966 werden door de Algemene Conferentie van de Internationale Arbeidsorganisatie twee verdragen aangenomen die verband houden met de regeling van de werkomstandigheden van de vissers (1).

Verdrag n° 125 (2) stelt vast aan welke minimumvoorwaarden, inzonderheid in verband met de minimumleeftijd, de beroepskennis en de beroepservaring voldaan moet worden voor het bekomen van een bewijs van bekwaamheid dat bevoegdheid geeft om als schipper, stuurman of machinist dienst te doen aan boord van vissersschepen. Dit initiatief werd genomen in navolging van wat reeds sinds vele jaren werd gedaan voor de officieren en zeelieden in de koopvaardij. Uitzonderingen worden voorzien o.m. voor schepen en vaartuigen die gewoonlijk voor de sportvisserij of voor ontspanning worden gebruikt. Dit verdrag is niet van toepassing op schepen die gewoonlijk minder dan 36 uur uit hun thuishaven wegblijven.

Verdrag n° 126 (3) betreffende de accomodatie van scheepsbemanning (vissers) is van toepassing op alle mechanisch voortgestuwde zeeschepen die de visserij beoefenen. De nationale wetgeving bepaalt wanneer schepen dienen te worden beschouwd als zeeschepen in de zin van het verdrag. Het is niet van toepassing op schepen van minder dan 75 ton, tenzij de bevoegde autoriteit oordeelt dat de vereiste tonnage op 25 ton kan gebracht worden. Het verdrag bepaalt de normen waaraan de accomodatie aan boord van vissersschepen moet voldoen.

Op 2 april 1977 werd het Internationaal Verdrag voor de Beveiliging van Vissersvaartuigen afgesloten te Torremolinos (4).
Het kwam tot stand omdat vissersvaartuigen vrijgesteld zijn van vrijwel elke dwingende bepaling van de verdragen voor de beveiliging van mensenlevens op zee, alsmede van de verdragen betreffende de uitwatering van schepen ter bevordering van de veiligheid. Het bevat voorschriften voor de constructie en uitrusting van vissersvaartuigen (o.a. waterdichtheid, stabiliteit en zeewaardigheid, machiene- en elektrische installaties, brandbeveiliging, bescherming van de bemanning, optreden in noodsituaties, radiotelefonie en -telegrafie en navigatiemiddelen).

---

(1) Belgische wet 12 juni 1969. B.S., 16.9.1969, 8631
(2) Organisation Internationale du Travail, Conventions et recommandations adoptées par la Conférence Internationale du Travail, 1919-1966, Genève, Bureau International du Travail, 1966, 1283
(3) Ibid., 1289
(4) ed. JACKSON, D., World Shipping Laws, Dobbs Ferry N.Y., Oceana, International Conventions, vol.* , 1982, III/16/CONV.
Belgische wet 16 augustus 1982. B.S., 10.11.1982, 13106

5.3.3. Diverse vormen van internationale samenwerking met het oog op de bescherming en instandhouding van de levende zeerijkdommen

Zowel op het gebied van het natuurbehoud, als op dat van de bescherming van het mariene milieu tegen vervuiling, is een duidelijke kentering waar te nemen in het internationaal optreden na de Conferentie over het Menselijk Leefmilieu, gehouden te Stockholm in juni 1972 (supra).
Deze belangrijke conferentie droeg sterk bij tot de algemene bewustwording op milieu- en ecologisch vlak ("environmentalism") en betekende ook een stimulans voor het regionaal benaderen van deze problematiek ("regionalism"). Inderdaad vormden de internationale visserijcommissies tot dan toe de enige voorbeelden van regionale samenwerking inzake de bescherming en de conservatie van het oceaanmilieu (1

Hoewel de Conferentie een bij uitstek globaal opgezette onderneming was, bevat haar Actieplan voor het Menselijk Leefmilieu (2) een aantal duidelijke verwijzingen naar het behandelen van het *oceaanmilieubeheer op regionaal niveau*. Wat meer bepaald de visserij aangaat, zijn dit de aanbevelingen 46 tot 50, 32, 37 en 38. Hierin wordt opgeroepen tot algemene ondersteuning van de actieprogramma's van de F.A.O. (via C.O.F.I.) en van de ongeveer 24 andere bilaterale en multilaterale internationale visserijcommissies, -raden en -comités (aanbev. 46).
De deelname van de visserij-organisaties en -belangen (internationale en regionale) aan de voorbereidingen van de Derde Zeerechtconferentie wordt aanbevolen (aanbev. 47). De staten zullen samenwerken bij onderzoek, controle en reglementering van de neveneffecten van nationale activiteiten op het vlak van de exploitatie van de natuurlijke zeerijkdommen, waar deze de visbestanden van andere staten beïnvloeden (aanbev. 48). Aanbeveling 49 dringt aan op maatregelen voor de ontwikkeling van faciliteiten bij het verzamelen, analyseren en verspreiden van data nopens de levende zeerijkdommen en het milieu waarin zij leven, en verwijst hierbij naar lokale en regionale datanetwerken. Zo nauw mogelijke samenwerking wordt aanbevolen bij de versteviging van het bestaande internationaal en regionaal apparaat voor ontwikkeling en beheer van de visserij en haar milieu-aspecten, en bij de aanmoediging van de oprichting van nieuwe visserijraden en -commissies in regio's waar deze nog niet voorhanden zijn (aanbev. 50). Aanbeveling 32 spoort de regeringen aan de nodige internationale conventies en verdragen tot stand te brengen ter bescherming van de soorten die in internationale wateren verblijven of die tussen verschillende nationale zones migreren. Aanbeveling 37 benadrukt de nood aan intergoevernementele coördinatie en coöperatie bij het beheer van aangrenzende of naburige beschermde mariene gebieden. In aanbeveling 38 worden de regeringen aangespoord de nodige stappen te ondernemen om door middel van internationale overeenkomsten bepaalde kustgebieden te beschermen die ecosystemen van internationaal belang uitmaken.

In het licht van de meer *ecologisch gerichte en geïntegreerde benadering* die het eigentijdse *oceaanbeheer* kenmerkt leek het ons zinvol hier een kort overzicht te schetsen van de internationale initiatieven met het oog op het natuurbehoud, die een directe weerslag hebben op de exploitatie van de levende zeerijkdommen, evenals van de activiteiten van de gespecialiseerde V.N. organisaties op het domein van het oceaanonderzoek en -beheer. Van deze organisaties wordt verwacht dat zij in de uitvoering van het nieuwe Zeerechtverdrag een belangrijke rol zullen spelen (infra).

Een aantal recente verdragsregelingen voor de bescherming van bedreigde diersoorten behandelen o.a. de mariene zoogdieren. Het zijn de Conventie inzake de Internationale Handel in Bedreigde Soorten van Wilde Fauna en Flora, gesloten te

---

(1) JOHNSTON, D. & ENOMOTO, L., o.c., 311
(2) I.L.M., 1972, 1422. Dit document bestaat uit 109 aanbevelingen

Washington op 3 maart 1973, die een strikt systeem van in- en uitvoercontrole vestigt (1), en de Conventie inzake de Instandhouding van Migrerende Wilde Diersoorten, aangenomen te Bonn op 23 juni 1979 (2). Deze laatste is de reaslisatie van aanbeveling 32 van de Stockholm Conferentie. Zij stelt internationale principes en richtlijnen op voor de instandhouding van migrerende soorten waaronder de mariene zoogdieren.
Verder zijn er twee regionale verdragen. Het Verdrag inzake de Instandhouding van de Natuur en de Natuurlijke Rijkdommen in Afrika, Algiers, 15 september 1968 (3), schenkt volledige bescherming aan de Indische zeekoe, de Afrikaanse manati, de Mediterrane monniksrob en alle zeeschildpadsoorten.
De Conventie inzake de Instandhouding van het Natuurleven en de Natuurlijke Woongebieden in Europa, tot stand gekomen te Bern op 19 september 1979 in het kader van de Raad van Europa (4), beschermt de walrus, de Mediterrane monniksrob, de dolfijn, de bruinvis en de walvis.

Een andere categorie van verdragen beoogt de bescherming van belangrijke natuurlijke woongebieden (5). Op één uitzondering na wordt de bescherming van ecosystemen en natuurlijke habitats in de visserijverdragen niet vermeld (6).

Als op wereldvlak opererende organisaties voor oceanografisch onderzoek citeren wij de International Oceanographic Commission (I.O.C.) (7) en het Scientific Committee on Ocean Research (S.C.O.R.).
De I.O.C. is geassocieerd met U.N.E.S.C.O. en speelt een belangrijke rol in de coördinatie van nationale research-activiteiten, wijst nieuwe onderzoeksterreinen aan en helpt de lidstaten hun onderzoeksmogelijkheden te ontwikkelen. Haar activiteiten liggen op het vlak van de studie van de gevolgen van wijzigingen in de temperatuur van het zeewater, wijzigingen in de zeestromingen, het uitwerken van nieuwe technieken om de visproduktie te bevorderen in minder ontwikkelde gebieden, en de verontreiniging van de zeeën in de nabijheid van de industriestaten (8).

---

(1) O.a. alle zeerobben-, walvis- en zeeschildpadsoorten. IEL MT, 973-18
(2) I.L.M., 1980, 15. Cfr. NAFZIGER, J., o.c., 605-606
(3) IEL MT, 968-68
(4) Ibid., 979-70
(5) De Conventie inzake de Bescherming van de Natuur en de Instandhouding van het Natuurleven in de Westelijke Hemisfeer, Washington, 12 oktober 1940 : U.N.T.S vol. 161, 193. De reeds geciteerde Afrikaanse Conventie van 1968. De Conventie betreffende Brakke Gronden van Internationaal Belang, voornamelijk als Woongebieden, Ramsar (Iran), 2 februari 1971 : IEL MT, 971-09. De Conventie betreffende de Bescherming van het Cultureel en Natuurlijk Erfgoed in de Wereld ("World Heritage Convention"), Parijs, 23 november 1972 (U.N.E.S.C.O.) : Ibid., 972-86
(6) De Zalmconventie van 1930/1956 : art. 3, bescherming van de broedgronden
(7) Opgericht door U.N.E.S.C.O.-resolutie 2343 van 13 november 1960. Y.U.N., 1960, 616
(8) Onder de voornaamste programma's van de I.O.C. zijn te vermelden : de Internationale Indische Oceaan Expeditie (1960-65), het Internationaal Coöperatief Onderzoek van de Tropische Atlantische Oceaan (1963-64), de Coöperatieve Studie van de Kuroshio-stroming en Aangrenzende Gebieden (1967-76) en het Coöperatief Onderzoek van de Caraïbische Zee en Aangrenzende Gebieden (1967-76). Op verzoek van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties werd in 1969 het "Long-Term and Expanded Programme of Oceanic Exploration and Research" aangenomen. De eerste tien jaar van haar werking vielen samen met het Internationaal Decennium voor Oceaanexploratie. In deze periode werd een globaal onderzoeksprogramma gevoerd naar de invloed van verontreiniging op het mariene milieu. In 1975 werd binnen de I.O.C. een eerste regionaal organisme opgericht voor het Caraïbisch gebied onder de naam IOCARIBE.
Later ook WESTCAP (West-Afrika) en een organisme voor de Indische Oceaan.
Cfr. ALEXANDER, L., Regional Arrangements in the Oceans, A.J.I.L., 1977, 102-103. BURKE, W., Law, Science and the Ocean, N.R.L., 1970, 198 e.v.. KIMBALL, L., Regional Marine Resources Development : Growth by Necessity, O.Y., III, 179-180

S.C.O.R. werd opgericht in 1957 door de Internationale Raad van Wetenschappelijke Verenigingen en is samengesteld uit alle leidinggevende mariene wetenschapslui van de wereld. Het verschaft wetenschappelijk advies aan de I.O.C. en andere organen van de Verenigde Naties.

Onder de V.N. agentschappen die actief zijn op het vlak van de bescherming van de levende zeerijkdommen zijn vooral de F.A.O. en de U.N.E.S.C.O. te vermelden. De oprichting van het United Nations Environment Program (U.N.E.P.) (1), onmiddellijk na de Conferentie van Stockholm, was bedoeld om een betere coördinatie tot stand te brengen van alle milieu-aangelegenheden, waarvan ook de mariene aspecten, en om nieuwe initiatieven, zowel als de verdere ontwikkeling van de milieupolitiek aan te moedigen. Dit agentschap treedt voornamelijk op regionaal vlak op door middel van zijn "Regional Seas Programme" (infra).
Wij behandelden reeds de werking van de F.A.O. en beperken ons verder tot de activiteiten van de U.N.E.S.C.O. op het terrein van de bescherming van de natuurlijke zeerijkdommen, welke hij uitoefent via de I.O.C., de "Division of Marine Sciences en de "Division of Ecological Sciences".

In 1972 werd de "Division of Marine Sciences" afgescheiden van de I.O.C.. Deze afdeling, die tot de wetenschappelijke sector van de U.N.E.S.C.O. behoort, is gespecialiseerd in de ontwikkeling van researchprogramma's, en de opleiding in en bijstand aan ontwikkelingslanden op het vlak van de kennis van de ecosystemen in de kustgebieden en van het beheer van de kustzones. De "Division of Ecological Sciences" leidt de uitvoering van de hoger geciteerde "World Heritage Convention" van 1972 en van een aantal programma's van de U.N.E.S.C.O. : het "International Biological Programme", opgesteld in 1978 (2) en het "Man and Biosphere Programme", gelanceerd door resolutie 2313 van de Algemene Conferentie van de U.N.E.S.C.O. in november 1970 (3) (4).

Verder zijn nog twee initiatieven van de Algemene Vergadering te vermelden die een weerslag hebben op de bescherming en de conservatie van het mariene milieu, met name de Declaratie van de Indische Oceaan tot Vredeszone door resolutie 2992 (XXVII) op 15 december 1972 (5) en het aannemen van het "World Charter for Nature" door een resolutie van 28 oktober 1982. Dit Charter is een essentieel complement van de Wereldstrategie voor het Natuurbehoud, uitgewerkt door de I.U.C.N. (6).

---

(1) A.V. resolutie 2997 (XXVII), 15 december 1972, Y.U.N., 1972, 331
(2) Uitgewerkt door de U.N.E.S.C.O.-conferentie over het rationeel gebruik en de instandhouding van de natuurlijke rijkdommen in de biosfeer. Deze conferentie onderzocht de verschillende bedreigingen waaraan de natuurlijke systemen en de wilde dier- en plantsoorten op de aarde onderworpen zijn.
(3) Dit is een intergoevernementeel en interdisciplinair programma op lange termijn, gericht op de studie van de structuur en de functionering van de biosfeer en zijn ecologische regio's; verder worden de door de mens veroorzaakte veranderingen in de biosfeer onderzocht, evenals het effect van deze veranderingen op de menselijke soort zelf. Cfr. Y.U.N., 1970, 914
(4) Nopens al deze initiatieven cfr. DE KLEMM, C., o.c., 100, 104-106, 109-112 passim. JENISCH, U., A.P., 1971, o.c., 667
(5) ODA, S., Basic Documents, vol. II, 10
(6) Hierin worden de principes van het natuurbehoud bepaald, evenals de plichten en verantwoordelijkheden van staten, organisaties en individuen. Het waarschuwt dat de vernietiging van de natuurlijke systemen, de ineenstorting van de economische, sociale en politieke structuur van de beschaving tot gevolg kan hebben. I.U.C.N.-U.N.E.P.-W.W.F. : World Conservation Strategy 1980, I.P.E., vol. XXIII, 420.
Raad van Europa, Nieuwsbrief - Natuur, 1982, n° 12, 1. DE KLEMM, C., La conservation des ressources biologiques de la mer. Problèmes généraux, Conférence B.E.E., 1983, o.c., 1-2
I.U.C.N. : Excerpts from Conservation Achievements, 1980, O.Y., III, 424-426

5.3.4. De preventie en bestrijding van de verontreiniging van het mariene milieu

Zoals reeds hoger opgemerkt ontwikkelde het verdragsrecht ter voorkoming van de verontreiniging van de zee zich aanvankelijk (1954-72) buiten het zeerecht om - dit met uitzondering van enkele bepalingen in de Verdragen van Genève (1) - en werd het ook niet direct beïnvloed door de veranderingen die in het zeerecht plaatsgrepen (2). Dit verdragsrecht, dat met de jaren erg omvangrijk werd, zullen wij niet in detail bespreken aangezien het strikt genomen een excursus bij het hier behandelde onderwerp uitmaakt, maar er toch nauw mee in verband staat (supra). De opname van deze problematiek in het algemeen exploitatieregime van de zeerijkdommen gebeurt pas tijdens de Derde Zeerechtconferentie, dit onder invloed van de meer ecologisch gerichte benadering die dit exploitatieregime in recentere jaren, en vooral dan sedert de Stockholm Conferentie, is gaan kenmerken (3).

Dit geheel van milieubeschermende normen is in zijn evolutie gekenmerkt door het steeds duidelijker stellen van de staatsaansprakelijkheid (4), zowel als door de graduele beperking van de traditionele vrijheid van de zee op dit vlak (5). Er mag aangenomen worden dat zich onder invloed van deze verdragsregelingen, geleidelijk aan een gewoonterechtelijke verplichting tot bescherming van het mariene milieu door de staten heeft ontwikkeld, een verplichting die onder het traditioneel gewoonterecht niet bestond (6).
Zij vond haar uitdrukking in Principe 21 van de Stockholm Declaratie van 1972 :

> "States have, in accordance with the Charter of the United Nations and the principles of international law, the sovereign right to exploit their own resources pursuant to their own environmental policies and the responsibility to ensure that activities within their jurisdiction or control do not cause damage to the environment of other states or of areas beyond the limits of national jurisdiction" (7).

Zij werd tenslotte opgenomen in het Zeerechtverdrag van 1982 (art. 192).

JOHNSTON verwacht op het vlak van de strijd tegen de verontreiniging van het zeemilieu in de toekomst in de eerste plaats een verderzetting van deze trend tot "soft law pronouncements" onder de vorm van aanbevelingen, declaraties, richtlijnen, criteria, normen en andere quasi-verplichtende regels. Hierdoor zou een nieuwe atmosfeer van internationale samenwerking ontstaan die de noodzakelijke eerste stap is in de richting van de totstandbrenging van een internationaal milieurecht (8).

---

(1) Art. 24 en 25 van het Verdrag over de Volle Zee. Art. 5, par. 1 en par. 7 van het Verdrag over het Continentaal Plateau. Art. 1, par. 2 van het Visserijverdrag
(2) DOUAY, C., Le droit de la mer et la préservation du milieu marin, R.G.D.I.P., 1980, 191
(3) Ibid., 194-195. Cfr. JOHNSTON, D., Facts and Value in the Preservation and Control of Marine Pollution, ed. REISMAN, M. & WESTON, B., o.c., 536
(4) Cfr. Ibid., 550-555. BILDER, R., The Settlement of Disputes in the Field of the International Law of the Environment, R.C.A.D.I., 1975 I, 187
(5) Cfr. DOUAY, C., o.c., 191. DU PONTAVICE, E., Pollution, ed. BOUCHEZ, L. & KAIJEN, L., o.c., 133-134
(6) TIMAGENIS, G., International Control of Marine Pollution, Dobbs Ferry N.Y., Oceana, 1980, 25-26
(7) Cfr. REMOND-GOUILLOUD, M., o.c., 201. DUPUY, P.M., Sur les tendances récentes dans le droit international de l'environnement, A.F.D.I., 1974, 815
(8) JOHNSTON, D., ed. JOHNSTON, D., 1981, o.c., 48

Op het ogenblik van de milieuramp veroorzaakt door de "Torrey Canyon" in 1967 waren twee internationale conventies aangenomen aangaande de preventie van mariene verontreiniging (1). Sedertdien werd een lange weg afgelegd. De bestaande verdragsregelingen behandelen doorgaans en vaak op regionale basis, één enkele vorm van mariene verontreiniging : dumping, verontreiniging vanaf het land, olievervuiling of scheepspollutie en radioactieve vervuiling (2). Zij zijn preventief, of remediërend van aanpak. Het is dus de bedoeling redelijke voorzorgen te ontwikkelen waardoor de frequentie van incidenten zou afnemen en schade tot een minimum zou beperkt worden, óf normen op te stellen voor de compensatie en bijstand aan de slachtoffers die schade hebben opgelopen (3).

De *integratie* van de bescherming van het zeemilieu *in het nieuwe zeerecht* met zijn uitbreiding van de nationale jurisdictiezones, betekende tegelijk een uitbreiding van de bevoegdheden van de kuststaat op dit vlak (infra). De nationale wetgeving inzake de preventie van mariene verontreiniging blijft voor wat haar inhoud betreft, voornamelijk gebaseerd op de internationale conventies en regionale akkoorden terzake. Het toepassingsgebied van deze nationale wetten volgde de algemene trend van het zeerecht. Nog vóór de Derde Zeerechtconferentie een aanvang nam, treffen wij reeds enkele voorbeelden aan van milieubeschermende nationale wetten waardoor de kuststaat unilateraal de bevoegdheid in handen neemt buiten zijn territoriale wateren op te treden (4). Zodra de aanvaarding van het concept exclusieve economische zone op de Derde Zeerechtconferentie vaste vorm aanneemt en de staten op de totstandkoming van een formeel verdrag vooruitlopen en overgaan tot eenzijdige afkondiging van dergelijke zones, raakt ook de uitoefening van bevoegdheden op het vlak van de milieubescherming in deze zones geleidelijk aan ingeburgerd. De integratie in het zeerecht mag dus totaal worden genoemd (5).
De internationale initiatieven met het oog op de preventie en de bestrijding van zeevervuiling liggen zowel op het globale als op het regionale vlak. De *regionale benadering* van deze problemen is gebaseerd op wetenschappelijke en politieke criteria. Op wetenschappelijk vlak werd o.a. vastgesteld dat bepaalde bronnen van vervuiling de toestand van de wereldoceaan in zijn geheel niet aantasten maar dat deze toch ernstige lokale of regionale schade kunnen veroorzaken (6) :

---

(1) De internationale Conventie ter Voorkoming van Verontreiniging van de Zee door Olie, Londen, 12 mei 1954 : U.N.T.S., vol. 327, 3. De Conventie inzake de Aansprakelijkheid van Bestuurders van Atoomschepen, Brussel, 25 mei 1962 . A.J.I.L., 1963, 268

(2) Beperkte literatuurlijst i.v.m. al deze conventies : BARROS, J. & JOHNSTON, D., The International Law of Pollution, New York, The Free Press, 1974. LAL GILL, T., o.c., 317-322. BILDER, R., o.c., 187-188. SIBTHORP, M., o.c., 226-228. CYCON, D., Calming Troubled Waters : The Developing International Regime to Control Operational Pollution, J.M.L.C., 1980, 37-44. DU PONTAVICE, E., o.c., 115-131. SOMERS, E., o.c., 177-178. TIMAGENIS, G., o.c., 124 e.v. DE KLEMM, C., o.c., 106-109. JOHNSTON, D., ed. JOHNSTON, D., 1981, o.c., 32-34. SCHNEIDER, J., LETALIK, N., REMOND-GOUILLOUD, M., Prevention and Control of Marine Pollution, ed. JOHNSTON, D., 1981, o.c., 203-242

(3) Cfr. REMOND-GOUILLOUD, M., o.c., 198-200

(4) Zie bijvoorbeeld twee initiatieven na het ongeval van de "Torrey Canyon" : de Canadese "Act to Prevent Pollution of Areas of the Arctic Waters Adjacent to the Mainland and Islands of the Canadian Arctic" van 8 april 1970 (I.L.M., 1970, 543) en de Britse "Oil in Navigable Waters Act 1971" (I.L.M., 1971, 584)

(5) Cfr. DOUAY, C., o.c., 212-215

(6) Cfr. supra, rapport U.N.E.P.-onderzoek "The Health of the Ocean", 1982

ook werd bewezen dat het effect van pollutie grondig verschilt naar gelang de geografische en klimatologische omstandigheden. Dit laatste heeft geleid tot de erkenning van het concept van de "speciale gebieden" waar strengere voorschriften vereist zijn dan elders (1).
Op politiek vlak stelden bepaalde staten vast dat zij dezelfde bezorgdheid om de bescherming van hun zee- en kustmilieu deelden en dat hun economische structuren en belangen niet zo uiteenlopend waren dat ingewikkelde compromissen noodzakelijk waren (2).

Voorbeelden van dergelijke regionale verdragen zijn : het Verdrag ter Bescherming van het Mariene Milieu van het Baltisch Zeegebied, aangenomen te Helsinki op 22 maart 1974 (3); het Verdrag voor de Bescherming van de Middellandse Zee tegen Verontreiniging, aangenomen te Barcelona op 12 februari 1976 (4) en het Regionaal Verdrag voor Samenwerking ter Bescherming van het Mariene Milieu tegen Verontreiniging van Koeweit, 24 april 1978 (5).
Andere conventies kwamen tot stand als resultaat van het "Regional Seas Programme van het U.N.E.P. en behandelen de Rode Zee, de Golf van Guinea en de Z.O. Stille Oceaan. Verdere initiatieven zijn gepland voor de Z.O. Aziatische Zee, de Indische Oceaan, de Oostafrikaanse regio en de Z.W. Atlantische Oceaan (6).

Op een ander regionaal niveau is er de actie van de Europese Gemeenschap. Deze bestaat zowel in de toetreding tot diverse regionale conventies als in eigen programma's en reglementen. Sedert 1973 nam de Raad drie Actieprogramma's aan voor de mariene milieubescherming (7) en werden tal van richtlijnen uitgegeven (8).

---

(1) Art. 211 en 234 Zeerechtverdrag 1982
Deze vaststellingen zijn gebaseerd op onderzoekingen van de werkgroep G.E.S.A.M.P. ("Joint Group of Experts on the Scientific Aspects of Marine Pollution"). Deze werd in 1969 binnen de Verenigde Naties opgericht om het Zeebodem Comité bij te staan, om wetenschappelijk advies te verstrekken aan andere V.N. agentschappen in milieuzaken (I.M.C.O., F.A.O., U.N.E.S.C.O., I.A.E.A., W.H.O., W.M.O., U.N.E.P.), en om te helpen bij de voorbereiding van de Stockholm Conferentie. Cfr. BOEHMER-CHRISTIANSEN, S., The Scientific Basis of Marine Pollution Control, M.P., 1982, 2-10
(2) SEBEK, V., Regional Approaches to the Law of Marine Pollution, Conférence B.E.E., 1983, o.c., 2-5
(3) IEL MT, 974-23
(4) Ibid., 976-13. Protocols van 1978 en 1980, ibid., 976-14 en 15, 980-37
(5) Ibid., 978-31
(6) SEBEK, V., 1983, o.c., 3
Cfr. THATCHER, P. & MEITH, N., Approach to Regional Marine Problems : A Progress Report on U.N.E.P.'s Regional Seas Programme, O.Y., II, 153-182. JOHNSTON, D. & ENOMOTO, L., o.c., 300-341. ALHERITIERE, D., Marine Pollution Control Regulation, M.P., 1982, 164-166
(7) 1974-76 : aangenomen op 22 november 1973, P.B., 20 december 1973, C.112, 1
1977-81 : P.B., 13.6.1977, C.139, 1. Bulletin E.G., 1976, n° 3, 19. Supplement 6/76
1982-86 : akkoord milieuministers 3 december 1982, Bulletin E.G., 1982, n° 12, 50. Resolutie : februari 1983. P.B., 17.12.83, C.46, 1
(8) Cfr. KISS, A., La protection de l'environnement et les organisations européennes, A.F.D.I., 1973, 904-906. HANNEQUART, J.P. & RONCEREL, A., La réglementation de l'élimination des déchets en mer. Conférence B.E.E., 1983, o.c., 26-27. NAGELMACKERS, H., Aftermath of the Amoco Cadiz. Why must the European Community Act ?, M.P., 1980, 6-14. Prevention and Control of Pollution and Protection of the Marine Environment. The Actions undertaken by the European Community, ed. WATT, D., 1980, o.c., 215-218

*
* *

Parallel met de voorstellen voor het toekomstig beheer van de internationale zeevisserij, werden op het vlak van de strijd tegen de verontreiniging van de zee zowel voorstellen gedaan strekkend tot de oprichting van een universeel reglementerend agentschap, als tot een verder doorgedreven regionale benadering van deze problemen (1).

Uit het overzicht van de internationale initiatieven m.b.t. het natuurbehoud en de preventie van de verontreiniging van het mariene milieu, treedt het nieuwe bewustzijn van de eenheid van de hele oceaanmilieuproblematiek onafwendbaar in het licht. De vermenigvuldiging en intensifiëring van de menselijke activiteiten op en onder zee betekenen evenveel manieren waarop het natuurlijk milieu aangetast wordt. Vervuiling veroorzaakt door schepen, door de exploratie en exploitatie van de zeebodem en ondergrond, door het storten van afval, of akomstig vanop het land, zowel als overexploitatie van de levende zeerijkdommen, de vernietiging van hun natuurlijke woongebieden en de introductie van vreemde soorten, vertonen alle een vergelijkbaar resultaat, in die zin dat hun effect moeilijk kan geïdentificeerd en afgebakend worden (2).
Wij staan dus voor een nieuwe globaal-ecologisch gerichte benadering.
Een tweede conclusie uit dit overzicht is de opvallende toepassing van oplossingen op regionaal niveau.
Deze twee tendenzen in het mariene milieurecht werden gestimuleerd door de Conferentie van Stockholm van 1972 en worden verder bestendigd door het Zeerechtverdrag van 1982 (infra).

---

(1) Cfr. ODIDI OKIDI, C., Toward Regional Arrangements for Regulation of Marine Pollution : An Appraisal of Options, O.D.I.L.A., 1977, 1-20
(2) KISS, A., L'importance du droit de la mer au point de vue de la protection de l'environnement, Conférence B.E.E., 1983, o.c., 8

§ 6. VISSERIJGESCHILLEN

6.1. Geschillen voortvloeiend uit de toepassing van exclusieve visserijzones

6.1.1. De "Fisheries Jurisdiction Case" IJsland v. Groot-Brittannië en de Duitse Bondsrepubliek

Alvorens in te gaan op het arrest van het Internationaal Gerechtshof van 25 juli 1974 in de Fisheries Case, is het wellicht nuttig de voorafgaande feiten nog eens op een rijtje te zetten.

De eerste "kabeljauwoorlog" werd uitgelokt door de afkondiging van een twaalfmijls visserijzone door IJsland in 1958. Dit conflict werd geregeld door de Brits-IJslandse uitwisseling van nota's van 11 maart 1961 (1).
Groot-Brittannië liet zijn verzet tegen de twaalfmijlslimiet varen en stemde in met de geleidelijke terugtrekking van zijn vissers over een driejarige overgangsperiode. "IJsland zou evenwel verder blijven ijveren voor een vijftig mijl brede visserijzone; het zou Groot-Brittannië wel zes maand tevoren van een dergelijke uitbreiding verwittigen; eventuele geschillen in dit verband zouden op verzoek van één van beide partijen aan het Internationaal Gerechtshof worden voorgelegd".

Op 14 juli 1972 wordt de toepassing van de vijftig mijl brede visserijzone aangekondigd tegen 1 september van dat jaar (2). De Britten bestrijden dit besluit als illegaal en trachten te onderhandelen op basis van vangstbeperkingen. De onderhandelingen mislukken en zowel Groot-Brittannië als de D.B.R. verwijzen het geschil naar het Internationaal Gerechtshof (3).
Op 17 augustus 1972 vaardigt het Hof voorlopige maatregelen uit. Groot-Brittannië en de D.B.R. moeten hun vangst beperken en IJsland wordt aangemaand zijn wetgeving niet af te dwingen in afwachting van de uitspraak van het Hof (4).
IJsland slaat deze aanmaning in de wind en past de vijftig mijlslimiet met geweld toe. Het stelt dat de akkoorden van 1961 verjaard zijn en dat ze in elk geval waardeloos waren aangezien ze onder druk (dreiging met geweld) werden afgesloten. Bovendien zijn de omstandigheden sedert 1961 drastisch gewijzigd, zowel

---

(1) U.N.T.S., vol. 397, 275
met de D.B.R. : 19 juli 1961, U.N.T.S., vol. 409, 47

(2) I.L.M., 1972, 1112

(3) Application Instituting Proceedings, Groot-Brittannië, 14 april 1972
D.B.R., 5 juni 1972
Beide aanvragen zijn praktisch identiek

(4) I.C.J., Reports, 1972, 9-10. I.L.R., vol. 56, 76
Eén afwijkende mening, die van rechter PADILLA NERVO, sluit zich bij de IJslandse opvatting, gebaseerd op de clausule rebus sic stantibus en de ongeldigheid van de akkoorden van 1961, aan. Alleen al in het feit dat Groot-Brittannië en de D.B.R. om de uitvaardiging van voorlopige beschermende maatregelen verzoeken ziet hij een erkenning van de rechten van IJsland. I.C.J., Reports, 1972, 12-28
Cfr. PERRIN, G., Les mesures conservatoires dans les affaires relatives à la compétence en matière de pêcheries, R.G.D.I.P., 1973, o.c., 19-33. OELLERS-FRAHM, K., Die Einstweiligen Anordnungen des Internationalen Gerichtshofs im Fisheries Jurisdiction Case, Z.A.O.R.V., 1972, 565-570. FAVOREU, L., Les ordonnances des 17 et 18 août 1972 dans l'affaire de la compétence en matière de pêcheries : Royaume Uni c/ Islande, Allemagne Fédérale c/ Islande, A.F.D.I., 1972, 291-322. RUESTER, B., Überlegungen zum Isländischen Fischereistreit, Festschrift für F. Berber, o.c., 458-459. GOLDSWORTHY, P., Interim Measures of Protection in the International Court of Justice, A.J.I.L., 1974, 258-277. BROWN, E., N.D.L.S., III, o.c., 184-185. Idem, W.T., 1973, o.c., 71-72

wat de visserijtechniek, als wat de gangbare praktijk en opinie nopens visserijgrenzen betreft. Het Internationaal Gerechtshof is bijgevolg niet bevoegd in deze aangelegenheid (1).

Op 2 februari 1973 verklaart het Hof zich bevoegd te oordelen in het geschil dat door de twee aanklagende staten werd voorgelegd, dit niettegenstaande IJsland als verwerende partij verstek laat gaan (2). Als basis voor de bevoegdheid van het Hof roepen de twee arresten van deze datum de geldigheid en de toepasselijkheid van de akkoorden van 1961 in (compromissoire clausule zoals hierboven geciteerd) (3).
Op 12 juli 1973 bevestigt het Hof de voorlopige maatregelen van 17 augustus 1972 (4). Nog vóór het arrest van het Hof sluiten Groot-Brittannië en IJsland een voorlopig akkoord af op 13 november 1973 (5). Een akkoord met de D.B.R. werd niet bereikt. Deze Brits-IJslandse overeenkomst, afgesloten voor de duur van twee jaar "doet geen afbreuk aan de positie of de rechten van elk van beide verdragspartijen" in het lopend geschil.

---

(1) Ofschoon IJsland weigerde voor het Hof te verschijnen werd zijn standpunt herhaaldelijk van officiële zijde uiteengezet : vb. Eerste Minister JOHANNESSON, Verklaring van 9 november 1971; Background Information n° 4, Icelandic Fisheries Jurisdiction, The Secretary for Press and Information, Prime Minister's Office, Reykjavik; Iceland and the Law of the Sea, The Government of Iceland, 1972; Fisheries Jurisdiction in Iceland, Ministry for Foreign Affairs, Reykjavik 1972; Brieven van de Minister van Buitenlandse Zaken aan het Hof, 29 mei 1972 en 27 juni 1972; Telegram van de Minister van Buitenlandse Zaken, 4 december 1972.
Aangehaald door KATZ, S., Issues Arising in the Icelandic Fisheries Case, I.C.L.Q., 1973, 85 en 92. BROWN, E., N.D.L.S., III, o.c., 182-183. PERRIN, G., o.c., 19

(2) I.C.J., Reports, 1973, 23 (G.B.) en 66 (D.B.R.). I.L.R., vol. 56, 97
Art. 53 van het statuut van het Internationaal Gerechtshof bepaalt dat "indien één van de partijen verstek laat gaan, of nalaat zijn zaak te bepleiten, de andere partij het Hof mag verzoeken zijn besluiten mee te delen", maar het Hof "dient zich er "proprio motu" van te vergewissen of het terzake bevoegd is", alvorens uitspraak te doen over de grond van de zaak (ibid., § 12)

(3) I.C.J., Reports, 1973, § 29, 15-16 (G.B.)
§ 29, 60 (D.B.R.)
Het Hof onderzocht in dit verband de onderhandelingen die tot de afsluiting van de akkoorden van 1961 leidden, evenals de IJslandse argumenten die in de brief van 29 mei 1972 worden aangevoerd : waardeloosheid van de akkoorden (dwang), tijdelijk karakter van de akkoorden, de gewijzigde omstandigheden, de vitale noodzaak van de visserij voor IJsland. Ibid., § 18, 18-45
Cfr. MARTIN, P., L'affaire de la compétence en matière de pêcheries : les arrêts de la Cour Internationale de Justice du 2 février 1973, R.G.D.I.P., 1974, 440-458. A.V., 1975, 95-101. Jurisdiction of the International Court of Justice under Compromissory Clause in Exchange of Notes, A.J.I.L., 1973, 567-578. FAVOREU, L., Les arrêts du 2 février 1973. L'affaire de la compétence en matière de pêcheries, A.F.D.I. , 1973, 272-288. KATZ, S., o.c., 84-93. RUSTER, B., o.c., 459-466. ROUSSEAU, C., Chronique, R.G.D.I.P., 1973, 288-291. LANGAVANT, E. & PIROTTE, O., L'affaire des pêcheries islandaises, R.G.D.I.P., 1976, 67-71. ELIAS, T., The International Court of Justice and Some Contemporary Problems, Den Haag, Nijhoff, 1983, 45-52

(4) I.C.J., Reports, 1973, 304 en 315. I.L.R., vol. 56, 140

(5) I.L.M., 1973, 1315

De vragen die door Groot-Brittannië en de D.B.R. aan het Hof waren voorgelegd zijn de volgende :
(a) is de IJslandse aanspraak op een vijftig mijl brede exclusieve visserijzone strijdig met het volkenrecht ?
(b) is de IJslandse aanspraak op een vijftig mijl brede exclusieve visserijzone tegenstelbaar tegenover de aanklagende staten ?
(c) is het probleem van de instandhouding van het visbestand in de wateren rond IJsland een materie die vatbaar is voor eenzijdige reglementering door IJsland ? (1).

Alvorens op deze vragen te antwoorden onderzocht het Hof of de afsluiting van het interim-akkoord tussen Groot-Brittannië en IJsland op enigerlei wijze interfereerde met de verdere behandeling van het geschil of deze zelfs verhinderde. Het stelde vast dat het geschil nog steeds bestond en dat het akkoord geen afbreuk deed aan zijn bevoegdheid terzake (2).

Het oordeelde dat de IJslandse aanspraak op een vijftig mijl brede exclusieve visserijzone "*niet aan te voeren was* ("not opposable") *tegenover de aanklagende partijen*", maar liet na te verklaren of zij al dan niet strijdig was met het volkenrecht. Verder werd vastgesteld dat IJsland *preferentiële rechten* genoot in de wateren buiten de twaalfmijlsgrens. De aanklagende staten van hun kant beschikten in deze wateren over *historische rechten*. De uitoefening van deze twee rechten moet daarom op *billijke* wijze verzoend worden. De partijen zijn verplicht *onderhandelingen* aan te gaan met het oog op de juiste afbakening van hun respectieve rechten (3).
Het antwoord van het Hof op de derde vraag is dus overwegend negatief. Herhaaldelijk wordt beklemtoond dat deze uitspraak uitsluitend op de "lex lata" gebaseerd is, en op geen enkel punt naar de "lex ferenda" verwijst (4).

Vier rechters legden een afwijkende mening neer (GROS, IGNACIO-PINTO, ONYEMA en PETREN). Zij waren hoofdzakelijk van oordeel dat het Hof een klaar en duidelijk antwoord had moeten geven op de eerste vraag en stelden dat het Hof buiten zijn bevoegdheid en opdracht was getreden door zo uitgebreid op de derde vraag in te gaan (5).
Het kan inderdaad bevestigd worden dat het Hof het discussieterrein verlegde en een aantal visserijproblemen behandelde die niet direct op het voorgelegde geschil betrekking hadden. Men spreekt dan ook van een "procès entre juges" (6).

De lange, en naderhand druk bekritiseerde argumentatie van het Hof, die kan verklaard worden door de onzekerheid die op dat ogenblik het hele zeerecht beheerste leidt tot het nastreven van een billijke regeling, die gebaseerd wordt op de evolutie van het internationaal gewoonterecht (7).

---

(1) De D.B.R. verzocht ook om een compensatieregeling. Het Hof oordeelde hier niet te kunnen op ingaan bij gebrek aan bewijzen. I.C.J., Reports, 1974, § 71-76, 203-205 (D.B.R.)
(2) Fisheries Jurisdiction Case (Judgment), I.C.J., Reports, 1974, § 40-41 (G.B.)
(3) Ibid., 34-35 (G.B.)
Ibid., 205-206 (D.B.R.)
(4) Ibid., § 53, 23-24 (G.B.)
Ibid., § 45, 192 (D.B.R.)
(5) Ibid., 35-38 en 125-173 (G.B.)
Ibid., 208-211 en 234-237 (D.B.R.)
Van de tien rechters van de meerderheid legden er acht individuele meningen neer
(6) FAVOREU, L., Les affaires de la compétence en matière de pêcheries, A.F.D.I., 1974, 266. Cfr. PRZETACZNIK, F., Functioning of the International Court of Justice in the Context of the Fisheries Jurisdiction Cases, R.D.I.S.D.P., 1979, 68-71
(7) LANGAVANT, E. & PIROTTE, O., o.c., 77

Het Hof begint met de vaststelling dat zich na de Conferentie van 1960 twee gewoonterechtelijke normen kristalliseerden die de absolute principes van de artikelen 1 en 2 van het Verdrag over de Volle Zee beïnvloed hebben : het concept van de twaalfmijls visserijzone, en dat van de preferentiële visserijrechten (1). Wij onderzochten reeds hoger het concept van de twaalfmijls visserijzone en kwamen tot de conclusie dat het Hof dit begrip niet nader definieert en er ook weinig over uitweidt. Het stelt enkel de geleidelijke verspreiding van deze praktijk vast, maar de vraag blijft open in hoeverre visserijzones van meer dan twaalf mijl toegelaten zijn. Wij stelden ook vast dat de rechters van de meerderheid die individuele opinies weergaven, oordeelden dat zich op dat ogenblik geen gewoonterechtelijke regel had gevormd die aanspraken op grotere zones verbood, noch dat er een regel zou bestaan die dergelijke zones validiteit "erga omnes" toekende (supra); dit was dan ook de reden waarom zij de uitspraak van het Hof onderschreven (2).
Daarentegen werkt het Hof wel een hele doctrine uit in verband met de preferentiële rechten. Een kuststaat mag preferentiële rechten opeisen indien hij zich "in een toestand van bijzondere afhankelijkheid van de kustvisserij" bevindt (3). Dit is geen statisch gegeven; de draagwijdte van deze rechten kan variëren met de evolutie van deze afhankelijkheid (4). Deze rechten kunnen slechts ingeroepen worden op het ogenblik dat de intensifiëring van de exploitatie van de visstapels vangstbeperkende maatregelen vereist.
Onder deze voorwaarden is de kuststaat verplicht onderhandelingen aan te gaan met de andere staten die belangen hebben in dezelfde visserij. De getroffen regeling moet zo billijk mogelijk zijn (5). Het staat de kuststaat dus niet vrij eenzijdig en ongecontroleerd de draagwijdte van zijn rechten te bepalen (6).

Het doet inderdaad vreemd aan dat het Hof hier een geheel van richtlijnen voorschrijft die verband houden met het conservatiebeheer, daar waar IJsland in het lopend geschil niet direct aanspraak maakt op preferentiële rechten (7). Ter staving van de stelling dat het concept van de preferentiële rechten een internationale gewoonterechtelijke norm is, somt het Hof enkele bilaterale en multilaterale conventies op en verwijst het naar de praktijk van de I.C.N.A.F. en de N.E.A.F.C.. In dit verband kan dezelfde opmerking gemaakt worden als voor de twaalfmijls visserijzone : een internationale gewoonterechtelijke regel veronderstelt een veralgemeende en uniforme praktijk, gekoppeld aan de overtuiging van rechtmatigheid van deze praktijk ("opinio iuris") en beide elementen zijn in dit geval niet in overtuigende mate aanwezig; het gaat hier inderdaad veeleer om een regionale praktijk (8). Rechter IGNACIO-PINTO besluit dat het Hof hier niet de "lex lata" toepast, zoals het eerder beklemtoonde, maar dat het een oordeel "sub specie legis ferendae" velt (9). De overwegingen die aan de basis lig-

---

(1) I.C.J., Reports, 1974, § 52 (G.B.). § 44 (D.B.R.)
(2) Ibid., 46 (Joint Separate Opinion)
Toch doet een dergelijke stelling eigenaardig aan, gezien het feit dat op dat ogenblik nog ongeveer 74 % van de kuststaten twaalf mijl of minder opeisten voor visserij-jurisdictie (supra)
(3) Ibid., § 70 (G.B.). § 50 (D.B.R.)
(4) Ibid., § 70 (G.B.). § 62 (D.B.R.)
(5) Ibid., § 60 (G.B.). § 52 (D.B.R.)
(6) Ibid., § 62 (G.B.). § 54 (D.B.R.)
(7) Dit is het standpunt van de vier rechters van de minderheid.
IJsland is hier wel voorstander van, cfr. IJslands voorstel Genève 1958 (supra), maar dit werd door de aanklagers nooit betwist.
(8) ROJAHN, O., 200 Sm-Wirtschaftszone, Meeresfreiheit und Hochseefischerei - Völkerrechtliche Entwicklungslinien, G.Y.I.L., 1976, 89, noot 28. Cfr. MANIN, P., Le juge international et la règle générale, R.G.D.I.P., 1976, 29
(9) I.C.J., Reports, 1974, 37-38 (G.B.). 210-211 (D.B.R.) : "... with the intention of pointing the way for the participants in the Conference on the law of the sea now sitting in Caracas... it is advisable, in my opinion, to avoid entering upon anything which would anticipate a settlement of problems of the kind implicit in preferential and other rights".
Cfr. GOY, R., R.G.D.I.P., 1978, o.c., 499-502. CHURCHILL, R., I.C.L.Q., 1975, o.c., 94-96

gen van de redenering van het Hof zijn evenwel (a) het principe van art. 2 van het Verdrag over de Volle Zee van 1958, dat "de staten bij de uitoefening van de vrijheid van visserij in volle zee, op een redelijke wijze zullen rekening houden met de belangen van de andere staten", en (b) de in 1958 aangenomen resolutie nopens de bijzondere rechten van staten die overwegend van de kustvisserij afhankelijk zijn en de hieropvolgende voorstellen op de Conferentie van 1960 (supra) (1).

Als besluit kan gesteld worden dat het Hof in deze zaak geen duidelijke en principiële beslissing, op basis van op dat ogenblik geldende volkenrechtelijke normen, heeft getroffen (2). Het tracht daarentegen een conciliërende en praktische regeling te vinden (3) en doet hiervoor een beroep op de billijkheid (4). Vanzelfsprekend was het ogenblik uiterst ongeschikt om een uitspraak te doen over de uitgestrektheid van de visserijgrenzen; de tweede zitting van de Derde Zeerechtconferentie te Caracas behandelde deze hele problematiek en het Hof vreesde dat een direct oordeel de resultaten van de Conferentie zou beïnvloeden of minstens zou bijdragen tot de verwarring (5). In dit verband valt op te merken dat het Hof helemaal niet verwijst naar de actuele begrippen "economische zone" en "patrimoniale zee". Toch erkent het de belangrijke rol van het functionalisme in de evolutie van het zeerecht, wanneer het stelt dat de absolute principes van het Verdrag over de Volle Zee onder invloed van het internationaal gewoonterecht geëvolueerd zijn (6).

---

(1) I.C.J., Reports, 1974, 29 en 24-25
Cfr. FLEISCHER, C., The Right to a 200-Mile Exclusive Economic Zone or a Special Fishery Zone, S.D.L.R., 1977, 577 en 582-583

(2) BROWN, E., W.T., 1973, o.c., merkte op :"it would be foolish to expect that even a unanimous judgment by the Court in favor of the United Kingdom would contribute much to the settlement of the dispute or indeed to halt the present expansionary trend". Cfr. MANIN, P., o.c., 36-39

(3) Cfr. GOY, R., R.G.D.I.P., 1978, o.c., 488

(4) I.C.J., Reports, 1974, 33 : "it is not a matter of finding simply an equitable solution, but an equitable solution derived from the applicable law". Het Hof verwijst vervolgens naar zijn uitspraak in de "North Sea Continental Shelf Cases", waarin gesteld werd dat "it is not a question of applying equity simply as a matter of abstract justice, but of applying a rule of law which itself requires the application of equitable principles"
I.C.J., Reports, 1969, 47, § 85
Cfr. REUTER, P., Quelques réflexions sur l'équité en droit international, R.B.D.I., 1980, 176-177 en 171

(5) Cfr. MIRVAHABI, F., R.D.I.S.D.P., 1979, o.c., 49. ANAND, R., Iceland's Fisheries Dispute. Old Law, New Needs, I.J.I.L., 1976, 47. BRINEY, R., The Icelandic Fisheries Dispute : A Decision is finally rendered, G.J.I.C.L., 1975, 256. KHAN, R., The Fisheries Jurisdiction Case - A Critique, I.J.I.L., 1975, 4. KATZ, S., o.c., 108. HARRIS, D., Cases and Materials on International Law, London, Sweet & Maxwell, 1983, noot : 349

(6) CHURCHILL, R., I.C.L.Q., 1975, o.c., 100-101
Eigenlijk ontwijkt het Hof hier het bestaan van de praktijk van de uitbreidin van nationale maritieme jurisdictie die sedert 1945 niet opgehouden heeft van zich steeds verder te ontwikkelen. Indien het Hof daarentegen niet wenste over te gaan tot een zuivere toepassing van de geldende volkenrechtelijke regels, had het toch kunnen vaststellen dat de internationale praktijk terzake op dat ogenblik geen eenvormigheid vertoonde. APOLLIS, G., o.c., 93

Dit alles belicht duidelijk de moeilijke positie van de internationale rechter, geplaatst in een milieu in volle evolutie (1) (2).
Uit de verdere statenpraktijk zal blijken dat de trend niet die is welke door het Hof als nieuwe gewoonterechtelijke norm werd beschreven. Het zijn integendeel de eenzijdig afgekondigde, uitgestrekte exclusieve visserijzones die in het nieuwe gewoonterecht de toon zullen aangeven (3).
Wat de verdere invloed van dit arrest betreft, kan opgemerkt worden dat het beperkte principe van preferentiële visserijrechten voor de kuststaat in zijn aangrenzende wateren, zonder nader omschreven juridische basis of praktische definitie, onvermijdelijk een stimulans betekende voor nieuwe aanspraken (4).

Ofschoon door de Derde Zeerechtconferentie aan dit arrest nauwelijks aandacht werd geschonken, zijn zijn drie voornaamste conclusies : exclusiviteit van de twaalfmijlszone, het principe van de preferentiële of eerder prioritaire rechten in de aangrenzende wateren (5) en de verplichting in zekere mate rekening te houden met de belangen van de traditionele visserijstaten, impliciet terug te vinden in de Zeerechtconventie van 1982, zodat wij het besluit van O'CONNELL, dat het Internationaal Gerechtshof hier op indirecte wijze een doctrinaire infrastructuur verschafte aan het concept exclusieve economische zone kunnen bijtreden (6). Een fundamenteel onderscheid tussen de gedachtenlijn van het Hof - dat zich beperkt tot de rechten van een kuststaat waarvan de bevolking zich in een toestand van bijzondere afhankelijkheid van de visserij bevindt - en het Zeerechtverdrag, dat alle kuststaten het recht verleent tweehonderd mijlszones in te richten, is evenwel dat het Hof zich hierbij niet beperkt tot het surplus van de toegelaten vangst dat de kuststaat niet in staat is zelf te vangen (7).

---

(1) LANGAVANT, E. & PIROTTE, O., o.c., 74. FAWCETT, J. & PARRY, A., Law and International Resource Conflicts, Oxford, Clarendon Press, 1981, 99. Dit verklaart het zoeken naar een soepeler formulering en toepassing van de geldende volkenrechtelijke regels. Cfr. PIROTTE, O., La notion d'équité dans la jurisprudence récente de la Cour Internationale de Justice, R.G.D.I.P., 1973, 124

(2) I.v.m. dit arrest, cfr. FAVOREU, L., A.F.D.I., 1974, o.c., 254-285. GOY, R., R.G.D.I.P., 1978, o.c., 444-527. LANGAVANT, E. & PIROTTE, O., o.c., 71-102. CHURCHILL, R., I.C.L.Q., 1975, o.c., 85-105. KHAN, R., I.J.I.L., 1975, o.c., 3-14. BRINEY, R., o.c., 252-256. ANAND, R., I.J.I.L., 1976, o.c., 47-53. VAN RAALTE, E., Het Visserijproces Verenigd Koninkrijk - IJsland, I.S., 1975, 244-248

(3) KNIGHT, G., 1977, o.c., 69

(4) FAWCETT, J. & PARRY, A., o.c., 99

(5) In relatie tot de economische zone is de term "exclusief" inderdaad een kunstmatig begrip, aangezien het niet de bedoeling is in de exclusieve economische zone elke vreemde visserij te verbieden; in geval een surplus bestaat is de kuststaat verplicht andere staten aan de vangst te laten deelnemen

(6) O'CONNELL, D., 1982, o.c., vol. I, 542
Contra : ROJAHN, O., Die Fischereigrenze Islands vom 1. September 1972 im Lichte Maritimer Abgrenzungsprinzipien des Internationalen Gerichtshofes, A.V., 1974/75, 58-59

(7) FLEISCHER, C., S.D.L.R., 1977, o.c., 576

6.1.2. Het verder verloop van de tonijnoorlog

In een geheim "modus vivendi" met Ecuador van 1963 stemmen de Verenigde Staten erin toe de Ecuadoriaanse exclusieve visserij-jurisdictie over een twaalfmijlszone te erkennen en voor de deelname aan de visserij taksen te betalen; Ecuador gaat ermee akkoord aan de Amerikaanse vissers vergunningen af te leveren en geen aanhoudingen meer te verrichten buiten de twaalfmijlszone. Dit akkoord voorkwam verdere problemen gedurende twee jaar. In deze periode zorgde ook de A.T.A.-overeenkomst met Peru (supra) voor een relatief kalme episode in dit visserijgeschil. De ontdekking van de geheime "modus vivendi" in 1965 zorgde voor heel wat deining in Ecuador en veroorzaakte zelfs de val van de militaire junta (1). Dit voorval, samen met de politieke druk die door de Verenigde Staten op Costa Rica werd uitgeoefend om zijn toetreding tot de Declaratie van Santiago ongedaan te maken (1966), had een nefaste invloed op het imago van de Verenigde Staten in Latijns-Amerika. Peru leidt van nu af aan een diplomatiek offensief om alle Latijnsamerikaanse staten ertoe te brengen de tweehonderd mijlszone aan te nemen. Deze actie culmineert in de Declaratie van Montevideo in 1970 (infra) (2).

In de periode tussen 1965 en het begin van de Derde Zeerechtconferentie, spitst het geschil tussen de Verenigde Staten en de C.E.P.-staten zich vooral toe in de verhoudingen met Ecuador (3); tegen het einde van deze periode is een evolutie in de Amerikaanse positie vast te stellen.

In 1967 nemen de Verenigde Staten het initiatief tot herneming van de in 1955 afgebroken onderhandelingen met Chili, Ecuador en Peru. Op dit punt zijn de C.E.P.-staten verdeeld. Chili is ervóór, op voorwaarde dat niet over de jurisdictie in de tweehonderd mijlszone zal worden gesproken. Peru en Ecuador zijn afkerig van een nieuwe conferentie. Zij verwerpen alle het Amerikaans voorstel het geschil aan het Internationaal Gerechtshof voor te leggen. Informele gesprekken in april 1968 effenen toch het pad voor verdere onderhandelingen op technisch en wetenschappelijk vlak (4).
Nieuwe aanhoudingen van Amerikaanse tonijnvissers door Peru leiden tot de opschorting van elke levering van militair materieel. Peru reageert door de Amerikaanse militaire missie het land uit te zetten. Na de opheffing van de Amerikaanse maatregel kan de geplande conferentie toch doorgaan van 31 juli tot 19 augustus 1969 (5). Het geschil zou op strikt "praktische basis" behandeld worden. Op de conferentie-agenda kwamen voor : (a) de reductie van taksen en invoerrechten op visserijprodukten afkomstig uit de C.E.P.-staten door de Verenigde Staten, (b) de activiteiten van fabrieksschepen in de zuidelijke Stille Oceaan, (c) de problemen aangaande samenwerking tussen de visserij-instituten van de C.E.P.-staten, (d) problemen van gemeenschappelijk belang op het vlak van de visserij in de Z.O. Stille Oceaan. Voor geen enkel van deze punten werd een oplossing gevonden. Het Amerikaanse voorstel tot oprichting van een Regionaal Visserij Instituut voor de promotie van de visserij in de Z.O. Stille Oceaan werd afgewezen. Dit instituut zou ingestaan hebben voor de aflevering van visserijvergunningen en voor het conservatiebeheer in de tweehonderd mijlszone.
Een tweede conferentie in september 1970 leverde evenmin enig resultaat op (6).

---

(1) LORING, D., o.c., 407-408. SZEKELY, A., o.c., vol. I, 193-194
(2) Cfr. LORING, D., o.c., 409-410
(3) Overzicht van de respectievelijke posities cfr. LECUONA, D., The Ecuador Fisheries Dispute (A New Approach to an Old Problem), J.M.L.C., 1970/71, 91-114
(4) HJERTONSSON, K., o.c., 36-37. SZEKELY, A., o.c., vol. I, 193.

(5) HJERTONSSON, K., o.c., 37
Cfr. ROUSSEAU, C., Chronique, R.G.D.I.P., 1969, 1122-1124
(6) HJERTONSSON, K., o.c., 38. SZEKELY, A., o.c., vol. I, 193

Sinds 1965, toen het aantal inbeslagnemingen opnieuw toenam, hebben de Verenigde Staten getracht de C.E.P.-staten te ontmoedigen door economische sancties.
In 1965 wordt de "Foreign Assistance-Act" gewijzigd door het "Freedom of the Seas Amendment", dat de mogelijkheid voorziet ontwikkelingshulp te ontzeggen aan staten die Amerikaanse vissersschepen in internationale wateren in beslag nemen en hen boetes of andere sancties opleggen.
In 1967 wordt de "Fishermen's Protective Act" geamendeerd. Niet alleen terugbetaling van boetes wordt nu voorzien, maar ook van de visserij-vergunningen en registratiekosten die aan vreemde regeringen betaald worden. Dit amendement bepaalt tevens, dat indien de betrokken staat aan de Verenigde Staten geen compensatie betaalt binnen de 120 dagen, dit bedrag van het geplande hulpprogramma voor deze staat zal worden afgetrokken (1).
De "Naval Ship Loan Extension Act" van 1967 voorziet onmiddellijke stopzetting van elke kredietovereenkomst voor de aankoop van schepen, met staten die op illegale wijze Amerikaanse vissersschepen in beslag nemen.
In 1968 wordt de "Foreign Military Sales Act" geamendeerd. Dit amendement komt erop neer dat geen wapens en militair materieel zullen worden verkocht aan staten die Amerikaanse vissersschepen in beslag nemen of beboeten wegens activiteiten op meer dan twaalf mijl van de kust. De Amerikaanse President beschikt evenwel over het recht deze bepaling op te heffen indien de veiligheid van de Verenigde Staten dit vereist (2).
Dit amendement werd toegepast tegen Peru in 1969 (vervolgens ingetrokken) en tegen Ecuador in 1971. In dit laatste geval werd wapenverkoop ten belope van 800.000 $ opgeschort, en werden eveneens alle kredieten en leningen voor de duur van één jaar stopgezet (3).
Ecuador reageerde door de zaak voor de O.A.S. te brengen; het beschuldigde de Verenigde Staten van de uitoefening van dwang tegen een lidstaat, dit in overtreding van art. 19 van het O.A.S.-Charter (4). Op 21 februari 1971 keurde de O.A.S. een resolutie goed waarin beide partijen opgeroepen worden het conflict niet te verergeren en onderhandelingen aan te knopen (5).
In 1972 werd de "Fishermen's Protective Act" nogmaals geamendeerd. De President kon er nu over beslissen of de automatische vermindering van de buitenlandse hulp al dan niet in het belang van het land was; verder zou de Minister van Buitenlandse Zaken de vreemde staat onmiddellijk inlichten van elke vergoeding die aan de eigenaars van getroffen schepen werd uitbetaald (6).

Al deze represailles werden nauwelijks uitgevoerd en hadden geen praktisch effect. Geen enkele staat betaalde ooit compensatie voor de aangerekende boetes. De Verenigde Staten schrokken er evenwel voor terug harder op te treden omdat zij in deze periode op internationaal vlak reeds voldoende gezichtsverlies hadden geleden (7), en omdat dit de kans op een diplomatieke regeling nog geringer zou hebben gemaakt.
Niettegenstaande de scherpe juridische tegenstelling leidden nieuwe private besprekingen tussen de A.T.A. en Peru tot de afkondiging van een decreet op 5 juni 1969 waardoor vreemdelingen visserijvergunningen konden verkrijgen voor de vangst van skipjack, walvis en tonijnaas. Hun aantal was te bepalen door de Permanente Commissie voor de Instandhouding van de Levende Rijkdommen van de Z. Stille Oceaan (8).

---

(1) N.D.L.S., IX, 131
(2) HJERTONSSON, K., o.c., 39-40. SZEKELY, A., o.c., vol. I, 189. LORING, D., o.c., 440-441
(3) SZEKELY, A., o.c., vol. I, 191
(4) IEL MT, 948-15
(5) HJERTONSSON, K., o.c., 40-41
Cfr. O.A.S. Foreign Ministers discuss Coastal State Fisheries Question, D.S.B., 1971, 245-250. ROUSSEAU, C., Chronique, R.G.D.I.P., 1972, 151-153. QUENEUDEC, J.P., Chronique, A.F.D.I., 1971, 776
(6) MERON, T., o.c., 295 en 298
(7) Cfr. SZEKELY, A., o.c., vol. I, 190-191. HJERTONSSON, K., o.c., 41
(8) SZEKELY, A., o.c., vol. I, 194. Tekst 1971 : ST/LEG/SER.B/16, 316

Na een laatste hoogtepunt in het visserijconflict in 1971, brachten een aantal omstandigheden de Verenigde Staten ertoe een flexibeler houding aan te nemen. Hieronder vermelden wij : de vestiging van een twaalfmijls visserijzone door de V.S. in 1966, de herhaalde problemen veroorzaakt door het optreden van Sovjet-vissersschepen binnen de Amerikaanse twaalfmijlszone sinds 1971, de afkondiging van eigen visserijzones door een aantal Amerikaanse Staten (1), de binnenlandse druk tot instelling van een tweehonderd mijlszone door de Verenigde Staten, en de noodzaak om tijdens de debatten van het Zeebodem Comité over andere belangen te onderhandelen en compromissen te sluiten (2). Zodoende kan in de jaren 1972-76 van een stilzwijgend akkoord gewaagd worden (3). In 1974 wordt door Ecuador een Wet over de Visserij en de Visserijontwikkeling uitgevaardigd (4), die bepaalt dat vreemde schepen aan de visserij mogen deelnemen indien ze zich de nodige registratiedocumenten en vergunningen aanschaffen. Overtredingen zullen zowel de inbeslagneming van het schip als van de vangst tot gevolg hebben. Een volgende wet (5) verbiedt elke industriële visserij binnen veertig mijl van de kust en verbiedt het afleveren van vergunningen aan vissersschepen van meer dan 600 to
In 1976, na de afkondiging van de "Fisheries Conservation and Management Act", werd de "Fishermen's Protective Act" nogmaals aangepast. Vergoeding is nu ook mogelijk na "legale" inbeslagnemingen binnen tweehonderd mijlszones, (a) indien het gaat over een aanspraak die niet in verband staat met de instandhouding of het beheer van de visserij, (b) indien geen rekening wordt gehouden met de traditionele visserijrechten van de Verenigde Staten, (c) indien zwaardere boetes of straffen worden aangerekend dan door de Verenigde Staten voor een vergelijkbare overtreding worden opgelegd, (d) indien de betrokken staten weigeren Amerikaanse vissers op een billijke manier aan de visserij te laten deelnemen, rekening houdend met de exclusieve bevoegdheid van deze staten over het visserijbeheer (6).

*
* *

Dit lang aanslepende geschil stierf aldus langzaam uit ten gevolge van een aantal factoren die er niet direct mee verbonden waren, maar die de Verenigde Staten er toch toe brachten een minder strakke houding aan te nemen. Het werd niet opgelost door een pragmatische regeling waarbij beide partijen hun standpunt reserveren maar toch een praktische oplossing aan het visserijgeschil wensen te geven (7), noch groeide het uit tot een krachtmeting zoals het IJslands geschil; dit voornamelijk door de onzekerheid van de Verenigde Staten, die zich geplaatst zagen tegenover een tegenstrever die door zijn jarenlange constante praktijk van grote overtuiging had blijk gegeven en wiens standpunt op internationaal vlak een steeds groeiende aanhang scheen te genieten.

---

(1) O.a. Florida (1963), Maine (1973), Massachussets (1965 en 1971), Oregon (1974), Rhode Island (1972)
Cfr. RING, J., Constitutionality of State Fishing Zones in the High Seas : The Oregon Fisheries Conservation Zone Act, O.L.R., 1976, 141
(2) SZEKELY, A., o.c., 195 en 180
(3) Informele gesprekken met Ecuador vonden plaats in 1972. Cfr. MEYER, A., Department Reviews Fisheries Disputes and their Effect on Inter-American Relations, D.S.B., 1972, 286-287
(4) Decreet n° 178, 19 februari 1974. Cfr. KNIGHT, G., 1980, o.c., (12-82)-(12-84)
(5) Decreet van 20 december 1974. Cfr. Ibid., (12-84)
(6) BURTON, S., The 1976 Amendments to the Fishermen's Protective Act, A.J.I.L., 1977, 740-744
(7) Indien de V.S. dit hadden gewenst, hadden zij het C.E.P.-onderhandelingsvoorstel van 1955 aanvaard (supra)

6.2. Geschillen over de exploitatie van sedentaire soorten

In de loop van de jaren zestig ontstonden een aantal visserijconflicten die voortkwamen uit de verschillende interpretatie van art. 2, par. 4 van het Verdrag van Genève over het Continentaal Plateau.
Hieronder zijn te vermelden : het geschil tussen Japan en de Verenigde Staten over de vangst van degenkrab na de afkondiging van de Bartlett Act in 1964; het Japans-Russisch geschil over de vangst van degenkrab langs de kust van Kamtchatka waarover reeds eerder werd uitgeweid en dat geregeld werd door een akkoord van april 1969; het Frans-Braziliaans geschil over de vangst van kreeft langs de Braziliaanse kust, dat bekend werd als de "lobster war".

Zoals te verwachten, leidde de dubbelzinnige tekst van art. 2, par. 4 van de Conventie inzake het Continentaal Plateau tot tegenstrijdige interpretaties. De Verenigde Staten en de Sovjet-Unie die de Conventie ratificeerden, namen wetten aan die de levende rijkdommen van het continentaal plat - naar de Conventie van 1958 - aan de kuststaat voorbehouden (1). Vervolgens werden lijsten uitgegeven waarin alle bedoelde zeerijkdommen worden opgesomd (2); degenkrab en tannerkrab behoren tot deze opsomming.
Frankrijk is het enige land dat een expliciete uitspraak deed over de interpretatie van art. 2, par. 4 alvorens tot de Conventie toe te treden. Het verklaarde dat de uitdrukking "levende organismen behorend tot de sedentaire soort" moest geïnterpreteerd worden ter uitsluiting van de schaaldieren (3).
Japan, dat de Conventie niet ratificeerde, bleef van oordeel dat krabben volgens de Conventie in elk geval niet als een sedentaire soort konden worden beschouwd. Het protesteerde tegen de Amerikaanse wet en maakte aanspraak op "historische rechten", daterend van de jaren dertig, in verband met de exploitatie van degenkrab rond Alaska (4). Een akkoord werd bereikt op 25 november 1964 (5). Japan stemde erin toe zijn vangst in de oostelijke Bering Zee met 21 % te reduceren, geen nieuwe gebieden te exploiteren en geen netten te gebruiken in het zuidelijke deel van de Bering Zee. Beide staten zouden deelnemen in onderzoeksactiviteiten en conservatiemaatregelen. Het akkoord voorziet dat hierdoor geen afbreuk wordt gedaan aan de respectieve posities van beide partijen.

Op 25 februari 1965 kwam een Russisch-Amerikaans akkoord over de vangst van degenkrab op het Amerikaans continentaal plat onder de Bering Zee tot stand (6).

---

(1) Verenigde Staten : "Bartlett Act" of "Act to Prohibit Fishing by Foreign Vessels in the Territorial Waters of the United States and Certain Other Areas", 20 mei 1964. I.L.M., 1964, 642
Cfr. JUDA, L., o.c., 72-74
U.S.S.R. : 6 februari 1968. I.L.M., 1968, 392
(2) Verenigde Staten : 2 november 1968. KNIGHT, G., 1980, o.c., (12-144)-(12-146).
De "Offshore Shrimp Fisheries Act", goedgekeurd op 2.1.1974, voegt ook kreeft aan de lijst toe. Een nieuwe lijst werd gepubliceerd op 10 juni 1974. Cfr. DUSPIL, 1974, 317-320
U.S.S.R. : januari 1969
(3) Cfr. ODA, S., 1979, o.c., 71-72
(4) JOHNSON, R., ed. 1965, o.c., 144
(5) I.L.M., 1965, 157. Hernieuwd in 1966, 1968, 1970, 1972, 1974. Telkens verlaagd quotum, ook van toepassing op tannerkrab. I.P.E., VIII, 3780, 3782, 3785, 3788, 3794.
Cfr. DUSPIL, 1974, 332. MILES, E., e.a., 1982, o.c., 99-100
(6) U.N.T.S., vol. 541, 97. Hernieuwd in 1967, 1969, 1971, 1973, 1974, 1975. Steeds verlaagde quota, ook tannerkrab. I.P.E., VIII, 3809, 3811, 3813, 3820. XXI, 144. Cfr. DUSPIL, 1973, 257. 1974, 327. 1975, 407

Beide staten waren het erover eens dat degenkrab een natuurlijke rijkdom van het continentaal plat is. Om de uitbreiding van de Russische vangst in te dijken werden quota bepaald. Ook de uitwisseling van wetenschappelijke informatie wordt voorzien met het oog op het conservatiebeheer van de stocks (1).

De "kreeftoorlog" tussen Frankrijk en Brazilië nam een aanvang in 1962. Toen de opbrengst van de vangst langs West-Afrika begon af te nemen begaven de Bretoense kreeftvissers zich naar de noordelijke kusten van Brazilië. Hun jarenlange ondervinding en modern vistuig verontrustten de Braziliaanse visserijkringen, wat tot een serie incidenten leidde in de loop van 1962.
Op 12 februari 1963 werd de Franse kreeftvangst door de Braziliaanse autoriteiten verboden. Onder diplomatieke druk werd vervolgens een "exceptionele toelating" verstrekt om de vangst te hernemen, maar deze werd na een paar dagen weer ingetrokken en de Franse schepen kregen 48 uur om de wateren binnen honderd km van de Braziliaanse kust te verlaten. Frankrijk stuurde oorlogsschepen om zijn vissers te beschermen en dit geschil leidde zelfs tot de terugroeping van de wederzijdse ambassadeurs. Hoewel geen van beide staten de Conventie over het Continentaal Plateau had geratificeerd (Frankrijk pas in 1965)(2), baseerden zij hun respectieve eisen toch op een interpretatie van art. 2, par. 4. In dit verband zou de vraag "of kreeften nu eigenlijk zwemmen of wandelen" geschiedenis maken.
Een Frans voorstel tot arbitrage werd door Brazilië verworpen. Vervolgens bracht Frankrijk het geschil op eigen initiatief voor het Internationaal Bureau van het Permanent Hof van Arbitrage (3).
Korte tijd nadien werden de diplomatieke betrekkingen genormaliseerd en op 10 december 1964 werd een vriendschappelijke regeling getroffen. Door dit akkoord werden 26 Franse vissersschepen in de verboden zone toegelaten gedurende vijf jaar; in ruil voor dit voorrecht waren zij verplicht 15 % van hun vangst aan de plaatselijke visserijvereniging af te staan (4).

Dus nog een zuiver pragmatische regeling die geen oplossing brengt aan het juridisch meningsverschil (5), tenzij men zoals GOLDIE, hierin een stilzwijgende instemming met de Braziliaanse aanspraak ziet vanwege Frankrijk (6).

*
* *

---

(1) Over deze akkoorden cfr. ODA, S., 1979, o.c., 72-73. Idem, C.J.T.L., 1968, o.c., 17-18. Idem, N.R.L., 1968, o.c., 105. Idem, R.C.A.D.I., 1969 II, o.c., 428-429. YOUNG, O., o.c., 148-149. KOULOURIS, M., o.c., 83-84. JUDA, L., o.c., 76-77.
V.S.-Japan : D.S.B., 1964, 892-893. NAKAMURA, K., The Japan-United States Negotiations concerning King Crab Fishery in the Eastern Bering Sea, J.A.I.L. 1965, 36-45. JOHNSON, R., ed. 1965, o.c., 144-145

(2) Franse reserve in declaratie van 24 mei 1965 : A.F.D.I., 1965, 733.
Cfr. DE HARTINGH, F., La position française à l'égard de la Convention de Genève sur le plateau continental, A.F.D.I., 1965, 730-731

(3) AZZAM, I., The Dispute between France and Brazil over Lobster Fishing in the Atlantic, I.C.L.Q., 1964, 1453-1459. ROUSSEAU, C., Chronique, R.G.D.I.P., 1963, 133-135. SZEKELY, A., o.c., vol. I, 185-187. GOLDIE, L., C.J.T.L., 1969, 10-13. Cfr. MORRIS, M., Brazilian Ocean Policy in Historical Perspective, J.M.L.C., 1978/79, 383

(4) Cfr. GOLDIE, L., C.J.T.L., 1969, 13. SZEKELY, A., o.c., vol. I, 187

(5) ROUSSEAU, C., Chronique, R.G.D.I.P., 1965, 120

(6) GOLDIE, L., C.J.T.L., 1969, 14

Al deze visserijgeschillen en ook de talloze hoger vermelde bilaterale "ad hoc"-overeenkomsten ter voorkoming van conflicten, bewijzen de dringende noodzaak om in het nieuwe Zeerechtverdrag ook een verplichte geschillenregelingsprocedure op te nemen.
Voorlopig gaat de uitbreiding van het aantal exclusieve visserijzones gepaard met een toename van het aantal akkoorden waarin de visserijbetrekkingen met de meest getroffen staten worden geregeld. Bij de staten geniet deze methode duidelijk de voorkeur boven langdurige rechterlijke procedures, getuige hiervan de verwerping van de jurisdictionele bevoegdheid van het Internationaal Gerechtshof door IJsland in de "Fisheries Jurisdiction Case".

Wat de visserij in volle zee aangaat bevatten slechts enkele multilaterale conventies tot nog toe bepalingen inzake een speciale geschillenregelingsprocedure.
De Conventie van Genève, die zoals beschreven geen grote aantrekkingskracht uitoefende, werd geen enkele keer ingeroepen als basis voor een conservatiemaatregel en haar bepalingen inzake de verplichte en bindende geschillenregeling door een Speciale Commissie werden nooit toegepast.
De Europese Visserijconventie van 1964 voorzag eveneens het gebruik van bindende arbitrage voor geschillen omtrent haar interpretatie of toepassing. Dit verdrag bevat een lijst van permanente scheidsrechters, vijf uit elke verdragsstaat, die elk voor een termijn van zes jaar beschikbaar zijn. Hier wordt dus wel een zekere permanentie gecreëerd, wat een snelle behandeling van eventuele geschillen ten goede komt.
De "Conduct Conventie" van Londen, 1967, voorziet in arbitrage van de geschillen nopens haar interpretatie of toepassing. Het ongewone ligt in dit geval in het feit dat het artikel betreffende de arbitrage het enige is in verband waarmee de verdragsstaten voorbehoud kunnen uitdrukken.
De meeste visserijverdragen bevatten helemaal geen bepalingen nopens de geschillenregeling. Indien zij een internationale visserijcommissie oprichten is het meestal deze laatste die door haar optreden in staat is conservatie- en beheersconflicten tot een minimum te beperken.
Het algemeen patroon van de visserijgeschillenregeling volgens de verdragen is er dan ook een van bindende arbitrage; wat niet hoeft te verwonderen indien wij aannemen dat de regeling van visserijgeschillen enkele specifieke vereisten stelt met name snelheid, onpartijdigheid, expertise en permanentie van de procedure.

Anderzijds is er het Internationaal Gerechtshof dat een rol heeft gespeeld op het vlak van de visserijgeschillenregeling. De twee beschreven gevallen, met name de "Norwegian Fisheries Case" en de "Fisheries Jurisdiction Case" waren evenwel typische gevallen die door hun aard voor een rechterlijke behandeling geschikt waren. Zij handelden over hoge nationale belangen en werden geplaatst tegenover de algemene volkenrechtelijke principes.

De in dit hoofdstuk beschreven evolutie op het vlak van de uitoefening van visserij-jurisdictie bevestigt de algemene verwachting dat de Derde Zeerechtconferentie, voor zover het de visserij betreft, in de eerste plaats de verdelende aspecten zal dienen aan te vatten. Toekenning van exclusieve visserij-jurisdictie aan de kuststaat over zeer uitgestrekte zones, gekoppeld aan de bevoegdheid over de verdeling van de visvoorraden binnen deze zones te beslissen, zal onvermijdelijk tot talloze nieuwe geschillen aanleiding geven en in dit vooruitzicht lijkt de uitwerking en toepassing van specifieke formules voor de visserijgeschillenregeling dan ook hoogst noodzakelijk (1).

---

(1) Cfr. CHRISTY, F., 1973, o.c., 81-83. KNIGHT, G., ed. KNIGHT, G., 1975, o.c., 229-232. CLINGAN, T., Compulsory Settlement of Fisheries Disputes, ed. PONTECORVO, G., 1974, o.c., 189-195

HOOFDSTUK III

HET VISSERIJRECHT ONDER DE HERVERDELING VAN DE OCEAANRUIMTE

§ 1. DE ONTLUIKING VAN HET CONCEPT EXCLUSIEVE ECONOMISCHE ZONE (E.E.Z.)

In de loop van het voorgaande decennium onderging het internationaal publiek zeerecht een radicale hervorming. De "summa divisio" van dit zeerecht zal voortaan niet langer in de traditionele tegenstelling volle zee - territoriale zee gelegen zijn. Inderdaad, de tegenstelling tussen deze twee maritieme rechtsgebieden vervaagt en heeft plaats gemaakt voor nieuwe concepten waaronder dat van de exclusieve economische zone wel de eerste plaats inneemt (1).

Zo wordt het zeevisserijregime totaal gewijzigd. Zelden is het een nieuw volkenrechtelijk begrip gelukt in zo korte tijd de erkenning van de statengemeenschap te verwerven. Bij het begin van de jaren zeventig voor het eerst op regionale conferenties van ontwikkelingslanden uiteengezet en verdedigd, vond de economische zone onmiddellijk ingang tot de werkzaamheden van het Zeebodem Comité van de Verenigde Naties en werd zij op de eerste werkvergadering van de Derde Zeerechtconferentie te Caracas in 1974 reeds door twee derden van de deelnemende staten aanvaard (2).

De introductie van dit nieuwe concept in het zeerecht gebeurde op een zeer ongebruikelijke manier. zijn ontstaansproces verschilde grondig van dat van vroegere noties als daar zijn de aangrenzende zone, het continentaal plat en de exclusieve visserijzone, die alle gebaseerd waren op de statenpraktijk en die zich aandienden als "des données imposées par les faits". Hier integendeel kunnen wij niet van een samenhangende voorafgaande praktijk gewagen (3). De idee ging aan de feiten vooraf. De Derde Zeerechtconferentie zag zich geplaatst voor een theoretische notie die enkel voorkwam in declaraties en projectartikelen van regionale organisaties (infra). De erkenning van de economische zone door de Conferentie kan aldus gezien worden als een daad van zuiver progressieve ontwikkeling van het volkenrecht door innovatie en niet als een codificatie-onderneming van een bestaande internationale praktijk (4).

De economische zone liet evenwel deze fase van zuiver concept "de lege ferenda" snel achter zich en werd spoedig opgenomen in de statenpraktijk - en dit is het tweede ongewone aspect in haar ontstaansproces. De jaren 1976-78 waren getuige van een ware golf van eenzijdige proclamaties van 200-mijlszones, waarbij de kuststaten overgingen tot de vestiging van exclusieve economische zones in de eigenlijke betekenis van het woord of van exclusieve visserijzones, zonder daarvoor het resultaat van de Derde Zeerechtconferentie af te wachten (5).

Deze twee bijzondere aspecten van het ontstaansproces van de exclusieve economische zone zijn het bewijs dat de omstandigheden er rijp voor waren. Het zaad van dit nieuwe concept werd reeds geplant in de tijd van de eerste Latijnsamerikaanse aanspraken na de Tweede Wereldoorlog, en sindsdien volgde het een gestadige, niet-aflatende koers (6).

---

(1) QUENEUDEC, J.P., La zone économique, R.G.D.I.P., 1975, 322
(2) GUENDLING, L., Die exklusive Wirtschaftszone, Z.A.O.R.V., 1978, 616
(3) Zie hoger, eerste verwijzingen naar dit concept door de Pan-Amerikaanse Conferenties in de jaren vijftig en het evolutieproces van de Latijnsamerikaanse aanspraken, D.I., Hfdst.III, § 2.2 en D.II, Hfdst.II, § 3
(4) QUENEUDEC, J.P., La notion de zone économique, D.M.F., 1974, 640.
de GASTINES, L., La mer patrimoniale, R.G.D.I.P., 1975, 448
(5) GUENDLING, L., o.c., 622-623
(6) EXTAVOUR, W., o.c., 303. Cfr. GALINDO POHL, R., Latin America's Influence and Role in the Third Conference on the Law of the Sea, O.D.I.L.A., 1979, 67-74

Vooral de ontwikkelingsfilosofie en het conservatiebeheer van de schaarser wordende levende zeerijkdommen zijn in deze evolutie bepalend geweest. Wanneer in 1970 het plan wordt opgevat, een nieuwe zeerechtconferentie te houden is dit voor de ontwikkelingslanden de ideale kans hun stelling door te drukken. Zij zullen een twaalf mijl brede territoriale zee aanvaarden in ruil voor een 200-mijlszone van functionele aard. Op voorbereidende conferenties worden hun eisen in klare theoretische vormen gegoten. Een nieuw begrip is geboren. De rest van het verhaal is bekend.

Wij kunnen aldus een volgende stap vaststellen in de in het vorige hoofdstuk beschreven evolutie, waar wij stelden dat de inhoud van het begrip aangrenzende zone niet langer aan de feiten beantwoordde, aangezien het geen rekening hield met de economische noden van de kuststaat. De aangrenzende visserijzones van de jaren zestig waren immers functionele zones zonder soevereiniteitsvestiging. De exclusieve economische zone vertaalt nu het nieuwe noodzakelijke evenwicht tussen het exclusief visrecht van de kuststaat en de vrijheid van de volle zee (1). De territoriale zee krijgt een bijna louter strategische rol toegewezen en aangezien het economisch probleem van de exploitatie van de zeerijkdommen een oplossing krijgt, wordt het eindelijk mogelijk de territoriale zee nauwkeurig af te bakenen (2).

---

(1) Cfr. DUPUY, R. & PIQUEMAL, A., o.c., 146-149

(2) THIBAUT, F.; R.G.D.I.P., 1976, o.c., 824

1.1. Het gemeenschappelijk erfgoed van de mensheid

De eer, om de idee van het gemeenschappelijk erfgoed voor de oceaanbodem en zijn rijkdommen te hebben gelanceerd, komt toe aan de Maltees Arvid PARDO die in zijn historische toespraak van 1 november 1967 alle elementen van dit begrip opsomde. Deze *principes*, die in de maanovereenkomst van 1979 reeds verdragsrechtelijk voor de ruimte vastliggen, stelde Pardo toen als volgt voor : (a) dat de zee- en oceaanbodem, gelegen buiten de nationale jurisdicties, niet meer vatbaar zou zijn voor nationale toeëigening, (b) dat dit gebied exclusief voor vreedzame doeleinden zou worden voorbehouden, (c) dat het wetenschappelijk onderzoek, niet onmiddellijk verbonden met militaire belangen, voor eenieder vrij zou zijn, (d) dat er een daadwerkelijke controle op de pollutie zou worden uitgeoefend, (e) dat een effectief internationaal regime zou worden uitgewerkt om de uitbating van de rijkdommen ten goede te laten komen aan de gehele mensheid en aan de arme landen in het bijzonder (1).

Deze toespraak voor de Eerste of Politieke Commissie van de XXIIe Algemene Vergadering van de Verenigde Naties, werkte als een katalysator en was het vertrekpunt van een reeks gebeurtenissen die uiteindelijk in de herziening van het hele zeerecht zullen resulteren (2).

Toch kan niet worden beweerd dat Pardo de eerste was die het thema van de "common heritage of mankind" op tafel legde. Dit concept, dat in de gedachtenlijn van de internationalisatie van de wereldgemeenschap past, werd vóór hem reeds aangebracht door een aantal auteurs en niet-goevernementele organisaties. Het komt voort uit de toenemende bezorgdheid over de uitbreiding nemende aanspraken op nationale soevereiniteit die door de vooruitgang van de technologie ook daadwerkelijk kan worden uitgeoefend.

---

(1) Y.U.N., 1967, 43
Cfr. JONGBLOET-HAEMERLYNCK, R., Het Gemeenschappelijk Erfgoed van de Mensheid. Nachtmerrie, Droom of Werkelijkheid ?, S.D., 1983, 181.
Zoals hier uiteengezet staat de idee om de zeebodem als gemeenschappelijk erfgoed van de mensheid te beschouwen, in tegenstelling tot de traditionele opvattingen van "res communis" en "res nullius". Onder de "res communis"-theorie wordt de zeebodem beschouwd als een gemeenschappelijk goed, zoals de lucht, waarvan het gebruik voor iedereen openstaat en dat niet vatbaar is voor soevereiniteitsvestiging (vgl. principe van de vrijheid van volle zee). Onder de "res nullius"-theorie behoort de zeebodem aan niemand toe en is hij vatbaar voor occupatie door de eerstgekomene

(2) De veeleer bescheiden belangstelling van de Verenigde Naties voor de oceaanactiviteit situeerde zich tot dan toe voornamelijk in de schoot van een aantal gespecialiseerde organisaties : U.N.E.S.C.O., F.A.O., W.H.O., I.M.C.O. en I.A.E.A.. Vb. De oprichting van de I.O.C. in 1960 door U.N.E.S.C.O. (supra). ECOSOC-resolutie 1112 (XL) van 7 maart 1966 (Y.U.N., 1966, 327), gevolgd door A.V.-resolutie 2172 (XXI) van 6 december 1966 (Y.U.N., 1966, 328), waarin de Secretaris-Generaal wordt verzocht een studie op te stellen nopens de stand van de kennis inzake de rijkdommen van de zee buiten het continentaal plat en de technieken die bij hun exploitatie worden aangewend. Twee rapporten werden door de Secretaris-Generaal voorgelegd waarin de noodzaak onderstreept werd de wenselijkheid en de mogelijkheid te onderzoeken, de diepzeebodemrijkdommen aan een internationaal orgaan toe te vertrouwen, Y.U.N., 1968, 433-435.
Cfr. SOMMEREYNS, R., De Diepe Zeebodem, Hoofdbekommernis van de Derde Zeerechtconferentie van de V.N., N.T.I.R., 1971, 301-302. CHEEVER, D., The Role of International Organization in Ocean Development, I.O., 1968, 632. SYBESMA-KNOL , N., The "Common Heritage of Mankind" Ten Years Later. Developments in the Law of the Sea, S.D., 1977, 671

Op het vlak van de internationalisatie van de oceaan werden in 1966-67 (1) o.a. voorstellen gedaan door de Commission for the Study of the Organization of Peace (2) en het World Peace through Law Center (3), met als voornaamste vertegenwoordigers EICHELBERGER, CHRISTY, BROOKS, DANZIG en MANN BORGESE. Ook tijdens de twee eerste conferenties van het Law of the Sea Institute van de Universiteit van Rhode Island in 1966 en '67 werd er door verschillende eminente sprekers op gewezen dat het bestaande zeerecht niet langer adequaat was en dat niet alleen een herziening ervan, maar ook de uitwerking van nieuwe normen nodig waren, zodat de vestiging van een nieuwe wereldorde voor de "ocean space" zou mogelijk worden gemaakt (4). Deze gedachtenstroming vond ook haar neerslag op politiek vlak toen President Johnson op 13 juli 1966 bij de lancering van een nieuw onderzoeksschip "The Oceanographer" verklaarde : "We must ensure that the deep seas and the ocean bottoms are and remain the legacy of all human beings" (5). T.a.v. de ruimte werd de "common heritage"-idee voor het eerst verwoord door de Argentijn COCCA op 19 juni 1967 tijdens de eerste bijeenkomst van het Juridisch Sub-comité voor de Ruimte (6), dus vlak vóór het Pardo-initiatief.

Het blijkt dus dat deze idee reeds in verschillende milieus ingang had gevonden vooraleer PARDO er op het juiste ogenblik, en op een briljante wijze, in slaagde er een doelgerichte synthese van weer te geven (7).

---

(1) In verband met vroegere voorstellen van A. de LAPRADELLE (1949) en G. SCELLE (1955) zie : HAYASHI, M., An International Machinery for the Management of the Seabed : Birth and Growth of the Idea, A.E.I., 1973, 254. KISS, A., La notion de patrimoine commun de l'humanité, R.C.A.D.I., 1982 II, 199

(2) CHRISTY, F. & BROOKS, B., Shared Resources of the World Community, in : New Dimensions for the United Nations, 17th Report of the Commission to Study the Organization of Peace, Dobbs Ferry N.Y., Oceana, 1966

(3) Resolutie 15, U.N.Charter Committee, 1967, World Peace through Law Conference, Geneva.
Cfr. LEVY, J.P., La conférence sur le droit de la mer : un atelier international expérimental, R.G.D.I.P., 1980, 13-14. SCHAEFER, M., S.D.L.R., 1970, o.c., 388. CHEEVER, D., I.O., 1968, o.c., 634. HAYASHI, M., A.E.I., 1973, o.c., 255-258

(4) O.a. CHRISTY, F., BURKE, W., BASCOM, W. en LEXANDER, L., in : Offshore Boundaries and Zones, ed. ALEXANDER, L., Kingston R.I., University of Rhode Island, 1967, en The Future of the Sea's Resources, ed. ALEXANDER, L., 1968, o.c.

(5) Cfr. ROSS, D., o.c., 51

(6) JONGBLOET-HAEMERLYNCK, R., o.c., 167

(7) LEVY, J.P., o.c., 14
Na het Pardo-initiatief werd dit thema verder uitgewerkt door A. DANZIG van het World Peace through Law Center in een "Proposed Treaty governing the Exploration and Use of the Ocean Bed", 1967 - door de ontwerp-resolutie van Senator PELL in de Amerikaanse Senaat van 17 november 1967 (ODA, S., Basic Documents, vol. I, 272) - door E. MANN BORGESE van het Center for the Study of Democratic Institutions in een "Draft Statute of the International Regime for the Peaceful Uses of the High Seas and of the Seabed beyond the Limits of National Jurisdiction", 1971 (ODA, S., Basic Documents, vol. I, 280) - in de aanbevelingen van de American Bar Association van 1968 (ODA, S., Basic Documents, vol. I, 251) - in het ontwerp van de Commission to Study the Organization of Peace van 1969 - in de "Draft Declaration" van de International Law Association van 1972 en in de werken van talloze auteurs waaronder L. HENKIN, L. SOHN, G. ARANGIO-RUIZ, J. ANDRASSY en E. BROWN.
Cfr. HAYASHI, M., A.E.I., 1973, o.c., 257-266. KISS, A., R.C.A.D.I., 1982 II, 200. BAIN JONES, E., o.c., 109-116

In zijn toespraak stelde hij dat onder het bestaande zeerecht, de exploitatie van de diepzeebodem enkel zou ten goede komen aan de industriestaten. Voor een billijker en rechtvaardiger verdeling van de opbrengst van deze exploitatie stelde hij de oprichting van een Internationaal Agentschap voor dat in het gebied buiten de nationale jurisdictiezones over de bevoegdheid zou beschikken de commerciële exploitatie te reglementeren, onderzoeksrechten te verlenen en contracten af te sluiten. Enorme sommen zouden op die manier ter beschikking van de internationale gemeenschap komen, welke voor ontwikkelingsdoeleinden zouden kunnen worden aangewend (1).

Dit plaatst de "common heritage"-idee meteen in het kader van het streven naar een *Nieuwe Internationale Economische Orde* (2). Deze kans werd door de ontwikkelingslanden aangegrepen en het nieuwe zeerecht werd al snel beschouwd als het instrument bij uitstek waardoor de idealen van de N.I.E.O. konden verwezenlijkt worden, wat als precedent zou kunnen aangewend worden op de andere gebieden van de internationale betrekkingen (3).

*
* *

Nu de Derde Zeerechtconferentie afgelopen is en het Zeerechtverdrag tot stand gebracht, kan de vraag gesteld worden in hoeverre de idee ook werkelijkheid is geworden, of welke kansen er bestaan op een concrete verwezenlijking.

---

(1) Y.U.N., 1967, 43

(2) Cfr. MANN BORGESE, E., The New International Economic Order and the Law of the Sea, S.D.L.R., 1977, 584-586. Idem, Expanding the Common Heritage, ed. DOLMAN, A., Global Planning and Resource Management. Toward International Decision Making in a Divided World, New York, Pergamon Press, 1980, 181. JUDA, L., UNCLOS III and the New International Economic Order, O.D.I.L.A., 1979, 221-226. DUPUY, R., 1979, o.c., 151 e.v. KISS, A., R.C.A.D.I., 1982, II, o.c., 239.
I.v.m. het ontstaan van deze beweging binnen de Verenigde Naties, cfr. A.V. resolutie 3201 (S-VI) van 1 mei 1974 op de speciale zitting over grondstoffenproblemen : "Declaration on the Establishment of a New International Economic Order" en resolutie 3202 (S-VI) van dezelfde datum : "Programme of Action on the Establishment of a New International Economic Order", Y.U.N., 1974, 324. "Charter of Economic Rights and Duties of States", 12 december 1974, afgekondigd door A.V.-resolutie 3281 (XXIX), Y.U.N., 1974, 402
Cfr. PARDO, A., Building the New International Order : The Need for a Framework Treaty, ed. DOLMAN, A., o.c., 195-201

(3) JUDA, L., O.D.I.L.A., 1979, o.c., 248. MOMTAZ, D., Vers un nouveau régime juridique des pêcheries adjacentes, R.G.D.I.P., 1974, 234. ARNOLD, F., Toward a Principled Approach to the Distribution of Global Wealth : an Impartial Solution to the Dispute over Seabed Manganese Nodules, S.D.L.R., 1980, 568
Ongunstige evolutie : MANN BORGESE, E., De Nieuwe Internationale Economische orde en het Zeerecht, I.S., 1976, 707-714

Zoals PARDO het in 1979 zelf vaststelde, was de evolutie van de aanvaarding van het concept binnen de Verenigde Naties aanvankelijk zeer gunstig (1). Inderdaad was er tegen 1970 binnen het Zeebodem Comité voldoende overeenstemming gegroeid opdat de Algemene Vergadering op 17 december een *Verklaring van Principes over de Zeebodem buiten de Nationale Jurisdictiezones* zou kunnen afleggen waarin met de meeste Maltese suggesties werd rekening gehouden (2). Hierin wordt immers plechtig verklaard dat "the seabed and ocean floor, and the sub-soil thereof, beyond the limits of national jurisdiction (hereinafter referred to as the Area), as well as the resources of the Area, are the common heritage of mankind". Een verdrag wordt in het vooruitzicht gesteld voor een internationaal regime met aangepaste beleidsorganen over de Area of het Gebied. Een resolutie van dezelfde datum belast het verruimd Zeebodem Comité met het opstellen van ontwerpartikelen over het zeerecht; deze zullen worden voorgelegd aan een zeerechtconferentie die in 1973 zal worden bijeengeroepen (3).

---

(1) - 18 december 1967 : unaniem aangenomen A.V.-resolutie 2340 (XXII), Y.U.N., 1967, 48. Hierin werden de "interests of mankind", de "benefit of all mankind" en de "common interest of mankind" herhaaldelijk onderstreept in verband met de diepzeebodem en werd tevens een "ad hoc"-comité van 35 leden opgericht dat de omvang en de diverse aspecten ervan moest bestuderen
- 21 december 1968 : A.V.-resolutie 2467 A (XXIII), Y.U.N., 1968, 80. Het "ad hoc"-comité wordt vervangen door een "Committee on the Peaceful Uses of the Sea-bed and the Ocean Floor beyond the Limits of National Jurisdiction" of Zeebodem Comité. Dit bestond aanvankelijk uit 42 leden doch werd op 17 december 1970 door resolutie 2750 C (XXV)tot 91 leden uitgebreid : Y.U.N., 1970, 82
- 15 december 1969 : stemming van vier resoluties door de Algemene Vergadering. In de eerste, resolutie 2574 A (XXIV), wordt de Secretaris-Generaal verzocht na te gaan of bij de lidstaten de wens bestaat een conferentie bijeen te roepen met het oog op een herziening van het zeerecht, Y.U.N., 1969, 67. De vierde resolutie, 2574 D (XXIV), voert een ontginningsmoratorium in voor de rijkdommen van de diepzeebodem en de ondergrond, tot op het ogenblik van de vestiging van een internationaal regime, Y.U.N., 1969, 69

(2) Resolutie 2749 (XXV), Y.U.N., 1970, 78
Cfr. PARDO, Law of the Sea Conference - What went wrong ?, ed. FRIEDHEIM, R., 1979, o.c., 142

(3) Resolutie 2750 (XXV), Y.U.N., 1970, 81
Over de juridische waarde van deze verklaring, en van de V.N.-resoluties in het algemeen cfr. JONGBLOET-HAEMERLYNCK, R., o.c., 182-184. SKUBISZEWSKI, K., La nature juridique de la Déclaration des Principes sur les fonds marins, A.E.I., 1973, 239-240 en 247-248. CASTANEDA, J., La valeur juridique des résolutions des Nations Unies, R.C.A.D.I., 1970 I, 319-320 : het zijn slechts aanbevelingen of richtlijnen zonder rechtskracht die echter de tendens vertonen door hun morele kracht ruimer nagevolgd te worden naarmate zij al dan niet met unanimiteit werden aangenomen. In : The Resources of the Seabed, ed. LASZLO, E. & KURTZMAN, J., Political and Institutional Issues of the New International Economic Order, New York, Pergamon Press, 1981, 57, kent CASTANEDA toch een speciale betekenis toe aan deze Principsverklaring in afwachting van de invoegetreding van het Zeerechtverdrag. Dit argument wordt ook door de Groep van 77 aangegrepen op het ogenblik dat een aantal industriestaten nationale wetten gaan afkondigen nopens de exploitatie van de diepzeebodem (infra). Cfr. de LACHARRIERE, G., La réforme du droit de la mer et le rôle de la conférence des Nations Unies, R.G.D.I.P., 1980, 246-247

Tijdens de jaren 1971-73 valt evenwel een sterke tegenstelling waar te nemen tussen het verloop van de gebeurtenissen binnen de Verenigde Naties en de statenpraktijk in de wereld.
Nadat het Zeebodem Comité in 1971 werd uitgebreid tot 96 leden (1) en in 1972 zijn eerste verslag neerlegde voor de Algemene Vergadering, werd op 18 december van dat jaar een resolutie gestemd waardoor de Zeerechtconferentie zou worden bijeengeroepen op het einde van 1973 (2).
Het Zeebodem Comité legde een lijvig eindverslag van zijn drie sub-comités neer, samen met een lijst van vijfentwintig onderwerpen die door de Derde Zeerechtconferentie zouden moeten behandeld worden.
Een proceduriële sessie startte te New York op 3 december 1973 en de eerste werkvergadering greep plaats te Caracas van 28 juni tot 7 augustus 1974.

Het is echter in diezelfde periode dat het concept van de patrimoniale zee steun verwerft bij de meerderheid van de Latijnsamerikaanse staten en dat een aantal archipelstaten de internationale erkenning vragen van het rechte basislijnensysteem tussen de verschillende eilanden die een archipel uitmaken, een voorstel dat door de Conferentie van Genève verworpen was (3). Inderdaad werden tussen 1967 en 1973, door 81 staten 230 nieuwe aanspraken op één of andere vorm van uitgebreide oceaan-jurisdictie geformuleerd. In deze korte periode slonk het gemeenschappelijk erfgoed van de mensheid in de oceaan tot 65 % van het totale oceaanoppervlak. In de overige 35 % die op één of andere manier door de kuststaten worden opgeëist, komen bijna alle olie- en gasreserves, visvoorraden, en het grootste deel van de politiek belangrijke mangaanknollen voor (4). *De oceaanruimte had plots aan belang gewonnen en deze trend bleef verder aanhouden* (5).

Toen de Derde Zeerechtconferentie in 1974 voor het eerst vergaderde te Caracas kon de toestand als volgt worden samengevat : een groot aantal kuststaten stonden positief tegenover concepten als de exlusieve economische zone en de archipelagische basislijnen; er bestond eveneens veel aanhang voor het voorstel om het traditioneel concept van het continentaal plateau met dat van de E.E.Z. te laten samensmelten, zodat de exclusieve "multipurpose" exploitatie-jurisdictie van de kuststaat zich zou uitstrekken tot op tweehonderd mijl van de basislijn; bij de ontwikkelingslanden leefde op dat ogenblik nog een zekere interesse voor de opvatting dat het principe van de "common heritage" de hele oceaanruimte buiten de nationale jurisdictiezones zou omvatten, dus zowel de bovenliggende wateren als de zeebodem; tenslotte kon een algemene consensus worden vastgesteld inzake de uitwerking van een internationaal regime voor de diepzeebodem, gebaseerd op het principe van het gemeenschappelijk erfgoed en inzake de oprichting van een internationale organisatie voor het beheer van de bodemschatten van de Area in naam van de internationale gemeenschap; scherpe tegenstellingen bestonden evenwel nog aangaande de omvang en de bevoegdheden van deze organisatie (6).
Hoewel deze laatste consensus zich tijdens de verdere duur van de Conferentie handhaafde en tenslotte ook in het Zeerechtverdrag (7) concreet werd vastgelegd, zijn de aanhangers van de zuivere "common heritage"-theorie toch ontgoocheld.

---

(1) Resolutie 2881 (XXVI), Y.U.N., 1971, 48
(2) Resolutie 3029 A(XXVII), Y.U.N., 1972, 37
I.v.m. al deze resoluties cfr. ODA, S., 1977, o.c., vol. II, The United Nations Seabed Committee 1968-1973
(3) PARDO, A., ed. FRIEDHEIM, R., o.c., 142
(4) TEMPLE SWING, J., Who will own the Oceans ?, F.A., 1975/76, 531
(5) PARDO, A., ed. FRIEDHEIM, R., o.c., 147
(6) Ibid., 143
(7) United Nations Convention on the Law of the Sea, 10 december 1982. Deel XI, The Area (art. 133 tot 191). I.L.M., 1982, 1261.
Toch verscherpte de tegenstelling tussen de industriestaten en de ontwikkelingslanden gestadig. Cfr. GRAF VITZTHUM, W., Recht unter See. Völkerrechtliche Probleme einer Demilitarisierung und Internationalisierung der Tiefsee, in : ed. IPSEN, H. & NECKER, K., Recht über See, Festschrift für R. Stödter, Hamburg, Decker's Verlag, 1979, 372

Vooreerst werd de Area op een elastische wijze afgebakend. Art. 76 bepaalt de uitgestrektheid van het continentaal plat in principe op tweehonderd mijl vanaf de basislijn van de territoriale zee, maar in bepaalde gevallen mag deze grens op 350 mijl, of op honderd mijl van de 2.500 meter isobath worden gebracht. Men vreest dus voor mogelijke progressieve uitbreiding van de nationale aanspraken op dit vlak (1). Deel XI van het verdrag regelt het statuut van de Area of het Gebied en bevat dus bij voorrang bepalingen die naar de "common heritage"-idee verwijzen : in de inleiding wordt naar de Principsverklaring van 17 december 1970 verwezen en verder treffen wij er de verschillende elementen van het gemeenschappelijk erfgoed van de mensheid in aan : het soevereiniteitsverbod (art. 137), de exploitatie zonder discriminatie tussen ontwikkelde en ontwikkelingslanden (art. 140), het exclusief vreedzaam gebruik (art. 141), het wetenschappelijk onderzoek (art. 143) en de ecologische eisen (art. 145-147).
De bevoegdheden van de Autoriteit waarover wij hier niet zullen uitweiden, zijn een moeizaam gegroeid ompromis tussen Noord en Zuid, tussen ontwikkelde en ontwikkelingslanden, tussen exporterende en importerende landen van mineralen. De ingewikkelde stemmingsprocedures in de verschillende organen van de Autoriteit zijn daar een afspiegeling van (2).
Dit hele ingewikkelde systeem, dat zal geleid worden door diplomaten, politici en ambtenaren lijkt inderdaad ver af te staan van het oorspronkelijke ideaal, en de exploiterende staten vrezen dat zij niet voldoende aan bod zullen komen in het beheer. Ook het voorziene compensatiesysteem ten voordele van de landproducenten van in de bodemknollen voorkomende mineralen (art. 151, § 10) doet vrezen voor een drastische vermindering van het financieel profijt dat voor de internationale gemeenschap uit de exploitatie van de diepzeebodem zou kunnen voortvloeien (3).

Op het vlak van de exploitatie van de zeebodem onder nationale jurisdictie, meer bepaald van het continentaal plat buiten de tweehonderd mijlszone, werd naar een *billijke* regeling gestreefd in de volgende bepalingen : art. 82 legt bepaalde exploitatielasten op aan de kuststaten die in dit geval verkeren, behalve aan ontwikkelingslanden die netto-invoerder zijn van het desbetreffend mineraal. Op basis van billijke criteria zullen deze betalingen en bijdragen onder de verdragsstaten verdeeld worden door de Autoriteit, met inachtneming van de belangen en de noden van de ontwikkelingslanden, in het bijzonder de minst ontwikkelde en de kustloze onder hen.

Wat de *visserij* binnen de exclusieve economische zone aangaat, treffen wij een dergelijk streven aan in de art. 69 en 70 die kustloze en geografisch benadeelde staten toestaan op een billijke wijze deel te nemen aan de uitbating van een deel van het surplus van de levende rijkdommen van de E.E.Z. van kuststaten uit de regio. Hiertoe dienen echter bilaterale, sub-regionale of regionale akkoorden te worden afgesloten (4).

---

(1) PARDO, A., ed. FRIEDHEIM, R., o.c., 145. Cfr. DUPUY, R., 1974, o.c., 43-44
(2) JONGBLOET-HAEMERLYNCK, R., o.c., 190
(3) PARDO, R., ed. FRIEDHEIM, R., o.c., 145
(4) Sommigen hopen door de verruimde uitvoering van deze bepalingen toch nog tot een zekere gemeenschappelijke exploitatievorm van de visserijrijkdommen te komen. In een bepaalde regio zouden de exclusieve economische zones, eventueel onder leiding van een supranationale autoriteit, onder gezamenlijk beheer vallen. Zij zien een voorbeeld hiervan in de gemeenschappelijke visserijpolitiek van de E.E.G.. Vb. BRODD, M.J., A "Common Heritage" Approach to Fisheries through Regional Controls, New York University J.I.L.P., 1977, 190-202

Wij stellen vast dat de exploitatie van de levende zeerijkdommen niet het voorwerp is geworden van het beheer door een internationaal organisme, maar integendeel, althans voor wat de E.E.Z. betreft, een wel erg nationalistische richting insloeg.
In Hfdst. II, § 5.2 verwezen wij reeds naar de voorstellen om de zeevisserij te internationaliseren, dit als alternatief voor het regime van de vrijheid van visserij in volle zee. Ook de hierboven vermelde organisaties (1), evenals de Resources for the Future Inc. Program of International Studies of Fisheries Arrangements (2) en de American Society of International Law (1974)(3), betrokken de exploitatie van de levende zeerijkdommen in hun projecten.

Slechts enkele staten brachten dit voorstel binnen de Verenigde Naties te berde. In de debatten over de diepzeebodem binnen het Eerste Comité van de Algemene Vergadering in 1969 stelde een woordvoerder van Guatemala dat de zeebodem en de waterkolom één geheel vormden dat aan eenzelfde regime moest onderworpen worden. De vertegenwoordiger van Ecuador merkte op dat het juridisch statuut van de zeebodem niet mocht gescheiden worden van dat van de bovenliggende wateren (4).
In Sub-comité II van het Zeebodem Comité werd in 1972 een voorstel neergelegd door Malta (5) dat een zonale benadering inhield en waarbij een internationaal beheer van de visserij zou ingericht worden buiten een tweehonderd mijl brede economische zone. Volgens PARDO werd dit voorstel definitief gekelderd te Caracas in 1974 door de maritieme mogendheden die dreigden de Conferentie te verlaten indien deze idee nog verder zou doorgedreven worden (6).
Verder wordt nog slechts één maal melding gemaakt van een dergelijk voorstel, met name in de verklaring van de vertegenwoordiger van de H. Stoel tijdens de zevende sessie (1978) van de Conferentie, die inhield dat de zee, en niet alleen de diepzeebodem, als het gemeenschappelijk erfgoed moest worden beschouwd (7).

Indien wij trachten na te gaan om welke reden de staten, en vooral dan de ontwikkelingslanden, niet meer interesse opbrachten voor deze benadering, lijkt een combinatie van verschillende verklaringen voor de hand te liggen : eerst en vooral had de kuststaatbeweging reeds een lange en onomkeerbare weg afgelegd alvorens over de internationalisatie van de oceaan werd gesproken (8); vervolgens was er

---

(1) The United Nations and the Be of the Sea, 19th Report of the Commission to Study the Organization of Peace, 1969. EICHELBERGER, C., The United Nations and the Bed of the Sea, S.D.L.R., 1969, 339 en 350. Treaty Governing the Exploration and Use of the Ocean Bed, Pamphlet Series n° 10, World Peace through Law Center, 1968. MANN BORGESE, E., The Ocean Regime, Center for the Study of Democratic Institutions, Occasional Paper n° 1, 1968
Alle geciteerd door SCHAEFER, M., S.D.L.R., 1970, o.c., 388
(2) Besproken in CHRISTY, F., O.D.I.L.A., 1974, o.c., 337-353
(3) Cfr. KENT, G., O.M., 1978, o.c., 15
(4) 4 november 1972. Cfr.SCHAEFER, M., S.D.L.R., 1970, 387
(5) A/AC.138/SC.II/L.28, 18 augustus 1972. Zie ook voorstel van China : A/AC.138/SC.II/L.45
(6) PARDO, A., ed. FRIEDHEIM, R., o.c., 143. Zie eveneens tussenkomsten van Guyana en Lesotho : Off. Rec., vol. II, 237 en vol. I, 209.
Het is duidelijk dat de maritieme grootmachten afkerig waren van een uitbreiding van het bevoegdheidsveld van de Zeebodem Autoriteit tot de bovenliggende wateren (de volle zee) omdat dit de bewegingsvrijheid van hun handels- en militaire vloten in het gedrang zou brengen en met het militair gebruik van de zee zou interfereren.
Cfr. BALASUBRAMANIAN, S., Fishery Provisions of the I.C.N.T., Part 2, M.P., 1982, 34, noot 14. CARROZ, J.,Les problèmes de la pêche à la conférence sur le droit de la mer et dans la pratique des états, R.G.D.I.P., 1980, 724-725
(7) Considerations on Certain Topics Examined by the Second Committee of the Conference on the Law of the Sea. Cfr. MANN BORGESE, E., ed. 1980, o.c., 183-184
(8) BUZAN, B., The Coastal State Movement, ed. LAURSEN, F., Toward a New International Marine Order, Den Haag, Nijhoff, 1982, 21-22

de vrees van de ontwikkelingslanden dat een internationale organisatie door de invloedrijke westerse staten zou ingepalmd worden zoals in de F.A.O., de I.O.C. en verschillende visserijcommissies het geval was (1) en waren de ervaringen met het internationaal visserijcommissie-systeem zoals hoger gezien zeker niet onverdeeld gunstig; tenslotte waren zij er zich van bewust dat de verwezenlijking van een allesomvattend systeem te complex zou zijn geweest en stelden zij zich tevreden met een eerste stap in de goede richting, nl. de diepzeebodem (2). Het voorstel wordt overigens door velen als onrealistisch, complex en kostelijk afgedaan (3).

Wij mogen hierbij niet uit het oog verliezen dat het uiteindelijk een aantal rijke staten zijn die het grootste voordeel uit de aanvaarding van de E.E.Z. hebben gehaald : (in volgorde) de Verenigde Staten, Australië, Indonesië, Nieuw-Zeeland en Canada (4). Een ander weinig "billijk" gevolg van de invoering van de E.E.Z. is dat bepaalde staten die geografisch benadeeld zijn, wegens hun ligging slechts over een heel kleine economische zone beschikken (vb. Zaïre), terwijl ook gevallen voorkomen van ontwikkelingslanden waar in de economische zone geen noemenswaardige visvoorraden leven. Ook de plicht voor de kuststaat, zijn visvoorraden te delen met kustloze staten komt op een ongelijke manier op de ontwikkelingslanden neer; zo heeft Tanzanië vijf kustloze buurstaten en grenst Oeganda daarentegen aan kuststaten van de Rode Zee, de Indische en de Atlantische Oceaan (5). Een regeling van "who gets what" houdt ook niet noodzakelijk de garantie van een beter management in.

Dit zijn slechts enkele voorbeelden van neveneffecten die door de aanvaarding van het E.E.Z.-concept door de Derde Zeerechtconferentie aan het licht zijn gekomen (uitvoeriger infra) en die in scherp contrast staan met de algemene eis van de ontwikkelingslanden op een billijker verdeling van de beschikbare visvoorraden, *een eis op economische rechtvaardigheid* die in de invoering van uitgestrekte economische zones zijn uitdrukking vond en die pas later door de maritieme mogendheden werd aanvaard (6).

---

(1) FRIEDHEIM, R., Arvid Pardo, the Law of the Sea Conference, and the Future of the Oceans, ed. FRIEDHEIM, R., o.c., 160
KENT, G., O.M., 1978, o.c., 16. DANZIG, A., A funny Thing happened to the Common Heritage on the Way to the Sea, S.D.L.R., 1975, 658, voegt hier ook het mogelijk onderling belangenconflict tussen de ontwikkelingslanden aan toe

(2) MANN BORGESE, E., Boom, Doom and Gloom over the Oceans. The Economic Zone, the Developing Nations, and the Conference on the Law of the Sea, S.D.L.R., 1974, 551

(3) BURKE, W., Some Thoughts on Fisheries and a New Conference on the Law of the Se Kingston R.I., University of Rhode Island, Law of the Sea Institute, occasional paper n° 9, 1971, 5-6. Cfr. CHAPMAN, W., The Ocean Regime of the Real World, ed ALEXANDER, L., 1970, o.c., 459-460, 465-466. CARROZ, J., The Living Resources of the Sea, in : The Management of Humanity's Resources, 1982, o.c., 205

(4) KENT, G., O.M., 1978, o.c., 8

(5) BRODD, M.J., o.c., 184-185. Cfr. VERWEY, W., The New Law of the Sea and the Establishment of a New International Economic Order : The Role of the Exclusive Economic Zone, in : The Management of Humanity's Resources, 1982, o.c., 232-235. MANLEY, R., Developing Nation Imperatives for a New Law of the Sea : UNCLOS I and UNCLOS III as Stages in the International Policy Process, O.D.I.L.A., 1979, 14-15

(6) De E.E.Z. past in het kader van het streven naar een N.I.E.O. in de zin van de betekenis die aan dit begrip werd gegeven door de Declaratie van 1 mei 1974 (supra) en vindt eveneens een basis in resolutie 3016 (XXVII) van 18 december 1972 over de "permanente soevereiniteit van de staten over hun natuurlijke rijkdommen", Y.U.N., 1972, 351. Zij dient dan ook in de eerste plaats gezien te worden tegen de achtergrond van de "idéologie du développement". Cfr. QUENEUDEC, J.P., R.G.D.I.P., 1975, o.c., 331-332 en 353. BEURIER, J.P. & CADENAT, P., R.G.D.I.P., 1974, o.c., 604-605. QUENDLING, L., Die 200 Seemeilen-Wirtschaftszone, Berlin, Springer, 1983, 145

Nog in 1970 stelden de Verenigde Staten de zgn. "Trusteeship zone" voor, waarin kuststaten en niet-kuststaten in de rijkdommen zouden delen (1) en verklaarde President Nixon dat het gemeenschappelijk erfgoed diende te beginnen aan de tweehonderd meter-dieptelijn : "I am proposing that all nations adopt as soon as possible a treaty under which they would renounce all national claims over the natural resources of the seabed beyond the point where the high seas reach a depth of 200 meters and would agree to regard these resources as the common heritage of mankind" (2). Nog in 1971 bevatte het document van Venezuela inzake de patrimoniale zee een "compensatory fund" ten voordele van de kustloze en geografisch benadeelde staten (3), en nog in 1974 voorzag de Declaratie van de Organisatie voor Afrikaanse Eenheid (infra) in een gelijke - wat meer is dan een billijke - deelname door deze staten in de exploitatie van de levende zeerijkdommen van naburige kuststaten. Bij de aanvang van de Derde Zeerechtconferentie in 1974 werd het E.E.Z.-concept nog door 35 % van de staten verworpen. In 1976 werd een oproep gedaan door een groep prominente figuren uit de Verenigde Staten, Europa en Japan (de zgn. "Trilateral Commission"), opdat de regeringen van de ontwikkelde staten tot 50 % van de winsten uit hun continentaal plat tussen twaalf en tweehonderd mijl zouden aanwenden voor ontwikkelingsdoeleinden (4).
In 1979 werd nog een ultieme poging gedaan om vooralsnog een element van reële inkomensverdeling in de onderhandelingstekst over de exclusieve economische zone te doen opnemen. Het was het voorstel van negen kustloze staten tot oprichting van een "Common Heritage Fund" (5). Dit fonds zou gespijsd worden door een deel van de opbrengsten van de kuststaten die gehaald worden uit hun E.E.Z. en uit hun continentaal plat tot tweehonderd mijl. Deze bijdrage zou een bepaald plafond bereiken en een ontwikkelingsland zou zeker zoveel uit het fonds krijgen, als zijn eigen deelnemingsbijdragen.
Dit voorstel kon evenwel niet rekenen op de steun van de hele groep ontwikkelingslanden, de zgn. "Group of 77", en vooral niet op die van de Latijnsamerikaanse staten die sterk vasthielden aan de toegestane "soevereine rechten" over de levende en bodemrijkdommen in hun E.E.Z.; een kuststaat is trouwens reeds verplicht een deel van de opbrengsten uit zijn continentaal plat buiten de tweehonderd mijlszone aan de internationale gemeenschap af te staan (6).

*
* *

Wij kunnen dus vaststellen dat bij de uitwerking van het nieuwe oceaanregime, hetzelfde streven tot twee grote tegenstrijdige strekkingen heeft geleid. Op bijna vanzelfsprekende wijze veroorzaakte de verklaring van het gemeenschappelijk erfgoed, in een dialectische beweging, de hernieuwing van de nationalistische strekking (7). Het resultaat is, volgens DUPUY en PIQUEMAL, een toepassing van

---

(1) A/AC.138/25, 3 augustus 1970. I.L.M., 1970, 1046
(2) United States Policy for the Seabed. Statement by President Nixon, D.S.B., 1970, 737
(3) A/AC.138/SR.64, 12 augustus 1971
(4) ODA, S., Basic Documents, doc. IV.B.13
(5) A/CONF.62/65/Rev., 16 augustus 1979, door Nepal, Afghanistan, Bolivië, Lesotho, Singapore, Uganda, Opper Volta, Oostenrijk en Zambia
(6) Cfr. LOGUE, J., Moment of Choice : Will the Third World fight for the Common Heritage Fund Proposal ? ed. LAURSEN, F., o.c., 23-31.
Dit voorstel had ook als nadeel dat het in essentie te vergelijken was met het hoger vermelde "Trusteeship zone"-voorstel van de V.S.. OGLEY, R., The Law of the Sea Draft Convention and the N.I.E.O., M.P., 1981, 243. VERWEY, W., o.c., 244-246
(7) DUPUY, R., Les contradictions du droit de la mer, R.F.E., 1973, geciteerd door LEVY, P., o.c., 21. Cfr. MARTRAY, J., A qui appartient l'océan ?, Ed. maritimes et d'outre-mer, 1977, 25-27, citeert de verklaring van de vertegenwoordiger van de H. Stoel, Mgr. CHELI, op 12 juli 1974 in de plenaire zitting te Caracas
MANLEY, R., O.D.I.L.A., 1979, o.c., 13. BROWN, D., Freedom of the High Seas versus the Common Heritage of Mankind : Fundamental Principles in Conflict, S.D.L.R., 1983, 522-523.

de "theorie du dédoublement fonctionel" van Georges SCELLE : de kuststaat treedt zowel op als verdediger van zijn eigen belangen, als van die van de internationale gemeenschap. Op het eerste vlak is zijn bevoegdheid gebaseerd op economische en ecologische gronden en in zijn tweede functie treedt hij op als afgevaardigde van de mensheid (1).
Het gemeenschappelijk erfgoed is dan ook het resultaat van een evolutie die het volkenrecht in zijn geheel niet onberoerd laat. Revolutionaire veranderingen, als de erkenning van "de mensheid" als rechtspersoon of de exploitatie van gemeenschappelijke rijkdommen door een internationaal organisme zijn er het gevolg van (2).

Als besluit bij dit vluchtig onderzoek naar de realisering van de "common heritage"-theorie in de verdragstekst mag niettegenstaande alles vastgesteld worden, dat wanneer dit verdrag van kracht wordt, het de eerste maal in de geschiedenis van de mensheid zal zijn dat één van haar gemeenschappelijke erfgoederen juridisch afgebakend en georganiseerd werd (3). Het is zonder overdrijving dat de Voorzitter van de Derde Zeerechtconferentie de stemming van het ontwerp-verdrag op 30 april 1982 aanduidde als een "rendez-vous with history" (4). Toch staan wij nog ver van de verwezenlijking van Pardo's droom en zal het de politieke wil van de verdragsstaten zijn die van het gemeenschappelijk erfgoed van de mensheid een realiteit of een mythe zal maken (5). Het hele Zeerechtverdrag is het resultaat van een grote "package deal" waarbij alle partijen een deel van hun legitieme eisen hebben moeten laten vallen om andere, voor hen belangrijke belangen veilig te kunnen stellen. Op 10 december 1982 gingen 119 staten te Montego Bay in Jamaica over tot de plechtige ondertekening van het verdrag.
De Zeerechtconventie kan, alles wel beschouwd, één van de zeldzame hoopvolle voortekenen van onze tijd worden (6).

---

(1) DUPUY, R. & PIQUEMAL, A., o.c., 150. KISS, A., R.C.A.D.I., 1982 II, 241
(2) Ibid., 243
(3) JONGBLOET-HAEMERLYNCK, R., o.c., 190. CASTANEDA, J., ed. LASZLO, E. & KURTZMAN, J., o.c., 36
(4) Cfr. KOERS, A., Het Verdrag van de Verenigde Naties inzake het Recht van de Zee, ed. SCHONFELD, J. & DE KONING GANS, P., 1983, o.c., 282
(5) Cfr. STUDIER, A., Der Wandel Seerechtlicher Konzeptionen vor dem Hintergrund von Interessenkonstellationen der beteiligten Akteure, ed. STUDIER, A., 1980, o.c., 49
(6) OGLEY, R., o.c., 250

1.2. Regionale declaraties van tweehonderd mijlszones

Eenmaal de beslissing tot het houden van een zeerechtconferentie getroffen, beginnen de ontwikkelingslanden in dit vooruitzicht hun inspanningen om een verenigd standpunt uit te werken nopens de uitoefening van een uitgebreide maritieme jurisdictie, op te drijven. Het is niet verwonderlijk dat de eerste pogingen in deze richting op het Latijnsamerikaanse continent voorkwamen (1).

Een eerste *declaratie* ging uit van de *Montevideo Conferentie* in mei 1970. De deelnemers aan deze conferentie waren negen van de tien Latijnsamerikaanse staten die tot dan toe 200-mijlszones hadden afgekondigd. Zij was bedoeld als een strategische samenkomst van staten die een gemeenschappelijk standpunt innamen, in de hoop ook andere staten uit de regio hiertoe aan te trekken en de onderlinge verschillen in zienswijze zoveel mogelijk af te vlakken. Het dient herhaald dat deze statengroep toch heterogeen was samengesteld uit vier staten die een tweehonderd mijlen territoriale zee opeisten (Brazilië, Ecuador, Panama en Peru) en vijf staten die één of andere vorm van functionele maritieme zone hadden ingericht (Chili, Argentinië, Uruguay, El Salvador, Nicaragua). Dit komt dan ook tot uiting in de Declaratie die enkel handelt over de onderwerpen waarover zij het wel eens waren. De tekst van dit instrument (2) beantwoordde dus niet helemaal aan het gestelde doel (3).

De preambule van de Declaratie bevat alle argumenten die reeds eerder door de Latijnsamerikaanse staten werden ingeroepen ter rechtvaardiging van 200-mijlsaanspraken : het bioma-concept, de geografische, economische, sociale en ecologische argumenten, de Inter-Amerikaanse declaraties en resoluties, het conservatie-argument en de verklaring van de noodzaak, in een gezamenlijke declaratie de principes neer te leggen van de nieuwe tendenzen die het toekomstig zeerecht zullen bepalen. Overeenkomstig deze principes hebben de ondertekenende staten hun soevereiniteit of exclusieve jurisdictierechten uitgebreid over de aangrenzende maritieme zone, met inbegrip van de zeebodem en de ondergrond en dit tot op een afstand van tweehonderd mijl (4).
De bedoelde principes zijn de volgende : (a) het recht van de kuststaat over de natuurlijke rijkdommen van de aangrenzende zee, met inbegrip van de zeebodem en de ondergrond, (b) het recht om soevereiniteits- en jurisdictiezones in te richten, overeenkomstig de specifieke toestand van de kuststaat, (c) het recht de levende rijkdommen in deze zones te exploreren, te beschermen en te exploiteren, evenals de natuurlijke rijkdommen van het continentaal plat tot waar de diepte van het water de uitbating toelaat, en die van de zeebodem en ondergrond tot aan de grens van de jurisdictiezone, (d) het recht in deze zones de nodige maatregelen te treffen, zonder afbreuk te doen aan de vrijheid van scheepvaart en overvlucht.

Wij merken dat de limiet van tweehonderd mijl niet meer voorkomt in de tekst van de Declaratie zelf, dat bedoelde zones geen specifieke benaming ontvingen, dat de vrijheid van scheepvaart en overvlucht gerespecteerd wordt, wat niet op een territorialistische strekking wijst (5), en dat de afbakening van het continen-

---

(1) CASTANEDA, J., ed. 1973, o.c., 161
(2) The Basic Principles of the Law of the Sea. I.L.M., 1970, 1081
(3) SZEKELY, A., o.c., vol. I, 253-255
(4) Deze limiet wordt verder niet meer herhaald. Het was de bedoeling ook meer gematigde staten uit de regio aan te trekken
(5) Nochtans verklaarden Brazilië, Ecuador, Nicaragua, Panama en Peru later wel dat zij art. 6 als "vreedzame doorvaart" interpreteerden

taal plat aan een dubbel criterium onderworpen is. BROWN beschouwt deze vage declaratie dan ook als een mislukking : "In many ways it might have been better if the Declaration of Montevideo on the Law of the Sea had never seen the light of day... The principles make a poor basis for implementation of the expressed intention of the signatories..." (1).

Een *Latijnsamerikaanse Bijeenkomst over Aspecten van het Zeerecht* greep plaats te *Lima* in augustus 1970.
Ditmaal namen twintig staten uit de regio aan de conferentie deel. Enkel Cuba en Haïti waren niet vertegenwoordigd. Een declaratie werd aangenomen door veertien van de aanwezige staten (2) : de negen van Montevideo, Mexico, Colombia, Honduras, Guatemala en de Dominikaanse Republiek.

De tekst van deze Declaratie is essentieel dezelfde als de vorige. De aangebrachte wijzigingen zijn : in art. 2 worden de termen "soevereiniteit en jurisdictie" vervangen door "soevereiniteit of jurisdictie", en wordt het criterium van de "redelijkheid" ingevoerd bij de afbakening van de zone; de Declaratie neemt geen standpunt in nopens de afbakening van het continentaal plat en voegt twee activiteiten toe waarover de kuststaat jurisdictie opeist in de aangrenzende zee : het recht op preventie van mariene vervuiling en het recht de wetenschappelijke onderzoeksactiviteiten in de zone te controleren, eraan deel te nemen en er de resultaten van te ontvangen. Ook hier wordt de limiet van tweehonderd mijl niet expliciet vermeld.

•

De preambule stelt zelf het bestaan van een pluraliteit van standpunten vast en deze kwam nogmaals tot uiting in de verklaringen die door zestien van de twintig deelnemende staten achteraf werden afgelegd (3).
De voornaamste vooruitgang naar een wezenlijk regionaal standpunt lag dan ook in het deelnemersaantal, dat een aanwijzing is van het feit dat de jarenlange trend op het Latijnsamerikaanse continent zijn logisch einde nadert (4).

De Gespecialiseerde Conferentie van de Caraïbische Staten over de Problemen van de Zee van *Santo Domingo* in juni 1972 bracht vijftien staten samen (5). Deze groep vormde een entiteit voor zover hij geplaatst wordt tegenover de Montevideogroep en de C.E.P.-groep (6). Anderzijds was hij heterogeen samengesteld uit één staat, Panama, die een 200-mijlen territoriale zee opeiste, vijf staten die een 200-mijlen maritieme zone ingericht hadden en de andere staten die sympathie en belangstelling vertoonden voor deze laatste opvatting.

---

(1) BROWN, E., Latin America and the Law of the Sea, Latin American International Affairs, 1975, geciteerd door SZEKELY, A., o.c., vol. I, 256
Cfr. ibid., 255-256. EXTAVOUR, W., o.c., 145-147. HJERTONSSON, K., o.c., 68-70. FERRERO COSTA, E., ed. STUDIER, A., o.c., 350-351. THIBAUT, F., R.G.D.I.P., 1976, o.c., 804-805. NELSON, L., o.c., 674-676. CAMURCA, J., o.c., 148

(2) Declaration of Latin American States on the Law of the Sea. I.L.M., 1971, 207
Bolivia en Paraguay stemden tegen omdat in de Declaratie geen sprake was van de rechten van de kustloze staten. Barbados, Jamaica en Trinidad/Tobago zijn geografisch benadeelde ("shelf-loze") staten en Venezuela was van oordeel dat de Declaratie de vrijheid van scheepvaart niet voldoende verzekerde

(3) Cfr. SZEKELY, A., o.c., vol. I, 258-259. EXTAVOUR, W., o.c., 147-148. FERRERO COSTA, E., o.c., 351-355. HJERTONSSON, K., o.c., 71-72. NELSON, L., o.c., 676. CAMURCA, J., o.c., 154-165

(4) HJERTONSSON, K., o.c., 73

(5) Barbados, Colombia, Costa Rica, de Dominikaanse Republiek, Guatemala, Haïti, Honduras, Jamaica, Mexico, Nicaragua, Panama, Trinidad/Tobago, Venezuela, El Salvador, Guyana

(6) Deze twee statengroepen maken in hun projecten geen onderscheid tussen het juridisch regime van de territoriale zee en de tweehonderd mijlszone die zij als één geheel voorstellen. Cfr. HOEFFEL, J.M., o.c., 441-442

In vergelijking met de twee vorige instrumenten is de Declaratie van Santo Domingo (1) een realistischer en gematigder voorstel, dat uitgaat van traditionele concepten en terminologie : de territoriale zee, de volle zee en het continentaal plateau (2).
Volgens deze declaratie bedraagt de territoriale zee twaalf mijl vanaf de basislijn, waarbinnen de vreedzame doorvaart van kracht is. De "patrimoniale zee" omvat soevereine rechten over de natuurlijke rijkdommen van de wateren, de zeebodem en de ondergrond van een zone tot tweehonderd mijl van de basislijn; de kuststaat beschikt hier over rechten inzake wetenschappelijk onderzoek en preventie van pollutie; de vrijheden van scheepvaart, overvlucht en het leggen van onderzeese kabels en pijpleidingen blijven er onaangetast.
De patrimoniale zee is dus geen soevereiniteitszone maar een jurisdictiezone op bij uitstek economisch vlak; soevereine rechten bestaan enkel over de rijkdommen van de patrimoniale zee en niet over de zone zelf (3).

Deze declaratie handelt niet over de rechten van de kustloze staten. Het continentaal plat wordt afgebakend door middel van het criterium van de exploiteerbaarheid, maar er wordt gewezen op de wenselijkheid van een preciesere limiet; dit betekent dus dat het plat zich eventueel verder dan de patrimoniale zee kan uitstrekken indien de uiterste limiet van de continentale helling zich buiten de grens van de patrimoniale zee bevindt (4). In verband met de diepzeebodem wordt naar de Principsverklaring van de Algemene Vergadering van 1970 verwezen. In volle zee blijven de traditionele vrijheden van kracht. Voor de visserij in volle zee wordt een internationale regeling voorgesteld ("common heritage"). Op het vlak van de zeeverontreiniging wordt de aansprakelijkheid van de vervuiler als principe gesteld. Tenslotte wordt verwezen naar de wenselijkheid van regionale coöperatie (5).

De Declaratie van Santo Domingo speelde een belangrijke rol bij de uitwerking van de principes van het nieuwe zeerecht. De term "patrimoniale zee" werd voor het eerst gebruikt door de Chileense hoogleraar Edmundo VARGAS CARRENO in een rapport dat hij voorlegde aan het Inter-Amerikaans Juridisch Comité in 1971. De thesis van de patrimoniale zee, zoals hierboven beschreven, werd reeds op 12 augustus 1972 voor het Zeebodem Comité uiteengezet door de Venezolaanse vertegenwoordiger AGUILAR (6) en op 3 april 1973 neergelegd in een gezamenlijk voorstel van Venezuela, Colombia en Mexico (7). In februari 1972 neemt Costa Rica de pa-

---

(1) N.D.L.S., I, 247 - aangenomen door tien van de vertegenwoordigde staten. Zeebodem Comité A/AC.138/80
(2) BROWN, E., 1975, geciteerd door SZEKELY, A., o.c., vol. I, 267
(3) AGUILAR, A., The Patrimonial Sea, ed. ALEXANDER, L., 1973, o.c., 161. Dit verklaart de benaming "patrimoniale zee" : het zijn overgeërfde rechten die eigen zijn aan de kuststaat (ibid., 162) en het is de bedoeling dit erfgoed te vrijwaren en ten goede te laten komen van zijn inwoners. Onder deze opvatting maakt het gemeenschappelijk erfgoed plaats voor een reeks van elkaar losstaande nationale erfgoederen. Cfr. DUPUY, R., 1974, o.c., 42
(4) Dit element wordt zeer belangrijk in de onderhandelingen over de E.E.Z. en de herdefiniëring van de grens van het continentaal plat. Cfr. EXTAVOUR, W., o.c., 151
(5) Cfr. SZEKELY, A., o.c., vol. I, 267-270. CHOURAQUI, G., o.c., 103-104. HJERTONSSON, K., o.c., 73-75. EXTAVOUR, W., o.c., 149-151. THIBAUT, F., R.G.D.I.P., 1976, o.c., 805-807. JUDA, L., 1975, o.c., 122. FERRERO COSTA, E., o.c., 355-358. NELSON, L., o.c., 677-678. CAMURCA, J., o.c., 167-178. GUENDLING, L., 1983, o.c., 49-50.
VARGAS, J., The Legal Nature of the Patrimonial Sea : A First Step towards the Definition of the Exclusive Economic Zone, G.Y.I.L., 1979, 154
(6) A/AC.138/SR.64
(7) A/AC.138/SC.II/L.21

trimoniale zee in zijn nationale wetgeving op (1). Tenslotte werd de patrimoniale zee opgenomen in de verklaring van het Inter-Amerikaans Juridisch Comité van 9 gebruari 1973 inzake de "Gemeenschappelijke Principes van de Latijnsamerikaanse staten". In deze verklaring wordt aanspraak gemaakt op soevereiniteit over de gehele zone en niet enkel over zijn natuurlijke rijkdommen (2).

Hieruit kunnen wij besluiten dat de Declaratie van Santo Domingo de basis vormde voor een stevige regionale consensus. In hoeverre zij bedoeld was als een specifiek regionale thesis voor de Caraïbische Zee is onzeker. Enerzijds verwijst zij wel naar het belang van geografische, economische en biologische gegevens (3), wat dus op een regionale oriëntering wijst, en lijkt de Caraïbische Zee als half-ingesloten zee wel geschikt voor een dergelijke opvatting (4). De Mexicaanse Ambassadeur CASTANEDA stelt evenwel dat dit niet de bedoeling van de Declaratie was; er werd gestreefd naar een verenigd en uniek regionaal standpunt dat op de Zeerechtconferentie zou kunnen worden verdedigd en naar de creatie van een universeel kader waarbinnen lokale omstandigheden en oplossingen kunnen worden ingepast (5).

DUPUY wijst op het mogelijk effect van een veralgemeende toepassing van de regionale zienswijze die zou leiden tot de instelling van zgn. "matrimoniale zeeën"; dit zijn in eerste instantie half-ingesloten zeeën die volledig onder gemeenschappelijk toezicht en beheer van de kuststaten van een regio vallen. Dit gebeurt ten koste van het gemeenschappelijk erfgoed in de hele regio en dus ook van de mogelijke economische voordelen voor de hele statengemeenschap. Inderdaad ontwikkelt zich een trend in deze richting, en dan niet enkel meer met betrekking tot half-ingesloten zeeën. De eerste voorstellen van deze aard gingen uit van Afrikaanse staten die in hun projecten ook rekening houden met de rechten van de kustloze staten uit de regio (6).

Inderdaad worden ook op het Afro-Aziatisch continent in de periode 1971-74 een aantal verklaringen afgelegd die op de ontwikkeling van een regionale consensus wijzen en die in essentie aanleunen bij de Declaratie van Santo Domingo.

Eerst en vooral zijn er de activiteiten van het *Afro-Aziatisch Juridisch Consultatief Comité* (A.A.L.C.C.) op zijn vergaderingen te Colombo (1971), Lagos (1972), New Dehli (1973) en Tokyo (1974).
Op de bijeenkomst te *Lagos* in januari 1972 werd een formeel voorstel nopens "het concept exclusieve economische zone" voorgelegd door Kenia . Hierin worden de voornaamste principes van dit nieuwe concept uitgelijnd in termen van rechten en plichten van de kuststaat en van de internationale gemeenschap binnen deze zone.

---

(1) Cfr. FERRERO COSTA, E., o.c., 356-357. AGUILAR, A., o.c., 165. ZACKLIN, R., 1974, o.c., 120. GARCIA AMADOR, F., A.J.I.L., 1974, o.c., 43
(2) Tekst : ODA, S., Basic Documents, vol. II, 38
Cfr. FERRERO COSTA, E., o.c., 358-360. THIBAUT, F., R.G.D.I.P., 1976, o.c., 807
(3) Cfr. HJERTONSSON, K., o.c., 76. NELSON, L., o.c., 683-684
(4) SZEKELY, A., o.c., vol. I, 268
(5) CASTANEDA, J., The Concept of Patrimonial Sea in International Law, I.J.I.L., 1972, 542. Idem, voor Zeebodem Comité, 14 augustus 1972 : A/AC.138/SR.84.
Cfr. APOLLIS, G., o.c., 94-95
(6) DUPUY, R., 1974, o.c., 43-44
Cfr. ALEXANDER, L., A.J.I.L., 1977, o.c., 89
Zie voorstel van Jamaica Zeebodem Comité, 13 augustus 1973 : A/AC.138/SC.II/L.5 (infra)

De definitie van deze rechten werd nodig gemaakt door "de noodzaak, het huidig regime van de volle zee, dat enkel ten goede komt aan die staten die dat regime hebben tot stand gebracht, te wijzigen". Het concept van de E.E.Z. wordt voorgesteld als een (tactische) compromis-oplossing voor de specifieke problemen van de ontwikkelingslanden en de industriestaten. Het voorstel bevat een territoriale zee van twaalf mijl en een zone van maximaal tweehonderd mijl vanaf de basislijn waarin de kuststaat over exclusieve jurisdictie voor economische doeleinden zou beschikken. De rechten en plichten van de staten in deze zone werden later op het jaar ook omschreven in het voorstel dat Kenia aan het Zeebodem Comité voorlegde (1).

De rechten van de kuststaat liggen op het vlak van de controle over de visserij en de andere levende rijkdommen van de zee en de zeebodem, en van de preventie en beheersing van de vervuiling. De andere staten behouden het recht van scheepvaart en overvlucht en van het leggen van onderzeese kabels. Deze staten mogen slechts aan de visserij in de E.E.Z. deelnemen indien zij over vergunningen beschikken. Het afleveren van deze licenties behoort tot de prerogatieven van de kuststaat als deel van zijn exclusieve jurisdictie in de zone. Een speciale behandeling zou worden toegestaan aan kustloze ontwikkelingslanden. De beste oplossing voor dit probleem ligt in de uitwerking van regionale afspraken, hetgeen deze staten zou toelaten aan de visserij deel te nemen in de economische zones van hun buurlanden. Eenzelfde behandeling wordt voorgesteld voor geografische benadeelde staten als Zaïre en Congo die een zeer korte kustlijn hebben en voor staten als Ethiopië en Soedan die grenzen aan een relatief smalle zee (2)

Dit concept van de exclusieve economische zone wordt onderschreven door de Topconferentie van Staatshoofden van Niet-gebonden Landen te Algiers in 1973 (3).

Het Regionaal Seminarie van Afrikaanse Staten over het Zeerecht, gehouden te *Yaoundé* in juni 1972, stelde een aantal principes op inzake het zeerecht en richtte aanbevelingen tot de Organisatie voor Afrikaanse Eenheid, die unaniem door de zestien aanwezige staten werden aangenomen (4).

Aanbevelingen I, II en III bevatten de bepalingen met betrekking tot de exclusieve economische zone en komen in grote trekken overeen met de principes van het Afro-Aziatisch Juridisch Consultatief Comité.
Het fundamenteel principe, neergelegd in Aanbeveling I, herinnert aan de Latijnsamerikaanse declaraties : "de Afrikaanse staten hebben het recht de grenzen van hun jurisdictie over hun kustwateren te bepalen in overeenstemming met redelijke criteria welke rekening houden met geografische, geologische, biologische en veiligheidsfactoren".
De territoriale zee bedraagt twaalf mijl. De Afrikaanse staten hebben daarnaast het recht een economische zone in te richten waarover zij exclusieve jurisdictie zullen uitoefenen op het vlak van de controle, de reglementering en de nationale exploitatie van de levende zeerijkdommen ten voordele van hun bevolking en hun economie, en op het vlak van de preventie en de controle van de pollutie. De vrijheden van scheepvaart,overvlucht en het leggen van onderzeese kabels en pijpleidingen worden gerespecteerd.

---

(1) A/AC.138/SC.II/L.10, 7 augustus 1972
(2) Cfr. EXTAVOUR, W., o.c., 155-157. THIBAUT, F., R.G.D.I.P., 1976, o.c., 813. GUENDLING, L., 1983, o.c., 40-42. A.J.I.L., 1975, 472
(3) Tekst : ODA, S., Basic Documents, vol. II, 41
Cfr. REMBE, N., Africa and the International Law of the Sea, Alphen a/d Rijn, Sijthoff & Noordhoff, 1980, 118
(4) Tekst : REMBE, N., o.c., 217. Voorgelegd aan Zeebodem Comité : A/AC.138/79
Ondertekend door Algerije, Kameroen, Centraal-Afrikaanse Republiek, Dahomey, Egypte, Ethiopië, Equatoriaal Guinea, Ivoorkust, Kenia, Mauritius, Nigeria, Senegal, Sierra Leone, Togo, Tunesië, Tanzanië en Zaïre

Aanbeveling II nodigt de Afrikaanse staten uit hun soevereiniteit uit te breiden over alle zeerijkdommen in de economische zone, die ook het continentaal plat zal omvatten.
Aanbeveling III omschrijft deze rijkdommen als de levende en niet-hernieuwbare rijkdommen als olie, aardgas en andere mineralen. Er is ook sprake van de noodzaak speciale regelingen te treffen ten voordele van de kustloze staten. In de aanbevelingen wordt geen maximale limiet bepaald voor de E.E.Z. maar het feit dat het continentaal plat bij de regeling van de economische zone wordt betrokken doet veronderstellen dat de zone in bepaalde gevallen groter kan zijn dan tweehonderd mijl (1).

De Declaratie van de Organisatie voor Afrikaanse Eenheid over Aspecten van het Zeerecht kwam tot stand op de zitting van de Raad van Ministers van deze organisatie te *Addis Abeba* in mei 1973 (2).
Deze Declaratie omvat : permanente soevereiniteit van de kuststaat over alle minerale en biologische rijkdommen in de E.E.Z. ; exclusieve jurisdictie van de kuststaat inzake preventie en controle op de pollutie; behoud van de vrijheden van scheepvaart en overvlucht en van het leggen van onderzeese kabels en pijpleidingen; het recht van de kustloze en andere benadeelde staten van het continent, op gelijke voet met de kuststaat deel te nemen aan de exploitatie van de levende rijkdommen van de zone. Nieuw is de toevoeging van jurisdictie over het wetenschappelijk onderzoek aan de lijst van rechten van de kuststaat in de economische zone. Er wordt geen limiet opgegeven voor de territoriale wateren. De grens van de E.E.Z. wordt niettemin op tweehonderd mijl bepaald (3).
Deze tekst vormt een laatste verfijnde versie van het E.E.Z.-concept, alvorens de Derde Zeerechtconferentie van start gaat.
Deze declaratie werd formeel onderschreven door de O.A.E.-Conferentie te Mogadiscio in 1974 (4).

Tenslotte kan nog de *Declaratie van Kampala* vermeld worden, op 2 mei 1974 aangenomen door een aantal kustloze en geografisch benadeelde ontwikkelingslanden, waarin deze het recht opeisen om op voet van gelijkheid en zonder discriminatie aan de exploitatie van alle zeerijkdommen deel te nemen. Dit komt neer op de verwerping van de exclusieve jurisdictie- en exploitatierechten voor de kuststaat binnen de E.E.Z.. Deze staten zullen dan ook voor een barst in het Afrikaanse eenheidsfront tijdens de werkzaamheden van het Zeebodem Comité verantwoordelijk zijn (5).

---

(1) Cfr. EXTAVOUR, W., o.c., 159-160. JUDA, L., 1975, o.c., 122. GUENDLING, L., 1983, o.c., 45-47. BARDONNET, D. & CARROZ, J., A.F.D.I., 1973, o.c., 863
(2) Tekst : REMBE, N., o.c., 220. Voorgelegd aan Zeebodem Comité op 2 juli 1973 : A/AC.138/89
(3) Cfr. EXTAVOUR, W., o.c., 161-162. GUENDLING, L., 1983, o.c., 47-48. BARDONNET, D. & CARROZ, J., o.c., 863-864
(4) Tekst : ODA, S., Basic Documents, doc. III, A.5
Cfr. REMBE, N., o.c., 120
(5) Tekst : ODA, S., Basic Documents, doc. III, E.2. Voorgelegd aan de Derde Zeerechtconferentie te Caracas in 1974 : A/CONF.62/23
Cfr. THIBAUT, R.G.D.I.P., 1976, o.c., 813. SIMOES FERREIRA, P., The Role of African States in the Development of the Law of the Sea at the Third United Nations Conference, O.D.I.L.A., 1979, 106-107
Over de Afrikaanse declaraties cfr. ook PEYROUX, E., R.G.D.I.P., 1974, o.c., 633-634. FERRERO COSTA, E., o.c., 360-363. MOHAN, S., Fisheries Jurisdiction, ed. ANAND, R., 1980, o.c., 230. GUENDLING, L., Z.A.O.R.V., 1978, o.c., 619-620

Uit al deze verklaringen (behalve laatstgenoemde) kwam aldus ook een Afrikaanse regionale onderhandelingspositie tot stand, wat voor een continent van meer dan veertig staten met hun diverse belangen wel als een succes mag worden gezien (1).

*
* *

Wanneer wij de belangrijkste stellingnamen op beide continenten, met name de Declaratie van Santo Domingo, de Verklaring van Kenia en de Aanbevelingen van Yaoundé, tegenover elkaar plaatsen, of de patrimoniale zee met de exclusieve economische zone vergelijken, stellen wij vast dat de twee voornaamste verschillen gelegen zijn in het feit dat de eerste geen rekening houdt met de rechten van de kustloze en geografisch benadeelde staten en dat zij een afzonderlijk regime voorziet voor het continentaal plat, daar waar de E.E.Z. het continentaal plat tot tweehonderd mijl in haar regime opslorpt. De andere elementen van beide concepten vertonen een opvallende gelijkenis (2), en dit overzicht van regionale verklaringen over de periode 1971-74 toont aan dat zich onder de ontwikkelingslanden een algemene consensus aftekent nopens de principes van hun onderhandelingspositie op de Derde Zeerechtconferentie, die op het punt staat van start te gaan (3) : zij zullen streven naar een multifunctioneel regime dat een overwegend exclusieve bevoegdheid aan de kuststaat toekent over een zeer uitgestrekt gebied buiten de grenzen van een twaalf mijl brede territoriale zee (4).

---

(1) REMBE, N., o.c., 120
(2) OSIEKE, E., The Contribution of States from the Third World to the Development of the Law on the Continental Shelf and the Concept of the Economic Zone, I.J.I.L., 1975, 329. SIMOES FERREIRA, P., o.c., 104. JARGAS, J., o.c., 170.
Cfr. JOHNSTON, D. & GOLD, E., 1973, o.c., 9-14
(3) Cfr. OSIEKE, E., o.c., 331. CHOURAQUI, G., o.c., 108
(4) JOHNSTON, D. & GOLD, E., 1973, o.c., 8

1.3. De Werkzaamheden van het Zeebodem Comité (1971-73)

Door resolutie 2750 C (XXV) van 17 december 1970 (1) besliste de Algemene Vergadering tot het samenroepen van een zeerechtconferentie in het jaar 1973. Het mandaat van het Zeebodem Comité, dat tot 91 leden was uitgebreid, werd verruimd met de opdracht deze conferentie voor te bereiden : daartoe zou het in de resterende twee jaar ontwerp-artikelen opstellen nopens het internationaal diepzeebodemregime, evenals een lijst van door de conferentie te behandelen zeerechtelijke vraagstukken met desbetreffende ontwerp-artikelen.
Resolutie 3029 (XXVII) van 18 december 1972 (2) plande de conférentie voor eind 1973.

De bij de voorbereiding van de Derde Zeerechtconferentie door het Zeebodem Comité gevoerde *procedure* vergt enige toelichting.
Het valt inderdaad op dat de behandeling van de nieuwe aspecten van het internationaal publiek zeerecht geheel gebeurde buiten de medewerking van het organisme dat speciaal voor het codificeren en tot ontwikkeling brengen van het internationaal recht door de Algemene Vergadering werd opgericht : de Commissie voor Internationaal Recht (3). Dit wordt verklaard doordat de economische, politieke en wetenschappelijke aspecten van de materie van dusdanige omvang waren dat zij de zuiver juridische problemen bij een eerste benadering sterk in de schaduw drongen. Het onderwerp vroeg om een totale behandeling, wat de niet-verwijzing naar de Zesde Commissie van de Algemene Vergadering begrijpelijk maakt (4). Dit betekende dat de Conferentie niet kon uitgaan van een door experten voorbereid verdragsontwerp of onderhandelingstekst. Enkel Sub-comité I was in staat een in artikels onderverdeelde tekst neer te leggen (5). Als politiek gremium was het Zeebodem Comité een smeltkroes voor de talloze, door nationale belangen gekleurde voorstellen; met het oog op de Conferentie konden de aanwezige staten hun positie immers niet voortijdig compromitteren door verregaande compromis-voorstellen. Het Zeebodem Comité heeft een nuttige rol gespeeld in het identificeren en het juridisch gestalte geven aan de diverse standpunten en leidde tot groepenvorming onder staten met gelijkaardige belangen (6).

Binnen het Zeebodem Comité, en voordien binnen het "ad hoc"-comité, werd gewerkt op basis van *consensus*, m.a.w. de ingediende voorstellen werden niet aan meerderheidsstemmingen onderworpen en consensus werd verondersteld te bestaan bij gebrek aan uitdrukkelijke opwerpingen (7).

---

(1) Y.U.N., 1970, 81
(2) Y.U.N., 1972, 37
(3) Een precedent was de ontwikkeling van het ruimterecht in het kader van een Speciaal Comité voor de Ruimte buiten de Atmosfeer
(4) SOMMEREYNS, R., o.c., 309-310
(5) A/9021. Report of the Committee on the Peaceful Uses of the Sea-bed and of the Ocean Floor beyond the Limits of National Jurisdiction, vol. II, 47. Appendix III : Texts Illustrating Areas of Agreement and Disagreement on Item 1 and 2 of the Subcommittee's Programme of Work
(6) JAENICKE, G., Die dritte Seerechtskonferenz der Vereinten Nationen. Grundprobleme im Ueberblick, Z.A.O.R.V., 1978, 453-454
(7) Ibid., 451
I.v.m. consensus : cfr. de LACHARRIERE, G., Consensus et Nations Unies, A.F.D.I., 1968, 9-14

Deze procedure was niet het gevolg van een formele beslissing, maar van de algemene overtuiging dat het succes van de werkzaamheden van het Comité afhing van de medewerking van de grootmachten die zich in numerieke minderheid bevonden (1). Deze werkwijze, die een uitgebreide bespreking van alle voorstellen toelaat, vergt veel tijd en inspanning maar verhindert de vorming van meerderheids- en minderheidsgroepen en vermindert het risico dat staten hun standpunt bevriezen door een formele stemming (2). Vermits de Conferentie binnen korte tijd zou plaatsgrijpen bestond er geen overweldigende druk om definitieve beslissingen te treffen; de meeste staten waren het erover eens dat het erom ging een "package deal" te aanvaarden. Gezien het steeds toenemend aantal ingediende voorstellen was het trouwens quasi-onmogelijk om ook maar op één punt tot een akkoord te komen. Dit betekent dat het Zeebodem Comité zichzelf in de periode 1971-73 veeleer als een voorbereidend, dan wel als een beslissend orgaan aanzag (3).

De op 18 augustus 1972 door het Zeebodem Comité goedgekeurde lijst van door de Conferentie te behandelen onderwerpen (4) bevatte 25 punten en was bedoeld als een kader voor de verdere discussie en de opstelling van ontwerp-artikelen. Hoewel deze omvangrijke lijst een bewijs is van het ambitieus karakter van de Conferentie en reeds een aanduiding geeft van de Herculestaak die haar wachtte, kan de vaststelling dat een aantal van de vermelde punten onderling nauw verbonden zijn, niet worden ontweken (5). Voorbeelden van deze onderlinge vervlochtenheid zijn : de breedte van de territoriale zee en de inrichting van exclusieve economische zones, meer bepaald voor de exclusieve jurisdictie over de levende zeerijkdommen; de afbakening van het continentaal plat en de uitwerking van het exploitatieregime van de rijkdommen van de diepzeebodem buiten de nationale jurisdictiezones; het principe van de vrijheid van de volle zee en het gebruik van de internationale zeestraten die geheel of gedeeltelijk onder de territoriale zee van de kuststaten vallen; de controle over de mariene verontreiniging en het regime van de zeestraten; de vrijheid van het wetenschappelijk oceaanonderzoek en het voeren van een doeltreffend mariene milieubeheer (6). Deze interrelatie houdt dus in de eerste plaats verband met de afbakening van de verschillende jurisdictiezones territoriale zee, continentaal plat en E.E.Z., en van de volle zee en de geïnternationaliseerde diepzeebodem.

---

(1) Zie verklaringen voor de Algemene Vergadering van Venezuela (8 november 1967), van de V.S. (7 december 1967) en de U.S.S.R. (8 december 1967), en van Sri Lanka op de eerste zitting van het "ad hoc"-Comité (14 december 1967), vermeld door HARDY, M., Decision Making at the Law of the Sea Conference, R.B.D.I., 1975, 448-449
(2) DE KLEMM, C., o.c., 121. JAENICKE, G., o.c., 451
(3) HARDY, M., R.B.D.I., 1975, o.c., 453
(4) A/8721. Report, 1972, 5-9
(5) Deze vaststelling komt trouwens reeds voor in A.V.-resoluties 2574 A (XXIV) van 15 december 1969, 2730 C (XXV) van 17 december 1970 en 3067 (XXVIII) van 16 november 1973 (supra). Cfr. JAENICKE, G., o.c., 443-444
(6) BOUCHEZ, L., Some Reflections on the Present and Future Law of the Sea, ed. BOS, M., The Present State of International Law and Other Essays, Deventer, Kluwer, 1973, 150-152. BROWN, E., The U.N. Conference on the Law of the Sea : A Progress Report, C.L.P., 1973, 133-150 passim. Cfr. ANAND, R., 1983, o.c., 198-208 passim. KILDOW, J., The Law of the Sea : Alliances and Divisive Issues in International Ocean Negotiations, S.D.L.R., 1974, 565-573 passim. VAN DER MENSBRUGGHE, Y., R.W., 1975, 1292

Uit de discussies binnen het Zeebodem Comité zal inderdaad blijken dat een "package deal" zich opdrong en zullen zich enkele mogelijke compromis-elementen kristalliseren. Hét compromis-instrument bij uitstek dat in de verdere onderhandelingen de hoeksteen voor een algemene consensus zal worden is het E.E.Z.-concept, dat zal worden aangewend als "quid pro quo" voor de onvoorwaardelijke eis van de grootmachten op vrije transit door de internationale zeestraten en dat bij de besprekingen even zwaar doorwoog als het internationaal regime voor de diepzeebodem (1).

De werkzaamheden van het Zeebodem Comité ter voorbereiding van de Derde Zeerechtconferentie (1971-73) werden verdeeld over drie sub-comités. Sub-comité I behandelde het regime van de diepzeebodem, Sub-comité II werd belast met een groot aantal uiteenlopende zeerechtelijke problemen ("general issues") (2) en Sub-comité III onderzocht de mariene milieuproblematiek en het wetenschappelijk onderzoek; dit alles onder toezicht van een "Main Committee" (3).

Wij zullen een kort overzicht geven van de activiteiten van het Tweede Subcomité en de voornaamste voorstellen behandelen die hier inzake de visserij en de uitoefening van visserij-jurisdictie werden ingediend.

*
* *

Tijdens de twee zittingen van het Zeebodem Comité in 1971 werden in het Tweede Sub-comité vooral algemene discussies gevoerd en begonnen de aanwezige staten geleidelijk hun posities in te nemen (4). Zo werd het onderwerp van de vrije doorvaart door internationale zeestraten aangesneden en werden de implicaties van een eventuele 200-mijlen economische zone geanalyseerd. Er werd een aanvang gemaakt met de opstelling van de lijst van door de Conferentie te behandelen onderwerpen (5).

Op de lente-zitting van 1972 (6) werden geen concrete voorstellen ingediend. De discussie concentreerde zich rond de Amerikaanse ontwerpartikelen, vooral die met betrekking tot de zeestraten. Wat de visserij aangaat scheen het door Kenia gepropageerde E.E.Z.-concept meer en meer aanhang te verwerven. Japen, Polen en de Sovjet-Unie namen het standpunt in van vrijheid van visserij in volle zee, onderworpen aan zekere preferentiële visserijrechten ten voordele van de kuststaat, en dit in de wateren in de onmiddellijke nabijheid van zijn territoriale zee.

---

(1) Zie in dit verband : BROWN, E., C.L.P., 1973, o.c., 153-154. GUTTERIDGE, J., The United Nations and the Law of the Sea, N.D.L.S., III, 325-326. JENNINGS, R., The Santiago Conference and the Future, N.D.L.S., III, 14

(2) Volle zee, continentaal plat, territoriale zee (o.a. uitgestrektheid en internationale zeestraten), aangrenzende zone, visserij en instandhouding van de levende rijkdommen (o.a. preferentiële rechten)

(3) A/8421. Report, 1971, 5-6

(4) Door de F.A.O. werden twee documenten voorbereid inzake visserijproblemen : The Living Resources of the Seas : an Illustrative Atlas, A/AC.138/47. Limits and Status of the Territorial Sea, Exclusive Fisheries Zones, Fishery Conservation Zones and the Continental Shelf (with Particular Reference to Fisheries), A/AC.138/50

(5) Cfr. A/8421. Report, 1971, 34-42
Als concrete voorstellen zijn te vermelden : de Amerikaanse "Draft Articles on the Breath of the Territorial Sea, Straits and Fisheries", A/AC.138/SC. II/L.4 en het Maltees Algemeen Verdragsontwerp over de Oceaanruimte, A/AC. 138/53

(6) F.A.O.-documenten : Report on Regulatory Fishery Bodies, A/AC.138/64. Conservation Problems with Special Reference to New Technology, A/AC.138/65

Tijdens de zomer-sessie werd tenslotte een akkoord bereikt nopens de definitieve lijst van onderwerpen en vraagstukken inzake het zeerecht. Deze lijst werd door het Hoofdcomité goedgekeurd op 18 augustus 1972 (1). Kenia diende ontwerp-artikelen inzake het E.E.Z.-concept in (2) en de Declaratie van Santo Domingo nopens de patrimoniale zee oefende eveneens een aanzienlijke invloed uit. De ontwikkelingslanden verenigden zich duidelijk rond het standpunt van exclusieve rechten over levende, zowel als niet-levende rijkdommen binnen een 200-mijlszone ten voordele van de kuststaat. Er bestond wel een verschil in opvatting in verband met het statuut van het continentaal plat en de continentale helling, gelegen buiten de afstand van tweehonderd mijl. De andere staten schonken in hun voorstellen prioritaire rechten aan de kuststaat (3).

In 1973 namen de daadwerkelijke onderhandelingen een aanvang en werden binnen het Tweede Sub-comité ten minste vijftig voorstellen in verband met de plethora van algemene zeerechtelijke onderwerpen ingediend. De aandacht ging eerst en vooral naar de twaalf mijl brede territoriale zee en de voorgestelde 200-mijlszone; opvallend was de snelle verwerping van het 200 meter diepte/exploiteerbaarheids-criterium voor de uitgestrektheid van de nationale jurisdictie over de bodemrijkdommen. Het speciaal regime voor archipelstaten werd hevig verdedigd door Indonesië, de Filippijnen en Fidji. De kustloze staten begonnen hun inspanningen met die van de geografisch benadeelde staten samen te bundelen in de bestrijding van de toenemende trend naar nationale oceaanjurisdictie. Op het punt van de vrije transit door internationale zeestraten ontwikkelde zich de tegenstelling tussen de maritieme mogendheden en de straatstaten w.o. Maleisië, Indonesië, Spanje en Griekenland. Tenslotte ging ook heel wat aandacht naar de bepaling van de nationale jurisdictiegrenzen tussen de staten; de afbakeningstechnieken en de rol van eilanden waren hierbij druk besproken onderwerpen.

De complexiteit en de onderlinge verbondenheid van al deze problemen waren er de oorzaak van dat het Tweede Sub-comité bij het eind van zijn werkzaamheden niet in staat was een ontwerp-tekst neer te leggen.
In verband met de visserij werd tijdens deze zitting vooral gehandeld over het probleem van de anadrome vissoorten. Hierover waren uiteenlopende opvattingen geformuleerd in de voorstellen van de Verenigde Staten en Japan (4)

---

(1) A/8721. Report, 1972, 5-9. Op voorstel van 56 staten w.o. 50 ontwikkelingslanden : A/AC.138/66, Corr. 2. Punt 6 van deze lijst was "Exclusive economic zone beyond the Territorial Sea"
(2) A/AC.138/SC.II/L.10
(3) V.S. : ontwerp-artikelen inzake de visserij, A/AC.138/SC.II/L.9.
Australië en Nieuw-Zeeland : werkdocument, A/AC.138/SC.II/L.11.
Canada : werkdocument, A/AC.138/SC.II/L.8. Sovjet-Unie : ontwerp-artikel over de visserij, A/AC.138/SC.II/L.6. Japan : voorstellen voor een visserijregime in de volle zee, A/AC.138/SC.II/L.12
(4) De Verenigde Staten legden een werkdocument voor "Special Considerations regarding the Management of Anadromous Fishes and Highly Migratory Oceanic Fishes", A/AC.138/SC.II/L.20
Over de nationale kustzone handelen de verdragsontwerp-artikelen van Colombia, Mexico en Venezuela, A/AC.138/SC.II/L.21, en het werkdocument van IJsland "Jurisdiction of Coastal States over Natural Resources of the Area adjacent to their Territorial Sea", A/AC.138/SC.II/L.23

TABEL XIX

Members of the Group of Land-Locked and Geographically Disadvantaged States.

Afghanistan[a]	Lesotho[a]
Algeria	Liechtenstein[a]
Austria[a]	Luxembourg[a]
Bahrain	Malawi[a]
Belgium	Mali[a]
Bhutan[a]	Mongolia[a]
Bolivia[a]	Nepal[a]
Botswana[a]	Netherlands
Bulgaria	Niger[a]
Burundi[a]	Paraguay[a]
Byellorussian SSR	Poland
Cameroon	Qatar
Central African Rep[a]	Rwanda[a]
Chad[a]	San Marino[a]
Czechoslovakia[a]	Singapore
Ethiopia	Sudan
Finland	Swaziland[a]
Gambia	Sweden
German DR	Syria
FR Germany	Switzerland[a]
Greece	Turkey
Hungary[a]	Uganda[a]
Iraq	United Arab Emirates
Jamaica	Upper Volta[a]
Jordan	Zaire
Kuwait	Zambia[a]
Laos[a]	

[a] *Land-locked state.*

Naar : ALEXANDER, L., M.P., 1981, 187

De zomer-sessie werd gekenmerkt door een ware proliferatie van voorstellen inzake de E.E.Z. (1), een aantal voorstellen uitgaande van kustloze en geografische benadeelde staten (2), vier voorstellen inzake de delimitatie van nationale jurisdictiezones van tegenover elkaar gelegen of aangrenzende staten (3), drie voorstellen inzake de bodemrijkdommen van de E.E.Z. (4) en drie nieuwe voorstellen in verband met de visserij (5) (6).

*
* *

Op dit punt is het wellicht nuttig de rol van de *kustloze en geografisch benadeelde staten* (zgn. LL/GDS, of "Landlocked and Geographically Disadvantaged States") wat nader toe te lichten.
Deze nieuwe anti-E.E.Z.-group (53 staten), die zich vormde in 1971 na de indiening van het document nopens de patrimoniale zee door Venezuela (7), kwam op tegen het feit dat de levende rijkdommen helemaal buiten het "common heritage"-principe zouden vallen en de 200-mijlszone op die manier veel van zijn economische betekenis zou verliezen. Eén van de argumenten van hun eis op een recht van toegang tot deze wateren was dat zij dit recht onder de traditionele vrijheid van de volle zee ook bezaten en dat de E.E.Z. hen dus beknotte in hun rechten (8). Onmiddellijk dienden zij zelf een document in waarin geëist werd dat de internationale Area, voor wat de waterkolom betreft, zou aanvangen aan de grens van de territoriale zee, en voor wat de zeebodem betreft, op de grens van 40 mijl of de 200-meter-isobath. In dit internationaal gebied zou het beheer toekomen aan de Internationale Autoriteit, waarin deze staten op dezelfde manier zouden vertegenwoordigd zijn als de andere (9).
In 1972 diende een groep kustloze en "shelf-loze" staten een amendement in bij de ontwerp-lijst van onderwerpen die door de Zeerechtconferentie zouden worden behandeld (10). De toegevoegde onderwerpen hielden voornamelijk verband met de vrije toegang tot de zee door kustloze staten en hun deelname in de exploitatie van de rijkdommen van de E.E.Z.. Dit betekent dat deze staten nu bereid zijn het E.E.Z.-concept te aanvaarden op voorwaarde dat hun rechten op het vlak van de exploitatie, de bestrijding van de pollutie, en het wetenschappelijk onderzoek in de zone,door de Conferentie zullen worden in acht genomen.

---

(1) Uruguay (L.24), Brazilië (L.25), Ecuador, Panama en Peru (L.27), Argentinië (L.37), Algerije, Kameroen, Ghana, Ivoorkust, Kenia, Liberia, Madagascar, Mauritius, Senegal, Sierra Leone, Somalia, Soedan, Tanzania, Tunesië (L.40), Canada, India, Kenia, Sri Lanka, Madagascar en Senegal (L.38), Pakistan (L.52), Malta (L.28), Australië en Noorwegen (L.36), China (L.34)
(2) Oeganda en Zambia (L.41), Afghanistan, Oostenrijk, België, Bolivië, Nepal en Singapore (L.39), Nederland (L.59), Jamaica (L.55), Zaïre (L.60)
(3) Turkije (L.16/Rev.1) en (L.22/Rev.1), Turkije en Tunesië (L.31), Roemenië (L.53), Japan (L.56)
(4) V.S. (L.35), Afghanistan e.a. (supra), U.S.S.R. (L.26)
(5) Canada, India, Kenia, Madagascar, Senegal en Sri Lanka (supra), Ecuador, Panama en Peru (L.54), Zaïre (supra)
(6) Lijst ingediende voorstellen : A/9021. Report, 1973, vol. I, 68-71. Cfr. ODA, S., 1977, o.c., vol. II, 155-302 passim en vol. I, 149-150. Idem, The Law of the Sea Conference, Recent Developments, Present Status and Future Implications, J.A.I.L., 1975, 81-82. STEVENSON, J. & OXMAN, B., The Preparations for the Law of the Sea Conference, A.J.I.L., 1974, 13-14. GUENDLING, L., 1983, o.c., 53-58
(7) A/AC.138/SR.64
(8) Cfr. KOERS, A., ed. SCHÖNFELD, G. & DE KONING GANS, P., o.c., 305. EDESON, W., The Impact on Fisheries of Two-hundred-mile Zones, M.S.M., 1974, 140
(9) A/AC.138/55. Afghanistan, België, Hongarije, Oostenrijk, Nepal, Nederland, Singapore
(10) A/AC.138/72. Zie A/8721, Report, 1972, 164

Wat de inhoud van de eisen van de LL/GDS aangaat, stellen wij eveneens een afzwakking vast. Tot 1972 hoopten zij op een deelname in de exploitatie van de minerale, zowel als van de levende rijkdommen van de E.E.Z.. Deze opvatting vond steund in de voorstellen van de Verenigde Staten (1970) (1) en Venezuela (1971) (2). Onder invloed van de Afrikaanse voorstellen, waarin steeds sprake was van een regeling ten voordele van de LL/GDS op het vlak van de visserij in de E.E.Z., viel het aspect van de verdeling van de minerale rijkdommen geleidelijk aan weg. Toen de kustloze staten de Secretaris-Generaal in 1972 verzochten een vergelijkende studie te maken van de gevolgen van de instelling van E.E. Zones (3), trachtten zowel ontwikkelde als onderontwikkelde kuststaten deze poging te verijdelen (4).
In 1973 hernieuwden twee Afrikaanse kustloze staten, Oeganda en Zambia, hun eis dat alle geografisch benadeelde staten het recht zouden hebben te delen in de exploitatie van zowel levende als minerale rijkdommen van naburige E.E.Zones (5), wat op weinig enthousiaste reacties van de Afrikaanse kuststaten werd onthaald (6).
Na de mislukte poging van Nederland tijdens de laatste zitting van het Zeebodem Comité, om de idee van een "intermediate zone" te doen aanvaarden (7), vond het E.E.Z.-concept definitief ingang tot de Conferentie. Vanaf dit ogenblik zullen de LL/GDS er in de eerste plaats naar streven aan de E.E.Z. een regionale dimensie te geven (8).

*
* *

---

(1) A/8021, Report, 1970, App.C
De V.S. die op dat ogenblik nog afkerig stonden tegenover de E.E.Z., stelden de inrichting voor van een "trusteeship zone", die zich zou uitstrekken tussen de 200 meter isobath en de grens van de continentale helling; de kuststaat zou de inkomsten uit de minerale rijkdommen uit deze zone voor een deel afstaan aan de internationale gemeenschap
(2) A/AC.138/SR.64
Dit voorstel hield de oprichting van een compensatiefonds in. De kuststaat zou een deel van de inkomsten uit de exploitatie van de rijkdommen van zijn E.E.Z. afstaan aan dit fonds ten voordele van de LLS van de regio
(3) Op 18 december 1972 stemde de Algemene Vergadering ermee in de Secretaris-Generaal te verzoeken een "vergelijkende studie voor te bereiden nopens de economische betekenis van het Gebied (in termen van natuurlijke rijkdommen), die zou voortvloeien uit elk van de tot dan toe ingediende voorstellen inzake de afgrenzing van de nationale jurisdictie : res. 3029 B (XXVII), Y.U.N., 1972, 38. Deze resolutie was gebaseerd op een voorstel van 10 kustloze en geografisch benadeelde staten, A/AC.138/81.
Op voorstel van Peru werd een aanvullende resolutie aangenomen waarin de Secretaris-Generaal verzocht wordt "een vergelijkende studie voor te bereiden nopens de mogelijke economische betekenis voor de kuststaat (in termen van natuurlijke rijkdommen) van de diverse voorstellen inzake de afgrenzing van de nationale jurisdictie, res. 3029 C (XXVII), Y.U.N., 1972, 39
(4) Peru, Chili, Brazilië, Kenia, Canada, Frankrijk, Australië, Nieuw-Zeeland
(5) A/AC.138/SC.II/L.41
(6) Vb. NJENGA, Kenia : "a grossly inequitable discrimination against coastal states", geciteerd door VERWEY, W., o.c., 226
(7) A/AC.138/SC.II/L.59
(8) Cfr. VERWEY, W., o.c., 224-226. EXTAVOUR, W., o.c., 244-246.
Over de betekenis van deze statengroep voor de "blokvorming" binnen het Zeebodem Comité en de Derde Zeerechtconferentie cfr. PULVENIS, J., A.F.D.I., 1976, o.c., 683-685 en 692

De diverse *voorstellen inzake de visserijregeling* behandelen verschillende aspecten van dit probleem, met name de verdeling of allocatie van het visrecht, de conservatiebevoegdheid, de volledige benutting van de voorraden (rechten van de traditionele visserijstaten en kustloze staten), de economische doeltreffendheid van de reglementering en het wetenschappelijk onderzoek (1); dit zijn criteria die een vergelijking tussen deze voorstellen toelaten.
Wat de verdeling van de deelname in de vangst, of de toekenning van visserijjurisdictie betreft, zijn vier stellingnamen te onderscheiden. Een eerste groep houdt vast aan het status quo; de visserij-jurisdictie dient in principe beperkt te blijven tot de territoriale zee; dit principe is vatbaar voor enige aanpassing ten voordele van de onderontwikkelde kuststaat. Een tweede, grotere groep schenkt aan de kuststaat preferentiële visserijrechten in zijn kustwateren, vaak tot ver buiten zijn territoriale zee; dit is meestal afhankelijk van de betrokken vissoort. Deze voorstellen vertonen onderling grotere verschillen dan de vorige. De derde groep is voorstander van uitgestrekte exclusieve visserijzones waarin de kuststaat soevereine rechten uitoefent m.b.t. de visserij. Dit zijn vooral voorstellen inzake de E.E.Z., waarin naast visserij-jurisdictie ook nog andere bevoegdheden worden toegekend. Deze groep werd steeds belangrijker in aantal naarmate de werkzaamheden van het Comité vorderden. Een vierde standpunt, dat enkel door *Malta* werd verdedigd (2) komt neer op de *internationalisatie van alle zeerijkdommen buiten een 200-mijlszone*, maar kende zeer weinig bijval. Volgens dit schema zullen nieuwe internationale instellingen optreden als eigenaars van het internationaal belang en zullen zij bevoegd zijn de exploitatie van de zeerijkdommen te regelen en te controleren door middel van vergunningen. De kuststaat is eveneens verplicht een deel van de opbrengst uit alle natuurlijke rijkdommen van de nationale jurisdictiezone aan de internationale instelling af te staan; deze bijdragen zullen op een billijke wijze onder de armste landen worden verdeeld (3).

De twee staten die met hun voorstellen een *status quo* beogen zijn de Sovjet-Unie en Japan. Het *Sovjet*-ontwerp-artikel inzake de Visserij (4) beperkt de visserij-jurisdictie van de kuststaat in principe tot de twaalf mijl brede territoriale zee. In de wateren van de volle zee in onmiddellijke nabijheid van zijn territoriale zee beschikt de onderontwikkelde kuststaat over het recht zich jaarlijks dat deel van de toegestane vangst voor te behouden dat zijn vaartuigen in staat zijn te vangen. Alle staten mogen zich een dergelijk deel voorbehouden van de vangst van de anadrome vissoorten die in hun rivieren komen broeden. Het overblijvende deel van de toegelaten vangst valt toe aan de andere visserijstaten. In de wateren waar de genoemde kuststaten preferentiële rechten genieten blijven de behoudsmaatregelen van de internationale visserij-organisaties van kracht. Indien hier geen internationale reglementen van kracht zijn mag de kuststaat zelf reglementerend optreden, dit op basis van wetenschappelijke bevindingen en in afspraak met de andere visserijstaten; deze reglementen mogen geen discriminerende uitwerking hebben tegenover de vissers van deze laatste.

---

(1) Cfr. KOERS, A., Fishery Proposals in the United Nations Seabed Committee : An Evaluation, J.M.L.C., 1973/74, 183. STEVENSON, J. & OXMAN, B., o.c., 19-20
(2) A/AC.138/53 en A/AC.138/SC.II/L.28
Cfr. PARDO, A., A Statement on the Future Law of the Sea in Light of Current Trends in Negotiations, O.D.I.L.A., 1974, 330-335
(3) LORIS, W., Preparations for the Third United Nations Conference on the Law of the Sea : Maritime Jurisdiction over Fisheries, N.T.I.R., 1973, 237-238.
CARROZ, J., ed. 1973, o.c., 91-93
Cfr. WOLFRUM, R., o.c., 684-692
(4) A/AC.138/SC.II/L.6

Het voorstel van *Japan* (1) schenkt aan de onderontwikkelde kuststaat hetzelfde preferentieel recht zich jaarlijks dat deel van de toegelaten vangst van een visstapel voor te behouden dat zijn schepen in staat zijn te vangen. Hierbij dient rekening te worden gehouden met het groeiritme van de vangstcapaciteit van het ontwikkelingsland, tot op het ogenblik dat het in staat is een aanzienlijk aandeel van de toegelaten vangst te oogsten (ong. 50 %). Een ontwikkelde kuststaat kan zich dat deel van de toegelaten vangst reserveren dat noodzakelijk is om de lokale kleinschalige kustvisserij in stand te houden. Het preferentieel recht van de kuststaat zal uitgewerkt worden in overleg met de andere visserijstaten, op voorstel van de kuststaat. Bij het uitblijven van een akkoord zal de kuststaat voorlopig bindende maatregelen treffen, in afwachting van een geschillenregeling door arbitrage. De kuststaat heeft geen preferentieel recht over migrerende vissoorten waaronder ook de anadrome soorten worden ondergebracht. Deze worden beheerd via internationale regelingen. Het conservatiebeheer van de andere stapels wordt geregeld volgens de principes van de Conventie van Genève die als volgt worden aangevuld : in geval van onenigheid over de toe te passen behoudsmaatregelen zal een bevoegd internationaal orgaan of andere neutrale partij de wetenschappelijke vaststellingen verrichten; de betrokken staten zullen samenwerken bij de oprichting van regionale onderzoeksinstellingen; geen enkele staat kan ontslagen worden van de plicht behoudsmaatregelen aan te nemen op grond van het feit dat hij over onvoldoende wetenschappelijke gegevens beschikt.

Beide voorstellen houden dus vast aan het principe van de vrijheid van visserij buiten de territoriale zee en trachten de preferentiële visserijrechten van de kuststaat zo beperkt mogelijk te houden. Zij erkennen de rol van de internationale visserij-organisaties. De reden voor deze stellingname ligt voor de hand : het gaat hier om twee lange afstands-visserijstaten. In het geval van de Sovjet-Unie komt daar nog bij dat het vreesde voor "creeping jurisdiction", of het feit dat een uitgebreide visserij-jurisdictie weldra zou overgaan in uitbreiding van soevereiniteit. Zijn positie tegenover de ontwikkelingslanden evolueerde merkelijk; waar het zich aanvankelijk fel afzette tegen de aanspraken van deze staten legden de Oostbloklanden in juli 1972 een verklaring af waarin de toekenning "van zekere preferentiële rechten aan de ontwikkelingslanden" wordt afgekondigd, "wat hen de mogelijkheid zal bieden hun nationale visserij-industrie te ontwikkelen en hun achterstand op technisch vlak in te halen" (2). Een verschil tussen beide voorstellen ligt in de behandeling van de anadrome vissoorten. Japan exploiteert een belangrijke zalmvisserij in volle zee en verwerpt preferentiële rechten in verband met de anadrome soorten, terwijl de Sovjet-Unie voornamelijk zalm vangt in zijn eigen kustwateren en aan de kuststaat preferentiële rechten schenkt inzake de exploitatie van deze visstapels buiten zijn territoriale zee (3).

---

(1) Proposal for Regime of Fisheries on the High Seas, A/AC.138/SC.II/L.12
(2) A/AC.138/85
(3) Cfr. LORIS, W., o.c., 239-246. KOERS, A., J.M.L.C., 1973/74, o.c., passim. WOLFRUM, R., o.c., 685-687. MOMTAZ, D., R.G.D.I.P., 1974, o.c., 241-244. ed. MALLON, L., A Multidisciplinary Analysis of the Various Proposals presented for the 1974 Law of the Sea Conference on Exclusive Fisheries Zones, Coral Gables Fla., Miami University, 1974, 34-35. BROWN, E., C.L.P., 1973, o.c., 148-149. LAKSHAMARAN, R., o.c., 376-377. SEATON, E., Balancing of Non-Coastal and Coastal Fishing Rights, ed. PONTECORVO, G., 1974, o.c., 122-126. ANDERSON, L., Economic Aspects of Fisheries Utilization in the Law of the Sea Negotiations, S.D.L.R., 1974, 666-668. GUENDLING, L., 1983, o.c., 62-63.
Positie van de U.S.S.R. : cfr. JANIS, M. & DANIEL, D., o.c., 13-15
Positie van Japan : cfr. WELLS II, L., Japan and the United Nations Conference on the Law of the Sea, O.D.I.L.A., 1974, 82-83. OUCHI, K., A Perspective on Japan's Struggle for its Traditional Rights on the Ocean, O.D.I.L.A., 1978, 109-110. IGUCHI, T., ed. ALEXANDER, L., 1973, o.c., 143-146

Preferentiële visserijrechten worden aan de kuststaat toegekend in de voorstellen van de Verenigde Staten, Canada en Australië/Nieuw-Zeeland. Het Amerikaanse ontwerp is gebaseerd op de "species approach", het Canadese op een "functionele" benadering en dat van Australië en Nieuw-Zeeland op een combinatie van de soortgebonden benadering en het zonaal concept.

Het *Amerikaanse* herziene ontwerp-artikel inzake de visserij (1) van 1972 betekende een ommekeer in de Amerikaanse positie terzake. Hun verdragsontwerp van 1971 (2) baseerde de regeling van de visserij in hoofdzaak op de internationale visserij-organisaties en schonk aan de kuststaat in principe geen preferentiële behandeling.
Het nieuwe voorstel vertrekt van de opvatting dat biologische en andere wetenschappelijke criteria het uitgangspunt vormen van de visserijreglementering. De levende zeerijkdommen worden onderverdeeld in drie categorieën : de kuststocks, de anadrome en de sterk migrerende soorten. De kuststaat reglementeert en beschikt over preferentiële rechten m.b.t. de levende rijkdommen van zijn kustwateren "to the limits of their migratory range". Hij heeft gelijkaardige rechten over anadrome soorten die broeden in zijn rivieren en estuaria, en dit over het hele migratietraject dat zij in volle zee afleggen. De kuststaat kan zich jaarlijks het aandeel in de vangst van deze beide soorten voorbehouden dat zijn schepen in staat zijn te vangen; dit op voorwaarde dat de andere staten ingelicht worden en dat de bepaling van dit aandeel gebaseerd is op wetenschappelijke gegevens. De sterk migrerende soorten worden beheerd door de bevoegde internationale visserij-organisaties en alle staten kunnen dus in gelijke mate aan hun vangst deelnemen. Bij hun beheer moeten zowel de kuststaten als de internationale organisaties de M.S.Y. van de betrokken stapels in stand houden; de behoudsmaatregelen zullen gebaseerd worden op wetenschappelijke data, zullen rekening houden met economische en milieufactoren en mogen noch naar de vorm noch in feite discriminerend werken. Het overblijvende deel van de toegelaten vangst van kuststapels en anadrome stocks kan door andere staten gevangen worden : (in prioritaire volgorde) door de traditionele lange afstands-visserijstaten, de kuststaten van de regio en meer bepaald de kustloze onder hen, en alle andere staten, dit zonder discriminatie. Deze staten moeten een redelijke taks betalen ter vergoeding van de reglementeringskosten die ten laste vallen van de kuststaat. Verder wordt voorzien in de oprichting van speciale commissies voor de geschillenregeling; de behoudsmaatregelen van de kuststaat blijven van kracht in afwachting van de geschillenregeling (3).

Het Amerikaanse voorstel beperkt de traditionele vrijheid van visserij aldus enkel voor zover dit voor de instandhouding van het visbestand noodzakelijk is. De praktische nadelen van deze benadering zijn de onzekerheid van de ruimtelijke afgrenzing van de bevoegdheden van de kuststaat, de onopgeloste stand van de allocatie van de visserijrechten, en de onnauwkeurige omschrijving van de bevoegdheden van de visserij-organisaties. Een aantal typische problemen van het traditioneel visserijregime blijven aldus onopgelost (4).

---

(1) A/AC.138/SC.II.L.9
(2) A/AC.138/SC.II/L.4
(3) Cfr. SEATON, E., o.c., 126-127. LORIS, W., o.c., 250. MALLON, L. (ed.) o.c., 35-37. KOERS, A., J.M.L.C., 1973/74, o.c., passim. WOLFRUM, R., o.c., 688. MANGONE, G., o.c., 155-156. JUDA, L., 1975, o.c., 125. MOMTAZ, D., R.G.D.I.P., 1974, o.c., 240. ANDERSON, L., S.D.L.R., 1974, o.c., 661-666. GUENDLING, L., 1983, o.c., 60-62
(4) WOLFRUM, R., o.c., 689

Het *Canadees* werkdocument over het beheer van de levende zeerijkdommen (1) propageert een "functionele" benadering die eveneens uiteenlopende regimes voor de verschillende vissoorten omvat. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen sedentaire soorten, soorten die voorkomen in de kustwateren, anadrome en sterk migrerende soorten. De preferentiële rechten van de kuststaat staan in directe relatie tot het belang en de verantwoordelijkheid die hij heeft bij het beheer van deze soorten. De sedentaire soorten zullen verder onder de Conventie inzake het Continentaal Plat vallen. De kuststapels worden beheerd en bij voorrang geexploiteerd door de kuststaat. Voor de anadrome soorten valt de exclusieve management- en exploitatiebevoegdheid toe aan de kuststaat; dit betekent een effectieve stopzetting van de vangst van deze soorten in volle zee. De sterk migrerende soorten zullen onder toezicht van een internationale autoriteit vallen die samengesteld is uit alle betrokken staten.
Voor de drie eerstgenoemde soorten beschikt de kuststaat over allocatiebevoegdheid, en het beheer van het deel van de toegelaten vangst dat niet door hem zelf wordt gevangen zal worden overgelaten aan de bevoegde visserij-organisatie. Het beheer door de kuststaat is onderworpen aan zekere internationaal aanvaarde principes en hij moet bereid zijn zijn optreden tegenover de internationale gemeenschap te verantwoorden. Zodoende oefent hij in naam van de internationale gemeenschap het "voogdijschap" ("custodianship") uit over de visstapels in zijn kustwateren. Hij ziet erop toe dat de maximale biologische opbrengst niet wordt overschreden en verzekert tevens dat deze gevangen wordt zonder onnodige investeringen in kapitaal en mankracht te veroorzaken (2).

Beide voorgaande voorstellen waren voor de ontwikkelingslanden moeilijk aanvaardbaar, niet alleen omdat zij geen echte kuststaat-jurisdictie over de levende rijkdommen inhielden maar ook omdat dit systeem een grote mate van gesofisticeerde know-how veronderstelt. Dit zou er voor de ontwikkelingslanden op neerkomen dat zij moesten kunnen rekenen op aanzienlijke internationale bijstand (3). Ook het beheer van migrerende stocks door internationale organisaties viel niet in goede aarde. Canada en de Verenigde Staten beschikken over grote kustvoorraden maar voor heel wat ontwikkelingslanden is dit niet het geval en aangezien vooral tonijnvoorraden langs de kusten van ontwikkelingslanden voorkomen schiep de zuivere "species approach" naar hun oordeel een onbillijke situatie (4). Een praktisch probleem in verband met deze voorstellen ligt in de nalevingscontrole op de door de kuststaat getroffen behoudsreglementen, aangezien hier geen sprake is van een exclusieve zone in geografische betekenis (5).

Canada zal zich in 1973 bij de groep voorstanders van de E.E.Z. voegen wanneer het zich aansluit bij een voorstel van India, Kenia, Sri Lanka, Madagascar en Senegal (infra).

Het werkdocument van *Australië en Nieuw-Zeeland* (6) is geïnspireerd door het Canadese ontwerp. De kuststaat heeft exclusieve jurisdictie over de levende zeerijkdommen "in an adequately wide zone of the high seas adjacent to its territorial sea". Hij is verplicht vreemde vissers tot de visserij toe te laten indien hij niet in staat is de hele toegelaten vangst van een bepaalde visstapel te vangen, dit met de bedoeling de maximale voedselaanvoer te verzekeren.

---

(1) A/AC.138/SC.II/L.8
(2) Cfr. LORIS, W., o.c., 249. KOERS, A., J.M.L.C., 1973/74, o.c., passim. BROWN, E., C.L.P., 1973, o.c., 149-150. WOLFRUM, R., o.c., 689-690. MOMTAZ, D., R.G.D.I.P., 1974, o.c., 240. LAKSHAMARAN, R., o.c., 378. LEGAULT, L., o.c., 392-394. GASTINES, L., o.c., 452-453
(3) LORIS, W., o.c., 253
(4) JOHNSON, B., ed. JOHNSON, B. & ZACHER, M., o.c., 76
(5) KHAN, R., On the Fairer and Equitable Sharing of the Fishery Resources of the Oceans, I.J.I.L., 1973, 93-94
(6) Principles for a Fisheries Regime, A/AC.138/SC.II/L.11

Een andere staat kan aanvoeren dat bepaalde visstapels aanzienlijk ondergeëxploiteerd worden en kan de kuststaat verzoeken de regeling te herzien. Hij kan ook een beroep doen op een adviserende expertengroep voor de nodige aanbevelingen. De kuststaat zal rekening houden met bestaande traditionele visserijrechten; in dit verband zullen "phasing out"-regelingen getroffen worden over een periode van vijf jaar, tenzij anders wordt overeengekomen. Het beheer van de anadrome soorten komt toe aan de kuststaat. Hij is verplicht alle andere levende rijkdommen die voorkomen in zijn exclusieve jurisdictiezone te beheren met inbegrip van het behoud van de stocks op M.S.Y.-niveau. Het beheer van de sterk migrerende vissoorten zal het voorwerp vormen van internationale regelingen, bijvoorbeeld door internationale visserijcommissies. Indien een andere staat aanvoert dat de kuststaat te veel afwijkt van de algemeen aanvaarde conservatieprincipes mag hij de kuststaat verzoeken zijn politiek te herzien. Hij mag de zaak ook voorleggen aan een adviserende expertengroep. De kuststaat dient bij zijn beheer te streven naar economische stabiliteit in de sector, hij kan het aantal toegelaten vissersvaartuigen beperken. De kuststaat staat tenslotte in voor het wetenschappelijk onderzoek inzake de levende rijkdommen in zijn jurisdictiezone. De resultaten dienen binnen een redelijke termijn te worden bekendgemaakt; de andere visserijstaten zullen samenwerken met de onderzoeksprogramma's van de kuststaat. De sedentaïre levende rijkdommen buiten de nationale jurisdictie zullen beheerd worden door de Internationale Zeebodem Autoriteit of een ander internationaal organisme, terwijl die welke zich bevinden binnen de nationale jurisdictiezone zullen beheerd worden volgens de Conventie over het Continentaal Plat.

Dit voorstel past dus zowel de "species approach" als het zone-concept toe. Het onderscheidt zich vooral van de E.E.Z.-voorstellen door de voorziene internationale verplichtingen voor de kuststaat op het vlak van de instandhouding en doordat het aan de visserij-organisaties een belangrijke rol toekent (1)

De voorstellen inzake een *exclusieve economische zone* of patrimoniale zee zijn zeer talrijk maar vertonen gemeenschappelijke trekken; onveranderlijk kennen zij aan de kuststaat exclusieve jurisdictie toe over de rijkdommen van de economische zone. Deze nieuwe juridische constructie omvat twee aspecten : dat van haar juridisch regime en dat van haar afbakening.

Wat het voorgestelde regime betreft stellen wij vast dat de E.E.Z. zowel de waterkolom, als de zeebodem en de ondergrond omvat van de zone, gelegen buiten de territoriale zee, waarin de kuststaat beschikt over exclusieve rechten over alle natuurlijke rijkdommen en waarin daarnaast ook nog bevoegdheden worden toegekend op het vlak van de preventie, de bestrijding en de controle van de mariene pollutie en op het vlak van het wetenschappelijk onderzoek. De traditionele vrijheden van scheepvaart, overvlucht en het leggen van onderzeese kabels en pijpleidingen worden gevrijwaard (2). Een tweede opmerking betreft het feit dat geen enkel voorstel van dit type een doctrinaire oplossing biedt voor het toekennen van soevereine rechten in deze zone; dit lijkt erop te wijzen dat de verdedigers van dit concept deze bevoegdheid op conventionele basis wilden verwerven (3).

---

(1) Cfr. KOERS, A., J.M.L.C., 1973/74, o.c., passim. LORIS, W., o.c., 247-248. WOLFRUM, R., o.c., 690-691. BROWN, E., C.L.P., 1973, o.c., 150. LAKSHAMARAN, R., o.c., 378-379

(2) Cfr. MOMTAZ, D., R.G.D.I.P., 1974, o.c., 235-236. AGUILAR, A., The Patrimonial Sea or Economic Zone Concept, S.D.I.R., 1974, 581-582

(3) O'CONNELL, D., 1982, o.c., vol. I, 559. Inderdaad is het recht op een E.E.Z., in tegenstelling tot dat op een continentaal plat, geen inherent recht dat aan de kuststaat "ab initio" toebehoort, ibid., 570

In de groep voorstellen die tot de inrichting van 200-mijlszones strekken zijn te onderscheiden : de E.E.Z.- of patrimoniale zee-voorstellen, een voorstel voor een exclusieve visserijzone (1), de voorstellen van kustloze en geografisch benadeelde staten die de regionale organisatie van het voorgestelde regime benadrukken, en het herziene ontwerp van Malta dat reeds hoger werd uiteengezet. Voorstellen aangaande een uitgebreide territoriale zee gingen uit van Uruguay (2), Brazilië (3), en Ecuador, Panama en Peru (4). Het voorstel van Argentinië is gebaseerd op het concept van de epicontinentale zee (5). De voorstellen van de twee laatstgenoemde types maakten weinig kans op aanvaarding; de eerste omdat zij te ver gingen in hun aanspraken en het laatste omdat het gebaseerd was op een veeleer onbillijk verdelingscriterium dat overigens reeds in de jaren zestig werd verlaten (supra). Het bestaan van de territoriale strekking, naast de patrimonialistische, toonde opnieuw de onderlinge verdeeldheid van de Latijnsamerikaanse statengroep aan (6). De tactische coalitie van territorialisten en functionalisten zal blijven bestaan tot 1974 wanneer de doorbraak van de 200-mijlszone een feit is. De spanningen tussen beide strekkingen zullen evenwel nooit volledig verdwijnen, zoals trouwens blijkt uit de hedendaagse statenpraktijk (infra) (7).

De rechten van de kuststaat, die betrekking hebben op de natuurlijke rijkdommen en niet op de zone zelf, worden omschreven als "soevereine rechten" (8), "soevereiniteit" (9), "jurisdictie en controle"(10) en "eigendom" (11). De termen "rights of sovereignty" en "sovereign rights" zijn overgenomen uit de Conventie over het Continentaal Plateau. In de meeste voorstellen wordt duidelijk elke uitdrukking vermeden die aanleiding zou kunnen geven tot het opeisen van soevereiniteit over de zone zelf.

---

(1) Canada, India, Kenia, Sri Lanka, Madagascar en Senegal, A/AC.138/SC.II/L.38
(2) A/AC.138/SC.II/L.24 - geen "de facto" territoriale zee van tweehonderd mijl : vreedzame doorvaart enkel in een twaalfmijlszone, vrije scheepvaart in het overige deel van de zone
(3) A/AC.138/SC.II/L.25 - het meest extreme voorstel
(4) A/AC.138/SC.II/L.27 - geen territoriale zee "stricto sensu" : regime van vrije scheepvaart van toepassing in de hele zone
(5) A/AC.138/SC.II/L.37
(6) Cfr. SZEKELY, A., o.c., vol. I, 326-330
(7) JOHNSTON, D. & GOLD, E., ed. CLINGAN, T., 1982, o.c., 22-23

(8) Vb. Colombia, Mexico, Venezuela (L.21). Australië en Noorwegen (L.36). Kenia (L.10)
(9) Vb. Algerije, Ivoorkust, Ghana, Kameroen, Kenia, Liberia, Madagascar, Mauritius, Senegal, Sierra Leone, Soedan, Somalia, Tanzania, Tunesië (L.40)
(10) Vb. IJsland (L.23)
(11) Vb. China (L.34)

De soevereiniteit van de kuststaat over de natuurlijke rijkdommen van de economische zone kan beperkt worden ten voordele van sommige ontwikkelingslanden, meer bepaald de kustloze en geografisch benadeelde staten (1).
Inderdaad toonden deze staten zich afkerig van de invoering van de economische zone (supra) (2). Om het front van de ontwikkelingslanden niet te breken werden dan ook in de meeste voorstellen bepalingen opgenomen die met hun specifieke belangen rekening houden. In de economische zones worden hen bijzondere voorwaarden verzekerd bij de deelname aan de exploitatie van de visserij : "preferentiële rechten" (3), "visserijprivileges" (4) of zelfs "eigendomsrechten" (5).
De kustloze en geografisch benadeelde staten zelf leggen in hun voorstellen de nadruk op de gelijke toegang tot de economische zones en het vermijden van elke discriminatie terzake (6). Oeganda en Zambia eisen de inrichting van regionale economische zones, die in naam van alle staten van het gebied via regionale organisaties zullen geëxploiteerd worden (7). Een Nederlands voorstel (8), dat een compromis zoekt tussen de E.E.Z.-formule en het status quo, en dat het voor- of nadeel dat aan een kuststaat zal ten deel vallen door het instellen van een E.E.Z. in kwantitatieve termen tracht uit te drukken, voorziet in een "intermediaire zone" tot op x mijlen van de twaalf mijl brede territoriale zee. Hierin wordt het conservatiebeheer in handen gegeven van een Internationale Autoriteit. De kuststaat is bevoegd deze reglementen toe te passen en vergunningen af te leveren. Sterk migrerende soorten vallen niet onder deze regeling. De kuststaat kan de toegang tot de visserij beperken tot zijn eigen vissers en die van benadeelde staten, of eisen dat de gevangen vis op zijn grondgebied of dat van de benadeelde staten op de markt wordt gebracht. Dit voorstel dat aan alle partijen iets wil bieden wekte geen grote interesse (9).

---

(1) Tijdens de debatten evolueerde het begrip van de "shelf-locked" staat tot dat van de "geografisch benadeelde" staat.
IBLER, V., The Interests of Shelf-locked States and the Proposed Development of the Sea, I.J.I.L., 1971, 389-390, geeft de volgende definitie : "A shelf-locked state is a coastal state whose legal continental shelf is cut off from the sea-bed beyond national jurisdiction by the continental shelf of one or more other states".
De definitie van geografisch benadeelde staten komt voor in het voorstel van Jamaica (L.55) : het zijn staten die omwille van geografische, biologische of ecologische redenen, geen substantiële voordelen halen uit de uitbreiding van hun maritieme jurisdictie, die op nadelige wijze door de uitbreiding van de maritieme jurisdictie van andere staten worden getroffen, of die slechts over een korte kustlijn beschikken en hun jurisdictie niet op een uniforme wijze kunnen uitbreiden.
Over het definitieprobleem cfr. ALEXANDER, L. & HODGSON, R., The Role of the Geographically-Disadvantaged States in the Law of the Sea, S.D.L.R., 1976, 558 e.v.
(2) Vb. Singapore, A/AC.138/SR.50. Zaïre, A/AC.138/SC.II/SR.60
(3) Vb. Ecuador, Panama en Peru (L.27), Argentinië (L.37)
(4) Vb. Algerije e.a. (L.40)
(5) Vb. China (L.34)
(6) Vb. Jamaica (L.55), Afghanistan, Nepal, Bolivië, Oostenrijk, België, Singapore (L.39)
Cfr. HICK TIN, C., International Fishery Regimes and the Interests of Developing States, ed. ALEXANDER, L., 1973, o.c., 134-139
(7) A/AC.138/SC.II/L41. Ook L.55 (Jamaica) strekt tot de creatie van "matrimoniale zeeën"
De idee van het totstandbrengen van regionale regelingen bevat theoretisch een mogelijke basis voor de verzoening van de belangen van de verschillende belangengroepen. De onderontwikkelde kuststaten stonden hier achterdochtig tegenover omdat zij vreesden dat dit zou uitmonden in multilaterale systemen waarin ook de lange afstands-visserijstaten een rol zouden spelen.
O'CONNELL, D., 1982, o.c., vol. I, 561
(8) A/AC.138/SC.II/L.59
(9) I.v.m. deze voorstellen cfr. PULVENIS, J., A.F.D.I., 1976, o.c., 689-691.
FAWCETT, J., The Law of the Sea : Issues at Caracas, W.T., 1974, 241-242.
BOS, A., De Derde Zeerecht Conferentie, I.S., 1974, 378-379. CAFLISCH, L., o.c., 74

Naast het exclusief visrecht schenken de meeste voorstellen aan de kuststaat bevoegdheden met betrekking tot de bescherming van het mariene milieu, de conservatie, en het wetenschappelijk onderzoek (1).
De verplichting om het deel van de toegelaten vangst, dat niet door de kuststaat wordt gevangen onder de andere visserijstaten te verdelen, komt niet voor in de E.E.Z.-voorstellen; zij laten de kuststaat hierin vrij (2).
De traditionele vrijheden van de volle zee, scheepvaart, overvlucht en het leggen van onderzeese kabels en pijpleidingen, worden uitdrukkelijk vermeld en zijn onderworpen aan de uitoefening van de rechten van de kuststaat in de E.E.Z. (3).

Wat de afbakening van de nationale jurisdictiezone aangaat, kunnen wij de consensus vaststellen dat zij zich niet verder dan tot tweehonderd mijl van de basislijn van de territoriale zee mag uitstrekken (4). Een universele en uniforme vaststelling op tweehonderd mijl was onmogelijk, gezien de geografische omstandigheden in sommige streken, vooral in Europa. De voorstellen van Australië/Noorwegen en van IJsland stellen dat de kuststaat zelf de grens van zijn economische zone kan vastleggen tot op maximaal tweehonderd mijl van de basislijnen van zijn territoriale zee. Indien het continentaal plat zich nog verder uitstrekt behoudt de kuststaat volgens Australië/Noorwegen de soevereine rechten op de bodemrijkdommen, waarover hij reeds beschikte onder de Conventie over het Continentaal Plat; het voorstel van Argentinië past zoals gezegd de theorie van de epicontinentale wateren toe, wat een niet-uniforme afbakening van de jurisdictiezone inhoudt (5).

Inderdaad stelde dit aspect van het nieuwe begrip E.E.Z. de meeste problemen : zou het continentaal plat door de economische zone worden opgeslorpt en er een integrerend deel van uitmaken (6), zou het concept geheel verdwijnen (7), zou het verder aan een afzonderlijke regeling onderworpen blijven, of zullen E.E.Z. en continentaal plat aan één enkel regime onderworpen worden en zal het deel van het plat dat buiten de 200-mijlszone gelegen is verder door de Conventie op het Continentaal Plat worden geregeld (8) ?

---

(1) Het voorstel van Argentië (L.37) vermeldt ook de bevoegdheid kunstmatige eilanden op te richten (dit wordt later in het Verdrag opgenomen)
De Voorstellen van IJsland, Australië/Noorwegen en Pakistan vermelden niets over de mariene pollutie
(2) Cfr. CARROZ, J., Le nouveau droit des pêches et la notion d'excédent, A.F.D.I., 1978, 854
(3) Vb. Colombia, Mexico en Venezuela (L.21), Australië en Noorwegen (L.36), Algerije e.a. (L.40), Kenia (L.10)
(4) Vb. Colombia, Mexico en Venezuela (L.21), China (L.34), Algerije e.a. (L.40), Kenia (L.10)
(5) Voorstellen supra
(6) Vb. Kenia (L.10)
(7) Vb. Algerije e.a. (L.40)
(8) Vb. Colombia, Mexico, Venezuela (L.21)

Ook de criteria voor de afbakening van het continentaal plat zelf waren nog onzeker : het geomorfologisch criterium, of dat van diepte, afstand of billijkheid (1) (2).

Tenslotte is nog het compromis-voorstel van Canada, India, Kenia, Madagascar, Senegal en Sri Lanka over de inrichting van een *exclusieve visserijzone* te vermelden (3).
De kuststaat heeft het recht een exclusieve visserijzone in te richten buiten zijn territoriale zee. Hij beschikt in deze zone over soevereine rechten in verband met de exploratie, exploitatie, instandhouding en het beheer van de levende rijkdommen en kan hiertoe de nodige reglementen aannemen. De uitgestrektheid van de exclusieve visserijzone zal samenvallen met die van de economische zone en is later te bepalen.
De kuststaat kan vissers van andere staten toestaan in de E.V.Z. te vissen, onder de voorwaarden en regels die hij zelf voorschrijft. Deze kunnen betrekking hebben op vergunningen of andere vormen van vergoeding, het beperken van het aantal schepen en van het vistuig, het voorschrijven van het toegelaten vistuig, het vaststellen van vangstperiodes en van de toegelaten categorieën en grootte van de vis, en het bepalen van de vangstquota. Naburige ontwikkelingslanden zullen elkaars vissers in hun respectieve visserijzones toelaten, dit op grond van een langdurig en erkend gebruik en van economische afhankelijkheid. Ingezetenen van kustloze ontwikkelingslanden genieten het voorrecht op voet van gelijkheid aan de visserij te mogen deelnemen in de E.V.Z. van naburige staten.
De kuststaat heeft een bijzonder belang bij de instandhouding van de produktiviteit van de levende rijkdommen in de wateren aangrenzend aan zijn E.V.Z. en kan de nodige maatregelen treffen ter bescherming van dit belang. Hij zal dan ook preferentiële rechten uitoefenen met betrekking tot de rijkdommen van deze wateren en kan zich een deel van de toegelaten vangst voorbehouden, overeenkomstig zijn vangstcapaciteit. Hier wordt duidelijk naar de zalmvangst verwezen.
Voor de exploitatie, exploratie, conservatie en ontwikkeling van de levende rijkdommen buiten de E.V.Z. (volle zee) zullen de nodige regelingen op regionale basis getroffen worden; dit indien het gaat over vissoorten die geen grote migratietrajecten uitvoeren en die in hetzelfde gebied broeden, zich voeden en

---

(1) In de "North Sea Continental Shelf Cases" in 1969 stelde het Internationaal Gerechtshof dat het continentaal plat van een staat het natuurlijk verlengstuk van zijn territorium in en onder de zee uitmaakt, zodat hij "ipso iure" en "ab initio" over inherente soevereine rechten beschikt m.b.t. de exploratie en exploitatie van de natuurlijke rijkdommen. Het Hof benadrukt het fysisch karakter van de verderzetting van de landmassa. D.B.R. v. Denemarken en D.B.R. v. Nederland, I.C.J., Reports, 1969, 22, 29, 31.
Deze interpretatie werd niet alleen in de doctrine, maar sedert 1970 ook in de praktijk aanvaard. Cfr. ANAND, R., 1983, o.c., 202. Voor de regeling van het afbakeningsgeschil tussen de betrokken partijen werd door het Hof in zijn arrest aangedrongen op een billijke regeling ("by agreement in accordance with equitable principles and taking account of all the relevant circumstances")

(2) I.v.m. de E.E.Z.-voorstellen, cfr. MALLON, L. (ed.), o.c., 16-34. MOMTAZ, D., R.G.D.I.P., 1974, o.c., 235-237. AGUILAR, A., S.D.L.R., 1974, o.c., 581-602. SEATON, E., o.c., 118-121. LAKSHAMARAN, R., o.c., 379-380
Latijnsamerikaanse voorstellen : cfr. SZEKELY, A., o.c., vol. I, 326-336

(3) A/AC.138/SC.II/L.38

verblijven. Migrerende soorten buiten de E.V.Z., zullen door een internationale autoriteit worden beheerd. De geschillenregeling m.b.t. de grenzen van de E.V.Z., de interpretatie en de geldigheid van de reglementen betreffende vreemde vissers, en de interpretatie van deze artikelen, ligt in handen van de kuststaat. Elk geschil aangaande visserij-activiteiten buiten de E.V.Z. zal verwezen worden naar de autoriteit die hiervoor door de Derde Zeerechtconferentie zal worden aangeduid.

Met dit voorstel schaart Canada zich definitief aan de zijde van de kuststatengroep (1). Daar het zowel de erkenning van de soevereine rechten van de kuststaat in de zone, als een soortgebonden benadering inhoudt, werd het door ontwikkelingslanden en industriestaten als een interessant voorstel beschouwd. De inhoud van dit voorstel bevindt zich dan ook het dichtst bij de verder door de Conferentie weerhouden tekst.

*
* *

Als meest invloedrijke voorstellen kunnen wij tenslotte aanduiden : de vroege voorstellen van Kenia inzake de E.E.Z., en van Colombia, Mexico en Venezuela inzake de patrimoniale zee, het Amerikaanse voorstel dat de "species approach" lanceerde en dat de verdere uitwerking van het conservatiebeheer op vele punten overlaat aan de internationale visserijcommissies, en het compromis-voorstel van Canada e.a.. Het eindresultaat van de onderhandelingen van de Derde Zeerechtconferentie op het stuk van de visserij zal dan ook een combinatie van verschillende elementen van deze voorstellen bevatten.

In zijn eindverslag werd door het Zeebodem Comité een "Tentative comparative table of proposals, declarations, working papers etc..., relating to subjects and issues allocated to Sub-Committee II" (2) opgesteld.
Deze compilatie bevatte 28 formele voorstellen aangaande één of meer aspecten van het voorgestelde E.E.Z.-concept. Al deze voorstellen vormen de basis van waar de besprekingen en onderhandelingen van de Derde Zeerechtconferentie zullen uitgaan.

Het voorgaand overzicht toont aan dat de besprekingen binnen Sub-Comité II van het Zeebodem Comité zich, wat de visserij betreft, in de eerste plaats toespitsten op het aspect van de verdeling van de toegang tot de visserij en minder op de wetenschappelijke en beheersaspecten (3).

---

(1) Cfr. JOHNSON, B., ed. JOHNSON, B. & ZACHER, M., o.c., 77. ANDERSON, L., S.D.L.R., 1974, 669-673
Als lacunes werden beschouwd : geen internationaal regime voor de sterk migrerende soorten in de E.V.Z., geen uitgesproken speciaal regime voor de anadrome vissoorten, geen exacte afbakening van de E.V.Z.. JOHNSTON, D., Fishery Jurisdiction Issues at L.O.S. III. Some Anticipated Features and a Future International Fishing Convention, ed. PONTECORVO, G., 1974, o.c., 38
(2) A/9021. Report, 1973, vol. V
(3) Cfr. DE KLEMM, C., o.c., 121. JOHNSTON, D., ed. PONTECORVO, G., 1974, o.c., 41-43

Tot op dit ogenblik zijn het vooral de lange afstands-visserijstaten die gekant blijven tegen de zich aftekenende trend. Als voornaamste tegenargumenten werden ingebracht : het feit dat de E.E.Z. de vrijheid van scheepvaart en handel zal beperken (1), dat zij zal resulteren in de onderexploitatie van de visstapels (2), dat zij de "creeping jurisdiction" zal aanwakkeren (3) en dat zij een onbillijke situatie creëert, in acht genomen de ongelijke verdeling van de natuurlijke rijkdommen over de oceanen (4).
JOHNSTON en GOLD (5) onderzochten de positie tegenover de E.E.Z. van de 151 staten waarvan verwacht werd dat ze aan de Derde Zeerechtconferentie zouden deelnemen. Zij localiseerden 70 staten als protagonisten (6), 52 als antagonisten (7), vijf staten als onbeslist (8) en 24 als onverschillig (9).
Dit bevestigt de indruk dat de keuzemogelijkheden van de Conferentie in feite reeds erg beperkt waren en dat de richting die het nieuwe zeerecht zou inslaan, op dat ogenblik reeds duidelijk was afgelijnd (10).
Dit alles betekent ook dat de oorspronkelijke opzet van de grootmachten, om de opdracht van de zeerechtconferentie te beperken tot het zoeken naar een uniforme regeling nopens de uitgestrektheid van de territoriale zee, de vrije doorvaart door de internationale zeestraten en de visserij-jurisdictie (11), nu definitief achterhaald is.

---

(1) Vb. U.S.S.R., A/AC.138/SC.II/SR.6
(2) Vb. Bulgarije A/AC.138/SC.II/SR.7. U.S.S.R., A/AC.138/SR.12
(3) Vb. U.S.A. en U.S.S.R.. Cfr. O'CONNELL, D., 1982, o.c., vol. I, 559
(4) Zie voorstellen kustloze staten
Cfr. NELSON, L., o.c., 682. AGUILAR, A., S.D.L.R., 1974, 591-596. LAKSHAMARAN, R., o.c., 383-384. SHYAM, M., Rights of the Coastal States to Fisheries Resources in the Economic Zone : An Empirical Analysis of State Preferences, O.M., 1976, 1 e.v.
(5) JOHNSTON, D. & GOLD, E., 1973, o.c., 18
(6) Vooral Latijnsamerikaanse, Afrikaanse en enkele Aziatische staten
(7) Vooral lange afstands-visserijstaten en kustloze staten.
Onder de ontwikkelde staten die reeds voor de E.E.Z. gewonnen waren : Australië, Canada, Nieuw-Zeeland, IJsland, Joegoslavië
(8) Staten met onuitgesproken belangen
(9) Meestal kleine staten als N. Korea en de Perzische Golfstaten
(10) JENNINGS, R., N.D.L.S., III, o.c., 12
(11) Cfr. HJERTONSSON, K., o.c., 42. de LACHARRIERE, G., R.G.D.I.P., 1980, o.c., 217

§ 2. DE DERDE ZEERECHTCONFERENTIE (UNCLOS III)

2.1. Kanttekeningen

Dat de Derde Zeerechtconferentie in vele opzichten een unieke gebeurtenis was kan niet worden ontkend. Het was niet enkel de langste onderhandelingsonderneming uit de geschiedenis maar ook één van de belangrijkste en meest ambitieuse, zoals trouwens door talloze afgevaardigden op een bijna rituele wijze werd benadrukt (1). Tussen 137 en 158 staten namen aan de verschillende zittingen deel.

In het licht van het politiek karakter van de Conferentie en de alles overheersende noodzaak een "goede" conventie tot stand te brengen die voor alle fracties van de talrijke V.N.-familie aanvaardbaar zou zijn, werd een speciaal en tamelijk omslachtig beslissingsproces uitgewerkt. Indien één van de grote "statenblokken" zich buiten de conventie hield dan zou de Conferentie in één van haar voornaamste opdrachten mislukken, met name het uitwerken van een politiek en juridisch aanvaardbaar systeem voor de oceanen - waardoor een uitzonderlijke bijdrage kon worden geleverd tot de ontspanning in de wereld - en het scheppen van de noodzakelijke voorwaarden voor een effectief en modern beheer voor het gemeenschappelijk erfgoed van de mensheid en voor de oceaanruimte in haar geheel.

Het hele beslissingsproces is gebaseerd op een aantal elementen : het consensusprincipe, het "Gentlemen's Agreement" aangenomen door de Algemene Vergadering op 16 november 1973, het concept van de "package deal" en het gebruik van informele onderhandelingsgroepen bij de voorbereiding van de ontwerp-teksten; ook de persoonlijke rol van de President van de Conferentie en van de Comitévoorzitters dient te worden onderstreept (2).

Wij belichtten reeds hoger de betekenis van het *consensussysteem* (3) en van de opvatting dat het bereiken van een *"package deal"* onvermijdelijk was. Deze twee procedures hebben gemeen dat zij streven naar een zo groot mogelijke aanvaardbaarheid van de bereikte resultaten en dat zij het eindeloos uitspinnen van de besprekingen toelaten, wat normaal gezien moet gecompenseerd worden door een aanzienlijke verkorting van de latere fasen van ondertekening en ratificatie van het verdrag (4).

Het *"Gentlemen's Agreement"*, aangenomen in A.V.-resolutie 3067 (XXVIII) (5) is een aanvulling van het consensusprincipe. Dit compromis houdt in dat alle mogelijke inspanningen om tot een consensus te komen eerst moeten zijn uitgeput alvorens tot stemmen kan worden overgegaan. De vaststelling van deze toestand gebeurt door een stemming en vervolgens wordt een stemming over het betrokken punt voorzien. Alvorens hiertoe over te gaan is een afkoelingsperiode van tien dagen voorzien om vooralsnog een ultieme gespreksronde toe te laten (6). Het is te beschrijven als een "agreement to agree" (7).

---

(1) MARTRAY, J., o.c., 24. Cfr. LEVY, J., o.c., 7
(2) EVENSEN, J., UNCLOS : Origin and Process of Negotiation, ed. LAURSEN, F., o.c., 8
(3) Op 26 juni 1974 omschreven als : "een algemeen akkoord zonder stemming, wat niet noodzakelijk op unanimiteit wijst". A/CONF.62/SR.17
(4) de LACHARRIERE, G., R.G.D.I.P., 1980, o.c., 220-221
(5) Y.U.N., 1973, 43
(6) Cfr. EVENSEN, J., ed. LAURSEN, F., o.c., 9. HARDY, M., R.B.D.I., 1975, o.c., 454. LEVY, J., o.c., 24-25
(7) GANZ, D., The United Nations and the Law of the Sea, I.C.L.C., 1977, 7

TABEL XX

Types of informal negotiating group at UNCLOS III, major examples.[3]

	Common interest groups	Compromise groups
External groups	European Community	
	Soviet and East European	
	Western European and others	
	Latin American	
	African	
	Asian	
	Arab	
	Group of 77	
	Islamic states	
	Commonwealth states	
	Non-aligned states	
Internal groups	LLGDS	Margin states
	Coastal states	UK – Fiji (straits)
	Archipelagic states	Settlement of disputes
	Territorialist states	Settlement of sea boundary disputes
	Anadromous fish states	Group of 21 (problems of LLGDS)
	Straits states	Castaneda (various issues in the economic zone)
	Equitable principles states	Evensen
	Median line states	
	States with foreign islands close offshore	

Naar : BUZAN, B., M.P., 1980, 185

Deze stemmingsprocedure en het intern reglement van de Conferentie werden besproken op de eerste zitting van de Conferentie in december 1973 te New York en aangenomen bij het begin van de tweede zitting te Caracas in juni 1974 (1).

De werking van de Conferentie werd ongewoon sterk beïnvloed door de President en door de Voorzitters van de drie Comités.Zij namen de taak op zich de *informele onderhandelingsteksten* voor te bereiden die een samenvatting voorstelden van een aantal standpunten of trends die volgens hen een mogelijkheid tot consensusvorming in zich hielden. Deze opeenvolgende teksten gaven zodoende de vooruitgang van de besprekingen weer en vormden het uitgangspunt voor de verdere debatten (2). Het waren "negotiating" en geen "negotiated texts".

Niet enkel werd de Conferentie gekenmerkt door een "presidentiële diplomatie" maar ook door een herwaardering van de geheime diplomatie. Inderdaad speelde een belangrijk deel van het onderhandelingsproces zich af binnen diverse *informele onderhandelingsgroepen* die over hun werkzaamheden geen documenten publiceerden. De meest invloedrijke onder hen was ongetwijfeld de "Evensen-Groep" die samengesteld was uit een aantal eminente juristen, zowel behorend tot de maritieme mogendheden als tot de Groep van 77, en waarvan de voorstellen in enkele gevallen integraal in de informele onderhandelingsteksten werden opgenomen (3). De bijgevoegde lijst geeft een beeld van de uitbreiding van dit systeem.
Zonder deze informele onderhandelingsgroepen zou de Conferentie zich ongetwijfeld geplaatst gezien hebben voor een virtueel onmogelijk te hanteren diversiteit van individuele stellingnamen (4). Zij vormden een soepel instrument dat de klassieke Oost-West, Zuid-Noord, en de regionale tegenstellingen gedeeltelijk naar de achtergrond drong ten voordele van een meer belangen-georiënteerde benadering (5).

---

(1) A/CONF.62/30/Rev.2. Rules of Procedure.
Bij substantiële stemmingen is ten minste 2/3 van het aantal van aan de stemming deelnemende staten vereist en tevens meer dan de helft van bij de Conferentie ingeschreven staten.
Cfr. HARDY, M., R.B.D.I., 1975, 457-468. DUPUY, R., 1979, o.c., 42. Idem, The Negotiating Process, M.P., 1981, 286-287. LEVY, J., o.c., 25-26. VIGNES, D., Will the Third United Nations Conference on the Law of the Sea work according to the Consensus Rule ?, A.J.I.L., 1975, 124-129. MILES, E., An Interpretation of the Caracas Procedures, ed. CHRISTY, F., e.a., 1975, o.c., 47-55

(2) EVENSEN, J., ed. LAURSEN, F., o.c., 9. JAENICKE, G., Z.A.O.R.V., 1978, o.c., 455-458. ANAND, R., 1983, o.c., 211. DUPUY, R., M.P., 1981, o.c., 287.
De belangrijkste personaliteiten die een leidende rol vertolkten waren : S. AMERASINGHE (Sri Lanka), P. ENGO (Kameroen), A. AGUILAR (Venezuela), A. YANKOV (Bulgarije), T. KOH (Singapore), F. NJENGO (Kenia), J. EVENSEN (Noorwegen), A. BEESLEY (Canada), F. NANDAN (Fidji) en J. CASTANEDA (Mexico)

(3) Cfr. DUPUY, R., 1979, o.c., 43-44 en 48-51. LEVY, J., o.c., 47-51
BUZAN, B., United we Stand... Informal Negotiating Groups at UNCLOS III, M.P., 1980, 184-188. Cfr. MARTRAY, J., o.c., 30-31. BARSTON, R., The Law of the Sea Conference : The Search for New Regimes, ed. BARSTON, R. & BIRNIE, P., o.c., 156-157. LEVY, J., o.c., 55-57

(4) Een plenair debat over procedurekwesties voorzag tot tachtig verschillende sprekers

(5) BUZAN, B., M.P., 1980, o.c., 192-193

Ook de blokvorming op de Conferentie kan bepaalde ontwikkelingen helpen verklaren. In tegenstelling tot de twee eerste zeerechtconferenties, waar de Oost-West confrontatie het verloop van de besprekingen domineerde is hier de *tegenstelling tussen Noord en Zuid* de meest opvallende (1).
In dit geheel namen de grootmachten merkwaardig analoge standpunten in, geinspireerd door militaire en scheepvaartbelangen.
De meest coherente macht vormden de ontwikkelingslanden.
Een belangrijke splintergroep binnen de Groep van 77 echter, waren zoals reeds hoger gezien, de LL/GDS, die zich vanaf 1976 opnieuw afzetten tegen de exclusieve economische zone en die deze van een nationaal tot een regionaal concept wilden ombuigen.
Een andere ontwikkeling in dit verband is de sterke numerieke aangroei van deze groep. Steeds meer staten gingen zich als "geografisch benadeeld" beschouwen, zodat men uiteindelijk ook over geografisch benadeelde zones, regio's, en van geo-economisch benadeelde staten ging spreken (2).

Dit geheel van bijzondere procedureregels wordt geacht een belangrijk precedent te vormen voor toekomstige globale onderhandelingen en maakte van de Conferentie dan ook letterlijk "un atelier international expérimental" (3).

---

(1) ANAND, R., 1983, o.c., 209-210. MILES, E., The Dynamics of Global Ocean Politics, ed. JOHNSTON, D., 1976, o.c., 174. KILDOW, J., o.c., 574
(2) Cfr. PULVENIS, J., A.F.D.I., 1976, o.c., 715-718. EXTAVOUR, W., o.c., 260
(3) LEVY, J., R.G.D.I.P., 1980, o.c., 7

2.2. De regeling van de visserij doorheen de opeenvolgende onderhandelingsteksten

De besprekingen van de Derde Zeerechtconferentie werden gevoerd tijdens elf zittingen, gespreid over tien jaar. Zoals reeds hoger vermeld werden in de loop van de Conferentie verscheidene informele onderhandelingsteksten uitgegeven die een weergave van de stand van zaken voorstelden; dit waren door de Voorzitters van de drie hoofdcomités en/of de President van de Conferentie opgestelde teksten, die naar hun mening het dichtst de tot dan toe bereikte consensus benaderden.

Het hierna volgend schema geeft een overzicht van de werkzaamheden van de Conferentie. Aan de hand van de opeenvolgende onderhandelingsteksten zullen wij de evolutie van de visserijbepalingen onderzoeken en de meest relevante voorstellen vermelden. De uitwerking van het statuut van de exclusieve economische zone als hoofdelement van het nieuwe visserijregime, wordt van nabij gevolgd.

I	3-15 december 1973, New York	
II	20 juni - 29 augustus 1974, Caracas	Main Trends, 15.10.1974
III	17 maart - 9 mei 1975, Genève	I.S.N.T. - 7.5.1975
IV	15 maart - 7 mei 1976, New York	R.S.N.T. - 6.5.1976
V	2 augustus - 17 september 1976, New York	
VI	23 mei - 15 juli 1977, New York	I.C.N.T. - 15.7.1977
VII	28 maart - 19 mei 1978, Genève 21 augustus - 15 september 1978, New York	
VIII	19 maart - 27 april 1979, Genève 19 juli - 24 augustus 1979, New York	I.C.N.T./rev.1-28.4.79
IX	3 maart - 4 april 1980, New York	I.C.N.T./rev.2-11.4.80
	28 juli - 29 augustus 1980, Genève	I.C.N.T./rev.3-22.9.80 (Draft Convention Informal Tex
X	9 maart - 24 april 1981, New York 3-28 augustus 1981, Genève	Official Draft Convention - 28.8.1981
XI	8 maart - 30 april 1982, New York	Conventie aangenomen, 30.4.1982
	10 december 1982, Montego Bay	Ondertekening van de Conventie

De voornaamste visserijbepalingen namen reeds in 1975 vaste vorm aan. In tegenstelling tot de vorige zeerechtconferenties was de visserijregeling niet controversieel. Het nieuwe visserijregime was als het ware één van de uitgangspunten van de verdere onderhandelingen.
Wanneer deze ook tijdens de volgende zittingen in hun hoofdlijnen nagenoeg onveranderd blijven, begint de statenpraktijk zich vanaf 1976-77 dan ook meer en meer naar deze teksten te richten.
De uitwerking van het statuut van de E.E.Z., dat voordien nog verward en onzeker was, berust op een consensus die bereikt werd op de zesde zitting in 1977. De visserijregeling wordt verder aangevuld en verfijnd met nieuwe bepalingen nopens het beheer van de katadrome soorten (1977), de bescherming van de mariene zoogdieren (1979) en de anadrome vissoorten (1979), de visserijgeschillenregeling in de E.E.Z. (1979) en het probleem van de deelname van de LL/GDS aan de visvangst in de E.E.Zones van hun buurstaten (1979). Een poging om de discussie te heropenen en de rechten van de kuststaat over de "straddling stocks" uit te breiden wordt verijdeld in 1980.
De afbakening van E.E.Zones van aangrenzende en tegenover elkaar gelegen staten krijgt pas een definitieve en controversiële oplossing tijdens de tiende zitting in 1981 (infra). Het verder verloop van de Conferentie dat wij kort samenvatten (1981-82), wordt beheerst door de Amerikaanse bezwaren tegen de diepzeemijnbouw-bepalingen.

Caracas, 20 juni - 29 augustus 1974

Na de proceduriële sessie van 1973 (1) begon het Tweede Comité in juli 1974 onder leiding van Andres AGUILAR (Venezuela), met het onderzoek van de 15 punten die het toegewezen gekregen had (2).
Tachtig voorstellen werden ingediend en over het onderwerp E.E.Z. alleen al werden 99 verklaringen afgelegd (3), wat een beeld schetst van de complexiteit van de opdracht van dit comité. Nadat alle voorstellen waren neergelegd en het debat besloten, bereidde het Secretariaat van het Tweede Comité dertien informele werkdocumenten voor, die de algemene trends weergaven. Deze "Main Trends" behandelden alle alternatieve voorstellen en waren zeer uitgebreid. Tijdens informele comitévergaderingen werd vervolgens commentaar geleverd op deze documenten. De Voorzitter deed een oproep om het aantal opmerkingen en suggesties dienaangaande te beperken, maar de werkzaamheden van het Tweede Comité bleven complex en verward tot het einde van deze zitting in augustus 1974 (4).

Het *"Main Trends"* document (5), dat alle "working papers" samenbundelt omvat 243 bepalingen, verdeeld over dertien delen. Visserijbepalingen komen voor in Deel V (E.E.Z. buiten de territoriale zee), Deel VI (preferentiële rechten of andere niet-exclusieve jurisdictie over de rijkdommen buiten de territoriale zee in hoofde van de kuststaat), Deel VII (volle zee en radio-uitzendingen vanop de volle zee), Deel VIII (kustloze staten), Deel IX (rechten en belangen van kustloze staten en staten met smalle continentale plateaus of korte kustlijnen) en Deel XI (ingesloten en half-ingesloten zeeën).

In Deel V (E.E.Z.) zijn de visserijbepalingen in drie categorieën ingedeeld : exclusieve rechten, preferentiële rechten, en beheer en instandhouding. Wat de exclusiviteit van de visserij in de E.E.Z. betreft werden drie verschillende opvattingen weergegeven (6). De eerste streeft naar volstrekte exclusiviteit zonder plichten voor de kuststaat op dit vlak (vb. Nigeria). De tweede, die

---

(1) Third United Nations Conference on the Law of the Sea, Off. Rec., vol. I en vol. III
(2) Territoriale zee, aangrenzende zone, straten gebruikt voor de internationale scheepvaart, continentaal plat, E.E.Z. buiten de territoriale zee, preferentiële rechten van de kuststaat, volle zee, kustloze staten, staten zonder of met een klein continentaal plat of een korte kustlijn, staten met een uitgestrekt continentaal plat, eilandengroepen, ingesloten en half-ingesloten zeeën,kunstmatige eilanden en installaties, eilandenregime, uitzendingen vanop zee
(3) Off. Rec., vol. II en vol. III
Bij het begin van deze zitting verklaarde de Amerikaanse Ambassadeur Stevenson voor de Plenaire Vergadering dat de V.S. bereid waren een algemeen akkoord over een territoriale zee van twaalf mijl en een tweehonderd mijl brede E.E.Z. te aanvaarden, op voorwaarde dat deze regeling deel zou uitmaken van een ruimer pakket, met een aanvaardbaar regime in en buiten de economische zone en vrije doorvaart door zeestraten gebruikt voor de internationale scheepvaart.
Ook de Britse, de Sovjet- en andere vertegenwoordigers verklaarden zich in principe gewonnen voor de 200-mijlen E.E.Z.
(4) ODA, S., J.A.I.L., 1975, o.c., 86-87. Idem, 1977, o.c., vol. I, 156-157. LEVY, J.P., o.c., 29-30
(5) A/CONF.62/C.2/W.P. 1
(6) Bepalingen 100-102

door een Amerikaans voorstel getypeerd wordt, koppelt exclusieve reglementering door de kuststaat aan de plicht tot instandhouding en volledige benutting van de visstapels en een speciale behandeling van anadrome en migrerende soorten. De derde, waarvan het voorstel van acht E.G.-staten een voorbeeld is, benadrukt de rol van de regionale visserij-organisaties (1).
Verschillende alternatieven werden ook voorgesteld nopens de preferentiële visserijrechten van de kuststaat in de E.E.Z. (o.a. bepaling van de T.A.C. en rechten van de traditionele visserijstaten en de LL/GDS)(2), de objectieven van het conservatiebeleid (3), het beheer van de anadrome en katadrome soorten, de migrerende vissoorten, de mariene zoogdieren (4), en de nalevingscontrole door de kuststaat (5).

Met betrekking tot het E.E.Z.-regime tekenden zich nog andere tegenstellingen af. Deze hielden verband met de rechten van de kuststaat over de rijkdommen van de bodem en de ondergrond van het continentaal plat buiten tweehonderd mijl, daar waar de continentale rand zich nog verder uitstrekt; de toe te passen principes voor de afbakening van de E.E.Z. en het continentaal plat tussen aangrenzende en tegenover elkaar gelegen staten; het juridisch statuut van de E.E.Z. (volle zee of territoriale zee) en de geschillenregeling.

---

(1) De voorstellen die in detail het visserij-regime in de E.E.Z. behandelen zijn : Nigeria (A/CONF.62/C.2/L.21/Rev.1), zes staten van het Sovjetblok (L.38), 31 kustloze en geografisch benadeelde staten (L.39), acht E.G.-staten (L.40), Verenigde Staten (L.47), zeventien Afrikaanse staten (L.82)

(2) Bepalingen 103-107
Een belangrijk geschilpunt bestond aangaande het al dan niet verplicht stellen van de volledige benutting van de visvoorraad in de E.E.Z. en de hieraan verbonden plicht andere staten tot de visserij toe te laten. De bepalingen m.b.t. het visrecht van de LL/GDS in de E.E.Z. van naburige kuststaten reveleren een tegenstelling tussen de opvatting dat deze staten een gelijke behandeling dienen te genieten als de ingezetenen van de kuststaat bij de exploitatie van de E.E.Z., of dat hun slechts een bevoorrechte behandeling toekomt bij de toekenning van visserijrechten aan derde staten. Een aantal van deze benadeelde staten stuurden aan op de erkenning van het recht om deel te nemen aan de exploitatie van alle rijkdommen van de E.E.Z. (o.a. Opper-Volta, Oeganda, Botswana, A/CONF.62/C.2/SR.32-33 en voorstel 31 LL/GDS (L.39). Deze idee botste op aanzienlijke weerstand (o.a. Kenia, Nigeria, A/CONF.62/C.2/SR.33-34)

(3) Bepalingen 108-109

(4) Bepalingen 110-113
Deze bepalingen wijzen op het gedeeltelijk in stand houden van de "species approach".
Inzake de anadrome soorten bestaan de voornaamste alternatieven in het exclusief exploitatierecht van de staat van oorsprong (vb. Canada (L.81)), het akkoord tussen de verschillende geïnteresseerde staten met preferentiële rechten voor de kuststaat (vb. Denemarken (L.37) en Ierland (L.41)), en het beheer door middel van internationale overeenkomsten (vb. Japan (L.46)). In verband met de migrerende soorten bestaan de tegengestelde opvattingen van exclusieve reglementering door de kuststaat in de E.E.Z. en door de vlagstaat in volle zee, of beheer door internationale organisaties

(5) Bepaling 114
Twee alternatieven overeenkomstig de al dan niet exclusieve bevoegdheid van de kuststaat in de zone. Cfr. BURKE, W., LEGATSKI, R. & WOODHEAD, W., o.c., 29-33

Volgende principiële elementen van het E.E.Z.-concept schenen reeds ruime steun te genieten :

* soevereine of exclusieve rechten voor de kuststaat t.a.v. de exploratie en exploitatie van de levende en niet-levende rijkdommen;
* exclusieve rechten over kunstmatige eilanden en installaties;
* exclusieve rechten over boringen voor alle doeleinden;
* rechten en plichten van de kuststaat m.b.t. mariene pollutie en wetenschappelijk onderzoek in de E.E.Z., nader uit te werken door het Derde Comité.

Door de uitgave van de "Main Trends" door het Tweede Comité na de tweede zitting van de Conferentie, waren aldus alle mogelijke opties duidelijk omschreven en aangescherpt. Dit betekent dat de uitgangsposities nu definitief zijn ingenomen en het ogenblik voor daadwerkelijke onderhandelingen is aangebroken (1)

Genève, 17 maart - 9 mei 1975

Dit was ook de opvatting van Conferentievoorzitter Shirley AMERASINGHE (Sri Lanka) bij het begin van de derde zitting in maart 1975. Hij stelde voor dat de comités reeds op het einde van de tweede week zouden aanduiden over welke punten van hun respectieve ontwerpartikelen voldoende consensus was gegroeid (2). Al gauw bleek dat dit een te optimistische verwachting was geweest. Praktisch elke zinvolle discussie greep plaats binnen informele samenkomsten en raadplegingen tussen de vertegenwoordigers. Het Tweede Comité vergaderde slechts twee maal en besprak maar één ontwerpartikel. Na verloop van de eerste helft van deze zitting stelde de President voor dat de drie Comitévoorzitters zich zouden afzonderen en trachten een unieke tekst voor te bereiden waarin niet meer alle alternatieven werden opgesomd, maar die volgens hen het dichtst de gegroeide consensus benaderde en van waaruit verdere discussies zouden uitgaan.

---

(1) Caracas-zitting en Main Trends : STEVENSON, J. & OXMAN, B., The Third United Nations Conference on the Law of the Sea : The 1974 Caracas Session, A.J.I.L., 1975, 15-20. TAFT, G., The Third U.N. Law of the Sea Conference : Major Unresolved Fisheries Issues, C.J.T.L., 1975, 113-117. CAMINOS, H., The Law of the Sea at the Caracas Session : a Brief Evaluation, C.J.T.L., 1975, 84-85. OXMAN, B. & WEST, H., Issues to be Re olved in the Second Substantive Session of the Third United Nations Conference on the Law of the Sea, C.J.T.L., 1975, 95-99. MOHAN, S., o.c., 230-231 en 240-246. GUENDLING, L., 1983, o.c. 64-77.KURY,C., The Fisheries Proposals : An Assessment, S.D.L.R., 1975,646-65 Cfr. KNOKE, H., III. Seerechtskonferenz - Session Caracas, A.P., 1974, 422-424. JENISCH, U., Tendenzen im internationalen Seerecht : Post Caracas 1974, E.A., 1974, 801-803. GLINGAN, T., G.Y.I.L., 1979, o.c., 189-190. QUENEUDEC, J.P., D.M.F., 1974, o.c., 641-647. POLLARD, D., The Exclusive Economic Zone; The Elusive Consensus, S.D.L.R., 1975, 607 e.v.. SIMOES FERREIRA, P., o.c., 110-111. MIRVAHABI, F., Conservation and Management of Fisheries in the Exclusive Economic Zone, J.M.L.C., 1977/78, 232-233. FERRERO COSTA, E., o.c., 364-365. JOHNSON, B., ed. JOHNSON, B. & ZACHER, M., o.c., 82-84. BUZAN, B. & JOHNSON, B., Canada at the Third Law of the Sea Conference : Strategy, Tactics, and Policy, ed. JOHNSON, B. & ZACHER, M., o.c., 269-273. MILES, E., An Interpretation of the Caracas Proceedings, ed. CHRISTY, F. e.a., 1975, o.c., 77-81. SMITH II, G., Restricting the Concept of Free Seas, Modern Maritime Law Re-evaluated, Huntington N.Y., Krieger Publ. Co., 1980, 91

(2) Off. Rec., vol. IV, 3-4

Op 7 mei 1975, net voor het einde van deze zitting, werd zonder negatieve opmerkingen een algemene tekst voorgesteld "informal in character and which would not prejudice the positions of any delegation nor would it represent any negociated text or accepted compromise" (1).
In hoeverre Deel II van de *Informal Single Negotiating Text* een weergave bevatte van de informele werkzaamheden van het Tweede Comité is niet bekend, ofschoon de rol van de Evensen-Groep in dit verband niet mag worden onderschat. De artikelen over de E.E.Z. waren praktisch volledig gebaseerd op een onderhandelde tekst van deze informele werkgroep, zodat deze bepalingen op zijn minst representatiever waren voor de algemene onderhandelingsstand dan de overige artikelen die enkel de individuele opinie van Comitévoorzitter Reynaldo GALINDO POHL (El Salvador) vertegenwoordigden (2). Hieruit kan in ieder geval worden opgemaakt dat de maritieme staten hun positie hadden gewijzigd en dat zij nu instemden met een exclusieve, in plaats van een preferentiële zone, zoals kort tevoren nog het geval was.

Opvallend tijdens deze zitting was de bittere verharding van de positie van de LL/GDS, dit in dusdanige mate dat het binnen de Groep van 77 bijna tot een breuk kwam. Deze staten waren van oordeel dat de voorstellen van de Evensen-Groep volkomen in het voordeel van de kuststaten georiënteerd waren. Al de hun toegestane rechten of voordelen waren principieel en zouden pas later door bilaterale onderhandelingen concreet worden uitgewerkt. Hun alternatief bestond erin te streven naar een regionale organisatie van de E.E.Z., met inbegrip van de niet-levende rijkdommen (3).
De andere leden van de Groep van 77 waren hierover verdeeld. De Afrikaanse groep, waarin zich het grootste aantal kustloze staten bevond, stemde in met een oplossing, gebaseerd op een recht van gelijke toegang tot de visserij in de E.E.Z. van naburige kuststaten. De Aziatische groep was erg terughoudend tegenover dit voorstel en de Latijnsamerikaanse groep stond er zelfs vijandig tegenover en gunde deze staten enkel preferentiële rechten m.b.t. deelname in de vangst van het surplus van de T.A.C.. Alle regionale groepen beperkten deze rechten evenwel enkel en alleen tot de levende zeerijkdommen (4).
De Afrikaanse staten waren ook verbolgen over de "penetratie" van de geografisch benadeelde groep door ontwikkelde staten als de D.B.R., de D.D.R. en Nederland (5).
Een tweede statengroep die bezwaar maakte tegen de Evensen-tekst, waren de territorialisten (vooral Peru en Brazilië). Zij verzetten zich tegen de toekenning van rechten in hun E.E.Z. aan andere, zelfs kustloze staten. Daarenboven namen de radicale staten binnen de Groep van 77 (Algerije, Tanzanië en Mauritanië) nu het roer van de gematigde leiders over. Zij stuurden aan op een rechtstreekse confrontatie met de industriestaten in Comité I en wilden van hen belangrijke economische concessies afdwingen in ruil voor een zeebodemverdrag (6).

---

(1) A/CONF.62/W.P.8, Part I, II, III, Off. Rec., vol. IV, 137
(2) ODA, S., 1977, o.c., vol. I, 158-161. Idem, J.A.I.L., 1975, o.c., 88. LEVY, J.P., o.c., 33-40. Cfr. SMITH II, G., o.c., 94-95. CLINGAN, T., Emerging Law of the Sea; The Economic Zone Dilemma, S.D.L.R., 1977, 540-541. MILES, E., An Interpretation of the Geneva Proceedings, Part II, O.D.I.L.A., 1975/76, 308-318
(3) Ibid., part I, 189. BEURIER, J. & CADENAT, P., Les résultats de la Conférence de Genève sur le droit de la mer, R.G.D.I.P., 1975, 752 e.v.. SIMOES FERREIRA, P., o.c., 116.
Zie brief van D.B.R., Nepal, Singapore en Zambia aan Comitévoorzitter, 30 april 1975. PLATZOEDER, R., Third United Nations Conference on the Law of the Sea : Documents, Dobbs Ferry N.Y., Oceana, 1982-83 (verder Documents), IV, 224. Informele teksten : Ibid., 198, 201, 202, 208, 234, 238
(4) MILES, E., O.D.I.L.A., 1975/76, o.c., 315. MIRVAHABI, F., N.I.L.R., 1979, 147-148
(5) MILES, E., O.D.I.L.A., 1975/76, o.c., 316-317
(6) SIMOES FERREIRA, P., o.c., 115-116

De structuur van Deel II van de I.S.N.T. berust op de volgende hoekstenen : een territoriale zee van maximaal twaalf mijl, ongestoorde doorvaart door internationale zeestraten, een economische zone van tweehonderd mijl met soevereine rechten over levende en niet-levende rijkdommen en een speciale behandeling voor bepaalde vissoorten.
Daarbij komt : exclusieve rechten m.b.t. het oprichten en het gebruik van kunstmatige eilanden, installaties en structuren; exclusieve jurisdictie over de andere activiteiten voor de economische exploratie en exploitatie van de zone zoals energiewinning uit water, stromingen en wind en over het wetenschappelijk zee-onderzoek; jurisdictie m.b.t.de bescherming van het mariene milieu, waaronder beheersing en bestrijding van de verontreiniging; andere rechten voorzien door de conventie.
Nog geen overeenstemming werd bereikt nopens de jurisdictie over het continentaal plat buiten tweehonderd mijl, de rechten van de LL/GDS en de afbakening van de E.E.Z. en het continentaal plat tussen aangrenzende en tegenover elkaar gelegen staten.

De vraag naar het statuut van de E.E.Z. was voor alle staten van het grootste belang.
Art. 47, par. 1 beschermt de vrijheden van scheepvaart, overvlucht en het leggen van onderzeese kabels en pijpleidingen en andere door het volkenrecht aanvaarde gebruiken van de zee m.b.t. scheepvaart en communicatie.
Art. 45, par. 1 (a) schenkt aan de kuststaat soevereine rechten voor de exploratie, exploitatie, bescherming en beheer van de natuurlijke hernieuwbare en niet-hernieuwbare rijkdommen. De kern van het probleem schijnt dus gelegen te zijn in de residuele rechten die noch expliciet aan de kuststaat, noch aan de statengemeenschap worden toegekend.
Art. 73 definieert de volle zee ter uitsluiting van de E.E.Z., wat doet veronderstellen dat de E.E.Z. een zone "sui generis" is, noch behorende tot de territoriale zee, noch tot de volle zee. Anderzijds weerspiegelt art. 47, par. 2 de opvatting dat in de E.E.Z. de uitoefening van de vrijheden van volle zee in stand wordt gehouden : de meeste artikels van het deel over de volle zee (met uitzondering van de definitie van de volle zee, de opsomming van de vrijheden van volle zee en de visserijbepalingen), "and other pertinent rules of international law" blijven van kracht "in so far as they are not incompatible with the provisions of this part". Conflicten nopens de residuele rechten zullen een billijke oplossing krijgen, rekening houdend met alle relevante omstandigheden en met de belangen van de betrokken partijen, zowel als die van de internationale gemeenschap in haar geheel (art. 47, par. 3).

Het visserijregime in de E.E.Z. omvat verschillende elementen.
* Soevereine rechten voor de kuststaat (art. 45) : jurisdictie, reglementering, management (art. 50 en 51, par. 4).
* De kuststaat is verplicht de visstapels in stand te houden; hij dient de T.A.C. te bepalen en alle behoudsmaatregelen te treffen, met het oog op het instandhouden of herstellen van de stocks op M.S.Y.-niveau, rekening houdend met milieu- en economische factoren; hij zal overexploitatie vermijden en voldoende oog hebben voor het effect van de visvangst op andere interdependente, verwante, of afhankelijke soorten (art. 50-51). Hij zal alle beschikbare wetenschappelijke informatie, vangststatistieken en andere data uitwisselen via sub-regionale, regionale of globale organisaties en hierbij samenwerken met de staten die toelating hebben in de E.E.Z. te vissen.
* Hij zal de optimale benutting van zijn visbestand verzekeren. Hij bepaalt zijn vangstcapaciteit, en in geval hijzelf niet in staat is de volledige T.A.C. te oogsten zal hij andere staten toegang verlenen tot het surplus.
Hierbij zal hij trachten het economisch nadeel voor de staten waarvan de vissers gewoon waren de zone te bevissen, of die aanzienlijke inspanningen hebben geleverd op het vlak van research en stockidentificatie, tot een minimum te beperken (art. 51).

* Speciale bepalingen behandelen de migrerende vissoorten (1), de anadrome (2) en katadrome (3) soorten, de mariene zoogdieren (4) en de sedentaire soorten (5).
* Speciale bepalingen regelen de toegang tot de visserij in de E.E.Z. door de LL/GDS (art. 57-59). Zij ontvangen het recht, op een billijke wijze aan de exploitatie van de levende rijkdommen deel te nemen, rekening houdend met de relevante economische en geografische omstandigheden van alle betrokken staten. De omschrijving en de voorwaarden van deze deelname zullen uitgewerkt worden door bilaterale of multilaterale akkoorden (art. 57). Art. 58 schenkt gelijkaardige rechten aan staten die door hun geografische karakteristieken, voor de voldoening aan de voedselbehoeften van hun bevolking, bijzonder afhankelijk zijn van de exploitatie van de levende rijkdommen in de E.E.Zones van hun buurstaten. Drie beperkingen worden aan dit principiële recht toegevoegd : ontwikkelde kustloze staten kunnen deze rechten slechts opeisen in de E.E.Zones van ontwikkelde kuststaten (art. 57, par. 1); het toekennen van deze rechten mag niet nadelig zijn voor de vissersgemeenschappen of de visserij-industrie van de betrokken kuststaten (art. 58, par. 2); dergelijke rechten mogen in principe niet overgedragen worden aan derde staten of hun onderdanen door middel van toekenning van vergunningen, "joint-ventures" of enige andere regeling.

---

(1) Art. 53 : kuststaten en andere staten die deze soorten in een bepaalde regio bevissen zullen rechtstreeks of via de geëigende internationale organisatie samenwerken met het oog op de instandhouding en de verwezenlijking van het optimaal gebruik van deze soorten in de regio, dit zowel in als buiten de E.E.Z.. Cfr. KHAN, R., The Fisheries Regime of the Exclusive Economic Zone, I.J.I.L., 1976, 175-178. FROMAN, D., The 200-Mile Exclusive Economic Zone : Death Knell for the American Tuna Industry, S.D.L.R., 1976, 707-741
(2) Art. 54 : de staten uit wiens rivieren de anadrome visstapels afkomstig zijn hebben een primerend belang bij en verantwoordelijkheid voor deze stocks; zij mogen de T.A.C. bepalen, de vangst reglementeren van andere staten in en buiten hun E.E.Z., en zijn verplicht hierbij samen te werken om het economisch nadeel van de andere visserijstaten tot een minimum te beperken. Dit is de enige uitzondering op de regel dat anadrome stapels uitsluitend in de E.E.Zones mag plaatsvinden. Indien anadrome stocks doorheen andere E.E.Zones migreren, dan zullen deze kuststaten met de staat van herkomst samenwerken met het oog op hun conservatie en beheer
(3) Art. 55 : de kuststaat in wiens wateren deze stocks het grootste deel van hun levenscyclus doorbrengen, zijn verantwoordelijk voor het beheer van deze soorten. De exploitatie van katadrome stapels zal enkel gebeuren in de wateren waarover de bedoelde kuststaat soevereine rechten uitoefent t.a.v. de levende rijkdommen; in de E.E.Z. wordt de vangst beheerst door de bepalingen van deze conventie inzake de visserij in de zone. Indien dergelijke stapels doorheen de wateren van andere staten migreren dient samengewerkt te worden met het oog op het rationeel beheer, met inachtneming van de verantwoordelijkheid van bovenvermelde staat
(4) Art. 53, par. 3 : de exploitatie wordt geregeld door de kuststaat of door de bevoegde internationale organisatie. De staten zijn verplicht rechtstreeks of via deze internationale organisaties samen te werken met het oog op de bescherming en het beheer van de mariene zoogdieren
(5) Art. 56 : het E.E.Z.-regime is niet toepasselijk op de sedentaire soorten waarvan de exploitatie door art. 63, par. 4, bij het continentaal plat wordt ondergebracht (zuiver soevereine rechten)

* De nalevingscontrole door de kuststaat wordt uitvoerig geregeld door art. 60. Deze bevoegdheid omvat tot stilstand brengen, inspectie, arrestatie en gerechtelijke vervolging. De aangehouden vaartuigen en hun bemanning zullen prompt vrijgelaten worden na een redelijke borgstelling; de bestraffing van overtredingen mag niet bestaan in gevangenneming, tenzij anders is overeengekomen tussen de partijen (1).

De visserij in volle zee, die onder het nieuwe regime veel aan belang zal inboeten, wordt geregeld door de art. 103 tot 107. De principiële vrijheid van visserij (art. 75) wordt er onderworpen aan de plicht de nodige conservatiemaatregelen aan te nemen m.b.t. de eigen vissers, of hiervoor met andere staten samen te werken (art. 104).
In dit verband verwijzen wij naar art. 52, par. 2, dat de toestand regelt van de visstapels die gelijktijdig voorkomen in de E.E.Z. en in "an area beyond and adjacent to the zone". In dit geval zullen de kuststaat en de visserijstaten trachten tot een akkoord te komen over de in dit aangrenzend gebied toe te passen behoudsmaatregelen. Naar een "bijzonder belang" van de kuststaat wordt hier niet verwezen, ofschoon zulks in geval van geschillenregeling een te verwachten evolutie is (2). Ook dienen de art. 53 (migrerende soorten) en 54 (anadrome soorten) gerespecteerd te worden. Art. 106 verbiedt discriminatie bij de uitwerking en toepassing van de behoudsmaatregelen in volle zee (3).

New York, 15 maart - 7 mei 1976

De bedoeling van deze zitting was binnen elk comité tot een herziening van een deel van de I.S.N.T. te komen, zodat deze meer op een werkelijk onderhandelde tekst zou gaan gelijken. Elk comité volgde hierbij een andere werkwijze. Algemeen werd aangenomen dat de industriestaten, en vooral de Verenigde Staten, van plan waren op vele punten een gunstiger regeling af te dwingen. Deel IV van de I.S.N.T. over de geschillenregeling, dat nog niet ten gronde besproken was, werd behandeld door de Plenaire Vergadering. De drie comités hielden opnieuw slechts enkele officiële vergaderingen.

In het Tweede Comité werd een ongewone procedure aangenomen om de controversiële punten van de tekst te benaderen. Deze bestond in "the rule of silence", d.w.z. dat men zich van opmerkingen diende te onthouden bij de voorlezing van een artikel indien men essentieel met de I.S.N.T.-tekst akkoord ging; het uitblijven van tussenkomsten nopens de ingediende amendementen zou daarentegen geïnterpreteerd worden als een afkeuring. Deel II van de I.S.N.T. onderging dan ook minder fundamentele wijzigingen dan de andere delen (4). De visserijbepalingen bleven onveranderd.

---

(1) Cfr. KHAN, R., I.J.I.L., 1976, o.c., 185-186. BURKE, W., LEGATSKI, R. & WOODHEAD, W., o.c., 33-35 en 40-41
(2) STEVENSON, J. & OXMAN, B., The Third United Nations Conference on the Law of the Sea : the 1975 Geneva Session, A.J.I.L., 1975, 784
(3) I.S.N.T.-visserijbepalingen : cfr. Ibid., 777-780 en 783-784. KHAN, R., I.J.I.L., 1976, o.c., 169-186, passim. MIRVAHABI, F., J.M.L.C., 1977/78, o.c., 233-238. KNOKE, H., III. Seerechtskonferenz - Session Genf, A.P., 1975, 413-414. JOHNSON, B., ed. JOHNSON, B. & ZACHER, M., o.c., 84-86. BUZAN, B. & JOHNSON, B., o.c., 279-284. GUENDLING, L., 1983, o.c., 78-84. JAENICKE, G., Z.A.O.R.V., 1978, o.c., 486-487
(4) A/CONF.62/W.P.8/Rev.1, part II. Off. Rec., vol. V, 151
Cfr. LEVY, J.P., o.c., 41-43

De grootste knelpunten lagen in (i) het recht van toegang tot de rijkdommen van de E.E.Z. door naburige LL/GDS, (ii) de vraag over het statuut van de E.E.Z., (iii) de bepaling van de grens van het continentaal plat en de verplichting tot verdeling van de opbrengst uit het deel, gelegen buiten tweehonderd mijl, en (iv) de afbakening van aangrenzende of tegenover elkaar gelegen E.E.Zones of continentale plateaus.

Het eerste probleem werd niet ten gronde uitgediept en de Comitévoorzitter stelde ook geen compromis-oplossing voor in zijn herziene tekst (1). De discussie rond het juridisch statuut van de E.E.Z. bereikte een hoogtepunt. De Verenigde Staten stuurden aan op een wijziging van de I.S.N.T., waarbij een duidelijker omschrijving van de wederzijdse rechten zou worden uitgewerkt. Zij vreesden vooral dat het uiterst wankelbaar evenwicht tussen de prerogatieven van de kuststaat in de E.E.Z. en het behoud van de vrijheden van volle zee, samen met de onduidelijke toestand rond de residuele rechten een onstabiel praktisch resultaat zouden opleveren (2). De Comitévoorzitter suggereerde een compromis-oplossing onder de vorm van de aanvaarding van een statuut "sui generis" (3).

De *Revised Single Negotiating Text* werd, in vier delen, uitgegeven op 6 mei 1976 (4).
Tegen het einde van deze zitting werd door de Verenigde Staten sterke druk uitgeoefend om nog in hetzelfde jaar opnieuw samen te komen. Er werd nl. gevreesd dat het Amerikaanse Congres in de herfst van 1976 zou overgaan tot de stemming van een diepzeemijnbouwwetgeving, waardoor de vooruitzichten op de totstandkoming van een zeerechtverdrag ernstig in het gedrang zouden worden gebracht. De volgende zitting opende dan ook op 2 augustus van hetzelfde jaar (5).

---

(1) In een brief aan de Voorzitter stelde de LL/GDS-groep een aantal amendementen op de I.S.N.T. voor. Zij keerden terug tot hun voorstel van een regionale E.E.Z. en lokten daardoor heftige reacties uit bij de kuststaten; de territorialisten dreigden ermee hun oorspronkelijke positie terug in te nemen. De LL/GDS stapten evenwel af van hun aanspraak op deelname in de exploitatie van de niet-levende rijkdommen van de E.E.Z.. Tekst : PLATZOEDER, R., Documents, IV, 260
Cfr. SIMOES FERREIRA, P., o.c., 120

(2) De territorialisten zouden bijvoorbeeld kunnen weigeren de conventie te ratificeren, toch een E.E.Z. inrichten op basis van de consensus op de Conferentie, en vervolgens beperkingen opleggen welke voor een verdragspartij ontoelaatbaar zijn. Cfr. OXMAN, B., The Third United Nations Conference on the Law of the Sea : the 1976 New York Sessions, A.J.I.L., 1977, 260-266. CLINGAN, T., S.D.L.R., 1977, o.c., 542-544

(3) Off. Rec., vol. V, 153

(4) A/CONF.62/W.P.8/Rev.1, Part I, II, III. Off. Rec., vol. V, 125
A/CONF.62/W.P.9/Rev.1. Off. Rec., vol. V, 185

(5) Vierde zitting en R.S.N.T. : cfr. BUZAN, B. & JOHNSON, B., o.c., 290-304. KRONFOL, Z., The Exclusive Economic Zone : A Critique of Contemporary Law of the Sea, J.M.L.C., 1977/78, 464-476. JENISCH, U., Der Stand der U.N.-Seerechtskonferenz, A.P., 1976, 414-429. CHARNEY, J., Law of the Sea, Breaking the Deadlock, F.A., 1977, 600-617. NAWAZ, M., The Emergence of Exclusive Economic Zone : Implications for a New Law of the Sea, I.J.I.L., 1976, 482-487. OXMAN, B., A.J.I.L., 1977, o.c., 247-269. ROJAHN, O., G.Y.I.L., 1976, o.c., 78-92. GANZ, E., o.c., 36-43. GOKHALE, H., Recent Developments in the Law of the Sea, ed. ANAND, R., 1980, o.c., 65-69. FLEISCHER, C., S.D.L.R., 1977, o.c., 550-570. SHARMA, S., Ocean Law on the Eve of New York Session, I.J.I.L., 1976, 105 e.v., GUENDLING, L., 1983, o.c., 86-91

New York, 2 augustus - 17 september 1976

Omwille van de politieke confrontatie binnen het Eerste Comité na de uitgave van de R.S.N.T., werd besloten dat deze zitting geen herziening van de teksten zou opleveren en werden door de Voorzitter een aantal "key issues for negotiation" aangeduid die in kleine onderhandelingsgroepen zouden worden besproken. De resultaten van deze gespreksrondes werden dan behandeld in formele zittingen van de comités, en de Comitévoorzitters gaven rapporten uit over de geboekte vooruitgang (1).
Enige toenadering tussen de verschillende zienswijzen werd inderdaad gerealiseerd binnen Comité II en III en er werd verwacht dat de nieuwe elementen in 1977 in een nieuwe tekst zouden worden opgenomen. De werkzaamheden van Comité I eindigden eens te meer in een "deadlock" (2). Over het algemeen heerste de indruk dat de onderhandelingen een zeker stagnatiepunt hadden bereikt.

In Comité II bleken de voornaamste geschilpunten nog te bestaan in het juridisch statuut van de E.E.Z. en de afbakening van de E.E.Z. en het continentaal plateau.
Inzake het juridisch statuut van de E.E.Z. dienden de LL/GDS, Polen en de Verenigde Staten, gesteund door de U.S.S.R. en de Europese Gemeenschap, voorstellen in ter amendering van de R.S.N.T., die erop gericht waren de E.E.Z. als een deel van de volle zee te erkennen ; andere staten w.o. Uruguay namen een tegengestelde positie in (3).
De visserij kwam enkel aan bod in het kader van het LL/GDS-probleem en dat van de geschillenregeling. Voor eerstgenoemd knelpunt werd nog geen compromis bereikt. Een compromis-groep, de zgn. "Group of 21" onder leiding van Satya NANDAN (Fidji), behandelde deze problemen (4) (5).

Op 16 september 1976 verklaarde Comitévoorzitter AGUILAR dat van de 131 artikels van Deel II van de R.S.N.T., er ongeveer 50 op ruime consensus gebaseerd waren, en dat deze naar alle verwachtingen niet verder dienden te worden besproken (6).

---

(1) A/CONF.62/L.17 (Comité II), Off. Rec., vol. VI, 135
(2) BUZAN, B. & JOHNSON, B., o.c., 291. LEVY, J.P., o.c., 44-47
(3) Teksten : PLATZOEDER, R., Documents, IV, 406, 407, 410, 431, 432
(4) Voorstellen : ibid., IV, 449, 463
(5) Vijfde zitting : cfr. KIMBALL, L., UNCLOS : Frustration continues, M.P., 1977, 80-82. JENISCH, U., A.P., 1976, o.c.. FAWCETT, J., So UNCLOS failed - or did it ?, W.T., 1977, 29-33. CLINGAN, T., S.D.L.R., 1977, o.c., 544-545. SMITH II, G., o.c., 97-99. BUZAN, B. & JOHNSON, B., o.c., 290-304. GANZ, D., o.c., 43-51. JOHNSON, B., ed. JOHNSON, B. & ZACHER, M., o.c., 88. GUENDLING, L., 1983, o.c., 92-93
(6) Off. Rec., vol. VI, 139

*
* *

In dit stadium van de Conferentie lijkt het er niet alleen op dat de basisstructuur van het nieuwe zeerecht nu definitief vastligt, maar kunnen wij vaststellen dat heel wat staten op het eindresultaat van de besprekingen vooruitlopen en eenzijdig overgaan tot afkondiging van 200-mijlen E.E.Zones (1) en exclusieve visserijzones (2), zodat de vraag oprijst of de inrichting van dergelijke zones, bij gebrek aan een algemene verdragsrechtelijke regeling reeds als internationaal gewoonterecht te beschouwen is (3). Als motivering voor hun unilateraal optreden wordt door de staten doorgaans aangevoerd dat hun wetgeving als een voorlopige oplossing te beschouwen is in afwachting van een formeel zeerechtverdrag (vb. V.S.), of dat deze gesteund is op de internationale aanvaarding van het nieuwe concept (vb. Mexico) (4).
Deze uitbreiding nemende statenpraktijk verhoogt de druk op de Conferentie om in sneller tempo tot tastbare resultaten te komen, en doet tevens de speculaties toenemen over de mogelijke gevolgen van een eventuele mislukking van de Conferentie, dit vooral wegens de op dat ogenblik geblokkeerde toestand in Comité I (5).
Als belangrijkste nadelen van een "no treaty"-resultaat werden verwacht : scheepvaart- en exploitatieconflicten en chaos door de ongebreidelde expansiedrang van de kuststaten. De voornaamste motieven ten voordele van de totstandbrenging van een verdrag zijn : (i) de bescherming van de vrije scheepvaart en overvlucht tegen inmenging door de kuststaat, (ii) het ordelijk verwerven van uitgestrekte controle over levende en niet-levende rijkdommen door de kuststaat, (iii) de creatie van een internationaal regime voor de diepzeebodem (6).

---

(1) Op 1.1.1977 : de Bahama's, Bangladesh, Frankrijk, Guatemala, India, de Maldiven, Mexico, Mozambique, Noorwegen, Congo. Aangekondigd door Birma en Guyana

(2) Op 1.1.1977 : Chili, IJsland, Canada, Costa Rica, Nicaragua, Senegal, de V.S., de U.S.S.R., de D.B.R., Denemarken, Groot-Brittannië, Ierland. Aangekondigd door Zuid-Afrika.
In zijn intentieverklaring van 27 juli 1976 verduidelijkt de E.G.-Raad dat initiatieven voor de inrichting van een 200-mijlen E.E.Z. pas zouden getroffen worden, overeenkomstig het eindresultaat van de Derde Zeerechtconferentie. Andere staten verkiezen een exclusieve visserijzone boven een E.E.Z. wegens de nog steeds onduidelijke toestand m.b.t. het statuut van de E.E.Z.. De regeling van de visserij in de 200-mijlszone scheen op dat ogenblik reeds een stabiele oplossing te hebben gekregen

(3) Cfr. ROJAHN, O., G.Y.I.L., 1976, o.c., 93. Volgens EVENSEN, J., ed. LAURSEN, F., o.c., 13, verwierf de E.E.Z. de status van "international law by consensus"

(4) Cfr. SMITH, R. & HODGSON, R., Unilateralism : The Wave of the Future ? ed. MILES, E. & GAMBLE, J., 1977, o.c., 143

(5) Cfr. HOLLICK, A., The Third United Nations Conference on the Law of the Sea : Caracas Review, ed. AMACHER, R. & SWEENEY, R., The Law of the Sea : U.S. Interests and Alternatives, Washington D.C., American Enterprise Institute for Public Research, 1976, 130-131, voorziet eenzelfde resultaat bij het al of niet tot stand komen van een verdrag. Interpretatie- en delimitatiegeschillen zijn in elk van beide gevallen te verwachten. Idem, L.O.S.III : Prospects and Problems, C.J.T.L., 1975, 102, 110-111. Contra BROWN, S. & FABIAN, L., Diplomats at Sea, F.A., 1974, 316-321. KNIGHT, G., Alternatives to a Law of the Sea Treaty, ed. AMACHER, R. & SWEENEY, R., o.c., 147, oordeelt dat de belangen van de V.S. even goed zullen gebaat zijn bij een combinatie van nationale wetten, de aanschaf van exploitatierechten, unilaterale acties en zelfs occasioneel gebruik van geweld

(6) OXMAN, B., A.J.I.L., 1977, o.c., 268-269
Cfr. ALEXANDER, L. & HODGSON, R., The Impact of the 200-Mile Economic Zone on the Law of the Sea, S.D.L.R., 1975, 598

Het argument voor een conventioneel, veeleer dan een gewoonterechtelijk vormingsproces van het nieuwe zeerecht, is hierbij gelegen in de grotere kans op het verwezenlijken van een zekere uniformiteit langs de conventionele weg (1).

*
* *

New York, 23 mei - 15 juli 1977

De zesde zitting van de Conferentie eindigde met de uitgave van een ééndelige *Informal Composite Negotiating Text*, waarin al het vroegere materiaal herschikt werd en die tevens belangrijke wijzigingen inhield (2). Terwijl in Comité II en III bijna alle controversiële onderwerpen tot een mogelijke consensus waren gerijpt, bracht de tegenstelling over het exploitatieregime van de diepzeebodem de Conferentie toch tot aan de rand van de ineenstorting (3).
In Comité II handelden de gesprekken over de vier resterende strijdvragen. De LL/GDS dienden eigen aanbevelingen voor de amendering van de tekst in bij de Voorzitter. Zij slaagden er echter niet in de desbetreffende bepalingen te doen veranderen (art. 69-70). De kuststatengroep weigerde het LL/GDS-probleem definitief te regelen alvorens een aanvaardbaar compromis was bereikt nopens de afbakening van de continentale rand (4). Drie informele onderhandelingsgroepen werden opgericht.

De eerste, die het statuut van de E.E.Z. behandelde, bereikte onder leiding van de Mexicaan Jorge CASTANEDA, een voor alle partijen aanvaardbaar compromis. Wij wezen reeds op het probleem van de residuele rechten, dat onder de R.S.N.T. opgevangen werd door de clausule, volgens welke een geschil over dergelijke rechten een oplossing zou dienen te krijgen die de belangen van de betrokken par-

---

(1) GAMBLE, J., S.D.L.R., 1980, o.c., 529. Cfr. MIRVAHABI, F., Significant Fishery Management Issues in the Law of the Sea Conference : Illusions and Realities, S.D.L.R., 1978, 502-504.
Op dat ogenblik hadden de begrippen waarnaar in de unilaterale declaraties wordt verwezen inderdaad reeds ingang gevonden, maar hun definitief statuut en specifieke functies dienden nog verder uitgewerkt en verfijnd te worden. Cfr. SMITH, R. & HODGSON, R., o.c., 143

(2) A/CONF.62/W.P.10. Off. Rec., vol. VIII

(3) OXMAN, B., The Third United Nations Conference on the Law of the Sea : the 1977 New York Session, A.J.I.L., 1978, 57
De Amerikaanse Ambassadeur Richardson verklaarde de bepalingen van de I.C.N.T. over het exploitatie- en beheerssysteem van de Area voor de Verenigde Staten fundamenteel onaanvaardbaard. D.S.B., 1977, 389. RICHARDSON, E., Oceans, Law of the Sea Conference, D.S.B., 1978, 39-41.
Op 20 juli 1977 stemde een sub-comité in het Amerikaanse Congres voor het starten van de wetgevende procedure die mijnbouwoperaties door Amerikaanse maatschappijen zou toelaten in de diepzeebodem buiten de nationale jurisdictie, in afwachting van de totstandkoming van een bindende internationale overeenkomst

(4) Ook de bepalingen 122 en 123 over ingesloten en half-ingesloten zeeën dienen in verband te worden gebracht met de toestand van geografisch benadeelde staten. De kuststaten van dergelijke oceaandelen zullen bij de uitoefening van de rechten en plichten waarover zij onder de conventie beschikken, samenwerken op het vlak van de visserij, de bescherming van het mariene milieu en het wetenschappelijk onderzoek, eventueel via de geëigende internationale organisaties. Deze bepaling houdt inderdaad het gevaar in van een "de facto " discriminatie tegenover derde staten.
Tekst voorstellen Nandan-Groep : PLATZOEDER, R., Documents, IV, 457

tijen en die van de internationale gemeenschap tegen elkaar zou afwegen (art. 47 R.S.N.T.). Deze opvatting was voor de grootmachten onaanvaardbaar omdat de omschrijving van deze rechten als "related to navigation and communication", niet duidelijk stelt of militaire vloot- en luchtmachtoperaties die verder gaan dan zuivere doorvaart of overvlucht, ook door de compromis-clausule zouden worden gedekt (1).

De nieuwe bepalingen over het juridisch statuut van de E.E.Z. zijn de art. 55, 56, 58, 86 en 89 van de I.C.N.T.. Deze creeëren een waar spiegelsysteem van verwijzingen naar andere bepalingen van de tekst en resulteren in *de virtuele erkenning van het "sui generis"-karakter van de zone* (2).

---

(1) De "door het volkenrecht erkende rechten die verband houden met scheepvaart en communicatie" verwijzen vooral naar auxiliaire activiteiten op zee, o.m. activiteiten van toezicht, observatie, exploratie, bijstand aan andere vaartuigen, het plaatsen van installaties, het storten of opvissen van voorwerpen, en anderzijds maneuvers en verplaatsingen van militaire aard

(2) Art. 55 bepaalt de E.E.Z. als een maritiem gebied dat onderworpen is aan een "speciaal regime", waaronder de rechten en jurisdictionele bevoegdheden van de kuststaat enerzijds, en de rechten en vrijheden van de andere staten anderzijds, geregeld worden door de desbetreffende bepalingen van de conventie. Dit betekent dat de bevoegdheden van de kuststaat en van de andere staten gelijkgeschakeld worden, wat vooral in geval van geschillen van belang kan zijn.
Art. 55 dient gezien te worden tegen de achtergrond van art. 86. Deze nieuwe bepaling van de volle zee omschrijft enkel het maritiem rechtsgebied waarop de artikelen van Deel VII van de I.C.N.T. (Volle Zee) van toepassing zijn : "alle delen van de zee die niet behoren tot de E.E.Z., de territoriale zee, of de interne wateren van een staat, of de archipelwateren van een archipelstaat". Daardoor wordt een direct antwoord op de strijdvraag over het statuut van de economische zone ontweken.
Art. 56, par. 1 schenkt aan de kuststaat "soevereine rechten" over alle natuurlijke rijkdommen en andere economische gebruiken van de zone en omschrijf de andere bevoegdheden van de kuststaat m.b.t. de oprichting en het gebruik van kunstmatige eilanden en installaties, het wetenschappelijk onderzoek en maatregelen ter bescherming van het mariene milieu en de beheersing van de mariene verontreiniging als "jurisdictie", die niet langer als "exclusief" gekwalificeerd wordt; hiervoor wordt opnieuw verwezen naar de desbetreffende bepalingen in andere delen van de conventie. Dit betekent dat art. 56, par. 1 aan deze jurisdictionele bevoegdheden geen zelfstandige bevoegdheidsbasis verschaft.
Art. 58, par. 1 kwalificeert de "vrijheden" van de andere staten in de E.E.Z. als vrijheden van de volle zee, door verwijzing naar art. 87 (Deel VII, Volle Zee). Alle militaire operaties ter zee en in de lucht blijven in de economische zone dus verder toegelaten zoals in volle zee. Elke twijfel in dit verband wordt inderdaad weggenomen door de bepaling dat "alle andere volkenrechtelijk toelaatbare gebruiken van de zee welke niet met de genoemde vrijheden (scheepvaart, overvlucht, onderzeese kabels en pijpleidingen) samenhangen, in de E.E.Z. kunnen worden uitgeoefend".
Art. 58, par. 2 verklaart de art. 86-115 van Deel VII (Volle Zee) toepasselijk in de E.E.Z., voor zover deze niet met de bijzondere bepalingen van Deel V (E.E.Z.) in tegenspraak zijn. M.a.w. ook art. 89, dat de staten verbiedt een deel van de volle zee aan hun soevereiniteit te onderwerpen, wordt toepasselijk op de E.E.Z.. Dit is bedoeld om het gevaar van "creeping jurisdiction", of de omvorming van E.E.Zones tot territoriale wateren uit te schakelen. In dit verband dient ook art. 59 te worden gezien, dat handelt over de residuele rechten in conflictsituaties (zelfde als R.S.N.T., supra).
Art. 56, par. 2 en art. 58, par. 3 herhalen het principe van art. 2 van de Conventie van Genève over de Volle Zee, dat de rechten van de kuststaat en die van de andere staten in de E.E.Z. met wederzijds respect dienen te worden uitgeoefend, zonder dat aan de rechten van één van beide "a priori" voorrang toekomt. Conflicten zullen naar gelang de omstandigheden en de betrokken belangen opgelost worden. Dergelijke geschillen vallen onder de verplichte geschillenregeling

De vraag of bepaalde aspecten van het E.E.Z.-regime deel uitmaken van het regime op de volle zee werd opgelost door bepaalde aspecten van het volle zee-regime in het E.E.Z.-regime te integreren en door de geografische definitie van de volle zee weg te laten. Dis is dus helemaal nieuw. De essentie van het regime van de E.E.Z. ligt in de directe toepassing van bepaalde volkenrechtelijke principes op specifieke geografische gebieden, zodat beide maritieme rechtsgebieden zekere elementen gemeen hebben. Het juridisch belang van de 200-mijlslimiet hangt dus af van de functie die men op zee vervult. Zij is niet van belang indien wij het hebben over scheepvaart, zij is het wel indien wij spreken over de visserij. De nieuwe tekst is een experiment in functionalisme (1).

De visserijregeling in de E.E.Z. (art. 62-72) wordt aangevuld met twee nieuwe bepalingen. Op basis van een akkoord dat bereikt was op de vorige zitting zullen katadrome vissoorten nog enkel landinwaarts van de grens van de E.E.Z. mogen worden gevangen (art. 67, par. 2). Naar een Deens voorstel ontstond art. 71, dat de kuststaten die overwegend van de visserij afhankelijk zijn, van de verplichting ontslaat andere staten aan de exploitatie van het surplus te laten deelnemen (2).

Genève, 28 maart - 19 mei 1978
New York, 21 augustus - 15 september 1978

De zevende sessie van de Conferentie bestond uit twee gespreksrondes tijdens welke diepgaande onderhandelingen gevoerd werden over de hangende vraagstukken.

Zeven onderhandelingsgroepen (N.G.'s) werden opgericht voor de behandeling van de "hard-core issues" :

N.G. 1 : het exploratie- en exploitatiesysteem van de diepzeebodem en de grondstoffenpolitiek (NJENGA, Kenia)
N.G. 2 : financiële regelingen (KOH, Singapore)
N.G. 3 : samenstelling, bevoegdheden en functies van de organen van de Autoriteit (ENGO, Kameroen)
N.G. 4 : toegang van de LL/GDS tot de levende rijkdommen van de zee (NANDAN, Fidji)
N.G. 5 : de regeling van geschillen nopens de uitoefening van de soevereine rechten van de kuststaten in de E.E.Z. (STAVROPOULOUS, Griekenland)
N.G. 6 : bepaling van de uiterste grens van de continentale rand en verdeling van de opbrengst uit de exploitatie van het continentaal plat buiten tweehonderd mijl (AGUILAR, Venezuela)
N.G. 7 : bepaling van de maritieme grenzen tussen aangrenzende en tegenover elkaar gelegen staten en geschillenregeling (MANNER, Finland)

---

(1) OXMAN, B., A.J.I.L., 1978, o.c., 74. JAENICKE, G., Z.A.O.R.V., 1978, o.c., 487-491

(2) Zesde zitting en I.C.N.T. : Cfr. OXMAN, B., A.J.I.L., 1978, o.c., 57-83. JAENICKE, G., Z.A.O.R.V., 1978, o.c., 459-463 en 488-495. KIMBALL, L., UNCLOS : A Note of Uncertainty, M.P., 1977, 344-346. JENISCH, U., U.N.-Seerechtskonferenz vor der 7. Session, A.P., 1978, 45 e.v. BARSTON, R., Law of the Sea Conference : Old and New Maritime Regimes, I.R., 1978, 302-310. GUENDLING, L., Z.A.O.R.V., 1978, o.c., 623 e.v.. Idem, 1983, o.c., 94-97. PARDO, A., The Evolving Law of the Sea : A Critique of the Informal Composite Negotiating Text (1977), O.Y., I, 9-34. CLINGAN, T., L.A., 1978, o.c., 667-682. MOORE, J., Next Steps toward a Law of the Sea in the Common Interest, S.D.L.R., 1977, 523 e.v. WOLFRUM, R., o.c., 693-708. SIMOES FERREIRA, P., o.c., 122-123. SMITH II, G., o.c., 99-102

De comités hielden ook informele vergaderingen, waarna op het einde van beide zittingen rapporten werden uitgegeven door de respectieve voorzitters (1). In Comité II en III resulteerden deze vergaderingen tijdens de lentezitting in een aanmerkelijke steun voor de bestaande teksten.

Binnen de onderhandelingsgroepen werd de volgende vooruitgang geboekt : N.G.4 : de twee hangende vraagstukken waren hier (a) of de LL/GDS over een recht van toegang beschikten, en (b) of deze toegang enkel betrekking had op het surplus van de T.A.C..
Het resultaat van de besprekingen was "een recht op een passend deel van het surplus". Hierbij dienen kuststaten en andere staten van een regio of sub-regio samen te werken voor de totstandkoming van billijke oplossingen indien de vangstcapaciteit van een kuststaat het punt nadert waarop hij in staat zal zijn de hele toegelaten vangst zelf voor zijn rekening te nemen. Art. 62 wordt geamendeerd in die zin dat de kuststaten nu verplicht worden bijzondere aandacht te schenken aan de bepalingen van de art. 69 en 70, vooral wanneer het ontwikkelingslanden betreft.
Tijdens het debat verzetten de kuststaten zich tegen de interpretatie, dat deze formulering zou van toepassing zijn op andere situaties dan waar een surplus voorhanden is.
Geografisch benadeelde staten worden nu omschreven als "staten met speciale geografische karakteristieken". Het rapport van N.G.4 definieert deze als "die kuststaten (ook die gelegen langs ingesloten en half-ingesloten zeeën), welke door hun geografische toestand, voor een adequate vistoevoer ter voldoening aan de voedselbehoeften van hun bevolking of een gedeelte ervan, afhankelijk zijn van de exploitatie van de levende rijkdommen van de E.E.Zones van andere staten in de sub-regio of regio, evenals kuststaten die geen aanspraak kunnen maken op een eigen economische zone" (2). Deze definitie plaatst de behandeling van de geografisch benadeelde staten duidelijk in het regionale of sub-regionale kader.
N.G.5 leverde een compromis-voorstel op dat door alle partijen aanvaard werd. Het bestaat in een systeem van verplichte conciliatie voor geschillen, handelend over de uitoefening van soevereine rechten of discretionaire bevoegdheden van de kuststaat over de levende rijkdommen van zijn E.E.Z.. Deze procedure kan in drie gevallen toegepast worden : verwaarlozing door de kuststaat van zijn conservatie- en beheersplichten; arbitraire weigering door de kuststaat de T.A.C. en zijn eigen vangstcapaciteit te bepalen; arbitraire weigering door de kuststaat het surplus toe te wijzen. Deze verplichte procedure is evenwel niet bindend.
De verdragsstaten zullen ook geschillenregelings-clausules toevoegen aan visserij-akkoorden welke zij in uitvoering van art. 69 en 70 met LL/GDS afsluiten.
Deze voorgestelde regeling van visserijgeschillen in de E.E.Z. dient gezien te worden als onderdeel van de algemene herstructurering van art. 296, par. 4, van de I.C.N.T.. Het aannemen van deze nieuwe tekst zou conditioneel zijn, afhankelijk van de oplossingen die binnen N.G.4 en N.G.6 zouden worden bereikt (3).

Tijdens de zomer-sessie werd enkel in N.G.2, over de financiële afspraken voor de werking van de Zeebodem Autoriteit, enig noemenswaardig resultaat bereikt.
In N.G.4, over de LL/GDS-problematiek, werd besloten de besprekingen op te schorten tot op het ogenblik dat N.G.6 (afbakening continentaal plat) een aanvaardbaar compromis zou hebben bereikt. Hier werd evenwel geen vooruitgang geboekt.

---

(1) A/CONF.62/RCNG/1 en RCNG/2, Off. Rec., vol. X, 13, 126
(2) Report Negotiating Group 4, Off. Rec., vol. X, 88
(3) Cfr. ROSENNE, S., Settlement of Fishery Disputes in the Exclusive Economic Zone. A.J.I.L., 1979, 95-104. Report Negotiating Group 5, Off. Rec., vol. X, 117

Wat de visserijbepalingen betreft leidden informele discussies in Comité II tot de verduidelijking van de art. 65 en 120 over de bescherming van de mariene zoogdieren (1) en de amendering van art. 66 over de anadrome vissoorten (2)(3).

Genève, 19 maart - 27 april 1979
New York, 19 juli - 24 augustus 1979

In de herziening van de Informal Composite Negotiating Text (*I.C.N.T./Rev.1*) die op 28 april 1979 werd uitgegeven (4), werden eerst en vooral de nieuwe elementen opgenomen die in 1978 uit de gesprekken binnen de onderhandelingsgroepen waren naar voor gekomen.
Wat de Comité II-vraagstukken betreft waren dit de tekst van N.G.4 over het recht van toegang van de kustloze staten en staten met speciale geografische kenmerken tot het surplus van de visvangst in de E.E.Zones van hun buurstaten (5); de amendementen uitgewerkt door N.G.5 over de visserijgeschillenregeling (6); het amendement over het management van anadrome vissoorten, voorbereid door Comité II (7); en het voorstel van N.G.7 inzake de afbakening van de territoriale zee tussen aangrenzende of tegenover elkaar gelegen kusten door middel van de middellijn (8).

De I.C.N.T./Rev. 1 bevat ook een aantal nieuwe bepalingen die op de achtste zitting werden uitgewerkt. Hieronder zijn te vermelden : de nauwkeurige definitie van de grenzen van het continentaal plat, samen met een nieuwe verdeelsleutel voor de opbrengst uit het deel buiten tweehonderd mijl buiten de kust (9) en een serie nieuwe bepalingen in Deel XI over de uitbating van de diepzeebodem.

---

(1) Report to the Plenary by Ambassador Aguilar, Chairman of the Second Committee, 15 sept. 1978, Off. Rec., vol. X, 165. Cfr. "Informal Suggestion" V.S., 12 september 1978, PLATZOEDER, R., Documents, IV, 511
(2) Report to the Plenary by Ambassador Aguilar, Chairman of the Second Committee, 19 mei 1978. Off. Rec., vol. X, 86.
Hier ging het voornamelijk over de toevoeging van de verplichting tot samenwerking bij het beheer van deze stocks indien zij voorkomen buiten de grenzen van de E.E.Z. (dus volle zee). Ook hier zal rekening worden gehouden met de conservatiebehoeften en de noden van de staat van herkomst.
(3) Zevende zitting : cfr. KIMBALL, L., UNCLOS gains Momentum, M.P., 1978, 334-337. Idem, UNCLOS - Down to the Wire ?, M.P., 1979, 156-158. OXMAN, B., The Third United Nations Conference on the Law of the Sea : the Seventh Session (1978), A.J.I.L., 1979, 1-7 en 16-27. JENISCH, U., U.N. Seerechtskonferenz vor der 8. Session, A.P., 1979, 37-54. SIMOES FERREIRA, P., o.c., 123-124. SMITH II, G., o.c., 103-106. ROSS, D., o.c., 61-62. GUENDLING, L., 1983, o.c., 98-103
(4) A/CONF.62/W.P.10/Rev.1.
Naar een in 1978 overeengekomen regel dienden wijzigingen van de I.C.N.T. op de volgende wijze tot stand te komen : zij zouden aan de Plenaire Vergadering worden voorgelegd en door de ruime en daadwerkelijke aanhang die zij daar genoten, een aanzienlijk toegenomen vooruitzicht op consensus bieden.
A/CONF.62/62, 13 april 1978. Off. Rec., vol. X
(5) I.C.N.T./Rev.1, art. 62, 69 en 70
(6) Ibid., art. 296, par. 1 en 3, en art. 297
(7) Ibid., art. 66
(8) Ibid., art. 15
(9) Ibid., art. 76 en 82, par. 2

De rapporten van de Comitévoorzitters bij het einde van de zomersessie bevatten op hun beurt een aantal voorstellen voor de amendering van de I.C.N.T./ Rev.1 (1).
Hieronder een amendement voor een verhoogde (verbale) bescherming van de mariene zoogdieren (Amerikaans voorstel, supra). Het was de bedoeling duidelijk te stellen dat art. 65 geen minder restrictieve beperking of reglementering van de exploitatie van deze soorten mocht toelaten dan onder deze conventie vereist zou zijn indien een dergelijk artikel er niet in voorkwam, en bijzonder de aandacht te trekken op de nood aan aangepaste organisatorische regelingen voor de bescherming van de walvissen (2).

De achtste zitting van de Conferentie mag duidelijk als een keerpunt worden beschreven, gezien het feit dat op steeds meer punten, de tegenstellingen dichter naar elkaar waren toegegroeid, en nog een aantal nieuwe mogelijkheden voor consensusvorming in het verschiet schenen te liggen. Enkel de regeling van het probleem van de LL/GDS in verband waarmee de discussie over haar hoogtepunt heen scheen te zijn, bleek geen hoopgevende perspectieven te bieden. Een groep staten o.l.v. Nepal, herhaalden hun voorstel tot oprichting van een "Common Heritage Fund" dat door de opbrengsten uit de niet-levende rijkdommen van de E.E.Z. en het continentaal plat zou worden gespijsd en dat een alternatief voorstelt voor de voortschrijdende nationalisering van de oceaan. Aan dit voorstel werd geen formeel gevolg gegeven (3) (4).

New York, 3 maart - 4 april 1980
Genève, 28 juli - 29 augustus 1980

De lentezitting van de negende onderhandelingsronde resulteerde in een *tweede herziening van de I.C.N.T.* (5), en op de zomerzitting werd de tekst nogmaals herzien en verder verfijnd. Hij werd uitgegeven als *Draft Convention on the Law of the Sea (Informal Text)* (6).

---

(1) A/CONF.62/91, 19 september 1979, Reports to the Plenary of the Conference. Off. Rec., vol. XXII, 71
(2) A/CONF.62/L.42, 24 augustus 1979. Off. Rec., vol. XII, 93.
De E.G.-staten stonden niet onverdeeld gunstig tegenover dit voorstel, omdat de Groenlandse vissers zich ertegen verzetten
(3) C2/Informal Meeting/45, 16 augustus 1979.
Cfr. A/CONF.62/L.42. Off. Rec., vol. XII, 93. Reeds voorgesteld door Nepal op 5 mei 1978. A/CONF.62/65. Off. Rec., IX, 175. Cfr. VERWEY, W., o.c., 244. LOGUE, J., o.c., 23-31.
In de zomer van 1980 werd nog aangedrongen dit voorstel nader te onderzoeken maar het waren vooral de Latijnsamerikaanse kuststaten die zich verzetten tegen "het openen van deze doos van Pandora" en tegen het verstoren van "het delikate evenwicht" van de verdragstekst. Andere staten wilden het voorstel slechts bespreken indien enkel ontwikkelde staten tot het Fonds zouden bijdragen. Cfr. PLATZOEDER, R., Documents, IV, 528, 531
(4) I.C.N.T./Rev.1 en achtste zitting : KIMBALL, L., UNCLOS - The Turning Point, M.P., 1979, 317-320. Idem, UNCLOS - Around the Corner, M.P., 1980, 69-72. OXMAN, B., The Third United Nations Conference on the Law of the Sea : the Eighth Session (1979), A.J.I.L., 1980, 1-47. JENISCH, U., Die Seerechtskonferenz vor der 9 Session, A.P., 1980, 32-51. SMITH II, G., o.c., 106-111. S.D.L.R., 1979, Synopsis , o.c., 698-700 en 707-708. GUENDLING, L., 1983, o.c., 103-107
(5) A/CONF.62/W.P.10/Rev.2, 11 april 1980
(6) A/CONF.62/W.P.10/Rev.3, 22 september 1980

De grondige bespreking van drie overblijvende discussiepunten (1) werd naar de volgende zitting in 1981 verschoven : de oprichting van een Voorbereidende Commissie voor het op punt stellen van de Internationale Zeebodem Autoriteit en van zijn voorlopige regels, reglementen en procedure; de bescherming van voorbereidende investeringen in de diepzeemijnbouw in afwachting van de invoegetreding van de conventie; en de beslissing welke organisaties, naast de staten, als verdragspartijen in aanmerking konden komen.
De uitvaardiging van unilaterale diepzeemijnbouw-wetgeving door de Verenigde Staten en de D.B.R. in de loop van de zomer van 1980 wierp een schaduw over de gunstige evolutie van de werkzaamheden van de Conferentie.

Comité II keurde de amendering van art. 65 over de bescherming van de mariene zoogdieren goed (2) en blauwvintonijn werd in de bijlage over de migrerende vissoorten opgenomen.
De Argentijnse en Canadese vertegenwoordigers poogden de rechten van de kuststaat t.a.v. visstapels die tegelijk in de E.E.Z. en in een aangrenzend deel van de volle zee voorkomen te verstevigen. De meeste andere delegaties verzetten zich evenwel tegen de heropening van de discussie over de visserijregeling en vreesden hierdoor een basis te verschaffen aan latere uitingen van "creeping jurisdiction" (3).

Informele pleanire vergaderingen handelden over de opstelling van de preambule, de nog overblijvende aspecten van de geschillenregeling, de algemene bepalingen van het verdrag, de slotclausules en de oprichting van een Voorbereidende Commissie voor het op poten zetten van de Internationale Zeebodem Autoriteit en het Zeerechttribunaal. Een discussiepunt was of het "common heritage"-concept voor de diepzeebodem in het verdrag als "ius cogens" zou worden omschreven.

---

(1) De drie "P"'s : Preparatory Commission, Protection, Participation
(2) Hierop werd reeds lang aangedrongen door de V.S.-delegatie en door diverse milieugroepen. De nieuwe bewoordingen zijn bedoeld om de argumenten van walvis- en robbenjagers te ontkrachten, die aanvoeren dat beschermende maatregelen voor mariene zoogdieren niet verder kunnen gaan dan de instandhouding van de M.S.Y. en dat de internationale reglementering van de walvis op dezelfde manier dient te gebeuren als de gewone commerciële visvangst. De conventie opent dus de deur voor strengere beperkingen op dit vlak. Cfr. OXMAN, B., The Third United Nations Conference on the Law of the Sea : the Ninth Session (1980), A.J.I.L., 1981, 233
(3) Deze staten wilden art. 63, par. 2 van de ontwerp-conventie (inf. tekst) over de "straddling stocks" meer conform maken met de bepalingen van art. 117 over de conservatieproblemen in volle zee (A/CONF.62/WS/5 en A/CONF.62/WS/14).
Reacties van Italië in naam van de E.E.G. op 2 april 1980 en van Oekraïne op 3 april 1980, Off. Rec., vol. XIII, 13 en 31
Een later compromis-voorstel van Australië, Canada, Kaap Verde, IJsland, de Filippijnen, Sao Tome/Principe, Senegal, Sierra Leone,hield in dat een internationaal tribunaal in geval van onenigheid de voorlopige maatregelen zou voorschrijven, rekening houdend met de speciale belangen van de kuststaat. A/CONF.62/L.114 van 13 april 1982.
Cfr. SCOVAZZI, T., La conservation et l'exploitation des "straddling stocks" et des espèces migratrices dans la convention des Nations Unies sur le droit de la mer, Conférence B.E.E., 1983, o.c., 5-6. BUZAN, B., Canada and the Law of the Sea, O.D.I.L.A., 1982, 159. MESEGUER, J., Le régime juridique de l'exploitation de stocks communs de poissons au-delà des 200 milles, A.F.D.I., 1982, 895-896

Dit probleem werd opgelost door de verdragspartijen elke afwijking van dit principe, ook in latere verdragen, te verbieden in zijn toepassing op de internationale diepzeebodem en zijn rijkdommen (1) (2).

New York, 9 maart - 24 april 1981
Genève, 3 - 28 augustus 1981

Wegens een wijziging in de beleidslijnen van de Amerikaanse Regering, die een grondige herziening van haar positie tegenover de tot dusver bereikte resultaten van de Zeerechtconferentie aankondigde, werd er door de nieuwe Amerikaanse delegatieleider Malone op aangedrongen nog ten minste één bijkomende sessie te voorzien.
Deze ommekeer in de Amerikaanse houding lokte verontwaardigde reacties uit bij de Groep van 77 (3). De westerse staten wilden de gunstige afloop van de Conferentie niet in gevaar brengen door voortijdig stelling te nemen, maar de overheersende indruk was dat het onmogelijk was de klok terug te draaien naar 1974.

Tijdens de lentezitting werd weinig vooruitgang geboekt behalve door het "Drafting Committee" dat o.l.v. Alan BEESLEY (Canada) instond voor de eindredactie van de teksten in zes officiële talen (4).
Tijdens de zomersessie werd besloten de herziene ontwerp-conventie tot *"Official Draft Convention"*(5) te bevorderen, maar toch nog één bijkomende zitting te voorzien in 1982 waarop eventueel aan de Amerikaanse bezwaren kon worden tegemoet gekomen. Aan de ontwerp-conventie werden 1500 wijzigingen aangebracht op advies van het redactiecomité.
Jamaica werd aangeduid als standplaats voor de Internationale Zeebodem Autoriteit en de D.B.R. werd gekozen om het Zeerechttribunaal te huisvesten. De industriestaten konden niet akkoord gaan met de voorstellen nopens de bescherming van tussentijdse investeringen in de diepzeemijnbouw. De beslissing over de deelname van internationale organisaties, bevrijdingsbewegingen en niet-onafhankelijke territoria werd als één pakket aangezien. Voorzitter KOH gaf een tekst uit over "de internationale organisaties, waaraan de lidstaten hun bevoegdheden op het vlak van door deze conventie geregelde materies hebben overgedragen, met inbegrip van de verdragsluitende bevoegdheid in deze materies" (7). Hier wordt duidelijk naar de Europese Gemeenschap verwezen (infra, § 3.2.2.)

---

(1) Cfr/ A/CONF.62/L.58, 22 augustus 1980. Off. Rec., vol. XIV, 129. "The States Parties to this Convention agree that there can be no amendments to the basic principle relating to the common heritage of mankind as set forth in article 136, and that they shall not be party to any agreement in derogation thereof"
(2) Negende zitting : OXMAN, B., A.J.I.L., 1981, o.c., 211 e.v.. KIMBALL, L., UNCLOS - The Final Stretch, M.P., 1980, 246-248. Idem, UNCLOS - The Draft Convention, M.P., 1981, 76-79. JENISCH, U., Die Seerechtskonferenz vor der 10. Session, A.P., 1981, 15 e.v.. MANN BORGESE, E., The Draft Convention, O.Y., III, 1-12. GUENDLING, L., 1983, o.c., 107-109
(3) Verklaring van de Amerikaanse Regering, zie OXMAN, B., The Third United Nations Conference on the Law of the Sea : the Tenth Session (1981), A.J.I.L., 1982, 3. Cfr. KUMAR, C., UNCLOS at Geneva : Crisis averted, W.T., 1981, 366-368. GUENDLING, L., 1983, o.c., 110
(4) Cfr. TREVES, T., Drafting the LOS Convention, M.P., 1981, 273-276
(5) A/CONF.62/L.78, 28 augustus 1981
(6) DOC.FC/27 .

Deze zitting eindigde in een sfeer van onzekerheid. Voorzitter KOH verklaarde niettemin dat de conventie het jaar daarop zou worden aangenomen, liefst met, maar indien nodig zonder de Verenigde Staten (1).

New York, 8 maart - 30 april 1982

De elfde zitting van de Conferentie spitste zich toe op twee punten : de Amerikaanse bezwaren tegen de diepzeemijnbouw-bepalingen en de drie discussiepunten, Voorbereidende Commissie, tussentijdse investeringen en deelname aan de Conventie.

De Amerikaanse bezwaren tegen het verdrag zoals het op dat ogenblik ter tafel lag kunnen als volgt samengevat worden : de toegang tot de minerale rijkdommen van de oceaan zou volgens de verdragsbepalingen te sterk worden ingeperkt; de produktiebeperkingen die zijn voorzien om de belangen te beschermen van die landen die op dit ogenblik uitvoerder zijn van de mineralen in kwestie, zijn onaanvaardbaar voor de Verenigde Staten; de verplichting van overdracht van technologie van zeemijnbouw-maatschappijen naar de Autoriteit en naar de ontwikkelingslanden is onaanvaardbaar vanwege de enorme investeringen die door die maatschappijen in de loop der jaren al werden gedaan; tenslotte konden de V.S. niet akkoord gaan met de bepaling dat 2/3 van de verdragsstaten de tekst zouden kunnen wijzigen tijdens een eventuele herzieningsconferentie (2).
In de hoop de ontstane kloof tussen de Verenigde Staten en de Groep van 77 te overbruggen, besloten de delegatieleiders van elf westerse staten een aantal compromis-voorstellen uit te werken (3). Deze voorstellen vonden geen genade in de ogen van één van beide partijen. Voorzitter KOH verzocht de afgevaardigden alle ingediende amendementen in te trekken en stelde zelf een aantal compromis-amendementen voor (4), die op 30 april, de laatste dag van deze zitting, werden aangenomen.

De Conferentie nam tevens vijf resoluties aan, respectievelijk handelend over de grondleggende functies van de Voorbereidende Commissie, de bescherming van de tussentijdse investeringen en het opstarten van de "Enterprise", de deelname van bevrijdingsorganisaties in de Autoriteit onder het statuut van waarnemer, een resolutie over de rechten en belangen van niet-onafhankelijke territoria, en een aanbeveling tot het verlenen van bijstand aan de ontwikkelingslanden voor mariene-wetenschappelijke,-technologische en haveninfrastructuur (5).

---

(1) Tiende zitting : Cfr. OXMAN, B., A.J.I.L., 1982, 1-23. KIMBALL, L., Update - The Tenth Session, M.P., 1981, 287-290. Idem, The Eleventh Hour, M.P., 1982, 69-71. RICHARDSON, E., The Politics of the Law of the Sea, O.D.I.L.A., 1982, 9-23. JENISCH, U., Die Seerechtskonferenz vor ihrer 11. Session, A.P., 1982, 60-74. GUENDLING, L., 1983, o.c., 110-112

(2) RATINER, L., The Law of the Sea : A Crossroads for American Foreign Policy, F.A., 1981/82, 1017-1018, verklaart de onverzoenlijke Amerikaanse houding door het reeds vooropgezette plan van een "mini-treaty" met de vier belangrijkste zeemijnbouwstaten (U.S.S.R., Frankrijk, Groot-Brittannië, Japan), en door de overtuiging dat de V.S., ook als zij buiten het Zeerechtverdrag blijven, van de voordelen van het nieuwe regime zullen kunnen genieten omdat dit spoedig tot internationaal gewoonterecht zal zijn geëvolueerd

(3) A/CONF.62/L.104
De Scandinavische landen, Australië, Oostenrijk, Canada, Ierland, Nieuw-Zeeland en Zwitserland

(4) A/CONF.62/L.141, add. 1 en add. 1/Corr.1

(5) Zie bijlage I bij de Slotakte van de Conferentie, A/CONF.62/121. I.L.M., 1982, 1245 en A/CONF.62/L.127
De erkende bevrijdingsbewegingen dienen de Slotakte van de Conferentie ondertekend te hebben. Een bijlage regelt de deelname van intergoevernementele organisaties als de E.E.G.. Autonome en geassocieerde staten en territoria als de Cook Eilanden en Micronesië kunnen tot de Conventie toetreden. De V.N.-Raad voor Namibië ontvangt het statuut van waarnemer

Tenslotte dienden de Verenigde Staten een verzoek in tot het houden van een stemming over het aannemen van de Conventie. Dit betekent dat de Conferentie uiteindelijk niet geslaagd is in haar opzet een verdrag bij consensus aan te nemen. Deze stemming op 30 april 1982, resulteerde in 130 stemmen voor, vier stemmen tegen (de V.S., Israel, Turkije en Venezuela) en 17 onthoudingen (België, Bulgarije, Wit-Rusland, Tsjechoslovakije, de D.D.R., de D.B.R., Hongarije, Italië, Luxemburg, Mongolië, Nederland, Polen, Spanje, Thailand, Oekraïne, U.S.S.R., Verenigd Koninkrijk) (1).

Meteen na afloop van de zitting richtte de Amerikaanse afgevaardigde een uitnodiging tot de Sovjet-Unie om samen met de andere belangrijke industriële landen onderhandelingen te beginnen over de totstandkoming van een mini-verdrag over de ontginning van de oceaanbodem (2). Voorzitter KOH verklaarde reeds vroeger dat hij, indien de V.S., alleen of samen met anderen, een alternatief internationaal stelsel creëren en inderdaad beginnen met de exploitatie van de bodemschatten, persoonlijk een beroep zou doen op de Algemene Vergadering om aan het Internationaal Gerechtshof een advies te vragen omtrent het wettelijk karakter van die ontginning (3). Op 2 juli 1982 kondigde President Reagan aan dat de Verenigde Staten het Zeerechtverdrag niet zouden ondertekenen.

Op 10 december 1982 gingen 119 staten te Montego Bay (Jamaica) over tot de plechtige ondertekening van het Verdrag (4). De tekst blijft nog twee jaar open voor ondertekening. Hij bevat 320 artikelen en negen bijvoegsels. Het verdrag treedt in werking twaalf maanden na de zestigste ratificatie, maar na de vijftigste wordt met de voorbereidende werkzaamheden aangevangen.
Onder de westerse staten weigerden de Verenigde Staten, Groot-Brittannië, de D.B.R. en België tot ondertekening over te gaan. Opvallend is het ontbreken van de Latijnsamerikaanse staten Argentinië, Ecuador, Peru, Venezuela en Bolivië, die traditioneel tot de voorvechters van het nieuwe zeerecht behoorden en die, behalve Bolivië, belangrijke kuststaten zijn. In de Afrikaanse groep zijn het vooral de kustloze en geografisch benadeelde staten die niet ondertekenden.

---

(1) Israël stemde tegen op grond van het statuut dat aan de P.L.O was toegekend; Turkije en Venezuela omwille van de bepalingen over de maritieme grensafbakening; het Oostblok onthield zich omwille van een discriminerend onderscheid tussen de mijnbouwondernemingen ("pioniers") in de resolutie over de bescherming van tussentijdse investeringen; de westerse industriestaten deden dit uit sympathie met de Amerikaanse bezwaren; Spanje ging niet helemaal akkoord met het transit-regime voor internationale zeestraten

(2) Op 2 september 1982 sloten de D.B.R., Frankrijk, de Verenigde Staten en Groot-Brittannië effectief een mini-verdrag af ("reciprocating States Agreement") dat weliswaar voorziet in procedures voor het geval dat aanvragen voor een vergunning voor diepzeebodemexploratie en -exploitatie onder de nationale wetgeving van de betrokken landen elkaar overlappen, maar waarvan de V.S. graag de werking zouden willen uitbreiden. IEL MT, 982-65. Cfr. KOERS, A., Het Verdrag van de N.V. inzake het Recht van de Zee, N.J.B., 1983, 861

(3) Cfr. Press Release SEA/154, 3 april 1982. Convention on Law of Sea adopted after Nine Years of Negotiations. Conference, lacking Consensus, votes on 320-article Text
KIMBALL, L., The Long Road Ahead, M.P., 1982, 342-344. RATINER, L., o.c., 1006-1021. Synopsis, Recent Developments in the Law of the Sea, 1981-82, S.D.L.R., 1983, 679-704. V.V.N.-Berichten, juni 1982, 29-35. Conférence sur le droit de la mer, Le Président convaincu qu'il est possible d'adopter une convention universelle pour le 30 avril, O.N.U. Chronique, mei 1982, 25-28

(4) Tot dusver hebben 125 staten het Verdrag ondertekend en werden vier ratificatie-oorkonden neergelegd

142 aanwezige staten ondertekenden de Slotakte van de Conferentie (1), wat hen het recht verschaft als waarnemer deel te nemen aan de vergaderingen van de Voorbereidende Commissie die in maart 1983 voor het eerst vergaderde te Kingston (Jamaïca). Zo kunnen ook de niet-ondertekenaars de ontwikkelingen op de voet blijven volgen (2).
In de Verenigde Staten draait de discussie nu vooral rond de voor- en nadelen van het al dan niet toetreden tot het Verdrag (3).

*
* *

Zoals verwacht bestaat het leeuwenaandeel van het nieuwe visserijregime uit verdelende regels en niet uit conservatieregels, wat wellicht te verklaren is door de opvatting dat de kuststaat nu zelf in staat zal zijn in zijn E.E.Z. de nodige beheersbeslissingen te treffen. Dit betekent dus een belangrijke oriëntatieverschuiving tegenover 1958, toen de nadruk lag op de instandhouding van de levende rijkdommen, en het concept van exclusieve of zelfs preferentiële visserijzones als een anathema werd aangezien. Waar wij toen besloten dat de Visserijconventie als een kaderconventie en een morele code te beschouwen was, zien wij nu, na de studie van het verloop van UNCLOS III, duidelijk in waarom deze morele code er niet in geslaagd is een samenhangend visserijbeheer tot stand te brengen. Het antwoord is eenvoudig. De opstellers van de Visserijconventie hielden vast aan Grotius' doctrine van het "mare liberum" en realiseerden zich (nog) niet in hoeverre de economische en politieke realiteit geëvolueerd was. In tegenstelling tot de deelnemers aan de Derde Zeerechtconferentie die zich vooral om de allocatie van de oceaanrijkdommen bekommerden, streefde de Conferentie van Genève in de eerste plaats naar het behoud van de vrije zee tot op drie mijl van de kust. Zoals in de vorige hoofdstukken beschreven, nam het concept van de exclusieve visserijzone, en later dat van de E.E.Z., vaste vorm aan en verwierf het algemene aanvaarding, zowel in het raam van de ontwikkelingsfilosofie, als ten gevolge van de voortschrijdende uitputting van de voorraden (4).

---

(1) A/CONF.62/121, 21 oktober 1982
Ook de Europese Gemeenschap, drie niet-onafhankelijke territoria en de door de V.N. erkende bevrijdingsbewegingen.
Wegens interne verdeeldheid van de lidstaten terzake kon de E.G. enkel de Slotakte ondertekenen (infra)

(2) JENISCH, U., Die Zeichnung der U.N.-Seerechtskonvention, A.P., 1983, 169-181

(3) Cfr. RICHARDSON, E., The United States Posture toward the Law of the Sea Convention : Awkward but not Irreparable, S.D.L.R., 1983, 505-513
BOS, A., De V.N.-Zeerechtconferentie en de Verenigde Staten, I.S., 1981, 419-424

(4) Cfr. MIRVAHABI, F., S.D.L.R., 1978, o.c., 505-506. CASTANEDA, J., I.J.I.L., 1972, o.c., 536

2.3. Een Charter voor de Oceaan

Zo liep het meest ambitieuse voorbeeld van mondiale onderhandelingen, gevoerd in het raam van de Verenigde Naties, ten einde met als resultaat één van de omvangrijkste en meest complexe documenten die ooit door een internationale conferentie werden opgesteld.
Het Zeerechtverdrag (1) is bedoeld als een kader voor de regeling van alle menselijke activiteiten in het zeemilieu (Preambule : *"desiring to settle all issues relating to the law of the sea"*) en het reflecteert dan ook een aantal tegenstrijdige trends - innoverend en conservatief, nationalistisch en internationalistisch.

Tot de grote innovaties kunnen worden gerekend : (i) substantiële wijziging van het concept van de onschuldige doorvaart (art. 19), (ii) het concept van de transitdoorvaart door zeestraten, gebruikt voor de internationale scheepvaart (art. 37-44), (iii) het concept van de archipelwateren (art. 49), (iv) het concept van de exclusieve economische zone (art. 55-75), (v) fundamentele veranderingen in de juridische definitie van het continentaal plat (art. 76), (vi) erkenning van het recht op het voeren van wetenschappelijk onderzoek en het oprichten van kunstmatige eilanden als bijkomende vrijheden van de volle zee (art. 87, par. 1), samen met een belangwekkende evolutie in de traditionele regels in verband met de volle zee, (vii) het concept van een algemeen mariene milieurecht, gebaseerd op de verplichting voor alle staten het zeemilieu te beschermen en in stand te houden en de bronnen van mariene verontreiniging onder controle te houden (art. 192, 207-237), (viii) bepalingen voor de uitwerking van een regime voor het wetenschappelijk onderzoek en de verplichting tot samenwerking in de ontwikkeling en overdracht van mariene-wetenschappelijke kennis en technologie (art. 238-278).

Twee nieuwigheden waarvan het effect niet louter tot het zeerecht zal beperkt blijven en waarvan verwacht wordt dat zij belangrijke precedenten zullen worden zijn de geschillenregeling, die het meest soepele, omvangrijke en bindende systeem is dat ooit in een algemene internationale conventie werd uitgewerkt (art. 279-304), evenals de erkenning van de diepzeebodem en zijn rijkdommen buiten de nationale jurisdictie als het gemeenschappelijk erfgoed van de mensheid, samen met de oprichting van een internationaal orgaan, de Internationale Zeebodem Autoriteit, in het leven geroepen voor het beheer van de minerale rijkdommen van de diepzeebodem ten bate van de gehele mensheid (art. 133-191) (2).

Tot de klassieke aspecten kunnen wij rekenen : het veilig stellen van de traditionele belangen bij de vrijheid van scheepvaart en communicatie en het feit dat een groot aantal definities en technische regels bijna woordelijk uit de Conventies van Genève werden overgenomen.

Wij merkten reeds bij herhaling op dat de onderhandelingen en dus ook hun resultaat, als één politiek pakket werden aangezien. Inderdaad bevat het nieuwe Zeerechtverdrag een aantal regels die op bilaterale en multilaterale politieke compromissen gebaseerd zijn (3).

---

(1) I.L.M., 1982, 1261
(2) PARDO, A., The Convention on the Law of the Sea : A Preliminary Appraisal, S.D.L.R., 1983, 489-491
(3) ODA, S., The Ocean : Law and Politics, N.T.I.R., 1978, 149-150, merkt in dit verband op : "Legal theory seems to have been suspended a few years ago and my candid impression is that the Law of the Sea Conference under the concept of the "package" is walking on a thight-rope above the political foundation". Cfr. PARDO, A., S.D.L.R., 1983, o.c., 501. FLEMMING, B., Customary International Law of the Sea : A New Dynamic, ed. CLINGAN, T., 1982, o.c., 502. LEVY, J.P., Vers un nouveau droit de la mer : la politisation du processus de création juridique, R.G.D.I.P., 1975, 924-931

Het hele onderhandelingsproces toont tevens het toenemende belang aan van de rol die in de huidige internationale politiek door een nieuwe elite van hooggespecialiseerde ambtenaren wordt vertolkt, wat nodig gemaakt wordt door de uiterste techniciteit van de behandelde materies (1).

Aan de negatieve zijde springen enkele algemene defecten in het oog. Het zijn het gebrek aan precisie bij de definitie van de grenzen van de maritieme rechtsgebieden (2); het onbillijk eindresultaat van de verdeling van de oceaanruimte en zijn rijkdommen (3); het onevenwicht tussen nationale en internationale belangen en tussen de nationale rechten en plichten (4); de onzekerheid of het hele ontginningssysteem voor de zeebodem wel in staat zal zijn te functioneren zoals het in de bedoelingen lag (5); en het gebrek aan institutionele infrastructuur in de andere aspecten van het oceaanbeheer (6) (7).
Voor de analyse en evaluatie van het Verdrag zullen wij ons verder beperken tot de visserij- en conservatiebepalingen.

Wij kunnen besluiten dat het Zeerechtverdrag een afspiegeling is van de grote veranderingen die onze tijd kenmerken : de rol van wetenschap en technologie, de groeiende impact van de industrialisatie op het milieu, de transformatie van de begrippen eigendom en soevereiniteit, de overgang van een systeem van laissez-faire naar één van management, de nieuwe structuur van de relatie tussen de multinationale ondernemingen en de internationale gemeenschap, het belang van nieuwe entiteiten in de internationale betrekkingen : de ontwikkelingslanden, de intergoevernementele organisaties en de bevrijdingsbewegingen.
De Preambule van het Verdrag plaatst het nieuwe zeerecht dan ook in zijn volle historische context. Zij vermeldt de ontwikkelingen die sedert de twee eerste zeerechtconferenties zijn opgetreden en die de nood aan een algemeen-aanvaardbare conventie accentueerden; zij erkent de eenheid van de oceaanruimte; zij benadrukt het belang van V.N.-resolutie 2749 (XXV) en stelt de totstandkoming van een nieuw zeerecht in het breder perspectief van het streven naar een billijker internationale economische orde (8).

---

(1) BARSTON, R., ed. BARSTON, R. & BIRNIE, P., o.c., 166. OXMAN, B., ed. CLINGAN, T., 1982, o.c., 59
(2) Cfr. HEDBERG, H., A Critique of Boundary Provisions in the Law of the Sea Treaty, O.D.I.L.A., 1983, 337-342
(3) Vooral in relatie tot de LL/GDS. Cfr. HAFNER, G., The "Landlocked" Viewpoint, M.P., 1981, 281-283
(4) Vooral in relatie tot de E.E.Z.
(5) Cfr. praktische problemen bij uitvoerbaarheid parallel systeem van diepzeebodemuitbating en twijfel over de rendabiliteit van de hele opzet
(6) Internationale samenwerking wordt aanbevolen op verschillende vlakken (vb. visserij) maar de praktische uitwerking wordt aan toekomstige onderhandelingen overgelaten. De bedoelde internationale organisaties worden slechts één enkele keer bij name genoemd
(7) Cfr. MANN BORGESE, E., O.Y., III, o.c., 3
Werden niet uitdrukkelijk behandeld : de Poolgebieden, de militaire gebruiken van de oceaanruimte en het storten van radioactief afval
(8) Ibid., 2 en 5

Het resultaat van deze mamoet-onderneming verplaatst zich nu van de beschermde wereld van het conferentie-idealisme naar de internationale politieke werkelijkheid (1), zodat na de commentaar van Jean MARTRAY bij de aanvang van de Conferentie : "Les révolutions commencent toujours par des déclarations de principe. C'est leur période heureuse. Les difficultés n'apparaissent qu'au moment où l'on s'efforce de traduire les idées générales en articles, règles et codes" (2), nu de derde fase van toetsing aan de realiteit en afwachting van het ratificatieproces is ingetreden.

*
* *

Wij zullen nu onderzoeken wat de nieuwe Zeerechtconventie op het stuk van de visserij, de instandhouding van de levende zeerijkdommen en hun leefmilieu in petto houdt.
Zoals reeds opgemerkt is de Conventie niet bedoeld als een conservatieverdrag dat deze materies in detail zal regelen en wordt dit laatste zowel overgelaten aan toekomstige tussenstaatse onderhandelingen, als ondergebracht onder de ruime bevoegdheden van de kuststaat - wat op het eerste gezicht een tè optimistische aanpak laat vermoeden (3).

---

(1) GAMBLE, J., S.D.L.R., 1980, o.c., 556
(2) MARTRAY, J., o.c., 237
(3) Dit overzicht belicht de verdragstekst vanuit de ecologisch gerichte benadering die in het huidige visserijrecht toonaangevend is. Zie vnl. DE KLEMM, C., Conservation and the New Informal Composite Negotiating Text of the Law of the Sea Conference, E.P.L., 1978, 2-17. Verdere literatuurlijst : Idem, ed. JOHNSTON, D., 1981, o.c., 124-142. Idem, La conservation des ressources biologiques de la mer. Problèmes généraux, Conférence B.E.E., 1983, o.c., VUKAS, B., New Concepts and New Problems raised by the United Nations Convention on the Law of the Sea, Conférence B.E.E., 1983, o.c.. GUENDLING, L., 1983, o.c., 148-188. KOERS, A., ed. SCHOENFELD, J. & DE KONING GANS, P., o.c., 279-331. CAFLISCH, L., Les zones maritimes sous juridiction nationale, R.G.D.I.P., 1980, 68 e.v.. COPES, P., The Impact of UNCLOS III on Management of the World's Fisheries, M.P., 1981, 217-228. SCOVAZZI, T., Conférence B.E.E., 1983, o.c.. BIRNIE, P., Conférence B.E.E., 1983, o.c., 17-23. BROWN, E., Pollution from Activities in the"Area", Conférence B.E.E., 1983, o.c.. Idem, Dispute Settlement, M.P., 1981, 282-286. VERWEY, W., o.c., 228-231. HAQUANI, Z., o.c., 265-270. ADEDE, A., The Basic Structure of the Dispute Settlement Part of the Law of the Sea Convention, O.D.I.L.A., 1982, 128-135. HUMPHREY, G., UNCLOS and the Marine Scientist, M.P., 1981, 270. PURI, R., Legal Regime of Marine Fisheries, I.J.I.L., 1982, 240-250. BENCHIKH, M., La mer méditerranée, mer semi-fermée, R.G.D.I.P., 1980, 284-297. BURKE, W., Extended Fisheries Jurisdiction and the New Law of the Sea, ed. ROTHSCHILD, B., Global Fisheries, Perspectives for the 1980's New York, Springer, 1983, 37-42. JOSEPH, J., International Tuna Management Revisited, ibid., 133-135. CHURCHILL, R. & LOWE, A., The Law of the Sea, Manchester, University Press, 1983

Wij zullen bij deze analyse voor alle duidelijkheid uitgaan van de indeling van de oceanen in maritieme rechtsgebieden en daarin telkens de visserijregeling, de bescherming van de mariene ecosystemen en natuurlijke woongebieden, en - in de marge - de preventie en beheersing van zeeverontreiniging (1) onderzoeken; verder gaan wij de speciale bepalingen na inzake de vangst en het beheer van gedeelde stapels, de sterk migrerende vissoorten, mariene zoogdieren, anadrome en katadrome soorten. Een aantal andere aspecten van de Conventie die in relatie staan tot de visserij en de instandhouding van de levende rijkdommen zijn de bepalingen inzake de ingesloten en half-ingesloten zeeën, het wetenschappelijk onderzoek, de overdracht van mariene technologie en de geschillenregeling.

Onder de maritieme rechtsgebieden volgens de nieuwe Conventie onderscheiden wij de interne wateren, de territoriale en archipelwateren, de exclusieve economische zone, het continentaal plat, de volle zee en de "Area" of het Gebied (2).

---

(1) Deel XII, Sectie I, behandelt de algemene verplichtingen op het vlak van de bescherming en de instandhouding van het mariene milieu en de mariene verontreiniging in het bijzonder. Staten zijn verplicht het zeemilieu te beschermen en in stand te houden (art. 192). Dit betekent dat zij verplicht zijn alle maatregelen te treffen die noodzakelijk zijn om vervuiling van het zeemilieu te voorkomen, te verminderen en te beheersen, ongeacht de bron van die vervuiling en het traject waarlangs vervuiling in zee terecht komt (art. 194). Bij het treffen van dergelijke maatregelen moeten staten voorkomen dat schade in, of gevaar voor, het ene gebied wordt doorgeschoven naar een ander gebied of dat de ene vorm van vervuiling wordt omgezet in een andere (art. 195). Staten zijn verder verplicht om samen te werken bij het opstellen van internationale regels, normen en aanbevelenswaardige praktijken en procedures ter bescherming van het zeemilieu (art. 197). Indien een staat merkt dat zich een acuut gevaar voor het zeemilieu voordoet, dient die staat andere landen die hierdoor bedreigd worden, op de hoogte te stellen (art. 198).
Andere artikelen behandelen elke bron van mariene vervuiling afzonderlijk en verplichten de staten de nodige wetgeving aan te nemen ter voorkoming, vermindering en beheersing van elke bron van vervuiling (art. 207-212).
Art. 206 voorziet dat indien staten redelijke grond hebben aan te nemen dat geplande activiteiten onder hun jurisdictie of controle aanzienlijke verontreiniging zullen veroorzaken, of belangrijke en schadelijke veranderingen in het mariene milieu zullen uitlokken, zij voor zover mogelijk, een schatting zullen maken van de potentiële effecten van deze activiteiten op het mariene milieu en dat zij de rapporten of resultaten hiervan zullen overmaken aan de bevoegde internationale of regionale organisaties, die deze ter beschikking zullen stellen van alle staten.
Het is wellicht de eerste maal dat een dergelijke procedure werd opgenomen in een internationale overeenkomst en haar belang dient dan ook te worden onderstreept, ook al is het afdwingen van deze verplichting problematisch en zal deze bepaling misschien niet meer blijven dan een vrome wens.

(2) Wij vermelden hier niet de aangrenzende zone, van maximaal 24 mijl van de basislijnen van de territoriale zee, waarin de specifieke bevoegdheden van de kuststaat beperkt zijn tot de opsomming in art. 33 (douane-, fiscale, immigratie- en sanitaire controle) en waarvan het juridisch regime voor het overige in dat van de E.E.Z. wordt opgeslorpt (niet langer volle zee). Het instandhouden van dit rechtsgebied onder het nieuwe Verdrag was bedoeld om te voorkomen dat de hier opgesomde bevoegdheden tot de hele E.E.Z. zouden worden uitgebreid.

De interne wateren

Art. 8, par. 1 omschrijft de interne wateren van een staat als die welke landinwaarts van de basislijnen van zijn territoriale zee gelegen zijn (zie art. 5, 6, 7) (1).
De Conventie bevat geen bepalingen aangaande de visserij of de instandhouding van de levende rijkdommen in deze wateren; dit is te betreuren, want eerst en vooral valt er de jongste jaren een aanzienlijke uitbreiding van de interne wateren door de kuststaten waar te nemen, dit zowel ten gevolge van het invoeren van rechte basislijnen voor de territoriale zee, als van de toepassing van het concept van de archipelwateren. Dit betekent dat een toenemend aantal ecosystemen evenals visstapels in de kustwateren onder soevereiniteit van de kuststaat kwamen te staan. Wij treffen er estuaria, lagunes en andere biologisch zeer belangrijke woongebieden aan voor talloze vissoorten (2), evenals de broed- en "nursing"-gronden van andere soorten die in volwassen stadium in diepere wateren verblijven.
De Conventie legt dus geen beperkingen op aan de kuststaat t.a.v. de exploitatie van deze stapels of ter voorkoming van het beschadigen of vernietigen van hun woongebieden en voorziet ook niets voor hun bescherming of rationeel beheer. Een aanbeveling tot het inrichten van mariene parken bijvoorbeeld ware hier dan ook niet overbodig geweest. Het ontbreken van elke conservatiegerichte bepaling t.a.v. de interne wateren is van dit oogpunt uit één van de lacunes van het Verdrag. Het Verdrag voorziet evenmin enige verplichting voor de kuststaat op het vlak van de bestrijding en preventie van verontreiniging in zijn interne wateren. Dit betekent evenwel dat de kuststaat vrij is bepaalde delen hiervan voor de scheepvaart te sluiten of normen te stellen op het vlak van het ontwerp, de constructie, bemanning en uitrusting van de schepen die zijn interne wateren bevaren.

De territoriale zee en de archipelwateren

Volgens art. 2 strekt de soevereiniteit van de kuststaat zich, buiten zijn territorium en interne wateren, en in het geval van een archipelstaat, de archipelwateren, uit over het aangrenzend deel van de zee, beschreven als de territoriale zee. Een kuststaat is vrij de breedte van zijn territoriale zee te bepalen tot op maximaal twaalf mijl van de basislijnen welke overeenkomstig deze Conventie zullen worden bepaald (art. 3) (3). Archipelwateren zijn de wateren die ingesloten worden door de basislijnen, getrokken tussen de uiterste punten van de uiterste eilanden van een archipel, mits de hoofdeilanden binnen die basislijnen vallen (art. 47, par. 1). De territoriale zee, de exclusieve economische zone en het continentaal plat worden vanaf deze basislijnen berekend (art. 48).

Het algemeen regime van beide rechtsgebieden vertoont weinig verschillen. Zij vallen onder de soevereiniteit van de kuststaat, maar deze is verplicht de vreedzame doorvaart toe te staan welke hij kan reglementeren door middel van zeevaartroutes (art. 17-22 en art. 52-53). Een verschil is dat de archipelstaten verplicht zijn traditionele visserij-activiteiten van hun buurstaten in de archipelwateren te erkennen. Hiervoor zullen de nodige bilaterale akkoorden moeten worden afgesloten (art. 51, par. 1).

---

(1) Art. 50, 9, 10 en 11 voor wat betreft archipelwateren
(2) Vb. alle mangroven en koraalriffen
(3) De vaststelling van de territoriale zee op twaalf mijl, waarbinnen geen verplichting geldt de visserijrijkdommen te delen, is op zich reeds van belang voor ontwikkelingslanden die in bepaalde gevallen het grootste deel van hun artisanale visserij-activiteit tot dit gebied beperken

Van het conservatie-oogpunt uit kan dezelfde commentaar als op de interne wateren, "mutatis mutandis" op de territoriale zee en de archipelwateren worden toegepast, vermits dit eveneens vaak de woongebieden zijn van een groot aantal visstapels, en de Conventie op dit vlak geen verplichtingen voorziet.

Een bijzonder aspect van de interne, territoriale en archipelwateren is, dat het in deze wateren voor de kuststaat het eenvoudigst is op al dan niet vrijwillige basis vreemde soorten in het natuurlijk milieu te introduceren, wat zoals reeds beschreven, zeer schadelijke en evenwicht verstorende gevolgen kan hebben. Art. 196, par. 1 stelt de algemene verplichting dat "states shall take all measures necessary to prevent, reduce and control ... the intentional or accidental introduction of species, alien or new, to a particular part of the marine environment, which may cause significant and harmful changes thereto". Deze verplichting is toepasselijk op het hele zeemilieu. Art. 1, par. 1, (4), bevat een definitie van het begrip "verontreiniging van het mariene milieu", die ook voor het hele zeemilieu geldt, dus ook voor de estuaria en vermoedelijk de hele interne wateren. Indien wij de introductie van vreemde soorten als een vorm van verontreiniging beschouwen, en dit is klaarblijkelijk de bedoeling, gezien de plaatsing van art. 196 onder Deel XII "Bescherming en instandhouding van het Mariene Milieu", zou dit toch een beperking van de soevereiniteitsrechten van de kuststaat inhouden en een wapen zijn in handen van de milieubeschermers. Art. 196 bepaalt evenwel niet wie de potentiële schadelijkheid van het invoeren van nieuwe soorten dient te beoordelen, evenmin als de procedure ter voorkoming hiervan. Kortom de kuststaat blijft in zijn beslissingen vrij en er blijft de andere staten, indien zij niet in staat zijn de schadelijkheid voor hun eigen wateren of voor de volle zee te bewijzen, geen andere mogelijkheid over dan het inroepen van de geschillenregeling. Wij mogen verder niet vergeten dat enkel de preventie van schadelijke introducties zinvol is. In dit verband kan art. 206 ("Assessment of potential effects of activities") (supra) nuttig zijn, op voorwaarde dat deze bepaling effectief zal worden uitgevoerd.

Op het vlak van de preventie en de bestrijding van verontreiniging, kunnen de rechten van de kuststaat in zijn territoriale zee voornamelijk in verband worden gebracht met de bevoegdheid de scheepvaart langs bepaalde zeevaartroutes te kanaliseren, voornamelijk indien het schepen met een gevaarlijke lading betreft (art. 22, par. 2). Gebieden van ecologisch belang kunnen aldus voor de scheepvaart worden gesloten (1).

De exclusieve economische zone

Art. 55 definieert de E.E.Z. als het gebied buiten en aangrenzend aan de territoriale zee, onderworpen aan het specifiek juridisch regime dat door Deel V van de Conventie wordt ingericht, en waaronder de rechten en de jurisdictie van de kuststaat en de rechten en de vrijheden van de andere staten beheerst worden door de desbetreffende bepalingen van deze Conventie. De uitgestrektheid van de E.E.Z. zal niet meer dan 200 mijl bedragen vanaf de basislijnen van de territoriale zee (art. 57). Aangezien de maximale toegelaten breedte van de territoriale zee twaalf mijl bedraagt, zal de E.E.Z. zich normalerwijze tot op 188 mijl

---

(1) Het recht van de kuststaat de scheepvaart in zijn territoriale zee te controleren is aan twee beperkingen onderworpen : de vreedzame doorvaart van schepen onder vreemde vlag moet toegelaten blijven en reglementen van de kuststaat ter voorkoming, vermindering en beheersing van zeevervuiling mogen niet handelen over het ontwerp, de constructie, de bemanning en uitrusting van buitenlandse schepen tenzij deze voorschriften uitvoering geven aan algemeen-aanvaarde internationale regels of normen (art. 21, par. 2). De reden voor deze bepaling is dat de scheepvaart ernstig zou worden bemoeilijkt indien schepen in dit opzicht zouden worden geconfronteerd met telkens per kuststaat verschillende voorschriften.

buiten de territoriale zee uitstrekken. Na langdurige onderhandelingen ontstond een "sui generis"-regime voor de E.E.Z. (supra), zodat de zone noch als een deel van de volle zee, noch als een gebied onder volle soevereiniteit van de kuststaat te beschouwen is.

Art. 56, par. 1 legt de rechten neer van de kuststaat in zijn E.E.Z.. Hij beschikt over soevereine rechten op het vlak van de exploratie en exploitatie, de instandhouding en het beheer van de natuurlijke rijkdommen, zowel levende als niet-levende, van de wateren, de zeebodem en de ondergrond en op het vlak van andere activiteiten m.b.t. de economische exploitatie en exploratie van de zone, waaronder de winning van energie uit water, stromingen en wind. Hij beschikt over jurisdictie op het vlak van de constructie en het gebruik van kunstmatige eilanden, installaties en structuren en op het vlak van het wetenschappelijk zee-onderzoek en de bescherming van het zeemilieu.

Art. 61 behandelt de instandhouding van de levende rijkdommen in de E.E.Z.. De kuststaat die in dit verband over soevereine rechten beschikt, bepaalt op wetenschappelijke basis, de toegelaten vangst en verzekert door aangepaste behouds- en beheersmaatregelen, dat de instandhouding van de levende rijkdommen in zijn E.E.Z. niet door overexploitatie bedreigd wordt. Hierbij zal de kuststaat waar gepast, op sub-regionaal, regionaal of globaal vlak, samenwerken met de bevoegde internationale organisaties en beschikbare wetenschappelijke gegevens zullen worden uitgewisseld.
Hij is ook verplicht de geëxploiteerde stapels op het niveau te behouden of te herstellen dat een maximale aanhoudende opbrengst verzekert, zoals bepaald in het licht van de relevante milieu- en economische factoren, waaronder de economische noden van kustvissers-gemeenschappen en de speciale vereisten van ontwikkelingslanden, en met inachtneming van het visserijpatroon, de interdependentie van de stapels en elke algemeen aanbevolen internationale minimum-norm, zij het op sub-regionaal, regionaal of globaal vlak. Deze omschrijving van de M.S.Y. door de Conventie is dus een verzameling van diverse factoren die niet alle met de biologische of ecologische aspecten verband houden en waarbij niet naar een bepaald wetenschappelijk concept wordt verwezen.
Verder verplicht art. 62 de kuststaat tot de bevordering van de volledige benutting van de levende rijkdommen in zijn E.E.Z.; zodoende moet zowel overals onderexploitatie vermeden worden. Hiertoe dient de kuststaat eerst zijn eigen vangstcapaciteit te bepalen. Indien hij niet in staat is de volledige toegelaten vangst te oogsten moet hij andere staten, door middel van akkoorden, in staat stellen het surplus te exploiteren; hierbij dient in het bijzonder gelet te worden op de bepalingen van de art. 69 en 70 aangaande de rechten van de kustloze en geografisch benadeelde staten, vooral indien het ontwikkelingslanden zijn. Andere factoren bij de toewijzing van het surplus zijn o.a. de betekenis van de levende rijkdommen van de regio voor de economie van de betrokken kuststaat en zijn andere nationale belangen, de noden van de ontwikkelingslanden van de sub-regio of regio, en de vereiste de economische ontwrichting in staten waarvan de vissers gewoonlijk deze wateren hebben bevist of die aanzienlijke inspanningen geleverd hebben op het vlak van research en stock-identificatie, tot een minimum te beperken.

Buitenlandse vissers met een recht van toegang tot de E.E.Z. zullen zich houden aan de behoudsmaatregelen van de kuststaat en aan de termen en voorwaarden van zijn wetten en voorschriften terzake (art. 62, par. 4). Deze kunnen zowat op alle aspecten van de exploitatie betrekking hebben (1).

De verplichting voor de kuststaat onder art. 61, par. 4, om bij het treffen van conservatiemaatregelen rekening te houden met hun effect op de toestand van andere vissoorten welke in nauw verband staan met, of afhankelijk zijn van de geëxploiteerde soort, is vanuit conservatie-oogpunt te beschouwen als een stap in de goede richting. Zij kan aangewend worden ter bescherming van de predatoren en prooivissen van de beviste stapels, en bijdragen in de oplossing van het probleem van de incidentele bijvangst, zoals die van dolfijnen in de tonijn-netvisserij.

Wij kunnen vaststellen dat de kuststaat de enige beheersautoriteit is op het vlak van de levende rijkdommen in zijn E.E.Z. en hoewel samenwerking met andere staten via de bevoegde internationale organisaties vereist wordt door art. 61, blijven alle beheersbeslissingen onder de controle van de kuststaat die op deze manier in staat is te voorkomen dat de visserij-activiteiten van de andere staten tot overexploitatie leiden. Dit betekent evenwel ook dat andere staten geen enkel verhaal hebben tegen conservatiemaatregelen indien de toegelaten vangst h.i. te hoog of te laag wordt bepaald. Dergelijke beslissingen kunnen geen aanleiding geven tot het inroepen van de verplichte geschillenregeling (art. 297, par. 3(a)).

De rechten van de kustloze staten in de E.E.Z. worden vermeld onder art. 69, die van de geografisch benadeelde staten onder art. 70.
Deze staten hebben het recht, op een billijke basis aan de exploitatie deel te nemen van een passend deel van het surplus van de levende rijkdommen van de E.E.Z. van kuststaten uit dezelfde sub-regio of regio, rekening houdend met de relevante economische en geografische omstandigheden van alle betrokken staten en zoals bepaald in dit artikel en de art. 61 en 62.

---

(1) Het afleveren van vergunningen aan vissers, vaartuigen en vistuig; het bepalen van de vergoedingen, die in het geval van onderontwikkelde kuststaten kunnen bestaan in passende vormen van compensatie op het vlak van financieringen, uitrusting en technologie voor de visserij-industrie; het aanduiden van de soorten welke mogen gevangen worden en van de vangstquota per stock of per vaartuig tijdens een bepaalde periode, of per nationaliteit tijdens een bepaalde periode; het aanduiden van de vangstseizoenen en -gebieden, van de types, afmetingen en het aantal van het vistuig en van de types, afmetingen en het aantal toegelaten vaartuigen; het bepalen van de toegelaten leeftijd en de afmeting van de vis of andere diersoort; de bepaling van de aard van de informatie die van de vissersvaartuigen vereist wordt, van de statistieken inzake vangst en vangstinspanning en van de rapporten over de positie van de schepen; de vereiste aan bepaalde visserij-onderzoekingsprogramma's mee te werken; het plaatsen van inspecteurs of stagiairs aan boord van vissersschepen door de kuststaat; het aanlanden van de hele of een deel van de vangst in de havens van de kuststaat; de termen en voorwaarden van de afsluiting van "joint ventures" of andere coöperatie-akkoorden; vereisten op het vlak van de training van personeel en de overdracht van visserijtechnologie, w.o. de bevordering van de capaciteit van de kuststaat, zelf visserij-onderzoek uit te voeren; procedures voor het afdwingen van zijn rechten

Deze rechten zijn niet automatisch opeisbaar. Inderdaad zullen de voorwaarden en modaliteiten van deze deelname door de betrokken staten uitgewerkt worden via bilaterale, sub-regionale of regionale akkoorden. Hierbij worden de kuststaten een aantal ontsnappingsclausules ter hand gesteld, o.a. : het vermijden van nadelige effecten voor hun vissersgemeenschappen of visserij-industrie; de mate waarin de betrokken kustloze of geografisch benadeelde staat reeds deelneemt aan de exploitatie van de levende rijkdommen van de E.E.Z. van andere kuststaten; de mate waarin andere LL/GDS reeds aan de exploitatie van de levende rijkdommen van zijn E.E.Z. deelnemen, zodat de last voor één enkele kuststaat te zwaar dreigt te worden; de voedselbehoeften van de bevolking van de betrokken staten.

In theorie hebben onderontwikkelde LL/GDS recht op een passend deel van de toegelaten vangst, ook indien er geen surplus bestaat (art. 69, par. 3 en 70, par. 4). Wanneer de vangstcapaciteit van de kuststaat zich uitbreidt, zodanig dat er geen surplus meer is, zal immers samengewerkt worden voor de totstandbrenging van billijke regelingen op bilateraal, sub-regionaal of regionaal vlak waardoor de deelname door LL/GDS op voldoeninggevende wijze kan bedongen worden "as may be appropriate in the circumstances". Dit laatste geeft de kuststaat dus eens te meer de kans deze principiële verklaring te omzeilen.
Ontwikkelde LL/GDS kunnen hun rechten slechts opeisen t.a.v. E.E.Zones van ontwikkelde kuststaten uit hun sub-regio of regio. Deze bepaling ligt in de lijn van het N.I.E.O.-principe van de "positieve discriminatie" ten voordele van de ontwikkelingslanden, maar vormt niettemin een extra beperking van de rechten van ontwikkelde LL/GDS.
Art. 71 heft de toepassing van de art. 69 en 70 op in geval de economie van een kuststaat vrijwel volledig afhankelijk is van de exploitatie van de levende rijkdommen van zijn E.E.Z., een toestand die niet nader omschreven wordt.
De LL/GDS kunnen de rechten die hen door de art. 69 en 70 worden toegekend niet aan derde staten of hun ingezetenen overdragen, noch rechtstreeks noch onrechtstreeks, door middel van "leasing", licenties, of "joint-ventures", of op welke andere manier ook, tenzij anders overeengekomen tussen de betrokken partijen. Zij mogen wel technische en financiële bijstand ontvangen van derde staten en internationale organisaties voor het vergemakkelijken van de uitoefening van hun rechten onder art. 69 en 70 (art. 72).

Art. 73 voorziet het afdwingen van de visserijwetten en -voorschriften van de kuststaat in zijn E.E.Z.. Hiertoe behoren aan boord gaan, inspectie, arrestatie en gerechtelijke vervolging. Aangehouden schepen zullen prompt vrijgelaten worden na een redelijke borgstelling. Voor overtredingen in de E.E.Z. mag een kuststaat in principe geen gevangenisstraf of enige andere lijfstraf opleggen.

In zijn E.E.Z. heeft de kuststaat ook het recht het wetenschappelijk onderzoek te reglementeren, toe te staan en uit te voeren; dit zee-onderzoek mag slechts met de toestemming van de kuststaat worden verricht; onder normale omstandigheden zal deze toestemming worden verleend; zij kan evenwel ingehouden worden, o.a. indien het onderzoeksproject van direct belang is voor de exploratie of exploitatie van de levende rijkdommen (art. 246). De weigering van deze toestemming behoort tot de discretionaire bevoegdheden van de kuststaat en kan niet onderworpen worden aan de verplichte geschillenregelingsprocedure (art. 297, par. 2, (a)(i)). Voor het beheer van de levende rijkdommen van de E.E.Z. betekent dit opnieuw dat er geen mogelijkheid is te controleren of de kuststaat zijn verplichtingen op rationele wijze en in overeenstemming met de bepalingen van art. 61 en 62 opneemt.

Het verdrag voorziet geen verplichtingen voor de kuststaat welke specifiek op de bescherming en instandhouding van het zeemilieu in de E.E.Z. betrekking hebben (1). De hoger vermelde algemene verplichtingen zijn hier dus van toepassing. In dit verband is het niet helemaal duidelijk welke de mogelijkheden zijn indien door de kuststaat veroorzaakte vervuiling, of juist het ontbreken van afdoende anti-pollutievoorschriften oorzaak zijn van het afnemen van de biologische produktie in de E.E.Z., wat een vermindering van de T.A.C. tot gevolg zou hebben. Art. 297, par. 3 (b) (i) stelt immers dat geschillen nopens de visserij in de E.E.Z. wel in aanmerking komen voor behandeling door een speciale conciliatiecommissie indien "de kuststaat duidelijk zijn verplichting verwaarloosd heeft, door middel van aangepaste conservatie- en beheersmaatregelen, te verzekeren dat de instandhouding van de levende rijkdommen in de E.E.Z. niet ernstig bedreigd wordt". Deze bepaling verwijst niet uitdrukkelijk naar het geval waar een lage toegelaten vangst veroorzaakt wordt door verontreiniging door de kuststaat. Dergelijke toestand kan evenwel zeer belangrijk zijn voor derde staten en vooral kustloze staten die recht hebben op het eventueel surplus.
Daarentegen zijn geschillen nopens de bepalingen over de bescherming en instandhouding van het mariene milieu onderworpen aan de verplichte en bindende geschillenregelingsprocedure (art. 297, par. 1 (c)).

Tenslotte bevat het verdrag enkele bepalingen aangaande het inrichten van speciaal beschermde gebieden in de E.E.Z..
Art. 234 verleent de kuststaat het recht niet-discriminerende wetten en voorschriften aan te nemen en af te dwingen voor de preventie, vermindering en beheersing van mariene verontreiniging door schepen in door ijs bedekte gebieden binnen de grenzen van zijn E.E.Z.. Dit zijn gebieden waar de bijzonder strenge klimatologische voorwaarden en de aanwezigheid van ijs gedurende het grootste deel van het jaar, de scheepvaart verhinderen of buitengewoon gevaarlijk maken, en waar verontreiniging van het mariene milieu grote schade of onomkeerbare verstoring van het ecologisch evenwicht zou veroorzaken. Deze bepaling vermeldt niet dat de bedoelde wetten en voorschriften niet strikter mogen zijn dan de internationale normen; zij dienen evenwel rekening te houden met de scheepvaart en de bescherming en instandhouding van het mariene milieu en zullen gebaseerd zijn op het beste beschikbare wetenschappelijk bewijsmateriaal.
Volgens art. 211, par. 6 kan de kuststaat strengere wetten en voorschriften uitvaardigen voor bepaalde "speciale gebieden" in zijn E.E.Z., waar het aannemen van speciale maatregelen ter voorkoming van vervuiling door schepen vereist is t.g.v. erkende technische redenen die verband houden met de oceanografische en ecologische condities in het gebied, of t.g.v. het gebruik of de bescherming van zijn rijkdommen en het bijzonder karakter van de scheepvaart ter plaatse. Dit is een belangrijke bepaling die kan toegepast worden op biologisch zeer produktieve gebieden of op broed- of paaigronden waar bepaalde soorten zich op bepaalde tijdstippen concentreren. Zij voorziet een zeer ingewikkelde procedure voor de vestiging van dergelijke "speciale gebieden" (2), vermoedelijk

---

(1) Uitdrukkelijke regels komen voor m.b.t. de vervuiling van de zee door schepen en door dumping (art. 211, par. 5 - art. 210, par. 5 - art. 216 - art. 220)

(2) Na consultatie met andere staten kan de kuststaat zich wenden tot de bevoegde internationale organisatie en haar wetenschappelijke gegevens voorleggen ter ondersteuning van de noodzakelijk geachte maatregelen. Die organisatie moet dan eerst uitspraak doen in het licht van een aantal criteria en pas indien zij zulks bepaalt mag de kuststaat speciale maatregelen treffen voor het gebied in kwestie. Die maatregelen moeten dan wel strekken ter uitvoering van toepasselijk verklaarde internationale regels en normen en mogen pas na een bepaalde tijd van kracht worden. In elk geval mag de kuststaat geen eigen eisen stellen met betrekking tot het ontwerp, de constructie, de bemanning en de uitrusting van schepen (art. 211, par. 6)

om te voorkomen dat de kuststaat hier op ondoordachte wijze zou te werk gaan. Deze mogelijkheid is evenwel geen verplichting voor de kuststaat. Dit is dus nogmaals een bewijs van het feit dat het nieuwe Verdrag aan de kuststaat zeer uitgebreide rechten toekent op het vlak van de instandhouding en bescherming van het mariene milieu onder zijn jurisdictie tegen activiteiten van andere staten, maar dat de internationale gemeenschap de kuststaat hier niet kan toe verplichten, hoewel de daar voorkomende ecosystemen en soorten vaak op wereldvlak van belang kunnen zijn.

De afbakening van aanpalende of tegenover elkaar gelegen E.E.Zones wordt geregeld door art. 74. Zij zal gebeuren "door een akkoord, op basis van de volkenrechtelijke principes zoals omschreven in art. 38 van het Statuut van het Internationaal Gerechtshof, met de bedoeling een billijke oplossing te verwezenlijken". Dit akkoord werd slechts bereikt op de tiende zitting van de Conferentie in augustus 1981, na een aanslepende discussie tussen de voorstanders van het middellijn/equidistantiebeginsel en die van de billijkheidsprincipes (1).

Het continentaal plat

Art. 76 definieert het continentaal plat van een kuststaat als de zeebodem en de ondergrond van de onderzeese gebieden gelegen buiten de territoriale zee; het strekt zich uit over het natuurlijke verlengstuk van zijn territorium tot aan de uiterste grens van de continentale rand, óf tot op 200 mijl van de basislijnen van de territoriale zee indien de continentale rand niet zover reikt.
De bepaling van de uiterste grens van de continentale rand (d.i. de continentale helling en de continentale voet, dus niet de diepzeebodem met zijn oceaanrichels) en van de berekeningsmethode hiervoor in gevallen waar deze op meer dan 200 mijl van de basislijnen gelegen is (art. 76, par. 4 en 5) is het resultaat van een moeizaam onderhandelingsproces. Het continentaal plat zal zich nu maximaal tot op 350 mijl van de basislijnen van de territoriale zee uitstrekken óf niet meer dan honderd mijl buiten de 2500 meter isobath (2).
De exacte definitie is uiteraard van belang voor de vaststelling welke staat of organisatie bevoegd is inzake de bescherming van bepaalde sedentaire soorten en woongebieden in de grensgebieden.
De afbakening van aangrenzende of tegenover elkaar gelegen continentale plateaus gebeurt volgens dezelfde lijnen als die van E.E.Zones (supra) (art. 83).

---

(1) Het eerste principe werd vooral verdedigd door geografisch bevoordeelde staten als Canada, Groot-Brittannië, Spanje, Denemarken en Noorwegen. Volgens de I.S.N.T. diende de afbakening te gebeuren door een akkoord, gebaseerd op billijke principes, waar passend gebruik makend van de mediaan of equidistantielijn, en rekening houdend met alle relevante omstandigheden. In de R.S.N.T. werd de verwijzing naar de middellijn weggelaten. In 1979 verenigden de aanhangers van het billijkheidsprincipe zich in een Groep van 29 en die van het equidistantieprincipe in een Groep van 22 (DOC.NG 7/45. Off. Rec., vol. XII, 108). Volgens de ontwerp-conventie van 1980 zou de afbakening opnieuw gebeuren volgens billijke principes, waar gepast gebruik makend van de equidistantie- of middellijn, en rekening houdend met alle bestaande omstandigheden in de betrokken regio (art. 74) (voorstel Voorzitter NANDAN van NG 7. A/CONF.62/L.47. Off. Rec., vol. XIII, 77)
(2) Art. 82 regelt de bijdragen uit de opbrengst van de exploitatie van het continentaal plat buiten 200 mijl

De kuststaat beschikt over soevereine rechten voor de exploratie en exploitatie van alle minerale en sedentaire levende rijkdommen van zijn continentaal plat (art. 77). De definitie van de sedentaire soorten is dezelfde als in het Verdrag over het Continentaal Plat van Genève 1958. Het jurisdictieprobleem met betrekking tot de exploitatie van schaaldieren, dat in het verleden herhaaldelijk tot conflicten aanleiding gaf blijft dus bestaan.
Voor het deel van het continentaal plat tot 200 mijl van de basislijnen, m.a.w. gelegen onder de E.E.Z., zal dit jurisdictieprobleem evenwel niet langer bestaan vermits art. 56, par. 1, aan de kuststaat "soevereine rechten toekent op het vlak van de exploratie en exploitatie, de instandhouding en het beheer van de natuurlijke rijkdommen, zowel levende als niet-levende, van de wateren, de zeebodem en de ondergrond...". Indien schaaldieren in dat gebied als zwemmende en niet als sedentaire soorten zouden worden beschouwd, vallen zij dus ook onder de soevereine rechten van de kuststaat, maar geldt wel de verplichting tot verdeling van het surplus.
Sedentaire soorten vallen over de hele uitgestrektheid van het continentaal plat onder het specifiek regime dat dit rechtsgebied beheerst, m.a.w. de rechten van de kuststaat zijn absoluut soeverein, welke ook het statuut van de epicontinentale wateren moge zijn, E.E.Z. of volle zee. Voor de sedentaire soorten van het continentaal plat, gelegen onder de E.E.Z. is de verplichting de totale toegelaten vangst te bepalen en andere staten toegang te verlenen tot het surplus dus niet van kracht. Art. 68 vermeldt uitdrukkelijk dat Deel V niet op de sedentaire soorten van toepassing is (1).

Een gevolg van de nieuwe definitie van het continentaal plat is dat sedentaire soorten niet langer onder de jurisdictie van de kuststaat vallen "tot waar hun exploitatie technisch mogelijk is" (art. 1 Verdrag over het Continentaal Plat, Genève 1958). Buiten de door het Verdrag bepaalde grenzen van het continentaal plat, worden deze stapels dan ook duidelijk als levende rijkdommen van de volle zee beschouwd.

Het Verdrag vermeldt niets specifieks op het vlak van de conservatie van de sedentaire soorten en ecosystemen of het behoud van natuurlijke woongebieden op het continentaal plat.
Wat de bescherming van ecosystemen en habitats op het continentaal plat betreft, kan meer bepaald verwezen worden naar het gevaar van dreg- en treiloperaties. Eén van de algemene bepalingen van Deel XII, met name art. 196, par. 1, verplicht de staten het nodige te doen om verontreiniging van het mariene milieu, voortkomend uit het gebruik van bepaalde "technologieën" in gebieden onder hun jurisdictie en controle, te voorkomen, te verminderen en te beheersen.

---

(1) Wij merken onmiddelijk het eigenaardige op aan het regime van het continentaal plat zoals het door de Conventie werd opgevat. De zeebodem en ondergrond buiten de territoriale zee, tot op 200 mijl, vallen onder het continentaal plat-regime voor de exploratie en exploitatie van de minerale en sedentaire biologische rijkdommen, maar horen thuis onder het E.E.Z.-regime voor wat de andere economische gebruiken ervan betreft; de rechten en plichten van de kuststaat onder beide regimes zijn gelijkaardig maar toch niet identiek. Deze oplossing is het gevolg van de druk die door een aantal kuststaten met uitgestrekt continentaal plat op de Conferentie werd uitgeoefend om het continentaal plat-regime uit te breiden tot aan de grens van de continentale rand. Deze laatste dienden dan ook in te stemmen met een aantal concessies aan de internationale gemeenschap op het vlak van de exploitatie van de minerale rijkdommen (art. 82) en dat van het wetenschappelijk onderzoek (art. 246, par. 6)

Een ander gevaar schuilt in de exploitatie van de minerale rijkdommen van het continentaal plat (1). Aangezien de exploitatie van de sedentaire soorten tot de soevereine rechten behoort, komen geschillen hierover in principe niet in aanmerking voor de verplichte geschillenregelingsprocedure (art. 297, par. 1).

De volle zee

De bepalingen van Deel VII (Volle Zee) worden toepasselijk gemaakt op alle zeegebieden die niet behoren tot de E.E.Z., de territoriale zee of de interne wateren van een staat, of tot de archipelwateren van een archipelstaat (art. 86).
De zeebodem en de ondergrond van de volle zee zijn aan diverse regimes onderworpen. Zij vallen onder het speciaal regime dat het Gebied beheerst, of onder het continentaal plat-regime indien het continentaal plat zich buiten de grenzen van de E.E.Z. uitstrekt.
Art. 87 stelt het principe dat de volle zee openstaat voor alle staten, ongeacht of zij een kust hebben of niet. De vrijheid van volle zee zal uitgeoefend worden onder de voorwaarden die in deze Conventie worden neergelegd. De opsomming van de vrijheden van volle zee omvat o.m. de vrijheden van visserij en van wetenschappelijk onderzoek, welke kunnen uitgeoefend worden, met inachtneming van de belangen van de andere staten en met de rechten als voorzien door de Conventie op het vlak van activiteiten in het Gebied.

Het dient opgemerkt dat in de volle zee zoals ze nu werd omschreven, slechts een relatief klein aantal ecosystemen voorkomen (2) en dat het aantal visstapels die uitsluitend in dit gebied leven en nooit naar andere jurisdictiezones migreren slechts een kleine fractie van de levende mariene organismen uitmaken. De bepalingen inzake de visserij in volle zee zijn dan ook aanmerkelijk minder gedetailleerd dan voor de E.E.Z. het geval is.

Art. 116 bepaalt dat de ingezetenen van alle staten het recht hebben aan de visserij deel te nemen, dit met inachtneming van hun verdragsverplichtingen, de rechten, plichten en belangen van de kuststaten, en de bepalingen van deze Sectie van het Verdrag.
Deze beperkingen hebben o.a. betrekking op de verschillende categorieën van zeedieren die vrij in volle zee kunnen worden gevangen. Met name de stocks die zowel in volle zee als in een aangrenzende E.E.Z. voorkomen, sterk migrerende soorten, mariene zoogdieren, anadrome en katadrome soorten (art. 63 tot 67).

---

(1) Verontreiniging voortkomend uit de exploitatie van de zeebodem onder nationale jurisdictie wordt behandeld door de art. 208 en 214. De kuststaten zijn verplicht nationale wetten en reglementen aan te nemen voor de preventie, vermindering en beheersing van verontreiniging door dergelijke activiteiten, inspanningen te doen om hun nationale politiek te harmoniseren en via de bevoegde internationale organisaties of diplomatieke conferenties globale en regionale regels op te stellen voor de bestrijding van deze vorm van vervuiling. Zij kunnen hun wetten en voorschriften terzake afdwingen tegenover derde staten. Art. 206 verplicht hen geplande activiteiten onder hun jurisdictie of controle, waarvan verwacht wordt dat zij schadelijke gevolgen kunnen hebben voor het mariene milieu, aan de bevoegde internationale organisaties bekend te maken. Art. 210, par. 5 verplicht derde staten de uitdrukkelijke en voorafgaande toestemming van de kuststaat te vragen vooraleer over te gaan tot dumping-activiteiten op het continentaal plat van deze staat
(2) Er zijn ook geen bepalingen in het Verdrag opgenomen inzake de bescherming van ecosystemen en natuurlijke woongebieden. Een voorstel hiertoe werd in 1977 door de I.U.C.N. ingediend maar hieraan werd door de Conferentie geen gevolg gegeven

Dit betekent dat het recht deze soorten in volle zee te bevissen onderworpen is aan de rechten, plichten en belangen van de kuststaat t.a.v. deze soorten. Een andere beperking is de verplichting voor alle staten om voor hun eigen vissers de nodige conservatiemaatregelen aan te nemen in volle zee en hierbij met de andere staten samen te werken (art. 117). Als gevolg hiervan zullen staten die dezelfde stocks bevissen, of in hetzelfde gebied verschillende levende rijkdommen exploiteren, onderhandelingen aanknopen, met de bedoeling de nodige maatregelen uit te werken voor het behoud van de betrokken levende rijkdommen en zullen zij samenwerken teneinde de nodige sub-regionale of regionale visserij-organisaties op te richten (art. 118). Dit is een belangrijke bepaling want voor het eerst worden alle staten die deelnemen of wensen deel te nemen aan de exploitatie van dezelfde visstapels verplicht samen te werken bij het beheer, zodat nu een oplossing in het vooruitzicht wordt gesteld voor één van de hardnekkigste problemen van het visserijrecht, met name dat van de nieuwkomerstaten (op voorwaarde evenwel dat deze partij zijn bij het Zeerechtverdrag).

Art. 119 stelt een aantal richtlijnen vast voor de staten bij de bepaling van de toegelaten vangst in volle zee. Er wordt evenwel niets gezegd over de procedure die hierbij dient te worden gevolgd of over de internationale organisaties die hierbij een rol zullen spelen. Er wordt verwezen naar het streefdoel, de M.S.Y. van de geëxploiteerde stapels in stand te houden of te herstellen en hierbij wordt de M.S.Y. op dezelfde ruime manier omschreven als in art. 61 voor de E.E.Z.. Ook dient rekening te worden gehouden met de toestand van de soorten die in nauwe relatie staan tot, of afhankelijk zijn van de beviste soort. Ook deze voorwaarde is dezelfde als onder art. 61. Verder dienen de beschikbare wetenschappelijke data en statistieken regelmatig uitgewisseld te worden via de bevoegde internationale organisaties en mogen de voorgestelde conservatiemaatregelen geen discriminerend effect tegen vissers van om het even welke staat tot gevolg hebben.

Wat betreft de preventie van de verontreiniging van de volle zee, bevat het Verdrag bepalingen over dumping en vervuiling door schepen (art. 210, 216, 94, 217, 218). In pollutie-aangelegenheden is er geen internationaal controlesysteem in volle zee voorzien (art. 110, onderzoeksrecht). Het recht van hot pursuit kan evenwel worden uitgeoefend voor overtredingen van de wetten en reglementen van een kuststaat, indien deze begaan werden in een zone onder de jurisdictie van deze laatste (interne wateren, archipelwateren, territoriale zee, aangrenzende zone, E.E.Z., continentaal plat) (art. 111).

Het Gebied

Het Gebied omvat de zee- en diepzeebodem en de ondergrond ervan buiten de nationale jurisdictiegrenzen (art. 1), dus gelegen buiten de grens van het continentaal plat of van de E.E.Z., naar gelang het geval. Het Gebied en zijn rijkdommen zijn het gemeenschappelijk erfgoed van de mensheid (art. 136). Met de rijkdommen van het Gebied worden enkel de minerale rijkdommen bedoeld (art. 133). Levende rijkdommen blijven dan ook onder het regime dat de volle zee beheerst en kunnen vrij geoogst worden door alle staten, met inachtneming van de bepalingen van Deel VII. Daar de exploratie en exploitatie van de minerale bodemrijkdommen aanzienlijke schadelijke effecten kan hebben voor de daar voorkomende diersoorten en ecosystemen, zowel als voor het mariene milieu in het algemeen, voorziet het Verdrag een aantal bepalingen waarvan de bedoeling is deze schadelijke gevolgen te voorkomen of te minimaliseren (1).

---

(1) De beheersorganisatie voor het Gebied is de Autoriteit. Zij heeft als organen : de Vergadering (alle verdragsstaten) die de politiek zal bepalen; de Raad (36 leden) die het uitvoerend orgaan is; het Secretariaat; de "Enterprise" die voor de praktische verwezenlijking van de activiteiten in het Gebied zal instaan evenals voor het transport, de verwerking en marketing van de opgehaalde mineralen; een speciale Zeebodemkamer van het Zeerechttribunaal zal geschillen nopens de diepzeebodemexploitatie behandelen

Art. 145 handelt specifiek over de bescherming van het mariene milieu tegen de schadelijke effecten van activiteiten in het Gebied.
Het voorziet in het treffen van maatregelen "to ensure effective protection for the marine environment". Dit omvat de preventie van verontreiniging en andere risico's voor het mariene milieu, met inbegrip van de kustlijn, en van verstoring van het ecologisch evenwicht, de bescherming en instandhouding van de natuurlijke rijkdommen van het Gebied en de preventie van schade aan de flora en fauna van het mariene milieu; speciale aandacht wordt hierbij geschonken aan de noodzaak tot bescherming tegen schadelijke effecten van activiteiten als drillen, dreggen, opgraven, het beschikken over afvalstoffen, de constructie en werking of het onderhoud van de installaties, pijpleidingen en andere instrumenten die bij deze activiteiten worden gebruikt. Deze bepaling is de enige in het hele Verdrag die specifiek verwijst naar de noodzaak het ecologisch evenwicht in stand te houden en de flora en fauna van het mariene milieu te beschermen.
Aangezien de diepzeebodem-activiteiten onvermijdelijk negatieve effecten zullen hebben op de mariene organismen en ecosystemen, dient dit artikel gezien te worden als een basis voor specifieke actie in gevallen waarin deze activiteiten zonder meer onaanvaardbare effecten zouden veroorzaken. Voor de uitvoering van deze bepaling werd evenwel niet voorzien in de oprichting van een speciaal orgaan binnen de Autoriteit. Milieuzaken werden, samen met een aantal andere taken, toevertrouwd aan de Juridische en Technische Commissie, een suborgaan van de Raad (art. 165). Veel zal afhangen van de manier waarop deze Commissie in staat zal zijn haar bevoegdheden daadwerkelijk door te voeren (1).

Alles bij elkaar vormen deze bepalingen een vrij stevige basis voor de bescherming van het mariene milieu tegen de schadelijke effecten van de diepzeebodemexploitatie. Een laatste bepaling in dit verband is art. 169 aangaande de samenwerking tussen de Autoriteit en de internationale en niet-goevernementele organisaties. Deze laatste zouden inderdaad een actieve rol kunnen spelen in de identificatie van belangrijke ecosystemen, kritieke habitats en specifieke vereisten van bepaalde vissoorten, aangelegenheden die normalerwijze buiten de bevoegdheid van de Autoriteit vallen.

Gedeelde visstapels en "straddling stocks"

Art. 63 handelt over stapels die gelijktijdig voorkomen in de E.E.Zones van twee of meer kuststaten, of in de E.E.Z. en een gebied buiten en aangrenzend aan de zone.
Wat het eerste geval betreft voorziet par. 1 dat de betrokken kuststaten rechtstreeks of via de geëigende sub-regionale of regionale organisaties, zullen trachten tot een akkoord te komen over de noodzakelijke maatregelen voor het coördineren en verzekeren van het behoud en de ontwikkeling van deze stapels. Dit is een zeer algemene bepalingen en er wordt niet nader ingegaan op de aard van de bedoelde stocks. Dit laat veronderstellen dat het hier niet gaat over de sterk migrerende ("highly migratory") soorten welke het voorwerp zijn van art. 64 (2).

---

(1) Een bepaling in Deel XII herhaalt de verplichting voor de Autoriteit, de nodige regels, reglementen en procedures aan te nemen voor de preventie, vermindering en beheersing van verontreiniging van het mariene milieu door activiteiten in het Gebied en de verplichting voor de staten de nodige wetten en voorschriften aan te nemen voor de schepen, installaties, structuren en andere instrumenten die hun vlag voeren (art. 209)
(2) Quid voor sedentaire stapels die zowel op het Continentaal Plat als daarbuiten voorkomen ?

Art. 64 promoveert duidelijk de behandeling van dit probleem op regionaal niveau en onderkent het belang van de bevoegde visserijcommissies. Het beheer van deze stapels kan inderdaad slechts zinvol zijn indien het over hun hele migratietraject kan worden voortgezet. In dit verband wordt opgemerkt dat zelfs een regionale behandeling van dit probleem nog te beperkt is en dat eigenlijk één enkele wereldorganisatie voor het beheer van de tonijnstapels had moeten opgericht zijn.

De mariene zoogdieren

De art. 65 en 120 behandelen het beheer van de mariene zoogdieren. Daarnaast werden de walvissen ook opgenomen in de lijst van sterk migrerende soorten in bijlage I.

Art. 65 stelt dat niets in Deel V van de Conventie zal verhinderen dat de kuststaat of de internationale organisatie, van hun recht of bevoegdheid gebruik maken om de exploitatie van de mariene zoogdieren op een striktere wijze aan banden te leggen, dan onder de algemene bepalingen van dit Deel het geval is. De staten zullen samenwerken ten voordele van de instandhouding van deze dieren en in het geval van de walvissen zal bij voorkeur gewerkt worden langs het kanaal van de internationale organisaties die ijveren voor hun behoud, beheer en studie (lees I.W.C.).
Art. 120 breidt de draagwijdte van deze bepaling eenvoudig uit tot de volle zee.

Uit deze tekst kunnen wij opmaken dat de kuststaat, waar het mariene zoogdieren betreft, van de verplichting ontslagen wordt in zijn E.E.Z. de optimale benutting van de levende rijkdommen te verzekeren en waar hij niet in staat is de toegelaten vangst zelf te realiseren, andere staten tot de vangst van het surplus toe te laten.
Samengevat blijft de kuststaat vrij de mariene zoogdieren in zijn E.E.Z. te beschermen of te exploiteren, met inachtneming van de beslissingen van de internationale organisaties waar hij lid van is; deze internationale organisaties kunnen de vangst van mariene zoogdieren in de E.E.Z. en in volle zee reglementeren, beperken of verbieden, dit uiteraard enkel t.a.v. de staten die lid zijn van deze organisaties; in volle zee staat het de staten vrij de vangst door hun eigen vissers te verbieden, te reglementeren of te beperken; de staten staan onder de verplichting samen te werken bij de bescherming en het beheer van de mariene zoogdieren.

Opnieuw wordt in deze bepaling geen melding gemaakt van de toestand van deze soorten in de territoriale zee en de interne wateren, dit spijts het grote belang van de kustwateren voor de zeerobben. Hoewel art. 65 tot Deel V (E.E.Z.) behoort, wordt de E.E.Z. in deze bepaling niet uitdrukkelijk vermeld, dit in tegenstelling tot alle andere artikelen van Deel V.

De walvissen worden op een bijzondere manier behandeld, vermits zij ook werden opgenomen in de lijst van sterk migrerende soorten. Dit stelt ons voor de contradictie dat art. 64 het objectief van de optimale benutting van de sterk migrerende soorten naar voren schuift, daar waar dit onder art. 65 voor mariene zoogdieren wordt opgeheven.
Verder bestaat onder beide bepalingen de verplichting tot conservatie en beheer van de betrokken stapels; art. 64 stelt evenwel de verplichting een internationale organisatie op te richten voor de instandhouding van sterk migrerende soorten indien deze nog niet zou bestaan, terwijl art. 65 deze verplichting niet voorziet.
Deskundigen nemen aan dat de walvissen enkel onder deze lijst werden opgenomen omwille van het probleem van de incidentele bijvangst bij de exploitatie van andere soorten; in dit geval zullen deze (kleine) walvissen onder het beheer van de betrokken regionale visserij-organisaties vallen en niet onder die van de I.W.C..

Een ander probleem in verband met de toekomstige rol van de I.W.C. ligt in de bewoordingen van art. 311, dat niet enkel bepaalt dat de nieuwe Zeerechtconventie t.a.v. de verdragspartijen, de verdragen van Genève achterhaalt, maar ook dat de Conventie geen afbreuk doet aan de rechten en plichten van de verdragspartijen, welke voortkomen uit andere akkoorden, die noch in strijd zijn met deze Conventie, noch de uitoefening van de rechten of verplichtingen door de andere verdragsstaten onder deze Conventie verhinderen. Dit zal ongetwijfeld tot interpretatiegeschillen aanleiding geven, in de eerste plaats m.b.t. de territoriale bevoegdheid van de I.W.C. (supra).

De anadrome soorten

Art. 66 streeft naar de oplossing van de ingewikkelde problemen die gesteld worden t.a.v. het beheer van de anadrome vissoorten en voornamelijk zalm.
Het principe wordt neergelegd in par. 1, nl. dat het primerend belang bij en de verantwoordelijkheid voor deze soorten ligt bij de staten uit wiens rivieren deze stapels afkomstig zijn. De vangst van anadrome soorten in volle zee door andere staten is verboden, tenzij dit tot ernstig economisch nadeel aanleiding zou geven. In dit geval is de staat van herkomst bevoegd de totale toegelaten vangst te bepalen. Hij zal hierbij rekening houden met de normale vangst, de vangstmethodes en vangstgebieden van de visserijstaten; deze staten genieten van een speciale behandeling bij de verdeling van de vangst.
De staat van herkomst is tevens verplicht de instandhouding van zijn anadrome stapels te verzekeren door middel van aangepaste reglementerende voorschriften in alle wateren, landinwaarts gelegen van de buitengrens van zijn E.E.Z., m.a.w. ook in zijn territoriale zee, interne wateren en rivieren (dit is o.a. ook van belang voor garnaal). Indien andere staten om economische redenen tot de vangst buiten de E.E.Z. worden toegelaten, zullen de belanghebbende staten door overleg de termen en voorwaarden bepalen van deze vangst, met inachtneming van de conservatievereisten en de noden van de staat van herkomst m.b.t. deze stocks.
In geval anadrome stapels migreren naar of door de E.E.Z. van een andere dan de staat van herkomst, zal deze staat met de staat van herkomst samenwerken teneinde de instandhouding en het beheer van deze stapels te verzekeren. Alle bij de vangst betrokken staten zullen het nodige doen om waar passend, de toepassing van de bepalingen van dit artikel via regionale organisaties te laten gebeuren.

Deze bepalingen schenken zodoende aan de staat van herkomst praktisch uitsluitende controle op het behoud en de exploitatie van zijn anadrome stapels (vgl. abstentieprincipe). Zijn verplichtingen liggen evenwel volledig op het vlak van de exploitatie en niet duidelijk op dat van de bescherming van de broedgronden en natuurlijke woongebieden in de rivieren van herkomst. De nalevingscontrole op de regeling van de vangst in volle zee en in andere E.E.Zones blijft evenwel een probleem.

De katadrome soorten

Art. 67 geeft geen definitie van deze soorten en het wordt aangenomen dat het specifiek ten behoeve van de vangst van paling werd opgesteld. Evenmin als voor de anadrome soorten werd hier een lijst van de bedoelde vissoorten bijgevoegd (gevaar voor geschillen).
Par. 1 stelt het principe dat een kuststaat in wiens wateren katadrome soorten het grootste deel van hun levenscyclus doorbrengen, de verantwoordelijkheid dragen voor het beheer van deze soorten en dat zij het in- en uitzwemmen van hun rivieren door deze migrerende vissen zullen verzekeren.
De vangst van katadrome soorten in volle zee is verboden. Binnen de E.E.Z. zal hun exploitatie gebeuren volgens de bepalingen van Deel V. Indien katadrome stapels, in jong of opgroeiend levensstadium, door de E.E.Z. van een andere staat migreren, worden het beheer en de vangst geregeld door een akkoord

KAART XXII

Naar : ALEXANDER, L., O.D.I.L.A., 1974, 156

tussen de belanghebbende kuststaat en de andere staat. Dergelijk akkoord zal het rationaal beheer van deze stapels verzekeren en rekening houden met de verantwoordelijkheid van hogergenoemde kuststaat.
Er wordt niets vermeld over de bescherming van de broedgronden en woongebieden in volle zee, die toch aan verontreiniging blootstaan.

De bepalingen nopens anadrome en katadrome soorten strekken er aldus in de eerste plaats toe het principe van vrijheid van visserij in volle zee voor deze soorten in principe op te heffen.

Ingesloten en half-ingesloten zeeën

Dit begrip wordt door art. 122 gedefinieerd als een golf, bekken, of zee, omringd door twee of meer staten en door een nauwe uitgang met een andere zee of oceaan verbonden, of volledig of voornamelijk bestaande uit de territoriale zeeën en E.E.Zones van twee of meer kuststaten (voorbeelden Kaart XXII).
De statenpraktijk zal verder uitwijzen hoe ruim deze bepaling zal geïnterpreteerd worden, waar het gaat over gebieden die wel omringd zijn door de E.E. Zones van de kuststaten, maar waar niettemin een tamelijk groot deel van de wateren in het centrum onder het regime van de volle zee valt.

Art. 123 maant de kuststaten van ingesloten en half-ingesloten zeeën aan rechtstreeks of via de geëigende regionale organisaties, samen te werken voor de coordinatie van het beheer, de instandhouding, de exploratie en de exploitatie van de levende rijkdommen; voor de coördinatie van de uitoefening van hun rechten en plichten op het vlak van de bescherming en het behoud van het mariene milieu; en voor de coördinatie van het wetenschappelijk onderzoek door middel van gezamenlijke programma's in dat gebied. Zij zullen ook, waar passend, andere staten of internationale organisaties uitnodigen met hen samen te werken op de aangeduide gebieden.

Hoewel geen bindende bepaling, is dit artikel ongetwijfeld richtinggevend voor de ontwikkeling van toekomstige initiatieven en programma's op het vlak van de conservatie op regionaal niveau. Deze bepaling betekent een stimulans voor de reeds bestaande vormen van samenwerking in dergelijke ingesloten gebieden (vb. Baltische Zee, Middellandse Zee) Het hoger vermelde "Regional Seas Programme" van het U.N.E.P. gaat reeds op deze wijze te werk (1).

Het wetenschappelijk onderzoek

Het belang van het wetenschappelijk onderzoek en de verzameling van de nodige statistische informatie voor de conservatie en exploitatie van de levende zeerijkdommen worden zoals reeds gezien in verschillende artikelen van de Conventie benadrukt (vb. art. 61 en 119).

Het wetenschappelijk zee-onderzoek wordt daarbij specifiek geregeld door Deel XIII van het Verdrag (art. 238 tot 265).
De kuststaat heeft het exclusief recht het wetenschappelijk onderzoek te reglementeren, toe te staan en uit te voeren in zijn territoriale zee (art. 245), op zijn continentaal plat en in zijn E.E.Z. (art. 246).

---

(1) Inderdaad zijn ingesloten en half-ingesloten zeeën voor de hand liggende gebieden die zich tot een regionale behandeling lenen. Het aspect dat de promotoren van deze notie voor ogen hadden schijnt evenwel niet duidelijk tot in de verdragstekst te zijn doorgedrongen, met name via de verplichting tot samenwerking, een solidariteit tussen de kuststaten van dergelijke oceaandelen tot stand brengen en verhinderen dat de meest ontwikkelde onder hen door de uitoefening van hun rechten als voorzien in het Verdrag, de produktiviteit van het hele gebied in gevaar brengen. Deze idee werd niet door de ontwikkelde staten gesteund. Zij dient gezien te worden in het ruimer N.I.E.O.-kader. Cfr. A/CONF.62/C.2/SR.38. Main Trends : PLATZOEDER, R., Documents, III, 497-505. Vijfde zitting : ibid., IV, 48, 486-494

Onderzoek door andere staten kan in deze maritieme rechtsgebieden slechts plaatsgrijpen mits uitdrukkelijke toestemming van de kuststaat. Wat het continentaal plat en de E.E.Z. aangaat, is hij onder normale omstandigheden verplicht deze toestemming te verlenen (art. 246, par. 3). Hij kan zijn toestemming weigeren, o.a. indien het voorgestelde project "van rechtstreeks belang is voor de exploratie en exploitatie van de natuurlijke rijkdommen, zowel levende als niet-levende" (par. 5 (a)) (1).

Onder art. 253 heeft de kuststaat het recht in bepaalde omstandigheden de opschorting of stopzetting van een lopend project te eisen. Deze rechten van de kuststaat op het vlak van het wetenschappelijk onderzoek in zijn E.E.Z. en continentaal plat zijn absoluut en geschillen hierover kunnen zonder zijn toestemming niet aan de verplichte en bindende geschillenregelingsprocedure onderworpen worden (art. 297, par. 2). Dit betekent dat indien de kuststaat zijn toestemming weigert, er geen middel is om na te gaan of deze zijn verplichtingen nakomt op het vlak van de volledige benutting van de visserijrijkdommen in de E.E.Z., de preventie van overexploitatie en de bepaling van de toegelaten vangst en het eventueel surplus (supra).

Alle staten en bevoegde internationale organisaties hebben het recht aan het wetenschappelijk zee-onderzoek deel te nemen in de wateren buiten de grenzen van de E.E.Z. (art. 257), en op de zeebodem en de ondergrond van de Area (art. 256). In dit laatste gebied zullen researchactiviteiten evenwel gebeuren ten voordele van de hele mensheid en de resultaten ervan zullen dan ook op een effectieve wijze verspreid worden (art. 143).

De Conventie benadrukt het belang van internationale samenwerking en het afsluiten van overeenkomsten ter bevordering van de research in het hele mariene milieu (art. 243) en verwijst herhaaldelijk naar de rol die de staten en bevoegde internationale organisaties, en voornamelijk de visserijcommissies, kunnen spelen bij de verzameling, verspreiding en uitwisseling van informatie uit dit onderzoek (art. 238, 239, 244, 251, 61, par. 5 en 119, par. 2). De onderzoekende staten of internationale organisaties dienen de kuststaat in wiens E.E.Z. zij hun onderzoek uitvoeren, uitgebreide informatie ter hand te stellen over de bereikte resultaten (art. 249); deze verplichting geldt in het algeen ten voordele van alle kuststaten en vooral de ontwikkelingslanden (art. 244); het wetenschappelijk onderzoek dient in elk geval rekening te houden met de bestaande voorschriften op het vlak van de bescherming en het behoud van het mariene milieu (art. 240 (d)) en de staten en bevoegde internationale organisaties worden aangemaand de internationale samenwerking op het vlak van het wetenschappelijk onderzoek voor vreedzame doeleinden te bevorderen (art. 242, par. 1).

De ontwikkeling en overdracht van mariene technologie

In het licht van de aanzienlijke uitbreiding van de nationale jurisdictie over de levende rijkdommen onder het nieuwe Verdrag, zullen vele staten geconfronteerd worden met de noodzaak deze rijkdommen zelf te beheren. Om tegemoet te komen aan het gebrek aan essentiële wetenschappelijke informatie, infrastructuur, uitrusting en opgeleid personeel, voorziet de Conventie in Deel XIV (art. 266 tot 278) een aantal bepalingen in dit opzicht. Art. 266, par. 1 verplicht de staten samen te werken ter bevordering van de ontwikkeling en overdracht van mariene wetenschap en technologie; zij zullen ook de ontwikkeling van de mariene-wetenschappelijke en-technologische capaciteit bevorderen van staten die om technische bijstand verzoeken op het vlak van de exploratie,

---

(1) Deze mogelijkheid geldt niet voor het deel van het continentaal plat gelegen buiten de grenzen van de E.E.Z. (200 mijl), tot op het ogenblik dat de kuststaat bepaalde gebieden voor exploratie of exploitatie aanduidt (par. 6)

exploitatie, conservatie en beheer van de zeerijkdommen, de bescherming en instandhouding van het mariene milieu, het wetenschappelijk zee-onderzoek en andere activiteiten... (art. 266, par. 2).
In dit kader zullen de staten ervoor zorgen dat de bevoegde internationale organisaties hun activiteiten coördineren door middel van regionale of globale programma's (art. 272) en zullen zij de oprichting van nationale en regionale centra nastreven (art. 275 en 276). De mogelijke rol van de bevoegde internationale organisaties wordt hierbij sterk benadrukt. De functies van deze regionale centra liggen o.a. op het vlak van opleiding, beheersstudies, onderzoek, verzameling en verspreiding van data en technische samenwerking met andere staten in de regio (art. 277).

Indien deze centra op een adequate manier bemand en gefinancierd worden kunnen zij inderdaad in de toekomst een belangrijke rol spelen op het stuk van het beheer en de instandhouding van de levende rijkdommen in de regio's waar zij zullen worden opgericht.

De geschillenregeling

Het algemeen schema van de geschillenregeling is neergelegd in Deel XV (art. 279-299) en valt uiteen in drie Secties, met name (i) de algemene verplichting geschillen op vreedzame wijze op te lossen, (ii) verplichte procedures met een bindende beslechting (iii) beperkingen en excepties op deze verplichte procedures.

Wij zullen dit hele, erg ingewikkelde, systeem niet uiteenzetten maar uitgaan van het principe dat elke verdragsstaat over de mogelijkheid beschikt een geschil waar hij partij in is voor te leggen aan een internationaal hof of tribunaal met bindende rechtspraak, indien geen regeling bereikt werd door middel van een andere overeengekomen methode (art. 286).
Hierbij staat het de verdragspartijen vrij te kiezen voor één of meer van de volgende middelen voor de regeling van geschillen nopens de interpretatie of toepassing van de Conventie : het Internationaal Zeerechttribunaal, het Internationaal Gerechtshof, een arbitragehof (bijlage VII), of een speciale arbitrale procedure (1) voor vier categorieën van geschillen (visserij, bescherming en behoud van het mariene milieu, wetenschappelijk zee-onderzoek en scheepvaart, met inbegrip van vervuiling door schepen en dumping) (bijlage VIII) (art. 287).
Indien één of meer partijen in een geschil in dit verband geen verklaring aflegden, of indien zij niet voor dezelfde procedure gekozen hebben, dan dient het geschil verwezen te worden naar een arbitragehof (bijlage VII) (residuele keuze).
Alvorens geschillen tussen verdragspartijen over de interpretatie of toepassing van de Conventie aan één van deze procedures kunnen onderworpen worden, dienen evenwel de lokale rechtsmiddelen uitgeput te zijn waar dit door het volkenrecht vereist wordt (art. 295). Elke uitspraak van een hof of tribunaal is finaal en zal door alle partijen in het geschil als bindend worden aanvaard (art. 296, par. 1).

Dit betekent praktisch dat geschillen over de visserij in volle zee of over het behoud van het mariene milieu in alle jurisdictiezones volgens de hierboven beschreven lijnen kunnen opgelost worden.

---

(1) De leden van deze speciale arbitragehoven zullen bij voorkeur gekozen worden uit speciale expertenlijsten, voor dit doel opgesteld door de gespecialiseerde V.N.-agentschappen. Op het vlak van de visserij zal deze lijst opgesteld worden door de F.A.O., voor milieuzaken door het U.N.E.P., voor het wetenschappelijk onderzoek door de I.O.C., en op het vlak van scheepvaart, vervuiling door schepen en dumping door de I.M.O. (bijlage VIII, art. 2)

Een belangrijke uitzondering op dit principe werd evenwel aangenomen met betrekking tot de soevereine rechten van de kuststaat over de exploitatie van de levende rijkdommen van zijn E.E.Z. en zijn recht het wetenschappelijk onderzoek te leiden in de E.E.Z. en op het continentaal plat.
Wat de visserij aangaat is de kuststaat niet verplicht de voorlegging van een geschil aan een verplichte procedure met bindende uitspraak te aanvaarden indien het handelt over zijn bevoegdheid de toegelaten vangst en zijn vangstcapaciteit te bepalen, de toewijzing van de surplussen aan andere staten, en de termen en voorwaarden neergelegd in zijn conservatie- en beheerswetten en voorschriften (art. 297, par. 3 (a)).

Toch zal een geschil met betrekking tot deze soevereine rechten kunnen verwezen worden naar een niet-bindende, maar verplichte conciliatieprocedure (bijlage V, Sectie 2), indien beweerd wordt dat (i) de kuststaat duidelijk nagelaten heeft zijn verplichtingen na te komen om door gepaste conservatie- en beheersmaatregelen het behoud van de levende rijkdommen in de E.E.Z. te verzekeren; (ii) de kuststaat arbitrair geweigerd heeft, op vraag van een andere staat, de toegelaten vangst en zijn eigen vangstcapaciteit te bepalen t.a.v. visstapels welke deze andere staat wenst te bevissen; (iii) de kuststaat arbitrair geweigerd heeft het hele of een deel van het surplus dat hij vastgesteld heeft aan een andere staat toe te wijzen in toepassing van de art. 62, 69 en 70 (art. 297, par. 3 (b)).
Deze bepaling is vooral van belang omdat zij de mogelijkheid biedt een zekere druk uit te oefenen op de kuststaat indien hij zich schuldig maakt aan wanbeheer van de rijkdommen van zijn E.E.Z..

De conciliatiecommissie kan in geen geval de discretionaire bevoegdheden van de kuststaat overnemen; haar rapport wordt overgemaakt aan de bevoegde internationale organisaties (art. 297, par. 3 (c) (d)).
Kortom, de bevoegdheden van de kuststaat, ofschoon zij in zekere mate kunnen gecontroleerd worden, blijven toch praktisch absoluut. Akkoorden over de toewijzing van het surplus aan LL/GDS onder de art. 69 en 70 dienen een clausule te bevatten over de maatregelen die zullen getroffen worden om mogelijke geschillen nopens de interpretatie en toepassing van het akkoord tot een minimum te beperken en over de manier waarop deze zullen opgelost worden (art. 297, par. 3 (e)).

Bijlage V handelt over de conciliatieprocedure waar in art. 284 naar verwezen wordt. Sectie 1 behandelt de traditionele vorm van conciliatie met niet-bindende beslissingen en waarbij elke partij vrij blijft deze procedure te weigeren. Sectie 2 introduceert een nieuwe benadering; zij maakt het proces van de samenstelling van de conciliatiecommissie en het onderwerpen van het betrokken geschil tot een verplichte stap (art. 12). De aanbevelingen van de conciliatiecommissie volgens Sectie 2 zijn nochtans niet bindend voor de partijen, net zoals onder het traditionele systeem. Dit is dus de geschillenregelingsmethode voor de categorieën van visserijgeschillen die in art. 297, par. 3 (b) worden opgesomd.

Dezelfde regels zijn toepasselijk op het wetenschappelijk onderzoek in de E.E.Z. of op het continentaal plat; de kuststaat is niet verplicht geschillen voortkomend uit de uitoefening van zijn rechten of de bevoegdheid zijn toestemming te weigeren voor het uitvoeren van wetenschappelijke onderzoeksactiviteiten door andere staten in zones onder zijn jurisdictie, aan de verplichte geschillenregeling te onderwerpen. Hetzelfde geldt voor beslissingen over de opschorting of stopzetting van onderzoeksprojecten in deze maritieme rechtsgebieden (art. 297, par. 2 (a)).

Commentaar

Het Zeerechtverdrag van 1982 resulteert in een revolutionaire wijziging van het visserijrecht en van de jurisdictie over de levende zeerijkdommen. Waar deze laatste sedert ruim twee eeuwen beperkt bleef tot een smalle kuststrook, de territoriale zee, en sedert een vijftiental jaren een exclusieve visserijzone van twaalf mijl met daarbuiten zekere preferentiële rechten erkend werd (1), brengt het nieuwe regime één derde van het totale oceaan- en zee-oppervlak, met 90 % van de op dit ogenblik geëxploiteerde levende rijkdommen, onder nationale jurisdictie.

Het hierboven geschetste exploitatieregime volgens de verdragstekst plaatst ons voor enkele lacunes en onduidelijkheden en roept ook een aantal commentaren op, vooral t.a.v. het hoofdelement van dit nieuwe regime, de exclusieve economische zone. Inderdaad - en deze vaststelling geldt voor het hele Verdrag - heeft de consensusprocedure geleid tot een welhaast eindeloos zoeken naar teksten die voor het grootst mogelijke aantal staten aanvaardbaar waren, met als gevolg dat die teksten niet alleen gecompliceerd zijn uitgevallen, maar ook voor meerdere uitleg vatbaar zijn (2).

Vanuit het oogpunt van het beheer en de verdeling van de visserijrijkdommen betekent de nieuwe Conventie een enorme stap weg van de Visserijconventie van Genève. Deze laatste temperde de ongebreidelde vrijheid van visserij in volle zee door het stellen van de noodzaak de levende rijkdommen in stand te houden; zij hield er evenwel geen rekening mee dat conservatiemaatregelen zonder gelijktijdige "inter se" allocatie van de visserij, gedoemd zijn dode letter te blijven. Aan het conflict tussen kuststaten en afstands-visserijstaten werd slechts geraakt door de erkenning van het bijzonder belang van de kuststaat bij de instandhouding van de produktiviteit van de levende rijkdommen in zijn kustwateren (3).
De visserijbepalingen van het nieuwe Verdrag dienen gezien te worden tegen de achtergrond van de ontwikkelingen die zich sedert 1960 hebben voorgedaan m.b.t. alle aspecten van de visserij en het visserijrecht en waar in Hfdst. II uitvoerig werd op ingegaan : het streven naar een billijker verdeling van de voorraden, de evolutie van de theorieën inzake management en behoud, de evolutie van de exploitatie zelf in gevolge de technologische vooruitgang, de praktijk van het aannemen van steeds grotere exclusieve visserijzones, de recente strekkingen tot een meer ecologisch en regionaal gerichte benadering van de hele problematiek.

De basis van de zonale benadering van het nieuwe visserijrecht werd reeds gelegd in de eerste onderhandelingstekst (I.S.N.T., 1975). Toch werden ook elementen overgenomen uit de twee andere strekkingen die in het Zeebodem Comité gepropageerd werden : de "species approach" van de U.S.A. en Canada (4) en de "distant water fishing approach" van Japan en de U.S.S.R. (5).

---

(1) Cfr. Fisheries Jurisdiction Case, 1974, supra
(2) KOERS, A., N.J.B., 1983, o.c., 861
(3) BALASUBRAMANIAN, S., M.P., 1981, o.c., 315
(4) Bepalingen over "straddling stocks", sterk migrerende, anadrome en katadrome stocks
(5) De rol van de visserijcommissies

In zijn E.E.Z. beschikt de kuststaat over "soevereine rechten" t.a.v. de exploratie en exploitatie van de levende rijkdommen. Deze uitdrukking werd overgenomen uit art. 2, par. 1 van de Conventie inzake het Continentaal Plat van 1958 (1), waar zij het resultaat was van het compromis tussen de formules "jurisdiction and control" in de Truman Proclamatie, en "soevereiniteit" in de eerste Latijnsamerikaanse aanspraken (2). Het overnemen van deze omschrijving veroorzaakte op de Derde Zeerechtconferentie weinig problemen (3). Deze soevereine rechten dienen immers geïnterpreteerd te worden in functionele zin, een opvatting die aan de grondslag ligt van het concept exclusieve economische zone zelf. *Het zijn soevereine rechten voor welbepaalde doeleinden of functioneel begrensde soevereine rechten.* Zoals "soevereiniteit" absolute en exclusieve rechten behelst, zijn ook "soevereine rechten" in principe exclusief. Maar wat voor de "soevereiniteit" geldt, nl. de uitoefening van dit recht in het raam van de volkenrechtelijke verplichtingen, geldt evenzeer voor "soevereine rechten". In dit geval zijn dat in de eerste plaats de bepalingen van het Zeerechtverdrag, in het bijzonder die welke de exploratie en exploitatie van de E.E.Z. in detail regelen (art. 61, 62, 69 en 70).
Dit betekent dat de exclusiviteit van de rechten van de kuststaat op bepaalde punten doorbroken wordt, nl. daar waar de deelname door andere staten, en vooral die van de LL/GDS, aan de exploitatie voorzien wordt (4).
Op het vlak van de visserij is het E.E.Z.-regime exclusief voor zover het aan de kuststaat de bepaling van de T.A.C. en van de eigen vangstcapaciteit overlaat. Wat het eerste betreft is hij evenwel verplicht de optimale benutting na te streven en bij het tweede is hij verplicht het surplus tussen andere visserijstaten te verdelen.

Betekent dit dan dat de E.E.Z. in dit opzicht als een preferentiële visserijzone te beschouwen is ? (5). Dit is o.i. niet helemaal waar. Een systeem van preferentiële rechten, zoals voorzien in het arrest van het Internationaal Gerechtshof in de Fisheries Jurisdiction Case in 1974, dat tot stand komt op basis van onderhandelingen met de traditionele visserijstaten en waarbij een afweging van de diverse belangen plaatsgrijpt, ligt inderdaad niet in de bedoelingen van het Verdrag.

---

(1) Art. 2, par. 2 van dit verdrag gaat verder : "The rights referred to in par. 1 of this article are exclusive in the sense that if the coastal state does not explore the continental shelf or exploit its natural resources, no one may undertake these activities, or make a claim to the continental shelf without the express consent of the coastal state".
Voor een aantal andere activiteiten in de E.E.Z. (kunstmatige eilanden, mariene milieubescherming en zee-onderzoek) bezit de kuststaat "jurisdictie". Hier wordt dus geen verband gelegd met de soevereiniteit van de kuststaat, maar enkel met het exclusief recht op de uitoefening van deze functies, zoals voorzien in andere bepalingen van het Verdrag. Cfr. EXTAVOUR, W., o.c., 188-189

(2) Ook de verschillende initiatieven van de Verenigde Naties voor de erkenning van de "permanente soevereiniteit van de staten over hun natuurlijke rijkdommen" omvatten de rijkdommen van de zee. Cfr. Declaratie betreffende de Permanente Soevereiniteit over de Natuurlijke Rijkdommen van 14 december 1962 (Y.U.N., 1962, 503) en resolutie A/3016 (XXVII) van 18 december 1972 (Y.U.N., 1972, 351)

(3) Zie andere formules Zeebodem Comité : soevereiniteit, nationale jurisdictie, exclusieve jurisdictie en controle, eigendom

(4) GUENDLING, L., 1983, o.c., 115-120
Wat de niet-levende rijkdommen van de E.E.Z. betreft blijft de exclusiviteit van de soevereine rechten van de kuststaat onaangetast (art. 56, par. 3 over de E.E.Z., en art. 77, par. 2 over het continentaal plat)

(5) O.a. O'CONNELL, D., 1982, o.c., vol. I, 563. BIRNIE, P., M.P., 1981, o.c., 2-3. GUENDLING, L., 1983, o.c., 132-133, spreekt van prioriteit of voorrang van de kuststaat.
Cfr. WODIE, F., Les intérêts économiques et le droit de la mer, R.G.D.I.P., 1976, 758-759

Wel kan vastgesteld worden dat de kwalificatie "exclusief" hier op een kunstmatige wijze aan het begrip "economische zone" werd toegevoegd; het is "a term of art" (1).
FLEISCHER baseert de verplichting van de kuststaat, zijn soevereine rechten op het vlak van de visserij in te perken op drie gronden : (a) het "package deal"-element waardoor de kuststaat verplicht is iets in de plaats te geven in ruil voor het recht zijn visserij-jurisdictie tot 200 mijl uit te breiden. Een dergelijk "quid pro quo" schijnt inderdaad door de Conferentie te zijn nagestreefd, voornamelijk in relatie tot het recht van toegang door de LL/GDS; (b) de fundamentele vereiste de natuurlijke zeerijkdommen in stand te houden en hun rationeel gebruik te bevorderen. De ontwikkeling van 200-mijlszones heeft altijd in nauw verband gestaan met het conservatie-argument; dit gaat terug tot de vroege Latijnsamerikaanse praktijk en werd overgenomen door de Derde Zeerechtconferentie; (c) de kuststaat heeft ook verplichtingen tegenover derde staten in zijn E.E.Z. op andere gebieden dan dat van de visserij. Het respecteren van de traditionele vrijheid van scheepvaart bijvoorbeeld kan gevolgen hebben bij de uitoefening van zijn visserij-jurisdictie (2).

Zoals de verdragstekst nu voorligt kunnen wij duidelijk enkele *mogelijke conflictgebieden* onderscheiden.

Eerst en vooral is er het objectief van de maximale aanhoudende opbrengst, zoals gedefinieerd door de relevante milieu- en economische factoren, met inbegrip van de interdependentie van de visstapels. Dit geheel komt neer op de "Optimum Sustainable Yield", die bekritiseerd werd omwille van zijn vaagheid en gebrek aan precisie (supra). Dit is geen zuiver wetenschappelijke maar veeleer een subjectieve formule die in de toekomst tot conflicten aanleiding kan geven (3). Verder wordt opgemerkt dat het O.S.Y.-concept op zijn minst meer geschikt is voor de zeevisserij in noordelijke wateren dan voor die in tropische oceanen, waar zoals reeds uiteengezet, geen grote stapels van éénzelfde soort voorkomen. Voor deze visserijen zou een geheel van criteria in de zin van het voorstel van de I.U.C.N. van 1975 (supra, Hfdst. II, § 5.1) meer geschikt zijn.
Kortom, de wetenschappelijke basis voor het vaststellen van een hele serie juridische criteria ligt hier erg onzeker (4).

Ook de bepaling van de toegelaten vangst (5), de eigen vangstcapaciteit en het overeengekomen surplus door de kuststaat kan een netelige kwestie vormen.

---

(1) FLEISCHER, C., The E.E.Z. under the Convention Regime and in State Practice, The 17th Law of the Sea Institute Conference, Oslo , 13-16 juli 1983, The Fridtjof Nansen Institute, 54-55 en 41. Cfr. EXTAVOUR, W., o.c., 185-187. Volgens deze laatste was de term "exclusief" bedoeld om duidelijk te onderlijnen dat de E.E.Z. niet als een deel van de volle zee dient te worden beschouwd. Ibid., 273

(2) Vb. Indien hij een bepaald deel van zijn E.E.Z. voor scheepvaart zou willen afsluiten als bescherming van druk beviste visgronden. FLEISCHER, C., 1983, o.c., 39-41

(3) De O.S.Y. werd aangenomen in de Amerikaanse F.C.M.A. van 1976 en wordt hierin gedefinieerd als "the greatest overall benefit for the Nation, with particular reference to food production and recreational opportunities". De Nieuwzeelandse Territorial Sea and E.E.Z. Act van 1977 neemt de bewoordingen van het ontwerp-verdrag over

(4) O'CONNELL, D., 1982, o.c., vol. I, 564-565. BALASUBRAMANIAN, S.,M.P. , 1982, o.c., 28-29

(5) Nog op de vijfde zitting van de Conferentie in 1976 werd er door een aantal afstands-visserijstaten op aangedrongen bij de bepaling van de T.A.C. een zekere rol toe te kennen aan de internationale visserij-organisaties. Vb. Portugal, Polen, D.D.R., en Nederland in naam van de E.E.G. (supra)

Bij de vaststelling van de toegelaten vangst dient de kuststaat de optimale benutting van de visserijrijkdommen na te streven om aldus onderexploitatie te vermijden, dit zonder afbreuk te doen aan de bepalingen inzake de instandhouding van de levende rijkdommen in de E.E.Z.. Anderzijds behoort deze laatste tot de uitsluitende bevoegdheden van de kuststaat, zodat de verplichting van de optimale benutting theoretisch kan omzeild worden.
Hoewel het vermijden van onderexploitatie of "verspilling" volgens HOLT en VANDERBILT economisch gezien geen steek houdt (1), dient dit objectief gezien te worden in het kader van de wereldvoedselvoorziening, maar evenzeer tegen de achtergrond van de bezwaren die door de lange afstands-visserijstaten tegen de E.E.Z. werden ingebracht (het hoger vermelde "quid pro quo") (2).

De bepaling van het surplus door de kuststaat is afhankelijk van het feit of deze in staat is zelf de hele toegelaten vangst te realiseren. Dit zal slechts zelden het geval zijn. Daarenboven hebben ontwikkelingslanden er voorlopig alle voordeel bij ontwikkelde staten tot de visserij in hun E.E.Z. toe te laten, omdat dit hen de kans biedt op het verwerven van inkomen, technologische kennis en deelname aan de buitenlandse visvangst.

Bij de verdeling van het surplus zal de kuststaat rekening houden met een aantal belangen ("all relevant factors") waartussen evenwel geen uitgesproken prioriteit wordt bepaald (3). Het zijn de nationale belangen van de kuststaat zelf, de belangen van de onderontwikkelde staten van de sub-regio of regio, de kustloze en geografisch benadeelde staten, de traditionele visserijstaten en staten die belangrijke inspanningen hebben geleverd in het onderzoek en de stockidentificatie. De herhaalde verwijzing naar de verplichtingen tegenover de LL/GDS laat veronderstellen dat hier een zekere prioriteit wordt ingevoerd.
De algemene verplichting andere staten toegang te verlenen tot het surplus wordt evenwel afhankelijk gesteld van "akkoorden of andere overeenkomsten nopens de termen, voorwaarden en reglementen", zodat kan verwacht worden dat bij de onderhandeling van dergelijke akkoorden algemeen-politieke en economische overwegingen de hoofdrol zullen spelen, hetgeen trouwens door de praktijk wordt bevestigd. CARROZ en SAVINI onderscheiden drie categorieën van visserij-akkoorden, afgesloten na het instellen van een E.E.Z. : "phasing out"-akkoorden, akkoorden op basis van reciprociteit, en akkoorden die de termen en voorwaarden bepalen van de deelname aan de visserij van één verdragspartij in de wateren onder jurisdictie van de andere staat (4).
FLEISCHER voegt hier nog een categorie aan toe, nl. de "voisinage akkoorden", of akkoorden die gebaseerd zijn op de speciale betrekkingen tussen de partijen (5).
In de praktijk zullen traditionele visserijbelangen dus toch duidelijk voorrang genieten, zodat de kans groot is dat het produktie- en consumptiepatroon dichter bij een "status quo" zal liggen dan bij de zo betrachte billijke herverdeling (6).

---

(1) HOLT, S. & VANDERBILT, C., o.c., 50-51
(2) Cfr. EXTAVOUR, W., o.c., 193-194
(3) Het Amerikaanse voorstel in het Zeebodem Comité bevatte een rangschikking van de staten die voor deelname aan het surplus in aanmerking kwamen (supra). Zie ook de voorstellen van acht E.G.-staten, 5.8.1974 (A/CONF.62/C.2/L.40) en 30.4.1975 (PLATZOEDER, Documents, IV, 225). In hun eerste voorstel wordt een geschillenprocedure voorzien voor het geval bepaalde staten van oordeel zijn bij de allocatie op unfaire manier behandeld te worden (Off. Rec., vol. III, 217)
(4) CARROZ, J. & SAVINI, M., The New International Law of Fisheries emerging from Bilateral Agreements, M.P., 1979, 79-80
(5) FLEISCHER, C., 1983, o.c., 66
(6) Cfr. O'CONNELL, D., 1982, o.c., vol. I, 564-568. GUENDLING, L., 1983, o.c., 134-144. BALASUBRAMANIAN, S., M.P., 1982, o.c., 29-30. FLEISCHER, C., 1983, o.c., 62-69

In dit verband is het nader onderzoek van de toestand terzake van de kustloze en geografisch benadeelde staten dan ook noodzakelijk.
Wij merkten reeds op dat de algemene verplichting het surplus te verdelen (art. 62, par. 3) geen prioriteiten voorziet, en dat de belangen van de LL/GDS vallen onder de "belangen waarmee rekening dient te worden gehouden". De bepalingen van de art. 69 en 70 gebruiken evenwel een ietwat sterkere taal ("shall have... a right). Verder heeft de kuststaat onder art. 62 de keuze tussen "agreements or other arrangements" voor het toekennen van het visrecht aan derde staten, terwijl onder de art. 69 en 70 "terms and conditions shall be determined through bilateral, subregional or regional agreements". Dit alles leidt tot de conclusie dat de bepalingen van art. 69 en 70 als voorrang hebbend dienen geïnterpreteerd te worden, maar toch onderworpen blijven aan de algemene normen bevat in art. 62.

Een beperking van dit principe ligt evenwel in het feit dat de uitoefening van de rechten van de LL/GDS in regionaal kader dient te gebeuren; wat "billijk" is moet beoordeeld worden in relatie tot de sub-regio of regio in haar geheel (art. 69, par. 1 en 2 (b) en art. 70, par. 1 en 3 (b)). Dezelfde vaststelling geldt voor het speciaal recht van toegang door de LL/GDS in gevallen waar geen surplus voorhanden is (1).
Ook de bepaling over het overdragen van hun rechten aan derde staten door "leasing", vergunningen, of "joint-ventures" is nadelig voor de LL/GDS. Geen enkele ontwikkelde afstands-visserijstaat zal bereid zijn technologische kennis of bijstand te verlenen zonder enige vorm van vergoeding, en deelname aan deze rechten zou in dit geval juist een erg geapprecieerde vergoeding betekenen. Enkel bijstand van internationale organisaties kan zonder verbintenissen verkregen worden, maar deze is doorgaans theoretisch en adviserend van aard.
Het verschil in behandeling tussen ontwikkelde en onderontwikkelde kustloze en geografisch benadeelde staten dreigt ook tot resultaten te leiden die niet in de bedoeling van de Conferentie lagen. Ontwikkelde LL/GDS mogen enkel aan de visserij deelnemen in E.E.Zones van ontwikkelde kuststaten van hun regio of sub-regio, en dit voor zover dit geen nadelige gevolgen heeft voor de lokale vissersgemeenschappen of voor de economie van de traditionele visserijstaten. Enkel onderontwikkelde LL/GDS mogen deelnemen aan de visserij in E.E.Zones van onderontwikkelde kuststaten van hun sub-regio of regio; in dit geval geldt bovengenoemde beperking niet en kunnen LL/GDS dus ook deelnemen aan de visserij indien er geen surplus is.
De combinatie van al deze bepalingen plaatst de onderontwikkelde kuststaat in een nadelige positie (2).

De bepalingen inzake de visserij in volle zee vertonen een merkwaardige gelijkenis met die van de Visserijconventie van 1958 en lijden dus onder dezelfde gebreken. De aansporing tot instandhouding en samenwerking op dit vlak tussen alle betrokken staten wordt niet aangevuld door de oprichting van een toezichthoudend of reglementerend orgaan. Onder de quasi-totale vrijheid van visserij heeft de visserijstaat er geen voordeel bij conservatiemaatregelen aan zijn vissers op te leggen en blijft de ongelijkheid tussen de deelnemende staten bestaan, vooral nu de technologisch gevorderde visserijstaten zich ongetwijfeld meer op de exploitatie van dit gebied zullen toeleggen (3).

---

(1) Ibid., 70-75
(2) BALASUBRAMANIAN, S., M.P., 1982, o.c., 40-41
Praktisch gezien zal de uitoefening van deze rechten in regionaal of subregionaal verband nog tot andere verschillen aanleiding geven. Zo zijn er in Z.Amerika slechts twee kustloze staten, tegen dertien in Afrika. I.v.m. Afrika, cfr. ALEXANDER, L., The "Disadvantaged" States and the Law of the Sea, M.P., 1981, 191-193. Slechts in één geval zou een aanzienlijk surplus bestaan in de E.E.Z. van een kuststaat die niet tot de minst ontwikkelde behoort, met name Zuid-Afrika, dat grenst aan vier kustloze staten
(3) BALASUBRAMANIAN, S., M.P., 1982, o.c., 32-33

De bepalingen over het beheer van stocks die zowel in de E.E.Z. als in een aangrenzend deel van de volle zee voorkomen zijn een te simpele voorstelling van een uiterst complex probleem.
Vooreerst zijn er een zeer groot aantal van dergelijke stapels, vooral in gebieden waar de kuststaten slechts over kleine E.E.Zones beschikken. De Conventie voorziet slechts de verplichting in het aangrenzend deel van de volle zee behoudsmaatregelen toe te passen; in de E.E.Z. komt deze taak immers aan de kuststaat toe. Vaak is de T.A.C. welke in de E.E.Z. op deze stapels van kracht is echter niet bekend. Ook de berekening van het surplus is in deze gevallen erg gecompliceerd. Verder zal de verdeling van quota door de internationale visserijcommissies niet langer plaatsvinden gezien de rechten van de kuststaat in zijn E.E.Z.. Ideaal zou op jaarbasis een globale T.A.C. voor de hele stapel met sub-quota voor de E.E.Z. moeten worden bepaald (1).

De afzonderlijke artikelen over de exploitatie van diverse soorten zijn een overblijfsel van de "species approach". Al deze soorten hebben gemeen dat zij niet uitsluitend in de E.E.Z. van één kuststaat voorkomen, maar ook in volle zee, in E.E.Zones van verschillende staten, of zowel in zee- als zoet water. Al deze bepalingen bevelen dan ook één of andere vorm van samenwerking aan. Ook hier blijven in elk van deze gevallen vragen open nopens de juiste draagwijdte van de teksten (supra), en interpretatiegeschillen zullen ongetwijfeld niet uitblijven. Vooral het afdwingen van bepaalde regels in volle zee blijft een vraagteken en deze regels zullen ook altijd beperkt blijven tot de verdragspartijen. Dit geldt zowel voor de bepalingen inzake anadrome als sterk migrerende soorten, die zodoende geen garantie bieden voor een doeltreffend beheer.

Tenslotte kan de vraag gesteld worden waarom het onderscheid tussen sedentaire en pelagische levende rijkdommen, dat reeds tot conflicten aanleiding gaf, is blijven bestaan. Dit houdt eenvoudig verband met het feit dat het continentaal plat-regime zelf in stand werd gehouden. In het beginstadium van UNCLOS III bestond de tendens het continentaal plat door de E.E.Z. te laten opslorpen. Dit zou nadelig geweest zijn voor staten waarvan de continentale rand op meer dan 200 mijl gelegen is en voordelig voor staten met een smal continentaal plat. De eerste statengroep slaagde erin deze trend te doen keren en de doctrine van het continentaal plat overleefde voor gebieden buiten 200 mijl, en binnen 200 mijl werd het een parallel regime met dat van de E.E.Z. (2). Dit betekent evenwel nog niet dat de sedentaire levende rijkdommen niet aan het continentaal plat-regime hadden kunnen onttrokken worden. Dit zou interpretatiegeschillen vermeden hebben en tevens de sedentaire levende rijkdommen van het plat buiten 200 mijl onder het regime van de volle zee hebben gebracht (3).

De regeling van het wetenschappelijk zee-onderzoek betekent enerzijds een aanzienlijke beknotting van de internationale vrijheid op dit vlak, maar anderzijds biedt het Verdrag verruimde mogelijkheden voor de ontwikkeling van de research, zowel door de bepalingen die de regeringen ertoe aanzetten hun activiteiten op wetenschappelijke bewijzen te baseren, als door die welke hen verplichten tot samenwerking en oprichting van de nodige internationale organisaties. Ofschoon het netto-effect van al deze bepalingen tot een toename van het mariene-wetenschappelijk onderzoek strekt, zal de balans die elke staat gecreëerd had tussen research in zijn kustwateren en in verafgelegen wateren aanvankelijk grondig worden verstoord (4). Vermoedelijk zal de nieuwe regeling een kostenstijging van het mariene-wetenschappelijk onderzoek met zich brengen.

---

(1) Ibid., 39. GUENDLING, L., 1983, o.c., 149-151
(2) O'CONNELL, D., 1982, o.c., vol. I, 579-580
(3) Cfr. GUENDLING, L., 1983, o.c., 184
Wij gaan hier niet verder in op het probleem van de te verwachten afbakeningsgeschillen van beide rechtsgebieden, noch op de inherente contradicties tussen beide regimes. Zie hierover ODA, S., 1979, o.c., 106-108. EXTAVOUR, W., o.c., 223-228. ALLOTT, P., Power Sharing in the Law of the Sea, A.J.I.L., 1983, 14 e.v.
(4) HUMPHREY, G., o.c., 270

Wat de geschillenregeling aangaat kunnen wij vaststellen dat deze aan de partijen ruim de kans biedt zich te onttrekken aan de verplichte procedures met een bindende beslechting (1). Anderzijds zal deze ingewikkelde en verregaande regeling sommige staten ervan weerhouden tot ratificatie over te gaan, wat een klassiek verschijnsel is, of zal zij op zijn minst problemen scheppen wanneer het erop aankomt hun verplichtingen terzake ten uitvoer te brengen (2).

Vanuit conservatie- en ecologisch oogpunt treffen wij in het Verdrag positieve elementen aan in de manier waarop alle aspecten van de mariene verontreiniging worden aangepakt; in de vereiste dat nieuwkomers in een visserij in volle zee zich bij de bestaande instandhoudingsakkoorden aansluiten; in de mogelijkheid "speciale gebieden" in te richten binnen de E.E.Z.; in de verplichting de schadelijkheid van bepaalde activiteiten voor het mariene milieu te evalueren en desgevallend aan de andere belanghebbende staten mee te delen ("impact statements"); in de bepaling over de introductie van nieuwe en vreemde soorten in het milieu (3).

Aan de negatieve zijde is er het feit dat de visstapels, zoals in het verleden, door de Conventie niet in hun geheel worden behandeld maar dat hun beheer afhangt van het maritiem rechtsgebied waar zij zich op dat ogenblik bevinden. Dit geldt ook voor de sterk migrerende soorten en houdt tevens in dat in de territoriale en interne wateren geen conservatieverplichtingen van kracht zijn. De Conventie verhindert evenwel niet de afsluiting van visserij-akkoorden voor het beheer van bepaalde stapels of soorten over hun hele migratietraject. Een gelijkaardige vaststelling geldt de verplichting tot samenwerking bij het beheer. Deze bestaat tussen de staten die dezelfde stapels exploiteren in volle zee, in de E.E.Z. en een aangrenzend deel van de volle zee, en in naburige E.E.Zones. Zij is ook vereist bij de instandhouding van mariene zoogdieren en bij het beheer van anadrome en katadrome soorten. Al deze bepalingen handelen enkel over de E.E.Z. en de volle zee, en niet over de interne en territoriale wateren (4). Verder wordt slechts sporadisch verwezen naar de noodzaak kritieke en waardevolle natuurlijke woongebieden te beschermen. Behalve m.b.t. het Gebied, waar speciale regels voorzien zijn voor de bescherming van de levende rijkdommen tegen vervuiling en andere oorzaken van milieuschade, zijn de bepalingen ter voorkoming en inperking van mariene verontreiniging van erg algemene aard en niet gericht op de bescherming van bijzonder kwetsbare ecosystemen. Een uitzondering zijn de artikelen over de door ijs bedekte gebieden en de vestiging van speciale gebieden in de E.E.Z. (5).

Op institutioneel vlak stellen wij vast dat de internationale organisaties wel nauw betrokken worden bij de uitvoering van de Conventie maar dat de verwijzingen vaag blijven en dat de rol van de organisaties dan ook secundair zal zijn. Er wordt slechts één nieuwe instelling opgericht, met name de Internationale Zeebodem Autoriteit. Voor het overige worden de internationale instellingen en organisaties niet bij naam genoemd. De tekst verwijst naar "bevoegde internationale organisaties" die "sub-regionaal, regionaal of globaal" kunnen zijn.

---

(1) KOERS, A., N.J.B., 1983, o.c., 861
(2) BROWN, E., M.P., 1981, o.c., 283
De uitwerking van de geschillenregelingsprocedure was vnl. een belangrijk punt voor de kuststaten die wilden vermijden dat de pas verworven rechten hierdoor zouden ontmanteld worden
(3) DE KLEMM, C., E.P.L., 1978, o.c., 16-17
(4) Idem, ed. JOHNSTON, D., 1981, o.c., 128-129
(5) Ibid., 148

Slechts in één geval, bijlage VIII over de geschillenregeling door een speciaal arbitragehof, wordt een aanduiding gegeven welke de belangrijkste bedoelde internationale organisaties zijn : U.N.E.P., I.M.O., I.O.C. en F.A.O. (1).

*
* *

Tot slot rijst de vraag wat het Verdrag voor de toekomst van de zeevisserij betekent. Wij zullen hier verder op terugkomen en beperken ons hier dan ook tot enkele commentaren.

De vaststelling dat 35 % van de oceaanruimte, met 90 % van de levende rijkdommen, voortaan onder nationale jurisdictie terechtkomt hoeft niet noodzakelijk te betekenen dat al wat vroeger tot de visserij in volle zee behoorde nu afgeschaft is. Zoals hoger gesteld, zijn de meeste kuststaten niet in staat de volledige benutting van de levende rijkdommen in hun E.E.Z. voor hun rekening te nemen. De visserij door derde staten zal verder blijven doorgaan maar wordt afhankelijk gesteld van het afsluiten van visserij-akkoorden met inachtneming van de voorschriften van de kuststaat.
Een eerste gevolg is dan ook het *toenemen van de bureaucratisering* van de zeevisserij. Tevens zullen voor derde staten, indien zij hun visgronden niet verliezen, het bekomen van vergunningen, de overdracht van technologie en de aanlandings- en tewerkstellingsverplichtingen tot *groter financieel verlies* en denkelijk tot een *verduring van de visserijprodukten aanleiding geven* (2).

Op de vraag of de totstandgebrachte herverdeling van de oceaanruimte ook tot een *billijker verdeling* van de nationale rijkdommen zal leiden kan zeker niet enthousiast "ja" worden geantwoord.
In de eerste plaats omdat een uitbreiding van de nationale visserij-jurisdictie niet noodzakelijk inhoudt dat de kuststaat hier profijt zal uithalen; hij dient hiervoor over de noodzakelijke financiële en technologische middelen te beschikken. Vervolgens omdat de grootste bevoordeelden van het nieuwe regime niet de ontwikkelingslanden zijn, maar wel een aantal industriestaten als Groot-Brittannië en Frankrijk met hun overzeese bezittingen, en de Verenigde Staten, Canada, Noorwegen, Australië, Nieuw-Zeeland, de U.S.S.R. - en Indonesië en de Filippijnen als ontwikkelingslanden - door hun geografische ligging (3).
Hierbij weze opgemerkt dat het invoeren van uitgestrekte E.E.Zones of visserijzones, met de overeenkomstige daling van de buitenlandse deelname aan de visserij, tot nog toe uitgewezen heeft dat ook drastische managementbeslissingen noodzakelijk zijn, wil de kuststaat uit het nieuwe regime de verhoopte gunstige resultaten halen (infra).
Tenslotte omdat de kustloze en geografisch benadeelde staten er niet in geslaagd zijn een duidelijk prioritaire behandeling af te dwingen en zij voor de uitoefening van hun rechten moeten wachten tot zij hiertoe gerechtigd worden via de afsluiting van bilaterale, sub-regionale of regionale akkoorden op "ad hoc"-basis, zodat het er naar uitziet dat zij in de praktijk op het gewone onderhandelingsproces zullen aangewezen zijn (4).

---

(1) VUKAS, B., o.c., 11-13. KINGHAM, J. & McRAE, D., Competent International Organisations and the Law of the Sea, M.P., 1979, 108-109
Tijdens de Conferentie werd herhaaldelijk om verduidelijking verzocht. Vb. Portugal, Off. Rec., vol. V, 72, mei 1976. Voorstel tot resolutie aangaande institutionele regelingen, ingediend door Portugal in naam van 18 landen. A/CONF.62/L.30, 18 mei 1978
(2) GUENDLING, L., 1983, o.c., 192
(3) JENISCH, U., A.P., 1979, o.c., 40
(4) Cfr. GUENDLING, L., 1983, o.c., 194-195 passim

Ook de vraag over het dreigende gevaar van "*creeping jurisdiction*" als gevolg van het "sui generis"-karakter van de E.E.Z., blijft open. Een aantal landen maakten reeds aanspraak op een 200-mijlen territoriale zee (1) en het valt af te wachten of zij hun standpunt in de toekomst aan de bepalingen van het Verdrag zullen aanpassen, dit uiteraard in geval zij eerst tot ratificatie overgaan. MILES stelt de tendens vast tot uitbreiding van het aantal functies waarvoor de kuststaat in zijn E.E.Z. over soevereine rechten beschikt, zodat deze zich weldra in een "functional equivalent of a territorial sea" zal omvormen (2). Verdergaande geografische uitbreiding van de aanspraken ligt niet onmiddellijk in de verwachtingen, vermits men zich dan onvermijdelijk op het terrein zou begeven dat aan de internationale gemeenschap toebehoort. Waar de expansie van nationale aanspraken vroeger enkel de belangen van de lange afstands-visserijstaten aantastte, zou dit nu ten nadele van de hele gemeenschap en dus ook van de betrokken staat zelf gebeuren (3). Toch zijn pogingen tot verdere uitbreiding van de visserij-jurisdictie niet helemaal ondenkbaar in geval het economisch motief sterk genoeg is. Deze mogelijkheid bestaat reëel m.b.t. de visstapels die heen en weer migreren over de 200-mijlsgrens, denken wij maar aan de voorstellen van Canada en Argentinië (supra); een tweede mogelijkheid die evenzeer op ecologische motieven kan gebaseerd worden ligt in de heropleving van het concept van de epicontinentale wateren (4). Dit betekent dat de werkelijke inhoud van het "sui generis"-karakter van de E.E.Z. in de praktijk minder met theoretische tekstexegese zal te maken hebben dan met de interactie van politieke krachten over een zekere tijdspanne (5).

Op het vlak van de instandhouding van de levende rijkdommen betekent het Verdrag vooral een nieuw vertrekpunt en een kader waarbinnen naast de kuststaten ook een belangrijke, ofschoon vage, rol werd toegewezen aan de internationale organisaties.

Op dit ogenblik wordt druk gespeculeerd over de kansen op een spoedige invoegetreding van het Verdrag. Dat de verdragstekst door ongeveer 125 staten ondertekend is, lijkt uit te wijzen dat de consensusprocedure er in elk geval toe geleid heeft dat het Verdrag voor een groot aantal staten aanvaardbaar is; de grote vraag is echter hoe dat aantal zal zijn samengesteld : alleen ontwikkelingslanden of ook geïndustrialiseerde landen. De toekomst van het Verdrag mag dan onduidelijk zijn, de Derde Zeerechtconferentie heeft hoe dan ook een breuk met het verleden tot stand gebracht; het nieuwe recht van de zee mag dan meer vragen oproepen dan het beantwoordt, het klassiek zeerecht behoort tot het verleden. Eén ding staat bij dat alles wel vast en dat is dat de zee en haar natuurlijke rijkdommen steeds belangrijker worden voor de hele mensheid en dat dit gegeven een verdere uitbouw van het zeerecht onvermijdelijk maakt (6).

(1) Argentinië, Benin, Brazilië, Congo, Ecuador, El Salvador, Guinea, Liberia, Panama, Peru, Sierra Leone, Somalia, Ghana, Haïti, Uruguay.
Toch worden deze territoriale zeeën in de praktijk doorgaans niet in strikte zin toegepast (supra)

(2) MILES, E. e.a., 1982, o.c., 152

(3) ODA, S., J.A.I.L., 1975, o.c., 96

(4) GROLIN, J., The Future of the Law of the Sea : Consequences of a Non-Treaty or Non-Universal Treaty Situation, O.D.I.L.A., 1983, 9-10. Zie in dit verband de visserij-akkoorden van 1977 tussen Canada en Cuba, Bulgarije, Roemenië, de D.D.R. en Japan (1978), waarin het "bijzonder belang" van Canada erkend wordt voor wat betreft de visserij op de Grand Bank en de Flemish Cap, twee banken gelegen op het Canadese continentaal plat buiten de 200-mijlszone. Cfr. LEGER, G., Les accords bilatéraux régissant la pêche étrangère dans les eaux canadiennes, C.Y.I.L., 1978, 128-132. DE MESTRAL, A., Deux récents accords bilatéraux en matière de pêche en 1977, C.Y.I.L., 1977, 290-295. MESEGUER, L., A.F.D.I., 1982, o.c., 891-893

(5) O'CONNELL, D., 1982, o.c., vol. I, 578

(6) KOERS, A., N.J.B., 1983, o.c., 861-862

Year / Limit (nautical miles)	1975	1978	1981
3	14	7	3
4–6	4	3	3
12	74	45	30
15–150	19	12	8
200 (incl. EEZ)	13	59	90
EEZ (alone)	–	26	54

TABEL XXI - Aantal 200-mijlsaanspraken 1975-81

Naar : GROLIN, J., O.D.I.L.A., 1983, 9

§ 3. HET NIEUWE ZEERECHT REEDS GEWOONTERECHT

Nu het Zeerechtverdrag tot stand is gebracht en een aantal van zijn belangrijkste elementen reeds ingang gevonden hebben in de internationale praktijk, stelt zich onmiddellijk de vraag naar het statuut van deze praktijk in afwachting van de invoegetreding van het Verdrag. In de context van deze studie hebben wij het hier voornamelijk over de invoering van E.E.Zones en de daarmee gepaard gaande uitbreiding van de visserij-jurisdictie (1).
Inderdaad, sedert 1975 heeft het aantal 200-mijlsstaten zich verzevenvoudigd (Tabel XXI) (2). Deze indrukwekkende vaststelling leidt de commentatoren van het nieuwe zeerecht tot de praktisch eenstemmige conclusie dat de E.E.Z. als een deel van het internationaal gewoonterecht mag worden beschouwd (3). Herinneren wij eraan dat het theoretisch concept van de E.E.Z. voor het eerst werd uiteengezet in een voorstel van Kenia voor het Afro-Aziatisch Juridisch Consultatief Comité in 1972 en dat een eerste E.E.Z. werd afgekondigd door Bangladesh in 1974.

Niettemin verwierf zij dit statuut op een veeleer ongewone manier die onmiddellijk terug te brengen is tot de specifieke proceduriële methodes van de Derde Zeerechtconferentie : het consensusprincipe en de praktijk van de informele onderhandelingsteksten. De werkzaamheden van de Conferentie stimuleerden de nationale praktijk die daardoor als een vooruitlopen op het recht in wording werd gezien; het nieuwe zeerecht ontstond aldus door het spel van verwijzing van de praktijk naar de onderhandeling en van de onderhandeling naar de praktijk; het evolueerde tot internationaal gewoonterecht op basis van nationale

---

(1) Wij maken hierbij geen onderscheid met de 200 mijl brede exclusieve visserijzones die zoals hoger vastgesteld, vaak als voorlopige maatregel afgekondigd werden in de periode dat het juridisch statuut van de E.E.Z. nog onzeker was. Sommige staten namen tegelijk wetten aan betreffende de jurisdictie over hun continentaal plat, wat strikt genomen overbodig is, zowel onder het E.E.Z.-regime als daarbuiten, wegens het inherente recht van een staat op zijn continentaal plat "ipso facto" en "ab initio" (I.C.J., Reports, 1969, 1, 22).
Het gewoonterechtelijk karakter van de E.E.Z. betreft dus slechts de uitoefening van jurisdictie over de levende rijkdommen. Cfr. FLEISCHER, C., Global Situation with Respect to National Legislation, Bilateral Agreements, and Regional Commissions, ed. CLINGAN, T., 1982, o.c., 97-98. GUENDLING, L., 1983, o.c., 326. BURKE, W., ed. ROTHSCHILD, B., 1983, o.c., 44

(2) Begin 1983 : 56 E.E.Z.-aanspraken, 31 aanspraken op exclusieve visserijzones, 15 aanspraken op territoriale zee van 200 mijl. Deze praktijk is gespreid over alle werelddelen met uitzondering van de Oosteuropese regio

(3) Cfr. O.a. O'CONNELL, D., 1982, o.c., vol. I, 570. ANAND, R., The Politics of a New Legal Order for Fisheries, O.D.I.L.A., 1982, 283. VUKAS, B., o.c., 15. EVENSEN, J., ed. LAURSEN, F., o.c., 13. GROLIN, J., o.c., 8-9. FLEISCHER, C., ed. CLINGAN, T., 1982, o.c., 96. HUDSON, C., Fishery and Economic Zones as Customary International Law, S.D.L.R., 1980, 689. KOERS, A., N.J.B., 1983, o.c., 862. EXTAVOUR, W., o.c., 275. CHURCHILL, R., 200-Mile Limits : Recent Claims, M.P., 1977, 257.
Contra : JENISCH, U., A.P., 1983, o.c., 176. BURKE, W., National Legislation on Ocean Authority Zones and the Contemporary Law of the Sea, O.D.I.L.A., 1981, 311-312

praktijk en werd tegelijk gelegitimeerd door de informele resultaten van de werkzaamheden van de Conferentie (1).
Van de vier elementen die traditioneel van een internationale gewoonte deel uitmaken : algemeenheid, duur, "opinio iuris", en algemene instemming (2), dienen vooral de twee laatste wat nader onderzocht te worden in het specifieke geval van de E.E.Z..
Algemeenheid van de praktijk is duidelijk in ruime mate aanwezig.
Aan het element "duur", dat volgens de literatuur steeds een relatieve waarde heeft gehad, wordt een nog geringer belang toegekend sedert het Internationaal Gerechtshof in 1969 stelde dat "although the passage of only a short period of time is not necessarily, or of itself, a ban to the formation of a new rule of customary international law..." (3).

Komen wij tot het psychologisch element of de "opinio iuris sive necessitatis". Het belang van deze vereiste wordt door een aantal auteurs ontkend, vooral dan wanneer het gaat over een gewoonte "in statu nascendi" : een staat kan er niet van overtuigd zijn dat zijn optreden conform is met het volkenrecht indien hij er bewust tegeningaat (4).
In het geval van de E.E.Z.-praktijk stellen wij inderdaad vast dat het psychologisch element geen rol heeft gespeeld in de vorming van deze gewoonte. Integendeel, deze praktijk was oorspronkelijk gebaseerd op de overtuiging dat het geldende zeerecht onbillijk en onaangepast was en op de dwingende noodzaak het te hervormen. APOLLIS maakt in dit verband het onderscheid tussen gewoonten "contra legem" (5), "praeter legem" (6) en "coutumes sauvages" (7), waaronder hij de aanspraken op E.E.Zones onderbrengt.

---

(1) APOLLIS, G., o.c., 125. Cfr. OXMAN, B., ed. CLINGAN, T., 1982, o.c., 58. BURKE, W., ed. ROTHSCHILD, B., 1983, o.c., 44
Dit alles geldt trouwens niet voor het hele nieuwe zeerecht, vermits het exploitatieregime van de diepzeebodem slechts op zuiver conventionele basis gestalte zal nemen; om het "common heritage"-principe in de praktijk om te zetten moet eerst een internationale organisatie worden opgericht en daarvoor moet het Verdrag eerst in voege treden, de LACHARRIERE, G., R.G.D.I.P., 1980, o.c., 246
D'AMATO, A., An Alternative to the Law of the Sea Convention, A.J.I.L., 1983, 281-285, oordeelt dat het "common heritage"-concept reeds als gewoonterechtelijke norm werd aanvaard. Dit zowel wegens de consensus die zich in de loop van de jarenlange onderhandelingen ontwikkelde, als wegens zijn toepassing op het vlak van de ruimte
(2) Cfr. definitie van Rechter M. HUDSON, Article 24 of the Statute of the International Law Commission, DOC. 4/CN.4/16, Y.I.L.C., 1950 II, 26
(3) North Sea Continental Shelf Cases, I.C.J., Reports, 1969, 43, § 74
(4) O.a. MOUTON, M., R.C.A.D.I., 1954, I, o.c., 432. VENTURINI, G., La portée et les effets juridiques des attitudes et des actes unilatéraux des états, R.C.A.D.I., 1964 II, 389. LAUTERPACHT, H., neemt een soepele houding aan en stelt dat een bepaalde gedragslijn slechts een element van juridische verplichting gaat inhouden nadat de praktijk terzake voldoende verspreid is geraakt. International Law, Cambridge, University Press, 1970, vol. I, 65. McGIBBON, I., ziet "opinio iuris" vooral als de uitdrukking van de overtuiging van de andere staten, gebonden te zijn door een bepaalde norm; in die zin is het enkel een bijkomend bewijs van de instemming van de andere staten. Customary International Law and Acquiescence, B.Y.I.L., 1957, 119
(5) Vb. het instellen van exclusieve visserijzones buiten de grens van de territoriale wateren in de jaren vijftig. Cfr. DE FERRON, O., o.c., vol. I, 150. VERZIJL, J., 1968, o.c., vol. I, 36
(6) Vb. het toepassen van conservatiereglementen op visvoorraden in kustwateren buiten de territoriale zee en de twaalfmijls exclusieve visserijzone in de jaren zestig
(7) Naar DUPUY, Coutume sage et coutume sauvage, in : La communauté internationale. Mélanges offerts à Charles Rousseau, Paris, Pédone, 1974, 83-84. De op deze manier ontstane gewoonten zijn verwant met het concept van het voluntarisme zonder dat zij evenwel van het "stilzwijgend akkoord" getuigen dat eigen is aan deze opvatting

De dichtst benaderende omschrijving is z.i. die van "coutume dialectique" (1). Dit voor wat het ontstaan van de E.E.Z.-praktijk betreft. Nu echter een indrukwekkend aantal staten, w.o. de grote maritieme mogendheden, tot deze praktijk zijn overgegaan, kan niet meer beweerd worden dat de "opinio iuris" ontbreekt en komen wij tot het besluit dat met de veralgemening van de praktijk een zekere stabilisering bereikt is waardoor de overtuiging van rechtmatigheid een rol gaat spelen (2) en waaruit impliciet de instemming van de andere staten kan worden opgemaakt.

Inderdaad houdt ook het vierde element, dat van de instemming, nauw verband met de algemene toepassing van de praktijk.
De instemming van de andere staten met een bekende praktijk kan zowel op stilzwijgende wijze blijken door gebrek aan protest, als uitdrukkelijk door hun deelname aan deze praktijk (3).
De Derde Zeerechtconferentie was het ideale forum voor het uitdrukken van protest. Wij constateren dat de maritieme mogendheden zich er na 1974 toe beperkten het juridisch statuut van de E.E.Z. zoveel mogelijk te beïnvloeden, en dat de LL/GDS, eens de overwegende consensus bereikt, er in de eerste plaats naar streefden hun specifieke rechten in de E.E.Z. veilig te stellen. Door het afkondigen van eigen E.E.Zones gaven de andere staten evenwel het duidelijkst uitdrukking van hun instemming (4).

Nu het informele karakter van de onderhandelingsteksten is verdwenen en het Verdrag is aangenomen stelt zich evenwel een andere, niet minder belangrijke vraag, met name in hoeverre alle elementen van Deel V van het Verdrag in de nationale wetgevingen terzake terug te vinden zijn. Slechts in een minderheid van deze teksten treffen wij bijvoorbeeld bepalingen aan nopens de vaststelling van de toegelaten vangst, de eigen vangstcapaciteit, de toekenning van het surplus of de erkenning van traditionele of LL/GDS-belangen. Slechts uit de onderhandeling van visserij-akkoorden kan dus worden afgeleid of de statenpraktijk met de bepalingen van het Verdrag overeenstemt en een algemeen patroon zal pas duidelijk kunnen onderscheiden worden nadat het historisch proces helemaal voltrokken is (5).

Dit betekent dan ook dat een toestand van zuiver gewoonterechtelijke evolutie nooit dezelfde gelijkvormigheid kan tot stand brengen als een conventioneel ontstane toestand met zijn overeengekomen rechten en verplichtingen. De nationale wetgevingen vertonen trouwens de neiging meer nadruk te leggen op de rechten dan op de plichten van de kuststaat in zijn E.E.Z..

---

(1) APOLLIS, G., o.c., 109
Cfr. het hoger aangehaalde systeem van Myres McDOUGAL, dat de evolutie van het internationaal gewoonterecht verklaart door een proces van actie en reactie ("claim and counter claim"). Deze methode is ook een illustratie van de rol van protest en instemming in de totstandkoming van een gewoonterechtelijke norm, of, het is veeleer de verdraagzaamheid van de andere staten die een internationale gewoonterechtelijke norm creëert dan wel het unilaterale optreden zelf. Cfr. McGIBBON, I., B.Y.I.L., 1957, o.c., 118.
HJERTONSSON, K., o.c., 87-88

(2) Cfr. APOLLIS, G., o.c., 106-110 passim
Zie LAUTERPACHT, H., 1970 en McGIBBON, I., B.Y.I.L., 1957, o.c., supra

(3) FITZMAURICE, G., The Law and Procedure of the International Court of Justice, 1951-54 : General Principles and Sources of Law, B.Y.I.L., 1953, 68

(4) Cfr. HUDSON, C., o.c., 688

(5) O'CONNELL, D., 1982, o.c., vol. I, 572
Een merkbare tendens is intussen wel het regionaal patroon dat in de nationale wetgevingen terug te vinden is. Zie bv. de wetgevingen van de kuststaten van de N.Stille Oceaan, cfr. MILES, E., e.a., 1981, o.c., 153. Z.O.Azië : KENT, G., Harmonizing Extended Zone Legislation in Southeast Asia, O.D.I.L.A., 1983, 255

Vandaar dat gepleit wordt voor een zo ruim mogelijke ratificatie van het Verdrag. Het contractueel karakter van het nieuwe oceaanregime werd benadrukt op de laatste vergadering van de Derde Zeerechtconferentie in september 1982 door ARIAS SCHREIBER (Peru) en KOLOSOVSKY (U.S.S.R.) :

> "The "package deal" approach ruled out any selective application of the Convention... no state or group of states could lawfully claim rights or invoke the obligations of third states by reference to individual provisions of the Convention unless that state or group of states were themselves parties to the Convention. States, which decided to become parties to the Convention would likewise be under the obligation to apply its provisions vis-à-vis states that were not parties" (1).

Het "package deal"-argument (2) wordt vooral aangewend tegen de Verenigde Staten en de andere westerse staten die de Conventie niet ondertekenden en die in geval van niet-ratificatie niet zullen gebonden zijn door de voor hen nadelige aspecten (zeebodemexploitatieregime, verplichting tot verdeling opbrengst uit het continentaal plat buiten 200 mijl), terwijl zij toch rekenen op het gewoonterechtelijk karakter van andere (voordelige) aspecten, als de E.E.Z. en het transitregime door internationale zeestraten (3).

Niet-verdragspartijen dienen er tenslotte rekening mee te houden dat de Verdragen van Genève in principe van kracht blijven. Ook het nieuwe Verdrag bevat geen algemene bepaling waardoor de Verdragen van Genève afgeschaft worden. Art. 311 voorziet enkel dat, wat de verdragspartijen betreft, het nieuwe Verdrag voorrang heeft ("shall prevail") op de Zeerechtverdragen van Genève (4).

Afgezien van deze relativerende beschouwingen staan wij voor het onomstotelijk feit dat de E.E.Z. op nagenoeg algemene en onomkeerbare wijze in de internationale praktijk ingang heeft gevonden, ongeacht of het Verdrag in voege treedt of niet. In afwachting hiervan mag een overgangsperiode verwacht worden waarin de complexe verhoudingen tussen de regels van het Verdrag, het nieuwe gewoonterecht en het klassiek zeerecht met zijn gewoonterechtelijke en verdragsrechtelijke normen, onvermijdelijk tot problemen aanleiding zullen geven (5).

---

(1) A/CONF.62/SR.133, 24 september 1982. Cfr. GROLIN, J., o.c., 23

(2) Contra : D'AMATO, A., A.J.I.L., 1983, o.c., 281-282. de LACHARRIERE, G., R.G.D.I.P., 1980, o.c., 248
Eerstgenoemde stelt voor dat een eventueel mini-verdrag of alternatief verdrag enkel van het Zeerechtverdrag zou verschillen in zijn diepzeebodembepalingen, en dat het voor het overige de voornaamste elementen ervan zou overnemen

(3) Wat dit laatste betreft is de toestand helemaal niet zo zeker. Cfr. ZULETA, B., The Law of the Sea after Montego Bay, S.D.L.R., 1983, 480-481. de LACHARRIERE, G., R.G.D.I.P., 1980, o.c., 247-248. LEE, L., The Law of the Sea Convention and Third States, A.J.I.L., 1983, 556-561
Studie van de creatie van internationale gewoonterechtelijke normen door verdragen, ibid., 541 e.v.

(4) Cfr. ALLOTT, P., o.c., 12-13
In de "Channel Continental Shelf Case" tussen Frankrijk en Groot-Brittannië oordeelde het Arbitragehof op 30 juni 1977 dat op dat ogenblik "neither the records of the Third United Nations Conference nor the practice of states outside the Conference provide any such conclusive indication that the Continental Shelf Convention of 1958 is today considered by its parties to be already obsolete and no longer applicable as a treaty in force", I.L.M., 1979, 397, par. 47
Het Hof van Beroep van Rennes daarentegen oordeelde op 26 maart 1979 dat de exclusieve economische zone "een nieuwe internationale gewoonte" voorstelt waardoor de verdragen van Genève niet meer van kracht zijn ("abrogés"). Cfr A.F.D.I., 1980, 822-827

(5) Cfr. TREVES, T., Conférence B.E.E., 1983, o.c., 13-14. FLEISCHER, C., ed. CLINGAN, T., 1982, o.c., 96

A. 200-mijls territoriale zee (15)

Argentinië+ (1966), Benin (1976), Brazilië (1970), Congo (1977), Ecuador (1966), El Salvador+ (1962), Ghana (1977), Guinea (1965), Liberia (1976), Nicaragua+ (1965), Panama (1967), Peru (1947), Sierra Leone (1971), Somalia (1972), Uruguay+(1969)

+ Overvlucht en scheepvaartrechten buiten twaalf mijl toegestaan. Deze 200-mijlszones zijn meestal geen territoriale zeeën "stricto sensu" en kunnen ook als exclusieve visserijzones geklasseerd worden.

B. 200-mijls E.E.Zones (56)

Bangladesh (1974), Barbados (1978), Birma (1977), Colombia (1978), Comoren (1976), Costa Rica (1972, patrimoniale zee), Cuba (1977), Djibouti (1979), Dominica, Dominikaanse Republiek (1977), Fidji (1977), Filippijnen (1978), Frankrijk (1977), Grenada (1978), Guatemala (1976), Guinée-Bissau (1978), Haïti (1977), Honduras (1951), IJsland (1979 - E.V.Z., 1975), India (1977), Indonesië (1980), Ivoorkust (1977), Jemen (1978), Kaap Verde (1978), Kampuchea (1978), Kenia (1979), N.Korea (1977), Madagascar (1973, epicontinentale w.), Maldiven (1976), Maleisië (1980), Mauritanië (1978), Mauritius (1977), Mexico (1976), Marokko (1980), Mozambique (1976), Nauru (1978), Nieuw-Zeeland (1978), Nigeria (1978), Noorwegen (1977), Oman (1977), Pakistan (1976), Papua Nieuw-Guinea (1978), Portugal (1977), Sao Tome en Principe (1978), W.Samoa (1977), Singapore (1980), Seychellen (1977), Spanje (1978), Sri Lanka (1977), Suriname (1978), Thailand (1981), Togo (1977), V.A.Emiraten (1980), Vanuata (1978), Venezuela (1978), V.S. (1983-E.V.Z., 1976), Viëtnam (1977).

C. 200-mijls E.V.Zones (31)

Angola (1976), Argentinië (1966), Australië (1979), Bahama's (1977), België (1978, mediaan), Canada (1977), Chili (1952), Denemarken (1977), D.B.R. (1977 - Oostzee 1978), D.D.R. (1978, mediaan), El Salvador (1962), Gambia (1978), Guyana (1977), Ierland (1977), Iran (1973, epicontinentale w. - 1977, 50 mijl Golf van Oman), Japan (1977), Kiribati (1978), Z.Korea (1952), Nederland (1977), Nicaragua (1965), Polen (1978, mediaan), Qatar (1974, epicontinentale w.), Saoedi-Arabië (1974, epicontinentale w.), Solomon Eilanden (1978), Tuvalu (1978), Uruguay (1960), U.S.S.R. (1976), Verenigd Koninkrijk (1977), Zuid-Afrika (1977), Zweden (1978).

TABEL XXII

Naar : National Legislation relating to the Management of Fisheries under Extended Zones of National Jurisdiction, C.O.F.I./78/Inf.9, Rome, F.A.O., 1978, 23-27. National Maritime Claims, Office of the Geographer, Bureau of Intelligence and Research, U.S.Department of State, 1982, in : ALEXANDER, L., The Ocean Enclosure Movement : Inventory and Prospect, S.D.L.R., 1983, 592-593

3.1. Statenpraktijk

3.1.1. Nationale wetgeving (1)

Op het eerste gezicht zou men uit de tekst van de art. 55-57 van het Verdrag kunnen opmaken dat een staat "ipso facto" en zonder uitdrukkelijke proclamatie over een E.E.Z. kan beschikken : "de E.E.Z. is een gebied..." en "de kuststaat heeft soevereine rechten". Een interpretatie "a contrario" van art. 77, par. 3 inzake het continentaal plat ("de rechten van de kuststaat over het plat zijn niet afhankelijk van occupatie of van enige uitdrukkelijke verklaring"), leidt evenwel tot een tegengestelde conclusie (2). Dit wordt door de statenpraktijk terzake bevestigd.

Naar de vorm kunnen de eenzijdige verklaringen van 200-mijlszones in drie categorieën worden ingedeeld.
Een eerste groep, getypeerd door een aantal Latijnsamerikaanse en Afrikaanse staten, vestigt soevereiniteit over de kustwateren en hun rijkdommen tot tweehonderd mijl, onder de vorm van een *territoriale zee* (Tabel XXII , A). Het merendeel van deze wetgevingen dateert van vóór UNCLOS III en werd er dus niet door geïnspireerd. Toch bevatten de meeste teksten bepalingen nopens de conservatie, het beheer en het gebruik van de levende rijkdommen en voorzien zij de mogelijkheid visserijvergunningen af te leveren aan vreemde schepen (3). Voor zover bepaalde van deze aanspraken de traditionele vrijheden van scheepvaart en overvlucht respecteren kan gesteld worden dat zij in werkelijkheid hetzelfde effect hebben als zones waarin een speciale jurisdictie of soevereine rechten over de natuurlijke rijkdommen worden opgeëist (supra, D.I, Hfdst. III, § 2.2. en D.II, Hfdst.II, § 3) (4).
Verklaringen van het tweede type voorzien enkel in de uitbreiding van reeds bestaande visserijzones tot tweehonderd mijl zonder daarom de tekst van de wetgeving aanmerkelijk te wijzigen. Deze wetten zijn doorgaans wel erg gedetailleerd (5). Zoals hoger opgemerkt schijnt deze praktijk gebaseerd te zijn op het feit dat het concept van de *exclusieve visserijzone*, gekoppeld aan dat van het continentaal plat, de belangen van de kuststaat, althans voorlopig, voldoende beschermt. Tevens wilden deze staten zich nog niet binden aan het

(1) De geciteerde wetgevingen zijn op een enkele uitzondering na te vinden in N.D.L.S., V, VII, VIII, IX. NORDQUIST, N. & PARK, C., North America and Asia-Pacific and the Development of the Law of the Sea, Dobbs Ferry N.Y., Oceana, 1981
Cfr. o.a. BUTLER, W., Soviet Fishery Jurisdiction, I.C.L.Q., 1978, 442-446. SZEKELY, A., Mexico's Unilateral Claim to a 200-Mile Exclusive Economic Zone : its International Significance. O.D.I.L.A., 1977, 195-211. KELLY, J., The Fishery Conservation and Management Act of 1976, Organizational Structure and Conceptual Framework, M.P., 1978, 30-36. YOUNG, O., The Political Economy of Fish : The Fishery Conservation and Management Act of 1976, O.D.I.L.A., 1982, 199-273. BURKE, W., U.S. Fishery Management and the Law of the Sea, A.J.I.L., 1982, 24-55. KNIGHT, G., M.P., 1978, o.c., 22-29. FLUHARTY, D. & DAWSON, C., Management of Living Resources in the Northeast Pacific and the Unilateral Extension of the 200-Mile Fisheries Zone, O.D.I.L.A., 1979, 24-27. GAITHER, N. & STRAND, I., The Fishing Conservation and Management Act of 1976 : Economic Issues associated with Foreign Fishing Fees and Foreign Allocations, O.D.I.L.A., 1978, 135-151
(2) FLEISCHER, C., 1983, o.c., 10-12
(3) CARROZ, J., R.G.D.I.P., 1980, o.c., 729

(4) FLEISCHER, C., ed. CLINGAN, T., , o.c., 93
Zie Tabel XXII, A
(5) Zie Tabel XXII, C
Vb. Groot-Brittannië, Canada, Denemarken, Ierland, Zuid-Afrika

voldoende beschermt. Tevens wilden deze staten zich nog niet binden aan het nieuwe E.E.Z.-concept, waarvan de inhoud op dat ogenblik nog niet klaar en duidelijk was uitgewerkt, zowel wat het juridisch statuut als de bepalingen nopens het wetenschappelijk onderzoek en de pollutiecontrole betreft (1). Bepaalde teksten voorzien dan ook in de mogelijkheid van de invoering van een E.E.Z. op latere datum (2). In deze visserijzones worden toch dikwijls bepaalde elementen van het door de onderhandelingsteksten uitgewerkte E.E.Z.-regime aangetroffen, met name de toegang tot het surplus van de T.A.C. door vreemde vissers, en/of het optimaal gebruik van de visserijrijkdommen (3). Een derde statengroep kondigde *exclusieve economische zones* af in termen die in min of meerdere mate met die van de onderhandelingsteksten overeenstemmen (4). Een opvallend verschil ligt evenwel in het feit dat de meeste wetten van dit type zich beperken tot een opsomming van rechten, en elke verwijzing naar de plichten van de kuststaat in zijn E.E.Z. terzijde laten (5). Sommige staten gaan zover "eigendomsrechten" op te eisen over de natuurlijke rijkdommen van hun E.E.Z. (6) (7).

Een vergelijkende studie van de nationale wetgevingen, geplaatst tegenover de Verdragstekst, dient de diverse elementen van het E.E.Z.-regime volgens het Verdrag te onderzoeken, zijnde enerzijds de soevereine rechten en de uitgestrektheid en inhoud van deze aanspraken, en anderzijds de hierop aangebrachte beperkingen : de bepaling van de totale toegelaten vangst, de optimale benutting van de visserijrijkdommen, de toewijzing van het surplus en de toegangsvoorwaarden voór vreemde vissers, de conservatie- en coöperatieverplichting, de scheepvaartrechten en tenslotte het afdwingen van de nationale visserijwetten.

De omschrijving "soevereine rechten" komt voor in een groot aantal nationale wetten (8). De Japanse wet spreekt over "jurisdictie" en de Amerikaanse over "fishery management authority". In de praktijk leidt deze terminologie evenwel niet tot merkbare verschillen inzake het visserijmanagement of de bevoegdheid de buitenlandse visserij te reglementeren. Een bijzondere bepaling treffen wij aan in de Amerikaanse Fisheries Conservation and Management Act van 13 april 1976 : de Amerikaanse regering zal geen aanspraken van andere staten op visserijzones erkennen indien deze geen rekening houden met de traditionele visserij-activiteiten van Amerikaanse vaartuigen. Of dit een argument is om het recht op een E.E.Z. of visserijzone afhankelijk te stellen van de aanvaarding of erkenning ervan door elke staat die hier traditionele visserijbelangen bezit, valt te betwijfelen (9).

---

(1) Vb. Denemarken, E.E.G., U.S.S.R. (de ingevoerde maatregelen w.o. soevereine rechten over visserij en levende rijkdommen worden omschreven als "provisioneel")
(2) Vb. IJsland en de V.S., die eerst enkel exclusieve visserijzones afkondigden, schakelden naderhand over op E.E.Zones zodat ook de andere bevoegdheden in de E.E.Z. kunnen worden uitgeoefend (resp. in 1979 (I.L.M., 1979, 1504) en 1983 (I.L.M., 1983, 461))
(3) Vb. V.S., Australië, Bahama's, Gambia, U.S.S.R.
(4) Zie Tabel XXII, B
Vb. Birma, Cuba, Dominikaanse Republiek, Guatemala, India, Ivoorkust, Kenia
(5) Uitzonderingen vb. Kenia en Guatemala
(6) Vb. Bangladesh, Comoren, Sri Lanka
(7) Cfr. COFI/78/Inf. 9, o.c., 3-5. MOORE, G., National Legislation for the Management of Fisheries under Extended Coastal Jurisdiction, J.M.L.C., 1979/80, 155-157. CARROZ, J., R.G.D.I.P., 1980, o.c., 729-730. Idem, A.F.D.I., 1978, o.c., 859
(8) Vb. Bahama's, Cuba, D.B.R., India, Mexico, Pakistan, Sri Lanka, U.S.S.R.
(9) FLEISCHER, C., ed. CLINGAN, T., 1982, o.c., 90-96 passim

De uitgestrektheid van de aanspraken gaat doorgaans tot tweehonderd mijl. Het Sovjet-decreet van 1976 voorziet echter soevereine rechten over de anadrome vissoorten over hun hele migratie traject behalve wanneer zij zich in de territoriale wateren, E.E.Z., of visserijzone van een andere staat bevinden. De F.C.M.A. staat het afdwingen van de nationale beheersvoorschriften voor anadrome stapels toe over hun hele migratietraject. In het visserij-akkoord met Japan wordt evenwel bepaald dat de nodige consultaties zullen plaatsgrijpen alvorens hiertoe over te gaan.

Naar hun inhoud blijven de soevereine rechten in de meeste E.E.Zones en visserijzones functioneel geïnspireerd : zij hebben betrekking op "de exploratie, de exploitatie, de instandhouding en het beheer" van alle levende zeerijkdommen (1) en voorzien vrijheid van scheepvaart en overvlucht (2). Enkele staten gaan verder en wijken duidelijk af van de onderhandelingsteksten. Het zijn de wetten van India, Guyana, Mauritius, Pakistan en de Seychellen die aanspraak maken op reglementering en beperking van de scheepvaart (en overvlucht) in de E.E.Z., respectievelijk visserijzone, op een wijze die verder gaat dan voorzien in de bepalingen nopens de preventie en bestrijding van de verontreiniging en het wetenschappelijk onderzoek. De Nigeriaanse wet bevat niet alleen geen bepalingen nopens de beveiliging van deze internationale vrijheden, maar voorziet uitdrukkelijk in de mogelijkheid de toegang tot de E.E.Z. te verhinderen (3).

De verplichting jaarlijks de totale toegelaten vangst vast te stellen komt niet in alle wetgevingen voor, vooral niet waar het staten betreft die wel hun visserij-jurisdictie tot 200 mijl uitbreidden in overeenstemming met de recente internationale trend, maar daarvoor hun vroegere visserijwetgeving niet wijzigden (4). Andere staten volgden nauwgezet de onderhandelingsteksten en voorzien zowel de bepaling van de T.A.C. als de quotaverdeling voor de vreemde visserij (5).
Dezelfde vaststelling geldt voor wat betreft de verplichting van volledig of optimaal gebruik van de levende rijkdommen. Waar deze verplichting in de UNCLOS-onderhandelingen aanvankelijk de rol speelde van een "quid pro quo" (supra) heeft zij nu, na de quasi-algemene verspreiding van de E.E.Z.-praktijk, dit karakter verloren en is zij nog enkel te beschouwen als een aanduiding van de opvattingen die een staat erop nahoudt inzake een gezonde visserijpolitiek (6).

---

(1) Een bijzondere plaats wordt ingenomen door de "sterk migrerende soorten" die in bepaalde gevallen aan de zonale jurisdictie onttrokken worden. Vb. Japan, V.S., Bahama's.
Enkele uitzonderingen (Australië, Fidji, Nieuw-Zeeland, Papua/Nieuw Guinea en Portugal) sluiten sedentaire soorten uit in hun visserijwetgeving, maar behandelen deze in hun wetten betreffende het continentaal plat. De V.S.-wet sluit de mariene zoogdieren uit maar bevestigt de Amerikaanse jurisdictie over deze soorten in de Marine Mammal Protection Act. Australië sluit enkel de walvissen uit. Cfr. BURKE, W., ed. ROTHSCHILD, B., 1983, o.c., 37
(2) In de E.E.Zones worden doorgaans ook exclusieve rechten of jurisdictie opgeëist over kunstmatige eilanden, installaties, het wetenschappelijk onderzoek en de bescherming van het zeemilieu. Cfr. BURKE, W., O.D.I.L.A., 1981, o.c., 295-299
(3) Cfr. ibid., 304-313
(4) Vb. Groot-Brittannië, Denemarken, Canada, Ierland, D.B.R.
(5) Vb. V.S., U.S.S.R., Mexico, Nieuw-Zeeland, Noorwegen, Portugal, Gambia
(6) FLEISCHER, C., ed. CLINGAN, T., 1982, o.c., 106
Vb. Australië, U.S.S.R., Gambia. In dit laatste geval wordt gesuggereerd de bepaling van de T.A.C. en het optimaal gebruik in een regionaal en subregionaal kader te plaatsen. Zie ook Bahama's, Fidji, Japan, Nieuw-Zeeland, U.S.S.R.

De verplichting tot conservatie van de beschikbare reserves, treffen wij daarentegen in de meeste wetgevingen aan (1). De gebruikte terminologie blijft evenwel zeer vaag : een "optimaal" "gebruik" (Australië), "opbrengst" (V.S.), of "aanhoudende opbrengst" (Papua/Nieuw-Guinea) wordt nagestreefd, of er wordt gesproken over het verzekeren van het "rationeel gebruik" (Polen), "aangepaste conservatie en beheer" (Japan), of "het maximaliseren van de netto-voordelen" (Maldiven). In andere gevallen zijn de objectieven van het visserijbeheer zo talrijk dat zij weinig leiding geven of zijn deze zelfs tegenstrijdig. Bescherming van de levende rijkdommen is hierbij het hoofdmotief maar zelden het enige.
Voorkoming van uitputting (2), het vermijden van overdreven of overexploitatie (3), van overbevissing (4), en de bescherming en instandhouding van de visstapels (5), zijn de meest gebruikte formules. Enkel de F.C.M.A. handelt over de bijvangst. Ecosysteem-beheer schijnt op nationaal vlak nog niet populair te zijn (6).

De mogelijkheid om vissers van andere staten tot de exploitatie van de E.E.Z. toe te laten wordt slechts zelden als een "verplichting" uitgedrukt (7). In de praktijk hebben de meeste kuststaten wel bilaterale visserij-overeenkomsten met dit doel afgesloten en dit, paradoxaal genoeg, omwille van een ruimer aantal motieven dan in de verdragstekst voorzien (infra). Dit komt erop neer dat de statenpraktijk op dit stuk weinig eenvormigheid vertoont en dat de kuststaat zijn visserijlicenties aan de hoogste bieder verkoopt (8).
Een beperking van de buitenlandse deelname tot het surplus komt o.a. voor in de wetgevingen van de V.S., Portugal, de U.S.S.R., Mexico, Fidji, Gambia en Nieuw-Zeeland. De Noorse wet weerspiegelt een grotere flexibiliteit. In de visserij-akkoorden worden ook soms quota uitgewisseld die het respectievelijk surplus te boven gaan.

De criteria en procedure voor de vaststelling van het surplus en de allocatie worden doorgaans aan de lokale administratie overgelaten. Expliciete bepalingen hieromtrent treffen wij aan in de wetten van Fidji, Nieuw-Zeeland en de V.S.. Voorrang wordt verleend aan de traditionele visserijstaten en staten waarmee samengewerkt werd in het conservatie- en managementonderzoek en de controle-operaties.
De algemene voorwaarden om aan de visserij in de E.E.Z. te kunnen deelnemen worden meestal in de nationale wetten opgesomd en de specifieke voorwaarden bedongen in de visserijvergunning zelf (9).
Onder de algemene voorwaarden zijn er nationaliteitscriteria voor de visserssvaartuigen, restricties op het vlak van het deel van de E.E.Z. waar vreemde

---

(1) Vb. Mexico, Portugal, Bahama's, Fidji, V.S.
(2) Vb. Bangladesh, Costa Rica, Fidji, Guinea, Mauritanië, Senegal
(3) Vb. Australië, IJsland, Mexico, Venezuela
(4) V.S.
(5) U.S.S.R., Sierra Leone
(6) Cfr. BURKE, W., ed. ROTHSCHILD, B., 1983, o.c., 29-30
(7) Vb. V.S., Cuba, Mexico
(8) FLEISCHER, C., ed. CLINGAN, T., 1982, o.c., 107 en 109
(9) Vb. Canada, Gambia, Fidji, Nieuw-Zeeland
De wetten van Fidji, V.S., Nieuw-Zeeland en Kenia bevatten een volledige lijst van voorwaarden

vissers aan de exploitatie kunnen deelnemen (1), en de invoering van een licentiesysteem (2).
In deze licenties treffen wij de bijzondere vereisten aan : het in acht nemen van bepaalde conservatietechnieken en maatregelen, rapporteringsverplichting, het aan boord nemen van inspecteurs, de verplichting mee te werken aan onderzoeksprogramma's, het afladen van een deel van de vangst in de kuststaat en het afsluiten van "joint ventures" (3).

De controle en het afdwingen van de nationale visserijwetgeving omvat diverse aspecten. Heel wat staten voorzien zowel het gebruik van de marine-strijdkrachten als het inzetten van een burgerkustwacht (4). Een strekking tot sub-regioanle organisatie van de visserijcontrole bestaat in West-Afrika tussen Kaap Verde, Guinée-Bissau, Mauritanië en Senegal, tussen de eilandstaten van de Stille Zuidzee,in de Caraïben, en sedert enige tijd ook tussen de E.E.G.-staten. Dit betekent een beperking van de ontsnappingsmogelijkheden voor illegale vissers. De aangerekende boetes vertonen grote verschillen (5). Meestal wordt naast het opleggen van boetes ook de inbeslagneming van de vangst, het vistuig en het schip voorzien (6). Overeenkomstig de onderhandelingsteksten wordt ook vaak de vrijlating van het inbeslaggenomen schip in het vooruitzicht gesteld na het neerleggen van een aanvaardbare borg of andere vorm van garantie (7). Het nauwer betrekken van de vlagstaat bij de controle kan bedongen worden in het bilateraal visserij-akkoord (8). Sommige staten zien vroegere samenwerking in de visserijcontrole als een criterium voor het toestaan van licenties aan een andere staat (9). Andere kuststaten eisen van de visserijstaat dat hij instaat voor de effectieve rapportering (10).
Andere vereiste waarborgen voor het zich schikken naar de visserijwetgeving omvatten het aanwerven van een lokale agent of vertegenwoordiger die financiële en juridische aansprakelijkheid kan opnemen, het neerleggen van een borg bij de regering, het aan boord nemen van waarnemers en het duidelijk merken van de vaartuigen. De meeste wetten geven ook aan op welke vorm van bewijsvoering zij zich zullen steunen voor de vaststelling van overtredingen. Ook hulpvaartuigen worden veelal onder de definitie van het vissersvaartuig opgenomen (11).

De verplichting tot samenwerking die uit de verdragstekst kan worden afgeleid, komt in de statenpraktijk vooral naar voren uit de voortgezette werking van de visserijcommissies waarover wij het verder zullen hebben en uit de prichting van gemengde commissies door bepaalde bilaterale akkoorden (12).

---

(1) Vb. Brazilië (voorbehouden zone van 100 mijl), Ecuador (40 mijl), El Salvador en Uruguay (12 mijl). Brazilië en Mexico behouden bepaalde types van visvangst zoals die van kreeft en garnaal, voor aan de nationale vloot
(2) Sommige wetteksten vereisen de voorafgaandelijke afsluiting van een bilateraal kaderakkoord. Vb. V.S., Canada, Gabon, Ghana, Ivoorkust, Mauritanië
(3) Cfr. MOORE, G., J.M.L.C., 1979/80, o.c., 164-171. COFI/78/Inf. 9, o.c., 12-18
(4) Vb. Brazilië, Fidji, Gambia, Nieuw-Zeeland, V.S.
Praktijk : cfr. FIDELL, E., Fisheries Legislation : Naval Enforcement, J.M.L.C., 1975/76, 351 e.v.
(5) Een veel voorkomend cijfer is 100.000 $. Vb. Bahama's, Fidji, Nieuw-Zeeland, Seychellen, Groot-Brittannië, V.S., Uruguay
(6) Vb. Ecuador, El Salvador, Fidji, IJsland, Japan, Nieuw-Zeeland, Noorwegen, Seychellen, Groot-Brittannië, U.S.S.R., Uruguay
(7) Vb. Canada, Fidji, Gambia, Mauritanië, Nieuw-Zeeland, Senegal, V.S.
(8) De Amerikaanse F.C.M.A. vereist de afsluiting van "Governing International Fishery Agreements" (G.I.F.A.'s) waarin de visserijstaat de bindende verplichting op zich neemt zich aan de voorwaarden voor de buitenlandse visserij te onderwerpen. Cfr. ook Bahama's
(9) Fidji, Nieuw-Zeeland, V.S.
(10) Canada, E.E.G., V.S.
(11) Cfr. MOORE, G., J.M.L.C., 1979/80, o.c., 172-176. COFI/78/Inf. 9, o.c., 18-21
(12) Cfr. FLEISCHER, C., ed. CLINGAN, T., 1982, o.c., 112

3.1.2. Bilaterale visserij-akkoorden

Waar de verklaring van een "soeverein recht" zijn ware uitdrukking vindt in de nationale wetgeving en het afdwingen van deze wetgeving, dient het afsluiten van bilaterale akkoorden terzake gezien te worden als een praktisch instrument voor de uitoefening van dit soeverein recht. Een tweede functie van dergelijke bilaterale akkoorden ligt in de impliciete erkenning van deze soevereine rechten door de andere (verdrags)staten. Een derde opmerking - in het specifieke geval van de uitoefening van visserij-jurisdictie over een 200-mijlszone - geldt het feit dat deze bilaterale visserij-akkoorden voor de betrokken staten voorlopig de enige internationaalrechtelijke verplichting terzake uitmaken (1).

Sedert 1975 werden meer dan tweehonderd bilaterale visserij-akkoorden afgesloten die naar drie types kunnen worden ingedeeld (2).
Door bepaalde akkoorden worden visrechten uitgewisseld in de respectieve visserijzones van de partijen; andere voorzien de geleidelijke terugtrekking van de buitenlandse vissersvloten in de nieuwe visserijzones en zijn dus "phasing out"-regelingen naar het model van de praktijk van de jaren zestig; in een derde categorie worden de voorwaarden omschreven waaronder het de vaartuigen van één verdragsstaat toegelaten is in de visserijzone van de andere te vissen.
Deze laatste akkoorden, die volgens het Verdrag de voornaamste vorm van internationale samenwerking uitmaken met het oog op het optimaal gebruik van de levende rijkdommen (art. 62), zijn veruit het talrijkst en wij zullen nagaan in welke mate zij met het Verdrag of de vroegere onderhandelingsteksten overeenstemmen. De meeste bilaterale overeenkomsten werden voor een korte duur afgesloten, dit om de kuststaat toe te laten hun inhoud aan te passen aan de evolutie van de eigen vangstcapaciteit. Verder dient opgemerkt dat sommige overeenkomsten kaderakkoorden zijn die geen gedetailleerde voorwaarden bevatten voor de deelname aan de visserij. Deze worden dan eenzijdig door de kuststaat bepaald (3) of zijn het voorwerp van jaarlijkse aanvullende protocols (4).

Een groot aantal akkoorden bevatten in essentie het geheel van in het Verdrag voorziene maatregelen : bepaling van de T.A.C., van de eigen vangstcapaciteit, van het surplus en van het deel dat aan de betrokken visserijstaat zal worden toegekend (5). Nochtans verwijzen deze akkoorden daarom niet naar de "verplichting", andere staten tot deelname aan het surplus toe te laten. Ten hoogste wordt in de preambule vermeld dat de verdragspartijen rekening houden met de werkzaamheden van de Derde Zeerechtconferentie (6), met de debatten van de Conferentie over de rechten van de kuststaten op het vlak van de visserij in hun kustwateren (7), of met de evolutie van het internationaal zeerecht (8).

---

(1) Ibid., 90-91. CARROZ, J., R.G.D.I.P., 1980, o.c., 736
(2) CARROZ, J. & SAVINI, M., M.P., 1979, o.c., 79-80. CARROZ, J., R.D.G.I.P., 1980, o.c., 732
De auteurs onderzochten een honderdtal akkoorden gesloten in de periode 1975-78. Verdere voorbeelden cfr. ROUSSEAU, C., Chronique, R.G.D.I.P., 1978 tot 1983
(3) Vb. Canada en de V.S. met de lange afstands-visserijstaten
(4) Vb. Mauritanië met een aantal Europese staten
Cfr. CARROZ, J. & SAVINI, M., o.c., 82
(5) Vb. de meeste akkoorden gesloten door de V.S., Canada, Mexico en Nieuw-Zeeland : V.S.-Japan (10.2.77-I.L.M., 1977, 288). V.S.-U.S.S.R. (26.11.76-I.L.M., 1977, 62). Mexico-Cuba (26.7.76). Canada-Cuba (12.5.77). Nieuw-Zeeland-U.S.S.R. (5.4.78-R.G.D.I.P., 1978, 695)
(6) Vb. Noorwegen-U.S.S.R. (15.10.76-I.P.E., XXI, 373). Canada-Spanje (10.6.76-I.P.E., XXI, 305)
(7) Vb. V.S.-D.D.R. (5.10.76-I.P.E., XXI, 357)
(8) Vb. V.S.-Japan (1977)

Impliciete verwijzingen naar de teksten treffen wij aan in de criteria die door deze overeenkomsten worden aangehaald als basis voor het toekennen van rechten aan de visserijstaat. Zo wordt vaak melding gemaakt van de noodzaak economisch nadeel te voorkomen voor de staten waarvan de ingezetenen gewoon waren te vissen in de wateren die nu onder de jurisdictie van de kuststaat vallen (1). De meeste akkoorden tussen ontwikkelde staten verwijzen naar de traditionele visserij-activiteiten (2). Andere vermelden dat rekening werd gehouden met de inspanningen van de visserijstaat op het vlak van het wetenschappelijk onderzoek en de stock-identificatie in de jaren voor de uitbreiding van de visserij-jurisdictie (3). Zeldzaam zijn evenwel de bilaterale overeenkomsten waarin de noden van de ontwikkelingslanden van de regio of sub-regio, of het economisch ontwikkelingsniveau van de visserijstaat als criterium worden aangenomen (4). Ook ecologische factoren worden soms aangehaald (5).

De specifieke voorwaarden die aan de visserijstaat worden opgelegd zijn doorgaans nog gedetailleerder dan voorzien in de verdragstekst zelf (art. 62, par. 4). Zij houden verband met het aantal en de aard van de toegelaten schepen (6), de geografische afbakening van de visgronden (7), de vangsquota (8), andere beheersvoorschriften (9), de betaling van taksen (10), het aanlanden van de ge-

---

(1) Vb. Noorwegen-Polen (24.5.77-I.P.E., XXII, 53)
(2) Vb. Canada-Polen (14.5.76-I.P.E., XXI, 294). Japan-U.S.S.R. (1977)
(3) Vb. de akkoorden van de V.S. met de U.S.S.R. (1976) en Polen (2.8.76-I.P.E., XXI, 328), voegen hier ook de vroegere samenwerking aan toe op het vlak van de toepassing van conservatiemaatregelen en het beheer van de stapels
(4) Vb. Brazilië-Trinidad/Tobago (29.2.75). Canada-Cuba (1977)
(5) Vb. Noorwegen-U.S.S.R. (1976)
(6) - aantal schepen : IJsland-Noorwegen (10.3.76-N.D.L.S., V, 44)
    - schepen bij naam vermeld : IJsland-België (28.11.75-N.D.L.S., V, 33). IJsland-D.B.R. (28.11.75-N.D.L.S., V, 37)
    - beide : Mexico-V.S. (1976)
    - tonnage of paardekracht : Ivoorkust-Senegal (26.1.77)
(7) - visserijverbod dicht bij de kust : Noorwegen-Polen (1977). Canada-Portugal (29.7.76-I.P.E., XXI, 324). Tunesië-Italië (19.6.76-I.P.E., XXI, 309)
    - ter bescherming van broedgronden : IJsland-V.K. (1.6.76-I.P.E., XXI, 301)
    - verbod voor schepen van bepaalde afmetingen : Mauritanië-Griekenland (1.4.77-I.P.E., XXII, 55)
(8) - bepaling van quota, rekening houdend met bepaalde factoren als informatie van internationale organisaties, interdependentie tussen de stocks of internationaal aanvaarde criteria : akkoorden van V.S., E.E.G. en Canada. Noorwegen-U.S.S.R. (1976)
    - na consultatie onder partijen : Canada-Cuba (1977). Noorwegen-Finland (29.12.76). Noorwegen-Zweden (9.10.76)
(9) - verboden seizoen, minimum afmetingen van de vis en vereisten voor het vistuig : Tunesië-Italië (1976). Marokko-Spanje (12.2.77-R.G.D.I.P., 1978, 1107)
    Doorgaans unilateraal voorgeschreven door de kuststaat
    - bijhouden van statistische gegevens en andere data en regelmatig rapporteren van deze data : overeenkomsten van de V.S., Noorwegen-D.D.R. (28.1.77). Mexico-Cuba (1976)
(10) - bepaling van deze taksen is gebaseerd op de tonnage van de vaartuigen : Mauritanië-Griekenland (1977), of hangt af van het type van de vissersschepen : Brazilië-V.S. (1977), of een combinatie van twee critera : tonnage plus een bepaald percentage van de waarde van het aan de visserijstaat toegekende quotum : akkoorden V.S. van 1978
    - andere vormen van compensatie, vb. bouw van een hotel : Mauritanië-Griekenland (1977). Het bedrag van de taks kan ook variëren volgens de visgronden, de beviste soort of het gebruikte type vaartuig
    - Brazilië verleent een preferentiële behandeling aan ontwikkelingslanden uit de regio : Brazilië-Trinidad/Tobago, Suriname en Barbados (27/28.2.75) 50 % van de gewone taks

vangen vis (1), de opleiding van de lokale vissers (2), de erkenning van "speciale belangen" (3) of nog andere bijkomende verplichtingen (4).
Onder de tegenprestaties die van de visserijstaat worden vereist komen voor : financiële en economische samenwerking (5), opleiding en onderzoek (6), commerciële voordelen (7) en oprichting van "joint ventures" (8).

Wat het afdwingen van de nationale visserijwetgeving in de 200-mijlszone aangaat bevatten de bilaterale visserij-akkoorden uiteenlopende bepalingen naar gelang de opgeëiste jurisdictie.
In geval het een territoriale zee betreft, wordt hier meestal niet erg over uitgeweid, denkelijk omdat dit recht onder het volkenrecht duidelijk erkend is (9). Akkoorden over de visserij in E.E.Zones of visserijzones beschrijven de controleprocedures in detail. Altijd komt de controle aan de kuststaat toe. De enige uitzonderingen zijn gevallen waarin het gaat over twee aangrenzende kuststaten die nog geen akkoord bereikt hebben nopens de afbakening van hun maritieme grenzen (10).

---

(1) Akkoorden Mauritanië-Spanje en Portugal (27.3. en 12.3.76)
- afhankelijk van de vangst : Mauritanië-Nigeria (14.3.77-I.P.E., XXII, 15). Mauritanië-Griekenland (1977)

(2) Een vast aantal : Guinée-Bissau-U.S.S.R. (11.4.75 - SEBEK, V., 1979, o.c., vol. II, 490), of een bepaald percentage van de bemanning : Senegal-Spanje (16.5.75) : 30 %

(3) Akkoorden afgesloten door Canada sedert 1977.
Cfr. DEMESTRAL, A., C.Y.I.L., 1977, o.c., 287 e.v.. LEGER, G., C.Y.I.L., 1978, o.c., 116 e.v.. In Canada-E.E.G. (28.6.79-I.P.E., XXII, 158) wordt de noodzaak bevestigd de levende rijkdommen buiten de grenzen van de nationale visserij-jurisdictie in stand te houden. Beide partijen zullen ernaar streven akkoord te komen nopens de geschikte conservatie- en beheersmaatregelen

(4) Vb. neerleggen van een geldsom als waarborg : Mexico-V.S. (1976)

(5) - financiële samenwerking of kosteloos ter beschikking stellen van schepen of vistuig : Tunesië-Italië (1976). Guinée-Bissau-U.S.S.R. (1975). Senegal-Polen (17.3.76)
- leningen aan voordelige voorwaarden : Senegal-Frankrijk (1974). Marokko-Spanje (1977)
- ontwikkeling van de visserij-industrie in de kuststaat : Benin-Frankrijk (27.2.75)

(6) - ter beschikking stellen van visserij-experts voor technische bijstand in diverse sectoren van de visserij-industrie : Guinée-Bissau-Frankrijk (20.1.77-I.P.E., XXI, 416)
- ter beschikking stellen van studiebeurzen : Benin-Frankrijk (1975). Angola-U.S.S.R. (1976)
- Gezamenlijke onderzoeksprogramma's : V.S.-E.E.G. (15.2.77-I.P.E., XXI, 426). Sierra Leone-U.S.S.R. (14.5.76). Gambia-U.S.S.R. (18.3.75 - SEBEK, V., 1979, o.c., vol. II, 487). Guinée-Bissau-U.S.S.R. (1975). Seychellen-U.S.S.R. (23.6.78). Angola-U.S.S.R. (1976)
Cfr. BLACK III, W., Soviet Fishery Agreements with Developing Countries. Benefit or Burden ?, M.P., 1983, 163-174
- oprichting onderzoekscentra : Mauritanië-U.S.S.R. (17.4.74 - SEBEK, V., 1979, o.c., vol. II, 456)

(7) Vb. IJsland-België (1975). Senegal-Ivoorkust (1977). Chili-Spanje (7.6.77). Canada-E.E.G. (1979)

(8) Steeds frequenter toegepast. Vb. Iran-Z.Korea (11.5.77). Colombia-Ecuador (23.8.75-N.D.L.S., V, 12). Senegal-Polen (1976). Marokko-Spanje (1977)

(9) Vb. Brazilië-V.S. (1972 tot 1977). Brazilië-Barbados (1975)

(10) Vb. Canada-V.S. (24.2.77-I.P.E., XXII, 7). In de grensgebieden kunnen beide partijen controle-operaties uitvoeren jegens vissersschepen van derde staten en staan zij elk in voor hun eigen schepen.
Cfr. D.U.S.P.I.L., 1977, 562 e.v.

Voor de praktische uitvoering van het visserij-akkoord en de oplossing van geschillen wordt vaak een gemengde commissie opgericht (1), wordt er verwezen naar een bestaande commissie (2), of wordt een subsidiair orgaan opgericht (3). Geschillen over de interpretatie of toepassing kunnen ook opgelost worden door wederzijdse consultaties (4) of arbitrage (5). Geschillen nopens incidenten tijdens de visserij-operaties worden frequent opgelost door "claims boards", een praktijk die reeds vroeger door de V.S. werd toegepast (supra) (6).

*
* *

Dit geheel van de statenpraktijk over de voorbije zeven jaar bevestigt dat de visserijbepalingen van het Zeerechtverdrag, in grote lijnen, reeds effectief door de kuststaten worden toegepast.
Spijts het grondige verschil in aanpak dat uit de nationale wetgevingen naar voren komt (territoriale zee, E.E.Z. visserijzone), schijnt het nieuwe internationale visserijrecht ruim ingang te hebben gevonden bij alle catogrieën van kuststaten, of zij nu ontwikkeld of onderontwikkeld zijn, en welke ook hun geografische ligging is of het ontwikkelingsniveau van hun visserij-industrie.
Toch kan, noch uit de nationale wetgeving, noch uit de bilaterale visserij-akkoorden opgemaakt worden of diezelfde kuststaten bereid zijn het nieuwe visserijregime in zijn totaliteit te aanvaarden, of dat zij van plan zijn dit in de toekomst te doen. Inderdaad vermijden de meeste wetgevingen en bilaterale akkoorden zorgvuldig elke verwijzing naar de "verplichtingen" die volgens het Verdrag op de kuststaat rusten op het vlak van de visserijregeling in zijn E.E.Z.. Vooral de bilaterale akkoorden zijn hiervan een illustratie en de voornaamste reden voor hun afsluiting, vooral dan tussen afstands-visserijstaten en onderontwikkelde kuststaten, schijnt gelegen te zijn in het verwerven van allerlei voordelen, ook buiten de visserijsfeer (7).

---

(1) Canada-U.S.S.R. (19.5.76-I.P.E., XXI, 297) : Joint Fisheries Consultative Commission. Marokko-Portugal (25.3.76) : Mixed Technical Committee
(2) Chili-spanje (1977) : Mixed Commission
(3) Benin-Frankrijk (1975)
(4) Denemarken (Far Oer) - E.E.G. (15.3.77-I.P.E., XXII, 21)
(5) Zweden-E.E.G. (21.3.77-I.P.E., XXII, 41)
(6) Vb. V.S.-Roemenië (23.11.76-D.U.S.P.I.L., 1976, 356 e.v.)
(7) Voor de kuststaat : naast een direct inkomen en tewerkstelling, vooral technische en economische bijstand w.o. wetenschappelijk onderzoek naar de visstand in zijn kustwateren, ontwikkeling van een lokale infrastructuur (vloot en verwerkingsindustrie), opleiding van eigen specialisten en vissers in de visserijstaat.
Voor de afstands-visserijstaat : naast toegang tot de visgronden ook het verwerven van een vaste basis en toegang tot de havens in vaak strategisch belangrijke gebieden; het tot stand brengen van commerciële en psychologische banden; de aanwezigheid van een vaste vertegenwoordiger ter plaatse kan tot nadere contacten leiden; het scheppen van financiële of technologische afhankelijkheid
Cfr. onderzoek van BLACK III, W., M.P., 1983, o.c., 169-172, naar de bilaterale visserij-akkoorden tussen de U.S.S.R. en zeven Afrikaanse staten in de periode 1975-78

Nog minder kan deze praktijk gezien worden als een aanduiding van het feit dat deze staten in de min of meer nabije toekomst het Verdrag in zijn geheel zullen ratificeren. Voor de industriestaten is het nieuwe visserijrecht, zoals hoger gesteld, reeds een deel van het internationaal gewoonterecht, of het Verdrag nu in voege treedt of niet, en voor de ontwikkelingslanden, die zeer hoge verwachtingen stelden in het resultaat van de Derde Zeerechtconferentie, betekent het nieuwe visserijregime een onmiddellijk aan te grijpen kans op betere vooruitzichten, dit in tegenstelling tot de verhoopte inkomsten uit de internationale diepzeebodem, waarvan de verwezenlijking nog niet zo direct in het verschiet ligt (1).

Wij kunnen dan ook besluiten dat de voortijdige toepassing van het Verdrag op het stuk van de visserij, die het gevolg is geweest van het lang aanslepen van de onderhandelingen en van de in een vroeg stadium doorgebroken consensus hieraangaande, tot dusver niet geleid heeft tot uniformiteit terzake, wat nauwelijks verwondering kan wekken, maar wat in de eerstkomende jaren toch niet uit het oog mag worden verloren gezien dit streven toch deel uitmaakt van de motivatie van elke codificatieconferentie. JOHNSTON en GOLD verwachten, dat na de huidige overgangsperiode, de divergerende tendenzen meer ogenschijnlijk dan reëel en veeleer tijdelijk dan permanent zullen blijken te zijn en dat de factor imitatie zal verdwijnen onder invloed van de vereisten van de logica van het oceaanbeheer (2).

---

(1) Cfr. CARROZ, J. & SAVINI, M., o.c., 97-98. MOORE, G., J.M.L.C., 1979/80, o.c., 176-177

(2) JOHNSTON, D. & GOLD, E., ed. CLINGAN, T., 1982, o.c., 21-22

3.2. Het mariene regionalisme (1)

3.2.1. Functie

Sedert een tiental jaar valt zowel in de literatuur als in de praktijk, een tendens waar te nemen naar een meer regionaal opgevatte benadering van het oceaanbeheer. Voor de zeevisserij is dit zeker geen nieuwigheid; praktisch alle visserijcommissies hebben een regionale bevoegdheid.

Pogingen om op interdisciplinair vlak een systematisch onderzoek op gang te brengen zijn evenwel van recente datum en vinden hun oorsprong in het algemene debat over het toekomstig oceaanregime (2). Met het voortschrijden van de onderhandelingen op UNCLOS III was het duidelijk geworden dat een globaal management in bepaalde omstandigheden ongeschikt of onpraktisch zou zijn en dat de "regional approach", die rekening houdt met de specifieke geografische, historische en economische verschillen, mogelijkheden en noden van de staten van een "mariene regio" geschikter kon zijn (3). Ook de ecologische benadering van het oceaanbeheer, die uitgaat van de eenheid van het "ecosysteem", stuurt op een regionaal, veeleer dan een globaal systeem aan (4).

Een unieke definitie weergeven van het begrip mariene regio is praktisch onmogelijk. ALEXANDER onderscheidt fysische regio's (de oceaanbekkens, half-ingesloten zeeën en archipels), beheersregio's (waar een welgedefinieerd managementprobleem bestaat dat als een duidelijk onderscheiden punt kan worden behandeld), en operationele regio's (vb. het bevoegdheidsgebied van regionale organisaties of het toepassingsgebied van internationale verdragen zoals het Antarcticaverdrag) (5).

---

(1) Onder regionalisme dient een politiek van samenwerking te worden verstaan, die zich beperkt tot de staten van een bepaald gebied. Juridisch heeft deze politiek aanleiding gegeven tot het afsluiten van verdragen of tot het oprichten van internationale organisaties waarvan de werking zich hoofdzakelijk tot het bepaald gebied beperkt. VAN BOGAERT, E., 1982, o.c., 248
De internationale samenwerking op regionaal vlak kende een grote opgang sedert de Tweede Wereldoorlog. Dit valt te verklaren door het groeiend bewustzijn van de interdependentie tussen de staten. Ook het bestaan van nauwe culturele banden, de gelijkaardigheid van de politieke en economische systemen en van het ontwikkelingsniveau scheppen voordelige voorwaarden voor het institutionaliseren van regionale samenwerking rondom gemeenschappelijke belangen. Ibid.. GONCALVES, M., Concepts of Marine Region and the New Law of the Sea, M.P., 1979, 255

(2) Vb. ALEXANDER, L., A.J.I.L., 1977, o.c., 84 e.v.. JANIS, M., The Roles of Regional Law of the Sea, S.D.L.R., 1975, 553 e.v.
De jaarlijkse conferentie van het Law of the Sea Institute (University of Hawaii) van 1977 had als thema "Regionalization of the Law of the Sea", ed. JOHNSTON, D., 1978, o.c.

(3) BOCZEK, B., o.c., 196-197

(4) Vb. JOHNSTON, D. & ENOMOTO, L., o.c., 285 e.v.
Zie ook de Conferentie van Stockholm, 1972 (supra)

(5) ALEXANDER, L., A.J.I.L., 1977, 89-93. Idem, Regionalism at Sea : Concept and Reality, ed. JOHNSTON, D., 1978, o.c., 5-6
Cfr. Idem, Regionalism and the Law of the Sea : The Case of Semi-Enclosed Seas, O.D.I.L.A., 1974, 151-186

Het "mariene regionalisme" is dus bovenal een behandelingsniveau, dat het midden houdt tussen het nationale en het universele, en waarop aangepaste initiatieven tot samenwerking kunnen ondernomen worden door nationale en internationale organisaties voor een doeltreffende aanpak van problemen als de bescherming en de conservatie van een gedeeld oceaanmilieu. De uitvoerbaarheid van dergelijke initiatieven tot samenwerking hangt af van het feit of de betrokken staten inderdaad ook de opvatting toegedaan zijn dat zij in het oceaangebied in hun regio gemeenschappelijke of gedeelde belangen bezitten (1).
Het regionalisme werd ook aangewend als een middel voor de promotie van gemeenschappelijke oceaanaanspraken. Dit was traditioneel het geval in Latijns-Amerika en sedert 1972 ook in Afrika.

Waar het erom gaat een efficiënter gebruik van de wateren mogelijk te maken treffen wij regionale initiatieven vooral aan op het vlak van de visserij, de preventie en bestrijding van de mariene verontreiniging en het wetenschappelijk onderzoek (supra) (2). Ook de regionale ontwikkelingsprojecten van U.N.D.P. en E.C.O.S.O.C., de Verklaring van de Indische Oceaan tot Vredeszone en het Antarcticaverdrag kunnen tot het mariene regionalisme worden gerekend (3).

Als hèt voorbeeld bij uitstek van mariene regionalisme wordt algemeen de E.E.G.-visserijpolitiek geciteerd. In dit geval vindt de samenhang van deze politiek zijn oorsprong in de bereikte graad van algemeen-economische integratie (4).
Andere regio's waar tot dusver min of meer geslaagde vormen van samenwerking in mariene aangelegenheden tot stand gekomen zijn of waar verdergaande integratie, of op zijn minst harmonisatie, op dit vlak aanbevolen wordt in de uitvoering van het Zeerechtverdrag zijn vnl. de Baltische Zee (5), de Caraïbische Zee (6), de Middellandse Zee (7), de N.O.Stille Oceaan (8), de Stille Zuidzee (9), de Zuidchinese Zee (10) en West-Afrika (11).

---

(1) JOHNSTON, D. & ENOMOTO, L., o.c., 353. Cfr. ALEXANDER, L., A.J.I.L., 1977, 86
(2) Cfr. JANIS, M., o.c., 554-559. JOHNSTON, D. & ENOMOTO, L., o.c., 324-348. ALEXANDER, L., A.J.I.L., 1977, 100-105. Idem, Ed. JOHNSTON, D., 1978, o.c., 9-12
(3) Ibid., 12-13
(4) JANIS, M., o.c., 559-562. ALEXANDER, L., ed. JOHNSTON, D., 1978, o.c., 4. HARDY, M., Regional Approaches to Law of the Sea Problems : The European Community, I.C.L.Q., 1975, 339. PLATZOEDER, R., Regional Factors in Managing Marine Resources after the Third U.N.Conference on the Law of the Sea, A European View, ed. JOHNSTON, D., 1978, o.c., 72. BIRNIE, P., ed. BARSTON, R. & BIRNIE, P., o.c., 179
Cfr. slogans als "European Fishing Pond", "E.G.-Meer", "Het Blauwe Europa"
(5) BOCZEK, B., o.c., 229-230. GORALCZYK, W., o.c., 272-274
(6) PULVENIS, J., R.G.D.I.P., 1980, o.c., 311-327. NELSON, D., (Commentary), ed. JOHNSTON, D., 1978, o.c., 53
(7) SCOVAZZI, T., Implications of the New Law of the Sea for the Mediterranean, M.P., 1981, 312. BENCHIKH, M., o.c., 284
(8) MILES, E. e.a., 1982, o.c., 153-155
(9) KENT, G., O.Y., II, o.c., 346 e.v.. Idem, O.D.I.L.A., 1983, o.c., 253-254 KEARNEY, W., o.c., 249 e.v.
(10) MARR, C., Fishery Management Problems in Southeast Asia, ed. JOHNSTON, D., 1978, o.c., 214-215. CHRISTY, F., Fishery Problems in Southeast Asia, ibid., 218. TANGSUBKUL, P., o.c., 48. JOHNSTON, D. & ENOMOTO, L., o.c., 350-352. KENT, G., O.D.I.L.A., 1983, o.c., 256 e.v..
Hier bestaan evenwel geschillen tussen China, de Filippijnen, Taiwan en Viëtnam, tussen Viëtnam en Kampuchea en tussen China en Viëtnam over het eigendomsrecht over bepaalde eilanden, wat dus afbakeningsconflicten betekent bij het vastleggen van de maritieme grenzen. Cfr. PARK, C., Les juridictions maritimes dans la Mer de Chine, R.G.D.I.P., 1980, 328-339. Idem, (Commentary), ed. CLINGAN, T., 1982, o.c., 132-133. Idem, China and Maritime Jurisdiction : Some Boundary Issues, G.Y.I.L., 1979, 137-138. Idem, The South China Sea Disputes : Who owns the Islands and the Natural Resources ?, O.D.I.L.A., 1978, 27-59
(11) REMBE, N., o.c., 207

Duidelijke probleemgebieden in dit opzicht zijn de N.W.Stille Oceaan en vooral de Oostchinese Zee waar een stel territoriale geschillen de vreedzame uitbreiding van de maritieme jurisdictie in de weg staan en politieke tegenstellingen de toestand compliceren (1), en de Indische Oceaan waar zowel onderlinge maritieme grensgeschillen als de politieke factor Zuid-Afrika en het militair en commercieel belang van dit gebied voor de grootmachten, een nauwere samenwerking tussen de kuststaten in de weg staan (2).

Op de Derde Zeerechtconferentie werd de aandacht getrokken op het belang van regionale oplossingen in de context van de problematiek van de LL/GDS en die van de ingesloten en half-ingesloten zeeën, in het voorstel van acht E.G.-staten te Caracas dat ruime bevoegdheden toekende aan de regionale visserijcommissies (3) en meer algemeen, in de rol die door de Europese Gemeenschap op de Conferentie werd vertolkt en die tenslotte heeft geleid tot het aanvaarden van de E.G.-clausule (infra) (4).
Door de Conferentie werd geen duidelijke omschrijving van het begrip "regio" uitgewerkt.

De verdragstekst zelf bevat talrijke verwijzingen, zowel impliciete als expliciete, naar de nood aan regionale regelingen. Eerst en vooral zijn er de veelvuldige aanbevelingen tot de staten om samen te werken, "rechtstreeks of via de geëigende globale of regionale organisaties" (5). Andere bepalingen verwijzen naar de noodzaak samen te werken met de bevoegde organisaties, die naar het geval internationaal of regionaal kunnen zijn (6). Door nog andere bepalingen wordt de noodzaak erkend "bilaterale, sub-regionale of regionale akkoorden af te sluiten" (7). Bepaalde verwijzingen betreffen samenwerking langs sub-regionale en/of regionale organisaties (8). Een aantal artikelen voorzien de uitwerking van speciale akkoorden zonder specifieke vermelding van hun aard (9)

---

(1) Japan-U.S.S.R., Japan-Z.Korea (Japanse Zee), Japan-China (O.Chinese Zee), China-N.Korea (O.Chinese Zee), China-Z.Korea (O.Chinese en Gele Zee). China en Z.Korea kondigden nog geen E.E.Z. af. De Japanse wetgeving inzake de 200-mijls visserijzone wordt niet afgedwongen tegenover deze twee staten. Cfr. PARK, C., G.Y.I.L., 1979, o.c., 126-137. Idem, R.G.D.I.P., 1980, o.c., 337-338. Idem, ed. CLINGAN, T., 1982, o.c., 131-132. Idem, Recent Developments in Marine Resource Diplomacy in the North Pacific Region, ed. JOHNSTON, D., 1978, o.c., 142-144. YANAI, S. & ASOMURA, K., Japan and the Emerging Order of the Sea - Two Maritime Laws of Japan, J.A.I.L., 1977, 73-76

(2) Cfr. RANJEVA, R., L'océan indien et le nouveau droit de la mer, R.G.D.I.P., 1980, 298-307. SHYAM, M., Extended Maritime Jurisdiction and its Impact on South Asia, O.D.I.L.A., 1981, 93-110

(3) A/CONF.62/C.2/L.40

(4) Cfr. MILES, E., On the Utility of Regional Arrangements in the New Ocean Regime, ed. JOHNSTON, D., 1978, o.c., 255-256. HARDY, M., I.C.L.Q., 1975, o.c., 343-344. PLATZOEDER, R., ed. JOHNSTON, D., 1978, o.c., 68-69

(5) Deze komen vooral voor in Deel XII van het Verdrag over de bescherming en de instandhouding van het mariene milieu

(6) Vb. art. 22 (scheepvaart en verkeersscheidingsschema's) : internationaal (I.M.O.). . Art. 65 (mariene zoogdieren) : internationaal(I.W.C.) en regionaal (zeerobben). Art. 64 (sterk migrerende soorten) : regionale tonijncommissies

(7) Vb. art. 69 (kustloze staten). Art. 70 (staten met speciale geografische karakteristieken)

(8) Vb. art. 63 (gedeelde en "straddling" stocks). Art. 118 (instandhouding visserijrijkdommen van de volle zee). Art. 123 (ingesloten en half-ingesloten zeeën)

(9) Vb. art. 62 (deelname aan het surplus van de visvoorraden in de E.E.Z.). Art. 67 (katadrome soorten). Art. 74 (afbakening E.E.Zones). Art. 83 (afbakening continentale plateaus)

terwijl andere duidelijk bilaterale overeenkomsten op het oog hebben (1). Een laatste verwijzing betreft de oprichting van regionale (zowel als nationale) "mariene-wetenschappelijke en -technologische centra" voor de overdracht van mariene technologie aan de ontwikkelingslanden (2) (3).

Zowel in de uitvoering van het Verdrag als in de aanvulling van zijn algemene principes en regels zal men dus op regionale regelingen dienen terug te vallen. Wij constateren dat bepaalde functies die hier aan het regionalisme worden toegewezen eigenlijk al voor een groot deel tot de statenpraktijk behoren of dat zij een natuurlijke evolutie zijn van bestaande praktijken en dat deze bepalingen wellicht gemakkelijk zullen aanvaard worden door de staten. Hieronder vallen vooral de bepalingen inzake de samenwerking met regionale organisaties voor het beheer en de instandhouding van de levende rijkdommen of voor de bescherming van het mariene milieu. Hetzelfde kan gesteld worden met betrekking tot de samenwerking met globale of regionale organisaties voor de promotie van programma's voor wetenschappelijke en technische bijstand aan ontwikkelingslanden op het vlak van de technologie-overdracht.
Andere functies van het regionalisme zullen daarentegen niet zo vlug ingang vinden. Uit de statenpraktijk blijkt tot op heden inderdaad niet dat met de verdragsbepalingen inzake de belangen van kustloze en geografisch benadeelde staten terdege rekening wordt gehouden (4).

Wat nu verwachten voor de toekomst ?
Eerst en vooral kan niet ontkend worden dat de opzet van UNCLOS III in de eerste plaats globaal was en dat één van haar bedoelingen was een einde te stellen aan de chaos van unilaterale optredens. De betekenis van het mariene regionalisme dient dan ook niet overschat te worden, in die zin dat het het algemeen belang van de internationale gemeenschap in een onredelijke mate zou aantasten (5). Tegenstanders van deze benadering wijzen op het gevaar van een te grote versnippering van de reglementeringen (6) en op dat van het ontstaan van exclusieve regionale systemen dat vooral bestaat onder het concept van de halfingesloten zee (7).

Deze extremen terzijde gelaten ziet het ernaar uit dat regionale oplossingen vooral zullen nagestreefd worden als gevolg van de ontnuchterende vaststelling dat uitbreiding van de nationale jurisdictiezone niet automatisch tot een beter oceaanbeheer leidt (8). Complexe managementproblemen, groeiende bezorgdheid over de gevaren van de verontreiniging, de nood aan efficiënt opgevatte wetenschappelijke ontwikkelingsprojecten en het totstandbrengen van multifunctionele regimes voor half-ingesloten zeeën (9), zijn inderdaad redenen genoeg om naar dergelijke oplossingen terug te grijpen en in die zin zullen zij in het nieuwe zeerecht naar alle verwachtingen vooral een complementaire functie vervullen.

---

(1) Vb. art. 15 (afbakening territoriale zeeën). Art. 51 (visserij in archipelwateren). Art. 66 (anadrome soorten)
(2) Art. 276
(3) Cfr. JOHNSTON, D. & ENOMOTO, L., o.c., 288. NELSON, D., The Function of Regionalism in the Emerging Law of the Sea as Reflected in the Informal Composite Negotiating Text, ed. JOHNSTON, D., 1978, o.c., 19-23. KINGHAM, M. & McRAE, D., o.c., 110-127
(4) NELSON, D., ed. JOHNSTON, D., 1978, o.c., 24
(5) SCOVAZZI, T., o.c., 312. Cfr. JOHNSTON, D. & ENOMOTO, L., o.c., 355. NELSON, D., ed. JOHNSTON, D., 1978, o.c., 25.VAN DER MENSBRUGGHE,Y., R.W.,1975,o.c.,129
(6) Het klassiek voorbeeld is het geval waarin in elke regio andere normen zouden gesteld worden voor de scheepsconstructie als maatregel voor de preventie van mariene pollutie
(7) Cfr. BILDER, R., The Consequences of Regionalization in the Treaty and Customary Law of the Sea, ed. JOHNSTON, D., 1978, o.c., 34-35
(8) Cfr. JOHNSTON, D. & ENOMOTO, L., o.c., 355
(9) ALEXANDER, L., A.J.I.L., 1977, 106

TABEL XXIII - Vangst door E.G.-staten 1971-80

Thousand Metric Tonnes

COUNTRY	1971	1976	1977	1978	1979	1980
DENMARK	1,426	1,941	1,852	1,792	1,811	2,114
UNITED KINGDOM	1,094	1,026	996	1,019	905	824
FRANCE	747	779	744	768	733	766
GERMANY	493	439	417	397	341	282
ITALY	382	399	349	375	398	408
NETHERLANDS	318	282	310	323	321	338
GREECE	101	97	97	93	96	96
IRELAND	74	95	94	104	92	149
BELGIUM	60	44	45	50	47	46
EEC-10	4,695	5,102	4,904	4,921	4,744	5,023
SPAIN	1,473	1,451	1,370	1,353	1,180	1,207
PORTUGAL	437	346	310	254	242	265
EEC-12	6,605	6,899	6,584	6,528	6,166	6,495

Naar : LEIGH, M., 1983, 13

Enkele statistische gegevens :

Produktie : derde plaats op de wereldranglijst na Japan en de Sovjet-Unie. De evolutie van de produktie is niet bemoedigend (overbevissing en verlies van visgronden)

Belangen : Groot-Brittannië, D.B.R., Frankrijk : verlies van visgronden
België, Nederland, Denemarken : Noordzee en Baltische Zee
Italië en Griekenland : Middellandse Zee en afstandsvisserij
W. Afrika

Verdeling vangst : zie Tabel XXIII

Visgronden: Groot-Brittannië : 65 % vangst uit eigen kustwateren, 0,5 % andere lidstaten
Frankrijk : 35 % eigen wateren, 45 % andere lidstaten
België, Nederland, Frankrijk, D.B.R. : grootste aandeel uit wateren van andere lidstaten

Vloot : 8 % wereldvissersvloot
Met Spanje en Portugal : 20 %

Tonnage : derde plaats wereldranglijst na Sovjet-Unie en Japan
E.G. van twaalf : tweede plaats (16 %)
Spaanse vloot maakt ½ van tonnage uit van de huidige E.G.-vissersvloot

Werkgelegenheid : -20 % 1971-1981

Naar : LEIGH, M., 1983, 10-20

3.2.2. De C.F.P.

Het onderzoek naar de (moeizame) totstandkoming van een permanente gemeenschappelijke visserijpolitiek in het kader van het mariene regionalisme berust op verscheidene overwegingen.
De C.F.P. is, althans naar internationale maatstaven, het meest succesvolle en duurzame model van regionale samenwerking op maritiem vlak, en gezien onze nationale betrokkenheid scheen het ons noodzakelijk hier de nodige aandacht aan te schenken.
De uitwerking van de C.F.P. liep nochtans niet van een leien dakje; het hele proces nam zowat zeven jaar in beslag. Dit bewijst dat zelfs waar een hoge graad van algemeen economische integratie bestaat, het streven naar een regionale mariene politiek met sterke nationale krachten dient te concurreren.

In principe diende het nieuwe visserijregime pas tegen eind 1982 te worden uitgewerkt en zou het regime dat door de Toetredingsakte van 1972 was ingericht zolang van kracht blijven (supra).
De ontwikkelingen in het internationaal zeerecht met zijn uitbreiding van de nationale jurisdictiezones tot tweehonderd mijl, evenals de vaststelling dat een optreden tegen de overbevissing dringend noodzakelijk geworden was brachten de Commissie ertoe een serie voorstellen in te dienen waarvan evenwel niet alle elementen op de steun van alle lidstaten konden rekenen (1).
Toch viel in het akkoord van 30 oktober 1976 (2) de beslissing over te gaan tot de uitbreiding, op 1 januari 1977, van de visserijzones (geen E.E.Z.) van de lidstaten tot tweehonderd mijl langs hun Noordzee- en Noordatlantische kusten.
Dit akkoord omvat vier elementen :
(i) De beslissing tot uitbreiding van de visserij-jurisdictiegrenzen;
(ii) de opdracht aan de Commissie met derde staten te onderhandelen over de wederzijdse toegang tot de visserijzones;
(iii) de uitwerking van een gemeenschappelijk standpunt binnen de internationale visserijcommissies;
(iv) de verklaring nopens het in acht nemen van de bijzondere noden van Ierland en andere minder begunstigde regio's.
In Bijlage VI bij de resolutie van 3 november 1976 verbinden de lidstaten zich ertoe geen eenzijdige maatregelen te treffen in afwachting van het invoeren van een communautair visserijbeleid.

Wij merken dat de uitbreiding van de visserijgrenzen door elk van de lidstaten zal gebeuren en niet door de gemeenschapsinstellingen (3). Denemarken, de D.B.R., Ierland en Groot-Brittannië pasten hun wetgeving aan tegen de voorziene datum van 1 januari 1977, Frankrijk deed dit in februari 1977 (E.E.Z.), Nederland in november 1977 en België in oktober 1978 (4).

---

(1) De eerste voorstellen dateren van 18 februari 1976 (COM(76),59), 23 september 1976 (COM(76),500) en 8 oktober 1976 (COM(76), 535)
(2) Formeel goedgekeurd door de Raad in een resolutie op 3 november 1976. I.L.M., 1976, 1425
(3) De officiële publicatie van de "Resolutie betreffende bepaalde externe aspecten van de instelling van een 200-mijls visserijzone in de Gemeenschap, in voege tredend op 1 januari 1977", werd uitgesteld tot 1981 (P.B., 7.5.1981, C.105,1). De publicatie onder "C" (communication) bevestigt dat de beslissing tot uitbreiding niet bedoeld was te gebeuren onder één van de vormen van communautaire besluitvorming als voorzien onder art. 189. E.G.-Verdrag, maar als een resolutie waarin de lidstaten aangemaand worden de nodige actie te ondernemen. Cfr. LEIGH, M., o.c., 78, noot 30
(4) Wet van 10 oktober 1978, B.S., 28 december 1978.
Cfr. SALMON, J. & VINCINEAU, M., R.B.D.I., 1980, 532-536.Geamendeerd op 13.10.1983 (Toezicht door visserijscouten). B.S., 13.10.1983

Het akkoord van Den Haag is communautair gezien een bijzonder document. Het door verordening 2141/70 ingerichte communautaire visserijregime was een aaneenschakeling van reeds bestaande nationale visserijwetten. Dit wordt door de resolutie van 3 november 1976 gewijzigd. Formeel is er nu één visserijzone waarbinnen de lidstaten in hun nationaal gebied zekere functies toegewezen krijgen (cfr. Bijlage VI, infra). Het akkoord kwam tot stand tussen de lidstaten op een Europese Raad en werd formeel bekrachtigd door de Raad in een resolutie, een communautair instrument dat zo geformuleerd is dat het rechtsgevolgen meebrengt voor de lidstaten (1).

Een tweede opmerking betreft het feit dat de resolutie enkel handelt over de Noordzee- en Noordatlantische kusten van de lidstaten "zonder daarom een soortgelijk optreden te verbieden voor andere visserijzones, meer bepaald in de Middellandse zee". De Gemeenschap zou te zijner tijd zelf dergelijke voorstellen doen voor een uitbreiding langs de Middellandse Zeekusten, hetgeen nog niet is gebeurd. De Franse wet van 16 juli 1976 trad enkel in voege voor de Noordzee- en Atlantische kust en voor St. Pierre et Miquelon en Frans Guyana. Italië en Griekenland (toegetreden op 1 januari 1981) gaven nog geen enkele verklaring uit. In andere regio's breidden bepaalde lidstaten wel hun visserij-jurisdictie uit tot tweehonderd mijl; zo bijvoorbeeld Denemarken in de Baltische Zee, het Kattegat en de Skaggerrak (1978) en de D.B.R. in de Baltische Zee (1978). Frankrijk en Groot-Brittannië deden dit voor een aantal van hun overzeese bezittingen (1978), hoewel de C.F.P. in dit geval enkel van toepassing zal zijn in de Franse Overzeese Departementen (St. Pierre et Miquelon, Frans Guyana, Réunion, Martinique, Guadeloupe en Mayotte) (2).
Afbakeningsconflicten schijnen tot dusver enkel te bestaan in het gebied rond de eilandengroep Rockall, ten westen van Ierland (Groot-Brittannië, Ierland, Denemarken) (3) en inzake de grens tussen Canada en St. Pierre et Miquelon (4).

Een dergelijke Europese visserijzone die de "Europese Zee" voor buitenlanders afsluit veronderstelt uiteraard zowel een gemeenschappelijke interne als een externe politiek. Wij zullen nagaan hoe de Gemeenschap in de verwezenlijking van elk van deze beide doelstellingen is geslaagd.

---

(1) KAPTEYN, P. & VERLOREN VAN THEMAAT, P., Inleiding tot het Recht van de E.G., Deventer, Kluwer, 1980, 127, stellen : "Resoluties of verklaringen, een vorm van besluiten waarvan zich de gewone Raad van Ministers en de Europese Raad plegen te bedienen, bv. om beginsel van communautaire actie op een bepaald gebied vast te leggen en het tijdschema voor de verwezenlijking van deze actie aan te geven, kunnen in het algemeen slechts verbindende kracht hebben, indien een bepaald rechtsgevolg is beoogd en bovendien de bevoegdheid rechtsgevolgen te verbinden bij of krachtens het Verdrag, gegeven is"

(2) Cfr. de LACHARRIERE, G., La zone économique française de 200 milles, A.F.D.I., 1976, 641-652. ROUSSEAU, C., Chronique, R.G.D.I.P., 1977, 850. 1978, 670-671

(3) Cfr. BROWN, E., Rockall and the Limits of National Jurisdiction of the U.K., M.P., 1978, 181 e.v.

(4) Cfr. CHURCHILL, R., E.L.R., 1980, o.c., 9-11. PEYROUX, E., Les incidences du nouveau droit de la mer sur le régime des pêches des Neufs, R.T.D.E., 1977, 55-56. ROUSSEAU, C., Chronique, R.G.D.I.P., 1977, 503-505

Reeds uit de intentieverklaring van 27 juli 1976 kan worden opgemaakt hoe de uitbreiding van de visserij-jurisdictie zal worden opgevat : zo snel mogelijk een gemeenschappelijke houding aannemen tegenover derde staten ter bescherming van de belangen van de E.G.-vissers, en een politiek van "wait and see" op intern vlak. Deze indruk wordt geconcretiseerd in de voorstellen van de Commissie van 8 oktober 1976 : er zal op een verschillende manier gehandeld worden naargelang het het externe of het interne beleid betreft. Inzake het eerste is het onmogelijk een algemene reglementering uit te werken, in acht genomen de diversiteit van de problemen met elk van de visserijstaten. Voor het tweede daarentegen is het de bedoeling om in de mate van het mogelijke een unieke reglementering tot stand te brengen (1).

De interne politiek
Tot dit gebied behoren : de vraag over de bevoegdheid tot het treffen van unilaterale conservatiemaatregelen in de overgangsperiode (1977-78) en nadien, de voorstellen van de Commissie voor een herziening van de C.F.P. en de reacties van de lidstaten, de sedert 1977 toegepaste maatregelen, zowel communautaire als nationale, het akkoord van 25 januari 1983.

De bevoegdheidsverdeling tijdens en na de overgangsperiode.

(a) De vaststelling dat de Gemeenschap op intern vlak bevoegd is elke conservatiemaatregel te treffen werd bevestigd in het arrest Kramer (supra).
Bijlage VI bij de resolutie van 3 november 1976 stelt de concurrerende bevoegdheid van de Gemeenschap en de lidstaten vast : indien de onderhandelingen binnen de visserijcommissies mislukken, kunnen de lidstaten, in afwachting van het aannemen van een communautair visserijregime in de 200-mijlszone, eenzijdige conservatiemaatregelen treffen, op voorwaarde dat deze een voorlopig karakter hebben, dat zij niet discriminerend zijn, dat zij niet strijdig zijn met de communautaire beleidslijnen, en dat de betrokken lidstaat om de goedkeuring van de Commissie verzoekt (2).
(b) Op 18 februari 1977 treft de Raad voor het eerst zelf een aantal tussentijdse conservatiemaatregelen (3). Betekent dit dat de lidstaten nu elke bevoegdheid op dit vlak verliezen ?
Vooral een aantal arresten van het Europees Hof zijn op dit stuk richtinggevend geweest.
In de "Irish Fisheries Case" (4) stelt het Hof dat de lidstaten, tot op het ogenblik dat de gemeenschapsinstellingen een algemeen en permanent visserijregime hebben opgezet, verder bevoegd blijven nationale maatregelen te treffen, op voorwaarde dat deze niet in strijd zijn met vroegere communautaire maatregelen, noch met het gemeenschapsrecht. Volgens art. 102 A.T. zal deze periode strekken tot eind 1978. Deze uitspraak betekent dat de oplossing van het Hof in het specifieke geval van de zaak Kramer, tot een algemene regel wordt verheven.
Twee arresten hebben betrekking op de periode tussen eind februari 1977 en eind januari 1978 (5), het ogenblik waarop de voorlopige E.G.-maatregelen een einde nemen.
Het bestaan van dergelijke communautaire maatregelen verhindert niet dat de lidstaten verder bevoegd blijven nationale maatregelen aan te nemen, onder voorbehoud van hun verenigbaarheid met het gemeenschapsrecht.

---

(1) Cfr. YANDAIS, D., o.c., 177-178
(2) N.D.L.S., X, 494
(3) Verordening 350/77, P.B., 1977, L.48, 28
(4) Zaak 61/77, Commissie v. Ierland, Zeevisserij, arrest van 16 februari 1978, Jur. H.v.J., 1978, 417
(5) Gevoegde zaken 185-204/78, Officier van Justitie v. J. Van Dam en Zonen, e.a., Biologische rijkdommen van de zee, arrest van 3 juli 1979, Jur. H.v.J., 1979, 2345
Zaak 141/78, Frankrijk v. Verenigd Koninkrijk, Zeevisserij, arrest van 4 oktober 1979, Jur. H.v.J., 1979, 2923

Een volgende periode strekt zich uit tussen februari 1978 en 31 december van hetzelfde jaar, het einde van de overgangstijd. Het feit dat de Raad in 1978 van zijn bevoegdheden geen gebruik heeft gemaakt (geen verdeling van de T.A.C.'s) betekent niet dat de Gemeenschap van haar rechten wordt beroofd en dat een juridisch vacuüm wordt gecreëerd. De lidstaten hebben niet enkel het recht maar ook de plicht de nodige maatregelen aan te nemen. Zij dienen de materiële en formele voorschriften van het gemeenschapsrecht in acht te nemen (1).
(c) In de periode met ingang van 1979 stellen wij evenwel vast dat de E.G. haar verplichtingen onder art. 102 A.T. door gebrek aan overeenstemming niet nagekomen is (de communautaire maatregelen hebben een tijdelijk en voorlopig karakter) en dat de staten verder nationale voorschriften uitvaardigen die evenwel door de Commissie onderzocht worden. In de praktijk werd aldus "de klok stilgelegd" (2).
Over dit probleem handelt het arrest in de zaak 804/79, Commissie v. Verenigd Koninkrijk (3). Hierin wordt gesteld dat na verloop van de overgangstijd op 31 december 1978, de bevoegdheid tot het treffen van conservatiemaatregelen volledig overgegaan is op de E.G., waarvan de Raad nu verplicht is de noodzakelijke reglementen voor te schrijven door middel van verordeningen. In geval deze hiertoe verhinderd is, mogen de lidstaten nationale maatregelen treffen met de toestemming van de Commissie. Deze bevoegdheid van de lidstaten dient veeleer gezien te worden als een teken van hun plicht tot medewerking en loyauteit, waarbij zij optreden als zaakvoerders van het gemeenschappelijk belang (4). Ook de Raad heeft zich bij de feiten neergelegd.
Op 31 januari 1978 wordt verklaard dat de lidstaten hun nationale bevoegdheden behouden op voorwaarde dat de maatregelen strikt noodzakelijk zijn voor de instandhouding en het beheer van de visserijrijkdommen, dat zij niet discriminerend zijn en conform met het Verdrag van Rome, en vooral dat zij vooraf door de Commissie werden goedgekeurd (5). Tussen december 1978 en eind 1982 publiceert de Raad evenwel regelmatig "tijdelijke regelingen voor de visserij-activiteiten in onder soevereiniteit of jurisdictie van de lidstaten vallende wateren, in afwachting van de vaststelling van definitieve communautaire maatregelen". De lidstaten oefenen hun visserij-activiteiten zodanig uit dat de vangsten van hun schepen tijdens de interimperiode rekening houden met de T.A.C.'s die door de Raad zijn vastgesteld. Wat de technische maatregelen voor instandhouding van en toezicht op de visbestanden betreft, passen de lidstaten dezelfde maatregelen toe als die welke in de recentste verordening terzake werden vastgesteld (6).
Op 27 juli 1981 verklaart de Commissie dat de Raad er voor 1981 niet in geslaagd is de noodzakelijke communautaire maatregelen, met name T.A.C.'s en de verdeling daarvan te treffen, en doet zij een beroep op de lidstaten de door haar terzake bij de Raad ingediende voorstellen na te leven. De Commissie voegt eraan toe dat zij haar voorstellen in de huidige situatie als bindend beschouwt. Daaraan gaat een verwijzing naar arrest 804/79 vooraf ("zaakwaarnemer", infra) (7).

---

(1) Zaak 32/79, Commissie v. Verenigd Koninkrijk, arrest van 10 juli 1980, Jur. H.v.J., 1980, 2403
(2) BIRNIE, P., ed. BARSTON, R. & BIRNIE, P., o.c., 178
(3) Zaak 804/79, Commissie v. Verenigd Koninkrijk, Zeevisserij - instandhoudingsmaatregelen, arrest van 5 mei 1981, Jur. H.v.J., 1981, 1045. Bevestigd in de latere rechtspraak van het Hof (infra)
(4) Cfr. HOFMANN, R., Zur Rechtsprechung des EuGH in Fischereifragen, Z.A.O.R.V., 1981, 813-821. MARTINS RIBEIRO, M., Compétence communautaire et compétence nationale dans le secteur de la pêche, Cah.Dr.Eur., 1982, 150-176
(5) P.B., 30.6.1978, C.154, 5
(6) Zie o.m. de vrijwillige toepassing door de lidstaten van de door de Commissie voorgestelde T.A.C.'s, geformaliseerd in een Raadsbeschikking op 29 december 1981 (P.B., 31 december 1981, L.379, 52), en nog recenter 20 september 1982 (P.B., 24.9.1982, L.274, 33)
Cfr. MARTINS RIBEIRO, M., o.c., 149-150
(7) P.B., 3.9.1981, C.224, 1

(d) Uit de voorstellen van de Commissie voor een toekomstig permanent visserijregime (meer bepaald die van oktober 1977) kan worden opgemaakt dat zelfs op dat ogenblik nog een zekere mogelijkheid zal blijven bestaan voor nationale maatregelen, ofschoon enkel onder een aantal beperkte en nauwkeurig omschreven voorwaarden (1).
Dit werd inderdaad in het C.F.P.-regime van 25 januari 1983 opgenomen : nl. indien het uitblijven van enig optreden de instandhouding van bepaalde soorten of visgronden zou bedreigen, of indien de bedoelde maatregelen strikter zijn dan die welke door de gemeenschapsreglementen werden opgelegd en zij enkel toepasselijk zijn op de eigen vissers. Nationale maatregelen moeten conform zijn met het gemeenschapsrecht en de C.F.P., en zijn onderworpen aan de voorwaarden van notificatie en goedkeuring door de Commissie (2).

De voorstellen van de Commissie

De eerste voorstellen tot herziening van de C.F.P. en inrichting van een permanent regime werden geformuleerd in het licht van de nakende uitbreiding van de visserijzones : 18 februari (3) en 22 september 1976 (4). Na de installatie van de E.G.-visserijzone werden deze oorspronkelijke voorstellen herhaaldelijk aangevuld en gewijzigd, met als belangrijkste etappes : 17 oktober 1977 (5), 31 januari 1978 (6), 22 september 1980 (7), 12 februari 1981 (8) en 14 juni 1982 (9). Ook de verklaring van de Raad van 30 mei 1980 (10) dient in dit kader te worden geplaatst.

In deze serie voorstellen behandelt de Commissie voornamelijk drie thema's : de instandhouding van het communautair visbestand, de onderlinge verdeling ervan en de herstructurering van de visserij-industrie. De middelen hiertoe worden steeds nauwkeuriger omschreven en de sociale en regionale aspecten krijgen geleidelijk meer aandacht. De uitwerking van het intern visserijregime van de 200-mijlszone geniet zodoende van bij het begin de scrupuleuse aandacht van de Commissie. Alvorens zich tegenover derde landen te engageren wil zij de interne problemen opgelost zien (11).

De voorstellen van september 1976 houden in essentie in (a) dat ten minste tot 1983, een visserijzone van 12 mijl voorbehouden blijft aan de lokale vissers; historische rechten blijven evenwel bestaan; (b) dat de toegang tot de visserij buiten deze zones vrij blijft voor E.G.-vissers; zij zal beheerd worden door middel van een quotasysteem. Voor elke visstapel zal een T.A.C. bepaald worden op basis van wetenschappelijke informatie (I.C.E.S.). De algemene T.A.C. wordt

---

(1) Cfr. CHURCHILL, R., E.L.R., 1980, o.c., 16-18
(2) P.B., 28.1.1983, L.24, 1. Cfr. LEIGH, M., o.c., 107
(3) COM(76), 59. Cfr. Bulletin E.G., 1976, n° 2, 39-40. VOLLE A. & WALLACE, W., How Common a Fisheries Policy ?, W.T., 1977, 70. HARDY, M., ed. MILES, E. & GAMBLE, J., o.c., 11-13. LEIGH, M., o.c., 71
(4) COM(76), 500. Opgenomen in een ontwerp-verordening van 8 oktober 1976. P.B., 28.10.1976, C.255, 3
(5) COM(77), 524
(6) COM(78), 4-10. COM(78), 39
(7) P.B., 22.9.1980, C.243, 1
(8) Bulletin E.G., 1981, n° 2, 35
(9) P.B., 1.9.1982, C.228
(10) P.B., 1980, C.158, 2
(11) YANDAIS, D., o.c., 185

verminderd met de vangsten van de niet-lidstaten in de E.G.-wateren, en vermeerderd met de vangsten van de lidstaten in de wateren van derde staten. Een deel van het bekomen resultaat (5 %) wordt voorbehouden als gemeenschappelijke reserve ten behoeve van de noordelijke streken van het Verenigd Koninkrijk en Ierland, en het overige wordt onder de lidstaten verdeeld op basis van vroegere vangsten (1). Deze verdeling zal gebeuren door de Raad op voorstel van de Commissie die op haar beurt zal worden geadviseerd door een Wetenschappelijk en Technisch Visserijcomité (2).
Verdere voorstellen handelen over het feit dat de Raad ook andere, technische, conservatiemaatregelen zal moeten aannemen, over een licentiesysteem voor de E.G.-vissersvaartuigen als controlemiddel, en over het afdwingen van het communautair beheersschema : de lidstaten dienen twee maal per jaar te rapporteren bij de Commissie over de werking van de conservatiemaatregelen, de quota en het licentiesysteem en een gemeenschappelijk systeem van sancties wordt voorzien.
Een laatste aanbeveling betreft het structuurbeleid : de E.G.-vissersvloot dient gerationaliseerd te worden teneinde de capaciteit te beperken en een deel van de diepzeevloot aan te passen voor de visserij in de E.G.-wateren; het intensifiëren van het onderzoek naar de vangst en de ontwikkeling van marketingtechnieken voor nieuwe soorten; de reconversie van een aantal vismeel- en -oliefabrieken (3).

Deze voorstellen stuiten op verzet van Groot-Brittannië en Ierland op de volgende punten : de verdeelsleutel van de T.A.C. onder de Negen, de uitgestrektheid van de voorbehouden zone (zij eisen 50 tot 100 mijl), en de inachtneming van de historische rechten in de twaalfmijlszone (vooral Groot-Brittannië).
De Britten betogen dat het Verenigd Koninkrijk de voorwaarden van de Toetredingsakte wel degelijk aanvaard heeft, maar dat de toestand zich sindsdien helemaal heeft gewijzigd. Groot-Brittannië lijdt de grootste verliezen tengevolge van de afsluiting van de IJslandse en Noorse viswateren, en heeft daarbij het minst te winnen bij de communautaire 200-mijlszone.
De D.B.R., Frankrijk, België en Nederland wensen de Europese 200-mijlszone volledig open te stellen voor alle vissers uit de E.G.. In geval de twaalfmijlszone blijft bestaan hechten vooral België en Nederland belang aan de historische rechten. Denemarken heeft als industriële visserijstaat eveneens belang bij de toegankelijkheid van de hele E.G.-zee. Het gemeenschappelijk structuurbeleid streeft eventueel naar een vermindering van deze vangst ten voordele van de visserij voor menselijke consumptie. Daarentegen wil Groenland zich zijn rijke viswateren voorbehouden (4).

---

(1) In november 1976 werd besloten dat de N.E.A.F.C. geen T.A.C.'s en quota zou bepalen voor de stapels in de E.G.-wateren. De Gemeenschap diende deze beslissingen zelf te treffen. Daardoor werd de aandacht van de oktobervoorstellen afgeleid; het interim-regime voor 1977 was dringender dan het toekomstig permanent regime. De Raad van Ministers kon het daarbij niet eens raken over de onderlinge verdeling van de T.A.C.'s en op 20 december 1976 werd besloten dat de lidstaten in 1977 dezelfde maatregelen dienden toe te passen als in 1976. KOERS, A., Internal Aspects of the Common Fisheries Policy of the European Community, ed. JOHNSTON, D., 1978, o.c., 82
(2) Operationeel sedert eind 1979. P.B., 23.6.1979, L.156, 29
(3) Cfr. CHURCHILL, R., E.L.R., 1980, o.c., 19-25 passim. Idem, M.P., 1977, o.c., 28-35. KOERS, A., ed. JOHNSTON, D., 1978, o.c., 82. PEYROUX, E., R.T.D.E., 1977, o.c., 60-64. BEURIER, J., G.Y.I.L., 1979, o.c., 224-226. WATT, D., The E.E.C. and Fishing : New Venture into Unknown Seas, P.Q., 1977, 331-336. L'attitude de la France dans l'élaboration de la politique commune de la pêche, R.M.C., 1978, 370. BYWATER, M., o.c., 491-492. YANDAIS, D., o.c., 186-196. LEIGH, M., o.c., 71-72, 89-90
(4) Cfr. PEYROUX, E., R.T.D.E., 1977, o.c., 64-65. YANDAIS, D., o.c., 200-201. ROUSSEAU, C., Chronique, R.G.D.I.P., 1977, 801-804. LEIGH, M., o.c., 72-74, 80-81, 90. STEEL, D., The E.E.Z. and the Progress of Fisheries Negotiations january to may 1977, M.P.M., 1977, 425-430

De voorstellen van oktober 1977 vullen die van het jaar tevoren op verschillende punten aan. De Commissie stelt voor het eerst quota voor ten behoeve van elke lidstaat in de E.G.-wateren. Hierbij past zij dezelfde verdeelsleutel toe als de N.E.A.F.C. in het verleden had gedaan, met een lichte wijziging ten voordele van Ierland en de noordelijke streken van het Verenigd Koninkrijk (1). Er wordt een voorstel tot verordening geformuleerd m.b.t. het invoeren van een aantal conservatiemaatregelen (2). Het gaat hier over technische maatregelen die door de N.E.A.F.C. werden aangewend. Het is de bedoeling deze in het Europees recht te integreren. De lidstaten zouden ook hun huidige conservatiemaatregelen mogen aanhouden op voorwaarde dat zij niet discriminerend en niet strijdig zijn met de E.G.-reglementen en in bepaalde dringende omstandigheden dienen zij over de mogelijkheid te beschikken nieuwe voorschriften uit te vaardigen. De voorstellen voor het inrichten van een controle- en informatiesysteem worden nader uitgewerkt (3) : inspectie van de schepen, controle van de vangst en van de vangstintensiteit worden voorzien. De lidstaten verzekeren de uitvoering van de uniforme en niet-discriminerende regels. Zij mogen ook controlemaatregelen treffen die strenger zijn dan dit voorstel.
Verder wordt de idee gelanceerd van "visserijplannen" als controlemiddel op de vangstintensiteit. De lidstaten zullen dergelijke plannen indienen voor gebieden waarvoor de Raad besloten heeft dat de vangstinspanning moet gedrukt worden. De plannen houden rekening met de quota van deze staat en bepalen het aantal toegelaten schepen, hun lengte, de registratienormen en zo meer. De beperking van de vangstinspanning kan gerealiseerd worden in termen van het aantal visdagen per schip, van het aantal schepen, door de reglementering van de visseizoenen of door een combinatie van deze criteria.
Het voorstellenpakket van oktober 1977 bevat tenslotte twee ontwerp-verordeningen inzake het structuurbeleid. Onder de eerste (4) dienen de lidstaten financiële steun te verlenen aan middellange- of lange afstandsschepen en aan visverwerkende bedrijven, en een schema in te dienen voor de promotie van de consumptie. De Gemeenschap zal tot 50 % tussenkomen in premies voor het stilleggen of slopen van de vaartuigen, de bestemming ervan voor andere doeleinden of de verkoop aan derde landen. De tweede (5) voorziet dat de lidstaten financiële steun zullen verlenen aan vissers die getroffen werden door de ban op de haringvisserij in de Noordzee en de Keltische Zee. Tot 50 % van deze compensatie kan door het E.O.G.F.L. bijgedragen worden. Zodoende zouden deze vissers in staat zijn de verbodsperiode te overbruggen.

Op de vergadering van de Raad van Ministers te Berlijn in januari 1978 komt men enigszins dichter bij een akkoord. Acht staten stemmen met de voorstellen van de Commissie van 31 januari in. Enkel Groot-Brittannië blijft dwarsliggen, hoofdzakelijk omwille van de onderlinge verdeling van de T.A.C.'s (6); het is van oordeel dat deze dient gebaseerd te worden op de bijdragen van elke staat in de totale vangst van de Gemeenschap en op de verliezen die geleden werden in de viswateren van derde staten. Een tweede steen des aanstoots ziet het in het

---

(1) In november 1977 komt de Commissie tot het besluit dat gedurende verschillende jaren ook rekening zal dienen te worden gehouden met de verliezen die de lidstaten geleden hebben ingevolge hun uitsluiting uit de wateren van derde staten. COM(77), 635
(2) P.B., 1977, C.278, 8
(3) Voorstel tot verordening. P.B., 1977, C.278, 3
(4) P.B., 1977, C.278, 15
(5) P.B., 1977, C.286, 3
Cfr. CHURCHILL, R., E.L.R., 1980, o.c., 20-25 passim. KOERS, A., ed. JOHNSTON, D., 1978, o.c., 84-85. LEIGH, M., o.c., 81-82
(6) Groot-Brittannië verkiest eigenlijk te onderhandelen op basis van zones, veeleer dan op basis van vangstquota. De toewijzing van contingenten door de Gemeenschap verzwakt de zeggenschap van de lidstaten. Het behoud van de visserij-jurisdictie over bepaalde zones daarentegen houdt hun exclusieve bevoegdheden over deze wateren in stand

concept van de historische rechten die de exclusiviteit van de twaalfmijlszone doorbreken. Er wordt nu gepleit voor een bijkomende preferentiële visserijzone van 50 mijl, waarbinnen de vaartuigen van de andere lidstaten, noch in aantal noch naar vangstcapaciteit, het niveau van 1977 mogen overschrijden. Ierland sluit zich nu bij de meerderheid aan, ingevolge de aanzienlijke toegevingen en bijkomende voordelen die het bekomen heeft (infra) (1).
De voorstellen van 31 januari 1978 betekenen een evolutie op twee punten. De berekening van de T.A.C. wordt vereenvoudigd : het is de algemene T.A.C. per vissoort min de vangsten toegewezen aan derde staten; de idee van een gemeenschappelijke reserve wordt geschrapt. De Commissie publiceert ook de voorgestelde quota voor 1978 (2), uitgaande van een algemene vermindering van de gemiddelde vangsten in 1973-76 met 7 %. De individuele besnoeiingen verschillen sterk : van 30 % voor Nederland tot 0,5 % voor Groot-Brittannië. Ierland daarentegen mag zijn vangsten met 26 % verhogen (3).
De visserijplannen krijgen een bijkomende functie toegewezen en stellen een alternatief voor voor de vijftig mijlen preferentiële zone die door Groot-Brittannië werd voorgesteld. Elke lidstaat kan, zonder discriminatie, in speciale zones de rechten van de visserijstaten vastleggen. Deze plannen worden goedgekeurd door de Commissie en voorgelegd aan de Raad. De Commissie levert aan de betrokken vaartuigen een toelating af waarin de soorten waarop mag gevist worden en de zones in kwestie nauwkeurig worden aangeduid. De Kuststaat oefent de nalevingscontrole uit. Zodoende zijn deze visserijplannen zowel een middel ter beperking van de vangstintensiteit als een controlemiddel (4).

In de loop van 1979 komt er geen verandering in de wederzijdse standpunten. De periode 1978-79 werd gedomineerd door een aantal geschillen tussen het Verenigd Koninkrijk en de Commissie aangaande de legaliteit van bepaalde Britse nationale conservatiemaatregelen. De Raad tracht de vastgelopen toestand te doorbreken door zijn verklaring van 30 mei 1980 (5). Naar aanleiding van een globaal compromis over de communautaire begroting (vermindering van de Britse bijdrage) en de nieuwe landbouwprijzen, is een consensus bereikt over een aantal maatregelen. Eén daarvan is de verdere uitbouw van het gemeenschappelijk visserijbeleid in de 200-mijlszone. Parallel met oplossingen voor andere sectoren zal de C.F.P. tegen 1 januari 1981 op punt worden gesteld. Dit houdt in : (i) rationele en niet-discriminerende instandhoudingsmaatregelen; (ii) een rechtvaardige verdeling van de vangstquota, rekening houdend met de historische visserijrechten, de speciale behoeften van gebieden waar de plaatselijke bevolking bijzonder afhankelijk is van de visserij en daarmee verwante industrieën, en met het verlies aan vangstpotentieel in de wateren van derde staten; (iii) een doeltreffende controle op de voor de visserij geldende voorwaarden; (iv) structurele

---

(1) Cfr. PEYROUX, E., Les difficultés actuelles de la politique commune des pêches, R.T.D.E., 1979, 272. CHURCHILL, R., E.L.R., 1980, o.c., 26-27. LEIGH, M., o.c., 82-83. ROUSSEAU, C., Chronique, R.G.D.I.P., 1978, 247-248, 1098-1099. 1979, 151-152
(2) COM(78), 6
(3) In haar voorstel van 21 november 1978 geeft de Commissie de drie criteria op voor de toewijzing van de quota : de vangsten in het verleden, teneinde economische ontwrichting te voorkomen; de graad van afhankelijkheid van de visserij van bepaalde streken; de opvang van de recente veranderingen in het visserijpatroon van de vloten van de lidstaten. COM(78), 661
(4) Een eerste toepassing waren de plannen nopens de haringvangst langs de Ierse en Nederlandse kust, in toepassing van een verordening van 1 juli 1978. Voorstel van de Commissie van 6 juni 1978. P.B., 16.6.1978, C.141, 10 Cfr. PEYROUX, E., R.T.D.E., 1979, 271, 274-275. CHURCHILL, R., E.L.R., 1980, 21, 25. R.M.C., 1978, o.c., 371. BEURIER, J., G.Y.I.L., 1979, o.c., 234-236. BYWATER, M., Les anglais et la pêche, R.M.C., 1978, 114
(5) Verklaring van de Ministers van Buitenlandse Zaken inzake het Gemeenschappelijk Visserijbeleid, Brussel, P.B., 27.6.1980, C.158, 2

maatregelen die een financiële bijdrage van de Gemeenschap behelzen; (v) het aanknopen van vaste betrekkingen met derde landen in de visserijsector w.o. tenuitvoerlegging van de reeds gesloten overeenkomsten en afsluiting van nieuwe akkoorden waarbij handelsconcessies kunnen aangeboden worden; (vi) de toepassing van de art. 100-103 A.T.
Het nagestreefde parallellisme houdt een gevaar in. Voor echte of vermeende toegevingen in één sector worden gelden ter beschikking gesteld op een geheel ander domein. De geplande tegemoetkomingen op structureel vlak doen ook vragen rijzen m.b.t. de begrotingsmoeilijkheden van de Gemeenschap en de begrenzing van de middelen van het E.O.G.F.L.. De Raad is er niet in geslaagd deze verbintenis na te komen.
In 1980-81 volgen de visserijraden elkaar in snel tempo op. Telkens wordt er gesleuteld aan de grote knelpunten. Bij de verdeling van de T.A.C.'s gaan nu ook Frankrijk en Denemarken hogere eisen stellen. De controverse over de historische visserijrechten stelt vooral Frankrijk en Groot-Brittannië tegen elkaar op (1).

De voorstellen van de Commissie van september 1980 handelen over de noodzaak de capaciteit van de E.G.-vloot te beperken. De diepzeevloot dient haar activiteiten te beperken ten voordele van de middellange afstands- en kustvisserij. Deze dient vooral gericht te zijn op minder beviste soorten. Marktonderzoek en informatie van het publiek zullen deze politiek aanvullen. De industriële visserij wordt aan strenge voorwaarden gebonden. Zij kan enkel voortgezet worden voor soorten die niet voor menselijke consumptie geschikt zijn. Ter compensatie zullen ruime financiële vergoedingen op tafel komen.
De Commissie wil ook haar inspanningen opdrijven voor de modernisering, herstructurering en ontwikkeling van de visserij en tevens de aquacultuur stimuleren. Communautaire steun kan verwacht worden indien dergelijke projecten deel uitmaken van ontwikkelingsprogramma's voor de zeevisserij, bij voorkeur in gebieden die bijzonder afhankelijk zijn van de lokale visserij (Bretagne, Franse D.O.M.'s, Z.Italië, Groenland, Ierland, N.Ierland, Schotland). Vissers die overschakelen op maricultuur mogen niet meer deelnemen aan de zeevisserij.
Het wetenschappelijk visserij-onderzoek verdient gestimuleerd te worden. Niet enkel zal systematische uitwisseling van informatie plaatsgrijpen, maar ook zal de Gemeenschap eigen onderzoeksprojecten uitvoeren. Dit communautair onderzoek kan zowel van belang zijn voor de heroriëntering van de industriële visserij als voor de ontwikkeling van de maricultuur.
Tenslotte zullen gemeenschappelijke ondernemingen zich toeleggen op de experimentele visserij, voornamelijk het uittesten van nieuwe visgronden die zowel binnen maar vooral buiten de Europese visserijzone gelegen zijn. De verzamelde informatie kan ertoe strekken de visserijgewoonten te wijzigen. Voor de visgronden buiten Europa kan samengewerkt worden met vissers uit andere landen.

Door de jaren heen heeft zich uit de talrijke voorstellen van de Commissie tenslotte een duidelijk beeld gekristalliseerd van wat het gemeenschappelijk visserijbeleid inhoudt. Tijdens de twee volgende jaren wordt nog uitsluitend onderhandeld over de twee resterende netelige vraagstukken, met name de verdeling van de vangstcontingenten en de toegang tot de Britse twaalfmijlszone. De tijd begint immers te dringen; op 31 december 1982 verstrijkt de termijn waarbinnen een permanent communautair visserijregime dient te zijn uitgewerkt, of de hele E.G.-zone komt automatisch terug onder het regime van vrije toegang van 1970 te staan.

---

(1) Cfr. ROUSSEAU, C., Chronique, R.G.D.I.P., 1981, 365-368. LEIGH, M., o.c., 84

In de voorstellen van februari 1981 wordt de verdeling van de algemene T.A.C.'s op nieuwe grondslagen gebaseerd. Tot dusver was de Commissie er niet in geslaagd definitieve contingenten op te stellen bij de aanvang van elk seizoen. Het bleef steeds bij tijdelijke en voorlopige quota voor één of meerdere soorten, waarbij 1976 als referentieperiode dienst deed. Hierbij gaat het vooral om de verdeling van de zeven belangrijkste vissoorten (1). Elke T.A.C. wordt uitgedrukt in kabeljauw-equivalent. Het nieuwe voorstel houdt in dat een schema wordt opgesteld waarbij elke lidstaat een bepaald percentage krijgt van de totale beschikbare hoeveelheid kabeljauw-equivalent van deze zeven soorten (2), steeds gebaseerd op de vangsten in het verleden. Dit betekent een stap vooruit, temeer daar de quota merkelijk verhoogd werden tegenover 1980, wat de Franse bezwaren op dit punt opheft.
Een compromis wordt voorgesteld inzake de toegang tot de voorbehouden zones. Gedurende tien jaar, van 1983 tot 1992, zou de huidige toestand van respect voor de historische rechten blijven bestaan. Hierbuiten zouden geen preferentiële zones worden ingericht. Tegenover de Britse eis op het instellen van een dergelijk regime rond de Shetland Eilanden en de Orkaden en in de Ierse Zee (geen toegang voor vaartuigen van meer dan 80 voet) werd een systeem van verhoogd toezicht gesteld. Voor de visserij in deze gebieden zouden vergunningen afgeleverd worden en zou kunnen gecontroleerd worden of de toegestane quota niet overschreden worden (3). Het eerste voorstel was niet aanvaardbaar voor Frankrijk, de D.B.R., Nederland en België; het tweede werd door Groot-Brittannië verworpen.

Wanneer op 14 juni 1982 toch een compromis door de Britten aanvaard wordt en de historische rechten van Frankrijk, de D.B.R. en België erkend worden, gaat Denemarken zich evenwel verzetten op grond van de quota die het volgens dit akkoord toegewezen krijgt, zowel in de Britse zone als in de E.G.-wateren (4). Het bereikte compromis komt eigenlijk neer op een Frans-Brits akkoord, vermits het voornamelijk de Bretoense vissers zijn die deze wateren in het verleden bevisten. Tussen 1 januari 1983 en 31 december 1992 zouden de bepalingen van art. 100 A.T. verlengd worden. Het regime toepasselijk op de zesmijlszone zou uitgebreid en veralgemeend worden tot twaalf mijl. De toegang tot de zes- tot twaalfmijlszone door andere lidstaten is aan beperkingen onderworpen. In het Shetland- en Orkandengebied geldt een licentiesysteem voor Britse, Franse, Duitse en Belgische vissers.
Op 26 oktober 1982 worden de voorstellen aangepast. Denemarken verkrijgt een verhoging van zijn contingent voor kabeljauw. In de wateren langs N.O.Schotland en de Shetlands en de Orkaden ontvangt het evenwel geen visrechten gezien zijn vissers hier traditioneel niet actief waren. Het eist een quotum van ten minste 20.000 ton makreel in de Schotse wateren en minstens zeven vergunningen voor de kabeljauwvangst in de wateren rond de Shetland Eilanden. Groot-Brittannië is tegemoetkomend en biedt een quotum van 7000 ton makreel aan voor de Schotse wateren en subsidies voor de Deense industrie om de bevoorrading van makreel te verzekeren. De Commissie voegt hier nog een verhoging van de heilbot- en kabeljauwquota aan toe.

---

(1) Schol, wijting, roodbaars, koolvis, makreel, haring, kabeljauw. De minder belangrijke soorten zijn sprot, tong, sardien, schelvis, stokvis, horsmakreel, tonijn, rog, schaal- en schelpdieren
(2) Groot-Brittannië : 36,1 %. Denemarken : 24,1 %. Frankrijk : 13,6 %. D.B.R. : 13,2 %. Nederland : 7,1 %. Ierland : 4 %. België : 1,9 %
(3) ROUSSEAU, C., Chronique, R.G.D.I.P., 1981, 368-370. LEIGH, M., o.c., 86, 93. Cfr. GOODLAD, J., Shetland Fisheries - Conservation and Development, M.P., 1980, 244-245
(4) In 1981 realiseerde Denemarken nog 45 % van de totale vangst van de Gemeenschap. In de E.G.-wateren zou het nu nog 24,1 % van de totale toegelaten vangst toegewezen krijgen en in de Britse zone niets meer

Alle verdere pogingen blijken tevergeefs en op 1 januari 1983 rest er de lidstaten geen ander alternatief dan nationale instandhoudingsmaatregelen te treffen die door de Commissie onderzocht worden, de vangstquota te respecteren die door de Raad werden aangenomen en de akkoorden over de toegang tot de gemeenschappelijke visserijzone door derde staten uit te voeren (1). Deze oproep van de Commissie werd door negen lidstaten opgevolgd. De Commissie keurde vervolgens de nationale maatregelen goed voor een termijn van drie weken. Op 29 december 1982 kondigt Groot-Brittannië aan dat alle Deense vaartuigen van meer dan 85 voet uit de omstreden Schotse wateren zullen worden geweerd. Ook zal hen de makreelvisserij verboden worden in de hele twaalfmijlszone, die bij gebrek aan een akkoord "de iure" opgeheven is, maar "de facto" goedgekeurd door de Commissie. De expeditie van het Deens Europees Parlementslid Kent Kirk in de Britse twaalfmijlszone op 6 januari 1983 zorgde voor heel wat sensatie in deze voor het publiek erg onduidelijke kwestie (2).

Dank zij de persoonlijke bemiddeling van de Voorzitter van de Raad, Genscher, werd dan toch "in extremis" *het historisch akkoord bereikt op 25 januari 1983.* Het omvat zes essentiële punten :
(i) Vaststelling van T.A.C.'s voor ruim 90 vissoorten (3);
(ii) bepaling van de vangstquota per lidstaat (4);
(iii) reglementering van de toegangsvoorwaarden tot de kustzones. Een zesmijlszone wordt exclusief voorbehouden aan de nationale vissers; tussen zes en twaalf mijl bestaat er enkel toegangsrecht voor de traditionele visserijstaten. In de zone ten noorden van Schotland wordt daarbij het aantal toegelaten schepen beperkt : 62 voor Groot-Brittannië, 52 voor Frankrijk, 12 voor de D.B.R. en 2 voor België;
(iv) bepaling van een aantal regels voor de gemeenschappelijke organisatie van de markt. Dit moet de optimale valorisatie van de excedentaire vangst mogelijk maken door deze aan te wenden voor verwerking;
(v) vastlegging van het bedrag dat zal worden vrijgemaakt voor de structurele verbetering van havens en vloot. Voor de periode 1983-85 werd dit bepaald op 250 miljoen Ecu;
(vi) reglementering van de voorwaarden van het gemeenschappelijk beheer met derde staten (5).

De praktijk

De eigenlijke reglementering van de visserij in de Europese 200-mijlszone in de periode 1977-82 is een "patchwork" van voorlopige E.G.-voorschriften en nationale maatregelen. De gemeenschapsmaatregelen kunnen zowel bindend zijn, als door de lidstaten op vrijwillige basis toegepast worden. Dit laatste was het geval met de vangstquota die jaarlijks door de Commissie werden voorgesteld. Uitgaande van deze voorstellen werden door sommige lidstaten verplichte vangstbeperkende voorschriften opgesteld voor de eigen vissers in de E.G.-wateren.

---

(1) P.B., 31.12.1982, C.343, 2
(2) ROUSSEAU, C., Chronique, R.G.D.I.P., 1983, 383-385. LEIGH, M., o.c., 87-88, 95-99
(3) Met uitzondering van haring. Hierover werd pas een akkoord bereikt op 14 december 1983. De T.A.C. werd vastgesteld op 155.000 ton, waarvan 7.000 voor België en 27.000 voor Nederland
(4) 29,2 % voor Groot-Brittannië. 25,8 % voor Denemarken. 15,2 % voor Frankrijk. 11,5 % voor de D.B.R.. 11 % voor Nederland. 4,4 % voor Ierland. 2,9 % voor België
(5) Verordening 170/83. P.B., 1983, L.24, 1. Bulletin E.G., 1983, n° 1. Cfr. ROUSSEAU, C., Chronique, R.G.D.I.P., 1983, 386-387. CHURCHILL, R., E.E.C. Fisheries : Agreement at last, M.P., 1983, 74

Dringende maar voorlopige *instandhoudingsmaatregelen* werden door de Raad voor het eerst aangenomen in 1977. Onder deze verordeningen zijn te vermelden : het verbod op de haringvangst in de Noordzee tussen 28 februari 1977 en 31 januari 1978, in de Keltische Zee tussen 1 maart 1977 en 31 januari 1978, ten westen van Schotland tussen 1 juni en 1 oktober 1977, en in de Ierse wateren; het verbod op de vangst en het aanlanden van haring die niet voor menselijke consumptie bedoeld is; het verbod op de vangst van Noorse kever ten N.O. van Schotland gedurende twee periodes in 1977; de beperking van de bijvangst van grondvissen in de industriële visserij; het verbod op het gebruik van fabrieksschepen van bepaalde types in de E.G.-wateren (1).

Op het vlak van de *controle* op de visserij-operaties valt een eerste beslissing op 18 juli 1978 (2). De Gemeenschap zal bijdragen in de kosten voor het toezicht in de Ierse en Groenlandse wateren, dit ten bedrage van 10 miljoen Ecu voor Groenland en 46 miljoen voor Ierland in de komende zes jaar.
De door de Commissie in januari 1978 voorgestelde "visserijplannen" werden door een aantal staten ingevoerd (supra). In juni 1978 werkte de Commissie een dergelijk voorstel uit voor de haringvangst ten westen van Ierland (3).
Een verordening van 30 september 1980 aangaande technische conservatiemaatregelen (4) stelt een middel ter hand voor de inspectie. Deze is in handen van de lidstaten, maar wordt gevoerd in overeenstemming met gemeenschappelijke normen. Zij bestaat in de controle van de boorddocumenten. Elk vaartuig heeft een vangstregister waarin de hoeveelheid en de soort gevangen vis, de plaats, het tijdstip en de duur van de visserij-operaties nauwkeurig worden opgetekend, evenals de gevolgde en geplande reisroute. Er is ook controle aan wal. De vissers dienen hun vangst te ontschepen in erkende Europese vissershavens. Zij leggen een verklaring af overeenkomstig de gegevens in hun vangstregister. De lidstaten maken deze verklaringen over aan de Commissie. Deze kan de echtheid hiervan nagaan.
De maaswijdte van de netten wordt per gebied vastgesteld. Deze verordening werd telkens weer verlengd en nationale technische maatregelen werden aan haar inhoud getoetst (5). Een ander element van het informatiesysteem is de veilingsplicht. Dit is een uitstekend middel om preciese informatie te verkrijgen over de vangstinspanning van de lidstaten. Zij dienen alle gegevens inzake aanvoer en veiling maandelijks aan de Commissie over te maken (6).

Tot hiertoe bleef het afdwingen van de communautaire normen in handen van de lidstaten. Het Europees Parlement drong herhaaldelijk aan op het oprichten van een Europese visserij-inspectie. Op 19 februari 1979 werkte het een voorstel uit voor een Europese kustwacht (7). Deze wordt gezien in het ruimer institutioneel kader van een Europees maritiem agentschap, dat het beheer van de hele Europese 200-mijlszone in handen zou krijgen.

---

(1) Zie vnl. Verordeningen 350/77 van 18 februari 1977 (P.B., L.48, 28) en zijn verschillende amendementen. 2114/77 van 26 september 1977 (P.B., L.247, 1). 2115/77 van 27 september 1977 (P.B., L.247, 2). 2243/77 van 11 oktober 1977 (P.B., L.260, 1)
(2) Cfr. CHURCHILL, R., E.L.R., 1980, o.c., 28-29. KOERS, A., ed. JOHNSTON, D., 1978, o.c., 86-87. PEYROUX, E., R.T.D.E., 1979, o.c., 273-274. ROUSSEAU, C., Chronique, R.G.D.I.P., 1978, 246-247
(2) Beslissing 640/78 E.E.G.. P.B., 1978, L.211, 34
Cfr. CHURCHILL, R., E.L.R., 1980, o.c., 34. PEYROUX, E., R.T.D.E., 1979, o.c., 275-276
(3) P.B., 1978, C.141, 10
(4) P.B., 1.10.1980, L.258, 1. Bulletin E.G., 1980, n° 9, 36
(5) De nationale conservatiemaatregelen worden verder gegroepeerd behandeld
(6) Verordening 753/80. P.B., 28.3.1980, L.84, 33
(7) E.P. resolutie 1901/79. P.B., 12.2.1979, C.39, 63. Bulletin E.G., 1979, n° 1, 72

Een stap in deze richting werd gezet in juni 1982 wanneer de Raad een verordening aanneemt voor de vestiging van bepaalde controlemaatregelen op de visserij-activiteiten van E.G.-vaartuigen (1). De nationale autoriteiten zullen toezien op de naleving van alle in voege zijnde conservatiereglementen. De lidstaten worden opgeroepen hun inspectie-activiteiten te coördineren. Het belangrijkste is evenwel dat Commissie-ambtenaren aangesteld worden voor de controle van schippers en nationale autoriteiten.
Het akkoord van 25 januari 1983 omvat ook een verordening inzake technische conservatiemaatregelen. Deze worden op permanente basis vastgelegd. De Commissie wordt bevoegd gemaakt de noodzakelijke instandhoudingsmaatregelen te treffen indien de toestand van de stocks onmiddellijke actie noodzakelijk maakt. Zij zal deze bevoegdheid uitoefenen via een Beheerscomité voor de Visserijrijkdommen dat door art. 13 van de basisverordening wordt opgericht (2).

Op *structureel* vlak werd een verordening aangenomen op 25 juli 1978 (3). Het E.O.G.F.L. zal gelden ter beschikking stellen voor de ontwikkeling van de kustvisserij in regio's waar nog een bijkomend vangstpotentieel bestaat en voor de vestiging van aquacultuurprojecten in gebieden die hier bijzonder voor geschikt zijn. De steun van het Fonds komt onder vorm van een kapitaalsubsidie van maximaal 25 %.
Het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (E.F.R.O.) en de Europese Investeringsbank (E.I.B.) verstrekken respectievelijk bijstand en leningen voor investeringen in infrastructuurplannen (4).
Een aantal lidstaten namen nationale structuurmaatregelen aan. Deze waren doorgaans gebaseerd op de hoger aangehaalde voorstellen van de Commissie. Hier werd door de Commissie niets tegen ingebracht voor zover zij een voorlopig karakter hadden en zij de latere toepassing van een gemeenschappelijke structuurpolitiek niet zouden dwarsbomen (5).
Het C.F.P.-pakket van 25 januari 1983 omvat eveneens een resolutie betreffende maatregelen voor de aanpassing van de capaciteit en de bevordering van de produktiviteit in de visserijsector. Binnen een termijn van zes maand zullen definitieve structuurreglementen uitgewerkt worden ter vervanging van de vroegere "ad hoc"-maatregelen. De Gemeenschap zal tot 50 % bijdragen in premies die door de lidstaten ter beschikking gesteld worden voor het afschrijven van ongebruikte schepen (76 miljoen Ecu over drie jaar). 18 miljoen Ecu over drie jaar wordt ter beschikking gesteld voor plannen inzake visserij-exploratie naar onderbeviste stocks en "joint ventures" met partners in de Middellandse Zee en West-Afrika. 250 miljoen Ecu wordt gepland voor maatregelen voor herstructurering, modernisering en ontwikkeling van kustvisserij en aquacultuur.

De nationale conservatiemaatregelen

Wij vermeldden hoger de leidende principes t.a.v. de bevoegdheid van de lidstaten tot het treffen van nationale instandhoudingsmaatregelen, zowel tijdens de overgangsperiode als daarna. Het gros van deze maatregelen leverde geen problemen op (6). In enkele gevallen gaven zij aanleiding tot betwisting. Het is uit deze rechtspraak van het Hof dat de graduele bevoegdheidsoverdracht terzake naar de Gemeenschap toe op te maken is.

---

(1) P.B., 29.7.1982, L.220, 1
(2) Cfr. LEIGH, M., o.c., 106-107
(3) Verordening 1852/78. P.B., L.211, 30. Herhaaldelijk aangevuld en verlengd
(4) Cfr. Het Gemeenschappelijk Visserijbeleid, Not. Eur., 11/83, 5-6
(5) Cfr. Bulletin E.G., 1978, n° 7/8, 52
(6) In 1982 werden 71 nationale maatregelen aan de Commissie genotificeerd, waarvan er 66 werden goedgekeurd

De Ierse maatregelen van februari 1977. Dit geschil illustreert de juridische onzekerheid rond het interne regime, wat ontevredenheid veroorzaakte bij de vissers in bepaalde streken. Het volgde op de uitgifte van twee Ierse wetten die erop gericht waren een tijdelijk toegangsverbod op te leggen in een bepaalde zone van vijftig mijl breed, voor vaartuigen van 33 meter lang en meer dan 1.100 pk (1). Deze wetten hadden geen effect op de activiteiten van de Ierse vloot, doch troffen vooral Nederlandse en Franse vaartuigen.
De Commissie oordeelt deze maatregelen discriminatoir en verzoekt Ierland om de opheffing ervan. Ierland weigert en is ervan overtuigd dat het bij gebrek aan een gemeenschappelijke regeling, de nodige nationale maatregelen mag vaststellen. De Commissie opent een procedure op basis van art. 169 E.G.-Verdrag : de Ierse maatregelen hebben een discriminerende uitwerking en hebben geen werkelijk behoudende betekenis.
Op 13 juli 1977 beveelt het Hof de litigieuse maatregelen te schorsen. De Ierse regering heeft hieraan gevolg gegeven.
In zijn arrest van 16 februari 1978 stelt het Europees Hof, verwijzend naar het arrest Kramer, dat *zolang de overgangsperiode van art. 102 A.T. niet is verstreken en de Gemeenschap geen volledig gebruik heeft gemaakt van haar bevoegdheid terzake, de lidstaten op nationaal niveau de geëigende instandhoudingsmaatregelen mogen nemen, onverminderd evenwel de ingevolge het Verdrag, met name art. 5, op hen rustende verplichting tot samenwerking*. Vervolgens verklaart het Hof dat de Ierse wetten, ofschoon niet openlijk, toch een verdekte vorm van discriminatie inhouden en dat zij dus tegen art. 7 van het E.G.-Verdrag (en art. 2, par. 1 van verordening 101/76) indruisen. Na deze vaststelling van de schending van het gemeenschapsrecht, acht het Hof het overbodig verder in te gaan op de vraag of het hier om daadwerkelijke instandhoudingsmaatregelen gaat (2).

Deze twee Ierse Orders waren eveneens het voorwerp van een verwijzing onder art. 177 E.G.-Verdrag van het District Court van Cork. Een viertal Nederlandse vissers waren vóór de schorsing van de maatregelen, binnen de Ierse vijftigmijlszone opgebracht. De Rechtbank van Cork stelt een prejudiciële vraag. Het arrest van dezelfde datum is gelijkluidend met het vorige. Een strafrechterlijke veroordeling op grond van een met het gemeenschapsrecht strijdig bevonden nationale wettelijke bepaling is eveneens daarmee onverenigbaar (3).

---

(1) Sea Fisheries (Conservation and Rational Exploitation) Order 1977. Sea Fisheries (Conservation and Rational Exploitation) (n° 2) Order 1977
(2) Zaak 61/77, Commissie v. Ierland, Zeevisserij, Jur. H.v.J., 1978, 417
(3) Zaak 88/77, Minister van Visserij v. C.A. Schonenberg e.a., (Verzoek om een prejudiciële beslissing, ingediend door het District Court for the District Court Area of Cork City), Zeevisserij, arrest van 16 februari 1978, Jur. H.v.J., 1978, 473
Cfr. CHURCHILL, R., E.L.R., 1980, o.c., 30-31. Idem, Scope of National Fishery Measures, E.L.R., 1979, 391-393. PEYROUX, E., R.T.D.E., 1979, o.c., 277. TIMMERMANS, C., Noot in S.E.W.,1978, 233-238. ROUSSEAU, C., Chronique, R.G.D.I.P., 1977, 803. 1978, 248, 684
Naar TIMMERMANS, C., Noot in S.E.W., 1978, 584-586, breidt het Hof hier de concurrerende bevoegdheidsverdeling uit tot het interne vlak, daar waar dit in het arrest Kramer enkel voor de externe bevoegdheidsverdeling gebeurde. In dat geval werd op intern vlak verwezen naar een parallelle bevoegdheidsverdeling, met name toetsing van de nationale maatregelen aan het gemeenschapsrecht

De Nederlandse maatregelen van december 1977. Twee decreten stellen tong- en scholquota vast voor de Nederlandse vissers in de Noordzee, ook buiten de Nederlandse visserijzone. In deze zaak protesteren een aantal onder hen tegen de opgelegde vangstbeperkingen welke groter zijn dan die voor vissers uit andere lidstaten in hetzelfde gebied.
In zijn arrest van 3 juli 1979 bevestigt het Hof *dat Nederland op het ogenblik van de feiten bevoegd was hogergenoemde maatregelen aan te nemen vermits de tijdslimiet naar art. 102 A.T. nog niet verstreken was.* Een nationale instandhoudingsmaatregel, *indien conform met het gemeenschapsrecht* en meer in het bijzonder Bijlage VI bij de verklaring van 3 november 1976, kan niet discriminerend geacht worden indien hij uniform wordt toegepast op alle vissers, onderworpen aan de rechtsmacht van de lidstaat in kwestie. Het is dus mogelijk dat een lidstaat zijn vissers strengere beperkingen oplegt dan de andere lidstaten. Ongelijkheden van deze aard zouden door voorafgaande raadpleging kunnen vermeden worden (Bijlage VI) (1).

De Britse maatregel van maart 1977. Deze Order handelde over minimum netmazen en de toegelaten proporties van de bijvangst van grondvissen in de langoestinevisserij (2). Een geschil met Frankrijk ontstond na de veroordeling van de "Cap Caval" door de rechtbank van Pembroke op 4 oktober 1977. Frankrijk stelt een procedure in bij het Europees Hof op basis van art. 170 E.G.-Verdrag. Gesteund door de Commissie voert het aan dat Groot-Brittannië zijn verdragsverplichtingen geschonden heeft. Er werd nagelaten de goedkeuring van de Commissie te vragen en wat de inhoud betreft, is deze Order niet als een redelijke instandhoudingsmaatregel te beschouwen. Groot-Brittannië betoogt dat het hier niet gaat om "unilaterale maatregelen" naar Bijlage VI, omdat zij ter uitvoering van bepaalde N.E.A.F.C.-aanbevelingen werden aangenomen.
Het Hof interpreteert het begrip "unilaterale maatregel" volgens Bijlage VI als elke instandhoudingsmaatregel, uitgaande van een lidstaat, met inbegrip van voorschriften in uitvoering van een internationale verplichting. De Britse maatregel betekent dan ook een inbreuk op de gemeenschapsverplichtingen (art. 5 E.G.-Verdrag, Bijlage VI en art. 2 en 3 verordening 101/76). *Het Verenigd Koninkrijk heeft de andere lidstaten niet van de geplande maatregel in kennis gesteld en heeft niet getracht de goedkeuring van de Commissie te bekomen.*
Het werd niet nader onderzocht of de Order naar inhoud een excessief karakter had (3).

De Britse maatregelen van juli-september 1978. Vier van de maatregelen die door Groot-Brittannië in deze periode waren vastgesteld werden door de Commissie afgekeurd : het verbod op de vangst van Noorse kever ten oosten van Schotland, het verbod op de haringvangst in de Ierse Zee rond het eiland Man, evenals in de zone van de Mournestapel (N.O. van Noord-Ierland), minimum netmazen van 70 mm. voor de langoestinevangst (4). De Commissie oordeelde deze maatregelen "niet noodzakelijk" vanuit wetenschappelijk oogpunt. Zij hebben vooral een economisch karakter en zijn nadelig voor de vissers van andere lidstaten en derde staten die zich op historische rechten kunnen beroepen. Zij zijn discriminerend en niet tijdelijk. Bovendien werden twee onder hen niet op de vereiste manier genotificeerd.

---

(1) Gevoegde Zaken 185-204/78, Strafgedingen tegen Firma J. Van Dam en Zonen e.a. (Verzoek om een prejudiciële beslissing, ingediend door de Economische Politierechter in de Arrondissementsrechtbank te Rotterdam), Biologische rijkdommen van de zee, arrest van 3 juli 1979, Jur. H.v.J., 1979, 2345. Cfr. CHURCHILL, R., E.L.R., 1980, o.c., 31. Idem, E.L.R., 1979, o.c., 393-395. TIMMERMANS, C., Noot S.E.W., 1980, 290-292, 294-295
(2) Fishing Nets (North-East Atlantic) Order, 1977
(3) Zaak 141/78, Frankrijk v. Verenigd Koninkrijk, Zeevisserij, arrest van 4 oktober 1979, Jur. H.v.J., 1979, 2923
Cfr. PEYROUX, E., R.T.D.E., 1979, o.c., 278. CHURCHILL, R., E.L.R., 1980, o.c., 31-32. TIMMERMANS, C., S.E.W., 1980, 289-290, 292-297. ROUSSEAU, C., R.G.D.I.P., 1979, 517
(4) Norway Pout (Prohibition of Fishing) (n° 3) (Variation) Order 1978. Irish Sea Herring (Prohibition of Fishing) Order 1978

Het is in deze zaak dat het Hof voor het eerst stelt dat de lidstaten verplicht zijn de noodzakelijke conservatiemaatregelen te treffen in het gemeenschappelijk belang en met eerbiediging van het geldende gemeenschapsrecht (d.i. alleen voorlopige en niet-discriminerende maatregelen, verplichte raadpleging van de Commissie). Het Hof aanvaardt dus een zekere nationale bevoegdheid, doch deze dient volledig dienstbaar te worden gemaakt aan het gemeenschappelijk belang.
In feite wordt de lidstaten daarmee de rol van "zaakwaarnemer" opgelegd om, nu de Gemeenschap zelf in gebreke is gebleven wegens de patstelling in de Raad, in haar plaats en ter behartiging van haar belangen de nodige voorlopige maatregelen te treffen (1). De constructie van de verplichte zaakwaarneming voorkomt dat de nationale bevoegdheden op dit terrein bij gebrek aan communautaire maatregelen volledig herleven. Anderzijds weet het Hof met deze oplossing een uitzichtloze toestand te vermijden die bij aanvaarden van een strikt exclusieve bevoegdheid van de Gemeenschap in casu zou zijn ontstaan (2).

De Britse maatregelen van juli 1979. Ditmaal stelt Groot-Brittannië een aantal maatregelen in werking die het pas twee dagen tevoren aan de Commissie genotificeerd heeft. Zij handelen over netmazen, minimum afmetingen van de vis, normen voor de bijvangst bij de langoestinevisserij en de haringvangst in de Ierse Zee en rond het eiland Man (3).
De Commissie ziet inbreuken op het gemeenschapsrecht op verscheidene punten : sedert het verstrijken van de overgangsperiode is het niet meer toegelaten nationale maatregelen aan te nemen zonder goedkeuring van de Commissie; de Commissie werd niet geraadpleegd als vereist; de maatregelen werden onnodig snel in voege gebracht; de maatregel inzake de haringvangst is discriminerend.
Het arrest valt op 5 mei 1981. De zaak betreft eenzijdige conservatiemaatregelen vastgesteld in de loop van 1979, dus na afloop van de overgangsperiode van art 102 A.T.. Groot-Brittannië voerde zonder goedkeuring van de Commissie litigieuse maatregelen in, en handelde dus in strijd met het Verdrag. Dit is bij uitstek een geval waar de vraag naar de bevoegdheidsverdeling centraal staat.
Dat de bevoegdheid van de Gemeenschap inzake het instandhoudingsbeleid na 31 december 1978 een exclusieve is geworden valt na het Kramer arrest en het arrest in de Ierse visserijzaak moeilijk meer te bestrijden. Het Hof bevestigt dan ook deze rechtspraak. Hoe exclusief echter is exclusief ? Het Hof aanvaardt ondanks de exclusieve bevoegdheid van de Gemeenschap een beperkte marge voor nationale maatregelen, en baseert zich hierbij niet op de hogervermelde Raadsbesluiten inzake "tijdelijke regelingen voor de visserij-activiteiten in onder soevereiniteit of jurisdictie van de lidstaten vallende wateren...". Het niet-uitoefenen van zijn bevoegdheid door de Raad zou een rechtsvacuum scheppen. *De lidstaten kunnen daarom voordien vastgestelde nationale conservatiemaatregelen blijven handhaven, en deze nationale maatregelen aanpassen voor zover dat strikt noodzakelijk is in verband met de ontwikkeling van terzake relevante biologische en technische gegevens. Deze residuele bevoegdheid van de lidstaten is beperkt : zij dienen acht te slaan op het belang van de Gemeenschap, dus ook hier weer de figuur van de zaakwaarnemer, en de voorafgaande goedkeuring van de Commissie is vereist.* Groot-Brittannië wordt veroordeeld wegens het niet nakomen van twee verdragsverplichtingen : door het in werking stellen van een aantal maatregelen,

---

(1) Zaak 32/79, Commissie (ondersteund door Denemarken, Frankrijk, Nederland, Ierland) v. Verenigd Koninkrijk, Zeevisserij-instandhoudingsmaatregelen, arrest van 10 juli 1980, Jur. H.v.J., 1980, 2403
Cfr. TIMMERMANS, C., Noot S.E.W., 1982, 115-116. CHURCHILL, R., E.L.R., 1980, o.c., 32. PEYROUX, E., R.T.D.E., 1979, o.c., 279. ROUSSEAU, C., Chronique, R.G.D.I.P., 1978, 1099-1102. 1981, 163-164. AMPHOUX, J., Cour de Justice des Communautés Européennes, Cah. Dr. Eur., 1980, 617-618

(2) TIMMERMANS, C., S.E.W., 1982, o.c., 116

(3) Fishing Nets (North-East Atlantic) (Variation) Order 1979. Immature Sea Fish Order 1979. Immature Nephrops Order 1979. Nephrops Tails (Restrictions on Landing) Order 1979. Sea Fish (Minimum Size) (Ammendment) Order (Northern Ireland) 1979. Herring (Irish Sea) Licensing Order 1977. Herring (Isle of Man) Licensing Order 1977

zonder voorafgaande raadpleging en niettegenstaande de tegenwerpingen van de Commissie, en door het handhaven van een visserijregime in de Ierse Zee en rond het eiland Man dat niet vooraf door de Commissie werd onderzocht, noch goedgekeurd. Dit licentiesysteem wordt als discriminerend beschouwd (1).

Beide voorafgaande zaken illustreren de bizarre opvatting van het Verenigd Koninkrijk over zijn functie als lid van de Raad van de E.E.G.. Het schrikt er niet voor terug in de Raad de totstandkoming te blokkeren van communautaire instandhoudingsmaatregelen waarover alle overige lidstaten het eens zijn, om deze vervolgens in gewijzigde versie op nationaal niveau zelf eenzijdig in te voeren. Hoeveel kwaad bloed deze handelswijze bij de andere lidstaten zet blijkt uit de ondersteuning van de Commissie door niet minder dan vier lidstaten in de zaak 32/79 en twee in de zaak 804/79. De beslissingen van het Hof in deze beide zaken zijn belangrijk omdat zij vernuftig geconstrueerde juridische oplossingen (2) aanbrengen voor een situatie waar een doeltreffend conservatiebeleid broodnodig is, doch de communautaire besluitvorming faalt, en nationale maatregelen wegens overgang van bevoegdheden naar de Gemeenschap niet meer mogelijk zijn. Deze beide arresten verhinderen aldus een toestand van totale anarchie, waarin de communautaire wetgever in zijn werking faalt en tevens de lidstaten ieder voor zich en in een kettingreactie eenzijdig maatregelen gaan treffen (3). Het onmiddellijke gevolg van het arrest 804/79 is de verklaring van de Commissie, op 27 juli 1981 (supra) waarin zij stelt dat zij haar voorstellen als bindend beschouwt. Dit riep de doctrine in het leven dat Commissievoorstellen onder bepaalde omstandigheden verplichtingen kunnen vestigen voor de lidstaten, ook al werden deze voorstellen niet door de Raad overgenomen (4).

De Nederlandse maatregelen van augustus 1979. De Rechtbank van Rotterdam stelt hier een prejudiciële vraag inzake de interpretatie van de communautaire regeling voor de instandhouding van de visserij in het jaar 1979, teneinde de verenigbaarheid met het gemeenschapsrecht te kunnen onderzoeken van een Nederlandse maatregel betreffende de vangstbeperking voor andere vissoorten dan tong en schol. De voorlopige E.G.-maatregel dateert van 23 juni 1979, de Nederlandse van 27 augustus 1979.

---

(1) Zaak 804/79, Commissie (ondersteund door Frankrijk en Ierland) v. Verenigd Koninkrijk, Zeevisserij - instandhoudingsmaatregelen, Jur. H.v.J., 1981, 1045 Cfr. TIMMERMANS, C., S.E.W., 1982, 117-120. ROUSSEAU, C., Chronique, R.G.D.I. 1981, 896-898
Eén van de gewraakte Orders, met name de Fishing Nets (North-East Atlantic) (Variation) Order 1979, maakte tevens het voorwerp uit van een prejudiciële vraag van een Engels Hof van Beroep. Een Franse langoestinevisser, Robert Tymen, was veroordeeld wegens schending van deze wet op 16 oktober 1979. Op 16 december 1981 oordeelt het Europees Hof op dezelfde gronden dat het Verenigd Koninkrijk niet bevoegd was genoemde nationale maatregel vast te stellen en dat een strafrechterlijke veroordeling op grond van een met het gemeenschapsrecht strijdig bevonden nationale wettelijke bepaling daar eveneens onverenigbaar mee is. Zaak 269/80, Strafzaak tegen Rober Tymen (Verzoek om een prejudiciële beslissing, ingediend door de Court of Appeal, Criminal Division), Visserij, arrest van 16 december 1981, Jur.H.v.J., 1981, 3079 Cfr. ROUSSEAU, C., Chronique, R.G.D.I.P., 1982, 564-566

(2) (i) Eerder bevoegdelijk en confrom het gemeenschapsrecht genomen nationale maatregelen hoeven niet te vervallen omdat een communautaire bevoegdheid exclusief wordt, terwijl zij nog niet wordt uitgeoefend. Enkel de daadwerkelijke uitoefening van de communautaire bevoegdheid zal de nationale maatregel kunnen verdringen; (ii) een exclusief geworden communautaire bevoegdheid behoeft niet onder alle omstandigheden een optreden van de lidstaten uit te sluiten. Faalt de communautaire besluitvorming terwijl maatregelen dringend noodzakelijk zijn dan kunnen de lidstaten ex art. 5 Verdrag, gehouden zijn deze in de plaats van de Gemeenschap en haar belang te treffen; in dit geval beschikt de Commissie over een goedkeuringsrecht. Institutioneel gezien, opmerkelijke oplossingen, door de Commissie bepleit en door het Hof aanvaard. TIMMERMANS, S.E.W., 1982, o.c., 122

(3) Ibid., 115

In oktober 1979 was door een vaartuig van de maatschappij Van Dam, in overtreding van het Nederlands decreet, een hoeveelheid kabeljauw ontscheept en hiervoor vervolgd. Van Dam verwijst naar het rechtsvacuum dat zou bestaan na het verstrijken van art. 102 A.T.. De Nederlandse regering wijst erop dat de Nederlandse maatregel formeel goedgekeurd was door de Commissie en dat hij in elk geval niet strijdig was met de Raadsbeslissing.
Het Hof verwijst naar zijn argumenten in de zaak 804/79 en verklaart dat *nationale maatregelen inzake de instandhouding van levende zeerijkdommen, zoals de door de Nederlandse regering voor het jaar 1979 vastgestelde voorlopige regeling ter beperking van de vangst van andere vissoorten dan tong en schol, conform zijn met het gemeenschapsrecht voor zover zij , aangenomen ten gevolge van het in gebreke blijven van de Raad, en na raadpleging, formeel de goedkeuring van de Commissie hebben verkregen* (1).

Het Belgische K.B. van april 1979. In dit geval worden twee vragen gesteld door de Rechtbank van Eerste Aanleg te Brugge over de interpretatie van art. 102 A.T. en verordening 2527/80 van 30 september 1980, houdende technische maatregelen voor de instandhouding van de visstanden. Deze vragen waren gerezen in het kader van een tegen de schipper van een Nederlandse vissersboot aanhangig gemaakte strafzaak wegens overtreding van het Belgische K.B. van 23 april 1979, houdende maatregelen om de visstand en de schaaldieren- en weekdierenstand in de Belgische visserijzone te beschermen, zoals gewijzigd bij K.B. van 20 december 1979, houdende soortgelijke maatregelen in de Noordzee. De verdachte voerde aan dat voornoemde verordening van de Raad voor hem gunstiger bepalingen bevatte.
Het Hof verwijst opnieuw naar zijn rechtspraak in de zaak 804/79. *Zonder passende voorafgaande raadpleging van de Commissie of tegen de door deze geformuleerde bezwaren, voorbehoud of voorwaarden in, kan een lidstaat niet langer instandhoudingsmaatregelen op het gebied van de visserij vaststellen.* Hij heeft evenmin het recht om in het onder zijn jurisdictie vallende gebied de naleving daarvan te verzekeren indien de maatregelen niet in overeenstemming met genoemde verplichtingen zijn genomen.
Noch verordening 2527/80 van de Raad, noch de latere verordeningen waarbij haar geldigheidsduur werd verlengd, hebben terugwerkende kracht - dit in overeenstemming met de constante rechtspraak van het Hof (2).

De Deense maatregel van maart 1978. De Rechtbank van Groenland stelt twee vragen nopens de interpretatie van art. 7 E.G.-Verdrag en art. 1 en 2, par. 1 van verordening 101/76.
Aanleiding is de strafvordering tegen de Britse schipper Noble Kerr, wegens infractie op het Deens ministerieel besluit van 10 maart 1978. Hierdoor werden vangsquota vastgesteld voor sommige vissoorten in bepaalde zones van de Groenlandse viswateren. Deze quota werden toegewezen aan vissers uit Groenland, Denemarken, Frankrijk en de Far Oer. De Britse visser beschikte evenwel over een vergunning voor de garnaalvangst in deze wateren, hem afgeleverd door zijn Visserijministerie. De voornaamste vraag is dan ook of hier sprake kan zijn van een discriminerend optreden.

---

(1) Zaak 124/80, Strafzaak tegen J. Van Dam en Zonen (Verzoek om een prejudiciële beslissing, ingediend door de Arrondissementsrechtbank te Rotterdam), Zeevisserij - instandhoudingsmaatregelen, arrest van 2 juni 1981, Jur.H.v.J., 1981, 1447
Cfr. ROUSSEAU, C., Chronique, R.G.D.I.P., 1982, 169-170

(2) Zaak 21/81, Strafgeding tegen Bout en BVI Bout en zonen (Verzoek om een prejudiciële beslising, ingediend door de Rechtbank van Eerste Aanleg te Brugge), Visserij - nationale instandhoudingsmaatregelen, arrest van 10 februari 1982, Jur.H.v.J., 1982, 381
Cfr. ROUSSEAU, C., Chronique, R.G.D.I.P., 1982, 774-775. R.W., 1982/83, 327. 1983/84, 804-808.

Gezien de overgangsperiode op het ogenblik van de feiten nog niet verstreken was en de Gemeenschap nog geen gebruik had gemaakt van haar bevoegdheden terzake, oordeelt het Hof dat een nationale maatregel, getroffen overeenkomstig de procedure voorzien in de resolutie van 3 november 1976, en houdende de bepaling van een totaal vangstcontingent en de verdeling hiervan onder bepaalde lidstaten, niet als strijdig met het principe van niet-discriminatie dient te worden beschouwd. Het gaat hier om een noodzakelijke conservatiemaatregel die beantwoordt aan objectieve criteria, rekening houdend met de belangen van de kustbevolking en met de instandhouding van een bestaande toestand in de betrokken zone (1).
Dit arrest betekent, na de uitspraak in de zaak 804/79, een nieuwe evolutie in het vormingsproces van de C.F.P.. Nationale quota worden beschouwd als conservatiemaatregelen. Commissievoorstellen aangaande nationale quota zijn dus even bindend als Commissievoorstellen aangaande T.A.C.'s en het weigeren van toegang aan een staat die geen traditionele rechten bezit wordt niet gezien als een discriminatie.
Dit laatste werd begin 1983 aangewend tegen Denemarken dat aanspraak maakte op een makreelquotum in bepaalde Britse wateren zonder over traditionele rechten te beschikken. Op deze manier droeg het Europees Hof bij in de oplossing van de finale fase van het debat rond de C.F.P. (2).

*
* *

Deze regionale "case study" in het interne beheer van een 200-mijlszone bevat in een notedop een aantal elementen die wij ook op globaal vlak kunnen onderscheiden. Zowel uit het overzicht van de voorstellen van de Commissie als uit de getroffen maatregelen zelf kan het besluit worden getrokken dat een economisch verantwoord *management* van dergelijke uitgestrekte zones geen eenvoudige opgave is.
Tot begin 1983 was de C.F.P. voornamelijk gekenmerkt door het "ad hoc"-karakter van de maatregelen en de hele discussie had vermoedelijk niet zolang aangesleept indien de beheersobjectieven van in den beginne klaar en duidelijk waren uitgelijnd en aanvaard. Deze hebben zich evenwel slechts gradueel doorheen de opeenvolgende Commissievoorstellen ontwikkeld.

Nemen wij deze objectieven even onder de loupe.
Tegelijk met de afkondiging van de 200-mijlszone, introduceerde de Gemeenschap het concept van de algemene toegestane vangst (T.A.C.). Dit instrument was het centrale punt van alle visserijmanagement-voorstellen op de Derde Zeerechtconferentie : de T.A.C. wordt bepaald door de kuststaat, die dan beslist welk aandeel zijn eigen vissers in staat zijn voor hun rekening te nemen en het resterende dient aan vissers van derde staten te worden toegekend. Binnen de E.G. wordt de bepaling van de T.A.C.'s hoofdzakelijk gebaseerd op aanbevelingen van biologen (I.C.E.S. en het Wetenschappelijk en Technisch Comité). I.C.E.S. hanteert, zoals reeds hoger vermeld, het O.S.Y.-criterium als basis voor zijn aanbevelingen. Dit is een merkelijke verbetering tegenover de M.S.Y. als voornaamste streefdoel van de zeevisserij, vermits hier milieufactoren in rekening worden gebracht, maar toch worden zowel de vangstkosten als de waarde van de vangst buiten beschouwing gelaten. Tot dusver bracht de onderhandeling van de T.A.C.'s

---

(1) Zaak 287/81, Openbaar Ministerie v. Jack Noble Kerr, Visserij - instandhoudingsmaatregelen, arrest van 30 november 1982, Jur.H.v.J., 1982, 4053 Cfr. ROUSSEAU, C., Chronique, R.G.D.I.P., 1983, 651-652. LEIGH, M., o.c., 202
(2) Ibid., 202-203

eindeloze discussies met zich, die te vergelijken zijn met de vroegere toestanden binnen de N.E.A.F.C.. De som van de behoeften van de lidstaten overtreft immers de beschikbare voorraden. Het akkoord van januari 1983 stelt de toegekende quota vast onder de vorm van percentages op lange termijn, wat het jaarlijks gepalaber onder de lidstaten dient te voorkomen. De toetreding van Spanje en Portugal dreigt dit alles terug op losse schroeven te zetten; wie van de lidstaten zal de grootste last van de vereiste vangstbeperking dragen ?
Een tweede grondslag van de C.F.P. is het principe van de niet-discriminatie. Strikt genomen kan gesteld worden dat het aannemen van het quotasysteem (verdeling van de T.A.C. onder de lidstaten) een "de facto" afwijking van dit principe betekent. Ook op dit punt zal de uitbreiding van de Gemeenschap problemen meebrengen; denken wij maar aan de reden van de niet-toetreding van Noorwegen in 1972. Het gevaar bestaat dat de kandidaat-leden, in het vooruitzicht van hun toetreding, investeringen in hun vissersvloot gaan aanmoedigen om hun onderhandelingspositie te verstevigen, wat een niet wenselijke ontwikkeling zou zijn, gezien de reeds bestaande overkapitalisatie in de E.G.-vloot (1). Anderzijds biedt de derde uitbreiding van de Gemeenschap grote vooruitzichten voor de Tien in geval ook de mediterrane en overzeese visserijzones in de toekomst onder de C.F.P. zouden vallen, wat wellicht een erg optimistische verwachting is.
Het instandhouden van de exclusieve nationale zones, een tweede afwijking van het principe van de gelijke toegang, was de onvoorwaardelijke prijs voor het uiteindelijk compromis en biedt zowel voor- als nadelen. Een zonale verdeling maakt een biologisch en economisch gezond exploitatiepatroon mogelijk, maar leidt vaak tot overdreven vangstinspanning. Spijts het risico van inefficiëntie is dit een toegeving aan de lokale vissers en bevordert deze methode de mogelijkheid van toezicht op de conservatiemaatregelen en de vangstinspanning (2).
Wat dit laatste betreft liggen inderdaad nog mogelijkheden open. Tot dusver werd een licentiesysteem zowel op gemeenschappelijk als op nationaal vlak voornamelijk gezien als een hulpmiddel bij de controle en niet als een inspanningbeperkend instrument. De over het algemeen op de N.E.A.F.C.-maatregelen gebaseerde conservatievoorschriften (netmazen, seizoenen, gebieden, vistuig) vertonen het gemeenschappelijk kenmerk dat zij tot economische inefficiëntie plegen te leiden, wat in sterk contrast staat tot de Canadese, en tot op zekere hoogte de Amerikaanse praktijk sedert de invoering van de E.E.Z. (3). Het akkoord van januari 1983 voorziet nu toch een licentiesysteem voor de wateren ten noorden van Schotland (toegangbeperking).
Structuurmaatregelen behoorden daarentegen wel altijd tot de voorstellen van de Commissie. De aanpassing van de deels werkloos geworden diepzeevloot was inderdaad een prioritair probleem dat door de Gemeenschap terdege gesteund werd en wordt. Een laatste aspect van het intern beheer van een uitgestrekte visserijzone is dat van de nalevingscontrole. Op dit punt is de resolutie van juni 1982 een belangrijke evolutie, daar de visserij-inspectie nu niet langer uitsluitend in handen blijft van de lidstaten; een meer geharmonizeerd optreden behoort dan ook tot de mogelijkheden (4). Of op de suggestie van het Europees Parlement tot oprichting van een Europees maritiem agentschap zal ingegaan worden hangt af van de bereidheid van de lidstaten deze volgende stap in de ontwikkeling van een communautair oceaanbeheer te zetten en uiteraard van de beschikbare financiële middelen.

---

(1) Cfr. CUNNINGHAM, S., M.P., 1980, o.c., 231-233. CHURCHILL, R., M.P., 1983, o.c., 74
(2) UNDERDAL, A., 1980, o.c., 210-211
(3) CUNNINGHAM, S., M.P., 1980, o.c., 233-234. Cfr. WATT, D., P.Q., 1977, o.c., 336. MARCH HUNNINGS, N., Study Group 4 : Fisheries, ed. WATT, D., 1980, o.c., 234-235
(4) Op dit ogenblik vertoont dit complexe probleem zowel nationale, communautaire als internationale aspecten. De nationale rechtbanken dienen dan ook regelmatig prejudiciële vragen te richten tot het Europees Hof alvorens de toepasselijke rechtsnorm kan worden aangewend. Cfr. R.G.D.I.P., 1983, 842-843.
Het hanteren van communautaire sancties, als bv. de licentie, door de Commissie is in de toekomst niet ondenkbaar.

Vanuit communautair oogpunt is de moeizame ontwikkeling van de C.F.P. een erg frustrerende ervaring geweest waarin één lidstaat erin slaagde de activiteit van de Raad tot een minimum te beperken terwijl conservatiemaatregelen juist dringend noodzakelijk waren. In dit opzicht heeft het Europees Hof een belangrijke rol op zich genomen. Niet alleen bood het duidelijke leidraden voor de bevoegdheidsverdeling, maar vooral stimuleerde het het toenemend gezag van de Commissie, in een toestand waarin de Raad tot passiviteit was gedwongen. Vooral het oordeel in de zaak 804/79 is als een mijlpaal op integratie-politiek vlak te beschouwen (1). Op deze manier maakte de alliantie Commissie-Europees Hof de werking van een interim conservatieregime door middel van nationale maatregelen mogelijk. Dit proces stelt een duidelijk voorbeeld van het verschuivend institutioneel evenwicht binnen de Gemeenschap en van de manier waarop beslissingen worden genomen. De C.F.P. is dus ook een goede "case study" in Europese integratie. Van een "aanhangsel" bij de landbouw- en handelspolitiek, evolueerde de visserij tot een uiterst gepolitiseerd thema op de agenda van de Ministerraad. Een symbool hiervan is de oprichting van een Directoraat-Generaal voor de Visserij in 1977. De C.F.P. promoveerde opeens tot een punt van belang bij de eerste uitbreiding van de Gemeenschap in 1972, en belooft dit eveneens te zijn bij de toetredingsonderhandelingen met Spanje en Portugal (2).

Hét uitgangspunt van de lang aanslepende controverse lag in de moeilijkheid het E.E.Z.-concept in de communautaire context te integreren. Enerzijds werd de E.E.Z., als exponent van nationalisme en nationale toeëigening, zowel op de Conferentie als door gemeenschappelijke regels, sedert 1976 door de E.G. aanvaard; anderzijds geldt het communautaire principe van de gelijke toegang tot de E.G.-wateren. Begrijpelijkerwijze een bron van frustratie voor de lidstaat die over visrijke kustwateren beschikt (3).
Wat levert het aannemen van de 200-mijls visserijzone dan voor de lidstaten op ? Op het eerste gezicht lijkt het voornaamste winstpunt gelegen te zijn in verhouding tot derde visserijstaten waarvan de deelname aan de vangst in de E.G.-zone nu tot een minimum wordt beperkt. In omgekeerde richting heeft de Gemeenschap evenwel meer verloren dan gewonnen (infra). Ook intern zijn de continentale lidstaten er niet erg op vooruitgegaan. Het akkoord van 1983 stelt hun historische rechten veilig in de zone tussen zes en twaalf mijl. Groot-Brittannië kreeg voldoening op het vlak van het instandhouden van een voorbehouden kustzone en van een speciaal regime voor de Noordschotse wateren. Ierland kan door de toepassing van visserijplannen een zekere preferentiële toestand creëren (4).

Deze woelige episode toont duidelijk aan dat het vasthouden aan de unanimiteitsregel de goede werking van een communautaire politiek sterk vertraagt en in gevaar kan brengen. Art. 11 van resolutie 170/83 van 25 januari 1983 voorziet nu in de mogelijkheid om binnen de Raad over visserijvoorstellen te beslissen met gekwalificeerde meerderheid. De introductie van een Beheerscomité-procedure voor de dagelijkse beslissingen betekent dat de conservatievoorstellen van de Commissie onmiddellijk uitvoerbaar zijn. Deze blijven van kracht tenzij de Raad er, met 2/3 meerderheid, binnen de maand anders over beslist. De Raad zal ook meerderheidbeslissingen treffen aangaande T.A.C.'s en quota en de jaarlijkse afspraken met derde staten. De C.F.P.-regeling versterkt aldus het supra-nationaal aspect van het beheer en geeft de Commissie wat meer maneuvreerruimte (5).

---

(1) HOFMANN, R., o.c., 824
(2) LEIGH, M., o.c., 6
(3) Cfr. GUTTERIDGE, J., The Dilemma of the British Fishing Industry, B.Y.I.L., 1978, 202-206. KOERS, A., The E.E.C.'s Common Fisheries Policy and UNCLOS III, ed. LAURSEN, F., o.c., 115
(4) CANDUSSEAU, P., La Communauté à l'apprentissage de la pêche, R.M.C., 1979, 1. Cfr. HEDGES, D., La pêche dans la Communauté, quelques difficultés, R.M.C., 1977, 450
(5) LEIGH, M., o.c., 191, 211

Zo is, meer dan zes jaar na de invoering van de gemeenschappelijke visserijzone, een permanent intern regime op poten gezet. Dit blijft niettegenstaande alles een unieke prestatie, in acht genomen de moeilijkheden die reeds met het beheer van een "eenvoudige" E.E.Z. of visserijzone gemoeid gaan, en evenzeer als een succesvol experiment in mariene regionalisme (1).

De externe politiek

De externe betrekkingen van de Europese Gemeenschap zijn relatief immuun voor de conflictsituaties die vaak de oplossing van interne aangelegenheden blokkeren. Zo ook voor de visserij. Terwijl het debat over de toegang tot de kustwateren en de verdeling van de quota aansleepte, bouwde de Gemeenschap zich een soliede reputatie op op het vlak van de internationale visserijbetrekkingen. In 1976 wordt de impliciete bevoegdheid van de Gemeenschap, visserij-akkoorden te onderhandelen en af te sluiten formeel vastgelegd. Op basis van de richtlijnen van de Raad onderhandelde de Commissie sindsdien een heel netwerk van bilaterale overeenkomsten en trad zij op multilateraal vlak actief op.
Af en toe zijn de gevolgen van de interne verdeeldheid in de externe visserijbetrekkingen merkbaar. Vooral de betrekkingen met Noorwegen en Canada leden onder het uitstel van de realisatie van de C.F.P. (2).

De verdragsluitende bevoegdheid van de Gemeenschap

Wij haalden reeds eerder de verdragsartikelen aan waaruit de "treaty making power" van de Gemeenschap op het gebied van de visserij kan worden afgeleid. Deze werden aangevuld door de arresten van het Hof in de zaken A.E.T.R. en Kramer, die op de erkenning van een zeker parallellisme tussen de interne en externe bevoegdheden van de E.E.G. neerkomen, op voorwaarde evenwel dat de Gemeenschap reeds van haar interne bevoegdheden terzake gebruik heeft gemaakt. In een later advies in de zaak 1/76 heeft het Hof zijn oorspronkelijke benadering gewijzigd en stelt het dat de bevoegdheid van de Gemeenschap om internationale verbintenissen aan te gaan niet tot deze eventualiteit beperkt is. Het verwijst hiervoor enkel naar bepalingen van het E.G.-Verdrag en niet naar het secundair recht (3). Deze opinie betekent een bevestiging van het A.E.T.R.-arrest, in zoverre dat dit laatste het principe van de impliciete verdragsluitende bevoegdheid van de Gemeenschap stelde, en is tevens een opheldering van het Kramer-arrest voor wat betreft de bron van deze bevoegdheid. Het parallellisme tussen interne en externe bevoegdheid van de Gemeenschap wordt nu klaar en duidelijk uitgedrukt.

In de praktijk zien wij inderdaad dat de Raad in zijn resolutie van 3 november 1976 bepaalt dat de visserij door schepen van derde staten in de E.G.-wateren en van E.G.-vissers in de wateren van derde staten, dient geregeld te worden door middel van akkoorden tussen de Gemeenschap en de derde staten; aan de Commissie wordt de opdracht gegeven met de onderhandelingen aan te vangen. Deze beslissing is zuiver gebaseerd op de impliciete "treaty making power" van de Gemeenschap. Het eerste visserij-akkoord werd afgesloten met de Verenigde Staten op 15 februari 1977, dus vóór de Raad enige interne visserijmaatregel had aangenomen.

---

(1) Ibid., 6
(2) Ibid.,119-120
(3) Advies 1/76, Re ontwerp-akkoord betreffende de instelling van een Europees Oplegfonds voor de Binnenscheepvaart, advies van 26 april 1977, Jur.H.v.J., 1977, 741

Wanneer wordt de externe bevoegdheid van de Gemeenschap nu een exclusieve ? Het A.E.T.R.-arrest stelt dat eens de Gemeenschap haar interne bevoegdheid heeft uitgeoefend en interne regels heeft vastgesteld, de lidstaten niet langer bevoegd zijn om externe verplichtingen te aanvaarden die deze interne regels negatief kunnen beïnvloeden. In het Kramer-arrest wordt hieraan toegevoegd dat, aangezien de Raad in casu nog geen gemeenschappelijke visserijmaatregelen heeft getroffen, de lidstaten verder bevoegd blijven internationale visserij-overeenkomsten af te sluiten. Deze nationale bevoegdheid zou slechts blijven bestaan tot op het ogenblik dat de Raad effectieve conservatiemaatregelen aanneemt, wat volgens art. 102 A.T. ten laatste op 31 december 1978 diende te gebeuren. Zoals hoger beschreven was de Raad niet in staat deze verplichting na te komen. Aangezien de Gemeenschap volgens advies 1/76 reeds over externe bevoegdheid in visserijzaken beschikt, en het deze sedert 15 februari 1977 effectief heeft uitgeoefend, lijkt de conclusie voor de hand te liggen dat zij sedertdien ook exclusief geworden is (1).
In de praktijk was het visserij-akkoord tussen Frankrijk en Guinée-Bissau van 20 januari 1977 het laatste dat door een lidstaat werd afgesloten.

Dit roept de vraag op naar het statuut van de dertig à veertig visserij-akkoorden tussen één of meer lidstaten en derde staten, die niet formeel werden ontbonden. Vroegere akkoorden kunnen worden opgezegd, ontbinden na het verstrijken van de overeengekomen duur, of worden vervangen door bilaterale verdragen die door de E.G. worden afgesloten.
Vooral in de visserijbetrekkingen met Spanje kwam dit punt aan de orde. Een aantal rechtszaken voor Franse rechtbanken, naar aanleiding van de schending van de E.G.-reglementen in de Franse visserijzone in de periode 1977-79 behandelden het vraagstuk van de voorrang tussen het Frans-Spaans visserij-akkoord van 20 maart 1967 (supra) en het gemeenschapsrecht (2).
Slechts in één geval werden de bepalingen van het bilateraal akkoord nietig verklaard, op basis van de nieuwe internationale gewoonteregel die zich sedert enkele jaren ontwikkeld had. Ook het Europees Hof diende in een aantal dergelijke zaken uitspraak te doen en het bevestigde dat de Spaanse rechten onder de Conventie van Londen van 1964 of bilaterale visserij-akkoorden, niet konden

---

(1) Cfr. CHURCHILL, R., Revision of the E.E.C.'s Common Fisheries Policy,Part II, E.L.R., 1980, 96-99. HARDY, M., Opinion 1/76 of the Court of Justice. The Rhine Case and the Treaty-Making Powers of the Community, C.M.L.Rev., 1977, 561-568, 582-592. GROUX, J., Le parallélisme des compétences internes et externes de la Communauté Economique Européenne, Cah.Dr.Eur.,1978, 9-20 RAUX, J., Les accords externes de la C.E.E., R.T.D.E., 1978, 460-464. KOVAR, R., o.c., 534-535, 538-545. PEYROUX, E., R.T.D.E., 1979, o.c., 281. BOURGEOIS, J., Some Comments on the practice, in : Division of Powers between the European Communities and their Member States in the Field of External Relations, Deventer, Kluwer, 1981, 100-102

(2) VALLEE, R., Sur quelques poursuites engagées contre des pêcheurs espagnols ayant pratiqué la pêche dans les eaux territoriales ou dans la zone économique de la France, R.G.D.I.P., 1979, 220-245. A.F.D.I., 1980, 822. Cfr. LEIGH, M., o.c., 168. DAILLIER, P., o.c., 456-457. SOUBEYROL, J., Les droits de pêche des espagnols dans les zones maritimes gérées par la C.E.E.. Etat actuel et perspectives, R.T.D.E., 1978, 193-203. ROUSSEAU, C., Chronique, R.G.D.I.P., 1978, 250, 1102-1103. GONZALES CAMPOS, J., Las relaciones entre Espana y la C.E.E. en materia de pesca, ed. LEITA, F. & SCOVAZZI T., Il regime della pesca nella Communita Economica Europea, Milaan, Giuffrè, 1977, 131-169

ingeroepen worden tegen de gemeenschapsreglementen die de Spaanse visserij in de 200-mijlszone aan beperkingen onderwierpen (1).

In de zaak 181/80 wordt eerst en vooral verwezen naar het arrest Kramer; vervolgens wordt vastgesteld dat art. 10 van de Europese Visserijconventie uitdrukkelijk bepaalt dat niets in het Verdrag de instelling verhindert van een speciaal regime inzake de visserij tussen de lidstaten en de Europese Gemeenschap, terwijl de kuststaat ingevolge art. 5 onder bepaalde voorwaarden bevoegd is, de naleving van instandhoudingsmaatregelen in de zone tussen zes en twaalf mijl af te dwingen. Dit betekent dat de partijen bij het Verdrag van Londen het bestaan kenden van wederkerige verbintenissen op visserijgebied en dat zij wisten dat de bevoegdheid tot het treffen van instandhoudingsmaatregelen in de zin van art. 5 vanaf een bepaald moment voor de lidstaten van de Gemeenschap zou worden uitgeoefend door de communautaire instellingen. In de resolutie van 3 november 1976 inzake bepaalde externe aspecten van het instellen in de Gemeenschap van een visserijzone van 200 mijl, beslist de Raad dat vanaf 1 januari 1977, de exploitatie van de visbestanden in deze zones door vissersvaartuigen van derde landen afhankelijk zal zijn van overeenkomsten tussen de Gemeenschap en de betrokken landen. Bij de parafering van de visserij-overeenkomst met Spanje op 15 april 1980 (2) verklaarde de Spaanse regering dat "de bepalingen van de overeenkomst in de plaats treden van de bepalingen van de overeenkomsten inzake de betrekkingen op visserijgebied, waarbij de lidstaten van de E.E.G. en Spanje partij zijn". Volgens dit akkoord kan elke partij voor de onder haar jurisdictie vallende visserijzone de maatregelen treffen die nodig zijn voor een rationeel beheer van de biologische rijkdommen van de zee; die maatregelen kunnen de vaststelling van vangstquota omvatten, alsmede de bepaling dat de visvangst alleen mag worden uitgeoefend indien daarvoor een vergunning is afgegeven (ov. 6 tot 21).

---

(1) Zaak 812/79, Strafzaak tegen Juan C. Burgoa (verzoek om een prejudiciële beslissing ingediend door de Circuit Court van het Graafschap Cork), Visserijrechten van derde landen, arrest van 14 oktober 1980, Jur.H.v.J., 1980, 2787
Cfr. ROUSSEAU, C., Chronique, R.G.D.I.P., 1981, 374-376
In de zaak 181/80 en de gevoegde zaken 180 en 266/80, Procureur général Cour d'appel te Pau v. Arbelaiz-Amazabel, Strafzaken tegen Crujeiras Tomé en Yurrita, Visserijrechten van derde landen, arresten van 8 december 1981, Jur.H.v.J., 1981, 2961 en 2997, stelt het Hof dat *het kaderakkoord tussen de E.G. en Spanje van 15 april 1980 vroegere verbintenissen tussen Spanje en de lidstaten heeft vervangen.*
Cfr. ROUSSEAU, C., Chronique, R.G.D.I.P., 1982, 561-564
In een andere serie arresten bevestigt het Hof dat Spaanse vissersvaartuigen de gemeenschapsreglementen niet kunnen omzeilen door zich te beroepen op internationale conventies *die door het kaderakkoord met de E.E.G. werden vervangen.* Gevoegde zaken 138 en 139/81 (Marticorena-Otazo en Prego Parada), gevoegde zaken 137 en 140/81 (Compandeguy Sagarzazu en Echevarria Sagasti), gevoegde zaken 13 tot 28/82 (Arantzamendi-Osa e.a.), arresten van 28 oktober 1982, Jur.H.v.J., 1982, 3819, 3847, 3927.
Cfr. DAILLIER, P., Le régime de la pêche maritime des ressortissants espagnols sous juridiction des états membres de la C.E.E. (1977-80), R.M.C., 1982, 187-192. PHILIP, C., Note sous les arrêts du 8 décembre 1981 de la Cour de Justice des Communautés Européennes dans les affaires 180/80, 266/80 et 181/80, "pêche : droits des pays tiers", A.F.D.I., 1981, 322-329

(2) Cfr. MESEGUER, J., L'accord de pêche entre l'Espagne et la C.E.E.. Champ d'a d'application et objet, R.M.C., 1980, 527-534. ROUSSEAU, C., Chronique, R.G.D.I.P., 1980, 859

De visserij-akkoorden

In haar voorstellen van september 1976 werkt de Commissie een concreet en pragmatisch geïnspireerd schema uit voor de onderhandeling van visserij-akkoorden na de installatie van de Europese visserijzone. Zij onderscheidt drie mogelijkheden :
(i) het afsluiten van surplus-akkoorden met de staten in wiens wateren de E.G. toegangsmogelijkheden wenst te bekomen of in stand te houden (vb. de V.S., Canada en de Westafrikaanse staten), zonder of met beperkte reciprociteit;
(ii) het afsluiten van wederzijdse akkoorden op lange termijn waarin de verdragspartijen elkaar toegang verlenen tot de visserijzones (vb. Noorwegen, IJsland, de Far Oer);
(iii) het afsluiten van "phasing out"-akkoorden met staten die wel in de E.G.-zone geïnteresseerd zijn maar die zelf aan de Gemeenschap weinig te bieden hebben (vb. de D.D.R., Polen, Finland) (1).

De Raad gaat op dit voorstel in in zijn resolutie van 3 november 1976. De Commissie ontvangt de opdracht onderhandelingen te openen met diverse derde staten. Vermits de vangstcapaciteit van de Gemeenschap de beschikbare reserves ver overtreft, zullen de visserij-akkoorden die vissers van derde staten toegang verlenen tot de E.G.-zone geen surplus-akkoorden zijn, maar overeenkomsten waarin de toegangsvoorwaarden bepaald worden. De afsluiting van een akkoord is dus een noodzakelijke voorwaarde. Er wordt geopteerd voor kaderakkoorden waarin de algemene structuur en werkwijze worden uitgelijnd. Vangstquota en andere specifieke criteria zullen later uitgewerkt worden en kunnen regelmatig gewijzigd worden. Binnen de internationale visserijcommissies zullen de lidstaten voortaan een gemeenschappelijk standpunt innemen (2).

Onmiddellijk hierop werden onderhandelingen aangeknoopt met IJsland, Noorwegen, Canada en de Verenigde Staten. In afwachting van tastbare resultaten stelt de Raad op 20/21 december 1976 een serie voorlopige maatregelen vast voor 1977 ten opzichte van de derde staten die met de E.G. belangrijke visserijbetrekkingen onderhouden (3). Vissers uit Canada, de V.S., Noorwegen en de Far Oer zullen gedurende zes à twaalf maanden op een gelijke behandeling mogen rekenen als de E.G.-vissers, teneinde met deze staten wederzijdse relaties te kunnen aanknopen. De U.S.S.R., de D.D.R., Polen, Finland, Zweden, Spanje en Portugal genieten een autonoom regime van 1 januari tot 31 maart 1977. De toegekende vangstquota zullen overeenstemmen met het niveau van hun gemiddelde vangsten tussen 1965 en 1976, onderworpen aan een algemene reductie als conservatiemaatregel en min nog eens 15 % als voorlopige maatregel. Bulgarije, Roemenië, Japan en Cuba zullen vanaf 1 januari 1977 niet meer in de E.G.-wateren mogen vissen, op grond van het feit dat zij pas recent hun visserij-activiteiten in dit gebied aanvingen (4).

In werkelijkheid braken de onderhandelingen met de D.D.R., Polen en de Sovjet-Unie af op de onwil van deze staten de E.G. als onderhandelingspartner te erkennen, en sleepten de onderhandelingen met Portugal zolang aan dat de overgangsperiode reeds voorbij was alvorens een akkoord kon worden bereikt. Tegen eind 1977 waren aldus reeds acht staten uit de E.G.-wateren geweerd. Inderdaad een erg vlot "phasing out"-proces (5).

---

(1) Cfr. HARDY, M., External Aspects of the Fisheries Policy of the European Community, ed. JOHNSTON, D., 1978, o.c., 74-75. YANDAIS, D., o.c., 179-181. BYWATER, M., R.M.C., 1976, o.c., 490. CHURCHILL, R., M.P., 1977, o.c., 29
(2) HARDY, M., ed. JOHNSTON, D., 1978, o.c., 75. ROUSSEAU, C., Chronique, R.G.D.I.P., 1977, 805
(3) Bulletin E.G., 1976, n° 12, 18. PEYROUX, E., R.T.D.E., 1977, o.c., 66-67
(4) Verordening 373/77, P.B., 1977, L.53, 1
(5) CHURCHILL, R., E.L.R., 1980, o.c., 102

Uiteindelijk werden kaderakkoorden afgesloten met een tiental derde landen. Zij bevatten gelijkaardige bepalingen. De verdragspartijen verlenen elkaar toegang tot de visserijzones (niet met V.S. en W.Afrika). Jaarlijks wordt er vergaderd voor de bepaling van de vangstquota. De quota worden aangevuld door technische voorschriften. Meestal wordt een licentiesysteem aangenomen; de procedure wordt in het kaderakkoord beschreven (1). De instandhoudings- en beheersmaatregelen van de kuststaat dienen gerespecteerd te worden. Elke partij is ervoor verantwoordelijk dat zijn schepen het akkoord en de uitvoeringsmaatregelen naleven. In zijn visserijzone oefent de kuststaat de nodige controle uit. Ook wordt samenwerking bedongen op het vlak van de geschillenregeling, het wetenschappelijk onderzoek, havenfaciliteiten, het beheer en de instandhouding van de bestanden. Bestaande bilaterale visserij-akkoorden tussen een E.G.-lid en de derde staat worden door het kaderakkoord vervangen vermits dit laatste het geheel van de visserij betreft (2). De kaderakkoorden gelden voor een termijn van vijf à tien jaar (3).
De onderhandelingen worden gevoerd door de Commissie op basis van aanbevelingen van de Raad. De Commissie parafeert. In een voorstel tot verordening wordt het akkoord aan de Raad voorgelegd; na advies van het Europees Parlement vaardigt de Raad eventueel een verordening uit.

Gedurende lange tijd bleef het akkoord met de Verenigde Staten het enige dat door de Raad geratificeerd werd, dit wegens het verzet van Groot-Brittannië om internationale verbintenissen aan te gaan alvorens een permanent intern beleid was uitgewerkt. De evolutie in de Britse positie terzake liet slechts de ondertekening toe van enkele akkoorden in januari 1980 (4).
Dit betekent dat de toegang tot de E.G.-wateren door derde staten sinds 1977 grotendeels praktisch geregeld werd door voorlopige maatregelen, in afwachting van de formele invoegetreding van de kaderakkoorden. Hierin worden de quota bepaald, wordt de voorwaarde voor het bekomen van vergunningen vastgesteld, worden conservatie- en controlemaatregelen omschreven. De vreemde schepen moeten een vangstregister bijhouden en zijn onderworpen aan de inspectie door de bevoegde autoriteiten van de lidstaten (5).

Het akkoord met de *Verenigde Staten* kwam tot stand in een ongewoon korte tijdspanne, op 15 februari 1977 (6). Het is een G.I.F.A. volgens de Fishery Conservation and Management Act van 1976. Als bijzonderheid is te vermelden dat de V.S. er niet mee akkoord gingen quota aan de E.G. als zodanig toe te wijzen, vermoedelijk als voorzorg voor een mogelijke uitbreiding van de Gemeenschap.

---

(1) Zie voorstel tot verordening voor het instellen van een stelsel van visserijvergunningen voor de controle van de visserij-activiteiten van derde landen. P.B., 11.6.1977, C.138, 10
(2) Vb. Spanje (art. 1) : "De overeenkomst heeft tot doel de beginselen en de regels vast te stellen die zullen gelden ten aanzien van de uitoefening van de visserij door de vaartuigen van de ene partij in de visserijzones die vallen onder de jurisdictie van de andere partij"
(3) NITSCH, N., Les accords de pêche entre la Communauté et les états tiers, R.M.C., 1980, 460-468 passim. PEYROUX, E., R.T.D.E., 1979, o.c., 282. CHURCHILL, R., E.L.R., 1980, o.c., 103-104
(4) Bulletin E.G., 1980, n° 1, 37. NITSCH, N., o.c., 468
(5) Cfr. CHURCHILL, R., E.L.R., o.c., 104. PEYROUX, E., R.T.D.E., 1979, o.c., 284. NITSCH, N., o.c., 463
De Juridische Commissie van het Europees Parlement onderzocht een aantal van deze voorlopige reglementen op hun juridische gegrondheid en besloot dat voortaan duidelijk moest worden vermeld op welke verdragsartikelen zij gebaseerd waren en dat het Parlement moest worden geraadpleegd in geval hieromtrent enige twijfel bestond. E.P. 80/78, 3 mei 1978. Cfr. PEYROUX, E., R.T.D.E., 1979, o.c., 285. NITSCH, N., o.c., 463
(6) P.B., 9.6.1977, L.141, 1

Tussen 1977 en 1980 werd van de lidstaten als enige tegenprestatie de betaling van een redelijke taks geëist. In december 1980 werd de American Fisheries Promotion Act gestemd, waardoor nu verwacht wordt dat kandidaat-vissers kunnen bewijzen dat hun land commerciële voordelen biedt aan de Amerikaanse industrie, met name het liberaliseren van de handelsbetrekkingen, of de overdracht van visserijtechnologie. De G.I.F.A. met de E.E.G. verstrijkt in 1984 en de Verenigde Staten lieten reeds verstaan dat het afsluiten van een overeenkomst op lange termijn, van de toekenning van belangrijke handelsconcessies afhankelijk zal gesteld worden (1).

De *Canadese* uitbreiding van de visserij-jurisdictie in 1977 ging gepaard met de verklaring dat toewijzing van quota aan vreemde vissers enkel zou gebeuren onder de voorwaarden van commerciële concessies die de Canadese export van visserijprodukten zouden ten goede komen, en van de erkenning van Canada's "bijzonder belang" bij de instandhouding van bepaalde visstapels buiten de 200-mijlszone.
Akkoorden op korte termijn werden met de E.E.G. bedongen en toegepast in 1979 en 1980 (2). Onder deze akkoorden ontvangt de Gemeenschap quota op basis van de traditionele vangst van de lidstaten. Een systeem van gezamenlijk beheer werd uitgewerkt voor gedeelde stapels, vnl. garnaal in de Baffin Bay en de Davis Straat. De Gemeenschap beperkte ook haar vangst van zalm van Canadese oorsprong in de wateren ten westen van Groenland. De onderhandeling van een akkoord op lange termijn met Canada was voor de Gemeenschap een erg gecompliceerde zaak. De lidstaten waren vooral verdeeld aangaande de gevraagde commerciële concessies op visserijprodukten (vooral ingevroren vis). Enkel voor de D.B.R. is de afstandsvisserij in de Canadese wateren van primordiaal belang. De Britten vreesden voor goedkope import van Canadese produkten. De tweede vereiste, de erkenning van het bijzonder belang van Canada in bepaalde wateren waar het continentaal plat zich buiten tweehonderd mijl uitstrekt (vnl. de Flemish Cap en de Grand Banks voor Newfoundland), was moeilijk aanvaardbaar. In de akkoorden van 1979 en 1980 werd hier slechts vaag naar verwezen. In het kaderakkoord op lange termijn van 1981 (3) wordt de formule gebruikt die in de N.A.F.O.-conventie was toegepast met name "special consideration to the Contracting Party whose coastal communities..." Een derde vereiste, nl. permanente beperking van de zalmvangst ten westen van Groenland stelde eveneens problemen. Als pragmatische oplossing werd in het nieuwe akkoord overeengekomen het in ton uitgedrukte contingent te verhogen, maar het aantal te vangen exemplaren niet te wijzigen. Deze regeling zou gelden tot 1983, in de hoop dat de nieuwe Organisatie voor de Instandhouding van de Noordatlantische Zalm tegen dan de nodige maatregelen zou hebben aangenomen. In dit deel van de E.G.-wateren ontstond dan ook een gezamenlijk beheer van de zalmstapels. In afwachting van de invoegetreding van het nieuwe akkoord werden de visserijbetrekkingen met Canada gedurende 1981 onderbroken. Het werd ondertekend op 31 december 1981 als onderdeel van een "minipakket" waartoe ook de nieuwe marktorganisatie voor visserijprodukten en het akkoord met de Far Oer behoorden (4).
Sedertdien zijn de discussies niet uit de lucht geweest. De oorzaken hiervoor zijn de wederzijdse ontevredenheid over de toepassing van de tariefconcessies en de Europese ban op de import van zeerobbenhuiden in maart 1982 (supra) (5). Het akkoord werd uiteindelijk goedgekeurd in december 1983 ll.

---

(1) LEIGH, M., o.c., 127-128. NITSCH, N., o.c., 469. PEYROUX, E., R.T.D.E., 1979, o.c., 281-282
(2) P.B., 8.12.1979, L.312 en 8.3.1980, L.63
Voor 1977 en '78 ontving de E.G. autonoom toegewezen contingenten op basis van traditionele vangst en I.C.N.A.F.-quota. Onder het Frans-Canadees akkoord van 1972 (supra) geniet Frankrijk tot 1986 van belangrijke voordelen in de St. Laurens Golf voor eigen vissersvaartuigen en vaartuigen geïmmatriculeerd op de St. Pierre et Miquelon Eilanden
(3) P.B., 31.12.1981, L.379, 53
(4) Bulletin E.G., 1982, n° 12, 56-67
(5) Cfr. LEIGH, M., o.c., 128-132. NITSCH, N., o.c., 469-470.
ROUSSEAU, C., Chronique, R.G.D.I.P., 1982, 556. MESEGUER, L., A.F.D.I., 1982, o.c., 892

Het belangrijkste visserij-akkoord van E.G.-standpunt uit is dat met *Noorwegen*. De Noorse wateren zijn de enige waar de Europese diepzeevloot nog volop actief is. Maar ook voor Noorwegen is deze overeenkomst niet zonder belang (1). Zij kwam reeds tot stand in 1978 maar werd niet geratificeerd vóór 27 juni 1980 (2). Zij werd "de facto" via autonome regelingen door beide partijen toegepast. De Gemeenschap krijgt toegang tot de Noorse visserijzone in de Barents Zee (vooral kabeljauw) en erkent de Noorse visserijconservatiezone rond Svalbard op voorwaarde dat de voorschriften niet discriminerend zijn en gebaseerd worden op wetenschappelijk advies. De E.G.-deelname werd onderworpen aan een "phasing out"-regeling tot op een niveau dat voor beide partijen aanvaardbaar was.
Noorwegen ontvangt makreelquota in de Noordzee en ten westen van Schotland en een quotum voor zijn industriële visserij. Daarbij komt een garnaalcontingent langs Groenland.
Vooral het feit dat de gedeelde stapels, ingevolge het uitblijven van de C.F.P., door de E.G.-vloot overbevist werden, heeft ertoe geleid dat Noorwegen dit akkoord op de helling zette. De Noorse druk betekende een aansporing voor de Gemeenschap. Een ander probleem was het feit dat de wateren rond Groenland ook medebeheerd werden door Canada. Door het toekennen van een garnaalquotum aan Noorwegen werd de voor Canada aanvaardbare T.A.C. overschreden en ook de plaatselijke vissers maakten aanspraak op een groter aandeel. Dit stelde een einde aan het gezamenlijk beheer met Canada. De Noorse deelname aan de vangst van makreel in de Noordzee stelde een probleem doordat deze vissoort ingevolge het verbod op de haringvangst tussen 1977 en 1981, veel meer gezocht was door de E.G.-vissers zelf en doordat de Ierse visserij-industrie expansieplannen in deze richting ontwikkeld had.
Het Noors-E.E.G. visserij-akkoord is als dusdanig een zeer complex instrument van internationale samenwerking met winst en verlies voor beide partijen. De Groenlandse beslissing van 1982 de E.E.G. te verlaten heeft de zaken er niet eenvoudiger op gemaakt (3).

Het kaderakkoord met de *Far Oer Eilanden* kwam tot stand in 1980 (4). Het is een klassiek wederzijds visserij-akkoord, behalve het feit dat, gezien de bijzondere afhankelijkheid van deze eilanden van de kustvisserij, hier een voordeel van 10 % wordt toegestaan.
Deze wateren zijn traditioneel belangrijk voor de Franse, Duitse en Britse vloten. In ruil voor de toegang tot deze rijke viswateren kunnen de Far Oer-vaartuigen deelnemen aan de vangst van garnaal rond Groenland, van makreel in de Noordzee en ten westen van Schotland, en van "industriële" en andere minder belangrijke soorten. De Far Oer stelden evenwel steeds hogere eisen ter bescherming van de visstapels in hun 200-mijlszone en de E.G. deelde mee dat zij niet langer bereid was te betalen voor "papieren vis". Groot-Brittannië blokkeerde de verordening voor de ratificatie van het akkoord.

---

(1) Naast visserijbelangen in de Noordzee komt hier nog een breder politiek perspectief bij gezien het Noorse N.A.T.O.-lidmaatschap en de gespannen betrekkingen met de Sovjet-Unie langs zijn noordelijke flank en het geschil nopens de visserijzone rond Svalbard (1977)(infra)
(2) P.B., 29.8.1980, L.226, 47
(3) LEIGH, M., o.c., 132-136. Cfr. BYWATER, M., R.M.C., 1976, o.c., 491. ROUSSEAU, C., Chronique, R.G.D.I.P., 1978, 249. 1982, 601.
Momenteel zijn onderhandelingen aan de gang over de toekenning van een speciaal statuut aan Groenland. De Gemeenschap wil dit slechts toekennen als de E.G.-vissers hun rechten in de wateren rond het eiland behouden. Dit statuut zou permanent zijn, maar de Groenlanders zien de erkenning van de visrechten als een overgangsmaatregel. De nieuwe status van Groenland t.a.v. de Gemeenschap zal ingaan op 1 januari 1985
(4) P.B., 29.8:1980, L.226, 11

In 1981 werden de wederzijdse visserijbetrekkingen gedurende negen maanden onderbroken. Pas in september 1981 gaf Groot-Brittannië toe en kon de Raad een beslissing treffen over de overeenkomst met de Far Oer. Een ander complicerend element was de Far Oer-zalmvangst van Britse, Franse en Ierse oorsprong, in de 200-mijlszone en de Noorse Zee. Onder druk van de Gemeenschap beloofden de Far Oer hun vangst af te remmen en toe te treden tot de Conventie voor de Instandhouding van de Zalm in de Noordatlantische Oceaan (1).

Na de uitbreiding van de *Zweedse* visserijzone in de Baltische Zee op 1 januari 1978 kwam ongeveer de helft daarvan onder Zweedse jurisdictie te staan.Hier waren Deense en Duitse vissersvaartuigen traditioneel actief geweest (kabeljauw, haring, sprot, zalm). Het akkoord met Zweden (2) bevat de volgende essentiële punten : wederzijdse toegang tot de visserijzones in de Baltische Zee (3); toegang door Zweden tot de E.G.-zone in de Noordzee; gezamenlijk beheer in het Kattegat. Vooral dit laatste ontwikkelde zich tot een belangrijk discussiepunt. De Gemeenschap nam de plaats in van Denemarken in het trilateraal visserij-akkoord met Zweden en Noorwegen van 1966 (supra). Denemarken verzette zich tegen de voorgestelde conservatiemaatregelen voor haring. Het trilateraal akkoord werd dus opgeschort. Nederland en Groot-Brittannië blokkeerden vervolgens de ratificatie van het kaderakkoord omdat zij van oordeel waren dat Zweden geen voordelen in de Noordzee hoefde te ontvangen als de Gemeenschap hier niets voor in ruil kreeg. Dit betekent dat beide akkoorden gedurende twee jaar (1981-82) op niet-actief bleven (4).

De visserijbetrekkingen met *Finland* bleven gedurende vijf jaar opgeschort. In 1978 waren onderhandelingen aangevat over een kaderakkoord maar dit bleef tot 1982 op tafel liggen. Hierin werd aan Finland een nulquotum voor haring toegekend, gezien het verbod op de haringvangst. De E.G.-schepen zouden op zalm mogen vissen in de Botnische Golf. Er werd besloten het akkoord te ondertekenen als onderdeel van het maatregelenpakket van 25 januari 1983. De Finse haringvangst zal maar kunnen aanvangen van zodra de T.A.C. ten minste 100.000 ton bedraagt (5).

Met *IJsland* kon geen regeling getroffen worden omdat het potentieel voordeel dat hiermee gepaard ging voor dit land miniem was. De visserijrelaties beperken zich dan ook tot het commerciële vlak. De ban op de haringvangst kwam de IJslandse uitvoer zeer ten goede. Na de instelling van een 200-mijlszone rond Groenland in 1980 was er enig uitzicht op het aanknopen van wederzijdse visserijbetrekkingen toen IJsland zelf verzocht zijn traditionele loddevisserij in het gebied te mogen verderzetten. Weer was het niet bereid zelf concessies te doen en sindsdien wordt nog enkel samengewerkt bij "ad hoc"-regelingen van gezamenlijk beheer van loddestapels in het gebied tussen Oost-Groenland, IJsland en Jan Mayen (6).

---

(1) LEIGH, M., o.c., 136-137
(2) P.B., 29.8.1980, L.226, 1
(3) De Gemeenschap draagt o.a. bij in de kosten van de Zweedse instandhoudingsprogramma's voor zalm
(4) LEIGH, M., o.c., 137-139
(5) Ibid., 139-140
(6) LEIGH, M., o.c., 140-142. Cfr. BYWATER, M., R.M.C., 1976, o.c., 491
België en de D.B.R. vissen verder in de IJslandse zone onder de bilaterale akkoorden die zij in 1975 afsloten (supra). Verdrag met België geamendeerd op 17 mei 1979 en 11 juni 1981. Zie K.B.'s van 13 april 1982 en 21 december 1982, ter bevestiging van de overeengekomen quota voor Belgische vaartuigen. B.S., 1982, 5381 en 1983, 103

Een declaratie over de zeevisserij werd aangehecht bij de nieuwe Conventie van Lomé tussen de Gemeenschap en de A.C.P.-*staten*, die in werking trad op 1 maart 1980. Hierin wordt de inrichting van de 200-mijlszones en de bevoegdheidsoverdracht van de lidstaten naar de Gemeenschap behandeld (1).
Akkoorden werden afgesloten met Senegal (2), Guinée-Bissau (3), en Guinea (4), en onderhandelingen zijn aan de gang met Mauritanië, Kaap Verde en verschillende andere staten.
In deze akkoorden worden visserijrechten bedongen voor de Gemeenschap in ruil voor financiële compensatie, waarvan de scheepseigenaars een deel voor hun rekening nemen en het overige aan de Gemeenschap toevalt. Andere voorwaarden bestaan in de bevoorrading van de lokale markten en de ontwikkeling van de lokale visserij-industrie. De verplichting de vangsten te ontschepen in de kuststaat is niet populair, omwille van de lage prijzen die men daar verkrijgt. De vangstinspanning wordt gecontroleerd bij middel van vergunningen. Lokale vissers worden aan boord genomen als bemanningsleden of ontvangen studiebeurzen om in één van de lidstaten een opleiding te genieten. Vooral Mauritanië dringt aan op de oprichting van "joint ventures". De lidstaten staan hier nogal huiverig tegenover omdat zij eerst kapitaal dienen te investeren en de produkten vervolgens aan preferentieel tarief de Gemeenschap zullen binnenkomen. Ook de directe opbrengst uit "joint ventures" schijnt hen onvoldoende gewaarborgd (5).

Ook de 200-mijlszone rond het Frans Overzeese Departement *Guyana* maakt deel uit van de E.G.-visserijzone. Hier komen vooral garnaal en tonijn voor. De Gemeenschap verleent er op autonome wijze visrechten aan schepen die hun vangst in Cayenne aanlanden en zo de visverwerkende fabrieken van grondstoffen voorzien. Deze fabrieken en een deel van de vaartuigen worden gefinancierd door Amerikaanse ondernemingen. Ook Japanse en Z.Koreaanse schepen ontvingen reeds licenties. Vaartuigen uit nabijgelegen A.C.P.-staten zijn niet aan dezelfde voorwaarde gebonden.
De Gemeenschap onderhandelt andere kaderakkoorden in het Caraïbisch gebied; zo wordt een kaderakkoord gepland voor de regeling van de wederzijdse visserijbetrekkingen tussen Suriname en Frans Guyana, evenals akkoorden met Dominica, Antigua en St. Lucia voor de visserij rond de Franse D.O.M.'s Martinique en Guadeloupe (6).

Zoals vermeld waren de *Oosteuropese* vloten tegen eind 1977 uit de E.G.-wateren geweerd, wat vanuit conservatie-oogpunt zeer positief is. Toch werd aanvankelijk aangedrongen op een wederzijds akkoord met de Sovjet-Unie, omdat ongeveer een derde van de traditionele vangst van de Britse diepzeevloot in de Barents Zee werd opgehaald. In de loop van 1977 werden nog quota voorzien voor Sovjet-schepen in de Groenlandse wateren, in uitvoering van een verdelende maatregel, aanvaard door de Gemeenschap in het kader van de I.C.N.A.F., maar in november 1977 sprongen de onderhandelingen definitief af. Ook met Joegoslavië was het niet mogelijk een wederzijds akkoord tot stand te brengen (7).

---

(1) P.B., 22.12.1980, L.347. Bijlage 18, ibid., 171
(2) P.B., 29.8.1980, L.226, 16 en P.B., 31.12.1981, L.379, 64
(3) P.B., 29.8.1980, L.226, 33
(4) P.B., 13.10.1982, C.269
(5) LEIGH, M., o.c., 141-143. NITSCH, N., o.c., 471-473
(6) LEIGH, M., o.c., 144
(7) Cfr. LEIGH, M., o.c., 144-146
De Sovjet-Unie erkende de Commissie niet als onderhandelingspartner, ging niet akkoord met bepaalde territoriale clausules in de voorgestelde overeenkomst en wenste de vangstquota vooraf te kennen.
Cfr. NITSCH, N., o.c., 470-471. BYWATER, M., R.M.C., 1976, o.c., 491. ROUSSEAU, C., Chronique, R.G.D.I.P., 1977, 1123-1125, 806-807. 1978, 249

Het wederzijds kaderakkoord met *Spanje* van 15 april 1980 (1) bevat tot ongenoegen van de vissers uit Galicië en Baskenland een "phasing out"-regeling voor Spanje, dit wegens het kleine voordeel voor de E.G. in de Spaanse wateren. Spanje maakte aanspraak op bijkomende commerciële voorrechten.
De betrekkingen met Spanje zijn sedertdien niet probleemloos geëvolueerd. De Spaanse vissers overschrijden de hen toegestane quota in aanzienlijke mate; Spaanse schippers laten hun vaartuigen in een E.G.-staat registreren; en ook de Spaanse regering oefende herhaaldelijk druk uit door de Europese visimport op te schorten. In het vooruitzicht van zijn toetreding wil Spanje zijn huidige quota zo hoog mogelijk gesteld zien (2).
Met *Portugal*, het andere kandidaat-lid, werd geen akkoord bereikt. Hier beperkten de traditionele E.G.-visserijbelangen zich tot het Frans-Portugees akkoord van 1968 (supra). Frankrijk neemt deel aan de tonijnvangst voor de Azoren (3).

De geplande *uitbreiding van de Gemeenschap* tot deze twee staten zal ongetwijfeld het belang van de Europese visserijzone doen toenemen. In de eerste plaats zal meer aandacht dienen te worden geschonken aan de problemen van de visserij in de Middellandse Zee (4). Art. 110 en 111 van de Akte van Toetreding door Griekenland voorziet een afwijking van de regel van gelijke toegang tijdens een overgangsperiode tot 31 december 1985 (5). Griekenland en Italië mogen onderling de toegang tot hun wateren beperken binnen een zone van zes mijl. Italië breidde deze zone uit tot twaalf mijl langs zijn Adriatische kust en in de zuidelijke en insulaire wateren. Wederzijdse Grieks-Italiaanse historische rechten worden gerespecteerd.

Tot dusver hebben de mediterrane streken voornamelijk van de Europese structuurpolitiek en marktorganisatie genoten, en van de mogelijkheden die de Gemeenschap langs West-Afrika wist te bekomen.
In 1981-82 stelde het Europees Parlement een rapport op inzake de E.G.-visserijpolitiek in het Middellandse Zeegebied. Hierop nam het Parlement een resolutie aan op 10 februari 1983 (6) waarin de Commissie opgeroepen wordt voorstellen uit te werken voor de versteviging van de visserij-industrie in deze regio. Een Conventie over de Visserijrijkdommen tussen alle kuststaten van de Middellandse Zee wordt gesuggereerd.
In maart 1983 legde de Commissie Geïntegreerde Programma's ten behoeve van de Mediterrane Gebieden voor (7), waaronder ook bijstand aan de visserij als onderdeel van regionale ontwikkelingsplannen vermeld staat.
Een tweede gevolg van de uitbreiding zal een versteviging zijn van de rol van de Gemeenschap op het internationale vlak. In de visserij-onderhandelingen zal zij optreden als tweede grootste wereldproducent (8).

---

(1) P.B., 28.11.1980, L.322, 3
(2) LEIGH, M., o.c., 169-172
(3) Cfr. GONCALVES, M., Les relations entre le Portugal et la Communauté Economique Européenne dans le domaine de la pêche, ed. LEITA, F. & SCOVAZZI, T., o.c., 106-129
(4) Het Middellandse Zeegebied draagt voor 35 % bij in de visproduktie van het Europa van de Tien en herbergt ongeveer de helft van het aantal E.G.-vissers
(5) P.B., 1979, L.291, 17
Cfr. LEIGH, M., o.c., 177-178
(6) Bulletin E.G., 1983, n° 2, 40
(7) Bulletin E.G., 1983, n° 3, 13-15
(8) Cfr. LEIGH, M., o.c., 182-183

De multilaterale betrekkingen

De bevoegdheid van de Europese Gemeenschap om in het kader van internationale visserijcommissies op te treden en de plaats van de lidstaten in te nemen werd duidelijk gesteld in het arrest Kramer. Haar bevoegdheid om nieuwe verdragen te onderhandelen, bestaande verdragen te amenderen en verdragspartij te worden, werd bevestigd in het advies in de zaak 1/76 (1).
Door de resolutie van 3 november 1976 stemden de lidstaten er dan ook mee in de gemeenschapsbevoegdheid op dit vlak formeel te bevestigen.

De overgang naar een toestand van E.G.-participatie in oude zowel als nieuwe conventies gebeurde niet probleemloos. Telkens zorgde het Sovjet-blok voor nieuwe hindernissen en in bepaalde gevallen werd de gemeenschapsbevoegdheid door de lidstaten zelf in twijfel getrokken. Op dit ogenblik is de gemeenschap verdragspartij van drie nieuwe commissies (N.A.F.O., N.E.A.F.C., N.A.S.C.O). In november 1982 keurden de lidstaten van de Baltische Visserijcommissie de nodige amendementen van de Conventie goed en werd de Gemeenschap uitgenodigd toe te treden. Stappen worden ondernomen om de lidstaten te vervangen in de I.C.S.E.A.F., de I.C.C.A.T. en de I.W.C.. De Gemeenschap neemt als waarnemer deel aan de werkzaamheden van het Visserijcomité van de F.A.O. en de G.F.C.M.. Een gemengd lidmaatschap bestaat in het Verdrag over de Instandhouding van de Levende Rijkdommen van het Zuidpoolgebied (2).

De Conventie voor de Instandhouding van de Zalm in de Noordatlantische Oceaan werd aangenomen te Reykjavik op 2 maart 1982 (3) door de Europese Gemeenschap, IJsland, Noorwegen, Zweden, de Verenigde Staten en Canada.
De onderhandelingspositie van de Gemeenschap werd gecompliceerd door het feit dat zij zowel "staat van herkomst" is (Schotland, Ierland, Frankrijk) als onderschepper van zalm in volle zee en de nationale wateren (Groenland).
De Zeerechtconventie van 1982 stelt in art. 66 de principes voor de instandhouding en de exploitatie van anadrome soorten : "staten uit wiens rivieren deze stapels afkomstig zijn hebben een primerend belang bij en verantwoordelijkheid voor deze stocks".
De staten van herkomst die aan de voorbereiding van de Noordatlantische Zalmconventie deelnamen zagen het dan ook als hun voornaamste betrachting, de zalmvangst door Groenland en de Far Oer aan banden te leggen. Deze laatste daarentegen beschouwden de conventie als een kader voor de bestendiging van hun rechten of om deze zelfs nog te vergroten. Zij legden de nadruk op de plichten van de staten van herkomst en stelden vangstbeperkingen in hun eigen wateren afhankelijk van het aannemen van doeltreffende maatregelen door eerstgenoemden. Binnen de E.G. werden de spanningen nog verhoogd door de dreiging van Groenland de Gemeenschap te verlaten indien het geen genoegdoening kreeg (4).

---

(1) CHURCHILL, R., E.L.R., 1980, o.c., 107, stelt dat voor bestaande commissies, een onderscheid dient gemaakt te worden of voortgezet lidmaatschap van een lidstaat al dan niet verenigbaar is met de verplichtingen volgens het gemeenschapsrecht
(2) LEIGH, M., o.c., 146-157. PEYROUX, E., R.T.D.E., 1979, o.c., 286-288. Cfr. MITCHELL, B., o.c., 370-371
(3) IEL MT, 982-17
(4) LEIGH, M., o.c., 152-153
Studie van de Atlantische Zalmstapels en initiatieven ondernomen in het kader van de I.C.N.A.F., cfr. COPES, P., The Law of the Sea and Management of Anadromous Fish Stocks, O.D.I.L.A., 1977, 237-241

De conventie zelf houdt op een evenwichtige manier met beide belangengroepen rekening.
Zij is van toepassing op de zalmstapels die migreren buiten de nationale visserijzones in de Atalantische Oceaan ten noorden van 36° N.B. (art. 1). De vangst in volle zee is verboden. In de nationale visserij-jurisdictiezones is de vangst verboden in de wateren buiten twaalf mijl van de basislijnen, behalve (a) in het gebied van de Westgroenlandse Commissie, tot op veertig mijl van de basislijnen en (b) in het gebied van de N.O.Atlantische Commissie, in de visserijzone van de Far Oer Eilanden (art. 2).
De Organisatie voor de Instandhouding van de Noordatlantische Zalm (N.A.S.C.O.) wordt opgericht. Haar oogmerken zijn : een bijdrage leveren tot de instandhouding via consultatie en samenwerking, de heropbouw, bevordering en het rationeel beheer van de zalmstapels onderworpen aan deze conventie, rekening houdend met het beste wetenschappelijk bewijs. De Organisatie bestaat uit een Raad, drie regionale Commissies (naast bovengenoemde is er ook een Noordamerikaanse Commissie) en een Secretariaat (art. 3). De Raad is bevoegd aanbevelingen te richten tot de verdragspartijen en de Commissies, t.a.v. de zalmstapels in het gebied, met inbegrip van het afdwingen van wetten en reglementen, op voorwaarde dat geen aanbevelingen worden uitgevaardigd nopens het beheer van de zalmvangst in de wateren onder nationale jurisdictie van de verdragspartijen. Toch kan de Raad, op verzoek van een Commissie, aanbevelingen richten tot deze Commissie inzake reglementerende maatregelen welke door haar zelf werden voorgesteld (art. 4). De Commissies zullen de nodige reglementen voorstellen (art. 7-8). Zij houden rekening met : de beste beschikbare informatie; elke maatregel en andere factoren zowel binnen als buiten hun gebied, die de zalmstapels kunnen beïnvloeden; de inspanningen van de staten van herkomst voor de instandhouding, het herstel, de bevordering en het rationeel beheer van de zalmstocks in hun rivieren; de mate waarin de zalmstapels zich voeden in de wateren onder jurisdictie van de respectieve partijen; het relatieve effect van de vangst tijdens de verschillende stadia van het migratietraject; de bijdrage van de andere partijen tot het behoud van de stapels die in hun jurisdictiegebied vertoeven, door middel van vangstbeperking of andere maatregelen; de belangen van de gemeenschappen die bijzonder afhankelijk zijn van de zalmvangst (art. 9). De partijen verzekeren de naleving van de verdragsregels en voorzien de nodige sancties (art. 14). Zij stellen ook de nodige statistische gegevens ter beschikking van de Raad, o.a. vangstgegevens aangaande rivieren, wetenschappelijke gegevens, reglementen, programma's e.d.m. (art. 15).

De Derde Zeerechtconferentie

Verschillende onderwerpen op de agenda van de Conferentie raakten rechtstreeks de bevoegdheden van de Gemeenschap. Dit geldt met name voor het vraagstuk van het rechtsregime van de zeevisserij, in verband waarmee wij hoger de exclusiviteit van de gemeenschapsbevoegdheid op intern en extern vlak vaststellen, dat van de milieubescherming en dat van de exploitatie van de diepzeebodem (1).

Sinds 1974 nam de E.E.G. aan de Conferentie deel als waarnemer.
Op 20 maart 1974 legde de Commissie aan de Raad een rapport voor (2) waarin ingegaan werd op de voornaamste punten op de Conferentie-agenda, waarin in zeer algemene zin voorstellen gedaan werden voor een gemeenschappelijk standpunt terzake en waarin een procedure werd voorgesteld voor het vaststellen van concrete gemeenschappelijke standpunten.

---

(1) I.v.m. de grondslagen van deze twee laatste bevoegdheden cfr. KOERS, A., Participation of the European Economic Community in a New Law of the Sea Convention, A.J.I.L., 1979, 433-437
(2) SEC (74), 862. Bulletin E.G., 1974, n° 3, 82

Op 4 juni 1974 besloot de Raad tot de volgende procedure (1) : inzake kwesties die de bevoegdheden van de Gemeenschap raken, wordt de positie van de Gemeenschap vastgesteld volgens de gebruikelijke procedure, en terzake van kwesties met een economisch karakter of van een zodanige aard dat zij van invloed zijn op het gemeenschapsbeleid, plegen de lidstaten overleg in aanwezigheid van een vertegenwoordiger van de Commissie.

In de praktijk hebben de lidstaten hun standpunten t.a.v. een aantal agendapunten van de Conferentie pogen te coördineren (2). Deze gecoördineerde positie evolueerde met het verloop van de besprekingen. In een eerste fase, tot de derde zitting van de Conferentie in 1975, neemt de Gemeenschap het standpunt in van een maritieme mogendheid; in een tweede fase na de uitgave van de R.S.N.T. in 1976, sluit de positie van de Gemeenschap zich geleidelijk aan bij die van de kuststaten (3).
Voor wat betreft de visserij dienden acht van de negen lidstaten in Caracas (1974) gezamenlijk een aantal ontwerp-artikelen in (4), waarbij o.m. aan de kuststaten preferentiële rechten toegekend werden in een bepaalde zone uit de kust. Met het oog op de belangen van de lidstaten bij de afstandsvisserij werd echter ook voorzien in een bescherming van de traditionele visserij-activiteiten, alsmede in de toekenning van wezenlijke taken aan internationale visserij-organisaties. Ook tijdens de volgende zitting verdedigden dezelfde acht lidstaten een standpunt ten gunste van preferentiële, en spraken zij zich uit tegen exclusieve rechten (5).
Na de uitgave van de I.S.N.T. doen de negen lidstaten in 1976 te New York enkele voorstellen voor het amenderen van deze tekst. Dit betekent een "de facto" aanvaarding van de E.E.Z.. De evolutie van hun positie is het gevolg van de vaststelling dat de E.E.Z. zich geleidelijk in de statenpraktijk aan het inburgeren is en van de bewustwording dat de E.E.G. er als geheel, belangrijke voordelen bij heeft zich als één kuststaat op te stellen. Deze voorstellen slaan op de juiste inhoud van het juridisch statuut van de E.E.Z., waarvan zij het karakter van volle zee wensen te vrijwaren (6).

In 1976 wordt voor het eerst voorgesteld de Gemeenschap als verdragspartij bij het Zeerechtverdrag toe te laten.
In een brief van 10 september vraagt Nederland, dat het voorzitterschap van de Raad waarneemt, de aandacht van de President van de Conferentie voor de noodzaak in het nieuwe Zeerechtverdrag een clausule op te nemen waardoor de Europese Gemeenschap verdragspartij zou kunnen worden (7). In verscheidene aange-

---

(1) Informeel document R/1223/1/74 rev. 1, vermeld door TREVES, T., La Communauté Européenne et la zone économique exclusive, A.F.D.I., 1976, 655
(2) Cfr. VAN DER ESSEN, A., La Belgique et le droit de la mer, R.B.D.I., 1975, 103-119
(3) TREVES, T., A.F.D.I., 1976, o.c., 655. Daardoor geraakte het feit dat een aantal E.G.-staten zich bij de LL/GDS-groep hadden aangesloten in de schaduw. Dit aspect was trouwens een hinderpaal bij de onderhandelingen over visserij-akkoorden met derde staten.
(4) A/CONF.62/C.2/L.40, niet gesteund door Groot-Brittannië
(5) PLATZOEDER, R., Documents, IV, 225
Cfr. KOERS, A., S.E.W., 1977, o.c., 203-204. VAN DER MENSBRUGGHE, Y., N.Y.I.L 1975, o.c., 227-228. DAILLIER, P., R.G.D.I.P., 1979, o.c., 468-470. TREVES, T., A.F.D.I., 1976, o.c., 658-659
I.v.m. gemeenschappelijke stellingnamen inzake mariene pollutie en wetenschappelijk onderzoek cfr. Ibid., 659-660
(6) Ibid., 660-661. Tekst : PLATZOEDER, R., Documents, IV, 286,295
(7) A/CONF.62/48, Off. Rec., Vol. VI, 119
Tekst van de clausule : "Customs unions, communities and other regional economic groupings exercising powers in the areas covered by this Convention may be parties to this Convention".
Cfr. REYNOLDS, P., The E.E.C. and the Law of the Sea, M.P., 1977, 129

legenheden heeft de Gemeenschap immers de plaats van de lidstaten ingenomen, en in deze aangelegenheden behelst de bevoegdheidsoverdracht ook de externe betrekkingen van de Gemeenschap met derde staten. Als voorbeeld wordt de instandhouding van de levende zeerijkdommen aangehaald. Op de bedoelde domeinen hebben de lidstaten hun verdragsluitende bevoegdheid verloren. Dit betekent dat de Gemeenschap de nodige internationale verbintenissen dient aan te gaan. Als garantie voor de derde staten, dat zij hier tegenover partners staan die in staat zijn hun verdragsverplichtingen na te komen, is het dan ook noodzakelijk dat zowel de Gemeenschap als de lidstaten volwaardige verdragspartijen worden van de Conventie. Om te verhinderen dat de bijzondere relaties die tussen de lidstaten onderling bestaan, niet door de nieuwe Conventie zouden worden aangetast, was daarbij nog een tweede speciale bepaling nodig. Tenslotte wordt gewezen op de noodzaak aan de Gemeenschap een "locus standi" te verschaffen voor elke rechtbank of tribunaal die zal belast worden met de geschillenregeling i.v.m. de interpretatie en toepassing van het Verdrag.
In juni 1977 wordt een tweede brief aan de Conferentievoorzitter gericht waarin dezelfde argumenten worden aangehaald (1). In 1978 wordt het verzoek van de Gemeenschap voor het eerst in de plenaire zitting behandeld (2).
In een derde brief in 1978 (D.B.R.) werd een herziene versie van de "E.E.G.-clausule" geformuleerd (3). Deze bevat een participatie-, een assimilatie- en een garantiebepaling. In de nieuwe formule wordt benadrukt dat de "douane-unies, gemeenschappen en andere regionale groeperingen" op de integratie-idee moeten berusten; dat zij uit soevereine staten dienen te bestaan en dat zij hun ratificatie- of toetredingsinstrument bij de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties zullen neerleggen. Andere verdragspartijen dan staten beschikken over dezelfde rechten en plichten in zoverre zij voor hun lidstaten de nodige bevoegdheden ontvangen hebben op de gebieden die door de toekomstige conventie bestreken worden (4).
Ditzelfde voorstel werd herhaald in 1979 en 1980 (5).

Zoals uit de debatten blijkt gaf het E.G.-voorstel aanleiding tot juridische en politieke tegenwerpingen. Voor de hand liggende vragen hielden verband met de exacte omschrijving van de bevoegdheden van de E.G.; met de problemen die zich zouden voordoen in geval een derde staat een geschillenprocedure zou willen inzetten tegen een lidstaat of tegen de Gemeenschap; met de stemmenverdeling in de Vergadering van de Autoriteit; met de onduidelijke toestand van de Gemeenschap in geval niet alle lidstaten de Conventie zouden ratificeren.
Op het politieke vlak rees de vraag of de aanvaarding van de E.E.G.-clausule zou betekenen dat ook vrijheidsbewegingen als de P.L.O. op deze behandeling aanspraak zouden kunnen maken. De Oostblokstaten waren in principe gekant tegen het feit dat internationale organisaties op dezelfde voet als staten, partij konden worden bij een multilateraal verdrag (6).

---

(1) A/CONF.62/54, Off. Rec., Vol. VII, 48 (Groot-Brittannië)
(2) Zie interventie Denemarken, 5 mei 1978. Off. Rec., Vol. IX, 29
(3) A/CONF.62/L.32. Off. Rec., Vol. IX, 187
(4) Cfr. KOERS, A., A.J.I.L., 1979, o.c., 439-441. IPSEN, H., E.W.G. über See, ed. IPSEN, H. & NECKER, K., 1979, 177-180. SYBESMA-KNOL, R., The Status of Observers in the United Nations, Brussel, V.U.B., Antwerpen, Kluwer, 1981, 198-200
(5) A/CONF.62/98 (brief Italië). Off. Rec., vol. XIII, 74
(6) Cfr. TREVES, T., The E.E.C. and the Law of the Sea : How close to one Voice ?, O.D.I.L.A., 1983, 182-185, vermeldt informele documenten FC/3 (30 juli 1979), FC/5 (3 augustus 1979), FC/13 (20 augustus 1979), FC/17 (23 augustus 1979)

Tijdens het eerste deel van de tiende zitting van de Conferentie in 1981 werden al deze vraagstukken uitvoerig behandeld (1). Men ging uit van een nieuw voorstel waarin op alle bovengenoemde vragen werd ingegaan (2).

Het uiteindelijk resultaat van dit marginaal maar persistent discussie-onderwerp, is bijlage IX bij het Verdrag (3).
Art. 1 van deze bijlage maakt duidelijk dat het alleen gaat over door staten opgerichte internationale organisaties, aan wie die staten bevoegdheden hebben overgedragen m.b.t. onderwerpen geregeld in het Verdrag, met inbegrip van de bevoegdheid verdragen te sluiten.
Art. 2 stelt de voorafgaande voorwaarde dat de meerderheid van de lidstaten het Verdrag ondertekent alvorens de organisatie tot ondertekening kan overgaan; de internationale organisatie kan ook tot het Verdrag toetreden, weer op voorwaarde dat ten minste de helft van het aantal leden het Verdrag hebben geratificeerd (art. 3). Verder wordt vereist dat een internationale organisatie bij toetreding aangeeft m.b.t. welke onderwerpen van het Verdrag zij bevoegd is, terwijl ook de leden van die organisatie bij ratificatie dienen aan te geven op welke gebieden zij bevoegdheden aan de organisatie hebben overgedragen. Ontbreekt een dergelijke verklaring, dan wordt aangenomen dat de staten, lid van de organisatie, bevoegd zijn. Als er zich wijzigingen voordoen in de bevoegdheidsverdeling tussen een internationale organisatie en haar leden, dan dient zulks direct gemeld te worden (art. 5).
Een internationale organisatie is partij bij het Verdrag in zoverre zij bevoegdheden heeft ingevolge de verklaringen van art. 5, terwijl zij de rechten en plichten heeft die anders aan de leden zouden toekomen.
Als een internationale organisatie verdragspartij is, mag dit niet tot gevolg hebben dat de lidstaten getalsmatig sterker vertegenwoordigd zijn in enig orgaan of dat zij in de besluitvorming meer rechten verkrijgen; bovendien mag dit niet tot gevolg hebben dat enig recht ingevolge het Verdrag toevalt aan leden van de organisatie, die zelf geen verdragspartij zijn (art. 4).

De voornaamste bepaling van bijlage IX, voor wat de internationale erkenning van de externe bevoegdheden van de Europese Gemeenschap betreft, is art. 4, par. 3 zoals hierboven geciteerd. Dit betekent praktisch dat de andere verdragspartijen aanvaarden dat noch de Gemeenschap, noch de individuele lidstaten, verdragspartijen, over alle rechten en plichten volgens het Verdrag beschikken. Inderdaad heeft de Gemeenschap tot dusver herhaaldelijk haar toevlucht gezocht tot het afsluiten van zgn. "gemengde verdragen", omdat het niet

---

(1) Rapport van Conferentievoorzitter FC/26, 23 april 1981
(2) O.a. : derde staten, verdragspartijen, dienen geen rechten te erkennen van lidstaten die geen verdragspartij zijn (m.a.w. lidstaten die het Verdrag niet ratificeren, zullen niet van bepaalde voordelen onder het Verdrag genieten omwille van hun lidmaatschap van de Gemeenschap); deelname van de internationale organisatie zal niet leiden tot een verhoogde vertegenwoordiging en de lidstaten kunnen de bevoegdheden die zij overgedragen hebben niet individueel uitoefenen; de betrokken organisaties en hun lidstaten zullen steeds bereid zijn de nodige informatie te verschaffen inzake de bevoegdheidsverdeling in de materies die door de Conventie geregeld worden. Indien een geschil oprijst nopens de schending van het verdrag, kan de organisatie, de lidstaat in kwestie, of beide, aansprakelijk gesteld worden. FC/22, 27 maart 1981 (inf. doc.)
Cfr. BUHL, J., The European Economic Community and the Law of the Sea, O.D.I.L.A., 1982, 189
(3) I.L.M., 1982, 1353

altijd eenvoudig is te voorzien of de uitvoering van een verdrag met derde staten een optreden zal vereisen waarvoor de E.G. niet bevoegd is (1).

In ruil voor de mogelijkheid als verdragspartij te worden aanvaard, diende de Gemeenschap zich dan ook bij een aantal minder wenselijke voorwaarden neer te leggen.
Eerst en vooral is er de voorwaarde dat de meerderheid van de lidstaten de Conventie geratificeerd hebben of erbij zijn toegetreden. Op 10 december 1982 gingen vijf E.G.-staten tot ondertekening over : Denemarken, Griekenland, Frankrijk, Ierland en Nederland. De Slotakte werd door alle lidstaten ondertekend. Op dit ogenblik is dus nog minstens één bijkomende ondertekening vereist (2). Op 14 december 1982 nam het Europees Parlement twee resoluties aan. Het beveelt de Gemeenschap en de lidstaten met klem aan het Zeerechtverdrag te ondertekenen. Het verzoekt de Commissie voorstellen te doen voor een communautaire regeling inzake de exploitatie van de zeebodem die met de milieu-aspecten rekening houdt en die verenigbaar is met, en een aanvulling naar vorm op de regeling welke in de Conventie wordt voorgesteld (3).
Art. 4, par. 6 bepaalt dat in geval een conflict bestaat tussen de verplichtingen van een internationale organisatie onder de Conventie en zijn verplichtingen onder de termen van het oprichtingsverdrag van deze organisatie, het de bepalingen van deze Conventie zijn die voorrang hebben.
Tenslotte is er de vereiste van de declaratie waarin de materies vermeld worden, voor zover zij onder deze Conventie vallen, voor welke de lidstaten, verdragspartijen, hun bevoegdheden aan de internationale organisatie hebben overgedragen (art. 5, par. 2). Dit laatste stelt een specifiek probleem voor de E.E.G., vermits zoals uit de evolutie van de C.F.P. moge blijken, het onmogelijk is de gemeenschappelijke bevoegdheden tegenover de lidstaten eens en voor altijd te definiëren. Dit is het resultaat van de eigen aard van de Europese Gemeenschap : het is de bedoeling dat zij blijft groeien en dat haar bevoegdheden steeds toenemen (4).

Als wij bedenken dat de opzet van de Derde Zeerechtconferentie erin bestond een nieuw internationaal zeerecht neer te schrijven dat aangepast is aan de eigentijdse politieke en technologische realiteit, lijkt de aanvaarding van de deelname van de E.G. aan dit verdrag volledig in deze optiek te passen. Het was meer algemeen gezien, een cruciale test voor de Gemeenschap; het was tevens een precedent : voor het eerst kan een internationale organisatie, op gelijke voet met de staten, deelnemen aan een internationaal akkoord waarvan het de bedoeling is een aantal fundamentele principes neer te leggen voor de werking van de internationale gemeenschap (5).

---

(1) RIPHAGEN, W., The U.N.Convention on the Law of the Sea and the Treaty of Rome, 17th Law of the Sea Institute Conference, Oslo, 1983, o.c., 9-10
Om praktische redenen en omwille van de rechtszekerheid, wensen derde staten doorgaans één enkele onderhandeling en één enkel akkoord, wat dan onvermijdelijk neerkomt op een overeenkomst tussen derde staten en elf verdragspartijen, nl. de Gemeenschap en de tien lidstaten. Voor- en nadelen cfr. BOURGEOIS, J., o.c., 106-107
(2) I.v.m. Belgisch standpunt cfr. brief van Minister van Buitenlandse Betrekkingen Tindemans van 6 juni 1983 aan dr. Sybesma-Knol , Voorzitter Vereniging voor de Verenigde Naties, V.V.N. Berichten, juli 1983, 9-10
(3) P.B., C.13, van 17.1.1983. Bulletin E.G., 1982, n° 12, 95
(4) LEIGH, M., o.c., 157-159
Cfr. KOERS, A., A.J.I.L., 1979, o.c., 442-443. REYNOLDS, P., o.c., 130
(5) Cfr. KOERS, A., A.J.I.L., 1979, o.c., 442-443

*
* *

Op extern vlak valt de prestatiebalans van de Gemeenschap in de jongste jaren aldus in positieve zin uit. Zij speelde een actieve rol in de hernegociëring van een aantal bestaande en de uitwerking van twee nieuwe multilaterale verdragen. Zij wist de toegang tot de E.G.-zone aan banden te leggen en zo de visbestanden veilig te stellen, en zij kon redden wat nog te redden viel voor de Europese afstandsvisserij. Als haar grootste succes mag wel haar mogelijke deelname als verdragspartij bij het Zeerechtverdrag worden beschouwd.
Dit is de erkenning op internationaal vlak van een intern integratieproces dat zich sinds 1976 (arrest Kramer) steeds verder ontwikkelde. Dit succes wordt evenwel overschaduwd door de voorlopige weigering van een aantal lidstaten het Verdrag te ondertekenen.

De internationale betekenis van de Europese Gemeenschap in het oceaanbeheer kan nog sterk toenemen. De ratificatie van het Zeerechtverdrag, de nakende uitbreiding, en de toepassing van de C.F.P. op de andere E.G.-kusten dan die in de Noordzee en de Noordatlantische Oceaan, zijn voor de hand liggende mogelijkheden.
Afgezien van de visserij was de E.G. tot dusver actief op het vlak van de mariene pollutiebestrijding (supra) en dat van de internationale scheepvaart, en valt de exploitatie van het continentaal plat, theoretisch, onder de bepalingen van het Verdrag van Rome (1).
In het licht van de verwachting dat de betekenis en de diversificatie van de internationale rol van de Gemeenschap in het oceaanbeheer zullen toenemen lijkt een meer geïntegreerd beleid dan ook een logische evolutie (2).

---

(1) Memorandum van de Commissie van 30 september 1970. I.L.M., 1971, 205
(2) Zie in dit verband : ARCHER, C., Supranational Ocean Management : The Case of the E.C., 17th Law of the Sea Institute Conference, Oslo, 1983, o.c.. BROWN, E., Sea-Use Planning in the North Sea : The Legal Framework, ed. GAMBLE, J., Law of the Sea : Neglected Issues, Honolulu, University of Hawaii, 1979, 451-479. JENISCH, U., Zur Anwendung des Europäischen Rechts in den Meereszonen der E.G.-Staaten, G.Y.I.L., 1979, 239-254. KRAEMER, H., Die Nordsee in der E.W.G., E.A., 1978, 571-580

KAART XXIII

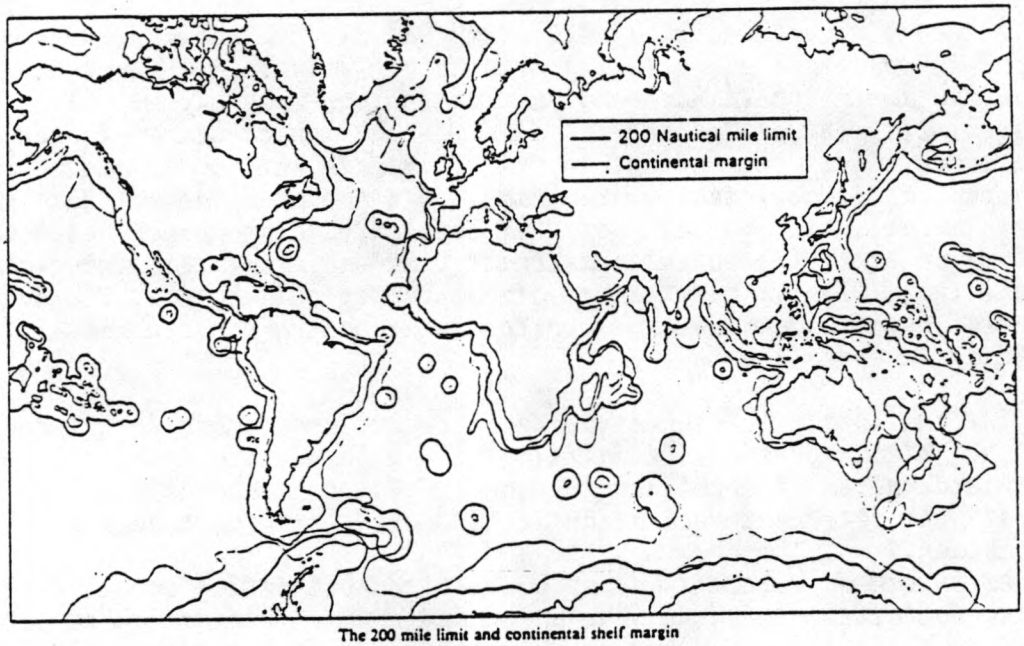

The 200 mile limit and continental shelf margin

Naar : CHURCHILL, R. & LOWE, A., 1983, 124

State	*Area of 200 mile zone (square nautical miles)*	*Offshore daily average crude oil production, 1981 ('000 barrels)*	*Offshore natural gas production, 1981 (million cubic feet per day)*	*Fish catches or estimated potential (EP) in 200 mile zone (million tonnes)*
1. USA	2,831,400	1,064·0	13,272·6	3·2 (1977)
2. France (including overseas departments and territories)	2,083,400	–	–	n.a.
3. Indonesia	577,300	561·0	632·0	2·2 (EP)
4. New Zealand	409,500	4·5	84·0	0·5 (EP)
5. Australia	1,310,900	368·1	551·7	1·5 (EP)
6. USSR	1,309,500	196·0	1,332·0	5·0 (1979)
7. Japan	1,126,000	0·9	30·0	8·4 (1980)
8. Brazil	924,000	91·8	116·1	0·7 (1979)
9. Canada	857,000	–	–	1·6 (1980)
10. Mexico	831,500	1,106·0	584·7	1·3 (1980)
11. Kiribati	770,000	–	–	n.a.
12. Papua New Guinea	690,000	–	–	0·1 (EP)
13. Chile	667,300	–	–	2·8 (1980)
14. Norway	590,500	509·0	2,837·5	2·9 (1979)
15. India	587,600	160·0	2·2	2·0 (EP)
Total, all States	37,745,000	13,664·6	27,630·5	6·6 (1980)

TABEL XXIV - De meest bevoordeelde staten onder het nieuwe oceaanregime.

Naar : CHURCHILL, R. & LOWE, A., 1983, 140

§ 4. VERWACHTINGEN VOOR HET VISSERIJBEHEER ONDER HET NIEUWE EXPLOITATIEREGIME

4.1. Het effect van de 200-mijlszone

Nu het nieuwe exploitatieregime reeds een zes- à zevental jaar algemeen wordt toegepast, is het uiteraard nog te vroeg om reeds algemene conclusies te formuleren, maar kunnen toch reeds bepaalde trends worden aangewezen.

Het beheer door de kuststaat

Onder het nieuwe visserijregime heeft de kuststaat virtueel de vrije hand met betrekking tot de exploitatie en het beheer van de visstapels in zijn E.E.Z.. Dit betekent in eerste instantie een zekere vereenvoudiging van de beheersproblemen; er dient niet langer onderhandeld te worden met andere staten en de zo aangeklaagde inefficiëntie van de visserijcommissies kan niet langer worden ingeroepen. Dit betekent ook dat hogere investeringen in het visserijbeheer nu aantrekkelijker worden en dat de visserij een belangrijker plaats zal innemen in de traditionele economische systemen van staten waar deze vroeger slechts een relatief kleine belangstelling genoot.
Het visserijbeheer door de kuststaat kan getoetst worden aan zijn doeltreffendheid, zijn ecologische deugdelijkheid en zijn economische efficiëntie. Op elk van deze gebieden staan mogelijkheden open en het is aan de kuststaat deze te gebruiken.
Een aantal "caveats" zijn hier evenwel aan de orde : (i) in elke staat blijven diverse belangengroepen bestaan; (ii) elke juridische maritieme grens blijft een willekeurige grens waar de vissen geen rekening mee houden; (iii) ook op nationaal vlak zijn toegangbeperkende maatregelen vereist, wat onmogelijk probleemloos kan verlopen (1).

De doeltreffendheid van een managementprogramma wordt door een aantal factoren beperkt.
De vage criteria van het Zeerechtverdrag inzake de afbakening van aangrenzende E.E.Zones "door een akkoord, op basis van de volkenrechtelijke principes, zoals uitgedrukt in art. 38 van het statuut van het Internationaal Gerechtshof, en met de bedoeling een billijke oplossing tot stand te brengen" (art. 74, par. 1), hebben immers geleid tot talloze afbakeningsconflicten. Eens de maritieme grenzen vastgelegd, zullen de aangrenzende staten dienen samen te werken bij het beheer van de gedeelde visstapels. Deze gezamenlijke visserijplannen hebben het voordeel dat slechts twee partijen erbij betrokken zijn en aldus de noodzaak tot het sluiten van ingewikkelde compromissen en "trade-offs" tot het bilateraal vlak beperkt blijft. Het aanslepend geschil tussen de V.S. en Canada over de afbakening van de respectieve visserijzones in de Golf van Maine veroorzaakte de stopzetting van het gezamenlijk beheer van de gedeelde visstapels op Georges Bank en bewijst nogmaals de hardnekkigheid van visserijgeschillen (infra). Het aantal maritieme grenzen dat een staat erop nahoudt is dus evenredig met het aantal potentiële conflictgebieden.

---

(1) BRANDER, K., The Effect of 200-Mile Limits on Fisheries Management in the Northeast Atlantic, F.A.O. Fisheries Technical Paper n° 183, Rome, F.A.O. 1978, 2

Een andere beperking van de totale beheersvrijheid van de kuststaat bestaat t.a.v. de stocks die tussen de E.E.Z. en de volle zee migreren, in het bijzonder de anadrome en sterk migrerende soorten. Dit feit is niet van aard om hoge investeringen in goede beheerspraktijken aan te moedigen (1). Een gelijkaardig probleem bestaat wanneer het continentaal plat van een staat zich verder uitstrekt dan zijn E.E.Z. en de grondvisstapels die op het continentaal plat hun natuurlijk habitat hebben, heen en weer zwemmen over de grens van de E.E.Z.. Een voorbeeld hiervan bestaat op de Grand Bank voor Newfoundland waar deze zich op twee plaatsen buiten de Canadese E.E.Z. uitstrekt. Canada trachtte internationale steun te verwerven voor het voorstel aan de kuststaat een bijzonder belang en een leidende rol in het beheer van dergelijke stocks toe te kennen. Op de Derde Zeerechtconferentie is het niet in deze opzet geslaagd maar binnen de N.A.F.O. bood Canada aan de andere lidstaten, in ruil hiervoor, bepaalde vangstquota aan in zijn 200-mijlszone. Spanje dat geen lid is van de N.A.F.O. besloot verder te vissen in de onmiddellijke nabijheid van de Canadese jurisdictiezone en sloeg geen acht op de quota-aanbevelingen van de Organisatie (2).
De drie bovengenoemde beperkingen op de beheersvrijheid van de kuststaat in zijn E.E.Z. of visserijzone bleken voor Canada na verloop van enkele jaren, de drie "perverse" neveneffecten te zijn van de invoering van uitgestrekte visserij-jurisdictie (3).

Ook het voeren van een ecologisch gezond beheer is geen sinecure. Eén van de meest voor de hand liggende maatregelen die de kuststaat in uitvoering van zijn nieuwe bevoegdheden ter hand staan, is het terugschroeven van de vangstinspanning, teneinde de uitgeputte stapels toe te laten terug aan te groeien (quota). Dit objectief kan aangewend worden als voorwendsel voor uiterst strenge toelatingsvoorwaarden voor derde staten. Binnen een 200-mijlszone zijn de kansen uiteraard groter dat een hele ecologisch entiteit binnen de nationale jurisdictie valt, maar dit blijft afhankelijk van totaal toevallige omstandigheden. Wetenschappelijke studies op dit vlak zijn een onmisbaar hulpmiddel.
In de Verenigde Staten werden tot nog toe bij voorrang de klassieke biologisch geïnspireerde beheersmaatregelen toegepast (zie ook E.E.G., supra). In de F.C.M.A worden de doelstellingen van het visserijmanagement op een zeer ruime of vage

---

(1) Cfr . COPES, P., M.P., 1981, o.c., 219-221. KEEN, E., The 200-Mile Zone in U.S.Ocean Policy, ed. SCHMIDHAUSER, J. & TOTTEN, G., o.c., 170-171
De Amerikaanse F.C.M.A. is niet toepasselijk op sterk migrerende soorten en mariene zoogdieren. Deze laatste vallen onder de Marine Mammal Protection Act van 1972. De vangst werd verboden in de 200-mijlszone. De sterk migrerende stapels zouden door de bevoegde internationale organisaties beheerd worden. De bedoeling hiervan was de V.S. toe te laten verder te protesteren tegen de inbeslagnemingen van Amerikaanse tonijnvissers in de Latijnsamerikaanse wateren en de Fishermen's Protective Act verder te kunnen toepassen. Een importverbod uit deze zones wordt voorzien. Dit betekent evenwel dat de V.S. niet reglementerend kunnen optreden t.a.v. de buitenlandse tonijnvisserij in hun visserijzone. KNIGHT, G., M.P., 1978, o.c., 28-29. Op 12 september 1982 werd evenwel toch een vangstverbod voor tonijn uitgevaardigd tegen Japanse vissers in de wateren ten noorden van Cape Lookout in North Carolina. R.G.D.I.P., 1983, 666
De tegenstrijdige interpretatie van de verdragstekst i.v.m. de sterk migrerende soorten heeft al snel tot een nieuwe confrontatie met de Latijnsamerikaanse staten geleid en maakte de I.A.T.T.C. voorlopig inoperatief (infra). Cfr. JOSEPH, J., ed. ROTHSCHILD, B., 1983, o.c., 140-143. Zie ook conflict met Canada : LEGER, G., La guerre du thon n'aura pas lieu, C.Y.I.L., 1981, 257-269
(2) COPES, P., M.P., 1981, o.c., 221
(3) Cfr. Idem, British Columbia Fisheries and the 200-Mile Limit. Perverse Effects for the Coastal State, M.P., 1980, 206-213

manier omschreven (O.S.Y.). De regionale visserijraden worden gedomineerd door de visserij-industrie die toegangbeperkingen meestal wist te vermijden. De verhoudingen tussen de vissers en de visserijraden zijn steeds erg gespannen geweest. De vissers hadden niet verwacht dat na de uitsluiting van de buitenlandse vissers, ook van hen bepaalde inspanningen zouden worden gevergd. Zij betogen dat de visserijplannen te omslachtig en technisch,en voor hen onbegrijpelijk zijn. Verder is er vaak onenigheid met de biologen omtrent de schatting van de toestand van bepaalde stapels (1). Kortom, het invoeren van een 200-mijlszone heeft de fundamentele ingesteldheid van de vissers niet beïnvloed.
In vergelijking met het oude exploitatieregime zijn de voorwaarden nu wel gunstiger voor het voeren van een effectief biologisch beheer in de 200-mijlszone, maar hetzelfde kan niet beweerd worden voor de volle zee. De aansporing tot gezamenlijk beheer, zonder enige controle-autoriteit, is niet hoopgevend. De verwachtingen zijn daarom veeleer negatief, in acht genomen het feit dat vele werkloze diepzeevloten zich op de exploitatie van de volle zee zullen richten en de visserijdruk daar weldra te hoog zal zijn opgelopen (2).

Komen wij tot de economische aspecten van het beheer van een 200-mijlszone. Het is vooral op dit stuk dat de vaststelling geldt, dat de kuststaat nu over de volle bevoegdheid beschikt de nodige rationalisaties door te voeren maar dat hier geen verplichting toe bestaat. De inhiberende krachten zijn hier dan ook zeer sterk.
Zoals reeds hoger uiteengezet heeft de ervaring uitgewezen dat zuivere toepassing van een systeem van beperkte toegang, uitgedrukt in het aantal vaartuigen, doorgaans niet tot de verhoopte rationalisatie van een visserij leidt. Meestal neemt de overkapitalisatie nog toe. De voornaamste nadelen liggen evenwel op het socio-culturele vlak (3). Vissersgemeenschappen met weinig alternatieve arbeidsmogelijkheden worden erdoor ontwricht en vissen "as a way of life" schijnt niet langer aantrekkelijk (4).
De kuststaat waar tot dusver op de meest rationele wijze werk werd gemaakt van het visserijbeheer is Canada. Ook hier is duidelijk gebleken dat het nieuwe regime tot een aantal nieuwe problemen aanleiding heeft gegeven en dat een combinatie van verscheidene maatregelen noodzakelijk is, wil men voorkomen dat de verhoopte rationalisatie niet door allerlei neveneffecten zou omzeild worden. Naast zuivere beperking van de toegang wordt nu ook geëxperimenteerd met het verbod de vangstcapaciteit van de schepen te vergroten, de prijs van de licenties te verhogen indien het inkomen van de visser stijgt, de licenties niet overdraagbaar te maken, het terugkopen van vergunningen door de staat, en het creëren van een quota-markt waarbij de meest efficiënte vloten quota kunnen aankopen en hun winst maximaliseren, terwijl minder efficiënte entiteiten zullen aangezet zijn hun quota met winst te verkopen en de visserij te verlaten ("individual property shares") (5).

---

(1) YOUNG, O., O.D.I.L.A., 1982, o.c., 243-245. Wel toegangbeperking tot bepaalde visserijen in Michigan, Alaska, Washington en Ohio, cfr. CICIN-SAIN, B., MOORE, J. & WYNER, A., Limiting Entry to Commercial Fisheries : Some Worldwide Comparisons, O.M., 1978, 21-49
(2) COPES, P., M.P., 1981, o.c., 222. Cfr. KEEN, E., o.c., 175-177
(3) Cfr. POLLNAC, R. & JACKE LITTLEFIELD, S., o.c., 209-229
(4) Dit zijn de resultaten van een onderzoek over de periode 1974-82 naar de resultaten van het strikte systeem van beperkte toegang in de Alaskaanse zalmvisserij, waarbij individuele vergunningen werden toegekend, gedefinieerd in termen van het aantal toegelaten vistuigen, en bedoeld voor de vangst van één bepaalde soort in een aangeduid administratief gebied. Overigens leidde dit drastische systeem wel tot de nodige gezondmaking van de commerciële visserij. YOUNG, O., Fishing by Permit : Restricted Common Property in Practice, O.D.I.L.A., 1983, 121-169
(5) Voor- en nadelen van deze methode, cfr. KEEN, E., Common Property in Fisheries. Is Sole Ownership an Option ?, M.P., 1983, 197-206

Problemen van totale inefficiëntie ontstonden in Newfoundland waar geweigerd werd de toegang te beperken wegens het hoge werkloosheidscijfer. Hier steeg het aantal vissers na de invoering van de 200-mijlszone met meer dan 19.000 (1). Dit laatste is inderdaad één van de gevaren, verbonden aan de invoering van 200-mijlszones. Wegens de toegenomen mogelijkheden is de kuststaat geneigd de nationale visserij-industrie sterk te subsidiëren en deze te beschouwen als een opvangmiddel in de strijd tegen de werkloosheid. Dit leidt evenwel onvermijdelijk tot overbemanning aan lage lonen, zodat de vissers er nog steeds niet op vooruitgaan (2).
In de Verenigde Staten, waar zoals vermeld sterke weerstand bestaat tegen elke toegangbeperkende maatregel werd op dit vlak op een onsamenhangende wijze geëxperimenteerd door de New England Fisheries Council, wat rampzalige gevolgen had voor de grondvisserij. De Mid-Atlantic Council was uiteindelijk toch verplicht een moratorium op het aantal vaartuigen op te leggen wegens de ineenstorting van de clamvisserij door overbevissing en overkapitalisatie (3). De North Pacific Fishery Management Council slaagde erin een evenwichtig plan op te stellen voor de grondvisserij in de Golf van Alaska (4).
Een ander gevaar voor inefficiëntie ligt in de te drastische uitsluiting van buitenlandse vissers, daar waar het stapels betreft die slechts een lage marktwaarde hebben en die doorgaans door de lange afstandsvloten op een goedkopere en efficiëntere manier kunnen gevangen worden (5).

Deze voorlopige vaststellingen bewijzen dat het visserijbeheer door de kuststaat zich nog in een overgangsstadium bevindt. Drastische of actieve maatregelen zijn inderdaad vereist, wil de kuststaat de verhoopte resultaten realiseren. Een uniek, ideaal managementsysteem bestaat niet en er dient mee gerekend te worden dat het beheer soepel en dynamisch zal moeten opgevat zijn en voortdurend dient aangepast te worden (6).
In vergelijking met de nieuwe problemen die de uitbreiding van de visserij-jurisdictie gecreëerd heeft (zie ook infra), lijken de hoge verwachtingen achteraf bekeken, erg simplistisch te zijn geweest. Wij stellen vast dat de beheerssystemen tot dusver verrassend weinig verschillen van de vroegere (7) en kunnen dan ook niet anders dan de waarschuwing beamen die Alan BEESLEY reeds in 1976 liet horen, nl. dat het gevaar bestond dat wij hier wel eens zouden kunnen

---

(1) Cfr. COPES, P., Implementing Canada's Marine Fisheries Policy. Objectives, Hazards and Constraints, M.P., 1982, 219-235. VANDER ZWAAG, D., Canadian Fisheries Management : A Legal and Administrative Overview, O.D.I.L.A., 1983, 188-189. STILES, G., The Small Maritime Community and its Resource Management Problems : a Newfoundland Example, ed. JOHNSTON, D., 1976, o.c., 248-251
(2) COPES, P., M.P., 1981, o.c., 222-223. Hiervan zijn voorbeelden in praktisch alle kuststaten
(3) Cfr. McHUGH, J., Jeffersonian Democracy and the Fisheries Revisited, ed. ROTHSCHILD, B., 1983, o.c., 83-95
Algemeen gebrek aan economisch georiënteerd beheer in de V.S. : YOUNG, O., O.D.I.L.A., 1982, o.c., 247-251, 263-264. ALEXANDER, L., S.D.L.R., 1983, o.c., 582. Tegenstelling V.S.-Canada : SNOW, R., Extended Fishery Jurisdiction in Canada and the United States, O.D.I.L.A., 1978, 304-319
(4) LARKINS, P., Management under F.C.M.A. Development of a Fishery Management plan, M.P., 1980, 170-182
(5) Vb. V.S.. Cfr. COPES, P., M.P., 1981, o.c., 223
(6) Cfr. CUSHING, D., The Outlook for Fisheries Research in the Next Ten Years, ed. ROTHSCHILD, B., 1983, o.c., 274-275. GULLAND, J., Managing Fisheries in an Imperfect World, ibid., 191-193. BURKE, W., ibid., o.c., 45-46. TROADEC, J.P., Le développement et l'aménagement des pêches mondiales d'un régime juridique à l'autre, Colloque Objectif Mer, 1983, o.c., 25-27
(7) ROTHSCHILD, B., Achievement of Fisheries Management Goals in the 1980's, ibid., 153-155

staan voor een toestand waarin de operatie geslaagd is, maar de patiënt stervende (1). Vermoedelijk zal het nog jaren duren vooraleer alle nieuwe mogelijkheden zullen onderzocht en uitgetest zijn.

De onderontwikkelde kuststaat

Het visserijbeheer door een onderontwikkelde kuststaat stelt een aantal specifieke problemen:de belangrijke rol van de artisanale visserij; onafdoende systemen voor bewaring, transport en verkoop; onafdoende en soms onbestaande economische infrastructuur; de aanwezigheid van buitenlands kapitaal en management door "joint ventures" en ter plaatse gevestigde ondernemingen die soms de verwerking in handen hebben; gebrek aan een stevige administratie of een duidelijke nationale politiek, onvoldoende controlemogelijkheden (2).

In de plannen voor de visserij-onwikkeling werd in het verleden vooral nagelaten rekening te houden met de belangen van de artisanale visserij die doorgaans 60 à 70 % van het aantal nationale vissers uitmaakt (3). Dit was bijvoorbeeld het geval in Thailand dat bekend staat om het spectaculair succes van zijn moderne treilervloot. De keerzijde van dit succes was uitputting van de hoogwaardige visstapels in de Golf van Thailand en evenredige toename van de hoeveelheid "trash fish", verlies van traditionele visgronden voor de artisanale vissers, prijsdaling van de aangelande vis ten nadele van deze laatste groep en massaal overtreden van de visserijreglementen (4).
Het aantal projecten dat erop gericht is de kleine vissersgemeenschappen te stimuleren is in de jongste jaren wel gestegen maar deze zijn meestal gericht op economische en sociale oogmerken door middel van de verbetering van de vismethodes (vb. het motoriseren van kano's) en de invoering van effectiever vistuig. Externe beperkingen spelen hierbij evenwel een rol : deze kustvisserij wordt doorgaans reeds erg intensief bedreven; de ontwikkeling van de artisanale visserij komt in botsing met die van de moderne treilers (zie hogervermeld voorbeeld van Thailand) (5); en het feit dat de artisanale visserij meestal reeds overbezet is. Toename van efficiëntie staat dus niet altijd gelijk met een toename van de produktiviteit (6).

---

(1) Cfr. MUNRO, G., North America, Extended Jurisdiction and the Northwest Atlantic : A Canadian Perspective, ed. MILES, E. & GAMBLE, J., 1977, o.c., 40. Boekten tot dusver vooruitgang : V.S., Canada, IJsland, Mexico en Nieuw-Zeeland, m.a.w. staten met zeer uitgestrekte E.E.Zones die de deelname door derde staten streng reglementeren
(2) KESTEVEN, G., Fisheries Research in Developing Countries, ed. ROTHSCHILD, B., 1983, o.c., 256
(3) Cfr. LOFTAS, T., Extended Limits. A Threat to Small-Scale Fisheries, M.P., 1979, 170. Specifieke problemen i.v.m. management van artisanale visserij in W.Afrika, cfr. LAWSON, R. & ROBINSON, M., Artisanal Fisheries in West-Africa. Problems of Mananagement Implementation, M.P., 1983, 279-290.
Op wereldvlak vertegenwoordigt de artisanale visserij 25 % van de vangst en 40 % van de aangeboden zeevoedselhoeveelheid voor menselijke consumptie. LUCAS, K. & LOFTAS, T., o.c., 45
(4) Cfr. PANAYOTOU, T., Economic Conditions and Prospects of Small-Scale Fishermen in Thailand, M.P., 1980, 142-146. Review of the State of World Fishery Resources, F.A.O. Fisheries Circular n° 710, Rev. 2, (FIRM/C.710 (rev. 2)), Rome, F.A.O., 1981, 13
(5) Cfr. W.Afrika : LAWSON, R., M.P., 1982, o.c., 67
(6) TROADEC, J.P., Practices and Prospects for Fisheries Development and Management : The Case of Northwest African Fisheries, ed. ROTHSCHILD, B., 1983, o.c., 105-106. LAWSON, R., New Directions in Developing Small-Scale Fisheries, M.P., 1977, 45-47

In de meeste staten wordt de kleinschalige visserij, net als in de ontwikkelde landen, aanzien als een opvanginstrument voor werklozen zodat de inkomens doorgaans minimaal zijn. Algemeen wordt dan ook aanbevolen in de visserijplannen maatregelen te voorzien voor alternatieve tewerkstelling, veeleer dan de artisanale visserij te subsidiëren of enkel de nadruk te leggen op de ontwikkeling van de nationale visserij (1). Een ander praktisch probleem in dit verband is de moeilijkheid om betrouwbare vangststatistieken op te stellen, zoals blijkt uit een recente studie over de dataverzameling in de 200-mijlszone van Sierra Leone (2). De mobiliteit en de migratie van de vissers tussen naburige staten bemoeilijken de controle op elke beheersmaatregel in de zeevisserij (3).

Andere karakteristieke factoren in deze streken zijn de overvloed van goedkope werkkrachten; voorraden die samengesteld zijn uit kleine vissen van allerlei soort, wat een hinderpaal is voor de mechanisatie van de verwerking; het laag ontwikkelingsniveau van de bevolking, wat het gebruik van buitenlandse technologie bemoeilijkt; gebrek aan bevoegde wetenschappelijke onderzoekers en managers; gebrek aan investeringscapaciteiten.
Een algemeen verschijnsel is dat de visserij-ontwikkelingsplannen steeds gericht zijn op investeringen en technologische verbeteringen in de produktiesector en dat zij bij de bepaling van geschikte interventies of bij het stellen van prioriteiten veel minder rekening houden met objectieve lokale gegevens en hun implicaties (4).
Visserijprojecten die gefinancierd worden door multinationale ontwikkelingsbanken vertonen eveneens de tendens enkel de onmiddellijke financiële opbrengst van een visserij als maatstaf aan te nemen en verwaarlozen de nodige follow-up, waaruit vaak blijkt dat na enkele jaren onvermijdelijk overkapitalisatie optreedt. Indien dergelijke projecten een coöperatieve subsidiëren betekent winst doorgaans dat de eigenaars van de schepen of eventueel de staat hier voordeel uithalen, terwijl de vissers even arm blijven (5).

Een andere factor die tot dusver wel eens verwaarloosd werd is die van de afzetmarkten. Het succes van de ontwikkeling van de geïndustrialiseerde visserij in de 200-mijlszones van ontwikkelingslanden zal rechtstreeks afhankelijk zijn van hun afzetmogelijkheid, zowel binnenlandse (betere infrastructuur) als buitenlandse (internationale akkoorden), zodat de ontwikkelingslanden, met de geleidelijke "phasing out" van de afstandsvisserij, een groter deel van de internationale markt zullen kunnen veroveren (6), temeer daar zij over goedkope werkkrachten beschikken en zij hun nationale wateren aan lagere kostprijs kunnen exploiteren. In deze richting worden inspanningen geleverd door de F.A.O. (infra).

---

(1) PANAYOTOU, T., o.c., 146. SMITH, I., Improving Fishing Incomes when Resources are Overfished, M.P., 1981, 17-22. TROADEC, J.P., o.c., 112
(2) MARRIOTT, A., Sierra Leone. New Directions in Fisheries Statistics, M.P., 1981, 72-73
(3) LAWSON, R. & ROBINSON, M., o.c., 281-282
(4) TROADEC, J.P., ed. ROTHSCHILD, B., 1983, o.c., 102, geeft voorbeelden van technologische vernieuwingen die niet het gewenste effect hadden in Marokko en Mauritanië. Zie ook een gelijkaardig probleem voor de Maleisische regeringsvisserij-onderneming. Cfr. YAHAYA, J., Capture Fisheries in Peninsular Malaysia. Lessons from MAJUIKAN's Experience, M.P., 1981, 322 e.v.
(5) Cfr. LAWSON, R., Post-Evaluation of Fisheries Projects, M.P., 1980, 42-51. Idem, M.P., 1977, o.c., 48-51. YAHAYA, J., o.c., 326
(6) TROADEC, J.P., ed. ROTHSCHILD, B., 1983, o.c., 103

Dit alles leidt tot het besluit dat de ontwikkelingslanden zich nu uiteraard in een gunstiger positie bevinden dan onder het traditionele regime - in 1975 werd het mogelijk voordeel voor de ontwikkelingslanden door POPPER geschat op 4 miljoen ton (1) - maar dat zij om hier ten volle profijt uit te halen, tegen zeer complexe problemen moeten optornen. Het management dient lokaal en concreet geïnspireerd te zijn en niet noodzakelijk gecopieerd op dat van de ontwikkelde kuststaten. De noodzakelijke wetenschappelijke expertise dient door de regionale F.A.O.-visserijcommissies en -raden en door bilaterale samenwerkingsakkoorden te worden aangebracht (2). In afwachting ziet het ernaar uit dat de voortzetting van de afstandsvisserij niet enkel een gunst, maar ook een noodzaak is omdat deze ten minste tastbare voordelen en broodnodige inkomsten verschaft. Op lange termijn is het voor de ontwikkelingslanden evenwel gunstiger prioriteit te geven aan overdracht van visserijtechnologie, training, gezamenlijk onderzoek en controle-activiteiten, industriële, financiële en technische samenwerking, dan wel aan het verwerven van onmiddellijke inkomsten waarvan de kosten door de visserijstaten op de consument zullen worden afgewenteld (3). Regionale samenwerking bij het beheer kan niet anders dan gunstige gevolgen hebben (4).

De nalevingscontrole

Dit aspect van het nieuwe oceaanregime geeft op zijn beurt aanleiding tot complexe problemen (5) - ook hier in grotere mate in de ontwikkelingslanden - en betekent tegelijk een stimulans tot het ontwikkelen van nieuwe technologieën. Het stelt de kuststaat voor nieuwe mogelijkheden, want de naleving van de visserijreglementen is nu niet langer afhankelijk van de quasi-vrijwillige medewerking van vissers en visserijstaten.

Zoals uit de nationale wetgevingen is gebleken, worden in de meeste kuststaten zowel marineschepen als speciale visserij-inspectieschepen ingezet. Het gebruik van oorlogsschepen voor het toezicht op de visserij, dat sedert het amenderen van de Noordzeevisserijconventie in 1955 in onbruik was geraakt, biedt in de context van een 200-mijlszone, zekere voordelen, vooral indien een kuststaat geen visserij-inspectievloot heeft en hij niet wenst hiervoor burgers (de vissers zelf) te gebruiken.
Deze schepen zijn snel, stevig en goed uitgerust; zij kunnen kleine sloepen uitzetten voor het onderzoek van verdachte vaartuigen e.d.m.. Anderzijds stelt het gebruik van marineschepen de eer van een staat nodeloos op het spel, wordt een dergelijk optreden in het buitenland als vijandig aangevoeld, en is dit een zeer dure onderneming (6).

---

(1) POPPER, F., The Role of F.A.O. and of the Regional Organizations after the Conclusion of the Third United Nations Conference on the Law of the Sea, ed. CHRISTY, F., e.a., 1975, o.c., 211. Om aan de verwachte vraag naar vis te voldoen is een kapitaalsinvestering van 30 miljard $ vereist tussen dit en het jaar 2000. LUCAS, K. & LOFTAS, T., o.c., 45.
In recente jaren werd merkelijke vooruitgang geboekt door Guinée-Bissau, Indonesië, Maleisië, Pakistan en Sri Lanka
(2) Cfr. SHYAM, M., The Emerging Fisheries Regime : Implications for India, O.D.I.L.A., 1980, 52-53
(3) ANAND, R., O.D.I.L.A., 1982, o.c., 289
(4) In 1977 vergaderden 40 niet-gebonden en andere ontwikkelingslanden te Havana voor de oprichting van een Permanente Commissie voor de institutionalisering van de onderlinge samenwerking in de visserijsfeer. HOLT, S. & VANDERBILT, C., o.c., 11. Cfr. KIMBALL, L., O.Y., III, o.c., 175-177
(5) Cfr. RAWSON, K., Offshore Policeman, M.P., 1978, 37-45
(6) FIDELL, E., Fisheries Legislation : Naval Enforcement, J.M.L.C., 1975/76, 354

TABEL XXV - Wereldvangst in 1981 - Vergelijking met 1976

I. Nominale vangsten (M.T.)

	1981	1976
Wereldtotaal	74.760.400	69.590.200
Inlandse visserij	8.053.700	6.909.400
Zeevisserij	66.706.700	62.680.800

II. Belangrijkste producenten

	1981	1976
JAPAN	10.6	9.9
U.S.S.R.	9.5	10.1
CHINA	4.6	4.3
U.S.A.	3.7	3.0
CHILI	3.3	1.3
PERU	2.7	4.3
NOORWEGEN	2.5	3.3
INDIA	2.4	2.1
Z.KOREA	2.3	2.1
INDONESIE	1.8	1.4

Top tien in 1976 : U.S.S.R., Japan, Peru, China, Noorwegen, U.S.A., India, Z.Korea, Denemarken, Thailand

Naar : F.A.O. Yearbook of Fishery Statistics, 1981

Dat deze praktijk gevaarlijk kan zijn blijkt uit het extreme voorbeeld van Z.O.Azië,waar Viëtnam, Kampuchea en Birma er niet voor terugschrikken op genadeloze wijze op te treden tegen elk vreemd vissersvaartuig. Piraterij en stropersprakti jken zijn er schering en inslag (1).

Er staan de kuststaat trouwens een aantal andere en vreedzamer middelen ter hand. Actief toezicht op de visgronden en controle aan de wal bij het afladen van de vis kunnen preventief belangrijk zijn (vb. voor controle op toegelaten vangst en bijvangst van bepaalde soorten)(2).
Op dit vlak speelt Canada eens te meer een vooruitstrevende rol. Sedert 1977 werd een gesofisticeerd visserijcontrolesysteem ontwikkeld dat gebaseerd is op vergunningen (toegelaten plaats, periode, vistuig, vissoort, rapporteringsvoorwaarden), en een rapporteringsverplichting binnen de 24 uur vóór het betreden en 72 uur vóór het verlaten van de 200-mijlszone. De vreemde vissersvaartuigen moeten om de zeven dagen hun vangst meedelen en hun verplaatsing naar andere visgronden op voorhand rapporteren. Het systeem wordt computergeleid vanuit kuststations voor de visserijcontrole. Ter plaatse wordt toezicht gehouden en opgetreden door een vloot patrouilleschepen en vliegtuigen. De staten die de nodige akkoorden afsloten met Canada dienen jaarlijks gedetailleerde visserijplannen voor hun vloot in te dienen (3).
Dit systeem steunt op een preventieve of afschrikkende benadering van de visserijcontrole (4).
Efficiënte en goed uitgebouwde kustwachten bestaan o.a. in de Verenigde Staten en Noorwegen (5).
Regionale samenwerking op dit vlak lijkt een realistische en voordelige oplossing, niet alleen voor ontwikkelingslanden (zie het voorbeeld van de E.E.G.).

Het ligt in de verwachtingen dat controle over dergelijke uitgestrekte oceaangebieden tot de toepassing van vele nieuwe technologische middelen zal leiden, die reeds voor militaire doeleinden worden aangewend (o.a. satellieten, onderwater afluisterapparatuur, electronische sensors). Het ligt voor de hand dat de grootmachten hierin de leiding zullen nemen en ook op dit terrein kan regionale samenwerking kostenbesparend werken en tot grotere verspreiding van deze hulpmiddelen aanleiding geven (6).

Alternatieven voor de afstandsvisserij

Naast het intensifiëren van de exploitatie van de volle zee (tonijn en niet-conventionele soorten) en het Zuidpoolgebied (krill), twee mogelijkheden die met zeer hoge produktiekosten gepaard gaan (7), rest er de traditionele lange afstandsvloten vooral zo gunstig mogelijke toegangsvoorwaarden tot de 200-mijlszones te bedingen. De diverse aspecten van de visserij door derden onder het

---

(1) Cfr. CHILD, T., Enforcement of 200-Mile Exclusive Economic Zone Claims over Living Marine Resources in Southeast Asia, ed. CLINGAN, T., 1982, o.c., 438-464
(2) MARASCO, R. & TERRY, J., Controlling Incidental Catch. An Economic Analysis of Six Management Options, M.P., 1982, 137
(3) ESTEVES-CARDOSO, J., o.c., 149-150
Vroegere praktijk : cfr. MIDDLEMISS, D., Canadian Enforcement Policies, ed. JOHNSON, B. & ZACHER, M., o.c., 315-320
(4) Cfr. JOHNSON, B. & MIDDLEMIS, D., Canada's 200-Mile Fishing Zone : The Problem of Compliance, O.D.I.L.A., 1977, 79-107
(5) RAWSON, K., o.c., 43
(6) VORBACH, J., The Law of the Sea Regime and Ocean Law Enforcement. New Challenges for Technology, O.D.I.L.A., 1981, 328-331. SILVERSTEIN, H., Ocean Surveillance Technologies and International Payoffs, O.D.I.L.A., 1981, 187-19
(7) KACZYNSKI, V., Alternatives Facing Distant-Water Fishing States in the Northeast Pacific Ocean. Part I - Distant Water Fisheries of the East European Countries : Their Present Economic Status and Future Activities in the Northeast Pacific, O.D.I.L.A., 1979, 84-88

licentiesysteem werden reeds belicht in het overzicht van de bilaterale visserij-akkoorden. Onder het traditionele regime gebeurde de niet-lokale vangst vooral in de noordelijke Stille Oceaan en in het Noord- en Oostatlantisch oceaangebied (supra), zodat het vooral langs deze kusten is dat de afstandsvloten zullen trachten aantrekkelijke oplossingen uit te dokeren.
Een veel toegepaste praktijk sedert de uitbreiding van de visserij-jurisdictie is de oprichting van gemengde visserij-ondernemingen of "joint ventures", waarbij de samenwerking diverse vormen kan aannemen. Naast directe investeringen in de lokale visverwerkende industrie of het toestaan van leningen aan lokale visserij-ondernemingen (vb. Japan in Alaska)(1), zijn er bijvoorbeeld contracten voor het leveren van vis aan vreemde fabrieksschepen (2) en voor de vangst door vreemde schepen met aanlanding en verwerking in de kuststaat (3). "Over the side sales" zijn bedoeld om de nationale vissers de kans te geven vangsten te verkopen die de lokale verwerkingscapaciteit te buiten gaan of waarvoor geen plaatselijke afzetmarkt bestaat. De tweede methode wordt meestal aangewend voor de vangst van ondergeëxploiteerde soorten waarvoor de lokale vissers niet over het gepaste vistuig beschikken. Zij verschaft werk aan de visverwerkende bedrijven en de kuststaat kiest de visserijstaat uit die aan de voordeligste voorwaarden werkt.
Dit veroorzaakt een scherpe concurrentie tussen de rechtstreekse allocatie van visrechten aan derde staten door vergunningen en de "joint ventures (4). Deze methodes zijn economisch niet optimaal, noch voor de vissers of de visverwerkende industrie van de kuststaat, noch voor de afstandsvloten die op gedeeltelijke capaciteit draaien, en zullen daarom vermoedelijk na de overgangsperiode geschrapt worden.

Een belangrijk gevolg van het nieuwe regime houdt verband met de reorganisatie van de markten. De kuststaat staat soms vergunningen toe in ruil voor gunstiger afzetmogelijkheden van eigen visprodukten (vb. Canada-E.E.G., supra), of op voorwaarde dat de vis geheel of gedeeltelijk ter plaatse verwerkt wordt. In de Amerikaanse visserijzone gevangen vis wordt frequent in vreemde havens afgezet en vervolgens terug in de V.S. ingevoerd (5). Dit betekent belangrijke verschuivingen in het internationaal handelspatroon. De activiteiten van de afstandvloten leiden niet noodzakelijk tot een hogere visaanvoer in eigen land en kuststaten met aanzienlijke capaciteit verminderen hun invoer en worden belangrijke uitvoerders.

---

(1) JOSEPHS, H., Japanese Investment in the U.S. Fishing Industry and its Relation to the Two-Hundred-Mile Law, M.P., 1978, 255-267. COPES, P., M.P., 1981, o.c., 225
(2) Vb. V.S.-Korea (Golf van Alaska), V.S.-U.S.S.R., Canada-Polen
(3) Vb. V.S.-Polen (Golf van Alaska), Canada-U.S.S.R., Japan en D.D.R.
(4) Canada : cfr. FORREST, J., Development of the East Coast Fishing Industry. Assessment of Canadian Government Policies, M.P., 1981, 294-303. McDONALD, R., M.P., 1979, o.c., 187
V.S. : MILES, E. e.a., 1981, o.c., 202-213. FLUHARTY, D. & DAWSON, C., O.D.I.L.A., 1979, o.c., 36-38. McKERNAN, D., Foreign Fisheries in the United States Zone, with Special Reference to the Northeastern Pacific Ocean, ed. JOHNSTON, D., 1978, o.c., 156 e.v.. STOKES, R., Prospects for Foreign Fishing Vessels in U.S. Fisheries Development, M.P., 1980, 33-41. Idem, U.S.-Foreign Cooperation for Fisheries Development - A Preliminary Economic Analysis, M.P., 1980, 326-327
(5) In de V.S. is het verboden vreemde schepen te gebruiken voor de aanvoer van vis

Area		1973		1976		1977		1978		1979	
		Local	Long Range	Local	Long Range	Local	Long Range	Local	Long Range	Local	Long Range
N.W. ATLANTIC	(tons)	1974.2	2451.7	1907.6	1477.9	2119.6	861.1	2309.8	476.6	2412.4	429.0
% of Total Area Catch		44.6	55.4	56.3	43.7	71.1	28.9	82.9	17.1	84.9	15.1
E.C. ATLANTIC	(tons)	1449.8	1915.7	1352.3	2265.1	1516.8	2279.5	1577.9	1690.6	1494.1	1329.2
% of Total Area Catch		43.1	56.9	37.4	62.6	39.9	60.1	48.3	51.7	52.9	47.1
S.E. ATLANTIC	(tons)	1850.9	2263.9	1248.0	1674.6	1066.0	1655.7	1132.9	2129.6	1089.9	1429.1
% of Total Area Catch		59.4	40.6	45.8	54.2	39.2	60.8	34.7	65.3	43.2	56.8
N.E. PACIFIC	(tons)	550.1	1351.6	623.8	1792.4	682.0	1082.5	714.9	1160.7	747.7	1226.4
% of Total Area Catch		28,9	71.1	25.8	74.2	38.7	61.3	38.1	61.9	37.9	62.1

TABEL XXVI - Niet-lokale vangst in 1979

Naar : F.A.O. Fisheries Circular nº 710, rev. 2. FIRM/C.710 (Rev. 2), 1978, 28

Uit een O.E.S.O.-studie van 1982 valt op te maken dat de internationale markt vooralsnog gedomineerd wordt door de O.E.S.O.-lidstaten (85 % van de invoer en 59 % van de uitvoer), maar dat op dit vlak een steeds grotere invloed verwacht wordt van het aanbod uit de ontwikkelingslanden (1). Ofschoon de totale produktie in de laatste jaren nog (bescheiden) toenam (1 % jaarlijks) valt een stijging van de prijzen waar te nemen, die gebaseerd schijnt te zijn op vrees voor de toekomst, veeleer dan op werkelijke schaarste (2).

Alle factoren in acht genomen blijkt uit de praktijk dat het voor een ontwikkelde kuststaat doorgaans voordeliger is met de afstands-visserijstaten samen te werken dan een geïsoleerde, zuiver op conservatie afgestemde politiek te voeren. Deze coöperatie, ook onder de vorm van investeringen, bevordert het wetenschappelijk onderzoek, stimuleert de nationale visserij-industrie tot een rationeler en competitiever instelling en verzekert het optimaal gebruik van de visvoorraden en de tewerkstelling in de visverwerkende nijverheid (3).

Ofschoon de teloorgang van de lange afstandsvisserij één van de meest voor de hand liggende gevolgen van het nieuwe exploitatieregime was, schijnt deze verwachting zich voorlopig om bovengenoemde redenen niet in dramatische zin te concretiseren (4); onderontwikkelde kuststaten hebben hier andere, ook reeds aangehaalde motieven voor.

Voor de belangrijke visserijstaten zelf, die naar schatting ongeveer 10 % van hun gemiddelde vangst moesten prijsgeven, betekent het nieuwe regime een aansporing tot nog verder doorgedreven efficiëntie, hoewel dit traditioneel voor de oostblokstaten geen doel op zich was. De zeevisserij stelt voor hen enkel een middel voor waardoor het aanbod van dierlijke eiwitten op de nationale markt kan vergroot worden (voedselgebrek). Nog verdere ontwikkeling van de afstandsvloot ligt dan ook in hun bedoeling, niettegenstaande de sterk toegenomen kosten en de noodzaak tot het voeren van intensief wetenschappelijk onderzoek waar de resterende alternatieve mogelijkheden aanleiding toe geven (5). Japan, de andere grote afstands-visserijstaat, heeft wel steeds de optimale rendabiliteit van zijn vissersvloot nagestreefd en staat voor de taak aan zeer hoge binnenlandse consumptiebehoeften te beantwoorden. Stabiele toegangsmogelijkheden aan voordelige voorwaarden en een zekere controle van de markten zijn noodzakelijke vereisten. Deze staat was daarom de eerste om inventieve oplossingen als "joint ventures" en rechtstreekse investeringen toe te passen als reactie op de nieuwe trend van kuststaat-jurisdictie en werd hierin nagevolgd door zijn concurrenten (vnl. oostblokstaten, Z.Korea, Taiwan en Spanje) (6).

---

(1) Echanges internationaux des produits de la pêche : conséquences des zones de 200 milles, Paris O.C.D.E., 1982, 23. Cfr. LUCAS, K. & LOFTAS, T., O.Y., III, o.c., 42-43. In de loop van de jaren zeventig steeg de waarde van de export van visprodukten uit ontwikkelingslanden reeds van 20 % tot 34 % van het wereldtotaal

(2) O.C.D.E., 1982, o.c., 124

(3) C fr. JOSEPHS, H., o.c., 265-267

(4) Wel bvb. in de E.E.G. (Groot-Brittannië en W.Duitsland, supra). Cfr. GODMAN, N. & STEWART, J., Casual Employment and Trade Unionism in the U.K. Fishing Industry, M.P., 1980, 237-241
Op Tabel XXVI zien wij de korte termijn-effecten (1977-79) in de belangrijkste regio's. De toename van de vangst door de afstandsvloten in de Z.O. Atlantische Oceaan is het gevolg van het bijzonder statuut van Namibië (geen E.E.Z.). FIRM/C.710 (Rev. 2), 1981, o.c., 3

(5) Cfr. KACZYNSKI, V., o.c., 90-100. MILES, E., e.a., 1981, o.c., 274

(6) Ibid., 202-203
Vb. Spanje. Cfr. RICHARDS, R., Spain's Foreign Fishing Policy, M.P., 1979, 312-313. Problemen voor Japan, cfr. YONEZAWA, K., Some problems related to the Exercise of Coastal State Jurisdiction with Respect to Fisheries, The Ocean Association of Japan, Proceedings of the 7th International Ocean Symposium, Tokyo, 1983, 55-57

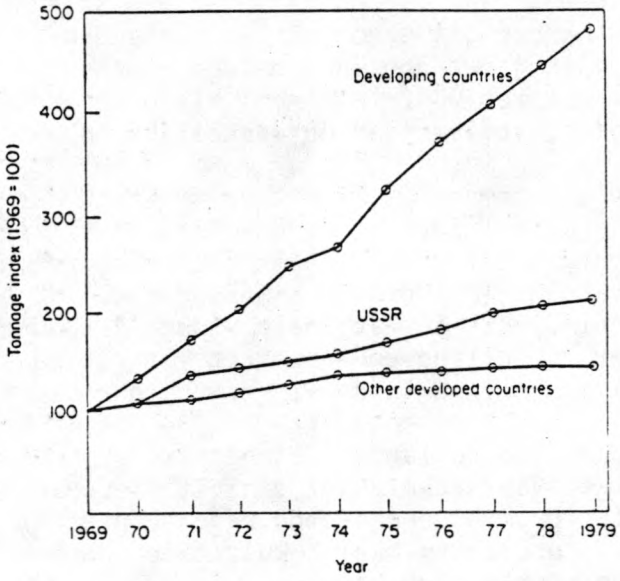

FIGUUR IX - Evolutie vlootcapaciteit 1969-1979

Naar : LOFTAS, T., M.P., 1981, 231

Op middellange termijn dient ermee gerekend te worden dat de kuststaten hun eigen vangstcapaciteit merkelijk zullen uitbouwen (1).

De internationale visserijcommissies

Het somberste toekomstperspectief voor de internationale visserijcommissies is op dit ogenblik waarschijnlijk reeds achter de rug.
Op het hoogtepunt van de politieke strijd over de uitbreiding van de rechten van de kuststaten, lag niet alleen het weinig doelmatig optreden van de bestaande internationale visserij-organisaties nog vers in het geheugen, maar werden deze bovendien door de Derde Zeerechtconferentie op een zijspoor gezet. Nu deze strijd is beslecht ten gunste van de exclusieve economische zone , is het klimaat gunstiger geworden voor een meer rationele discussie over de toekomstige functies van de commissies (2).

Wij stelden vast dat het Zeerechtverdrag (a) het visserijbeheer overwegend in handen legt van de kuststaat; (b) zeer summier is in zijn managementbepalingen; (c) toch herhaaldelijk, maar vaag, verwijst naar de nood aan internationale, regionale, of sub-regionale samenwerking.

De eerste vaststelling hoeft geen betoog in het licht van de voorgaande bladzijden van dit hoofdstuk. Het voornaamste motief omwille waarvan in het verleden tot de oprichting van een visserijcommissie werd overgegaan, met name het ontbreken van een rechtsgezag over de volle zee, is nu weggevallen door de aanvaarding van de E.E.Z. en het feit dat behalve tonijn, walvissen en krill, geen noemenswaardige voorraden in volle zee voorkomen.

De objectieven van het visserijbeheer volgens het Verdrag kunnen uit de art. 61 en 62 inzake de visserij in de E.E.Z. worden afgeleid : *maximale benutting, conservatie, allocatie, economische rendabiliteit en onderzoek. Hoe kunnen de internationale visserijcommissies hier een rol spelen ?*

Maximale benutting behoorde in het verleden slechts tot de uitdrukkelijke verantwoordelijkheid van een drietal commissies (3). Vermits het in het belang van de hele mensheid is dat de levende rijkdommen van de zee zo volledig mogelijk benut worden zou het een logische evolutie zijn dat er in de toekomst op mondiaal niveau instanties zouden aanwezig zijn die aan dit belang inhoud kunnen geven (F.A.O., infra). Op regionaal niveau kunnen de visserijcommissies deze taak vervullen door hun statistieken en cijfergegevens aan de kuststaten door te spelen en zo een zekere druk uit te oefenen om tot een maximale benutting te komen. Daarnaast kunnen zij de kuststaten adviseren, vooral indien het een regionale organisatie betreft die samengesteld is uit staten met een beperkte, en staten met een aanzienlijke kennis en ervaring op het gebied van de zeevisserij. Wat de volle zee aangaat, staan deze organisaties uiteraard zelf in voor het beheer van zekere visstapels.
Conservatie was traditioneel het belangrijkste werkterrein van de regionale visserijcommissies. Het Verdrag verplicht de kuststaten passende conservatiemaatregelen te treffen in hun E.E.Z. en legt dezelfde verplichting op aan de staten die de levende rijkdommen van de volle zee exploiteren. Daarbij moet, waar nodig, samengewerkt worden met internationale visserij-organisaties.
De commissies komen niet tussen bij de bepaling van de T.A.C. in de E.E.Z..
Binnen de E.E.Z. kunnen de internationale visserij-organisaties derhalve slechts adviserende functies

---

(1) Zie in dit verband de aangroei van de nationale vloten in termen van vissersvaartuigen van meer dan 100 ton over de periode 1969-79. De opbouw van de vloot van de ontwikkelingslanden is vooral bedoeld voor de exploitatie van de eigen wateren (vooral Senegal, Argentinië, Brazilië, Mexico, Indonesië, Filippijnen) (Figuur IX). Cfr. LUCAS, K. & LOFTAS, T., o.c., 44
(2) KOERS, A., ed. VERLOREN VAN THEMAAT, P., 1977, o.c., 28
(3) De zalm- en heilbotcommissies van de N.O.Stille Oceaan en de N.E.A.F.C.

hebben, tenzij bepaalde kuststaten bereid zijn verdergaande functies te aanvaarden. Een mogelijke nuttige functie ligt op het vlak van de visstapels die voorkomen in de zones van twee of meer kuststaten. Het Verdrag verplicht de betrokken kuststaten tot samenwerking, maar schrijft niet voor dat deze moet plaatsvinden in het kader van een organisatie. Een andere mogelijke taak zou kunnen liggen in de centralisatie van het overleg tussen een bepaalde kuststaat en de staten die in de zone van deze kuststaat mogen vissen (nog niet toegepast).
Tot bij het begin van de jaren zeventig beschikten slechts drie commissies over allocatiebevoegdheid (1); in de hieropvolgende periode werden de statuten van een aantal andere organisaties aangepast zodat zij ook quotaverdelingen konden doorvoeren (supra). Het nieuwe regime heeft dit probleem volledig onttrokken aan de internationale besluitvorming, althans voor wat de E.E.Z. betreft. Toch zouden de internationale visserij-organisaties kunnen ingeschakeld worden bij de allocatie van het surplus van een bepaalde visstapel in de E.E.Z. van een kuststaat, zodat een meer stabiele regeling tot stand komt dan door "ad hoc"-afspraken het geval is. Ook kunnen zij de kuststaten assisteren bij het bepalen van hun vangstcapaciteit. Deze beslissing vereist een aanzienlijke kennis en ervaring waarover de ontwikkelingslanden op dit moment in onvoldoende mate beschikken. Tenslotte zou het wenselijk zijn dat de internationale visserij-organisaties functies en bevoegdheden ontvangen inzake de allocatie van de levende rijkdommen van de volle zee; allocatieproblemen zullen hier evenwel van aanzienlijk minder gewicht zijn dan tot dusver het geval is geweest.
Doordat in de internationale visserij-organisaties de sterkste nadruk werd gelegd op conservatie, hebben slechts enkele van hen zich in het verleden uitdrukkelijk met het vraagstuk van de economische rendabiliteit ingelaten (2). Ook de realisering van dit objectief ligt nu volledig in handen van de kuststaat die hier zijn eigen prioriteiten kan stellen (supra). De commissies kunnen hier eens te meer adviserend optreden, vooral waar het ontwikkelingslanden betreft. Voor het beheer van de visstapels in volle zee kunnen zij zelf maatregelen voorstellen.
Vrijwel alle organisaties zijn steeds verplicht geweest hun voorstellen voor conservatiemaatregelen te baseren op wetenschappelijke gegevens. Deze eis was ook neergelegd in het Visserijverdrag van Genève. Wetenschappelijke kennis blijft een vereiste voor een degelijk visserijbeheer; een ecologisch geïnspireerde benadering wordt aanbevolen, waarbij een marge voorzien is voor vergissingen in de interpretatie van interdependentieverbanden en milieufactoren in het algemeen. Nu de voornaamste taken van de visserijcommissies vooral van adviserende aard geworden zijn is het ook van fundamenteel belang dat zij in zo ruim mogelijke mate kunnen beschikken over de resultaten van wetenschappelijke onderzoekingen.
Het ligt niet in de verwachtingen dat de organisaties in de toekomst over de nodige middelen zullen beschikken om dit onderzoek zelf uit te voeren. Toegang tot de resultaten van het onderzoek gevoerd door de staten en de aanwezigheid van een bevoegde staf voor de interpretatie ervan zijn dan ook dringende vereisten. Het Verdrag bepaalt dat de staten de beschikbare wetenschappelijke gegevens moeten doorgeven aan, en dat zij uitgewisseld moeten worden door daartoe geëigende internationale visserij-organisaties. Verdere functies kunnen bestaan in de verspreiding, coördinatie en overdracht aan ontwikkelingslanden van deze wetenschappelijke informatie (3).

---

(1) Zalmcommissie N.O.Stille Oceaan, I.N.P.F.C., N.W.P.F.C.
(2) Vb. N.E.A.F.C., I.C.S.E.A.F., Visserijcommissie Zwarte Zee, I.C.N.A.F. sedert 1971
(3) KOERS, A., ed. VERLOREN VAN THEMAAT, P., 1977, o.c., 15-24, passim. Cfr. BURKE, W., ed. ROTHSCHILD, B., 1972, o.c., 70-72. ROTHSCHILD, B., ed. ROTHSCHILD, B., 1983, o.c., 165-167

De opsomming van de mogelijke functies van de internationale visserijcommissies in het 200-mijlen-tijdperk toont aan dat de internationale samenwerking op visserijgebied, in een eerste stadium althans, een drastische vermindering heeft ondergaan. De kuststaten staan er weigerachtig tegenover, hun bevoegdheden op het vlak van het visserijbeheer in de E.E.Z. met internationale organisaties te delen. M.a.w., waar de algemene trend van het oceaanbeheer op een zekere regionalisatie wijst, is deze wat het visserijbeheer betreft, voorlopig afgenomen. Naar alle waarschijnlijkheid zullen de kuststaten, na deze overgangsperiode, toch de voordelen van een gecoördineerd optreden en samenwerking in zinvolle multinationale programma's inzien (1); hiervoor is het echter essentieel dat deze organisaties kunnen aantonen dat hun bestaan voor de kuststaten grotere voordelen oplevert, dan zij op individuele basis in staat zijn te verwezenlijken (2). Daarom lijkt de meest realistische oplossing erin te bestaan aan de visserijcommissies zodanige functies toe te kennen dat lidmaatschap voor de staten een zaak van eigenbelang wordt. Niettemin zou het wenselijk zijn om in de toekomst het lidmaatschap van een daarvoor in aanmerking komende internationale visserij-organisatie tot voorwaarde te maken voor het mogen deelnemen aan de exploitatie van de levende rijkdommen van de volle zee. Een dergelijke vereiste zou een belangrijke bijdrage kunnen vormen tot een meer doelmatig functioneren van deze organisaties (3).

Wat de verwijzingen in de verdragstekst naar uitwisseling van informatie en samenwerking aangaat (4), komt naast de regionale organisaties, als globale organisatie eerst en vooral de F.A.O. in aanmerking. Daarnaast zullen ook U.N.E.P. en I.O.C., waar de F.A.O. mee samenwerkt, een rol spelen in de uitvoering van deze bepalingen. Het is de taak van deze V.N.-agentschappen de gebieden aan te wijzen waar een nood bestaat aan verdere regionale samenwerking en de nodige onderlinge coördinatie en taakverdeling tot stand te brengen (5).

Hoe hebben de regionale visserijcommissies zich in de laatste jaren aan de nieuwe realiteit aangepast ?
Eerst en vooral dient een onderscheid te worden gemaakt tussen de F.A.O.-commissies, -raden en -comités, en de onafhankelijke visserij-organisaties. De functies van eerstgenoemde groep bleven aanvankelijk beperkt tot dataverzameling en -evaluatie, het verstrekken van technisch advies en bijstand in de ontwikkeling van het visserijbeheer van de lidstaten. Na 1976 ontvingen een aantal onder hen zekere beheersbevoegdheden (6). Hun acties zijn altijd gericht op de belangen van ontwikkelingslanden (7). Het zijn nu juist de adviserende functies die onder het nieuwe regime een belangrijker aandeel in de activiteiten van de visserij-organisaties uitmaken. In het kader van de algemene herziening van de rol en de taak van de F.A.O. onder het nieuwe oceaanregime (infra), wordt gestreefd naar de versteviging van de regionale F.A.O.-commissies en een verdere concretisering van hun optreden. Het aantal aanvragen

---

(1) ALEXANDER, L., Organizational Responses to New Ocean Science and Technology Developments, O.D.I.L.A., 1981, 244-245
(2) ROTHSCHILD, B., ed. ROTHSCHILD, B., 1983, o.c., 167
(3) KOERS, A., ed. VERLOREN VAN THEMAAT, P., 1977, o.c., 25
(4) Art. 61, par. 5 en 119, par. 2. Art. 61, par. 2 en 118. Art. 63, par. 1 en 2. Art. 64, par. 1 en art. 65. Art. 72, par. 2 en 123
(5) KINGHAM, J. & McRAE, D., o.c., 115 en 124-125
(6) G.F.C.M. (1976), W.E.C.A.F.C. (1978), I.P.F.C. (1976), C.E.C.A.F. (1972), I.C.S.E.A.F. en I.C.C.A.T. beschikten hier reeds over van bij hun oprichting
(7) Cfr. ALEXANDER, L., O.D.I.L.A., 1981, o.c., 252. MILES, B., ed. PARK, C., 1980, o.c., 391-393

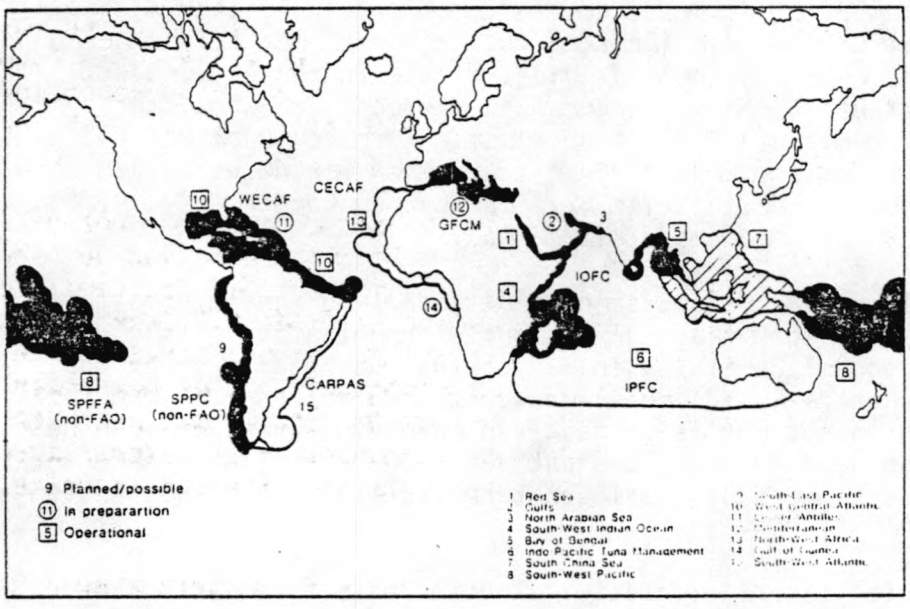

KAART XXIV - Nieuwe sub-regionale F.A.O.-eenheden

Naar : LUCAS, K. & LOFTAS, T., O.Y., III, 1982, 69

tot technisch advies, uitgaande van ontwikkelingslanden neemt toe, en hierbij zullen deze organisaties, naast de bilaterale samenwerking met de ontwikkelde visserijstaten, zeker een eersterangsrol te vervullen krijgen. Er wordt o.a. naar gestreefd sub-regionale comités op te richten, om zo concreet mogelijk, en op multidisciplinair vlak, technische steun te kunnen verlenen. De Visserijcommissie voor de Indische Oceaan (I.O.F.C.) creëerde reeds dergelijke sub-comités voor de Golf van Oman en de Arabische Golf, voor de Z.W.Indische Oceaan en voor de Golf van Bengalen. De samenstelling is beperkt tot de kuststaten. De Visserijcommissie voor de Indische en de Z. Stille Oceaan richtte een dergelijk sub-comité op voor de Zuidchinese Zee. Hierbij werd telkens voorzien dat het beheer van de diverse tonijnsoorten in deze gebieden buiten de bevoegdheid van deze sub-comités zal vallen (1). Tegen 1980 waren reeds 7 dergelijke sub-regionale eenheden opgericht.
Een specifieke opmerking geldt de G.F.C.M.. Als half-ingesloten zee ondergaat de Middellandse Zee niet dezelfde invloed van het nieuwe visserijregime als de andere regio's. De nationale zones kunnen niet dezelfde uitbreiding nemen en de rol van de G.F.C.M. zal zoals in het verleden vooral die blijven van een forum voor de uitwisseling van informatie en coördinatie van nationale onderzoekingen (vb. aquacultuur) en van samenwerking met andere organisaties op het vlak van de pollutiebestrijding en het kustzonebeheer (2).

Wij haalden reeds hoger (Hfdst. II, § 5.2.) de instrumenten aan waardoor de voornaamste regionale visserijcommissies hun oprichtingsverdragen aan de nieuwe toestand aanpasten (3). *Al deze amendementen komen erop neer dat de Commissies niet langer over reglementerende bevoegdheid beschikken in de E.E.Zones in hun werkingsgebied, of indien dit toch het geval is, dat zij deze slechts kunnen uitoefenen op verzoek van, of met uitdrukkelijke instemming van de betrokken kuststaten. Naast het primerend belang van de kuststaten blijkt uit deze teksten vooral dat de wens bestaat de multilaterale samenwerking op wetenschappelijk vlak voort te zetten. Nagenoeg alle kuststaten hebben hier immers belang bij.*

Als type-voorbeeld kunnen wij hier de N.A.F.O.-conventie (4) onderzoeken die in 1978 tot stand kwam.
In de preambule drukken de verdragspartijen hun voornaamste doelstelling uit : de internationale samenwerking en raadpleging aanmoedigen met betrekking tot de visserijrijkdommen van de noordwestelijke Atlantische Oceaan, "within the framework appropriate to the regime of extended coastal state jurisdiction".

---

(1) Cfr. CARROZ, J., R.G.D.I.P., 1980, o.c., 741-742. LOFTAS, T., F.A.O.'s E.E.Z. Programme. Assisting a New Era in Fisheries, M.P., 1981, 236
(2) MILES, E., Changes in the Law of the Sea : Impact on International Fisheries Organizations, O.D.I.L.A., 1977, 430-431
(3) N.E.A.F.C. (1980), I.B.S.F.C. (1982), I.C.N.A.F. (1978), Heilbotcommissie (1979), Zeerobbencommissie N.Stille Oceaan (1980), I.N.P.F.C. (1978).
Het I.W.C.-verdrag werd nog niet geamendeerd. Het Japans-Sovjet verdrag over de visserij in de N.W.Stille Oceaan werd in 1977 door de U.S.S.R. opgezegd. De verdere regeling van de visserij gebeurt op "ad hoc"-basis.
De Amerikaans-Canadese Zalmcommissie functioneert op dit ogenblik niet meer. Voorstellen voor de oprichting van een nieuwe commissie werden geformuleerd in 1979, maar nog niet doorgevoerd (algemene visserijbetrekkingen Canada-V.S., akkoorden 1977 en 1979, cfr. infra). Zie MILES, E., e.a., 1982, o.c., 173-176
De I.A.T.T.C. functioneert niet meer nadat Mexico in 1978 en Costa Rica in 1979 de organisatie verlaten hebben. De South Pacific Forum Fisheries Agency werd opgericht in 1979, rekening houdend met de kuststaatbevoegdheid in de E.E.Zones en de N.A.S.C.O. kwam tot stand in 1982 op basis van de principes van het Zeerechtverdrag m.b.t. de anadrome soorten.
(4) IEL MT, 978-79. Convention on the Future Multilateral Cooperation in the Northwest Atlantic Fisheries

De conventie maakt een onderscheid tussen het verdragsgebied ("convention area", de hele N.W.Atlantische Oceaan) en het reglementeringsgebied ("regulatory area", de N.W.Oceaan met uitsluiting van de nationale jurisdictiewateren).
De Organisatie bestaat uit vier organen : de Algemene Raad, de Wetenschappelijke Raad, de Visserijcommissie en het Secretariaat.
De Algemene Raad (alle staten) is belast met het toezicht op en de coördinatie van de administratieve, organisatorische, financiële en andere interne aspecten van de organisatie. De Wetenschappelijke Raad (alle staten) is het forum voor de samenwerking op wetenschappelijk en statistisch vlak. Hij oefent deze functie uit over het hele verdragsgebied, dus ook de kustwateren. Hij verschaft wetenschappelijk advies aan de kuststaten en aan de Visserijcommissie. Dit kan hij niet op eigen initiatief, doch slechts op verzoek van de betrokken kuststaat of van de Visserijcommissie. Een verzoek om advies, uitgaande van een kuststaat moet nauwkeurig omschreven worden. De functies van de Visserijcommissie (staten deelnemend aan de visserij in het reglementeringsgebied) zijn beperkt tot het reglementeringsgebied (volle zee). Zij staat in voor het beheer en de instandhouding van de levende rijkdommen van dit deel van het verdragsgebied. Afgezien van deze beperking zijn de bevoegdheden van de Visserijcommissie te vergelijken met die van haar voorganger (managementvoorstellen worden slechts bindend voor verdragspartijen die geen gebruik maakten van de "opting out" procedure en "joint enforcement scheme"). Drie nieuwe vereisten zijn evenwel typerend voor het nieuwe visserijregime : (i) de Visserijcommissie dient ernaar te streven onverenigbaarheid te vermijden tussen de visserijvoorschriften van de kuststaat, en haar eigen voorstellen, indien deze betrekking hebben op stapels die tegelijk in het reglementeringsgebied en in de nationale visserijzone voorkomen, of indien haar voorstellen een rechtstreeks effect hebben op dergelijke stapels; (ii) de betrokken kuststaat en de Commissie dienen de coördinatie van hun voorstellen, maatregelen en beslissingen na te streven; (iii) de Commissie zal het belang in acht nemen van de lidstaten die in het verleden het reglementeringsgebied traditioneel bevist hebben en bij de allocatie van de vangst op de Grand Banks en de Flemish Cap zal in het bijzonder acht worden geslagen op de belangen van de verdragspartij waarvan de kustgemeenschappen bijzonder afhankelijk zijn van de exploitatie van stapels die met deze visgronden verbonden zijn, en die speciale inspanningen hebben geleverd voor de instandhouding van deze stapels.
De regeling van de financiële bijdragen is gradueel berekend op basis van een combinatie van vangst door de kuststaten, vangst door alle staten, en de nominale vangst.

De N.A.F.O. kwam tot stand onder druk van Canada dat duidelijk maakte dat staten die verder in de Canadese visserijzone wensten te vissen, met name de oostblokstaten, hier geen toegang zouden toe krijgen tenzij zij zich aansloten bij een nieuwe internationale overeenkomst over de visserij in de wateren van de N.W.Atlantische Oceaan buiten de 200-mijlsgrenzen (1). De N.A.F.O.-conventie heeft aldus een trend ingezet die reeds door de nieuwe N.E.A.F.C.-conventie in grote lijnen werd nagevolgd (2) en die denkelijk nog model zal staan voor andere formele herzieningen of nieuwe conventies.

---

(1) Cfr. KOERS, A., Commentary, ed. CLINGAN, T., 1982, o.c., 126-127. BIRNIE, P., ed. BARSTON, R. & BIRNIE, P., o.c., 181. DRIVER, P., ibid., 47. CARROZ, J., R.G.D.I.P., 1980, o.c., 737. MESEGUER, L., A.F.D.I., 1982, o.c., 894-895

(2) IEL MT, 980-85
Geen onderscheid tussen verdragsgebied en reglementeringsgebied; ruimer mandaat : conservatie en optimaal gebruik van de visserijrijkdommen, forum voor overleg en uitwisseling van informatie; aanbevelingen toepasselijk buiten nationale jurisdictiezones, tenzij op uitdrukkelijk en goedgekeurd verzoek van de kuststaat; voor wetenschappelijk advies wordt verder een beroep gedaan op de I.C.E.S.; geen bijzonder belang voor traditionele visserijstaten in volle zee

Inzake het beheer van de twee voornaamste vissoorten die in aanzienlijke mate in volle zee voorkomen, tonijnachtigen en walvissen, werd nog geen herziening van de desbetreffende verdragsteksten aangenomen. De hogervermelde interpretatieverschillen van de bepalingen van het Zeerechtverdrag over de sterk migrerende soorten en de mariene zoogdieren houden hier direct mee verband.
Het beheer van de tonijnvoorraden gebeurde tot op heden per oceaanregio (I.A.T.T.C. (1), I.C.C.A.T., I.O.F.C., South Pacific Forum Agency). Niettegenstaande het jurisdictieconflict over deze sterk migrerende stapels tussen de kuststaten en de afstands-visserijstaten (vooral V.S., Japan, Taiwan en Z.Korea), blijft het zinvol deze regionale samenwerking voort te zetten, enkel en alleen al omwille van het wetenschappelijk onderzoek en de studie van de toestand van de stocks die daaruit voortvloeien. Dit schenkt de kuststaten tevens de kans op medezeggenschap in het beheer van de stapels buiten hun jurisdictiezones. Wegens het uitgesproken migrerend karakter van de diverse tonijnsoorten, de mobiliteit van de vloten en het internationaal karakter van de markt, wordt daarbij reeds lang aangedrongen op de oprichting van een globale organisatie, die de inspanningen, de gegevens en de vangstverdelingen van de regionale commissies zou kunnen coördineren (2). In een voorstel tot herziening van de I.A.T.T.C.-conventie stelden de V.S. in 1980 de invoering van een internationale tonijnvergunning voor.

De recente ontwikkelingen binnen de I.W.C., de enige visserij-organisatie met wereldwijde bevoegdheden, werden reeds hoger beschreven, evenals de diverse voorstellen voor de herziening van de conventie van 1946 : de walvis zou tot het gemeenschappelijk erfgoed van de mensheid behoren; de I.W.C. zou een V.N.-agentschap worden, of een World Whaling Authority zou eigendomsrechten verkrijgen over alle walvisstapels.
De bescherming van de walvis werd in de laatste jaren uiteindelijk op een doeltreffende leest geschoeid : New Management Procedure (quota per soort en per oceaangebied, 1972), moratorium op elke commerciële walvisjacht in volle zee vanaf het seizoen 1985-86 (1979-82), de Indische Oceaan werd een walvisreservaat (1979), totaal verbod van de jacht op de potvis (1981), internationaal Observer Scheme (1971). Deze bescherming werd nog verhoogd door de afsluiting van de hoger geciteerde Conventie over de Handel in Bedreigde Soorten (1973) en van de Conventie over de Migrerende soorten van in het Wild Levende Dieren (1979). Het ledenaantal van de I.W.C. groeide sterk aan, de Commissie overweegt haar Observer Scheme uit te breiden tot een groter aantal soorten en regio's. Samen met de werking van deze beschermende verdragen en de nationale wetgevingen, betekent ook de steun van de publieke opinie een hoopgevend vooruitzicht voor de toekomst van deze soorten (3). Vooral het hoger aangehaalde interpretatiegeschil en de vrees dat een aantal walvisjagende staten zich uit de Commissie zouden terugtrekken, staat een snelle herziening van het Verdrag in de weg.

---

(1) Inspanningen voor de herziening van het I.A.T.T.C.-verdrag : cfr. JOSEPH, J., ed. ROTHSCHILD, B., 1983, o.c., 135-143. SZEKELY, A., Implementing the New Law of the Sea : the Mexican Experience, ibid., 67-70
(2) JOSEPH, J., ed. ROTHSCHILD, B., 1983, o.c., 143-149. Idem, M.P., 1977, o.c., 286-288. MILES, E., O.D.I.L.A., 1977, o.c., 423-424
Een opvallend effect van het nieuwe regime op de tonijnexploitatie in de Z.O.Stille Oceaan is dat een aanzienlijk aantal Amerikaanse vaartuigen in de Latijnsamerikaanse kuststaten of onder goedkope vlag geregistreerd werd. In de Z.W.Stille Oceaan werden vooral "joint ventures" afgesloten.
FIRM, C.710 (Rev. 2), o.c., 16
(3) Cfr. BIRNIE, P., ed. BARSTON, R. & BIRNIE, P., o.c., 180

Het probleem van de maritieme grensafbakening

De bepaling van de maritieme grenzen tussen aanpalende en tegenover elkaar gelegen staten is een actueel internationaal probleem. Zowel de uitbreiding van de visserij-jurisdictie, als de snelle vooruitgang van de technologie voor de exploitatie van het continentaal plat gaven er een nieuwe dimensie aan. Deze ontwikkelingen gaven aanleiding tot talloze afbakeningsconflicten. Naar schatting zijn er op wereldvlak in totaal 317 uitgebreide maritieme grenzen, waarvan er in 1981 reeds ongeveer 20 % een definitieve oplossing had gekregen (1). Maritieme grensbetwistingen zijn doorgaans zeer complex, vooral indien de reële of veronderstelde rijkdom van de betrokken zone bijzonder groot is; overwegingen m.b.t. nationale soevereiniteit en veiligheidsbelangen, en de algemene aard van de betrekkingen tussen de partijen spelen een rol (2).

In het verleden hielden deze geschillen enkel verband met de grensafbankening van het continentaal plat, maar sedert de quasi-algemene toepassing van de 200-mijlszone is hier het aspect van de afgrenzing van aanpalende of tegenover elkaar gelegen watergebieden bijgekomen.
Het Zeerechtverdrag voorziet in dit geval, onder de art. 74 en 83, analoge principes voor de afbakening van E.E.Zones en continentale plateaus. Zij dient te gebeuren "door een akkoord, op basis van volkenrechtelijke principes zoals uitgedrukt in art. 38 van het Statuut van het Internationaal Gerechtshof, en met de bedoeling een billijke oplossing tot stand te brengen". Indien binnen een redelijke tijdspanné geen overeenstemming kan bereikt worden zullen de procedures voor de beslechting van geschillen, zoals voorzien in het Verdrag, toegepast worden.
Dit houdt in dat het de staten, volgens art. 298, par. 1 (a) (i), vrij staat bij de ondertekening, ratificatie of toetreding, of op een later tijdstip, te verklaren dat zij één of meer van de voorziene geschillenregelingsprocedures niet aanvaarden; op voorwaarde evenwel dat deze staten, indien een dergelijk geschil oprijst na de invoegetreding van het Verdrag, en indien onderhandelingen geen akkoord hebben opgeleverd na verloop van een redelijke tijdspanne, aanvaarden dat het geschil aan conciliatie wordt onderworpen, behalve indien het geschil betrekking heeft op soevereiniteits- of andere rechten in territoriale aangelegenheden.
Dit betekent dus een vrij soepele gang van zaken; de afbakeningsprincipes werden vaag gehouden en beogen een billijke oplossing; het nastreven van een akkoord is primordiaal, en onder de geschillenprocedures blijft uiteindelijk enkel conciliatie verplicht en bindend voor geschillen die ontstaan zijn na de inwerkingtreding van het Verdrag.

Tot dusver blijkt uit de internationale rechtspraak dat de delimitatieproblematiek van het continentaal plat in eerste instantie wordt beheerst door het nastreven van een billijke oplossing. De principes van art. 6 van het Verdrag over het Continentaal Plat (onderling akkoord - bij betwisting voorrang aan de mediaan of equidistantielijn - uitzonderingen enkel onder "bijzondere omstandigheden"), werden in ruime zin geïnterpreteerd.
In de Zaak van het Continentaal Plateau van de Noordzee in 1969 (3) stelt het Internationaal Gerechtshof dat het continentaal plat het natuurlijk verlengstuk is van het grondgebied van een staat (geologisch criterium) en dat de equidistantieregel geen dwingende regel van het internationaal gewoonterecht uitmaakt. Een akkoord op billijke basis dient te worden afgesloten, waarbij rekening wordt gehouden met alle relevante omstandigheden.

---

(1) FELDMAN, M. & COLSON, D., The Maritime Boundaries of the United States, A.J.I.L., 1981, 729
(2) Cfr. CHOURAQUI, G., o.c., 193
(3) North Sea Continental Shelf Cases. I.C.J., Reports, 1969, 2 (D.B.R./Denemarken, D.B.R./Nederland). De D.B.R. was geen partij bij het Verdrag over het Continentaal Plat

In de Brits-Franse Arbitrage van 1977 (1) stelt het Arbitragehof dat "bijzondere omstandigheden" in de eerste plaats geografische omstandigheden zijn die het bereiken van een billijke oplossing rechtvaardigen.

Deze beide uitspraken tonen aan dat het bereiken van een billijke oplossing voorrang heeft op de automatische toepassing van de equidistantiemethode. Toch wordt art. 6 van het verdrag niet zonder meer verworpen; het equidistantieprincipe dient in combinatie met de "bijzondere omstandigheden" als één geheel te worden gezien. Uit de statenpraktijk blijkt dat zowel tussen verdragspartijen bij het verdrag als tussen andere staten, vrijwel algemeen de equidistantiemethode, eventueel in één of andere aangepaste vorm, wordt gehanteerd. In het geschil tussen Tunesië en Libië komt het Internationaal Gerechtshof in 1982 (2) enigszins terug op de centrale plaats die in 1969 werd toegekend aan het concept van de "natuurlijke verlenging" met het oog op de afbakening van het continentaal plat. Het bereiken van een billijke oplossing heeft voorrang op de loutere identificatie van de natuurlijke verlenging. Dit arrest werd toen bekritiseerd omdat het de rechtsonzekerheid in de hand heeft gewerkt.

De internationale rechtspraak en het Zeerechtverdrag wijzen aldus in dezelfde richting.

Inmiddels hebben zich een aantal geschillen voorgedaan waarbij de afbakening van de visserijgrenzen rechtstreeks van belang is en waarbij in het zoeken naar een billijke oplossing voor de delimitatie van E.E.Z. en continentaal plat, ook met de visserijbelangen dient rekening te worden gehouden. Wij zullen enkele type-zaken uiteenzetten.

De bekendste lopende grensbetwisting is die tussen de Verenigde Staten en Canada in de *Golf van Maine*, waarbij zowel de exploitatie van het continentaal plat als de visserij op Georges Bank belangrijke aspecten zijn.

Van de negentiende eeuw tot in de jaren vijftig was Georges Bank een gebied dat enkel door de vissers van de Staat New England geëxploiteerd werd. In de jaren zestig werd het een uitgelezen bestemming voor de afstandsvloten van de Sovjet-Unie, Japen e.a. en nam ook Canada aan deze visserij deel. Het gebied viel onder het beheer van de I.C.N.A.F..
Wat het continentaal plat betreft komen de eerste exploitatie-activiteiten voor in het midden van de jaren vijftig, wanneer Canada hier de nodige licenties toe verstrekt. De V.S. stemden hier stilzwijgend mee in. Het valt op te merken dat de Truman Proclamatie van 1945 het continentaal plat van de Verenigde Staten omschreef in termen van de 200 meter isobath, wat Georges Bank in zijn totaliteit omsluit. De eerste besprekingen in dit verband grepen pas plaats in 1970 en sleepten aan tot 1975.
Canada nam het standpunt in van strikte toepassing van de equidistantiemethode zodat één derde van Georges Bank onder Canadese jurisdictie zou worden gebracht. De V.S. drongen aan op de bepaling van de grens volgens billijke normen, uitgaande van het principe van de natuurlijke verlenging, met name de diepste waterlijn in de Northeast Channel, zodat Georges Bank volledig onder Amerikaanse jurisdictie zou komen te staan.

Er werd geen oplossing bereikt alvorens beide staten in 1976 overgingen tot de uitbreiding van hun maritieme jurisdictie tot 200 mijl (3).

---

(1) Channel Continental Shelf Case, I.L.M., 1979, 397
(2) Case concerning the Continental Shelf (Tunesia/Libyan Arab Jamahiriya), I.L.M., 1982, 225
(3) Coördinaten van V.S.-grenzen met Canada : A.J.I.L., 1977, 343

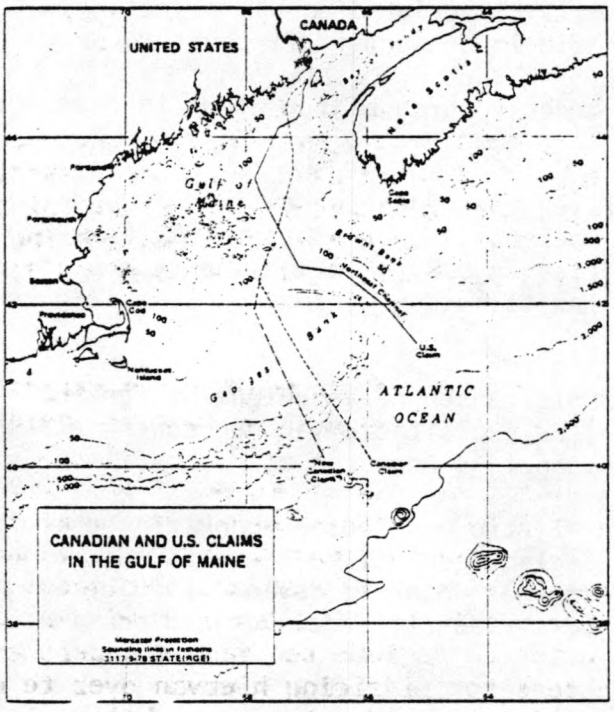

KAART XXV - De Golf van Maine

Naar : FELDMAN, N. & COLSON, D., A.J.I.L., 1981, 759

Hun aanspraken overlapten elkaar in dit grensgebied over een oppervlakte van ongeveer 9.000 vierkante mijl. Om een ernstige confrontatie op de visgronden te vermijden werd een wederzijds visserij-akkoord afgesloten op 24 februari 1977 (1), dat de volgende principes voorziet in de (ook andere) grensgebieden : (i) tussen de partijen zal controle uitgeoefend worden door de vlagstaat; (ii) geen van beide partijen zal de visserij door derde staten in de grensgebieden toelaten; (iii) elk van beide partijen mag controle-operaties uitvoeren tegenover derden.
Dit akkoord liep ten einde op 31 december 1977 en werd voor 1978 verlengd. Op 1 juni 1978 werd het door Canada opgezegd.
Na de arbitrage in de "Anglo-French Continental Shelf Case" in 1977 wijzigt Canada zijn positie en maakt het op 15 september 1978 een nieuwe "billijke equidistantielijn" bekend die nog 20 à 30 mijl verder zuidwaarts gelegen is dan de oorspronkelijke (zie kaart XXV). Deze nieuwe lijn houdt geen rekening met de Amerikaanse basispunten Cape Cod en de eilanden Nantucket en Martha's Vineyard. Canada baseert zich hiervoor op een overweging in de arbitrage, dat een landtong als een "speciale omstandigheid" kan worden in acht genomen.

Op 29 maart 1979 ondertekenen beide staten twee verdragen (2).
Het eerste is een visserijverdrag dat een gedetailleerd programma opstelt voor de instandhouding, het gezamenlijk beheer en de reglementering van de visserijrijkdommen van het gebied. Het tweede voorziet de procedure voor de oplossing van het maritiem grensgeschil in de Golf van Maine door bindende beslechting door derden. De procedure wordt uitgewerkt in twee aangehechte akkoorden (3).

---

(1) I.L.M., 1977, 590
Het akkoord verwijst naar de vroegere overeenkomst aangaande "wederzijdse visserijprivileges in bepaalde wateren gelegen langs de kusten van beide staten" van 15 juni 1973 (supra).
Als basisprincipe geldt de wederzijdse toegang door de vissers van beide partijen tot de respectieve zones. Het tweede principe is dat beide regeringen zich ertoe verbinden het gevestigd visserijpatroon in stand te houden en dat zij elke expansie van hun vangstinspanning zullen vermijden. De derde regel is dat de partijen aanvaarden dat hun onderdanen en vissersvaartuigen onderworpen zijn aan de wetten en reglementen van de andere en dat zij elkaar zullen raadplegen alvorens tot wijziging hiervan over te gaan.
De andere grensgebieden waar de visserij voor beide staten van belang is zijn vooral het gebied rond de ingang van de St. Juan de Fuca Straat en Dixon Entrance langs de westkust. De vangst van zalm langs Brits Columbia wordt streng gereglementeerd.
Voor het Georges Bank gebied wordt een managementprogramma opgesteld voor 28 visstapels. Elk van beide staten ontvangt een bepaald aandeel in de vangst van deze stapels. Deze aandelen zullen om de tien jaar herzien worden. Voor de oostkust verbinden zij zich ertoe de I.C.N.A.F.-reglementen te respecteren. Voor de toegang tot de wederzijdse visserijzones wordt afgezien van de vereiste vergunningen en licenties, die volgens de nationale wetgevingen van vreemde vissers gevraagd worden.
Cfr. DE MESTRAL, A., C.Y.I.L., 1977, o.c., 296-298. ROUSSEAU, C., Chronique, R.G.D.I.P., 1977, 1115. SNOW, R., o.c., 319-322

(2) Fisheries Agreement, N.D.L.S., IX, 162
Drie beheerscategorieën worden bepaald : gezamenlijk beheer voor de "straddling stocks", primerend beheer voor stapels van overwegend belang voor één van de partijen, en onafhankelijk beheer voor de stapels in de niet-omstreden zones. Een geschillenregelingsprocedure en een visserijcommissie worden voorzien.
Maritime Boundary Settlement Treaty, N.D.L.S., IX, 167

(3) N.D.L.S., IX, 169 en 173

Bijlage I voorziet de verwijzing van het grensgeschil naar een Speciale Kamer van het Internationaal Gerechtshof. Bijlage II voorziet de verwijzing ervan naar een "ad hoc"-arbitragehof in geval het algemeen akkoord door één van beide partijen zou worden opgezegd.

Het visserij-akkoord botste in de Verenigde Staten op hevige weerstand omdat de toewijzing van het recht over bepaalde visstapels als unfair beschouwd werd en omdat een dergelijk akkoord niet permanent mocht verbonden worden aan de eventuele regeling van de maritieme grensbetwisting. Canada drong aan op de voorafgaande sluiting van een permanent visserij-akkoord als verzekering tegen een eventuele "winner take all" beslechting.
Na twee jaar uitstel werd het visserij-akkoord door de V.S.-administratie verworpen en werd enkel het maritiem grensakkoord op 29 april 1981 door de Verenigde Staten geratificeerd (1). Op 25 november 1981 werd de zaak aanhangig gemaakt bij het Internationaal Gerechtshof (2).

Deze zaak vertoont een aantal bijzondere aspecten : het is de eerste maal dat de partijen in een geschil hun toevlucht nemen tot de procedure van de Speciale Kamer voor het Internationaal Gerechtshof, volgens art. 26, par. 2 van zijn statuut en het is de eerste maal dat een internationaal hof de afbakening van het continentaal plat zal dienen te combineren met die van een exclusieve visserijzone.

Wat meer bepaald dit laatste betreft verwezen wij reeds naar de richtlijnen van art. 74 van het Zeerechtverdrag. In het verleden handelden twee internationale rechtszaken over exclusieve visserijzones; in beide gevallen werd een billijke regeling van het geschil nagestreefd, waarbij zowel historische visserijrechten als de betrokken economische belangen werden in acht genomen.
Het valt op te merken dat art. 7, par. 5 van de Visserijconventie van Genève voorziet dat, in geval de onder art. 7, par. 1 getroffen unilaterale conservatiemaatregelen in een deel van de volle zee, aangrenzend aan de territoriale wateren, rechtstreeks gevolgen hebben voor twee aanpalende staten, de afbakening van dit gebied zal gebeuren naar de principes van art. 12 van het Verdrag over de Territoriale Wateren en de Aangrenzende Zone. M.a.w. toepassing van de equidistantieregel, behalve onder bijzondere omstandigheden.

---

(1) Cfr. FELDMAN, M. & COLSON, D., A.J.I.L., 1981, o.c., 754-763. RHEE, S., Equitable Solutions to the Maritime Boundary Dispute between the United States and Canada in the Gulf of Maine, A.J.I.L., 1981, 590-628. EMANUELLI, C., La délimitation des espaces maritimes entre le Canada et les Etats-Unis dans le Golfe du Maine, McGill L.J., 1983, 335-377.
Op 20 juli 1981 werd tevens een tonijnakkoord afgesloten dat wederzijdse toegang tot de visserijzones bedingt voor de tonijnvissers en dat een einde stelt aan dit specifieke conflict. Cfr. LEGER, G., C.Y.I.L., 1981, o.c., 266-269. Cfr. D.S.B., 19 juli 1981

(2) Case concerning Delimitation of the Maritime Boundary in the Gulf of Maine Area. I.L.M., 1982, 69. Samenstelling van de Speciale Kamer : Order van 20 januari 1982. GUYOMAR, G., La constitution au sein de la Cour Internationale de Justice d'une chambre chargée de rêgler le différent de frontières maritimes entre les Etats-Unis et le Canada, A.F.D.I., 1981, 213-221 U.S. submits Pleading to I.C.J. concerning Canadian Maritime Boundary, (27.9.1982), D.S.B., 1983, 58

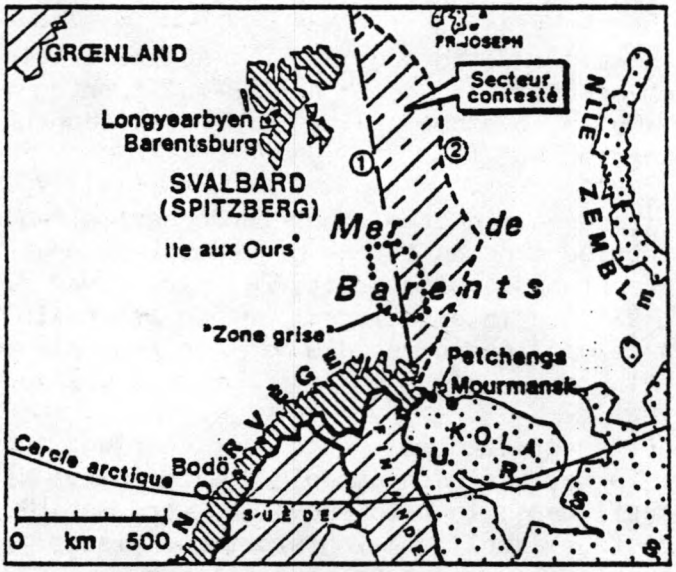

1. Ligne de partage proposée par l'U.R.S.S.
2. Ligne « médiane » proposée par la Norvège.

KAART XXVI - Conflictgebied Spitsbergen, Jan Mayen en de Barents Zee

Naar : R.G.D.I.P., 1983, 213

Aangezien Canada evenwel geen partij is bij het Visserijverdrag zal er geen automatische toepassing van zijn; de Amerikaanse houding tegenover het nieuwe Zeerechtverdrag in acht genomen, zal ook dit niet onmiddellijk als pertinente norm gehanteerd worden, tenzij het Hof oordeelt dat de art. 74 en 83 als de codificatie van een internationale gewoonteregel te beschouwen zijn. De leemte van het stellig volkenrecht voor zover het de afbakening van E.E.Zones aangaat, en de posities van de partijen (1), doen vermoeden dat de grensbepaling hoofdzakelijk in functie van het continentaal plat zal geschieden, zodat een nieuwe en klare interpretatie van art. 6 van het Verdrag over het Continentaal Plat voor de hand ligt (2).
De Visserijbelangen die een rol kunnen spelen in de bepaling van wat billijk is zijn de ecologische eenheid van de visstapels op Georges Bank en de historische visserijrechten. Het verband tussen dit concept en dat van de E.E.Z. werd erkend in de zaak Libië-Tunesië (3). Het is evenwel niet uitgesloten dat het Hof, wegens de traditionele interdependentie tussen de Canadese en Amerikaanse visserij in dit gebied, de partijen opdraagt de kwestie van de wederzijdse visserijrechten te regelen door een bilateraal akkoord, nadat het zelf de algemene maritieme grens heeft bepaald (4).

Originele oplossingen kwamen tot stand na het instellen van nieuwe zones door Noorwegen rond het eiland Jan Mayen en in de Barents Zee.
In het eerste geschil, met IJsland, ging Noorwegen uit van het middellijnprincipe en IJsland riep speciale omstandigheden in (Jan Mayen is veel dichter gelegen bij IJsland en Groenland dan bij Noorwegen).
Wat betreft de visserij werden afzonderlijke onderhandelingen gevoerd. Noorwegen gaf hier over heel de lijn toe. Het betwiste visserijgebied van de E.E.Z. rond *Jan Mayen* werd volledig in de IJslandse 200-mijlszone opgeslorpt. De T.A.C. voor lodde zal gezamenlijk bepaald worden. In geval van onenigheid komt deze bevoegdheid toe aan IJsland. Een gemengde visserijcommisie wordt opgericht.
Het Noorse aandeel in de totale toegelaten vangst in het gebied onder gezamenlijk beheer is bepaald op 15 % voor de periode 1980-84. In de eigen E.E.Z. rond Jan Mayen wordt aan IJsland eveneens 15 % van de T.A.C. toegekend. Dit akkoord, dat tot stand kwam op 28 mei 1980 (5), bevat geen grensbepaling voor het continentaal plat. Deze werd uitgewerkt door een conciliatiecommissie (6).

---

(1) Canada : volgens art. 6 is de equidistantie de regel en de speciale omstandigheden de uitzondering. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen het gewoonterecht en het conventioneel recht.
Verenigde Staten : art. 6 wordt gecombineerd met de gewoonte, en equidistantie en speciale omstandigheden moeten leiden tot een billijke afbakening
(2) Cfr. EMANUELLI, C., o.c., 366-367
(3) I.L.M., 1982, § 97 tot 107
Het ging hier over de aloude Tunesische rechten over de sedentaire visserij. Het Hof verwerpt het argument van de natuurlijke verlenging als basis voor de erkenning van deze rechten; dit gebeurt enkel omwille van hun historisch karakter. Historische visserijrechten houden meer verband met het concept van de E.E.Z. dan met dat van het continentaal plat. Tunesië had hier evenwel niet naar verwezen. Het Hof zal deze rechten in aanmerking nemen voor zover zij relevant zijn bij de beslechting van de centrale vraag, met name de bepaling van een praktische methode voor het totstandbrengen van een billijke afbakening
(4) Cfr. EMANUELLI, C., o.c., 371-375
(5) I.L.M., 1981, 798
(6) Cfr. ØSTRENG, W., Norway's Law of the Sea Policy in the 1970's, O.D.I.L.A., 1982, 84-85. EVENSEN, J., La délimitation du plateau continental entre la Norvège et l'Islande dans le secteur de Jan Mayen, A.F.D.I., 1982, 711 e.v.. SMITH, R., O.D.I.L.A., 1982, o.c. 8-9

Een maritieme grensbetwisting met de U.S.S.R. in de *Barents Zee* sleept aan sedert 1973. Noorwegen houdt vast aan het equidistantieprincipe en de Sovjet-Unie houdt het bij de sectorlijn die zijn landgrens met Noorwegen met de Noordpool verbindt.
Om praktische redenen werd op 11 januari 1978 een voorlopig visserij-akkoord afgesloten voor dit gebied. Er wordt geen duidelijke grens bepaald, maar wel een "grijze zone" waar de visserij door beide staten toegelaten is (1). Het doet geen afbreuk aan de standpunten van beide partijen inzake de afbakening van het continentaal plat en is als een zuiver tijdelijke oplossing bedoeld.

Op 15 juni 1977 vestigde Noorwegen een visserijconservatiezone rond *Spitsbergen*, wat een interpreatiegeschil met de andere verdragspartijen van het verdrag van 1920 uitlokte. Veiligheidsoverwegingen zijn hier vermoedelijk overwegend. Tot dusver werd nog geen E.E.Z. of continentaal plat opgeëist en worden enkel niet-discriminerende visserijreglementen uitgevaardigd rondom deze eilanden (2). Over het algemeen wijst de verdragspraktijk m.b.t. de afbakening van economische zones en visserijzones op een diversiteit van methodes, die alle een billijke oplossing nastreven en meestal punt voor punt de overeengekomen grens vastleggen. In enkele gevallen wordt "expressis verbis" naar de equidistantielijn verwezen (3). Soms werd in het grensgebied een zone van gezamenlijk beheer ingericht. Treffende voorbeelden hiervan zijn het regime rond het Noorse eiland Jan Mayen, het hoger aangehaalde akkoord tussen Japan en Z.Korea van 1975 inzake de zone van gezamenlijk visserijbeheer in de Oostchinese Zee, en een in 1979 tot stand gekomen akkoord tussen Thailand en Maleisië inzake de Golf van Thailand (4). Een bijzonder verdrag, gesloten in 1978 tussen Australië en Papua/Nieuw-Guinea, voorziet de inrichting van een beschermde zone in de Torres Straat. In deze grenszone zal de traditionele levenswijze en de wijze van levensonderhoud van de inboorlingen beschermd worden, evenals het mariene milieu en zijn fauna en flora in en rond het gebied (5).

Besluit

Is de 200-mijlszone niet de perfecte oplossing voor het beheer van de levende zeerijkdommen, toch kan zij beschouwd worden als een stap vooruit in vergelijking met het oude regime waar de vrijheid van visserij in volle zee slechts getemperd werd door internationale verplichtingen die moeilijk afdwingbaar waren. Het blijft dus "an exercise in second best", in vergelijking met het ideaal alle zeerijkdommen als het gemeenschappelijk erfgoed van de mensheid te behandelen. Dit ideaal schijnt nu verderaf dan ooit, vermits het kuststaatregime belangen en rechten heeft gevestigd die vrijwel zeker nooit meer zullen afgestaan worden. Vóór alles heeft het 200-mijlsregime een aantal nieuwe mogelijkheden geschapen voor een rationeler gebruik van de levende rijkdommen waarvan de vervulling in handen van de kuststaat werd gelegd (6).

---

(1) Op 15 oktober 1976 werd reeds een wederzijds akkoord afgesloten waardoor vissers van beide partijen in de respectieve 200-mijlszones mogen vissen. I.P.E., XXI, 373.
Cfr. FLEISCHER, C., Northern Waters and New Maritime Zones, G.Y.I.L., 1979, 112. ROUSSEAU, C., Chronique, R.G.D.I.P., 1978, 1159
(2) FLEISCHER, C., G.Y.I.L., 1979, o.c., 106-110. ØSTRENG, W., O.D.I.L.A., 1982, 80-83. Cfr. ROUSSEAU, C., Chronique, R.G.D.I.P., 1978, 694
(3) GUENDLING, L., 1983, o.c., 325
(4) Aangehaald door SMITH, R., O.D.I.L.A., 1982, o.c., 10
(5) I.L.M., 1979, 291
(6) COPES, P., M.P., 1981, o.c., 227
Cfr. CARROZ, J., The Management of Humanity's Resources, 1982, o.c., 205
FRIEDHEIM, R., Constructing a theory of the 200-Mile Economic Zone, ed. SCHMIDHAUSER, J. & TOTTEN, G., o.c., 155-159. Idem, ed. FRIEDHEIM, R., o.c., 160

Op lange termijn lijkt het evenwel belangrijker te bedenken dat de vangst van alle conventionele visserijen de natuurlijke produktiegrenzen benadert of deze reeds bereikt heeft. M.a.w. veranderingen op jurisdictioneel en institutioneel vlak hebben geen grote invloed op de aard van de managementproblemen die om een oplossing vragen; dit moge door de voorgaande voorlopige vaststellingen duidelijk aangetoond zijn. Het grootste winstpunt in conservatieverband lijkt ons het feit dat nu de voorwaarden voorhanden zijn om de overexploitatie te beheersen, en dat de praktijk van de diepzeevloten, zich van de éne uitgeputte stapel naar de andere te begeven, vrijwel tot het verleden behoort (1).
Wat de internationale samenwerking aangaat herhalen wij de vaststelling dat het bekomen en uitwisselen van wetenschappelijke informatie via de internationale visserij-organisaties nu even noodzakelijk blijft als voorheen en dat vele staten niet over de expertise beschikken deze data te interpreteren. Dit maakt op zich reeds een voldoende reden uit om het voortbestaan van de visserijcommissies te rechtvaardigen, vooral sedert de leidende trend in de visserijconservatie- en beheerspolitiek duidelijk op de *ecologische samenhang in het zeemilieu* is gericht.

Een evolutie van deze laatste benadering bestaat in het uitwerken van een geintegreerde mariene politiek, zowel op nationaal als op internationaal niveau. Dit is ongetwijfeld een zinvolle aanbeveling (2), nu het gebruik van de zee voor alle kuststaten in dergelijke mate in belang is toegenomen; zij ligt in de lijn van de bepalingen van het Zeerechtverdrag m.b.t. de half-ingesloten zeeën.
BROWN definieert het begrip "*sea use planning*" als : "the provision of institutions and procedures capable of ensuring the rational, coordinated exploitation of the sea in the interests of the community at large and in the light of adequate information, and the resolution of conflicts between competing interests in accordance with agreed upon criterias" (3).

Inderdaad vallen toenemende ecologische en fysische interacties waar te nemen tussen de verschillende gebruiken van de zee, als scheepvaart, visserij, exploitatie van de niet-levende bodemrijkdommen, het aanleggen van kabels en pijpleidingen, de oprichting en het gebruik van kunstmatige eilanden, installaties en structuren, het opwekken van energie uit water, stromingen en wind, het wetenschappelijk onderzoek, de milieubescherming, het militair gebruik, het recreationeel gebruik en de overvlucht.
Een eerste stap is dan ook de "planning", of de bepaling van de gewenste ontwikkeling of oriëntering; de besluitvorming binnen de verschillende ministeries of internationale organisaties die één regio behandelen, dient op elkaar afgestemd te worden en geleid door éénzelfde optiek. De tweede stap is het ontwikkelen van een gecoördineerd "beleid". De derde stap is het oprichten van een

---

(1) Cfr. GULLAND, J., M.P., 1977, 188
(2) Cfr. o.a. KOEKEBAKKER, P. & PEET, G., Solving the Problems at Sea is not only a Question of Regime, ed. WATT, D., 1980, o.c., 83-90. HOLT, S., O.Y., I, o.c., 82. HOLT, S. & VANDERBILT, C., O.Y., II, o.c., 52
Op voorwaarde nochtans dat de kosten van dergelijke interdepartement - of interorganisatie-verschuivingen de reële voordelen niet overtreffen. Cfr. UNDERDAL, A., Integrated Marine Policy. What ? Why ? How ?, M.P., 1980, 159-169. SIBTHORP, M., o.c., 210-215. CUYVERS, L., o.c., 286-288
(3) BROWN, E., ed. GAMBLE, J., 1979, o.c., 439-440

"forum" voor het bepalen van de uitvoeringsmaatregelen. De uitgevoerde wetenschappelijke studies dienen dan hun weg te vinden naar het beslissingsapparaat. In verschillende landen bestaat reeds een Ministerie van de Zee of een Oceaancommissariaat (1). Op regionaal vlak wezen wij op een dergelijke nood binnen de E.E.G.-structuur. Herhaaldelijk werd reeds aangedrongen op de creatie van een "Noordzee-forum" (2).

In dezelfde gedachtenlijn, nl. een geïntegreerd, gecoördineerd, ecologisch bepaald oceaanbeheer, liggen de twee volgende aanbevelingen. De eerste is gericht op de ontwikkeling van een wereldwijde *"Ocean Conservation Strategy"*, voor de bevordering en coördinatie van globale, regionale en nationale inspanningen ten gunste van de effectieve bescherming en instandhouding van het mariene milieu. Deze strategie zou een uitvloeisel zijn van de Strategie voor het Natuurbehoud die in 1980 door de I.U.C.N. werd uitgewerkt en die in 1982 in het V.N.-World Charter for Nature werd aangenomen (supra). De objectieven van deze Strategie : (i) de instandhouding van noodzakelijke ecologische processen en leven-genererende systemen; (ii) het behoud van de genetische diversiteit; (iii) het continu gebruik van soorten en ecosystemen, zouden specifiek op het oceaanmilieu worden toegepast. Hierin zouden algemene richtlijnen voorzien zijn m.b.t. de hele waaier van noodzakelijke conservatiemaatregelen voor het behoud van het mariene milieu in zijn geheel, en dit zou als basis kunnen dienen voor de ontwikkeling van regionale en nationale strategieën (3).

De tweede bestaat in de zo ruim mogelijke toetreding tot en ratificatie van de belangrijkste conventies inzake de preventie en beheersing van de mariene vervuiling en van de Conventie voor de Instandhouding van de Migrerende Soorten van in het Wild Levende Dieren van 1979, die als een aanvulling van het Zeerechtverdrag kan worden beschouwd (4).

Hoe complex dergelijke opdrachten ook mogen lijken, zij worden er niet minder noodzakelijk op, in acht genomen de hogerbeschreven toestand van het zeemilieu, de stand van de exploitatie van de zeerijkdommen en de interrelatie tussen de diverse gebruiken van de zee, realiteiten die niet direct door één of ander juridisch regime beïnvloed worden.

Dit alles betekent ook dat het begrip "visserijmanagement of -beheer" aan een nieuwe definitie toe is. Niet enkel heeft het nieuwe regime de verantwoordelijkheid over de meeste levende zeerijkdommen naar de kuststaat getransfereerd, het houdt ook een verschuiving van de beheersverantwoordelijkheid in van de technicus naar de professionele beheerder. Inderdaad, dient de "visserijmanager'

---

(1) Een gelijkaardige, tot de kuststrook beperkte opzet, is het *"coastal zone management"*, dat in staten met uitgestrekte en waardevolle kustgebieden reeds sedert de jaren zestig een zekere uitbreiding heeft genomen. Cfr. MITCHELL, J., Coastal Zone Management : A Comparative Analysis of National Programs, O.Y., II, 258 e.v.. HILDRETH, R., National Coastal Management Programs, ed. MILES, E. & GAMBLE, J., 1977, o.c., 79-84. DE KLEMM, C., ed. JOHNSTON, D., 1981, o.c., 158-161. JOHNSTON, D., DE KLEMM, C., BURHENNE-GUILMIN, F. & NAVID, D., The Environmental Law of the Sea : Conclusions and Recommendations, ibid., 400

(2) Zie diverse bijdragen in WATT, D., 1980, o.c.

(3) DE KLEMM, C., ed. JOHNSTON, D., 1981, o.c., 163-164. JOHNSTON, D., DE KLEMM, C., BURHENNE-GUILMIN, F. & NAVID, D., o.c., 392-393

(4) Ibid., 393-394. DE KLEMM, C., ibid., o.c., 161-162
Dit laatste verdrag voert enkele nieuwe, belangrijke noties in : het lastigvallen van walwissen wordt gelijk gesteld met het doden, voor zover het de gevolgen daarvan betreft op hun migratie en vruchtbaarheid; aansprakelijkheid ten laste van diegenen die de reglementen willen ontlopen; algemeen verbod bedreigde soorten te vangen en bewijs van het tegendeel door diegenen die uitzonderingen inroepen; de verplichting de habitats in stand te houden en te herstellen, e.d.m.

van de toekomst "a policy maker, a planner, a spokesman, an administrator, a strategist, even a publicist" te zijn; hij dient ook de divergerende belangen van de visserij-industrie bij elkaar te houden; met als hoofddoel de ontwikkeling van een dynamisch beheer en niet van een statische bureaucratie (1).

---

(1) LOFTAS, T., M.P., 1981, o.c., 238

4.2. Wenselijke ontwikkelingen op institutioneel vlak

Wij wezen er reeds op dat de F.A.O. de meest voor de hand liggende mondiale organisatie is die voor de tenuitvoerlegging van de organisatorische aspecten van het Zeerechtverdrag op het vlak van de zeevisserij in aanmerking komt. In feite oefent zij de meeste in het Verdrag voorziene functies reeds uit, eventueel in samenwerking met andere V.N.-organisaties (I.O.C. en U.N.E.P.'s Regional Seas Programme) : bevordering van de uitwisseling van wetenschappelijke informatie t.a.v. de visserij (art. 61, par. 5 en 119, par. 2); aanmoedigen van studies, onderzoek en bijstand aan staten voor de preventie van zeevervuiling waar deze de visserij aantast (art. 199-203); het volgen van de effecten van deze vervuiling op de visserij (art. 204-206) en de bevordering van de transfer van visserijtechnologie (art. 275 en 276).
De andere hoger geciteerde bepalingen inzake internationale, regionale of subregionale samenwerking kunnen ook door de onafhankelijke visserijcommissies worden waargenomen en hier stond het Visserij Departement van de F.A.O. voor het probleem zijn interne organisatie en de rol van zijn regionale organen aan het nieuwe regime aan te passen (1).

In 1979 kwam het groots opgezette *"E.E.Z. Programma"* tot stand dat vooral drie oogmerken nastreeft : (a) de mogelijkheden van de kuststaten of -stapengroepen op het vlak van het beheer en de ontwikkeling van hun visserij doen toenemen; (b) het rationeel beheer en het volledig gebruik van de visserijrijkdommen in de E.E.Zones van de ontwikkelingslanden bevorderen; (c) de inspanningen van ontwikkelingslanden, om zich een groter aandeel van en een hogere opbrengst uit de levende zeerijkdommen te verzekeren, ondersteunen, als onderdeel van het initiatief tot vestiging van een Nieuwe Internationale Economische Orde.
De realisering van deze objectieven is gepland door een actie op middellange en één op lange termijn. Tot de eerste behoren o.a. identificatie van de nationale mogelijkheden en bijstand bij de opstelling van beheersplannen; advies en technische bijstand; opleiding, fondsen, technische en economische samenwerking. De lange termijn-actie bestaat vooral in het uitvoeren van allerlei studies. De uitvoering van dit programma werd gedecentraliseerd en berust op de creatie van een heel netwerk van technische steuneenheden in de ontwikkelingslanden. De regionale organismen worden indien nodig geherstructureerd en sub-regionale eenheden worden opgericht (supra). Bijzondere belangstelling gaat ook uit naar de artisanale visserij en een afzetmarkt-informatiedienst werd opgezet voor Latijns-Amerika, Azië en West-Afrika (2).

In de loop van dit herzieningsproces van de rol van de F.A.O. op het vlak van de zeevisserij in het 200-mijlentijdperk, dat gedurende heel de jaren zeventig aansleepte, flakkerde het oude debat over de mogelijke betekenis van het *C.O.F.I. als reglementerende wereldorganisatie* terug op.

---

(1) Buiten het V.N.-kader en dat van de visserijcommissies citeren wij een aantal andere regionale organisaties die actief zijn op het vlak van de visserij in de ontwikkelingslanden : de South Pacific Economic Commission, het Southeast Asian Fishery Development Center (S.E.A.F.D.E.C.) (Bangkok), het International Center for Living Aquatic Resources Management (I.C.L.A.R.M.) (Filippijnen), de Asian Development Bank, het Asian Institute of Technology (Bangkok), het Latin American Economic System (S.E.L.A.), de Caribbean Development Bank, het Europees Ontwikkelingsfonds
Cfr. KIMBALL, L., O.Y., III, o.c., 184-186
(2) Cfr. LOFTAS, T., M.P., 1981, o.c., 234-238. LUCAS, K. & LOFTAS, T., o.c., 54-73

In 1972 wees een enquête van het Department on Fisheries onder de leden van het Sub-comité inzake Ontwikkeling en Samenwerking met de Internationale Visserij-organisaties, uit dat er op dit punt grote verdeeldheid bestond. Er werd besloten de afloop van de Derde Zeerechtconferentie af te wachten (1). Geïnspireerd door de Portugese suggestie dat de Conferentie aan de internationale organisaties concrete functies diende toe te kennen (2), ontstond het voorstel, dat C.O.F.I. zich zou ontwikkelen tot de globale organisatie, verantwoordelijk voor het beheer van de visserij op wereldvlak. Dit houdt o.a. in : universalisering van het lidmaatschap van C.O.F.I.; het oprichten van een Raad voor de vertegenwoordiging van de regionale visserijcommissies - een Onderneming voor het beheer van de visserij in de internationale Area - een onafhankelijk Secretariaat - en een Onderzoeksorgaan dat zou geïntegreerd worden in het I.O.C.; een geschillenregelingsmechanisme; en een budget dat zou gespijsd worden door een trustfonds, door opbrengsten uit visserijvergunningen en door de activiteiten van de Onderneming (3). Dit voorstel was duidelijk gebaseerd op de structuur van de Internationale Zeebodem Autoriteit en zoals reeds hoger gesteld vond een dergelijke benadering op de Conferentie zeer weinig gehoor (4).

De opzet van het E.E.Z. Programma maakt duidelijk dat het C.O.F.I. uiteindelijk een zuiver adviserend orgaan binnen de F.A.O.-structuur is gebleven. Het blijft zijn rol van wereldforum voor de bespreking van visserijproblemen verder vervullen, waarbij het de activiteiten van de regionale visserij-organisaties op de voet volgt en indien nodig coördinerend adviseert.
Het accent ligt meer dan ooit op ontwikkelingsdoeleinden en op dit vlak heeft het zich tot een belangrijke drukkingsgroep ontwikkeld.

Voorlopig dus geen functie van Internationale Visserij Autoriteit voor de F.A.O.. Rest de vraag of een actieve, reglementerende wereldorganisatie in de gegeven omstandigheden wel wenselijk en nodig is.
Ook losstaand van het "common heritage"-aspect gaf het grote oceaandebat van het vorige decennium, toen alle mogelijkheden nog openstonden, aanleiding tot talloze andere voorstellen in deze zin (cfr. economische gronden) (supra). Recentere voorstellen zijn bescheidener van opzet en houden rekening met de nieuwe realiteit.

Een eerste vaststelling geldt het feit dat de bestaande globale organisaties, samen met de regionale visserijcommissies, in principe in staat moeten kunnen zijn aan de toenemende problemen van het visserijbeheer het hoofd te bieden, op voorwaarde dat zij zowel binnen de V.N. - structuur als daarbuiten nauwer samenwerken, en dat de staten hun betrokkenheid bij en hun bijdragen aan de visserij-organisaties opdrijven (5), m.a.w. regionale samenwerking en globale coördinatie zijn vereist.

---

(1) Cfr. MILES, E., O.D.I.L.A., 1977, o.c., 437-439. POPPER, F., o.c., 219-220. CARROZ, J., ed. 1973, o.c., 267-268
(2) Vierde zitting, 7 mei 1976. Off. Rec., vol. V, 72. A/CONF.62/SR.70
(3) PARDO, A. & MANN BORGESE, E., The New International Economic Order and the Law of the Sea, Occasional Paper n° 5, 1976, 169, vermeld in MIRVAHABI, F., S.D.L.R., 1978, o.c., 521
(4) Cfr. ibid.. POPPER, F., o.c., 217-218
(5) Cfr. ALEXANDER, L., ed. PARK, C., 1980, o.c., 458

Om de inter-organisatorische samenwerking te bevorderen is het niet ondenkbaar dat een *coördinerend agentschap*, een soort "task force", zou worden opgericht. Binnen het V.N.-kader bestaan reeds een "Administrative Committee on Coordination" (A.C.C.) en een "Inter-Secretariat Committee on Scientific Programmes related to Oceanography" (I.C.S.P.R.O.), die evenwel geen van beide erg doeltreffend zijn. Het is dus mogelijk één van beide te reorganiseren of een dergelijk orgaan toch onder de F.A.O.-structuur onder te brengen. Minstens zou de huidige versnippering van bevoegdheden en entiteiten in het V.N.-kader gestroomlijnd kunnen worden (1).
In I.U.C.N.-kringen wordt aanbevolen, aan een dergelijk coördinerend agentschap specifieke bevoegdheden toe te kennen voor de verdere uitbouw en de uitvoering van de hoger genoemde World Ocean Conservation Strategy (2).
Twee voorstellen op de Derde Zeerechtconferentie, waaraan overigens geen gevolg werd gegeven, strekten respectievelijk tot de oprichting van een *Internationale Zeerechtcommissie*, eveneens een intergoevernementeel orgaan, dat zou instaan voor het onderzoek van de problemen in verband met de toepassing van de Zeerechtconventie (3), en tot het samenroepen van een *periodieke conferentie* over internationale oceaanaangelegenheden die de toepassing van het nieuwe regime van nabij zou volgen (4).

*
* *

Nu de wereld zich langzaam aan de nieuwe realiteit van kuststaatjurisdictie aanpast, wordt het mogelijk al deze strekkingen naar hun relevantie te schatten.
* De wereldvisserij als deel van het gemeenschappelijk erfgoed was een ideaal, hét alternatief voor de toenemende trend naar kuststaatjurisdictie. Het heeft nooit een reële kans gemaakt omdat de formulering ervan te laat kwam en omdat de ontwikkelingslanden door hun aantal in staat waren de op gang gebrachte beweging door te drukken. Het onmiddellijk verwerven van een billijker aandeel in de visserijrijkdommen was hun voornaamste streefdoel. De ontwikkelde visserijstaten vertoonden geen interesse voor dergelijke irreële, bureaucratische systemen en wilden vooral de bewegingsvrijheid van hun commerciële en militaire vloten niet in het gedrang brengen. Zij hadden geen vermoeden dat de eeuwenoude vrijheid van visserij zo snel tot het verleden zou gaan behoren.
* Een oplossing in de zin van het voorstel van Malta voor het Zeebodem Comité, de visserij buiten de 200-mijlszone te internationaliseren, of een naar omvang en resultaat beperkte "common heritage", lijkt ons voor wat de toekomst betreft, wel een kans te maken terug te worden opgerakeld. Hierbij zal veel afhangen van de evolutie van de exploitatie van de niet-conventionele soorten vermits er benevens deze laatste, enkel nog walvissen en tonijnachtigen in noemenswaardige hoeveelheden in volle zee voorkomen. In enkele gevallen, waar het continentaal plat zich verder dan 200 mijl uitstrekt, behoren ook nog waardevolle visgronden tot de volle zee.

---

(1) Ibid., 457. KIMBALL, L., O.Y., III, o.c., 161-163.
Bepaalde coördinerende functies worden ook uitgeoefend door de Advisory Committee of Experts on Marine Resources Research (A.C.M.R.R.), de groep G.E.S.A.M.P., het U.N.E.P. (Environment Coordination Board) en de Ecosystem Conservation Group. Cfr. DE KLEMM, C., ed. JOHNSTON, D., 1981, o.c., 114-115
(2) Ibid., JOHNSTON, D., 164-167
DE KLEMM, C., BURHENNE-GUILMIN, F. & NAVID, D., ibid., 397
(3) Peru. A/CONF.62/L.22, 10 april 1978
(4) Portugal. A/CONF.62/L.23, 4 mei 1978

Dit zou enkele typische managementproblemen van het huidige regime oplossen, vb. die i.v.m. de anadrome soorten in volle zee, de "straddling stocks" en de migrerende soorten en zou een totale bescherming van de mariene zoogdieren mogelijk maken.
Op dit ogenblik is de wereldgemeenschap hier duidelijk nog niet rijp voor (1) en heeft het lange oceaandebat een verzadigingseffect veroorzaakt, maar wellicht komt dit vraagstuk ooit voor op de agenda van de vierde zeerechtconferentie ? De ervaringen van de Zeebodem Autoriteit zullen tegen deze tijd wellicht reeds een nuttig precedent zijn (2). Vooraleer het zover komt zijn evenwel grondige mentaliteitsverschuivingen noodzakelijk, met name van een op nationale belangen en toeëigening georiënteerde statengemeenschap, naar één die overtuigd is van de fundamentele interdependentie van deze belangen en die daarentegen de realisering van gemeenschappelijke belangen nastreeft; transnationale oplossingen en instellingen zijn hiervoor inderdaad een eerste vereiste (3).

* Voorlopig lijken een aantal concrete en aan de huidige realiteit aangepaste voorstellen van nut.
    * Deelname aan de exploitatie van een bepaalde soort of een bepaald gebied in volle zee, dient afhankelijk te worden gesteld van het lidmaatschap van de desbetreffende visserijcommissie.
    * Ofschoon de rol van de visserijcommissies sterk aan belang heeft ingeboet dienen hun bevoegdheden voor wat de volle zee betreft, toch verstevigd te worden.
    * Regionale samenwerking en globale coördinatie dienen hand in hand te gaan. Het oprichten van nieuwe globale organisaties kan vermeden worden; dit zal overlappend werk en een besparing van hoogoplopende kosten voorkomen. De F.A.O. is en blijft de wereldvisserij-organisatie die door haar ervaring en expertise gezag afdwingt. De rol van coördinator komt haar op een vanzelfsprekende wijze toe. Dat het C.O.F.I. hier tot dusver van afziet is te wijten aan een combinatie van factoren : de traditionele oriëntatie van de F.A.O. op ontwikkelingsdoeleinden; het feit dat C.O.F.I. in deze functie het vertrouwen geniet van de ontwikkelingslanden die massaal beroep doen op zijn diensten; de afkeer van deze landen van internationale reglementerende organisaties die doorgaans door de rijke staten gedomineerd worden; en de verdeeldheid van de overige lidstaten op dit punt.

---

(1) De weigering van een aantal van de technologisch verst gevorderde staten, het Zeerechtverdrag, met zijn internationaal zeebodemontginningsregime en zijn verplichtingen van verdeling van de opbrengst hieruit en van overdracht van technologie, te ondertekenen, zijn hiervan het bewijs
(2) Cfr. ODA, S., Sharing of Ocean Resources - Unresolved Issues in the Law of the Sea, in : The Management of Humanity's Resources, 1982, o.c., 59
(3) RAO, P., Authority and Control over Offshore Areas : in Defense of Common Interests, I.J.I.L., 1971, 379-388
Sceptische visie op de evolutie van het zeerecht van anarchie naar wereldorganisatie : SCHWARZENBERGER, G., Trends in the Law of the Sea. From Leviathan to Jaws ?, Y.W.A., 1979, 328-373

BESLUIT BIJ DEEL II

Het hier beschreven evolutieproces beslaat slechts een tijdspanne van 25 jaar. Reeds na enkele jaren blijkt het corpus voorschriften van de zeerechtverdragen van Genève niet meer aan de werkelijkheid te beantwoorden. De economisch-politiek-technologische realiteit is zo snel vooruitgerukt dat het internationaal zeerecht op losse schroeven komt te staan. De richting die door het nieuwe visserijrecht wordt ingeslagen werd mede bepaald door de overdreven en te weinig gecontroleerde graad van exploitatie, het onvermogen van de internationale visserijcommissies hier effectief tegen op te treden, de kuststaatbeweging die intussen reeds een lange en onomkeerbare weg heeft afgelegd en de ontwikkelingsfilosofie. "Eigendomsrechten" nemen de plaats in van de "tragedy of the Commons". Had dit kunnen voorkomen worden en welke kansen werden hierbij gemist ? Het nieuwe regime biedt zekere kansen op een beter en rationeler beheer maar beantwoordt niet aan het gestelde doel van een billijker verdeling van de schaarser wordende levende zeerijkdommen.

In Deel I beschreven wij de verwarde en onzekere toestand die voortkwam uit de uiteenlopende standpunten die de staten sedert de Tweede Wereldoorlog innamen m.b.t. de territoriale zee, de visserij-jurisdictie, het continentaal plat, de aansluitende zone e.a..
Met de bedoeling orde op zaken te stellen door de codificatie van de op dat ogenblik geldende internationale gewoonten, en toekomstige conflicten te voorkomen door het vastleggen van duidelijke regels, werd de studie van het zeerecht in 1950 aan de Commissie voor Internationaal Recht toevertrouwd.
De I.L.C.-ontwerpartikelen in verband met de visserij waren sterk beïnvloed door wetenschappelijke adviseurs die het visserijbeheer vanuit zuiver biologische criteria benaderen. De visserij-economie stond op dat ogenblik nog in haar kinderschoenen en kwam niet aan bod, evenmin als de specifieke belangen van de ontwikkelingslanden die ondervertegenwoordigd waren en nauwelijks over eigen visserij-experten beschikten.

Bekritiseerd om haar onrealistische doelstellingen, weerspiegelde de Visserijconventie van 1958 toch de invloed van de Technische Conferentie van Rome. Het bijzonder belang van de kuststaat bij de instandhouding van de levende rijkdommen van de wateren aangrenzend aan zijn territoriale zee, dat zijn uitdrukking vond in de mogelijkheid hier op unilaterale wijze conservatiezones in te richten, werd evenwel niet geografisch afgebakend en was dus praktisch moeilijk hanteerbaar.
In haar functie van kaderconventie en morele code werden de grote principes en idealen van de Visserijconventie in de komende tien jaar opgenomen in de meeste conservatieverdragen waarvan het aantal in 1972 tot twee dozijn was opgelopen.
In werkelijkheid oefenden diverse voorstellen die aan de Conferentie waren voorgelegd maar niet aanvaard, een aanzienlijke invloed uit : het principe van de abstentie, dat van de preferentiële visserijrechten voor staten die bijzonder afhankelijk zijn van de kustvisserij, en dat van de exclusieve visserijzone. Stuk voor stuk noties die afbreuk doen aan de principiële vrijheid van visserij in volle zee of aan het traditionele tweeledige stelsel volle zee - territoriale zee dat door de zeerechtverdragen werd in stand gehouden.

Noch de Conferentie van 1958, noch die van 1960 slaagde erin een uniforme breedte voor de territoriale wateren vast te leggen. Opnieuw is het de verbondenheid van de visserijbelangen met dit begrip, die een algemeen akkoord verhindert. In 1960 haalt een zeer uitgebalanceerd voorstel, waarbij een territoriale zee van zes mijl werd aangevuld met een exclusieve visserijzone van zes mijl waarin de andere staten hun verworven rechten gedurende tien jaar

bleven behouden, op één stem na niet de vereiste 2/3 meerderheid en de Conferentie strandde op dit punt.
Wij beschouwen dit feit als een eerste gemiste kans om onder voordelige voorwaarden een dissociatie van de visserijregeling met het regime van de territoriale zee en een beperkte uniforme uitbreiding van de visserij-jurisdictie tot stand te brengen.

Bijna onmiddellijk wordt dit zo ruim gesteunde voorstel in de statenpraktijk opgenomen. Zoals in 1930 gebeurd was, gaf de mislukking van de Conferentie van 1960 aanleiding tot een uitbarsting van unilaterale initiatieven.
Deze aanspraken vonden erkenning door middel van de bilaterale visserij-overeenkomsten welke de kuststaten met de traditionele visserijstaten afsloten en waarin "phasing out"-regelingen werden getroffen. De Europese Visserijconventie van 1964 betekent een volgende stap, in die zin dat de verdragspartijen ervan uitgaan dat de twaalf mijlen visserijgrens "erga omnes" zal kunnen afgedwongen worden en doordat zij tot stand kwam in het Europese regionale kader tussen staten die tot dusver de ruimst mogelijke vrijheid voorstonden.
Dit alles heeft tot gevolg dat de inhoud van het begrip aangrenzende zone volgens de Conventie over de Territoriale Zee en de Aangrenzende Zone niet langer aan de stand van zaken beantwoordt.
Tegelijk ontwikkelt zich een strekking tot uitbreiding van de territoriale wateren, eerst tot twaalf mijl en even later tot op grotere afstanden van de kust. Een aantal van dergelijke eisen omvat evenwel niet alle bevoegdheden die normaliter behoren tot de notie van de territoriale zee. Vaak blijven de vrijheden van scheepvaart en overvlucht gewaarborgd en wordt enkel gestreefd naar de monopolisering van de visserij. Hier kan een vervorming van de notie territoriale zee of een verkeerd gebruik van de term worden vastgesteld.

In het decennium 1960-70 wordt het gebruik van functionele zones, met specifiek doel gevestigd en zonder soevereiniteitsuitbreiding, aldus verruimd tot het gebied van de visserij (en ook tot dat van de pollutiebestrijding). Onder deze praktijk worden traditionele visserijrechten erkend, ook bij het ontbreken van een verdragsrechtelijke basis (naar het model van 6 + 6 voorstel 1960), wat in het verleden als een noodzakelijke voorwaarde werd beschouwd (cfr. N.Atlantisch kustvisserijgeschil).
Onder het E.E.Z.-concept wordt deze praktijk nu tot buiten de twaalfmijlszone verschoven : binnen de limiet van twaalf mijl wordt de visserij exclusief, en traditionele rechten, eventueel onder "phasing out"-voorwaarden, worden erkend in een aangrenzend gebied van 188 mijl breed.
De overgang naar dit stelsel werd voorafgegaan door een aantal unilaterale instellingen van uitgestrekte visserijzones van diverse breedte in Latijns-Amerika, Afrika, Azië, IJsland en Canada (1965-70), door een serie regionale stellingnamen op het Latijnsamerikaanse en Afrikaanse continent tijdens voorbereidende samenkomsten voor de Derde Zeerechtconferentie (1970-74) waaruit de voorkeur voor de limiet van 200 mijl naar voren komt, en door het arrest van het Internationaal Gerechtshof in de Fisheries Jurisdiction Case in 1974.

Uitgaande van de vaststelling dat zich sedert 1960 twee gewoonterechtelijke normen kristalliseerden, met name die van de exclusieve twaalfmijls visserijzone en die van de preferentiële visserijrechten in de hieraan aangrenzende wateren, komt het Hof tot de conclusie dat de IJslandse vijftig mijlenzone niet aan te voeren is tegen de twee aanklagers Groot-Brittannië en de D.B.R..
Het Hof heeft evenwel vermeden de lijn door te trekken en deze aanspraak "erga omnes" ongeldig te verklaren of zones van meer dan twaalf mijl zonder meer te verwerpen, dit op basis van de stellige volkenrechtelijke principes.
Dit feit, samen met het uitwerken van een uitvoerige doctrine rond de preferentiële rechten, die zoals uit deze studie kan blijken, in de voorafgaande periode niet zo frequent werden ingeroepen, noch toegepast, heeft ongetwijfeld

een indirecte basis verschaft aan het juridisch gestalte geven aan de inhoud van het begrip exclusieve economische zone door de Derde Zeerechtconferentie; met dit verschil dat het Hof zich beperkt tot de rechten van een kuststaat waarvan de bevolking zich in een toestand van bijzondere afhankelijkheid van de visserij bevindt en dat het de verplichting rekening te houden met de traditionele visserijrechten niet afhankelijk stelt van de aanwezigheid van een surplus dat de kuststaat niet in staat is zelf te vangen. Hier kan evenwel met zekerheid aan toegevoegd worden dat een principiële beslechting van dit geschil de trend naar grotere kuststaatjurisdictie niet zou hebben tot staan gebracht.

Op het vlak van het beheer en de instandhouding van de levende zeerijkdommen zien wij in de tijdspanne tussen de Tweede en de Derde Zeerechtconferentie een al even snelle en diepgaande evolutie plaatsgrijpen. De enorme ontplooiing van de vangstinspanning die mogelijk werd gemaakt door de vooruitgang van de technologie leidde tegen het einde van de jaren zestig tot het besef dat de produktiecapaciteit van de zee haar natuurlijke grens begon te naderen. Vele visstapels werden in biologische termen overbevist, en heel wat visserijen leden aan zware overkapitalisatie, wat een verspilling van kosten en mankracht betekent. Onder invloed van het visserij-economisch denken, en geplaatst tegenover de feiten, stappen de meeste visserijcommissies over op vangstinspanning-beperkende maatregelen. Quotamanagement zonder toegangbeperking bleek evenwel geen afdoende resultaten af te werpen. Bovendien lijdt het beheer door de commissies verder onder hun grootste nadeel, met name hun gebrek aan bevoegdheid.
Pas in de jaren zeventig worden inspanningen gedaan om de nalevingscontrole te verscherpen. De tegenstelling kuststaten - afstands-visserijstaten neemt scherpe vormen aan. Wij beschouwen het laattijdig en ondoortastend ingrijpen van de internationale visserijcommissies (dus van hun lidstaten) tegen de nadelige implicaties van het regime van de principiële vrijheid van visserij in volle zee, als de tweede gemiste kans om door scherpere controle een billijker en efficiënter beheer van de gemeenschappelijke levende zeerijkdommen tot stand te brengen en zo de drang naar uitbreiding van de visserij-jurisdictie te neutraliseren.
Nu gaan steeds meer staten, ontgoocheld door de gebreken van het internationaal commissiebeheer, na 1975 over tot uitbreiding van hun nationale visserij-jurisdictie. De door verscheidene commissies moeizaam doorgevoerde "schemes of joint enforcement" worden dan ook na enkele jaren inoperatief zonder de kans te hebben gekregen hun doeltreffendheid te bewijzen.

Toch is het aantal instandhoudingsverdragen tussen 1960 en 1973 sterk toegenomen. Praktisch alle grote visserijen ter wereld, ook in de zuidelijke hemisfeer, werden aan conservatiebeheer onderworpen. Niet enkel is het hele zeerecht in de periode 1969-76 erg onzeker, ook de toenemende complexiteit van het visserijmanagement maakt het steeds moeilijker uit te maken waarin nu eigenlijk een "goed" beheer bestaat. De twee klassieke theorieën, de biologische en de economische, blijken geen van beide in staat een maximaal geëxploiteerde visserij in de hand te houden. Milieufactoren beïnvloeden in toenemende mate de vangst. Sociale en politieke elementen zijn medebepalend in de nationale visserijpolitiek.
Een nieuwe eigentijdse opvatting van het beheer vindt zijn uitdrukking in het O.S.Y.-criterium ("optimum sustainable yield"), een tamelijk vaag concept dat evenwel het voordeel heeft alle bovengenoemde factoren in rekening te brengen en dat uitgaat van een ecologische optiek : de samenhang van het ecosysteem, de interdependentie tussen de soorten, het vermijden van onomkeerbare beslissingen. Het O.S.Y.-criterium vond zijn eerste formele toepassing in het Verdrag inzake de Instandhouding van de Levende Zeerijkdommen van het Zuidpoolgebied

van 1980 en werd opgenomen in het Zeerechtverdrag van 1982.
Het milieubewustzijn werd vooral aangescherpt sinds de Conferentie over het Menselijk Leefmilieu van Stockholm in 1972 een serie aanbevelingen formuleerde voor een ecologisch, geïntegreerd en regionaal georiënteerd beheer.
In tegenstelling tot de bezorgdheid om het mariene milieu en het conservatie-argument staat dan weer de ontwikkelingsproblematiek, die eveneens een doorslaggevende rol speelde in de totstandkoming van het nieuwe visserijrecht. Terecht voelen de ontwikkelingslanden zich benadeeld door het feit dat hun kustwateren, onder de vrijheid van visserij in volle zee, dikwijls het uitgelezen jachtterrein zijn voor de fabrieksschepen van de industriestaten.

Al bij al kan gesteld worden dat bij het begin van de jaren zeventig, het vrij gebruik van de levende zeerijkdommen reeds in zodanige mate aan banden is gelegd, dat van een uitgesproken "gereglementeerd gebruik" kan gesproken worden. Het visserijrecht is een bijna onontwarbaar kluwen van bilaterale en multilaterale verdragsregelingen geworden waarin de voorwaarden om in een bepaald gebied of op een bepaalde soort te mogen vissen nauwgezet worden uitgestippeld. Op dit punt bestaat er nog een zeker evenwicht tussen de kwantitatieve (aanspraken kuststaten) en de kwalitatieve (internationale instandhoudingsverdragen) beperking van de vrijheid van visserij. Het tekortschieten van de internationale samenwerking betekent een bijkomende stimulans voor de nationalistische strekking.
De vestiging van eigendomsrechten (die reeds in de jaren vijftig door de visserij-economisten werd aanbevolen) is het onvermijdelijke gevolg van de steeds zwaardere druk op de oceaanrijkdommen, uitgeoefend door middel van de voortschrijdende technologie en de aangroei van de wereldbevolking, bij het ontbreken van een adequate internationale reglementering.

De overgang naar dit vierde stadium in de ontwikkeling van het visserijrecht gebeurde in het kader van een algemeen en jarenlang oceaandebat dat ontketend werd door de historische toespraak van Arvid PARDO voor de Algemene Vergadering in 1967. Geen enkel van de talloze voorgestelde alternatieven voor de visserijregeling heeft ooit een reële kans gemaakt. De ontwikkelingslanden hadden een verenigd standpunt ingenomen en stonden achterdochtig tegenover elk op vrijheid en internationale samenwerking gericht voorstel. De ontwikkelde staten beschouwden het grote alternatief, de toepassing van de "common heritage"-idee op de zeevisserij, als een utopie en als een gevaar voor de bewegingsvrijheid van hun handels- en militaire vloten - een laatste gemiste kans.

Door hun getalsmatig overwicht zijn de ontwikkelingslanden erin geslaagd op de Derde Zeerechtconferentie hun standpunt door te drukken. De andere staten, ook de grootmachten, beperkten zich ertoe het rechtsregime van de exclusieve economische zone zoveel mogelijk te beïnvloeden. Reeds op de tweede zitting van UNCLOS III in 1974 wordt de E.E.Z. door twee derden van de deelnemende staten aanvaard en in 1977 wordt een consensus bereikt inzake het "sui generis"-karakter van de zone.
Dit keer was de visserij niet controversieel en veeleer een uitgangspunt voor de onderhandeling van een ingewikkelde "package deal". Het daadwerkelijk losmaken van de visserijregeling van het regime van de territoriale wateren heeft het tenslotte mogelijk gemaakt deze laatste duidelijk af te bakenen.

Het "sui generis"-regime van de exclusieve economische zone (noch volle zee, noch territoriale zee), met zijn "soevereine rechten op het vlak van de exploratie en exploitatie, de instandhouding en het beheer van de natuurlijke rijkdommen, zowel levende als niet-levende, van de wateren, de zeebodem en de ondergrond, en op het vlak van de andere activiteiten m.b.t. de economische exploitatie en exploratie van de zone, w.o. de winning van energie uit water,

stromingen en wind", zijn "jurisdictie op het vlak van de constructie en het gebruik van kunstmatige eilanden, installaties en structuren en op het vlak van het wetenschappelijk zee-onderzoek en de bescherming van het zeemilieu", is op zich reeds een "package deal" waarvan het wankelbaar evenwicht door "creeping jurisdiction" wordt bedreigd.
In opzet bedoeld om een billijker verdeling van de zeerijkdommen te bewerkstelligen, mondt deze notie in de praktijk uit in grote ongelijkheden : de zeerijkdommen zijn uiteraard niet gelijkmatig verdeeld over de oceaan; uitbreiding van nationale visserij-jurisdictie betekent niet noodzakelijk dat de kuststaat in staat is hier profijt uit te halen; de grootste bevoordeelden onder het nieuwe regime zijn niet de ontwikkelingslanden, maar een aantal industriestaten met uitgestrekte continentale plateaus, gunstige geografische ligging, of in het bezit van overzeese gebieden; de kustloze en geografisch benadeelde staten verwierven geen duidelijk prioritaire behandeling en vochten hiervoor op de Conferentie een hopeloze strijd uit.

Sedert 1976 heeft de E.E.Z. op nagenoeg algemene en onomkeerbare wijze in de internationale praktijk ingang gevonden. Uit de voorlopige vaststellingen uit deze periode kan worden opgemaakt dat het nieuwe visserijregime de kuststaat ontegensprekelijk een aantal mogelijkheden biedt voor een beter en rationeler beheer; drastische managementbeslissingen en een gewijzigde instelling tegenover de zee en haar rijkdommen zijn echter noodzakelijk. De kuststaat heeft niet enkel rechten maar ook verantwoordelijkheden in deze uitgestrekte oceaandelen.
Mogelijke conflictgebieden onder het nieuwe regime zijn de maritieme grensafbakening, het beheer van de soorten die niet uitsluitend in de exclusieve economische zones voorkomen, en de aanspraken van sommige staten met uitgestrekt continentaal plat op een preferentiële behandeling voor wat betreft de visstapels in de epicontinentale wateren in volle zee.
De visserij in volle zee heeft voorlopig veel aan belang ingeboet en de visserijcommissies houden voornamelijk adviserende en wetenschappelijke functies over. Hun voortbestaan blijft niettemin zinvol.

Wegens de voor de hand liggende toename van de vangstinspanning door de afstand-visserijvloten, gericht op de soorten die in aanzienlijke mate in volle zee voorkomen, vnl. walvissen, tonijn, krill en andere niet-conventionele soorten, suggereerden wij het verplicht stellen van het lidmaatschap van de bevoegde internationale visserijcommissie, als voorwaarde om aan de visserij in een bepaald deel van de volle zee te mogen deelnemen. Het oprichten van een mondiaal reglementerend agentschap lijkt onder de gegeven omstandigheden niet haalbaar maar kan in de toekomst een noodzaak worden. Veel zal daarbij afhangen van de evolutie van het gebruik van de volle zee. Daarentegen zien wij een onmiddellijk nut in een coördinerend organisme en lijkt de F.A.O. hiervoor het meest voor de hand liggende.

Het nieuwe visserijbeheer wordt tenslotte gekenmerkt door twee strekkingen die impliciet in het Zeerechtverdrag werden opgenomen, met name het zoeken naar oplossingen in regionaal verband, veeleer dan op wereldniveau, en het geïntegreerd benaderen van alle problemen die op het gebruik van de zee betrekking hebben.
De Europese visserijpolitiek, hoe moeizaam ook tot stand gekomen, geldt als het voorbeeld bij uitstek van succesvol mariene regionalisme. Van een "aanhangsel" bij de landbouw- en handelspolitiek evolueerde de visserij tot een uiterst gepolitiseerd thema op de agenda van de Ministerraad. De Gemeenschap nam gradueel de plaats in van de lidstaten in het visserijbeheer en in de betrekkingen met derde staten. Het historisch akkoord van 25 januari 1983 over

de C.F.P. en de aanvaarding van de E.G. als mogelijke verdragspartij door de Derde Zeerechtconferentie zijn te beschouwen als twee belangrijke successen, zowel op integratie-politiek vlak als wat de internationale erkenning van haar bevoegdheden aangaat.

Toch is het niet zo dat algemeen geldende universele regels helemaal voorbijgestreefd zijn. Opdat het zeerecht een minimum van juridische coherentie zou kunnen verzekeren en een bepaalde uniformiteit tot stand brengen, is het evenwel nodig dat het Zeerechtverdrag van 1982 zo ruim mogelijk geratificeerd wordt, ook al zijn bepaalde aspecten ervan sowieso tot het internationaal gewoonterecht toegetreden. Wij durven ons dan ook bij de oproep hiertoe aansluiten.

*
* *

Tot slot nog enkele algemene beschouwingen.
Na een evolutief opgevat onderzoek kan het niet anders dan dat de krachten die deze evolutie bepaald hebben worden aangewezen.

Als verklarende factoren haalden wij naast het conservatie-argument, de overwegende rol van de techniek, het economisch belang, en later het dekolonisatieproces, het voedselprobleem en de milieuproblematiek aan.
Als geen andere tak van het zeerecht is het visserijrecht in zijn ontwikkeling een illustratie van wat LAUTERPACHT de twee parallelle stromingen hierin noemde : het streven naar totale en compromisloze vrijheid en de praktijk van unilaterale acties, gericht tegen deze vrijheid. Dit verklaart het dynamisch karakter van het zeerecht waar wij in onze inleiding naar verwezen en beide stromingen bepaalden afwisselend en in hun wisselwerking de evolutie van het zeevisserijrecht.
Unilaterale praktijken kunnen immers, onder zekere voorwaarden, aanleiding geven tot het ontstaan van gewoonterechtelijke normen en deze zijn, naast de massa "ad hoc"-overeenkomsten voor de visserijregeling, steeds van bepalend belang geweest - denken wij maar aan het effect van de serie unilaterale instellingen van twaalfmijls visserijzones in de jaren zestig en de erkenning van deze praktijk door het Internationaal Gerechtshof in de Fisheries Case - de aanvaarding van het E.E.Z.-concept betekent de ultieme triomf van het unilateralisme. Deze toestand blijft ook onder het nieuwe visserijregime bestaan.

Verder legden wij steeds de nadruk op de invloed van de visserijbelangen op het evolutieproces van de principes van het zeerecht zelf. Zij speelden geen onmiddellijke rol in de totstandkoming van deze principes, wel in hun bevestiging en in hun verdere ontwikkeling : in de negentiende eeuw kent de drie -

mijlsregel een zeer ruime verspreiding mede dank zij de visserijverdragen, in 1930, 1958 en 1960 verhinderen zij een akkoord over de exacte afbakening van de territoriale wateren, zij zijn één van de stuwende krachten geweest in de drang naar uitbreiding van de maritieme jurisdictie en in de afbraak van de doctrine van de vrijheid van volle zee, zij ontnamen het begrip aangrenzende zone volgens de Conventie over de Territoriale Zee en de Aangrenzende Zone zijn specifiek karakter en zij waren van doorslaggevende invloed bij de vorming van het nieuwe zeerecht waaraan zij al heel snel een status van gewoonterecht verschaften.

Nu wij in het vierde evolutiestadium, dat van de "eigendomsrechten", zijn aangeland komt bij velen de vergelijking met de middeleeuwse verdeling van de oceaan door de pauselijke bullen in de vijftiende eeuw en de verdere aanspraken op "mare clausum" voor ogen. Besluiten dat de historische cirkel nu rond is lijkt ons, gezien de totaal gewijzigde omstandigheden, overdreven. Inderdaad bevatte het werk van SELDEN bepaalde profetische inzichten maar men mag niet uit het oog verliezen dat de twee voornaamste opponenten in de doctrinaire strijd over de vrijheid van de zee nationale belangen verdedigden en dat GROTIUS in de zeventiende eeuw moeilijk de huidige technologische mogelijkheden en de betekenis van de exploitatie van de zee kon hebben voorzien. Bovendien ziet het er niet naar uit dat de kuststaten de nu verworven rechten nog ooit zullen afstaan. O'CONNELL trekt een parallel tussen de zeventiende eeuw en de huidige situatie : ook toen kwamen fundamentele veranderingen in de internationale gemeenschap tot stand op basis van een intellectuele revolutie die samenviel met een grondige herstructurering van de politieke machtsverdeling in de wereld.

Inderdaad, en hiermee komen wij tot de recente revolutie in het zeevisserijrecht, staan wij in de huidige internationale samenleving voor nieuwe verhoudingen waarvan het effect vnl. binnen de internationale organisaties voelbaar is. Door hun aantal zijn de ontwikkelingslanden in staat het beslissingsproces te bepalen en de Noord-Zuid tegenstelling beheerst in vele gevallen de werking van deze organisaties (UNCLOS III). Het is duidelijk dat de beslissing van de Amerikaanse regering, het Zeerechtverdrag niet te ondertekenen, mede beïnvloed is door door de vrees voor precedentwerking. De concessies die in het kader van de zeerechtonderhandelingen aan de ontwikkelingslanden zijn gedaan en het uitgangspunt van een Nieuwe Internationale Economische Orde met het institutioneel kader dat daaraan is gegeven, kunnen wel eens als model worden ingeroepen op andere terreinen.
Wat de visserij betreft kan niet ontkend worden dat een billijker verdeling zich opdrong. Het toenemend voedselgebrek en de ontoereikende opbrengst van het land zullen de aandacht op de produktiecapaciteit van de zee gericht houden en hebben de plaats van de visserij in het ontwikkelingsbeleid van aanzienlijk groter gewicht gemaakt.
Tegen deze achtergrond kunnen wij niet anders dan besluiten dat de levende zeerijkdommen, nu meer dan ooit, een zorgvuldig beheer en een degelijke bescherming tegen onherstelbare schade aan hun natuurlijk milieu verdienen. De verdere uitbouw van het visserijrecht is dan ook onvermijdelijk.

BIBLIOGRAFIE

Documenten

- Documenten Volkenbond i.v.m. de Eerste Codificatieconferentie
  A.J.I.L., 1926, Off. Doc., Special Supplement
  A.J.I.L., 1928, Off. Doc., Special Supplement
  A.J.I.L., 1930, Off. Doc.

- Rapport de la Conférence Technique Internationale de Rome, 18.4 - 10.5.1955. DOC.A/CONF.10/6, New York, 1956

- United Nations Conference on the Law of the Sea, Official Records, Genève, 24.2 - 27.4.1958. DOC.A/CONF.13, 7 volumes

- Second United Nations Conference on the Law of the Sea, Official Records, Genève, 17.3 - 26.4.1960. DOC.A/CONF.19, 2 volumes

- Reports of the Committee on the Peaceful Uses of the Sea-bed and the Ocean Floor beyond the Limits of National Jurisdiction. General Assembly, Official Documents, Supplement n°21
  1971 - DOC.A/8421
  1972 - DOC.A/8721
  1973 - DOC.A/9021 (5 vol.)
  Summary Records of Meetings, DOC.A/AC.138

- Third United Nations Conference on the Law of the Sea, Official Records. DOC.A/CONF.62, 14 volumes (voorl.)

- PLATZOEDER, R., Third United Nations Conference on the Law of Sea: Documents, Dobbs Ferry N.Y., Oceana, 1982-83 (4 vol.)

- The Health of the Oceans. UNEP Regional Seas Reports and Studies n° 16, UNEP, New York, 1982
  GESAMP (IMCO/FAO/UNESCO/WHO/IAEA/UN/UNEP Joint Group of Experts on the Scientific Aspects of Marine Pollution)
- Yearbook of the International Court of Justice, Den Haag,1946-47 e.v.
- Yearbook of the International Law Commission, New York, United Nations, 1949 e.v.

- Yearbook of the United Nations, New York, United Nations, 1946 e.v.

- International Court of Justice, Series D, Acts and Documents concerning the Organization of the Court, n°1, 1947

Verdragsreeksen en tekstverzamelingen

- DUMONT, J., Corps universel diplomatique du droit des gens, La Haye, P.Husson & C.Levier, 1726-1731 (8 dln.)
- Ed. HUDSON, M., International Legislation. A Collection of the Texts of Multipartite International Instruments of General Interest (1919-1945), Washington D.C., Carnegie Endowment for International Peace, 1931 - 1950 (9 vol.)
- International Environmental Law, Multilateral Treaties, ed. BURHENNE, W., Berlin, Schmidt Verlag, 1974 e.v.
- International Legal Materials, Washington D.C., The American Society of International Law, 1962 e.v.
- International Protection of the Environment. Treaties and Related Documents, ed. RUESTER, B. & SIMMA, B., Dobbs Ferry N.Y., Oceana, 1975 e.v.
- JACKSON, D., World Shipping Laws, Dobbs Ferry N.Y., Oceana, 1980-82 (4 vol.)
- League of Nations Treaty Series, 1920-1946, Genève (205 vol.)
- de MARTENS, G.F., Nouveau recueil général de traités et autres actes relatifs aux rapports de droit international. Continuation du Grand Recueil de G. de MARTENS par Ch. SAMWER & J. HOFF, (deuxième série, Göttingen, 1876), Liechtenstein, Kraus Reprint Ltd., 1967 (35 vol.)
- New Directions in the Law of the Sea, ed. LAY, S., CHURCHILL, R., NORDQUIST, N., SIMMONDS, K. & WELCH, J., The British Institute of International and Comparative Law, London, Dobbs Ferry N.Y.,Oceana 1973-1981. Documents : vol. I,II,IV-XI. Vol. I losbladig, 1983
- NORDQUIST, N. & PARK, C., North America and Asia-Pacific and the Development of the Law of the Sea, Dobbs Ferry N.Y., Oceana, 1981 (2 vol.)
- ODA, S., The International Law of the Ocean Development, Basic Documents, Leiden, Sijthoff, 1975-1976 (2 vol.). Losbladig , 1977 e.v. (2 vol.)
- Organisation Internationale du Travail. Conventions et recommandations adoptées par la Conférence Internationale du Travail, 1919-1966, Genève, Bureau International du Travail, 1966
- PARDESSUS, J., Collection de lois maritimes antérieures au XVIIIième siècle, Paris, Imprimerie Royale, 1828 (5 vol.)
- PARRY, C. , The Consolidated Treaty Series, 1648-1918, Dobbs Ferry N.Y., Oceana, 1969 e.v. (231 vol.)
- PEASLEE, A., International Governmental Organizations, Constitutional Documents, Den Haag, Nijhoff, 1974-1979 (5 vol.)
- RYMER, T. & SANDERSON, R., Foedera, conventiones, litterae, et cuiuscumque generis acta publica inter reges angliae et alios quosvis imperatores, reges, pontifices, principes, vel communitate ingressu Gulielmi I, in Angliam, A.D. 1066 ad nostra usque tempora habita aut tractata, Londini,1816 (6 vol.)
- SEBEK, V., The Eastern European States and the Development of the Law of the Sea, Regional Documents and National Legislation, Dobbs Ferry N.Y., Oceana, 1979 (2 vol.). Vol. II : teksten
- SZEKELY, A., Latin America and the Development of the Law of the Sea, Regional Documents and National Legislation, Dobbs Ferry N.Y. Oceana, 1976-1980 (2 vol.). Vol II : teksten
- United Nations Legislative Series B, Laws and Regulations on the Regime of the High Seas, New York, United Nations, 1951. DOC. ST/LEG/SER.B/1
- United Nations Legislative Series B, Laws and Regulations on the Regime of the Territorial Sea, New York, United Nations, 1957. DOC.ST/LEG/SER.B/6
- United Nations Legislative Series B, National Legislation and Treaties relating to the Territorial Sea, the Contiguous Zone, the Continental Shelf, the High Seas and to Fishing and Conservation of the Living Resources of the Sea, New York, United Nations, 1970. DOC.ST/LEG/SER.B/15
- United Nations Legislative Series B, National Legislation and Treaties relating to the Law of the Sea, New York, United Nations, 1974, DOC.ST/LEG/SER.B/16. 1976, DOC.ST/LEG/SER.B/18
- United Nations Treaty Series, New York, United Nations, 1946 e.v.

Rechtspraakverzamelingen en casebooks

- American International Law Cases, ed. DEAK, F. (1783-1968) & RUDDY, F. (1969 e.v.), Dobbs Ferry N.Y., Oceana
- Annual Digest and Reports of Public International Law Cases, London, Longmans, Green & Co. (1919-1946) (16 vol.)
- BRIGGS, H., The Law of Nations. Cases, Documents and Notes, London, Stevens & Sons, 1953
- British Digest of International Law, ed. PARRY, C. & FITZMAURICE, G., London, Stevens & Sons, 1965 e.v.
- British International Law Cases, British Institute Studies in International and Comparative Law, London, Stevens & Sons, 1964 e.v.
- Cases on the Law of the Sea, ed. SIMMONDS, K., Dobbs Ferry N.Y., Oceana, 1976 e.v.
- de LAPRADELLE, A. & POLITIS, N., Recueil des arbitrages internationaux, Paris, Pédone, 1905-1924 (2 vol.)
- Digest of United States Practice in International Law, ed. ROVINE, A., Washington D.C., Department of State Publication 8756, 1973 e.v.
- FRIEDMANN, W., LISSITZYN, O. & PUGH, R., International Law, Cases and Materials, St. Paul Minn., West Publishing Co., 1969
- HARRIS, D., Cases and Materials on International Law, London, Sweet & Maxwell, 1983
- International Court of Justice
  Reports of Judgments, Advisory Opinions and Orders, 1947 e.v.
  Pleadings, Oral Arguments, Documents, 1947 e.v.
- International Law Reports, ed. LAUTERPACHT, E., Cambridge, Grotius Publications, 1950 e.v. (64 vol.)
- Jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen, Luxemburg, 1954/55 e.v.
- KISS, A., Répertoire de la pratique française en matière de droit international public, Paris, Editions du Centre National de la Recherche Scientifique, 1962-1972 (7 vol.)
- KNIGHT, G., The Law of the Sea. Cases, Documents and Readings, Baton Rouge La., Claitor's Publishing Div., 1980
- LAUTERPACHT, E., The Contemporary Practice of the United Kingdom in the Field of International Law, London, The British Institute of International and Comparative Law, 1962
- LAUTERPACHT, H., The Development of International Law by the International Court, London, Stevens & Sons, 1958
- McNAIR, Lord, International Law Opinions.Selected and Annotated, Cambridge, University Press, 1956 (3 vol.)
- MOORE, J., A Digest of International Law, Washington, D.C., Government Printing Office, 1906 (8 vol.)
- ORFIELD, L. & RE, E., Cases and Materials on International Law, The London Institute of World Affairs,London, Stevens & Sons,1956
- Reports of International Arbitral Awards, New York, United Nations, 1948 e.v.
- SCOTT, J.B., Travaux de la Cour Permanente d'Arbitrage de La Haye, New York, Oxford University Press, 1921
- WHITEMAN, M. (ed.), Digest of International Law, Washington D.C., Department of State Publication 7825, 1963-1973(15 vol.)

Algemene werken en handboeken

- ACCIOLY, H., Traité de droit international public, Paris, Sirey, 1940-1942 (3 vol.)
- ALVAREZ, A., Le droit international nouveau, Paris, Pédone, 1959
- ANAND, R., Origin and Development of the Law of the Sea, Den Haag, Nijhoff, 1983
- AZUNI, D., Système universel de principes du droit maritime de l'Europe, Paris, Impr. de Digeon, 1801
- BEKIASHEV, K. & SEREBRIAKOV, V., International Marine Organizations, Den Haag, Nijhoff, 1981
- BERBER, F., Lehrbuch des Völkerrechts, München-Berlin, Beck Verlag, 1960 (3 vol.)
- BLUM, Y., Historic Titles in International Law, Den Haag, Nijhoff, 1965
- BLUNTSCHLI, J., Das moderne Völkerrecht der civilisierten Staten als Rechtsbuch dargestellt,Nördlingen, Beck'sche Buchhandlung, 1868
- BOWETT, D., The Law of the Sea, Manchester, University Press, 1967
- BRIERLY, J., The Law of Nations. An Introduction to the International Law of Peace, Oxford, Clarendon Press, 1963
- BRITTIN, B. & WATSON, L., International Law for Seagoing Officers, Annapolis Md., Naval Institute Press, 1973
- BROWNLIE, I., Principles of Public International Law, Oxford, Clarendon Press, 1973
- Ed. Bundesinstitut für Ostwissenschaftliche und Internationale Studien. Modernes Seevölkerrecht. Die Rechtsordnung der Gewässer und des Bodens des Weltmeers, Köln, Baden-Baden, Nomos, 1978
- CALVO, C., Le droit international théorique et pratique, Paris, Rousseau, 1896 (6 vol.)
- CASTEL, J., International Law, Chiefly as Interpreted and Applie in Canada, Toronto, Butterworths, 1976
- CAUCHY, E., Le droit maritime international considéré dans ses origines et dans ses rapports avec les progrès de la civilisatio Paris, Guillaumin, 1862 (2 vol.)
- CAVARE, L., Le droit international public positif, Paris, Pédone 1951 (2 vol.)
- CHURCHILL, R. & LOWE, A., The Law of the Sea, Manchester, University Press, 1983
- COLOMBOS, J., The International Law of the Sea, London & Harlow, Longmans, Green & Co, 1967
- DE FERRON, O., Le droit international de la mer, Genève, Droz, Paris, Minard, 1958-1960 (2 dln)
- DEGENHARDT, H., Treaties and Alliances of the World. A Keesing's Reference Publication, Harlow, Longman, 1981
- de MARTENS, F., Völkerrecht. Das internationale Recht der civilisirten Nationen, Berlin, Weidmannsche Buchhandlung, 1883 (2 vol.
- DESPAGNET, F., Cours de droit international public, Paris, Librairie de la Société du Recueil Général des Lois et des Arrêts, 1899
- DE VISSCHER, C., Problèmes de confins en droit international public, Paris, Pédone, 1969
- ELIAS, T., The International Court of Justice and Some Contemporary Problems, Den Haag, Nijhoff, 1983
- FAUCHILLE, P., Traité de droit international public, Paris, Rousseau, 1925 (2 dln.)
- FIORE, P., Nuovo diritto internazionale publico, Milano, Presso de la Casa Editrice e Tipogr. degli Autori-Editori, 1865
- FRANCOIS, J., Handboek. Grondlijnen van het Volkenrecht, Zwolle, Tjeenk Willink, 1967
- FRIEDMANN, W., The Changing Structure of International Law, London, Stevens & Sons, 1964

- FULTON, T., The Sovereignty of the Sea. An Historical Account of the Claims of England to the Dominion of the British Seas, and of the Evolution of the Territorial Waters: with Special Reference to the Rights of Fishing and the Naval Salute, Edingburgh - London, Blackwood, 1911
- GENTILI, A., De iure belli libri tres. Text of 1612, The Classics of International Law, ed. MILFORD, H., Oxford, Clarendon Press, 1933

  Hispanicae advocationis libri duo. Text of 1661, The Classics of International Law, ed. SCOTT, J.B., New York, Oxford University Press, 1921
- GIDEL, G., Le droit international public de la mer, Chateauroux, Melottée, 1932-1934, (3 vol.)
- GREIG, D., International Law, London, Butterworths, 1976
- GROTIUS, H., De iure belli ac pacis libri tres. Text of ed. 1646, The Classics of International Law, ed. SCOTT, J.B., Oxford, Clarendon Press, 1925

  The Freedom of the Seas, or the Right which belongs to the Dutch to take Part in the Eastern Indian Trade. Translated by VAN DEMAN MAGOFFIN, R., Carnegie Endowment for International Peace, New York, Oxford University Press, 1916

  FRUIN, R., An Unpublished Work of Hugo Grotius, Translated from an Essay in Dutch (1868), Bibliotheca Visseriana Dissertationum Ius Internationale Illustrantium, Deel V, Lugduni Batavorum, apud E.J. Brill, 1925

  Defense of Chapter V of the Mare Liberum, Translation by WRIGHT, H. In: Some less Known Works of Hugo Grotius, Bibliotheca Visseriana Dissertationum Ius Internationale Illustrantium, Deel VII, Lugduni Batavorum apud E.J. Brill, 1928, 154-205
- GRZYBOWSKI, K., Soviet Public International Law, Doctrines and Diplomatic Practice, Leiden, Sijthoff, 1970
- HALL, W., International Law, Oxford, Clarendon Press, 1917
- HALLECK, H., International Law, London, Keagan Paul, Trench, Trübner & Co., 1908 (2 vol.)
- HAUTEFEUILLE, L., Histoire des origines, des progrès et des variations du droit maritime international, Paris, Guillaumin, 1869
- HEFFTER, A., Le droit international de l'Europe, Paris, Cotillon, 1873
- HERSHEY, A., The Essentials of International Public Law, New York, McMillan, 1921
- HYDE, C., International Law - Chiefly as Interpreted and Applied by the United States, Boston, Little, Brown & Co., 1922 (2 vol.)
- JESSUP, P., Law of Territorial Waters and Maritime Jurisdiction, New York, Jennings, 1927
- KAPTEYN, P. & VERLOREN VAN THEMAAT, P., Inleiding tot het Recht van de EE.G. Deventer, Kluwer, 1980
- KLUEBER, J., Europäisches Völkerrecht, Schaffhausen, Verlag der Hurter'schen Buchhandlung, 1851
- LAUTERPACHT, H., Oppenheim's International Law, London, Longmans, Green & Co., 1947 (2 vol.)
- LAUTERPACHT, H., (ed.), International Law, Collected Papers, Cambridge, University Press, 1970-1978, (4 vol.)
- LAWRENCE, T., The Principles of International Law, London, McMillan & Co., 1913
- LE FUR, L., Précis de droit international public, Paris, Dalloz, 1933
- MANGONE, G., Marine Policy for America; The United States at Sea, Lexington Mass., Lexington Books, 1977
- McDOUGAL, M. & BURKE, W., The Public Order of the Oceans. A Contemporary International Law of the Sea, New Haven & London, Yale University Press, 1962
- MERIGNHAC, A., Traité de droit public international, Paris, L.G.D.J., 1907 (3 vol.)
- NUSSBAUM, A., A Concise History of the Law of Nations, New York, McMillan, 1947
- NYS, E., Le droit international, Bruxelles, Weissenbruch, 1912 (3 vol.)
- O'CONNELL, D., International Law, London, Stevens & Sons, 1965 (2 vol.)

  The International Law of the Sea, Oxford, Clarendo Press, 1982 (vol. I)
- OPPENHEIM, L., International Law. A Treatise, London, Longmans, Green & Co., 1920
- ORTOLAN, T., Règles internationales et diplomatie de la mer, Par Cosse et Dumaine, 1845
- PERELS, F., Manuel de droit maritime international, Paris, Guillaumin, 1884
- PHILLIMORE, R., Commentaries upon International Law, London, Benning & Co., 1854 (4 vol.)
- POLITIS, N., La justice internationale, Paris, Hachette, 1924
- PRADIER-FODERE, P. Traité de droit international public européen et américain, Paris, Pédon-Lauriel, 1891 (8 vol.)
- PUFENDORF, S., De iure naturae et gentium libri octo. Text of 168 The Classics of International Law, ed. SCOTT, J.B., Oxford, Clare don Press, London, Humphrey Milford, 1934
- QUOC DINH, N., Droit international public, Paris, L.G.D.J., 1975
- REDSLOB, R., Histoire des grands principes du droit des gens, depuis l'antiquité jusqu'à la veille de la grande guerre, Paris, Rousseau, 1923
- REUTER, P., Droit international public, Paris, P.U.F., 1972
- RIVIER, A., Principes du droit des gens, Paris, Rousseau, 1896 (2 vol.)
- SCELLE, G., Manuel élémentaire de droit international public, Paris, Donat-Montchrétien, 1943
- SELDEN, J., Mare Clausum seu de dominio maris libri duo, Lugduni Batavorum, 1636. Vertaling : The Right and Dominion of the Sea, Translation by HOWELL, J., London, 1668
- SIBERT, M., Traité de droit international, Paris, Dalloz, 1951 (2 vol.)
- SMITH, H., The Law and Custom of the Sea, London, Stevens & Sons, 1950
- STRUPP, K. & SCHLOCHAUER, H., Wörterbuch des Völkerrechts, Berlin De Gruyter & Co. 1960-62 (3 vol.)
- STRUPP, K., Theorie und Praxis des Völkerrechts, Berlin, Liebmann, 1925
- SUY, E., Leerboek van het Volkenrecht, Leuven, Acco, 1973 (2 vol.
- SWIFT, R., International Law, Current and Classic, New York, Wile & Sons, 1969
- TAMMES, A., Internationaal Publiekrecht, Haarlem, De Erven F. Bohn 1966
- THIRLWAY, H., International Customary Law and Codification, Leide Sijthoff, 1972
- TUNG, W., International Law in an Organizing World, New York, Cro well, 1968

- TWISS (TRAVERS), Sir, The Law of Nations, considered as Independent Political Communities, Oxford, Clarendon Press, 1884
- VALIN, R., Nouveau commentaire sur l'ordonnance de la marine du mois d'août 1681, La Rochelle, Legier & Mesnier, 1766 (2 vol.)
- VAN BOGAERT, E., Volkenrecht, Antwerpen, Kluwer Rechtswetenschappen, 1982
- van BYNKERHOEK , C., De dominio maris dissertatio. Text of 1744, The Classics of International Law, ed. SCOTT, J.B., New York, Oxford University Press, 1923
  Quaestionum iuris publici libri duo. Text of 1737, The Classics of International Law, ed. SCOTT, J.B., Oxford,Clarendon Press, London, Humphrey Milford, 1930
- VATTEL, E., Le droit des gens ou principes de la loi naturelle appliquéesà la conduite et aux affaires des nations et des souverains. Text of 1758, The Classics of International Law, ed. SCOTT, J.B., Carnegie Endowment of Washington, 1916
- VERDROSS, A., Völkerrecht, Wien, Springer, 1950
- VERZIJL, J., International Law in Historical Perspective, Leiden, Sijthoff, 1968-1979 (10 vol.)
- VON GLAHN, G., Law among Nations. An Introduction to Public International Law, London, McMillan, 1970
- von MARTENS, G.F., Précis du droit des gens moderne de L'Europe fondé sur les traités et l'usage, Göttingen, Dieterich, 1789 (2 vol.)
- WALKER, T., A History of the Law of Nations, Cambridge, University Press, 1899
- WELWOOD, W., An Abridgement of all Sea Laws, 1613
  Hfdst. XXVII : "Of the Community and Proprietie of the Seas", in : MULLER, S., Mare clausum, 1872, 324-331
- WESTLAKE, J., International Law, Cambridge, University Press, 1904 (2 vol.)
- WHEATON, H., Histoire des progrès du droit des gens en Europe et en Amérique depuis la paix de Westphalie jusqu'à nos jours, Leipzig, Brockhaus, 1865
  Elements of International Law, Text of 1866, The Classics of International Law, ed. SCOTT, J.B., Oxford, Clarendon Press, London, Humphrey Milford, 1936
- WOOLSEY, T., Introduction to the Study of International Law, London, Sampson Low, Marston, Searle & Rivington, 1888
- YAKEMTCHOUK,R.L'Afrique en droit international, Paris, Pichon & Durand-Auzias, 1971

Monografieën

- ANDRASSY, J., International Law and the Resources of the Sea, New York & London, Columbia University Press, 1970
- APOLLIS, G., L'emprise maritime de l'état côtier, Paris, Pédone, 1981
- BAIN JONES, E., Law of the Sea. Oceanic Resources, Dallas, Southe Methodist University Press, 1972
- BARDACH, J., Harvest of the Sea, New York, Harper & Row, 1969
- BARROS, J. & JOHNSTON, D., The International Law of Pollution, Ne York, The Free Press, 1974
- BEAUJON, A., Overzicht der Geschiedenis van de Nederlandse Zeevis scherijen, Leiden, J. Brill, 1885
- BEGUERY, M., L'exploitation des océans. L'économie de demain, Par P.U.F., 1976
- BELL, F., Food from the Sea : The Economics and Politics of Ocean Fisheries, Boulder Co., Westview Press, 1978
- BINGHAM, J., Report on the International Law of Pacific Coastal Fisheries, Stanford University Cal., Stanford University Press, 1938
- BOEHMERT, V., Die Fischereigrenzen des Nordens, Berlin, Duncker & Humblot, 1940
- BURKE, W., Some Thoughts on Fisheries and a New Conference on the Law of the Sea, Kingston R.I., Law of the Sea Institute, Universi of Rhode Island, Occasional Paper n° 9, 1971
- BURKE, W., LEGATSKI, R. & WOODHEAD, W., National and Internationa Law Enforcement in the Ocean, Seattle & London, University of Washington Press, 1975
- BUTLER, W., The Law of Soviet Territorial Waters. A case Study of Maritime Legislation and Practice, New York, Praeger, 1967
- BYRD, E., Treaties and Executive Agreements in the United States. Their Separate Roles and Limitations, Den Haag, Nijhoff, 1960
- CASTEL, B., Du principe de la liberté des mers et de ses applicat ons dans le droit commun international, Thèse pour le doctorat, Université de Toulouse, Toulouse, Coussé, 1900
- CAMURCA, J., Seefischereirecht und Küstengewässer nach der Auffas sung der amerikanischen Staaten, Frankfurt, Peter Lang, 1982
- CHIU, H., The People's Republic of China and the Law of Treaties, Cambridge Mass., Harvard University Press, 1972
- CHOURAQUI, G., La mer confisquée; un nouvel ordre océanique favorable aux riches ?, Paris, Seuil, 1979
- CHRISTY, F., Alternative Arrangements for Marine Fisheries : an Overview, Washington D.C., Resources of the Future, 1973
- CHRISTY, F. & SCOTT, A., The Common Wealth in Ocean Fisheries. Some Problems of Growth and Economic Allocation, Baltimore Md., The Johns Hopkins Press, 1965
- CUYVERS, L., Het Beheer van onze Zeeën. Rijkdom - Bedreiging - Bescherming, Antwerpen/Amsterdam, De Nederlandse Boekhandel, 1981
- DAVID, R., La pêche maritime au point de vue international, Thèse pour le doctorat, Université de Paris, Paris, Librairie nouvelle de droit et de jurisprudence, 1897
- DE HARTINGH, F., Les conceptions soviétiques du droit de la mer, Paris, Librairie générale de droit et de jurisprudence, 1960
- DE PAUW, F., Het Mare Liberum van Grotius en Pattijn, Brugge. Vlaamse Rechtskundige Bibliotheek, 1960
- DE RYCKERE, R., Le régime légal de la pêche maritime dans la Mer du Nord, Bruxelles, Larcier, 1901
- DUPUY, R., The Law of the Sea. Current Problems, Dobbs Ferry N.Y., Oceana, Leiden, Sijthoff, 1974
  L'océan partagé, Paris, Pédone, 1979

- ECKERT, R., The Enclosure of Ocean Resources. Economics and the Law of the Sea, Stanford Cal., Hoover Institution Press, Stanford University, 1979
- EDMUNDSON, J., Anglo-Dutch Rivalry during the First Half of the 17th Century, Oxford, Clarendon Press, 1911
- EHMER, J., Der Grundsatz der Freiheit der Meere und dat Verbot der Meeresverschmutzung, Berlin, Duncker & Humblot, 1974
- EL-HAKIM, A., The Middle Eastern States and the Law of the Sea, Syracuse N.Y., Syracuse University Press, 1979
- EXTAVOUR, W., The Exclusive Economic Zone. A study of the Evolution and Progressive Development of the International Law of the Sea, Leiden, Sijthoff, 1979
- FATALL, A., Les conférences des Nations Unies et la convention de Genève du 29 avril 1958 sur la mer territoriale et la zone contiguë, Beyrouth, Librairie du Liban, 1968
- FAWCETT, J. & PARRY, A., Law and International Resource Conflicts, Oxford, Clarendon Press, 1981
- FENN, P., The Origin of the Right of Fishery in Territorial Waters, Cambridge Mass., Harvard University Press, 1926
- FRANKLIN, C., International Law Studies 1959-1960. The Law of the Sea : Some Recent Developments (with Particular Reference to the United Nations Conference of 1958), Newport R.I., Naval War College, Washington D.C. , U.S. Government Printing Office, 1961
- GARCIA AMADOR, F., The Exploitation and Conservation of the Resources of the Sea. A Study of Contemporary International Law, Leiden, Sijthoff, 1963
  Latin America and the Law of the Sea, Kingston R.I., Law of the Sea Institute, University of Rhode Island, Occasional Paper n° 14, 1972
- GARRON, R., Le marché commun de la pêche maritime, Paris, Librairies Techniques, 1971
- GREENFIELD, J., China and the Law of the Sea. Air and Environment, Alphen a/d Rijn, Sijthoff en Noordhoff, 1979
- GUENDLING, L., Die 200 Seemeilen - Wirtschaftszone, Berlin, Springer, 1983
- HJERTONSSON, K., The New Law of the Sea. Influence of the Latin American States on Recent Developments of the Law of the Sea, Leiden, Sijthoff, 1973
- IDYLL, C., The Sea against Hunger. Harvesting the Oceans to Feed a Hungry World, New York, Crowell, 1970
- IMBART LATOUR, J., De la pêche en droit romain et dans le droit international actuel, Thèse pour le doctorat, Université de France, Paris, Lebas, 1885
- JANIS, M. & DANIEL, D., The USSR : Ocean Use and Ocean Law, Kingston R.I., Law of the Sea Institute, University of Rhode Island, Occasional Paper n° 21, 1974
- JOHNSTON, D., The International Law of Fisheries. A Framework for Policy-oriented Inquiries, New Haven & London, Yale University Press, 1965
- JOHNSTON, D. & GOLD, E., The Economic Zone in the Law of the Sea. Survey, Analysis and Appraisal of Current Trends, Kingston R.I., Law of the Sea Institute, University of Rhode Island, Occasional Paper n° 17, 1973
- JUDA, L., Ocean Space Rights. Developing U.S. Policy, New York, Praeger, 1975
- KASK, J., Tuna-A World Resource, Kingston R.I., Law of the Sea Institute, University of Rhode Island, Occasional Paper n° 2, 1969
- KNIGHT, G., Managing the Sea's Living Resources, Lexington Mass., Lexington Books, 1977
- KOERS, A., The Enforcement of Fisheries Agreements on the High Seas: A Comparative Analysis of International State Practice, Kingston R.I., Law of the Sea Institute, University of Rhode Island, Occasional Paper n° 6, 1970
  The International Regulation of Marine Fisheries. A Study of Regional Fisheries Organisations, London, Fishing News Books,1973
- KOULOURIS, M., Les nouvelles tendances depuis 1962 dans le régime international des pêches maritimes, Paris, L.G.D.J., 1973
- LATOUCHE, L., La pêche maritime en droit international public, Thèse pour le doctorat, Université de Rennes, Rennes, Laval, 1904
- LEIGH, M., European Integration and the Common Fisheries Policy, London, Croom Helm, 1983
- LEONARD, L., International Regulation of Fisheries, Washington D.C., Carnegie Endowment for International Peace, 1944
- LUCAS, C., International Fishery Bodies of the North Atlantic, Kingston R.I., Law of the Sea Institute, University of Rhode Island, Occasional Paper n° 5, 1970
- MALLON, L., A Multi-disciplinary Analysis of the Various Proposals presented for the 1974 Law of the Sea Conference on Exclusive Fisheries Zones, University of Miami Sea Grant Program, Coral Gables, Miami University, 1974
- MARTRAY, J., A qui appartient l'océan?, s.l. , Ed. maritimes et d'outre-mer, 1977
- MATEESCO MATTE, N., De la mer territoriale à l'air territorial, Paris, Pédone, 1965
- MEYER, C., The Extent of Jurisdiction in Coastal Waters, Leiden, Sijthoff, 1937
- MILES, E., GIBBS, S., FLUHARTY, D., DAWSON, C. & TEETER, D., The Management of Marine Regions : the North Pacific, Berkeley London, Los Angeles, University of California Press, 1982
- MOUTON, M., The Continental Shelf, Den Haag, Nijhoff, 1952
- MUELLER-JOCHMUS, M., Geschichte des Völkerrechts im Altertum, Leipzig, Keil & Co., 1848
- MULLER, S., Mare Clausum, Bijdrage tot de Geschiedenis der Rivaliteit van Engeland en Nederland in de XVIIe Eeuw, Amsterdam, Roeloffzen & Hübner, 1872
- ODA, S., International Control of Sea Resources, Leiden, Sijthoff, 1963
  The Law of the Sea in our Time, Leiden, Sijthoff, 1977. Vol. I: New Developments 1966-1975. Vol. II : The United Nations Seabed Committee 1968-1973
  International Law of the Resources of the Sea, Leiden, Sijthoff, 1979
- OUDENDIJK, J., Status and Extent of Adjacent Waters, Leiden, Sijthoff, 1970
- PHILLIPSON, C., The International Law and Custom of Ancient Greece and Rome, London, McMillan & Co., 1911 (2 vol.)
- POTTER, P., The Freedom of the Seas in History, Law and Politics, New York, Longmans, Green & Co., 1924
- POULANTZAS, The Right of Hot Pursuit in International Law, Leiden, Sijthoff, 1969
- RAESTAD, A., La mer territoriale, Paris, Pédone, 1913
- REINKEMEYER, H., Die sowjetische Zwölfmeilenzone in der Ostsee und die Freiheit des Meeres, Köln, Heymanns Verlag, 1955
- REMBE, N., Africa and the International Law of the Sea, Alphen a/d Rijn, Sijthoff & Noordhoff, 1980
- RIESENFELD, S., Protection of Coastal Fisheries under Internationa Law, Washington D.C., Carnegie Endowment for International Peace, 1942

- ROSS, D., Opportunities and Uses of the Ocean, New York, Springer, 1978
- RUSSELL, E., The Overfishing Problem, Cambridge, University Press, 1942
- SEABROOK HULL, E., The International Law of the Sea : A Case for a Customary Approach, Kingston R.I., Law of the Sea Institute, University of Rhode Island, Occasional Paper n° 30, 1976
- SEBEK, V., The Eastern European States and the Development of the Law of the Sea. Regional Documents and National Legislation, Dobbs Ferry N.Y., Oceana, 1979. Vol. I : Attitudes of Eastern European States to the Law of Adjacent Marine and Submarine Areas
- SIBTHORP, M., The North Sea, Challenge and Opportunity, London, European Publ., 1975
- SMITH II, G., Restricting the Concept of Free Seas, Modern Maritime Law Re-evaluated, Huntington N.Y., Krieger, 1980
- SOLODOVNIKOFF, P., La navigation maritime dans la doctrine et la pratique soviétique, Paris, L.G.D.J., 1980
- SULLIVAN, J., Pacific Basin Enterprise and the Changing Law of the Sea, Lexington Mass., Lexington Books, 1977
- SWARZTRAUBER, S., The Three-Mile Limit of Territorial Seas, Annapolis Md, Naval Institute Press, 1972
- SYBESMA-KNOL, R., The Status of Observers in the United Nations, Brussel, V.U.B., Antwerpen, Kluwer, 1981
- SZEKELY, A., Latin America and the Development of the Law of the Sea. Regional Documents and National Legislation, Dobbs Ferry N.Y., Oceana 1976-1980. Vol. I : A Study of the Contribution of the Latin American States to the Development of the International Law of the Sea since 1945
- TANGSUBKUL, P., A.S.E.A.N. and the Law of the Sea, Singapore, Institute of Southeast Asian Studies, 1982
- TIMAGENIS, G., International Control of Marine Pollution, Dobbs Ferry N.Y., Oceana, 1980
- TOMASEVICH, J., International Agreements on Conservation of Marine Resources with Special Reference to the North Pacific, New York, Kraus Reprint , 1943
- UNDERDAL, A., The Politics of International Fisheries Management. The Case of the Northeast Atlantic, Oslo, Universitetsforlaget, 1980
- VALI, F., Servitudes in International Law. A study of Rights in Foreign Territory, London, Stevens & Sons, 1958
- VAN CLEVE, R. & JOHNSON, R., Management of the High Seas Fisheries of the Northeastern Pacific. A Preliminary Survey of Current Issues, Seattle, University of Washington, 1963
- VAN DER MOLEN, G., Alberico Gentili and the Development of International Law. His Life, Work and Times, Leiden, Sijthoff, 1968
- VISSER 'T HOOFT, H., Les Nations Unies et la conservation des ressources de la mer, Den Haag, Nijhoff, 1958
- VOIGT, K., Die Rechtsnatur der Küstengewässer in ihren historischen Entwicklung, Dissertation, Hamburg, Hansische Universität, 1937
- WEISSBERG, G., Recent Developments in the Law of the Sea and the Japanese-Korean Fishery Dispute, Den Haag, Nijhoff, 1966
- WOLFE, T., Peruvian-United States Relations over Maritime Fishing, Kingston R.I., Law of the Sea Institute, University of Rhode Island, Occasional Paper n° 4, 1970
- YOUNG, O., Resource Management at the International Level. The Case of the North Pacific, London, Frances Pinter Ltd., 1977

Verzamelwerken en congressen

- Actualités du droit de la mer, Colloque de Montpellier, 25 - 27 mai 1972, Société Francaise pour le Droit International, Paris, Pédone, 1973
  CARROZ, J., Le rôle de la F.A.O. dans la conservation des ressources biologiques de la mer, 247-268
  CASTANEDA, J., Les positions des états latino-américai 158-163
  COLLIARD, C., La gestion internationale des ressources de la mer, 199-234
  DUPUY, R. & PIQUEMAL, A., Les appropriations nationale des espaces maritimes, 109-157
  GIRARD, C., La position française en matière d'exploit tion et de conservation des ressources biologiques de mer, 235-246
  QUENEUDEC, J.P., La remise en cause du droit de la mer 9-47
- Ed. ALEXANDER, L., The Law of the Sea : Offshore Boundaries and Zones, Proceedings of the First Annual Conference of the Law of the Sea Institute, Kingston R.I., University of Rhode Island, 196
- Ed. ALEXANDER, L., The Law of the Sea : The Future of the Sea's Resources, Proceedings of the Second Annual Conference of the La of the Sea Institute, Kingston R.I., University of Rhode Island, 1968
  AGLEN, A., Problems of Enforcement of Fisheries Regula tions, 19-22
  CRUTCHFIELD, J., Overcapitalization of the Fishing Ef fort, 23-28
  ESTERLY, H., Japan's Reentry into Pelagic Fisheries : from Surrender to the North Pacific Fisheries Conventi 1945-52, 151-153
  HERRINGTON, W., The Future of the Geneva Convention on Fishing and the Conservation of the Living Resources o the Sea, 62-64
  KAMENEGA, T., The Management of World Fisheries, 122-12
  KASAHARA, H., Future Regime for Highseas Fisheries, 13 135
  KASK, D., Present Arrangements for Fishery Exploitatio 56-61
  ODA, S., Distribution of Fish Resources of the High Sea Free Competition or Artificial Quota ?, 29-31
  SWYGARD, K., Implications for the Future Distribution of the Sea's Resources if Present Regimes continue int Force, 65-69
- Ed. ALEXANDER, L., The Law of the Sea : International Rules and Organization for the Sea, Proceedings of the Third Annual Conference of the Law of the Sea Institute, Kingston R.I., University of Rhode Island, 1969
  CHAPMAN, W., The United States' Fish Industry and the 1958 and 1960 U.N.Conferences on the Law of the Sea, 35-63
  CRUTCHFIELD, J., National Quotas for the North Atlanti Fisheries : an Exercise in Second Best, 263-275
  McKERNAN, D., International Fisheries Arrangements bey the Twelve Mile Limit, 255-260
  WAKEFIELD, L., Fishing Interests on the Shelf, 230-233
- Ed. ALEXANDER, L., The Law of the Sea : National Policy Recommendati Proceedings of the 4th Annual Conference of the Law of the Sea Institute, Kingston R.I., University of Rhode Island, 1970

JOHNSTON, D. & GOLD, E., Extended Jurisdiction : The Impact of UNCLOS III on State Practice, 3 - 56
- Colloque "Objectif Mer". Les Institutions face aux nouvelles données de la présence en mer, Paris, 26 - 28 mei 1983
HOLT, S., Le potentiel alimentaire des mers
TROADEC, J., Le développement et l'aménagement des pêches mondiales d'un régime juridique à l'autre
- Conférence du Bureau Européen de l'Environnement. Le nouveau droit de la mer et l'environnement dans le contexte européen, Brussel, 27 - 29 januari, 1983
BIRNIE, P., Marine Mammals and the Law of the Sea Convention
BROWN, E., Pollution from Activities in the "Area"
DE KLEMM, C., La conservation des ressources biologiques de la mer. Problèmes généraux
HANNEQUART, J.P. & RONCEREL, A., La réglementation de l'élimination des déchets en mer
KISS, A., L'importance du droit de la mer au point de vue de la protection de l'environnement
SCOVAZZI, T., La conservation et l'exploitation des "straddling stocks" et des espèces migratrices dans la convention des Nations Unies sur le droit de la mer
SEBEK, V., Regional Approaches to the Law of Marine Pollution
VUKAS, B., New Concepts and New Problems raised by the United Nations Convention on the Law of the Sea
- Law of the Sea Institute, 17th Annual Conference : The 1982 Convention on the Law of the Sea , 13 - 16 july 1983, Oslo, The Fridtjof Nansen Institute
ARCHER, C., Supranational Ocean Management : the Case of the E.C.
FLEISCHER, C., The E.E.Z. under the Convention Regime and in State Practice
RIPHAGEN, W., The United Nations Convention on the Law of the Sea and the Treaty of Rome
- Developments in the Law of the Sea 1958 - 1964, London, The British Institute of International and Comparative Law, 1965
FLEISCHER, C., Norway's Policy on Fisheries, 1958 - 1964, 92-109
JOHNSON, D., European Fishery Limits, 48 - 74
JOHNSON, R., Fishery Developments in the Pacific,133-150
- Division of Powers between the European Communities and their Member States in the Field of External Relations, Deventer, Kluwer, 1981
BOURGEOIS, J., Some Comments on the Practice, 97-110
- Ed. DOLMAN, A., Global Planning and Resource Management. Toward International Decision Making in a Divided World, New York, Pergamon Press, 1980
MANN BORGESE, E., Expanding the Common Heritage, 181-194
PARDO, A., Building the New International Order : The Need for a Framework Treaty, 195 - 201
- Droit de la mer, Institut des Hautes Etudes Internationales de Paris, Paris, Pédone, 1976/77
MONTAZ, D., L'évolution du droit de la mer de la Conférence de Genève de 1958 à celle de 1975, 60 - 98
QUENEUDEC, J.P., Les problèmes de l'exploitation des ressources biologiques de la mer, 145 - 179
- Liber Amicorum F. DUMONT, Antwerpen, Kluwer Rechtswetenschappen, 1983
DE PAUW, F., Hugo De Groot en het Nieuwe Zeerecht, 1107 1117
- Ed. DUPUY, R., Le pétrole et la mer, Paris, P.U.F., 1976
VAISSIERE, R., Incidences biologiques de l'exploitation pétrolière en méditerranée, 111 - 118
- Ed. FAWCETT, J. & HIGGINS, R., International Organization : Law in Movement. Essays in Honour of J. McMahon, London, Oxford University Press, 1974
HARDY, M., International Control of Marine Pollution, 103-141
- Varia Juris Gentium, Liber Amicorum J. FRANCOIS, Leiden, Seythoff, 1959
SPIROPOULOS, J., The Contribution of the International Law Commission to the Codification of the Law on Fishing and Conservation of the Living Resources of the High Seas, 332-335
VAN DER MOLEN, G., The Principle of Abstention and the Freedom of the Seas, 203-212
-Ed. FRIEDHEIM, R., Managing Ocean Resources : A Primer, Boulder Co Westview Press, 1979
CORWIN, R., Protecting the Oceanic Environment, 101-123
FRIEDHEIM, R., Arvid Pardo, The Law of the Sea Conference and the Future of the Oceans, 149-161
PARDO, A., Law of the Sea Conference : What went wrong? 137-148
WOODHOUSE, C., Management of Marine Mammals, 124-136
- Ed. GAMBLE, J., Law of the Sea : Neglected Issues, Law of the Sea Institute, 12th Annual Conference, Honolulu, University of Hawaii, 1979
BROWN, E., Sea-Use Planning in the North Sea : The Lega Framework, 436-480
- Ed. GAMBLE, J. & PONTECORVO, G., Law of the Sea : The Emerging Regime of the Oceans, Law of the Sea Institute, 8th Annual Conference, Cambridge Mass., Ballinger, 1974
NWEIHED, K., Assessment of the Extension of State Jurisdiction in Terms of the Living Resources of the Sea, 17-28
SILVA, I., The Transfer of Technology and the Role of the Indian Ocean Fishery Survey and Development Programme, 113-121
- Mélanges en l'honneur de G. GIDEL, Paris, Sirey, 1961
ACCIOLY, H., La zone contiguë et le droit de poursuite en haute mer, 1-13
- Hague Academy of International Law, The Management of Humanity's Resources : The Law of the Sea, Workshop The Hague, 29-31 oct. 1981, Den Haag, Nijhoff, 1982
CARROZ, J., The Living Resources of the Sea, 193-205
HAQUANI, Z., La participation des pays sans littoral à l'exploitation des ressources de la zone économique exclusive, 257-279
ODA, S., Sharing of Ocean Resources - Unresolved Issues in the Law of the Sea, 49-62
VERWEY, W., The New Law of the Sea and the Establishment of a New International Economic Order : The Role of the Exclusive Economic Zone, 211-256
- International Law in the Netherlands, Alphen a/d Rijn, Sijthoff & Noordhoff, 1978 - 1980 (3 vol.)

KOERS, A., The Netherlands and International Fisheries Law, vol. I, 315-331
- Ed. IPSEN, H. & NECKER, K., Recht über See. Festschrift für R. Stödter, Hamburg, Decker's Verlag, 1979
GRAF VITZTHUM, W., Recht unter See. Völkerrechtliche Probleme einer Demilitarisierung und Internationalisierung der Tiefsee, 355-392
IPSEN, H., E.G.W. über See. Zur Seerechtlichen Orientierung des europäischen Gemeinschaftsrechts, 167-207
- Transnational Law in a Changing Society. Essays in Honour of P.C. JESSUP, New York & London, Columbia University Press, 1972
HENKIN, L., The Once and the Future Law of the Sea, 155-170
- Ed. JOHNSON, B. & ZACHER, M., Canadian Foreign Policy and the Law of the Sea, Vancouver, University of British Columbia Press, 1977
BUZAN, B. & JOHNSON, B., Canada at the Third Law of the Sea Conference : Strategy, Tactics and Policy, 255-310
JOHNSON, B., Canadian Foreign Policy and Fisheries,52-99
MIDDLEMISS, D., Canadian Maritime Enforcement Policies, 311-355
- Ed. JOHNSTON, D., Marine Policy and the Coastal Community, London, Croom Helm, 1976
ANDERSON, L., The Economics of Marine Resource Management, 65-84
BOARDMAN, R., Ocean Politics in Western Europe, 183-214
GOLD, E., The Rise of the Coastal State in the Law of the Sea, 13-33
MILES, E., The Dynamics of Global Ocean Politics, 147-181
PARK, C., Marine Resource Conflicts in the North Pacific, 215-232
PEPPER, D., The Future of the World's Fisheries, 119-143
STILES, G., The Small Maritime Community and its Resource Management Problems : A Newfoundland Example, 233-254
- Ed. JOHNSTON, D., Regionalization of the Law of the Sea, Law of the Sea Institute, 11th Annual Conference, Cambridge Mass., Ballinger, 1978
ALEXANDER, L., Regionalism at Sea : Concept and Reality, 3-16
BILDER, R., The Consequences of Regionalization in the Treaty and Customary Law of the Sea, 31-40
CHRISTY, F., Fishery Problems in Southeast Asia, 217-230
HARDY, M., External Aspects of the Fisheries Policy of the European Community, 73-80
KOERS, A., Internal Aspects of the Common Fisheries Policy of the European Community, 81-91
MARR, C., Fishery Management Problems in Southeast Asia, 211-223
McKERNAN, D., Foreign Fisheries in the United States Zone, with Special Reference to the Northeastern Pacific Ocean, 153-168
MILES, E., On the Utility of Regional Arrangements in the New Ocean Regime, 255-275
MUNRO, G., Extended Fisheries Jurisdiction in a Regional Setting : Problems of Conflicting Goals and Interests, 233-253
NELSON, D., The Functions of Regionalism in the Emerging Law of the Sea as Reflected in the Informal Composite Negotiating Text, 17-29
PARK, C., Recent Developments in Marine Resource Diplomacy in the North Pacific Region, 139-145
PLATZOEDER, R., Regional Factors in Managing Marine Resources after the Third United Nations Conference on the Law of the Sea : a European View, 63-72
- Ed. JOHNSTON, D., The Environmental Law of the Sea, Berlin, Schmi Verlag, 1981
DE KLEMM, C., Living Resources of the Ocean, 71-180
JOHNSTON, D., The Environmental Law of the Sea : Historical Development, 17-70
JOHNSTON, D., DE KLEMM, C., BURHENNE-GUILMIN, F. & NAVI D., The Environmental Law of the Sea ; Conclusions and Recommendations, 387-418
JOHNSTON, D. & ENOMOTO, L., Regional Approaches to the Protection and Conservation of the Marine Environment, 285-386
REMOND-GOUILLOUD, M., Prevention and Control of Marine Pollution - Introduction, 193-202
SCHNEIDER, J., LETALIK, N. & REMOND-GOUILLOUD, M., Prevention and Control of Marine Pollution, 203-242
- Ed. KNIGHT, G., The Future of International Fisheries Management, St. Paul Minn., West Publishing Co., 1975
JACOBSON, J., Future Fisheries Technology and the Third Law of the Sea Conference, 51-92
KNIGHT, G., Principles for a Global Fisheries Managemen Regime, 213-236
- Ed. LASZLO, E. & KURTZMAN, J., Political and Institutional Issues of the New International Economic Order, New York, Pergamon Press 1981
CASTANEDA, J., The Resources of the Seabed, 30-65
- Ed. LAURSEN, F., Toward a New International Marine Order, Den Haag, Nijhoff, 1982
BUZAN, B., The Coastal State Movement, 15-22
EVENSEN, J., UNCLOS : Origin and Process of Negotiation 1-14
KOERS, A., The E.E.C.'s Common Fisheries Policy and UNCLOS III, 111-118
LOGUE, J., Moment of Choice : will the Third World Figh for the Common Heritage Fund Proposal ?, 23-31
-Ed. LEITA, F. & SCOVAZZI, T., Il regime della pesca nella Communita Economica Europea, Milano, Giuffrè, 1977
GONZALES CAMPOS, J., Las relaciones entre Espana y la C.E.E. en materia de pesca, 131-169
GONCALVES, N., Les relations entre le Portugal et la Communauté Economique Européenne dans le domaine de la pêche, 106-129
- Ed. McDONALD, R., MORRIS, G. & JOHNSTON, D., Canadian Perspectives on International Law and Organization, Toronto & Buffalo, University of Toronto Press, 1974
LEGAULT, L., Maritime Claims, 377-397
YOGIS, J., Canadian Fisheries and International Law, 398-409
- Ed. MANN BORGESE, Pacem in Maribus, New York, Dodd, Mead & Co., 1972
CHRISTY, F., Fisheries : Common Property, Open Access and the Common Heritage, 183-206

- Ed. MILES, E. & GAMBLE, J., The Law of the Sea: Conference Outcomes and Problems of Implementation, Law of the Sea Institute, 10th Annual Conference, Kingston R.I., University of Rhode Island, 1977

  HARDY, M., The Fisheries Policy of the European Community, 3-23
  HILDRETH, R., National Coastal Management Programs, 79-84
  MUNRO, G., North America, Extended Jurisdiction and the Northwest Atlantic : a Canadian Perspective, 29-45
  SMITH, R. & HODGSON, R., Unilateralism : the Wave of the Future?, 137-151

- New Directions in the Law of the Sea, The British Institute of International and Comparative Law, London, Dobbs Ferry N.Y., Oceana, 1973, vol. III. Ed. CHURCHILL, R., SIMMONDS, K. & WELCH, J.

  AJOMO, M., National Practice : Third World Expectations, 302-310
  BROWN, E., Maritime Zones : a Survey of Claims, 157-192
  BUTLER, W., National Practice : Union of Soviet Socialist Republics, 271-280
  COULL, J., The Economics of Fishing, 52-60
  DE SMET, A., Policing on the High Seas : with Special Reference to the North Sea, 193-205
  GUTTERIDGE, J., The United Nations and the Law of the Sea, 313-334
  JENNINGS, R., The Santiago Conference and the Future, 12-16
  JOHNSON, B., The Baltic, 209-218
  JOHNSON, D., The Special Interests of Coastal States, 46-51
  KOERS, A., The Freedom of Fishing in Decline : The Case of the Northeast Atlantic, 19-35
  NEWTON, L. & RICHARDSON, I., Marine Fish Farming - Some Legal Problems, 61-70
  QUENEUDEC, J.P., National Practice: France, 257-265
  SAETERSDAL, G., Fisheries Conservation in the Northeast Atlantic and the North Sea : Biological Aspects, 36-45
  VIGNES, D., The E.E.C. and the Law of the Sea, 335-347

- The Ocean Association of Japan
  International Cooperation in Marine Science and Technology in the Pacific Region, Proceedings of the 6th International Ocean Symposium, Tokyo, 1981.

  REVELLE, R., The Oceans and Climate - The Need for International Cooperation, 48-53

  Exclusive Economic Zone, Proceedings of the 7th International Ocean Symposium, Tokyo, 1983

  YONEZAWA, K., Some Problems related to the Exercise of Coastal State Jurisdiction with Respect to Fisheries, 55-57

- Ocean Yearbook, ed. MANN BORGESE, E. & GINSBURG, N., Chicago & London, University of Chicago Press

  Volume I, 1978 :
  HOLT, S., Marine Fisheries, 38-83
  PARDO, A., The Evolving Law of the Sea : A Critique of the Informal Composite Negotiating Text (1977), 9-37
  PILLAY, T., Progress of Aquaculture, 84-101
  SCAR/SCOR Group on the Living Resources of the Southern Ocean (SCOR Working Group 54), 762-772

  Volume II, 1980 :
  HOLT, S. & VANDERBILT, C., Marine Fisheries, 9 - 56
  KENT, G., Fisheries Politics in the South Pacific, 346-381
  MIURA, A., Seaweed Cultivation : Present Practice and Potentials, 57-116
  THATCHER, P. & MEITH, N., Approach to Regional Marine Problems : A Progress Report on UNEP's Regional Seas Programme, 153-182
  WILKINSON, J., The First Declaration of the Freedom of the Seas: the Rhodian Sea Law, 89-93
  Volume III, 1982 :
  KIMBALL, L., Regional Marine Resources Development: Growth by Necessity, 157-197
  LUCAS, K. & LOFTAS, T., F.A.O.'s E.E.Z. Program : Help to build the Fisheries of the Future, 38-76
  MANN BORGESE, E., The Draft Convention, 1-12
  MITCHELL, B., The Southern Ocean in the 1980s, 349-385
  MITCHELL, J., Coastal Zone Management : a Comparative Analysis of National Programs, 258-319
  Reports from Organizations. I.U.C.N. : Excerpts from Conservation Achievements 1980, 424-429

-Ed. O'CONNELL, D., International Law in Australia, London, Steven & Sons, 1965

  BAILEY, K., Australia and the Geneva Conventions on the Law of the Sea, 228-245
  O'CONNELL, D., Australian Coastal Jurisdiction, 246-29

- Ed. PARK, C., The Law of the Sea in the 1980s, Law of the Sea Institute, 14th Annual Conference, Honolulu, University of Hawaii, 1983

  JAENICKE, G., Cooperation in the Baltic Area, 493-513

- Ed. PONTECORVO, G., Fisheries Conflicts in the North Alantic : Problems of Management and Jurisdiction, Law of the Sea Institute Workshop, Hamilton Bermuda, Jan. 1974, Cambridge Mass., Ballinge 1974

  BILDER, R., The Emerging Right of Physical Enforcement of Fisheries Measures beyond Territorial Limits, 147-16
  CLINGAN, T., Compulsory Settlement of Fisheries Disputes, 169-199
  JOHNSTON, D., Fishery Jurisdiction Issues at L.O.S. II Some Anticipated Features and a Future International Fishing Convention, 38-51
  KOERS, A., Implications of Alternative Regimes for the Northeast Atlantic Treaty Systems, 53-70
  LAING, A., The Case for a North Atlantic Preferential Fishing System, 95-104
  SCHRAM, G., The Case for Coastal State Jurisdiction, 105-115
  SEATON, E., Balancing of Non-coastal and Coastal Fishi Rights, 122-126

- Ed. REISMAN, M. & WESTON, B., Toward World Order and Human Digni Essays in Honor of M. McDougal, New York, The Free Press, 1976

  BURKE, W., The International Law and Politics of Marine Science Research, 473-533
  JOHNSTON, D., Facts and Value in the Preservation and Control of Marine Pollution, 534-561

- Ed. ROTHSCHILD, B., World Fisheries Policy. Multidisciplinary Views, Seattle & London, University of Washington Press, 1972
ALVERSON, D., Science and Fisheries Management, 211-228
BURKE, W., Some Thoughts on Fisheries and a New Conference on the Law of the Sea, 52-73
CRUTCHFIELD, J., Economic and Political Objectives in Fishery Management, 74-89
JOSEPH, J., International Arrangements for the Management of Tuna : A World Resource, 90-120
KASAHARA, H., International Fishery Disputes, 14-34
MARR, J., Indian Ocean Fishery Development, 121-128
PAULIK, G., Fisheries and the Quantitative Revolution, 219-228
- Ed. ROTHSCHILD, B., Global Fisheries. Perspectives for the 1980s, New York, Springer, 1983
BREWER, G., The Management Challenges of World Fisheries, 195-210
BURKE, W., Extended Fisheries Jurisdiction and the New Law of the Sea, 7-49
CUSHING, D., The outlook for Fisheries Research in the Next Ten Years, 263-277
GULLAND, J., Managing Fisheries in an Imperfect World, 179-194
JOSEPH, J., International Tuna Management Revisited, 123-150
KESTEVEN, G., Fisheries Research in Developing Countries, 247-261
McHUGH, J., Jeffersonian Democracy and the Fisheries Revisited, 73-96
ROTHSCHILD, B., Achievement of Fisheries Management Goals in the 1980s, 151-177
SZEKELY, A., Implementing the New Law of the Sea : The Mexican Experience, 51-72
TROADEC, J.P., Practices and Prospects for Fisheries Development and Management. The Case of Northwest African Countries, 97-122
- La communauté internationale. Mélanges offerts à Charles ROUSSEAU, Paris, Pédone, 1974
DUPUY, R., Coutume sage et coutume sauvage, 75-87
- Ed. SCHMIDHAUSER, J. & TOTTEN, G., The Whaling Issue in US-Japan Relations, Boulder Co., Westview Press, 1978
FRIEDHEIM, R., Constructing a Theory of the 200 Mile Economic Zone, 149-163
KEEN, E., The 200-Mile Zone in U.S.Ocean Policy, 64-182
NISHIWAKI, M., Failure of Past Regulations and the Future of Whaling, 44-53
OMURA, H., The Origin of the International Whaling Commission, 28-43
SCHMIDHAUSER, J., Future International Schocks related to Ocean Food Resources, 211-219
- Ed. SCHOENFELD, J. & DE KONING GANS, Ph., Nederland en de Rijkdommen van de Zee. Industrieel Perspectief en het Nieuwe Zeerecht, Delft, Universitaire Pers, 1983
KOERS, A., Het Verdrag van de Verenigde Naties inzake het Recht van de Zee, 279-331
Voedselwinning uit Zee, 21-98
- Ed. STUDIER, A., Seerechtskonferenz und dritte Welt. Positionen - Konzeptionen - Kontroversen, München, Weltforum Verlag, 1980
FERRERO COSTA, E., Der Beitrag Lateinamerikas zum neuen Seerecht: die 200 Seemeilen und die Wirtschaftszone, 312-384
STUDIER, A., Der Wandel Seerechtlicher Konzeptionen vor dem Hintergrund von Interessenkonstellationen der beteiligten Akteure, 11-222
- Ed. VERLOREN VAN THEMAAT, P., Oceaanregime, Milieuproblematiek, Voedsel- en Bevolkingsvraagstukken, Studies over Internationaal Economisch Recht, Deel I.5, S'Gravenhage, Asser Instituut, 1977
KOERS, A., Visserijorganisaties, 3-36
- Ed. WATT, D., The North Sea : A New International Regime ?, Greenwich Forum V, Guildford, Westbury House, 1980
BIRNIE, P., The North Sea : A Challenge of Disorganized Opportunities ?, 3-29
KOEKEBAKKER, P. & PEET, G., Solving the Problems at Sea is not only a Question of Regime, 83-90
MARCH HUNNINGS, N., Study Group 4 : Fisheries, 232-236
SCOTT, I., The Importance of North Sea Fishery Resource 133-151
Prevention and Control of Pollution and Protection of the Marine Environment. The Actions undertaken by the European Community, 215-218
- Multitudo Legum, ius unum. Festschrift für W. WENGLER, Berlin, Interrecht, 1973 (2 vol.)
SINGH, N., Presidential Proclamations of India on Maritime Matters, vol. I, 575-590
- Ed. ZACKLIN, R., The Changing Law of the Sea - Western Hemisphere Perspectives, Leiden, Sijthoff, 1974
ZACKLIN, R., Latin America and the Development of the Law of the Sea. An overview, 59-74
- Diverse "commentaries, remarks, discussions", en panelgesprekken in de verslagen van de conferenties van het Law of the Sea Institute

Tijdschriftartikels

- ACCILOLY, H., La liberté des mers et le droit de pêche en haute mer, R.G.D.I.P., 1957, 193-202
- ADEDE, A., The Basic Structure of the Disputes Settlement Part of the Law of the Sea Convention, O.D.I.L.A., 1982, 125-148
- AGUILAR, A., The Patrimonial Sea or Economic Zone Concept, S.D.L.R., 1974, 579-602
- AKEHURST, M., Equity and General Principles of Law, I.C.L.Q., 1976, 801-825
- ALEXANDER, L., Offshore Claims and Fisheries in Northwest Europe, Y.W.A., 1960, 236-259
Regionalism and the Law of the Sea : The Case of Semi-enclosed Seas, O.D.I.L.A., 1974, 151-186
Regional Arrangements in the Oceans, A.J.I.L., 1977, 84-109
Organizational Responses to New Ocean Science and Technology Developments, O.D.I.L.A., 1981, 241-268
The "Disadvantaged" States and the Law of the Sea, M.P., 1981, 185-193
The Ocean Enclosure Movement: Inventory and Prospect, S.D.L.R., 1983, 561-593
- ALEXANDER, L. & HODGSON, R., The Impact of the 200-Mile Economic Zone on the Law of the Sea, S.D.L.R., 1975, 569-599

The Role of the Geographically-disadvantaged States in the Law of the Sea, S.D.L.R., 1976, 558-582
- ALEXANDROWICZ, C., Freitas versus Grotius, B.Y.I.L., 1959, 162-182
- ALHERITIERE, D., Marine Pollution Control Regulation, Regional Approaches, M.P., 1982, 162-174
- ALLEN, E., Legal Limits of Coastal Fishery Protection, W.L.R., 1946, 1-4
The Fishery Proclamation of 1945, A.J.I.L., 1951, 177-178
A New Concept for Fishery Treaties, A.J.I.L., 1952, 319-323
Freedom of the Seas, A.J.I.L., 1964, 984-985
- ALVERSON, D., Management of the Ocean's Living Resources : an Essay Review, O.D.I.L.A., 1975, 99-125
Tug-of-War for the Antarctic Krill, O.D.I.L.A., 1980, 171-182
- AMPHOUX, J., Cour de Justice des communautés européennes (25 sept. 1979-11 juli 1980), Cah. Dr. Eur., 1980, 559-664
- ANAND, R., Iceland's Fisheries Dispute. Old Law, New Needs, I.J.I.L., 1976, 43-53
The Politics of a New Legal Order for Fisheries, O.D.I.L.A., 1982, 265-295
- ANDERSON, C., Exploitation of Products of the Sea, A.J.I.L., 1926, 752-753
- ANDERSON, L., Economic Aspects of Fisheries Utilization in the Law of the Sea Negotiations, S.D.L.R., 1974, 656-678
- ANONIEM
- Conférence sur le droit de la mer. Le président convaincu qu'il est possible d'adopter une convention universelle pour le 30 avril, O.N.U.Chronique, mei 1982, 25-28
- Current Information on the Negotiations for Expansion of the European Communities, C.M.L.Rev., 1972, 179-228
- Het Gemeenschappelijk Visserijbeleid, Not. Eur., 11/1983, 1-8
- La Norvège et le marché commun, R.M.C., januari 1972
- L'attitude de la France dans l'élaboration de la politique commune de la pêche, R.M.C., 1978, 369-372
- Troubled Waters, S.L.R., 1952, 546-558
- ARAMBURU Y MENCHACA, A., Character and Scope of the Rights declared and practiced over the Continental Sea and Shelf, A.J.I.L., 1953, 120-123
- ARNOLD, F., Toward a Principled Approach to the Distribution of Global Wealth : an Impartial Solution to the Dispute over Seabed Manganese Nodules, S.D.L.R., 1980, 557-589
- ARNOLD, V. & BROMLEY, D., Social Goals, Problem Perception and Public Intervention : the Fishery, S.D.L.R., 1970, 469-487
- AUBY, J., Les problèmes de la mer territoriale devant la Cour Internationale de Justice, J.D.I., 1953, 24-54
- AUDRETSCH, H., De Externe Betrekkingen van de E.E.G., S.E.W., 1979, 478-498
- AZZAM, I., The Dispute between France and Brazil over Lobster Fishing in the Atlantic, I.C.L.Q., 1964, 1453-1459
- BALASUBRAMANIAN, S., Fishery Provisions of the I.C.N.T. - Part I, M.P., 1981, 313-321 - Part II, M.P., 1982, 27-42
- BALCH, T., La question des pêcheries de l'Atlantique. Différend entre les Etats-Unis et l'empire brittanique, R.D.I., 1909,415-434 en 516-542
La décision de la Cour Permanente d'Arbitrage au sujet des pêcheries de l'Atlantique dans le différend entre les Etats-Unis et l'empire britannique, R.D.I., 1911, 5-23
- BARDONNET, D., La largeur de la mer territoriale, R.G.D.I.P., 1962, 34-122
La dénonciation par le gouvernement sénégalais de la convention sur la mer territoriale et la zone contigue et de la convention sur la pêche et la conservation des ressources biologiques de la haute mer, en date du 29 avril 1958 à Genève, A.F.D.I, 1972, 123-180
- BARDONNET, D. & CARROZ, J., Les états de l'Afrique de l'ouest et le droit international des pêches maritimes, A.F.D.I., 1973, 837-876
- BARTSTON, R., Law of the Sea Conference : Old and New Maritime Regimes, I.R., 1978, 302-310
- BARSTON , R. & HANNESSON, H., The Anglo-Icelandic Fisheries Dispute, I.R., 1974, 559-584
- BATY, T., The Three-Mile Limit, A.J.I.L., 1928, 503-537
- BAYITCH, S., International Fishery Problems in the Western Hemisphere, M.L.Q., 1956, 499-506
- BECKER, L., The Breath of the Territorial Sea and Fisheries Jurisdiction, D.S.B., 1959, 369-375
- BENCHIKH, M., La Mer Méditerranée, mer semi-fermée, R.G.D.I.P., 1980, 284-297
- BEURIER, J., La conservation des stocks halieutiques et la C.E.E. G.Y.I.L., 1979, 221-238
- BEURIER, J. & CADENAT, P., Le contenu économique des normes juridiques dans le droit de la mer contemporain, R.G.D.I.P., 1974, 575-622
Les résultats de la conférence de Genève sur le droit de la mer, R.G.D.I.P., 1975, 750-762
- BILDER, R., The Settlement of Disputes in the Field of the International Law of the Environment, R.C.A.D.I., 1975 I, 141-239
- BINGHAM, J., The Continental Shelf and the Marginal Belt, A.J.I.L 1946, 173-178
- BIRNIE, P., Whale Stocks - Exploitation or Moratorium ?, M.P., 1977, 348-350
Conservation of Marine Mammals - The Guissac Workshop on the Legal Aspects of Conservation of Marine Mammals, Guissac, France, 10 - 14.12.1979, M.P., 1980, 255-257
Small Cetaceans, M.P., 1981, 277-280
I.W.C. - Bargaining and Compromise, M.P., 1981, 79-84
I.W.C. - A New Era, M.P., 1982, 74-76
Countdown to Zero, M.P., 1983, 64-67
- BISHOP, W., The Need for a Japanese Fisheries Agreement, A.J.I.L 1951, 712-719
International Law Commission Draft Articles on Fisheries A.J.I.L., 1956, 627-636
The 1958 Convention on Fishing and Conservation of the Living Resources of the High Seas, C.L.R., 1962, 1206-1229
- BLACK III, W., Soviet Fishery Agreements with Developing Countries Benefit or Burden ?, M.P., 1983, 163-174
- BOCZEK, B., The Baltic Sea : a Study in Marine Regionalism, G.Y.I.L., 1980, 196-231
- BOEHMER-CHRISTIANSEN, S., The Scientific Basis of Marine Pollution Control, M.P., 1982, 2-10
- BONKER, D., U.S. Policy and Strategy in the International Whaling Commission : Sinking or Swimming ?, O.D.I.L.A., 1981, 45-51
- BORCHARD, E., Resources of the Continental Shelf, A.J.I.L., 1946, 53-70

- BOS, A., De Derde Zeerechtconferentie, I.S., 1974, 372-381
De V.N. -Zeerechtconferentie en de Verenigde Staten, I.S., 1981, 419-424
- BOUCHEZ, L., Some Basic Problems of Coastal State Jurisdiction and the Future Conference on the Law of the Sea, A.E.I., 1973, 143-170
- BOWETT, D., The Second U.N. Conference on the Law of the Sea, I.C.L.Q., 1960, 415-435
- BOYER, A., La notion d'eaux territoriales et la convention de Londres du 9 mars 1964, R.G.D.I.P., 1965, 1051-1070
- BRINEY, R., The Icelandic Fisheries Dispute : a Decision is finally rendered, G.J.I.C.L., 1975, 248-256
- BROUIR, M., Le règlement du Conseil de la C.E.E. de 1970 sur les pêcheries, Cah.Dr.Eur., 1973, 20-37
- BROWN, E., British Fisheries and the Common Market, C.L.P., 1972, 37-73
Iceland's Fishery Limits : The Legal Aspect, W.T., 1973, 68-80
The United Nations Conference on the Law of the Sea : a Progress Report, C.L.P., 1973, 131-165
Rockall and the Limits of National Jurisdiction of the U.K., M.P., 1978, 181-211
Dispute Settlement, M.P., 1981, 282-286
Freedom of the High Seas versus the Common Heritage of Mankind : Fundamental Principles in Conflict, S.D.L.R., 1983, 521-560
- BROWN, P., The Marginal Sea, A.J.I.L., 1923, 89-95
- BRONWN, S. & FABIAN, L., Diplomats at Sea. The Forthcoming Law of the Sea Conference, Caracas, F.A., 1974, 301-321
- BRODD, M., A "Common Heritage" Approach to Fisheries through Regional Controls, New York University J.I.L.P., 1977, 171-202
- BUHL, J., The European Community and the Law of the Sea, O.D.I.L.A., 1982, 181-200
- BURKE, W., Aspects of International Decision-making Process in Intergovernmental Fishery Commissions, W.L.R., 1967, 115-178
Law, Science, and the Ocean, N.R.L., 1970, 195-226
National Legislation on Ocean Authority Zones and the Contemporary Law of the Sea, O.D.I.L.A., 1981, 289-322
U.S. Fishery Management and the Law of the Sea, A.J.I.L., 1982, 24-55
- BURTON, S., The 1976 Amendment to the Fishermen's Protective Act, A.J.I.L., 1977, 740-744
- BUTLER, W., Soviet Fishery Jurisdiction, I.C.L.Q., 1978, 442-446
- BUZAN, B., "United we stand ..." - Informal Negotiating Groups at UNCLOS III, M.P., 1980, 183-204
Canada and the Law of the Sea, O.D.I.L.A., 1982, 149-180
- BYWATER, M., La mer européenne : patrimoine communautaire ou ressources côtières ?, R.M.C., 1976, 487-492
Les anglais et la pêche, R.M.C., 1978, 111-115
- CAFLISCH, L., La révision du droit international de la mer, A.S.D.I., 1973, 49-81
Les zones maritimes sous juridiction nationale. Leur limites et leur délimitation, R.G.D.I.P., 1980, 68-119
- CAICEDO CASTILLA, J., Le comité juridique de Rio Janeiro et la préparation de la prochaine conférence panaméricaine de Caracas, R.G.D.I.P., 1953, 40-54
- CAMINOS, H., The Law of the Sea at the Caracas Session : a Brief Evaluation, C.J.T.L., 1975, 80-86
- CANDUSSEAU, P., La communauté à l'apprentissage de la pêche, R.M.C., 1979, 1
- CARROZ, J., La Commission Internationale des Pêches pour l'Atlantique Sud-est, C.Y.I.L., 1971, 3-29
The Management of Living Resources in the Baltic Sea and the Belts, O.D.I.L.A., 1977, 213-232
Le nouveau droit des pêches et la notion d'excédent, A.F.D.I., 1978, 851-865
Les problèmes de la pêche à la conférence sur le droit de la mer et dans la pratique des états, R.G.D.I.P., 1980, 705-75
- CARROZ, J. & ROCHE, A., The Proposed International Commission for Conservation of Atlantic Tunas, A.J.I.L., 1967, 673-702
The International Policing of High Seas Fisheries, C.Y.I.L., 1968, 61-90
- CARROZ, J. & SAVINI, M., The New International Law of Fisheries emerging from Bilateral Agreements, M.P., 1979, 79-98
- CASTANEDA, J., La valeur juridique des résolutions des Nations Unies, R.C.A.D.I., 1970 I, 207-331
The Concept of Patrimonial Sea in International Law, I.J.I.L., 1972, 535-5
- CHAPMAN, W., United States Policy on High Seas Fisheries, D.S.B., 1949, 67-71, 80
Governmental Aspects of Harvesting the Living Resources of the Sea, N.R.L., 1968, 119-129
The Theory and Practice of International Fishery Development and Management, S.D.L.R., 1970, 408-454
- CHARLIER, R., Résultats et enseignements des conférences du droit de la mer, A.F.D.I., 1960, 63-76
- CHARNEY, J., Law of the Sea : breaking the Deadlock, F.A., 1977, 598-629
- CHEEVER, D., The Role of International Organization in Ocean Development, I.O., 1968, 629 e.v.
- CHRISTY, F., Fisheries and the New Conventions on the Law of the Seas, S.D.L.R., 1970, 455-468
Northwest Atlantic Fisheries Arrangements : a Test of the Species Approach, O.D.I.L.A., 1973, 65-91
Disparate Fisheries : Problems for the Law of the Sea Conference and beyond, O.D.I.L.A., 1974, 337-353
- CHURCHILL, R., The Fisheries Jurisdiction Cases : the Contribution of the International Court of Justice to the Debate on Coastal States' Fisheries Rights, I.C.L.Q., 1975, 82-105
The E.E.C. Fisheries Policy - Towards a Revision, M.P., 1977, 26-36
200-Mile Limits - Recent Claims, M.P., 1977, 255-258
Scope of National Fishery Measures, E.L.R., 1979, 391-3
Revision of the E.E.C.'s Common Fisheries Policy - Part I, E.L.R., 1980, 3-37 - Part II, ibid., 95-111
E.E.C. Fisheries : Agreement at Last, M.P., 1983, 74
- CICIN-SAIN, B., MOORE, J. & WYNER, A., Limiting Entry to Commercial Fisheries : Some Worldwide Comparisions, O.M., 1978, 21-49
- CIOBANU, D., Hot Pursuit from a Fisheries Zone: a Further Comment on United States v. Fishing Vessel Taiyo Maru n° 28; United States v. Kawaguchi, A.J.I.L., 1976, 549-553
- CLARK, C. & LAMBERSON, R., An Economic History and Analysis of Pelagic Whaling, M.P., 1982, 103-120
- CLINGAN, T., A Second Look at United States Fisheries Management, S.D.L.R., 1972, 432-453
Emerging Law of the Sea. The Economic Zone Dilemma, S.D.L.R., 1977, 530-547
The Changing Global Pattern of Fisheries Management, L.A., 1978, 658-685

The United States and Unilateral Action : Changing Patterns of Fisheries Conservation and Management, G.Y.I.L., 1979, 178-199
- COHEN-JONATHAN, G., La coutume locale, A.F.D.I., 1961, 119-140
- COLOMBOS, J., The Unification of Maritime International Law in Time of Peace, B.Y.I.L., 1944, 96-110
- COPES, P., The Law of the Sea and Management of Anadromous Fish Stocks, O.D.I.L.A., 1977, 233-260
British Columbia Fisheries and the 200-Mile Limit - Perverse Effects for the Coastal State, M.P., 1980, 205-216
The Impact of UNCLOS III on Management of the World's Fisheries, M.P., 1981, 217-228
Implementing Canada's Marine Fisheries Policy. Objectives, Hazards and Constraints, M.P., 1982, 219-235
- CRAS, A., Les "Executive Agreements" aux Etats-Unis, R.G.D.I.P., 1972, 973-1045
- CROSS, H., The Behavior of Licensed Fishing Firms : A Contrast with Sole Ownership, O.D.I.L.A., 1980, 201-222
- CRUTCHFIELD, J., The Marine Fisheries : a Problem in International Cooperation, A.E.R., 1964 II, 207-218
Management of the North Pacific Fisheries : Economic Objectives and Issues, W.L.R., 1967, 283-307
The Convention on Fishing and the Living Resources of the High Seas, N.R.L., 1968, 114-124
- CUNNINGHAM, S., E.E.C. Fisheries Management. A Critique of Common Fisheries Policy Objectives, M.P., 1980, 229-235
- CUNNINGHAM, S., & WHITMARSH, D., Fishing Effort and Fisheries Policy, M.P., 1980, 309-316
- CUSHING, D., The Atlantic Fisheries Commissions, M.P., 1977, 230-238
- CYCON, D., Calming Troubled Waters : The Developing International Regime to control Operational Pollution, J.M.L.C., 1981, 35-52
- DAGGET, A., The Regulation of Maritime Fisheries by Treaty, A.J.I.L., 1934, 693-717
- DAILLIER, P., Les communautés européennes et le droit de la mer, R.G.D.I.P., 1979, 417-473
Le régime de la pêche maritime des ressortissants espagnols sous juridiction des états membres de la C.E.E. (1977-80), R.M.C., 1982, 187-195
- D'AMATO, A., The Concept of Special Custom in International Law, A.J.I.L., 1969, 211-223
An Alternative to the Law of the Sea Convention, A.J.I.L., 281-285
- DANZIG, A., A Funny Thing happened to the Common Heritage on the Way to the Sea, S.D.L.R., 1975, 655-664
- DAWSON, C., A Comparison of National Resources Available for Fishery Research, O.D.I.L.A., 1978, 1-21
- DEAN, A., The Geneva Conference on the Law of the Sea : what was Accomplished, A.J.I.L., 1958, 607-628
Freedom of the Seas, F.A., 1958/59, 83-94
The Second Geneva Conference on the Law of the Sea : the Fight for Freedom of the Seas, A.J.I.L., 1960, 751-790
- de AZCARRAGA, J., Onassis' Walfänger und der völkerrechtliche Begriff der Hoheitsgewässer, A.V., 1956/57, 41-50
- DE BREUCKER, J., Le problème de l'étendu de la mer territoriale, Ann.Dr.Sc.Pol., 1959, 189-206
Problème de l'étendu de la mer territoriale et la deuxième conférence sur le droit de la mer, Ann.Dr.Sc.Pol., 1961, 279-291
L'extension des limites de pêche et le régime juridique de la pêche dans la Mer du Nord, Ann.Dr.Sc.Pol., 1963, 115-131
La convention de Londres sur la pêche du 9 mars 1964, R.B.D.I., 1966, 142-166
La convention sur l'exercice de la pêche dans L'Atlantique nord, R.B.D.I., 1970, 165-202
- de GASTINES, L., La mer patrimoniale, R.G.D.I.P., 1975, 447-457
- de HARTINGH, F., La position française à l'égard de la convention de Genève sur le plateau continental, A.F.D.I., 1965, 725-734
- DEHAUSSY, J., Travaux de la Commission du Droit International des Nations Unies, A.F.D.I., 1956, 588-601
- DE KLEMM, C., Conservation and the New Informal Composite Negotiating Text of the Law of the Sea Conference, E.P.L., 1978,2-17
- de LACHARRIERE, G., Consensus et Nations Unies, A.F.D.I., 1968, 9-14
La zone économique française de 200 milles, A.F.D.I., 1976, 641-652
La réforme du droit de la mer et le rôle de la conférence des Nations Unies, R.G.D.I.P., 1980, 216-250
- de LAPRADELLE, G., Les droits de l'état sur la mer territoriale, R.G.D.I.P., 1898, 262 e.v.
- DELOUTER, J., L'arbitrage dans le conflit anglo-américain concernant les pêcheries de l'Atlantique, R.D.I., 1911, 131-157
- de MARTENS, F., Le tribunal d'arbitrage de Paris et la mer territoriale, R.G.D.I.P., 1894, 32 e.v.
- DE MESTRAL, A., Deux récents accords bilatéraux en matière de pêch en 1977, C.Y.I.L., 1977, 287-300
- DEROUIN, D., Réflexions sur quelques aspects et problèmes des pêches norvégiennes, R.M.C., 1972, 81-88
- DEVAUX-CHARBONNEL, J., Le régime juridique de la recherche et de l'exploitation du pétrol dans le plateau continental, A.F.D.I., 1956, 320-333
- DONALDSON, J. & PONTECORVO, G., Economic Rationalization of Fisheries : the Problem of Conflicting National Interests on Georges Bank, O.D.I.L.A. 1980, 149-170
- DOUAY, C., Le droit de la mer et la préservation du milieu marin, R.G.D.I.P., 1980, 178-215
- DOUENCE, J., Droit de la mer et développement économique sur la côte occidentale d'Afrique, R.G.D.I.P., 1967, 110-142
- DRUER, O., De St. Malo à Tromsoe, les droits des pêcheurs riverains dans la négociation, R.M.C., 1972, 7-8
- DUPUY, R., Sur les tendances récentes dans le droit international de l'environnement, A.F.D.I., 1974, 815-829
The Negotiating Process, M.P., 1981, 286-287
- EDESON, W., The Impact on Fisheries of 200-Mile Zones, M.S.M., 1974, 138-143
- EICHELBERGER, C., The United Nations and the Bed of the Sea, S.D.L.R., 1969, 339-353
- EISENBUD, R., Understanding the International Fisheries Debate, N.R.L., 1971, 19-46
- ELLIOT, G., Fishing Control - National or International ?, W.T., 1972, 133-138
The Failure of the I.W.C., 1946-1966, M.P., 1979, 149-155
- EMANUELLI, C., La délimitation des espaces maritimes entre le Canada et les Etats-Unis dans le Golfe du Maine, McGill L.J., 1983, 335-377

- ESTEVES CARDOSO, J., Enforcement of Fishery Regulations. Problems in Coastal and International Control, M.P., 1978, 142-150
- EVENSEN, J., The Anglo-Norwegian Fisheries Case and its Legal Consequences, A.J.I.L., 1952, 609-630
Towards a New Law of the Sea : Global and European Aspects and Implications, S.D., 1975, 591-607
La délimitation du plateau continental entre la Norvège et l'Islande dans le secteur de Jan Mayen, A.F.D.I., 1981, 711-738
- FAVOREU, L., Les ordonnances des 17 et 18 août 1972 dans l'affaire de la compétence en matière de pêcheries : Royaume Uni c/ Islande, Allemagne Fédérale c/ Islande, A.F.D.I., 1972, 291-322
Les arrêts du 2 février 1973. L'affaire de la compétence en matière de pêcheries, A.F.D.I., 1973, 272-289
Les affaires de la compétence en matière de pêcheries, A.F.D.I., 1974, 254-285
- FAWCETT, J., The Law of the Sea : Issues at Caracas, W.T., 1974, 239-246
So UNCLOS failed, or dit it ?, W.T., 1977, 28-34
- FELDMAN, H. & COLSON, D., The Maritime Boundaries of the U.S., A.J.I.L., 1981, 729-763
- FELL, L., Maritime Contiguous Zones, M.L.R., 1964, 848-864
- FENN, P., Justinian and the Freedom of the Sea, A.J.I.L., 1925, 716-727
Origins of the Theory of Territorial Waters, A.J.I.L., 1926, 465-483
- FIDELL, E., Fisheries Legislation : Naval Enforcement, J.M.L.C., 1975/76, 351-366
Hot Pursuit from a Fisheries Zone, A.J.I.L., 1976, 95-101
- FITZMAURICE, G., The Law and Procedure of the International Court of Justice, 1951-54 : General Principles and Sources of Law, B.Y.I.L., 1953, 1-70
The Law and Procedure of the International Court of Justice, 1951-1954 : Points of Substantive Law, B.Y.I.L., 1954, 371-429
Some Results of the Geneva Conference on the Law of the Sea, I.C.L.Q., 1959, 73-121
- FITZMAURICE-LACHS, M., The Legal Regime of the Baltic Sea Fisheries, N.I.L.R., 1982, 174-251
- FLEISCHER, C., L'accès aux lieux de pêche et le traité de Rome, R.M.C., 1971, 148-156
The Right to a 200-Mile Exclusive Economic Zone or a Special Fishery Zone, S.D.L.R., 1977, 548-583
Northern Waters and New Maritime Zones, G.Y.I.L., 1979, 100-118
- FLUHARTY, D. & DAWSON, C., Management of Living Resources in the Northeast Pacific and the Unilateral Extension of the 200-Mile Fisheries Zone, O.D.I.L.A., 1979, 1-72
- FORREST, J., Development of the East Coast Fishing Industry - Assessment of Canadian Government Policies, M.P. 1981, 294-303
- FOSCANEANU, L., Le Droit international maritime de l'océan pacifique et de ses mers adjacentes, A.F.D.I., 173-213
- FRANCOIS, J., La conférence diplomatique sur le droit de la mer, N.T.I.R., 1957, 338-361
- FRIEDMAN, A. & WILLIAMS, C., The Group of 77 at the United Nations. An Emergent Force in the Law of the Sea, S.D.L.R., 555-559
- FRIEDMANN, W., Selden Redivivus - Towards a Partition of the Seas?, A.J.I.L., 1971, 757-770
- FROMAN, D., The 200-Mile Exclusive Economic Zone : Death Knell for the American Tuna Industry, S.D.L.R., 1976, 707-741
- GAITHER, N. & STRAND, I., The Fishing Conservation and Management Act of 1976 : Economic Issues associated with Foreign Fishing Fees and Foreign Allocations, O.D.I.L.A., 1978, 135-151
- GALINDO POHL, R., Latin America's Influence and Role in the Third Conference on the Law of the Sea, O.D.I.L.A., 1979, 65-88
- GAMBELL, R., Whale Conservation - Role of the International Whaling Commission, M.P., 1977, 301-310
- GAMBLE, J., Post World War II Multilateral Treaty-making : the Task of the Third United Nations Law of the Sea Conference in Perspective, S.D.L.R., 1980, 527-556
- GANZ, D., The United Nations and the Law of the Sea, I.C.L.Q., 1977, 1-53
- GARCIA AMADOR, F., The Latin American Contribution to the Development of the Law of the Sea, A.J.I.L., 1974, 33-50
- GARCIA SAYAN, E., Notas sobre la soberania maritima del Peru : defensa de las 200 millas de mar peruano ante las recientes transgresiones, cfr. A.J.I.L., 1955, 593-594. Bespreking door JESSUP, P.
- GELBERG, L., Rechtsprobleme des Schutzes der lebenden Ressourcen in der Ostsee, G.Y.I.L., 1975, 204-222
- GLANTZ, M., Science, Politics and Economics of the Peruvian Anchoveta Fishery, M.P., 1979, 201-210
- GLENN, G., Swedish-Soviet Territorial Sea Controversy in the Baltic, A.J.I.L., 1956, 942-949
- GODEY, P., Les limites de la mer territoriale, R.G.D.I.P., 1895, 229 e.v.
- GODMAN, N. & STEWART, J., Casual Employment and Trade Unionism in the U.K. Fishing Industry, M.P., 1980, 237-241
- GOLDIE, L., Australia's Continental Shelf : Legislation and Proclamations, I.C.L.Q., 1954, 535-575
The Oceans' Resources and International Law - Possible Developments in Regional Fisheries Management, C.J.T.L., 1969, 1-5
Sedentary Fisheries and art.2(4) of the Convention on the Continental Shelf - A Plea for a Separate Regime, A.J.I.L., 1969, 86-97
Sedentary Fisheries and the North Sea Continental Shelf Cases. A Paradox revealed, A.J.I.L., 1969, 536-543
- GOLDSWORTHY, P., Interim Measures of Protection in the International Court of Justice, A.J.I.L., 1974, 258-277
- GOODLAD, J., Shetland Fisheries. Conservation and Development, M.P., 1980, 244-245
- GORALCZYK, W., La mer baltique et les problèmes de coopérations des états riverains, R.G.D.I.P., 1980, 267-283
- GORDON, S., The Economic Theory of a Common-property Resource : the Fishery, J.P.E., 1954, 124-141
- GOTLIEB, A., The Canadian Contribution to the Concept of a Fishing Zone in International Law, C.Y.I.L., 1964, 55-76
- GOY, R., L'affaire des pêcheries islandaises, J.D.I., 1960, 370-40
La nouvelle affaire des pêcheries islandaises. La procédure devant la Cour, J.D.I., 1974, 279-322
Le règlement de l'affaire des pêcheries islandaises, R.G.D.I.P., 1978, 434-536
- GROLIN, J., The Future of the Law of the Sea : Consequences of a Non-treaty or Non-universal Treaty Situation, O.D.I.L.A., 1983, 1-31
- GROS, A., La convention sur la pêche et la conservation des ressources biologiques de la haute mer, R.C.A.D.I., 1959 II, 1-89

- GROS ESPIELL, H., La mer territoriale dans l'Atlantique sud-américain, A.F.D.I., 1970, 743-763
- GROUX, J., Le parallélisme des compétences internes et externes de la communauté économique européenne, Cah.Dr.Eur., 1978, 3-31
- GUEBEN, P. & KELLER-NOELLET, M., Aspects juridiques de la politique de la C.E.E. en matière de pêche, R.M.C., 246-258
- GULLAND, J., Problems and Priorities in providing Research Input to Fishery Decisions, O.D.I.L.A., 1977, 27-37
  World Fisheries and Fish Stocks, M.P., 1977, 179-189
  Developing Countries and the New Law of the Sea, Oceanus, 1979, 36-42
- GUENDLING, L., Die exklusive Wirtschaftszone, Z.A.Ö.R.V., 1978, 616-658
- GUTTERIDGE, J., The Dilemma of the British Fishing Industry, B.Y.I.L., 1978, 202-206
- GUYOMAR, G., La constitution au sein de la Cour Internationale de Justice d'une chambre chargée de régler le différend de frontière maritime entre les Etats-Unis et le Canada, A.F.D.I., 1981,213-221
- HAFNER, G., The "Land-locked" Viewpoint, M.P., 1981, 281-283
- HARDIN, G., The Tragedy of the Commons, Science, 1968, 1243-1248
- HARDY, M., Decision Making at the Law of the Sea Conference, R.B.D.I., 1975, 442-474
  Regional Approaches to the Law of the Sea Problems : the E.C., I.C.L.Q., 1975, 336-348
  Opinion 1/76 of the Court of Justice. The Rhine Case and the Treaty-making Powers of the Community, C.M.L.Rev., 1977, 561-600
- HAYASHI, M., Soviet Policy on International Regulation of High Seas Fisheries, C.I.L.J., 1972, 131-160
  An International Machinery for the Management of the Seabed : Birth and Growth of the Idea, A.E.I., 1973, 251-279
- HEDBERG, H., A Critique of Boundary Provisions in the Law of the Sea Treaty, O.D.I.L.A., 1983, 337-341
- HEDGES, D., La pêche dans la communauté, quelques difficultés, R.M.C., 1977, 449-451
- HEIDELMEYER, W., Der australisch-japanische Perlfischereistreit, A.V., 1955/56, 128-136
- HEINZEN, B., The Three-mile Limit : preserving the Freedom of the Seas, S.L.R., 1959, 597-664
- HERRINGTON, W. Problems affecting North Pacific Fisheries. Tripartite Fisheries Conference at Tokyo, nov. 4 - dec. 14, 1951, D.S.B., 1952, 340-342
- HOEFFEL, J., La zone maritime péruvienne de "souveraineté et de juridiction nationales". (Le Pérou et les 200 milles), R.G.D.I.P., 1975, 422-446
- HOFMANN, R., Zur Rechtsprechung des EuGH in Fischereifragen, Z.A.Ö.R.V., 1981, 808-824
- HOLLICK, A., L.O.S. III : Prospects and Problems, C.J.T.L., 1975, 102-111
  The Origins of 200-Mile Offshore Zones, A.J.I.L., 1977, 494-500
- HOLTS, S., The Food Resources of the Ocean, S.A., 1969, 178-194
  Managing Fish Stocks - The Role of International Organizations in the Mediterranean Area, M.P., 1978, 133-141
- HUDSON, C., Fishery and Economic Zones as Customary International Law, S.D.L.R., 1980, 661-690
- HUDSON, H., The First Conference for the Codification of International Law, A.J.I.L., 1930, 447-465
- HUMPHREY, G., UNCLOS and the Marine Scientist, M.P., 1981, 270-271
- HURST, C. (Sir), Whose is the Bed of the Sea ?, B.Y.I.L., 1923/24, 34-43
- HYDE, L., Dolphin Conservation in the Tuna Industry : The United States Role in an International Problem, S.D.L.R., 1979, 665-704
- IBLER, V., The Interests of Shelf-locked States and the Proposed Development of the Sea, I.J.I.L., 1971, 389-410
- IRELAND, G., The North Pacific Fisheries, A.J.I.L., 1942, 400-424
- JACOBSON, J., Bridging the Gap to International Fisheries Agreement : a Guide for Unilateral Action, S.D.L.R., 1972, 454-490
- JAENICKE, G., Die dritte Seerechtskonferenz der Vereinte Nationen Grundprobleme im Ueberblick, Z.A.Ö.R.V., 1978, 438-511
- JANIS, M., The Roles of Regional Law of the Sea, S.D.L.R., 1975, 553-568
- JENISCH, U., Meeresverschmutzung als internationales Problem, A.P, 1971, 660-669
  Tendenzen im internationalen Seerecht, post Caracas 1974, E.A., 1974, 799-808
  Der Stand der U.N.-Seerechtskonferenz, A.P., 1976, 421-439
  U.N.-Seerechtskonferenz vor der 7.Session, A.P., 1978, 45-62
  U.N. Seerechtskonferenz vor der 8.Session, A.P., 1979, 37-55
  Zur Anwendung des Europäischen Rechts in den Meereszonen der E.G.-Staaten, G.Y.I.L., 1979, 239-254
  Die Seerechtskonferenz vor der 9.Session, A.P., 1980, 32-51
  Die Seerechtskonferenz vor der 10.Session, A.P., 1981, 15-27
  Die Seerechtskonferenz vor ihrer 11.Session, A.P., 1982, 60-74
  Die Zeichnung der U.N.-Seerechtskonvention, A.P., 1983, 169-181
- JENNINGS, R., General Course on Principles of International Law, R.C.A.D.I., 1967 II, 327-605
  A Changing International Law of the Sea, C.L.J., 1972, 32-43
- JESSUP, P., L'exploitation des richesses de la mer, R.C.A.D.I., 1929 IV, 405-514
  International Protection of Whales, A.J.I.L., 1930, 751-752
  The Pacific Coast Fisheries, A.J.I.L., 1939, 129-138
  The Law of the Sea around us, A.J.I.L., 1961, 104-109
- JOESTEN, J., The Second U.N. Conference on the Law of the Sea, W.T., 1960, 249-257
- JOHNSON, B., The Baltic Conventions, I.C.L.Q., 1976, 1-18
- JOHNSON, B. & MIDDLEMISS, D., Canada's 200-Mile Fishing Zone : the Problem of Compliance, O.D.I.L.A., 1977, 67-98
- JOHNSON, D., The Anglo-Norwegian Fisheries Case, I.C.L.Q., 1952, 145-180.
  Icelandic Fishery Limits, I.C.L.Q., 1952, 71-73, 350-354
  The Geneva Conference on the Law of the Sea, Y.W.A., 1959, 68-95
  Developments since the Geneva Conferences of 1958 and 1960 : Anglo-Scandinavian Agreements concerning the Territorial Sea and Fishing Limits, I.C.L.Q., 1961, 587-597
- JOHNSON, R., The Japan-U.S. Salmon Conflict, W.L.R., 1967, 1-43
- JONGBLOET-HAEMERLYNCK, R., Het gemeenschappelijk Erfgoed van de Mensheid. Nachtmerrie, Droom of Werkelijkheid ?, S.D., 1983, 163-198

- JOSEPH, J., The Management of Highly Migratory Species - Some Important Concepts, M.P., 1977, 275-288
- JOSEPH, J. & KLAWE, W., The Living Pelagic Resources of the Americas, O.D.I.L.A., 1974, 37-64
- JOSEPHS, H., Japanese Investment in the U.S. Fishing Industry and its Relation to the Two-Hundred-Mile Law, M.P., 1978, 255-267
- JOYNER, C., Antarctica and the Law of the Sea : rethinking the Current Legal Dilemmas, S.D.L.R., 1981, 415-442
- JUDA, L., UNCLOS III and the New International Economic Order, O.D.I.L.A., 1979, 221-256
- KACZYNSKI, V., Controversies in Strategy of Marine Fisheries Development between Eastern and Western Countries, O.D.I.L.A., 1977, 399-408
  Alternatives facing Distant-Water Fishing States in the Northeast Pacific Ocean. Part I : Distant-Water Fisheries of the East European Countries : their Present Economic Status and Future Activities in the Northeast Pacific, O.D.I.L.A., 1979, 73-101
- KATZ, S., Issues arising in the Icelandic Fisheries Case, I.C.L.Q., 1973, 83-108
- KAWAKAMI, K., Outline of the Japan-Soviet Fishery-talks (1962), J.A.I.L., 1963, 24-29
- KEARNY, R., The Law of the Sea and Regional Fisheries Policy, O.D.I.L.A., 1978, 249-286
- KEEN, E., Common Property in Fisheries. Is Sole Ownership an Option ?, M.P., 1983, 197-211
- KELLY, J., The Fishery Conservation and Management Act of 1976 - Organizational Structure and Conceptual Framework, M.P., 1978, 30-36
- KENT, G., Fisheries and the Law of the Sea : A Common Heritage Approach, O.M., 1978, 1-20
  Harmonizing Extended Zone Legislation in Southeast Asia, O.D.I.L.A., 1983, 247-268
- KENT, H., The Historical Origins of the Three-Mile Limit, A.J.I.L., 1954, 537-553
- KHAN, R., On the Fairer and Equitable Sharing of the Fishery Resources of the Oceans, I.J.I.L., 1973, 87-95
  Marine Pollution and International Legal Controls, I.J.I.L., 1973, 389-424
  The Fisheries Jurisdiction Case - A Critique, I.J.I.L., 1975, 1-16
  The Fisheries Regime of the Exclusive Economic Zone, I.J.I.L., 1976, 169-186
- KILDOW, J., The Law of the Sea. Alliances and Divisive Issues in International Ocean Negotiations, S.D.L.R., 1974, 558-578
- KIMBALL, L., UNCLOS : Frustration continues, M.P., 1977, 80-82
  A note of Uncertainty, M.P., 1977, 344-346
  UNCLOS gains Momentum, M.P., 1978, 334-337
  UNCLOS - Down to the Wire ?, M.P., 1979, 156-158
  UNCLOS - The Turning Point, M.P., 1979, 317-320
  UNCLOS - Around the Corner, M.P., 1980, 69-72
  UNCLOS - The Final Stretch, M.P., 1980, 246-249
  UNCLOS - The Draft Convention, M.P., 1, 76-79
  Update - The Tenth Session, M.P., 1981, 287-290
  The Eleventh Hour, M.P., 1982, 69-72
  The Long Road Ahead, M.P., 1982, 342-34
- KING, D., International Management of Highly migratory Species - Centralized versus Decentralized Economic Decision Making, M.P., 1979, 264-277
- KINGHAM, J. & McRAE, D., Competent International Organizations and the Law of the Sea, M.P., 1979, 106-132
- KISS, A., La protection de l'environnement et les organisations européennes, A.F.D.I., 1973, 895-921
  La notion de patrimoine commun de l'humanité, R.C.A.D.I. 1982 II, 103-256
- KNIGHT, G. Management Procedures in the U.S. Fishery Conservation Zone, M.P., 1978, 22-29
- KNOKE, K., III. Seerechtskonferenz - Session Caracas, A.P., 1974, 418-428
  III. Seerechtskonferenz - Session Genf, A.P., 1975, 407 426
- KORRINGA, P., European Fisheries; An Object Lesson in Economic and Ecological Mismanagement, I.S.R., 1978, 335-345
- KOERS, A., The Enforcement of International Fisheries Agreements, N.Y.I.L., 1970, 1-31
  The International Regulation of Marine Fisheries; Some Problems and Proposals, A.E.I., 1973, 191-221
  Fishery Proposals in the United Nations Seabed Committee: an Evaluation, J.M.L.C., 1974, 183-209
  Enige Ontwikkelingen ten aanzien van de Externe Bevoegdheden van de E.E.G. inzake de Zeevisserij, S.E.W., 1977, 191-219
  The External Authority of the E.E.C. in Regard to Marin Fisheries, C.M.L.Rev., 1977, 269-301
  Participation of the European Economic Community in a New Law of the Sea Convention, A.J.I.L., 1979, 426-443
  Het verdrag van de V.N. inzake het Recht van de Zee, N.J.B., 1983, 853-863
- KOVAR, R., La contribution de la Cour de Justice au développement de la condition internationale de la communauté européenne, Cah. Dr.Eur., 1978, 527-573
- KRAEMER, H., Die Nordsee in der E.W.G., E.A., 1978, 571-580
- KRIEGER, K., Entwicklung des Seerechts im Mittelmeerraum von der Antike bis zum Consolat del Mar, G.Y.I.L., 1973, 179-208
- KRONFOL, J., The Exclusive Economic Zone : a Critique of Contemporary Law of the Sea, J.M.L.C., 1977/78, 461-479
- KUMAR, C., UNCLOS at Geneva : Crisis averted, W.T., 1981, 366-368
- KUNZ, J., Continental Shelf and International Law : Confusion and Abuse, A.J.I.L., 1956, 828-853
- KURIBAYASHI, T., The New Ocean Regime and Japan, O.D.I.L.A., 1982, 95-124
- KURY, C., The Application of a Market Theory to the Regulation of International Fisheries, O.D.I.L.A., 1973, 355-368
  The Fisheries Proposals : an Assessment, S.D.L.R., 1975, 644-654
- LACKEY, R., Options and Limitations in Fisheries Management, E.M., 1979, 109-112
- LADOR-LEDERER, J., L'évolution du droit international des pêcheries, J.D.I., 1958, 634-685
- LAKSHAMARAN, R., International Regulation of Fisheries, I.J.I.L., 1973, 367-388
- LANGAVANT, E. & PIROTTE, O., L'affaire des pêcheries islandaises. L'arrêt de la Cour Internationale de Justice du 25 juillet 1974, R.G.D.I.P., 1976, 55-103
- LARKINS, H., Management under F.C.M.A. - Development of a Fishery Management Plan, M.P., 1980, 170-182
- LAUTERPACHT, H., Sovereignty over Submarine Areas, B.Y.I.L., 1950, 376-433
- LAWSON, R., New Directions in developing Small-scale Fisheries, M.P., 1977, 45-51

Post-evaluation of Fisheries Projects, M.P., 1980, 42-51

Small-scale Fisheries in the C.E.C.A.F.- Region - Priorities for Research, M.P., 1982, 66-68

- LAWSON, R. & ROBINSON, M., Artisanal Fisheries in West Africa. Problems of Management Implementation, M.P., 1983, 279-290
- LECUONA, D., The Ecuador Fisheries Dispute (A New Approach to an Old Problem), J.M.L.C., 1970/71, 91-114
- LEE, L., The Law of the Sea Convention and Third States, A.J.I.L., 1983, 541-568
- LEGER, G., Les accord bilatéraux régissant la pêche étrangère dans les eaux canadiennes, C.Y.I.L., 1978, 116-156

La guerre du thon n'aura pas lieu, C.Y.I.L., 1981, 257-270

- LEMAITRE, P., Une dernière difficulté pour les problèmes d'adhésion; les questions du droit de pêche, R.M.C., 1971, 313-317
- LEONARD, L., Recent Negotiations toward the International Regulation of Whaling, A.J.I.L., 1941, 90-113
- LEVY, J., Vers un nouveau droit de la mer : la politisation du processus de création juridique, R.G.D.I.P., 1975, 897-931

La conférence sur le droit de la mer : un atelier international expérimental, R.G.D.I.P., 1980, 7-67

- LEYMARIE, P., La bataille mondiale de la pêche, M.D., augustus 1981, 20-22
- LEYSER, J., Fisheries Zones in the South-west Pacific, A.V., 1969/70, 145-154
- LIAIS, M., Considérations sur l'oeuvre de la conférence de codification, R.G.D.I.P., 1931, 215-227
- LISTON, J. & SMITH, L., Fishing and the Fishing Industry; an Account with Comments on Overseas Technology Transfer, O.D.I.L.A., 1974, 285-312
- LOFTAS, T., Extended Limits- A Threat to Small-scale Fisheries, M.P., 1979, 170

F.A.O.'s E.E.Z. Programme. Assisting a New Era in Fisheries, M.P., 1981, 229-239

- LORING, D., The United States-Peruvian Fisheries Dispute, S.L.R., 1970/71, 391-453
- LORIS, W., Preparations for the Third United Nations Conference on the Law of the Sea : Maritime Jurisdiction over Fisheries, N.T.I.R., 1973, 233-265
- McDONALD, R., Inshore Fishing Interests on the Atlantic Coast - Their Response to Extended Jurisdiction by Canada, M.P., 1979, 171-189
- McELROY, J., Krill - Still an Enigma, M.P., 1982, 238-239
- McGIBBON, I., Some Observations on the Part of Protest in International Law, B.Y.I.L., 1953, 293-319

Customary International Law and Acquiescence, B.Y.I.L., 1957, 115-145

- MANIN, P., Le juge international et la règle générale, R.G.D.I.P., 1976, 7-54
- MANLEY, R., Developing Nation Imperatives for a New Law of the Sea : UNCLOS I and III as Stages in the International Policy Process, O.D.I.L.A., 1979, 9-18
- MANN BORGESE, E., Boom, Doom and Gloom over the Oceans. The Economic Zone, the Developing Nations, and the Conference on the Law of the Sea, S.D.L.R., 1974, 541-556

De Nieuwe Internationale Economische Orde en het Zeerecht, I.S., 1976, 707-714

The New International Economic Order and the Law of the Sea, S.D.L.R., 1977, 584-596

- MARASCO, R. & TERRY, J., Controlling Incidental Catch. An Economic Analysis of Six Management Options, M.P., 1982, 131-139
- MARRIOT, A. & BRAINERD, T., Sierra Leone - New Directions in Fisheries Statistics, M.P., 1981, 72-73
- MARSHALL, C., Regional Implementation of Alternative Entry Control Policies and their Role in Fisheries Management, O.D.I.L.A., 1978, 345-381
- MARTIN, P., L'affaire de la compétence en matière de pêcheries : les arrêts de la Cour Internationale de Justice du 2 février 1973, R.G.D.I.P., 1974, 435-458
- MARTINS RIBEIRO, M., Compétence communautaire et compétence nationale dans le secteur de la pêche, Cah.Dr.Eur., 1982, 144-185
- MATINE-DAFTARY, A., Cours abrégé sur la contribution des conférences de Genève au développement progressif du droit international de la mer, R.C.A.D.I., 1961 I, 635-672
- MENER, J.P., Le droit de pêche en mer territoriale au regard des privilèges accordés en 1666 par Charles II d'Angleterre à la ville de Bruges, R.B.D.I., 1965, 431-463
- MERON, T., The Fishermen's Protective Act : a Case Study in Contemporary Legal Strategy of the United States, A.J.I.L., 1975, 290-309
- MESEGUER, J., Vers un nouveau régime international des entreprises communes de pêche, A.F.D.I., 1974, 860-874

L'accord de pêche entre l'Espagne et la C.E.E. Champ d'application et objet, R.M.C., 1980, 527-534

Le régime juridique de l'exploitation des stocks conjoints de poissons au-delà des 200 milles, A.F.D.I., 1982, 885-899

- MEYER, A., Department reviews Fisheries Disputes and their Effect on Inter-American Relations, D.S.B., 1972, 286-287
- MEYER-LINDENBERG, H., Seerechtliche Entwicklungstendenzen auf den Genfer Konferenzen von 1958 und 1960, Z.A.Ö.R.V., 1961, 38-80
- MILES, E., An Interpretation of the Geneva Proceedings - Part I, O.D.I.L.A., 1975/76, 181-186. Part II, ibid., 303-340

Changes in the Law of the Sea : Impact on International Fisheries Organizations, O.D.I.L.A., 1977, 409-444

- MILLER, H., The Hague Codification Conference, A.J.I.L., 1930, 674-693
- MIRVAHABI, F., Conservation and Management of Fisheries in the Exclusive Economic Zone, J.M.L.C., 1977/78, 225-249

Significant Fishery Management Issues in the Law of the Sea Conference : Illusions and Realities, S.D.L.R., 1978, 493-524

Fishery Disputes Settlements and the Third U.N. Conference on the Law of the Sea, R.D.I.S.D.P., 1979, 45-58

The Rights of the Landlocked and Geographically Disadvantaged States in Exploitation of Marine Fisheries, N.I.L.R., 1979, 130-162

- MOMTAZ, D., Vers un nouveau régime juridique des pêcheries adjacentes, R.G.D.I.P., 1974, 228-245
- MONCONDUIT, F., L'extension des zones de pêche réservées aux pêcheurs français. Application de la convention de Londres du 9.3.1964, A.F.D.I., 1967, 685-690
- MOORE, G., National Legislation for the Management of Fisheries under Extended Coastal Jurisdiction, J.M.L.C., 1979/80, 153-182
- MOORE, J., Next Steps towards a Law of the Sea in the Common Interest, S.D.L.R., 1977, 523-529
- MORGAN, G., Population Dynamics and Management of the Western Rock Lobster Fishery, M.P., 1980, 52-60

- MORIN, J., La zone de pêche exclusive du Canada, C.Y.I.L., 1964, 77-106
Les zones de pêche de Terre-Neuve et du Labrador à la lumière de l'évolution du droit international, C.Y.I.L., 1968, 91-114
Le progrès technique, la pollution et l'évolution récente du droit de la mer au Canada, particulièrement à l'égard de l'Arctique, C.Y.I.L., 1970, 158-248
- MORRIS, M., Brazilian Ocean Policy in Historical Perspective, J.M.L.C., 1978/79, 349-393
- MOUTON, M., The Continental Shelf, R.C.A.D.I., 1954 I, 343-463
The Establishment of Rules of International Law on a World Basis or a Regional Basis, with Particular Reference to Limits on Fisheries, E.Y., 1964, 79-106
- MUENCH, F., Die zweite internationale Seerechtskonferenz in Genf 1960, A.V., 1961/62, 59-71
- NAFZIGER, J., Global Conservation and Management of Marine Mammals, S.D.L.R., 1980, 591-616
- NAGELMACKERS, H., Aftermath of the Amoco Cadiz. Why must the European Community act ?, M.P., 1980, 6-14
- NAKAMURA, K., The Japan-United States Negotiations concerning King Crab Fishery in the Eastern Bering Sea, J.A.I.L., 1965, 36-45
- NAWAZ, M., The Emergence of Exclusive Economic Zone : Implications for a New Law of the Sea, I.J.I.L., 1976, 471-488
- NELSON, D., The Patrimonial Sea, I.C.L.Q., 1973, 668-686
- NIELSEN, L., The Evolution of Fisheries Management Philosophy, in: KNIGHT, G., 1980, (12-6) - (12-19)
- NITSCH, N., Les accords de pêche entre la communauté et les états tiers, R.M.C., 1980, 452-474
- NOMURA, L., Fisheries Jurisdiction beyond the Territorial Sea - With Special Reference to the Policy of the United States, W.L.R., 1968, 307-334
- O'CONNELL, D., Sedentary Fisheries and the Australian Continental Shelf, A.J.I.L., 1955, 185-209
The Juridical Nature of the Territorial Sea, B.Y.I.L., 1971, 303-383
- ODA, S., The Territorial Sea and Natural Resources, I.C.L.Q., 1955, 415-425
A Reconsideration of the Continental Shelf Doctrine, T.L.R., 1957, 21-36
New Trends in the Regime of the Sea. A Consideration of the Problems of Conservation and Distribution of Marine Resources, Z.A.Ö.R.V., 1957/58, 61-102, 261-286
Japan and the United Nations Conference on the Law of the Sea, J.A.I.L., 1959, 65-86
Japan and the International Fisheries, J.A.I.L., 1960, 50-62
The Extent of the Territorial Sea. Some Analysis of the Geneva Conferences and Recent Developments, J.A.I.L., 1962, 7-38
The Concept of the Contiguous Zone, I.C.L.Q., 1962, 131-153
Japan and International Conventions relating to North Pacific Fisheries, W.L.R., 1967, 63-75
The Geneva Conventions on the Law of the Sea : Some Suggestions for their Revision, N.R.L., 1968, 103-113
Proposals for revising the Convention on the Continental Shelf, C.J.T.L., 1968, 1-31
International Law of the Resources of the Sea, R.C.A.D.I., 1969 II, 357-484
New Directions in the International Law of Fisheries, A.I.L., 1973, 84-90
The Law of the Sea Conference - Recent Developments, Present Status and Future Implications, J.A.I.L., 1975, 80-101
The Ocean : Law and Politics, N.I.L.R., 1978, 149-158
- ODIDI OKIDI, C., Toward Regional Arrangements for Regulation of Marine Pollution : an Appraisal of Options, O.D.I.L.A., 1977, 1-26
- OELLERS-FRAHM, K., Die einstweiligen Anordnungen des Internationalen Gerichtshofs im Fisheries Jurisdiction Case, Z.A.Ö.R.V., 1972, 565-582
- OGLEY, R., The Law of the Sea Draft Convention and the N.I.E.O., M.P., 1981, 240-251
- OHIRA, Z., Fishery Problems between Soviet Russia and Japan, J.A.I.L., 1958, 1-18
- OHIRA, Z. & KUWAHARA, T., Fishery Problems between Japan and the People's Republic of China, J.A.I.L., 1959, 109-125
- OLIVER, E., Wet War - North Pacific, S.D.L.R., 1971, 621-638
- OLMI, G., Agriculture and Fisheries in the Treaty of Brussels of January 22, 1972, C.M.L.Rev., 1972, 293-321
- OSIEKE, E., The Contribution of States from the Third World to the Development of the Law on the Continental Shelf and the Concept of the Economic Zone, I.J.I.L., 1975, 313-332
- ØSTRENG, W., Norway's Law of the Sea Policy in the 1970s, O.D.I.L.A., 1982, 69-93
- OXMAN, B., L'accord entre le Brésil et les Etats-Unis concernant la pêche à la crevette, A.F.D.I., 1972, 785-803
The Third United Nations Conference on the Law of the Sea : the 1976 New York Sessions, A.J.I.L., 1977, 247-269
The Third United Nations Conference on the Law of the Sea : the 1977 New York Session , A.J.I.L., 1978, 57-83
The Third United Nations Conference on the Law of the Sea : the Seventh Session (1978), A.J.I.L., 1979, 1-41
The Third United Nations Conference on the Law of the Sea : the Eighth Session (1979), A.J.I.L., 1980, 1-47
The Third United Nations Conference on the Law of the Sea : the Ninth Session (1980), A.J.I.L., 1981, 211-256
- OXMAN, B. & WEST, M., Issues to be resolved in the Second Substantive Session of the Third United Nations Conference on the Law of the Sea, C.J.T.L., 1975, 87-101
- OUCHI, K., A Perspective on Japan's Struggle for its Traditional Right on the Ocean, O.D.I.L.A., 1978, 107-134
- PALACIO, F., Aquaculture Policies in Latin America, M.P., 1979, 99-105
- PANAYOTOU, T., Economic Conditions and Prospects of Small-scale Fishermen in Thailand, M.P., 1980, 142-146
- PAPANDREOU, A., Les pêcheries sédentaires en haute mer, R.H.D.I., 1958, 40-148
- PARDO, A., A Statement on the Future Law of the Sea in Light of Current Trends in Negociations, O.D.I.L.A., 1974, 315-336
The Convention on the Law of the Sea : a Preliminary Appraisal, S.D.L.R., 1983, 489-503
- PARK, C., Fishing under Troubled Waters : the Northeast Asia Fisheries Controversy, O.D.I.L.A., 1974, 93-135
The South China Sea Disputes : Who owns the Islands and the Natural Resources ?, O.D.I.L.A., 1978, 27-59
China and Maritime Jurisdiction : Some Boundary Issues, G.Y.I.L., 1979, 119-141
Les juridictions maritimes dans la Mer de Chine,

R.G.D.I.P., 1980, 328-339
- PARRISH, B., The Future Role of I.C.E.S. in the Light of Changes in Fisheries Jurisdiction, M.P., 1979, 232-238
- PATEY, J., La conférence des Nations Unies sur le droit de la mer, R.G.D.I.P., 1958, 446-467
- PERRIN, G., Les mesures conservatoires dans les affaires relatives à la compétence en matière des pêcheries, R.G.D.I.P., 1973, 16-34
- PEYROUX, E., Les états africains face aux questions actuelles du droit de la mer, R.G.D.I.P., 1974, 623-648
La chasse à la baleine dans le droit international public actuel, R.G.D.I.P., 1975, 92-124
Les réglementations internationales de protection des phoques, R.G.D.I.P., 1976, 104-129
Les incidences du nouveau droit de la mer sur le régime des pêches des neufs, R.T.D.E., 1977, 53-78
Les difficultés actuelles de la politique commune des pêches, R.T.D.E., 1979, 269-289
- PHILIP, C., Note sous les arrêts du 8 décembre 1981 de la Cour de Justice des Communautés Européennes dans les affaires 180/80, 266/80 et 181/80 ("pêche : droits des pays tiers"), A.F.D.I., 1981, 322-329
- PIROTTE, O., La notion d'équité dans la jurisprudence récente de la Cour Internationale de Justice, R.G.D.I.P., 1973, 92-135
- POLLARD, D., The Exclusive Economic Zone; the Elusive Consensus, S.D.L.R., 1975, 600-623
- POLLNAC, R. & JACKE LITTLEFIELD, S., Sociocultural Aspects of Fisheries Management, O.D.I.L.A., 1982, 209-242
- POLLOCK, H., Fisheries Considerations of Ocean Space, N.R.L., 1971, 676-679
- PONTECORVO, G. & MESZNIK, R., The Wealth of the Oceans and the Law of the Sea, some Preliminary Observations, S.D.L.R., 1974, 679-690
- PRZETACZNIK, F., Functioning of the International Court of Justice in the Context of the Fisheries Jurisdiction Cases, R.D.I.S.D.P., 1979, 59-73
- PULLIN, R., Coastal Aquaculture in Europe, M.P., 1977, 205-214
Aquaculture in Europe, M.P., 1977, 259-261
- PULVENIS, J., La notion d'état géographiquement désavantagé et le nouveau droit de la mer, A.F.D.I., 1976, 678-719
La Mer des Caraïbes, R.G.D.I.P., 1980, 310-327
- PURI, R., Legal Regime of Marine Fisheries, I.J.I.L., 1982, 240-250
- QUENEUDEC, J.P., La notion de zone économique dans le droit de la mer, D.M.F., 1974, 639-648
La zone économique, R.G.D.I.P., 1975, 321-353
- QUINTIN, O., La politique commune de la pêche depuis l'adhésion, R.M.C., 1974, 68-73
- QUOC DINH, N., La revendication des droit préférentiels de pêche en haute mer devant les conférences des Nations Unies sur le droit de la mer de 1958 et 1960, A.F.D.I., 1960, 77-110
- RAESTAD, A., La chasse à la baleine en mer libre. Une question de législation internationale devant la Société des Nations, R.D.I., 1928, 595-642
- RANJEVA, R., L'Océan indien et le nouveau droit de la mer, R.G.D.I.P., 1980, 298-307
- RAO, P., Authority and Control over Offshore Areas : in Defense of Common Interests, I.J.I.L., 1971, 379-388
- RATINER, L., The Law of the Sea : a Crossroads for American Foreign Policy, F.A., 1981/82, 1006-1021
- RAUX, J., Les accord externes de la C.E.E., R.T.D.E., 1978, 455-468
- RAWSON, K., Offshore Policeman, M.P., 1978, 37-45
- REEVES, J., The Hague Conference on the Codification of International Law, A.J.I.L., 1930, 52-57
- REUTER, P., Quelques réflexions sur l'équité en droit international, R.B.D.I., 1980, 165-186
- REYNOLDS, P., The E.E.C. and the Law of the Sea, M.P., 1977, 118-1
- RHEE, S., Equitable Solutions to the Maritime Boundary Dispute between the United States and Canada in the Gulf of Maine, A.J.I.L., 1981, 590-628
- RICHARDS, R., Spain's Foreign Fishing Policy, M.P., 1979, 312-313
- RICHARDSON, E., Oceans; Law of the Sea Conference, D.S.B., 1978, 39-41
The Politics of the Law of the Sea, O.D.I.L.A., 1982, 9-23
The U.S. Posture toward the Law of the Sea Convention : Awkward but not Irreparable, S.D.L.R., 1983, 505-513
- RING, J., Constitutionality of State Fishing Zones in the High Seas : the Oregon Fisheries Conservation Zone Act, O.L.R., 1976, 141-153
- RIGAULT, D., La Norvège et la C.E.E., R.M.C., 1973, 294-299
- RIPHAGEN, W., De Londense Visserijconferentie van 1963-64, I.S., 1964, 328-362
- RIVERS, J., International Fisheries Regulation, G.J.I.C.L., 1973, 387-407
- ROBERTSON, W., International Cooperation in Fisheries Conservation, D.S.B., 1954, 297
- ROBINSON, C., U.S. withdraws from Convention on N.W.Atlantic Fisheries, D.S.B., 1977, 95
- ROBINSON, M., World Fisheries to 2000. Supply, Demand, and Management, M.P., 1980, 19-32
- ROJAHN, O., Zur Zukünftigen Rechtsordnung des Festlandsockels und der Fischerei auf dem hohen Meer, G.Y.I.L., 1971, 399-428
Die Fischereigrenze Islands vom 1 sept. 1972 im Lichte maritimer Abgrenzungsprincipien des Internationalen Gerichtshofes, A.V., 1974/75, 37-59
200 Sm.-Wirtschaftszone, Meeresfreiheit und Hochseefischerei. Völkerrechtliche Entwicklungslinien, G.Y.I.L., 1976, 73-98
- ROSE, A., The Tuna Example : Is there Hope for International Cooperation ?, S.D.L.R., 1974, 776-814
- ROSENNE, S., Settlement of Fishery Disputes in the Exclusive Economic Zone, A.J.I.L., 1979, 95-104
- ROSENOW, B., North Pacific Fisheries Treaties and International Law of the Seas, W.L.R., 1963, 223-248
- RYTHER, J., Photosynthesis and Fish Production in the Sea, Science, 1969, 72-76
- SAKIYAMA, T., Policies in Pollution, Aquaculture and Coastal Management in Japan, M.P., 1979, 20-39
- SCELLE, G., Plateau continental et droit international, R.G.D.I.P., 1953, 5-62
- SCERNI, M., Les espaces maritimes et le pouvoir des états, R.C.A.D.I., 1967 III, 113-169
- SCHACHTER, O., & SERWER, D., Marine Pollution Problems and Remedies A.J.I.L., 1971, 84-111
- SCHAEFER, M., Some Recent Developments concerning Fishing and the Conservation of the Living Resources of the High Seas, S.D.L.R., 1970, 371-407

- SCHWARZENBERGER, G., Trends in the Law of the Sea, From Leviathan to Jaws ?, Y.W.A., 1979, 328-373
- SCOVAZZI, T., Implications of the New Law of the Sea for the Mediterranean, M.P., 1981, 302-312
- SELAK, C., Recent Developments in High Seas Fisheries Jurisdiction under the Presidential Proclamation of 1945, A.J.I.L., 1950, 670-681
  The Proposed International Convention for the High Seas Fisheries of the North Pacific Ocean, A.J.I.L., 1952, 323-330
  United States - Canadian Great Lakes Fisheries Convention, A.J.I.L., 1956, 122-129
- SHAPIRO, C., The Limits of Russian Territorial Waters in the Baltic, B.Y.I.L., 1950, 439-448
- SHARMA, S., Ocean Law on the Eve of the New York Session, I.J.I.L., 1976, 105-121
- SHYAM, M., Rights of the Coastal States to Fisheries Resources in the Economic Zone : an Empirical Analysis of State Preferences, O.M., 1976, 1-30
  The Emerging Fisheries Regime : Implications for India, O.D.I.L.A., 1980, 35-55
  Extended Maritime Jurisdiction and its Impact on South Asia, O.D.I.L.A., 1981, 93-112
- SILVERSTEIN, H., Ocean Surveillance Technologies and International Payoffs, O.D.I.L.A., 1981, 187-198
- SIMOES FERREIRA, P., The Role of African States in the Development of the Law of the Sea at the Third United Nations Conference, O.D.I.L.A., 1979, 89-129
- SIMPSON, A., The Role of Research in Fisheries Development, M.P., 1978, 212-226
- SISSENWINE, M. & KIRKLEY, J., Fishery Management Techniques, Practical Aspects and Limitations, M.P., 1982, 43-57
- SKUBISZEWSKI, K., La nature juridique de la "déclaration des principes" sur les fonds marins, A.E.I., 1973, 237-248
- SKUDD, B., Jurisdictional and Administrative Limitations affecting Management of the Halibut Fishery, O.D.I.L.A., 1977, 121-142
- SMITH, C., Fishing Success in a Regulated Commons, O.D.I.L.A., 1973, 369-381
- SMITH, H., The Contiguous Zone, B.Y.I.L., 1939, 122-123
  The Anglo-Norwegian Fisheries Case, Y.W.A., 1953, 283-308
- SMITH, I., Improving Fishing Incomes when Resources are Overfished, M.P., 1981, 17-22
- SNOW, R., Extended Fishery Jurisdiction in Canada and the United States, O.D.I.L.A., 1978, 291-344
- SOLECKI, J., A Review of the U.S.S.R. Fishing Industry, O.M., 1979, 97-123
- SOMERS, E., Mariene Dumping. Een overzicht vanuit Volkenrechtelijke Hoek, Leefmilieu, 1981, 175-185
- SOMMEREYNS, R., De Diepe Zeebodem, Hoofdbekommernis van de Derde Zeerechtkonferentie van de V.N., N.T.I.R., 1971, 299-338
- SØRENSEN, M., Principes de droit international public. Cours général, R.C.A.D.I., 1960 III, 5-254
- SOUBEYROL, J., Les droits de pêche des espagnols dans les zones maritimes gérées par la C.E.E.. Etat actuel et perspectives, R.T.D.E., 1978, 193-203
- STEEL, D., The E.E.Z. and the Progress of Fisheries Negotiations January to May 1977, M.P.M., 1977, 425-430
- STEVENSON, J. & OXMAN, B., The Preparations for the Law of the Sea Conference, A.J.I.L., 1974, 1-32
  The Third United Nations Conference on the Law of the Sea : the 1974 Caracas Session, A.J.I.L., 1975,1-30
  The Third United Nations Conference on the Law of the Sea : the 1975 Geneva Session, A.J.I.L., 1975,763-79
- STOKES, R., Limitation of Fishing Effort; an Economic Analysis of Options, M.P., 1979, 289-301
  U.S.-Foreign Cooperation for Fisheries Development - A Preliminary Economic Analysis, M.P., 1980, 326-328
  Prospects for Foreign Fishing Vessels in U.S.Fisheries Development, M.P., 1980, 33-41
- STRONG, H., One Year after Stockholm, F.A., 1972/73, 690-707
- SUMAN, O., A Comparison of the Law of the Sea Claims of Mexico and Brazil, O.D.I.L.A., 1981, 131-173
- SURRENCY, E., International Inspection in Pelagic Whaling, I.C.L.Q. 1964, 666-671
- SWYGARD, K., Politics of the North Pacific Fisheries - with Special Reference to the Twelve Mile Bill, W.L.R., 1967, 269-282
- SYBESMA-KNOL, N., The "Common Heritage of Mankind", Ten Years Later. Developments in the Law of the Sea, S.D., 1977, 669-692
- SZEKELY, A., Mexico's Unilateral Claim to a 200-Mile Exclusive Economic Zone : its International Significance, O.D.I.L.A., 1977, 195-211
- TABIBI, A., The Right to Free Access to and from the Sea for Landlocked States, as well as their Right to Exploitation of Living and Non-living Resources of the Sea, Ö.Z.Ö.R.V., 1978, 75-79
- TAFT, G., The Third United Nations Law of the Sea Conference : Major Unresolved Fisheries Issues, C.J.T.L., 1975, 112-117
- TAKABAYASHI, H., Normalization of Relations between Japan and the Republic of Korea. Agreement on Fisheries, J.A.I.L., 1966, 16-22
- TAMBS-LYCHE, H., Monitoring Fish Stocks - The Role of I.C.E.S. in the North-East Atlantic, M.P., 1978, 127-132
- TANAKA, S., Japanese Fisheries and Fishery Resources in the Northwest Pacific, O.D.I.L.A., 1979, 163-235
- TEMPLE SWING, J., Who will own the Oceans ?, F.A., 1975/76, 527-546
- THIBAUT, F., L'amérique latine et l'évolution du droit international de la mer, R.G.D.I.P., 1971, 742-758
  Le continent américain et la crise du droit de la mer, R.G.D.I.P., 1976, 785-834
- TIMMERMANS, C., Jurisprudentie, S.E.W., 1978, 232-238, 575-589
  Jurisprudentie, S.E.W., 1980, 289-297
  Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen, S.E.W., 1982, 106-122, noot S.448
- TRAVALIO, G. & CLEMENT, R., International Protection of Marine Mammals, C.J.E.L., 1979, 199-235
- TREVES, T., La communauté européenne et la zone économique exclusive, A.F.D.I., 1976, 653-667
  Drafting the L.O.S. Convention, M.P., 1981, 273-276
  The E.E.C. and the Law of the Sea : How Close to one Voice ?, O.D.I.L.A. 1983, 173-189
- TURVEY, R., Optimization and Suboptimization in Fishery Regulation, A.E.R., 1964 I, 64-76
- UNDERDAL, A., Integrated Marine Policy. What ?, Why ?, How ?, M.P., 1980, 159-169
- VALLANCE, W., The international Convention for Regulation of Whaling and the Act of Congress giving Effect to its Provisions, A.J.I.L., 1937, 112-119

- VALLAT, F., The Continental Shelf, B.Y.I.L., 1946, 333-338
- VALLEE, C., Conciliation bilatérale et incidents de pêche. L'accord américano-soviétique du 21 février 1973, A.F.D.I., 1975, 317-329
Sur quelques poursuites engagées contre des pêcheurs espagnols ayant pratiqué la pêche dans les eaux territoriales ou dans la zone économique de la France, R.G.D.I.P., 1979, 220-245
- VAN BOGAERT, E., De Evolutie van het Zeevisserijrecht, S.D., 1977, 343-365
- VAN DER ESSEN, A., La Belgique et le droit de la mer, R.B.D.I., 1975, 103-119
- VANDER ESSEN, M., L'évolution du droit de la mer depuis 1958, C.P.E., 1970, 657-689
- VAN DER MENSBRUGGHE, Y., La mer et les communautés européennes, R.B.D.I., 1969, 87-146
Le pouvoir de police des états en haute mer, R.B.D.I., 1975, 55-102
Het Internationale Zeerecht tussen Caracas en Genève, R.W., 1975, 1281-1300
The Common Market Fisheries Policy and the Law of the Sea, N.Y.I.L., 1975, 199-228
- VANDERZWAAG, D., Canadian Fisheries Management : a Legal and Administrative Overview, O.D.I.L.A., 1983, 171-211
- VAN LYNDEN, D., The Convention on Conduct of Fishing Operations in the North Atlantic, Londen, 1967, N.T.I.R., 1967, 245-257
- VAN PANHUYS, E., In Search of an International Law of Emergency, N.Y.I.L., 1972, 148-170
- VAN RAALTE, E., Het Visserijproces Verenigd Koninkrijk - Ijsland, I.S., 1975, 243-248
- VARGAS, J., The Legal Nature of the Patrimonial Sea : a First Step towards the Definition of the Exclusive Economic Zone, G.Y.I.L., 1979, 142-177
- VENTURINI, G., La portée et les effets juridiques des attitudes et des actes unilatéraux des états, R.C.A.D.I., 1964 II, 363-467
- VERZIJL, J., Territorial Controversies before the International Court of Justice, N.T.I.R., 1954, 234-268
The U.N.Conference on the Law of the Sea, Geneva 1958, N.T.I.R., 1959, 1-42, 115-139
- VICUNA, F. & INFANTE, M., Le droit de la mer dans l'Antarctique, R.G.D.I.P., 1980, 340-350
- VIGNES, D., La conférence européenne sur la pêche et le droit de la mer, A.F.D.I., 1964, 670-688
La réglementation de la pêche dans le marché commun au regard du droit communautaire et du droit international, A.F.D.I., 1970, 829-840
Les communautés européennes et le droit de la mer, R.M.C., 1973, 84-94
Les accords de 1972/73 relatifs à la pêche au large de l'Islande et des Iles Féroé, R.B.D.I., 1975, 175-190
Will the Third United Nations Conference on the Law of the Sea work according to the Consensus Rule ?, A.J.I.L., 1975, 119-129
- VOELCKEL, M., La convention du 1er juin 1967 sur l'exercice de la pêche en Atlantique nord, A.F.D.I., 1967, 647-672
Aperçus sur l'application de la convention européenne des pêches, A.F.D.I., 1969, 761-773
- VOLLE, A. & WALLACE, W., How Common a Fisheries Policy ?, W.T., 1977, 62-72
- VORBACH, J., The Law of the Sea Regime and Ocean Law Enforcement : New Challenges for Technology, O.D.I.L.A., 1981, 323-333
- WALDOCK, C., The Anglo-Norwegian Fisheries Case, B.Y.I.L., 1951, 114-171
- WALKER, W., Territorial Waters : The Cannon Shot Rule, B.Y.I.L., 1945, 210-232
- WARREN, J., GRIFFIN, W. & GRANT, W., Regional Fish Stock Management : a Model for N.W. Africa, M.P., 1982, 121-130
- WATT, D., The E.E.C. and Fishing : New Venture into Unknown Seas, P.Q., 1977, 328-336
- WELLS II, L., Japan and the United Nations Conference on the Law of the Sea, O.D.I.L.A., 1974, 65-92
- WESTMEYER, W., Resource Allocation in Antarctica, M.P., 1982, 303-325
- WHITEMAN, M., Conference on the Law of the Sea : Convention on the Continental Shelf, A.J.I.L., 1958, 629-659
- WILSON, G., Les eaux adjacentes au territoire des états, R.C.A.D.I 1923 I, 127-173
- WILSON, G. & WILLIAMS, J., Les fondements juridiques de la conservation des richesses de la mer, A.I.D.I., 1936, 329-396
- WINDLEY, D., International Practice regarding Traditional Fishing Privileges of Foreign Fishermen in Zones of Extended Maritime Jurisdiction, A.J.I.L., 1969, 490-503
- WODIE, F., Les intérêts économiques et le droit de la mer, 1976, 738-784
- WOLFRUM, R., Die Fischerei auf hoher See, Z.A.Ö.R.V., 1978, 659-70
- WOODLIFFE, European Fishing Limits : Some Recent Developments, L.J., 1964, 601-602
- YAHAYA, J., Capture Fisheries in Peninsular Malaysia. Lessons from MAJUIKAN's Experience, M.P., 1981, 322-330
- YAMAMOTO, S., The Abstention Principle and its Relation to the Evolving International Law of the Sea, W.L.R., 1967, 45-61
- YANAI, S., & ASOMURA, K., Japan and the Emerging Order of the Sea. Two Maritime Laws of Japan, J.A.I.L., 1977, 48-114
- YANDAIS, D., La communauté et la pêche, Cah.Dr.Eur., 1978, 158-201
- YEPES, J., Les nouvelles tendances du droit international de la mer et le droit international américain, R.G.D.I.P., 1956, 10-79
- YOUNG, O., The Political Economy of Fish : the Fishery Conservation and Management Act of 1976, O.D.I.L.A., 1982, 199-273
Fishing by Permit : Restricted Common Property in Practice, O.D.I.L.A., 1983, 121-170
- YOUNG, R., Recent Developments with Respect to the Continental Shelf, A.J.I.L., 1948, 849-857
Pan American Discussions of Offshore Claims, A.J.I.L., 1956, 909-916
Sedentary Fisheries and the Convention on the Continental Shelf, A.J.I.L., 1961, 359-373
- ZULETA, B., The Law of the Sea after Montego Bay, S.D.L.R., 1983, 475-487

F.A.O.-publicaties

- International Fisheries Bodies. F.A.O. Fisheries Technical Paper n° 64, Rome, 1966
- GULLAND, J., The Concept of the Maximum Sustainable Yield and Fishery Management, F.A.O. Fisheries Technical Paper n° 70, Rome, 1968
- Limits and Status of the Territorial Sea, Exclusive Fishing Zones, Fishery Conservation Zones and the Continental Shelf, F.A.O. Fisheries Technical Paper n° 79, Rome, 1968
- NEWMAN, G., The Living Marine Resources of the Southeast Atlantic, F.A.O. Fisheries Technical Paper n° 178, Rome, 1977
- BRANDER, K., The Effect of 200 Mile Limits on Fisheries Management in the Northeast Atlantic, F.A.O. Fisheries Technical Paper n° 183, Rome, 1978
- A Note on Economic Aspects of Fishery Management, F.A.O. Fisheries Circular n° 27, Rome, 1966
- The Prospects of World Fishery Development in 1975 and 1985, F.A.O. Fisheries Circular n° 118, Rome, 1969
- GULLAND, J. & CARROZ, J., The Management of Fishery Resources, F.A.O. Fisheries Circular n° 300, Rome, 1968
- Review of the State of World Fishery Resources, F.A.O. Fisheries Circular n° 710, rev. 2, Rome, 1981 - FIRM/C. 710 (rev.2)
- Report of the F.A.O. Technical Conference on the Fisheries of W. African Countries, Dakar, Senegal, 31.7-4.8.1967, F.A.O. Fisheries Report n° 50, Rome, 1967
- Report of the Advisory Committee on Marine Resources Research (A.C.M.R.R.), Working Party on Marine Mammals, La Jolla, U.S.A., 21-25 jan. 1977, F.A.O. Fisheries Report n° 194, Rome, 1977
- National Legislation relating to the Management of Fisheries under Extended Zones of National Jurisdiction, F.A.O. Committee on Fisheries, Rome, 1978 - COFI/78/Inf.9
- La situation de la pêche dans le monde, Collection F.A.O., L'alimentation mondiale, Cahier n° 7, Rome, 1968
- La pollution, un problème international pour la pêche, Collection F.A.O., L'alimentation mondiale, Cahier n° 14, Rome, 1971
- La situation mondiale de l'alimentation et de l'agriculture, F.A.O. Rome, 1971

O.E.S.O.-publicaties

- Echanges internationaux des produits de la pêche : conséquences des zones de 200 milles, Paris, O.C.D.E., 1982

Chronieken

- American Journal of International Law : Editorial Comment - Notes and Comments - Contemporary Practice of the United States relating to International Law - Current Developments
- Annuaire Français de Droit International : Chronique du droit de la mer o.l.v. QUENEUDEC, J.P.
- Archiv des Völkerrechts : Urkunden - Entscheidungen - Berichte
- Department of State Bulletin : International Organizations and Conferences - Treaty Information
- International and Comparative Law Quarterly: The Contemporary Practice of the U.K. in the Field of International Law - International Organisation o.l.v. LAUTERPACHT, H.
- Japanese Annual of International Law : Annual Review of Japanese Practice in International Law - Sea, Air and Outer Space
- Marine Policy : Comment - Reports
- Revue Belge de Droit International : La pratique belge o.l.v. SALMON, J. & VINCINEAU, M.
- Revue Générale de Droit International Public : Chronique des faits internationaux o.l.v. ROUSSEAU, C.
- San Diego Law Review : Synopsis, Recent Developments in the Law of the Sea
- World Today : Notes of the Month